ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2569

ISSN 2985-2137 (Online)

JISSD

JOURNAL OF INTEGRATION SOCIAL SCIENCES AND DEVELOPMENT

Journal of Integration Social Sciences and Development ปีที่ 6 ฉบับที่ 1

JISSD

ISSN: 2985-2137 (Online)
Journal of Integration Social Sciences and Development Vol. 6 No. 1

Journal of Integration Social Sciences and Development
สำนักงานรดาเทรนนิ่ง แอนด์ดิเวลลอปเมนท์
307/5 หมู่ 9 ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000
โทร 080-7743578, E-mail: ajisd2435@gmail.com

เจ้าของ: สำนักงาน รดาเทรนนิ่ง แอนด์ ดิเวลลอปเมนท์ 307/5 หมู่ 9 ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

บรรณาธิการ:

ดร.สมใจ มณีวงษ์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ:

อาจารย์ วิยะดา วรรณขันธ์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุดรธานี

กองบรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลจิรา รักษนคร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรุดา ชัยสุวรรณ	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร ไทยมา	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี สีวังคำ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ชวยศาสตราจารย์ ดร.จิรภัทร เริ่มศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ ถิ่นเวียงทอง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณธิดา ยลวิลาศ	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ดร.สภัทรศักดิ์ คำสามารถ	มหาวิทยาลัยธนบุรี

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

Journal of Integration Social Sciences and Development มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน
- ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม
- ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร https://so15.tci-thaijo.org/index.php/JISSD/indexเปิดรับพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต (Aim and Scope)

Journal of Integration Social Sciences and Development ISSN : 2985-2137 (Online) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาที่เกี่ยวข้องด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขารัฐศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการ สาขาศึกษาศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์ ปีละ 3 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับด้านสังคมศาสตร์และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

บทบรรณาธิการแถลง

Journal of Integration Social Sciences and Development ฉบับนี้เป็นปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม–เมษายน 2569) ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่านที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่าน ซึ่งจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 3 ท่าน จึงกล่าวได้ว่าบทความที่ทางวารสารได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ กระผมในฐานะบรรณาธิการวารสาร จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกองบรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดีๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการแก่นักวิชาการ และประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป

ดร. สมใจ มณีวงษ์
บรรณาธิการ Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1) ISSN 2985-2137 (Online)

สารบัญ

บทความวิจัย

1. **รายงานผลการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1** 1 - 8
สุนทรี ดุลมา และ อุบล ผลจันทน์

2. **รายงานผลการพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ โดยใช้การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี** 9 - 18
อุบล ผลจันทน์ และ สุนทรี ดุลมา

3. **รายงานผลการใช้หนังสือนิทานเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก** 19 - 27
สุนทรี ดุลมา และ อุบล ผลจันทน์

4. **การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย** 28 - 35
กรรณิการ์ ทองรักษ์ และ ศุกลรัตร์ มิ่งสมร

5. **การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา แม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก** 36 - 43
กรรณิการ์ ทองรักษ์ และ อารีย์ ปรีดีกุล

6. **การเรียนรู้ภาษาไทยต่อทางเลือกในวิถีชีวิตของชาวปกาเกอะญอ** 44 - 51
วิชญาพร ทองสีอ่อน และ กาญจนา เหล่าโชคชัยกุล

7. **การใช้แนวทางการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ 5Q และกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ เป็นเงื่อนไขนำในรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนมัธยมศึกษา: การวิจัยผสานวิธีแบบแทรกแซง** 52 - 70
พัชรี ศรีสุวรรณ

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1) ISSN 2985-2137 (Online)

สารบัญ (ต่อ)

8. A Phenomenological Study of Stakeholders' Perspectives for Curriculum Development to Enhance Thai Communication Skills among Pre-service Teachers 71 - 85
Theerapat Sinthudech, Paweena Khansila and Anucha Pimsak

9. การวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการออกแบบหลักสูตรพลศึกษาแบบเกมที่เน้นภารกิจเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 86 - 98
ผดุงเกียรติ แสงงาม, ชุลิดา เหมตะศิลป์ และ วิศรุต พยุงเกียรติคุณ

10. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ 99 - 108
นันทนา เดชศรี, อรชร วัฒนกุล, พร้อมภัค บึงบัว และ ถาวร วัฒนกุล

11. การพัฒนาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21: การศึกษาเชิงคุณภาพจากผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่น 109 - 120
ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์

12. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ 121 - 130
อารดา คำยา, จรีพร โชติพิบูลย์ทรัพย์ และ กรรณิการ์ สุสม

13. การจัดการคุณภาพและการพัฒนาสมรรถนะที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต 131 - 138
ภควรรณ นาคบางแก้ว, ณัฐภัสสร ธนาบวรพาณิชย์, และ พินิจ แกล้วเกษตรกรณ์

14. ผลของการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 139 - 149
ภัสรา คุ้มปรุ, นวลพรรณ ไชยมา, และ ปทุมพร ศรีอิสาณ

15. พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ 150 - 159
จิรัฏฐ์ ธูปหอม และ วีรนุช พรมจักร์

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1) ISSN 2985-2137 (Online)

สารบัญ (ต่อ)

16. **แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว องค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ** 160 - 172
จิรศักดิ์ จำเนียร, วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง, และ ธีระวัฒน์ มอนไธสง

17. **ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2** 173 - 183
ชาปิยา หงสาทร และ ละดา ดอนหงษา

18. **ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2** 184 - 194
วรรณนิศา ทิพย์เนตร และ ละดา ดอนหงษา

19. **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ** 195 - 204
ณัฏฐ์ศิชญา พงษ์กองเงิน และ บุญเหลือ บุบผามาลา

20. **ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence กับคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย** 205 - 215
กิตติวัฒน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา

21. **ผลกระทบของนวัตกรรมบริการทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีไทย** 216 - 225
วรรณภา อิมะไชย์

22. **ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3** 226 - 236
Duong Thi Bich Ngoc และ ละดา ดอนหงษา

23. **การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น** 237 - 247
จุราณี สมชัยยานนท์ และ พิชัยรัฐ หมื่นด้วง

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1) ISSN 2985-2137 (Online)

สารบัญ (ต่อ)

24. คุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูงอำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี 248 - 256
วรัญญา บุญบุตร และ สุปัน สมสาร์

25. ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี 257 - 266
กุสุมา ศิลป์วิเศษสรรค์, มนัญชยา ยอแซฟ, กมลชนก เขียวแก้ว, และ มยุรี ศิริยม

26. ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย 267 - 277
เมธิน ชูคันหอม และ กิตติวัฒน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา

27. การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ 278 - 289
เอกรักษ์ พิมพ์เภา และ วรรณธิดา ยลวิลาศ

28. การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย 290 - 302
นราธิป พรหมเทศ และ สุขพัฒน์ อนนท์จารย์

29. การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย 303 - 313
ธนกฤต น้อยปุ่งค้า และ ชาญยุทธ หาญชนะ

30. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 314 - 321
อัยนา มณีโชติ และ วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง

31. การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ามงคลจังหวัดน่าน 322 - 333
ลัดดาวัลย์ ทองมูล และ วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1) ISSN 2985-2137 (Online)

สารบัญ (ต่อ)

32. การพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ รายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้สถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 334 - 343
ปุณยวีร์ สังข์ประไพ และ วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง

33. การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 344 - 357
ธนาพร ไล้ประเสริฐ และ วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง

34. ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะทางร่างกาย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น 358 - 369
ญาดา บุญคง, อารยะ โตศิริ, วรเชษฐ์ สิงห์ลอ, สิริเศฐ สันดุษิต สุริยา จันทนกูล, และ จุฬาลักษณ์ สุขกรณ์

35. โปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม 370 - 384
จุฑามาศ พรหมดา และ พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร

36. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 385 - 396
นันธิญา เวสา และ พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร

37. ผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมต่อ ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 397 - 407
สมพงศ์ ทองลี และ วิไล พลพวก

38. การประยุกต์ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกในการฝึกทักษะกีฬาคาราเต้โด 8 สัปดาห์ต่อเวลาในการตอบสนองของนักศึกษามหาวิทยาลัย 408 - 417
ธัญญาวัฒน์ หอมสมบัติ, ณัฐกานต์ บัวระบัน, พรทวี นาคศรี, ไชยา มะณี, และ กิตติพงษ์ จันทวัฒน์

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1) ISSN 2985-2137 (Online)

สารบัญ (ต่อ)

39. ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 418 - 426
จีระพันธ์ กัลยาแก้ว และ วิไล พลพวก

40. ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย 427 - 436
กรรณิกาณ์ โสมาบุตร และ วิไล พลพวก

41. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 437 - 448
ชนกานต์ บุตรรัก และ ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข

42. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 449 - 460
นราภัทร กำมหาวงษ์ และ ศศิรดา แพงไทย

43. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 461 - 475
อัฏฐเศรษฐ์ เรืองเดช และ อดิศร ศรีเมืองบุญ

44. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย 476 - 484
เกตุแก้ว ช่างเหล็ก และ โกศล สอดส่อง

45. การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุกอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 485 - 494
พสิษฐ์ นนทิบุตรธีรชัย และ โกศล สอดส่อง

46. การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวกอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี 495 - 504
อนนท์ เกษสว่าง และ ชาญยุทธ หาญชนะ

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1) ISSN 2985-2137 (Online)

สารบัญ (ต่อ)

47. การตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง 505 - 517

ฐิติชญาน์ ชุมทอง และ สาโรจน์ แก้วอรุณ

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 1 - 8 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Report on the results of group process activities to develop mathematics process skills for kindergarten year 1 children

SunTharee Dunma [1] and ubon phonjan [2*]

[1, 2] Northern College, Faculty of Education, Department of Early Childhood Education

[*] Corresponding author. E-mail: Ubon.phonjan@northern.ac.th

ABSTRACT

The purpose of this study was to compare the basic mathematical skills of kindergarten level 1 preschool children before and after participating in group process activities. The sample consisted of 15 preschool children aged 3–4 years, selected through purposive sampling. This research employed a quasi-experimental design using a one-group pretest–posttest design. The research instruments included (1) 15 learning experience plans based on group process activities to develop basic mathematical skills and (2) a 20-item test measuring basic mathematical skills. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. A dependent samples t-test was used to compare pretest and posttest scores, and the effectiveness index of the learning experience plans was calculated.

The results revealed that the preschool children who participated in the group process activities demonstrated significantly higher basic mathematical skills after the intervention than before, at the .05 level of significance.

Keywords: Group Process Activities, Basic Mathematical Skills, Preschool Children.

Received 24 November 2025; **Revised** 8 January 2026; **Accepted** 12 January 2026

รายงานผลการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1

สุนทรี ดุลมา [1] และ อุบล ผลจันทน์ [2*]
[1, 2] วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
[*] Corresponding author. E-mail: Ubon.phonjan@northern.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างคือเด็กปฐมวัยอายุ 3–4 ปี จำนวน 15 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง การวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยใช้รูปแบบ One Group Pretest–Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ จำนวน 15 แผน และ (2) แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Samples และวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มมีทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม, ทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์, เด็กปฐมวัย

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 ได้ให้แนวทางการจัดกระบวนการคิด กระบวนการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้จริงในชีวิตด้วยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งจัดสาระและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน และจัดระบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพทุกระดับ การศึกษาปฐมวัยเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน มีความพร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ – อารมณ์ และสังคม พร้อมที่จะรับการพัฒนาต่อเนื่องในระดับประถมศึกษาต่อไป หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดให้เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเพื่อให้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเด็กในวัยแรกเกิดถึง 6 ปี จะมีพัฒนาการในด้านต่างๆ เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการด้านสติปัญญา พบว่า พัฒนาการในด้านการรับรู้และการคิดจะรวมทั้งสมองที่ได้รับการกระตุ้นอย่างเหมาะสมจะเจริญเติบโตถึงร้อยละ 70 ถึง 80 ของวัยผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ให้เด็กได้มีการพัฒนาการเจริญเติบโตเต็มศักยภาพของแต่ละคน (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย, 2560)

คณิตศาสตร์นับเป็นสาระการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถทางด้านสติปัญญาซึ่งควรส่งเสริม และจัดกิจกรรมให้กับเด็กเนื่องจากคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและต้องใช้เสมอ ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ มักจะมีความสนใจในการเรียนรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ตั้งแต่เล็ก และสามารถสื่อกับเพื่อนและผู้ใหญ่ได้ ดังนั้นในการเรียนปฐมวัยศึกษา เด็กสามารถเรียนคณิตศาสตร์ได้แต่การเรียนคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยนั้นจะต่างกับระดับประถมศึกษา คณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยจะเป็นการบอกตำแหน่งและการจำแนก การนับและจำนวน การอ่านคำ การบอกเหตุผล (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2561) จากการศึกษา

แนวคิดการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์แก่เด็กปฐมวัย พบว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560 (อายุ 3-6 ปี) ที่สอดแทรกอยู่ในโครงสร้างหลักสูตรในส่วนประสบการณ์สำคัญ เช่น การจำแนก เปรียบเทียบ จำนวน มิติสัมพันธ์ เวลา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 พบว่าพัฒนาการด้านสติปัญญาต่ำ โดยเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ จากการสอบวัดผลประเมินผลปลายภาคเรียนที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่หละยาง ในแต่ละปีการศึกษา พบว่าผลการประเมินทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล ปีที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50 ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยที่น้อยที่สุดในจำนวนกิจกรรมที่ประเมิน เนื่องจาก ทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์เป็นเรื่องที่ซับซ้อนมากกว่าภาษา ดังนั้นในควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ให้กับเด็กเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาต่อไป เพราะฉะนั้นเราควรส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ และฝึกฝนจนเกิดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ซึ่งในปัจจุบันยอมรับกันแล้วว่า เด็กในวัยนี้มีความสำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะพัฒนาการทางสติปัญญาเด็กจะเกิดการเรียนรู้มากที่สุดซึ่งทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะที่ช่วยส่งเสริม และกระตุ้นให้เกิดความคิด อันเป็นรากฐานของการพัฒนาสติปัญญา (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2561) ซึ่งการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองทำ ลงมือปฏิบัติจริงโดยครูจัดประสบการณ์ ให้เด็กได้ฝึกคิดหาเหตุผลและการใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาต่างๆ อันเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษา การฝึกให้รู้จักสังเกตเปรียบเทียบรูปทรง ขนาด จำนวน น้ำหนัก และปริมาณของสิ่งของ การเล่นสนุกกับตัวเลข ให้รู้ค่าจำนวน การนับลำดับเวลา และเหตุการณ์เหล่านี้คือทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ (ชาญชัย ยมดิษฐ์, 2562)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่หละยาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล ปีที่ 1พบว่า หลักสูตรบางหน่วยการจัดประสบการณ์ยากเกินไปสำหรับเด็กปฐมวัย หลักสูตรไม่ระบุสาระการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์โดยตรงบางส่วนสาระการเรียนรู้น้อยเกินไป บางส่วนซับซ้อนเกินไป การลำดับสาระการเรียนรู้ประสบการณ์จากง่ายไปหายากยังไม่ค่อยชัดเจน การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์จึงควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัย ซึ่งเด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ดังนั้นการส่งเสริมการพัฒนาการของเด็กจึงมีความสำคัญมากที่จะส่งเสริมให้ครอบคลุมสอดคล้องกับวัย และครบทุกด้านของพัฒนาการและการที่เด็กจะได้รับการพัฒนามากเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับการจัดประสบการณ์ที่ดีให้กับเด็ก และครูนับว่าเป็นบุคคลในการส่งเสริมโดยครูจะเป็นผู้หากิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะภาคเรียนที่ 1 ถือว่าเป็นช่วยที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นการปูพื้นฐานสำหรับการเรียนในระดับชั้นอื่นต่อไป ภาระดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองคาดหวังค่อนข้างสูงในยุคที่การศึกษายังยึดถือการแข่งขันด้านความสามารถทางสติปัญญาเป็นหลัก (ดารุณี ชนะกาญจน์, 2563)

ซึ่งคณะผู้วิจัยได้เห็นว่า การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม นั้นมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจอีกรูปแบบหนึ่ง เพราะกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ส่งเสริมให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในการปฏิบัติกิจกรรมตามจุดประสงค์ กระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมและสามารถนำความคิดที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังที่ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2565) ได้ระบุถึงประโยชน์ของกระบวนการกลุ่ม ไว้ว่า กิจกรรมกระบวนการกลุ่มช่วยพัฒนาความคิด ความเชื่อมั่นของผู้เรียนส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันและทักษะทางด้านสังคม ทำให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์หรือมุมมองกว้างขวาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของผู้เรียนและ มีกิจกรรมหลากหลาย สนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังที่กล่าวมา คณะผู้วิจัยเห็นว่าการใช้กระบวนการกลุ่มเข้ามาช่วยในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กโดยเน้นให้เด็กร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างการจัดกิจกรรมเป็นวิธีการจัดประสบการณ์อีกรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและฝึกการอยู่ร่วมกันของเด็ก

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม มีรูปแบบการสอนที่ไม่เพียงช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างเดียว แต่ยังช่วยเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนของเด็ก ฝึกการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม นอกจากนี้การใช้กระบวนการกลุ่มยังเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกในเรื่องของการแสดงความเห็น การสื่อความหมาย ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ครูผู้สอนได้เห็นแนวทางหรือได้ทิศทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้ง

นี้ นอกจากจะทำให้ทราบถึงทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยที่เกิดจากการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มแล้ว ยังเป็นแนวทางแก่ครูและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย นำไปจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ และด้านอื่นๆ สำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนผลการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่หละยาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยางจังหวัดตากก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม

2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล ปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่หละยาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Design) โดยใช้รูปแบบ (one - Group Pretest - Posttest Design) ที่มีแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว มีการประเมินก่อนการจัดกิจกรรม และหลังการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 3 – 4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล ปีที่ 1 จำนวน 15 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่หละยาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 15 แผน

2.2 แบบประเมินทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ

3. สมมติฐานการวิจัย

การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม มีคะแนนผลการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบแผนการทดลอง (Quasi – Experimental Design) ดังในตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ประเมินก่อนการจัดกิจกรรม	ทดลอง	ประเมินหลังการจัดกิจกรรม
กลุ่มตัวอย่าง	T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

T_1 แทน การประเมินก่อนการจัดกิจกรรม (Pre-test)

X แทน การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม

T_2 แทน การประเมินหลังการจัดกิจกรรม (Post-test)

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2562)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
$\sum R$ แทน ผลรวมของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

4.2 การหาค่าความยากง่าย (Difficulty) ใช้สูตร ดังนี้ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2560 (130)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ความยากง่ายของคำถามแต่ละข้อ
R แทน จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ
N แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

4.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ใช้สูตรดังนี้ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2560)

$$D = \frac{R_u - R_L}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ D แทน ค่าอำนาจจำแนก
R_u แทน จำนวนเด็กที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง
R_L แทน จำนวนเด็กที่ตอบถูกในกลุ่มอ่อน
N แทน จำนวนเด็กทั้งหมด

4.4 การหาความเชื่อมั่นใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2560) โดยคำนวณจากสูตร

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1}\left\{1 - \frac{\sum Pq}{S_t^2}\right\}$$

เมื่อกำหนดให้ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n แทน จำนวนข้อคำถามของเครื่องมือ
P แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ นั่นคือสัดส่วนของคนทำถูกกับคนทั้งหมด
q แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ คือ 1-p

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 นำคะแนนก่อนการจัด และหลังการจัดมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (P) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.2 เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 ทั้งภาพรวม และจำแนกเป็นรายทักษะ โดยใช้ค่า t แบบ (Dependent Samples)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย จากการศึกษาเอกสารทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ และการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม ทำให้คณะผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในการศึกษา ดังภาพประกอบ 1

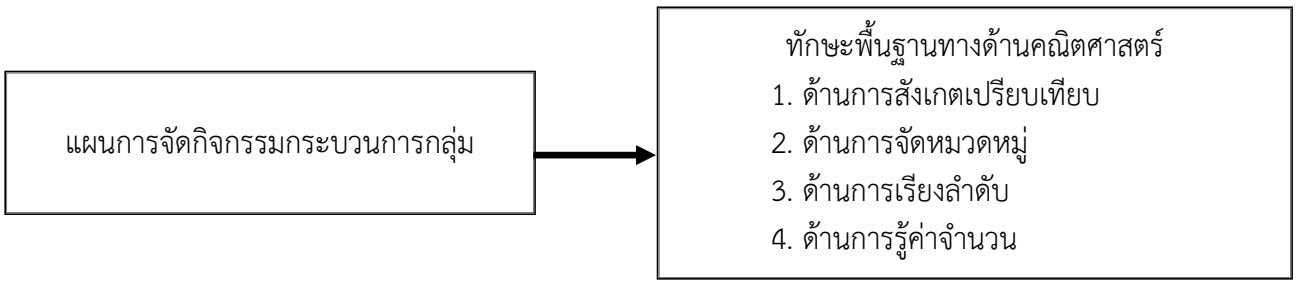

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบคะแนนผลการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล ปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่หละยาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีความแตกต่างกันโดยทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม โดยผลต่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.75 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.96 คิดเป็นร้อยละ 29.08

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม ผลคะแนนจากแบบประเมินทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ตั้งแต่แผนการจัดกิจกรรมที่ 1-16 โดยค่าเฉลี่ยนั้นมีประสิทธิภาพร้อยละ 81.17/93.17 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 18.63 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เท่ากับ 16.27 และคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม อยู่ในระดับดีมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และขนิษฐา สุยะเพี้ยง (2560) ได้ทำการวิจัยผลของการใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่ การจำแนก การจับคู่ การเรียงลำดับ การสังเกต และการเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ สรุปได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ เท่ากับ 86.42/95.86 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับแผนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ เท่ากับ 28.84 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม ซึ่งมีคะแนนเท่ากับ 25.88 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เท่ากับ 2.96 คิดเป็นร้อยละ 9.86

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า จากการวิจัยการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล ปีที่ 1 อายุ 3-4 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่หละยาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก การเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการประเมินทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ ก่อนและหลัง

การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม พบว่า ทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ หลังการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม โดยผลต่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.75 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.96 คิดเป็นร้อยละ 29.08 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นที่กล่าวมาเบื้องต้นเนื่องจาก

1. แผนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เป็นแผนการจัดกิจกรรมที่มีคุณภาพผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและได้ปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ มีความสอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบ

2. แบบประเมินทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เป็นแบบประเมินที่มีคุณภาพ ผ่านการตรวจสอบในทุกด้าน มีความตรงในด้านเนื้อหา มีค่าความยากง่ายที่เหมาะสม มีค่าอำนาจจำแนกที่อยู่ในเกณฑ์ ที่กำหนดและมีค่าความเชื่อมั่นสูง

สรุปผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม สามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นตามวัยความพร้อมในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นักการศึกษาต่าง ๆ อาทิเช่น นุจิรา เหล็กกล้า (2561) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาทักษะทางด้านคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบางแก้ว การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยที่กำลังเรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบางแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 18 คน ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 เด็กปฐมวัยมีทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยมีผลการประเมินทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.57 คิดเป็นร้อยละ 50.67 และมีผลการประเมินทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ เท่ากับ 20.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.10 คิดเป็นร้อยละ 80.22 และเด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์โดยกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 2.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 กระบวนการกลุ่มหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ทักษะด้านจำนวน ได้แก่ ความสามารถในการรู้ค่าของจำนวน การรู้จักสัญลักษณ์แทนจำนวนการเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน การนับสิ่งต่าง ๆ การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่งการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหรือปริมาณ นับปากเปล่า บอกขนาดของกลุ่มที่มีขนาดเท่ากันโดยไม่ต้องนับ นับโดยใช้ลำดับที่นับจำนวนเพิ่มขึ้น นับเพื่อรู้จำนวนที่มีอยู่ การจดตัวเลข การนับและเข้าใจความหมายของจำนวนที่นับได้ การใช้สัญลักษณ์แทนจำนวนนับ ในเด็กปฐมวัยชอบการนับแบบท่องจำโดยไม่เข้าใจความหมาย การนับแบบท่องจำนี้จะมีความหมาย ต่อเมื่อเชื่อมโยงกับจุดประสงค์บางอย่าง เช่น การนับจำนวนเพื่อนในห้องเรียน นับขนมที่อยู่ในมือแต่การนับของเด็กอาจสับสนได้หากมีการจัดเรียงสิ่งของเสียใหม่ เมื่อเด็กเข้าใจเรื่องจำนวนแล้ว เด็กปฐมวัยจึงจะสามารถเข้าใจเรื่องจำนวนอย่างมีความหมาย

1.2 ด้านการเปรียบเทียบ ได้แก่ ความสามารถในการสำรวจและอธิบาย ความเหมือนความต่างของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะหรือหน้าที่การใช้งานเพียงลักษณะเดียว รูปร่าง สี ยาว/สั้น สูง/เตี้ย ใหญ่/เล็ก ขรุขระ/เรียบ มีการสืบเสาะและอาศัยความสัมพันธ์ของสองสิ่งบนพื้นฐานของคุณสมบัติบางอย่างว่ามีลักษณะเฉพาะอย่างไร

1.3 ด้านการจำแนก ได้แก่ ความสามารถในการคัดแยกสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะหรือหน้าที่การใช้งาน หรือสิ่งที่อยู่ในปรากฏการณ์ต่างๆ ออกเป็นหมวดหมู่โดยมีเกณฑ์ในการจัดจำแนก เกณฑ์ดังกล่าวอาจใช้ความเหมือน ความแตกต่าง หรือความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้โดยจัดสิ่งที่มีสมบัติบางประการร่วมกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

1.4 ด้านการเรียงลำดับ ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อน-หลัง และเข้าใจว่าสิ่งใดเกิดก่อนและสิ่งใดเกิดขึ้นทีหลัง

การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล ปีที่ 1 อายุ 3-4 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่หละยาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน

15 คน และเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามเกณฑ์มาตรฐานนั้น พบว่ากิจกรรมกระบวนการกลุ่ม ดังกล่าวสามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1ให้สูงขึ้นได้ ดังนั้น การจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม ดังกล่าวจึงเป็นสื่อที่ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจริง เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางระบบการศึกษา ในระดับการศึกษาปฐมวัย ควรวางนโยบายบนพื้นฐานของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับ 6 กิจกรรมหลัก และเด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเองแบบ Active Learning

1.2 มีแนวนโยบายที่เน้นการปฏิบัติ โดยใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาและส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ พร้อมกันในทุกๆสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

1.3 มีงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย โดยการตระหนักและให้ความสำคัญในการวางรากฐานทางด้านการศึกษาปฐมวัย เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อการพัฒนาความพร้อมด้านอื่น ๆ สำหรับเด็กปฐมวัยได้ ดังนั้นจึงสามารถนำไปประยุกต์ในการจัดกิจกรรมได้ เช่น การพัฒนากล้ามเนื้อมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา พัฒนาการด้านอารมณ์ -จิตใจสังคม พัฒนาการด้านสังคม และด้านสติปัญญา

2.2 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ควรมีการนำกิจกรรมกระบวนการกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ ดังนั้นครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเพื่อให้มีความทันสมัยเหมาะกับเด็กในโลกยุคดิจิทัล

2.3 ควรมีการวางรูปแบบของการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยรอบด้าน ก่อเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สำหรับเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี). กรุงเทพฯ* : คุรุสภาลาดพร้าว.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2563). *การสอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ : เอดิสัน เพรสโปรดักส์.

ขนิษฐา สุยะเพี้ยง. (2560). *ผลของการใช้เกมการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2562). เทคนิคการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : หลักพิมพ์.

ดารุณี ชนะกาญจน์. (2560). *การพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กอนุบาล โดยการใช้เกมการศึกษาและแบบฝึกหัด.* เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2560). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สมนึก ภัททิยธนี. (*2562*). *การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่4).* กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

นุจิรา เหล็กกล้า. (2561). การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์โดยใช้เกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบางแก้ว. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2565). *19 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

Kuder, G. & Richardson, M. (2019). *The theory of estimation of test reliability*. Psychometrika.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 9 - 18 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Report on the development of spatial skills using integrated activities to prepare for mixed-age kindergarten children aged 2-3 years

ubon phonjan [1] and SunTharee Dunma [2*]

[1, 2] Northern College, Faculty of Education, Department of Early Childhood Education.

[*] Corresponding author. E-mail: KruKwanq2504@qmail.com

ABSTRACT

The study the results of the development of spatial skills using integrated activities supplemented with preparation exercises for mixed-age kindergarten children aged 2-3 years. Ban Tee Nue De Child Development Center, under the Mae La Subdistrict Administrative Organization, Tha Song Yang District, Tak Province, with 80% of mixed-age kindergarten children aged 2-3 years, passed the evaluation with a score of 80% of the full score.

The research is a quasi-experimental design using a One Group Pretest Posttest Design. Using the One Group Pretest Posttest Design format, which has a single experimental group, the measurement was taken before the activity. The sample group used in this research was female and male students in a mixed-age kindergarten classroom, 2-3 years old, who were studying in Kindergarten 1, semester 1, academic year 2025. Ban Tee Nue De Child Development Center, under the Mae La Subdistrict Administrative Organization, Thra Song Yang District, Tak Province, has 15 children. which was obtained from purposive sampling. There were 2 types of tools used in this research. Type 1. Integrated activity plan for preparation training 2. 20-question spatial skills assessment form Data analysis 1. Find the accuracy of the spatial skills assessment by looking at the IOC consistency index. 2. Compare the development of spatial skills with the specified criteria of 80/80 by analyzing the percentage and average values regarding the specified criteria.

Keywords: Spatial Relationship Skills Development, Integrated Activities, School Readiness, Mixed-Age Kindergarten Children (Aged 2–3)

Received 24 November 2025; **Revised** 8 January 2026; **Accepted** 12 January 2026

รายงานผลการพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ โดยใช้การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี

อุบล ผลจันทน์ [1] และ สุนทรี ดุลมา [2*]

[1, 2] วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

[*] Corresponding author. E-mail: KruKwanq2504@qmail.com

บทคัดย่อ

เพื่อศึกษารายงานผลการพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ โดยใช้การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ร้อยละ 80 มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Design) โดยใช้รูปแบบ One Group Pretest Posttest Design ที่มีแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียวมีการวัดก่อนการจัดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กนักเรียนหญิง - ชาย ห้องอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวนเด็ก 15 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชนิด 1. แผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม 2. แบบประเมินทักษะด้านมิติสัมพันธ์ จำนวน 20 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูล 1.หาความเที่ยงตรงของแบบประเมินทักษะด้านมิติสัมพันธ์ โดยดูค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC 2. เปรียบเทียบการพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 โดยการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์, กิจกรรมบูรณาการ, การเตรียมความพร้อม, เด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การศึกษาปฐมวัย ถือเป็นการศึกษาที่ให้แก่วัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ เป็นรากฐานในการเตรียมความพร้อมเป็นช่วงเวลาทองของชีวิตและเป็นพื้นฐานสำหรับวัยต่อไป กระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวถึงช่วงอายุของเด็กปฐมวัย คือ เด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึง 6 ขวบ เป็นช่วงที่พัฒนาการเจริญอย่างรวดเร็วทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ สังคม และด้านสติปัญญา โดยเฉพาะในด้านสติปัญญาประกอบด้วยการคิด การรับรู้ ความจำ คณิตศาสตร์ มิติสัมพันธ์ และประสาทสัมผัส (ภรณี คุรุรัตนะ, 2560)

การพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ จึงมีความจำเป็นและสำคัญมาก ดังที่ พัฒนา ชัชพงศ์ (2559) ได้กล่าวว่า "นักจิตวิทยา ฌอง เปียเจต์ (Piaget) บอกว่า มนุษย์สามารถเรียนรู้โดยการปรับขยายจากประสบการณ์เดิมสู่สิ่งใหม่ ถ้าเขามีทักษะมิติสัมพันธ์ที่ดี จะช่วยให้เขาเรียนรู้อย่างมีศักยภาพที่ดียิ่งขึ้น" ดังนั้นความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ มีความสำคัญในการดำรงชีวิตอย่างมาก เนื่องด้วยสิ่งทั้งปวงหรือวัตถุใด ๆ มิได้มีความถาวรตลอดไป มีการเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆเป็นความสามารถด้านมิติสัมพันธ์อย่างหนึ่ง (อัญชลี รัตนชื่น, 2561) ผู้ที่มีทักษะมิติสัมพันธ์ดีจะมีความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆอย่างเชื่อมโยงเรียนรู้เร็ว รู้จักคิดวางแผนและมีจินตนาการกว้างไกล สามารถจัดกลุ่มรูปแบบต่างๆ ในสมองได้ดี (อุดม เพชรสังหาร, 2563) ซึ่งความสามารถด้านนี้เป็นความสามารถที่จะช่วยให้มนุษย์เกิดจินตนาการและนึกเห็นภาพของส่วนประกอบต่าง ๆ เมื่อแยกออกจากกันได้และสามารถที่จะมองเห็นเค้าโครงหรือโครงสร้างเมื่อเอาส่วนต่างๆ มาประกอบหรือรวมเข้าด้วยกัน คนเราใช้ความสามารถด้านนี้ในการเรียนวิชาเรขา คณิต วาด เขียน และการฝีมือต่างๆ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2563) การพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ จึงเป็นรากสำคัญที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ และมีผลต่อการพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ ของเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 3-5 ปี ต่อไป

การประเมินความพร้อมทางด้านสติปัญญา ซึ่งทักษะด้านมิติสัมพันธ์ ของเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี อีกทั้งเนื้อหาที่ใช้ในการสร้างข้อสอบเพื่อประเมินทักษะพื้นฐานทางด้านมิติสัมพันธ์ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2560) วิธีการประเมินความพร้อมในเด็กระดับปฐมวัยมิได้มุ่งประเมินเพื่อตัดสินได้-ตก แต่เป็นการประเมินทักษะความพร้อมของเด็ก โดยใช้การสังเกตเป็นวิธีการประเมินเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ก็มีการทดสอบด้วยวาจาและการตรวจผลงาน และอีกกิจกรรมหนึ่ง คือการให้เด็กได้ทำชุดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีคุณค่าเพียงพอที่จะนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยให้ผู้เรียนมีความพอใจในการร่วมกิจกรรม ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล เปิดโอกาสให้เด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง (ทิศนา แขมณี, 2563) แบบฝึกหรือชุดการสอนที่เป็นแบบฝึกที่ใช้กันเป็นตัวอย่างหรือคำสั่งที่ตั้งขึ้นเพื่อให้เด็กอนุบาลได้เรียนรู้การฝึกตอบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2562) ดังนั้น แบบฝึกที่ครูจัดเพื่อให้เด็กมีทักษะเพิ่มขึ้น โดยการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความสนใจและพอใจหลังจากเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ได้เรียนรู้เรื่องนั้นๆ มาบ้างแล้ว ดังนั้น การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกการเตรียมความพร้อมที่ครูจัดให้เด็กเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีทักษะด้านมิติสัมพันธ์เพิ่มขึ้น โดยการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความสนใจและพอใจหลังจากได้เรียนรู้เรื่องนั้นๆ

การเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา (ทักษะด้านมิติสัมพันธ์) นั้นมีเนื้อหาที่อยู่ในหน่วยการเรียนรู้หรือสอดคล้องสัมพันธ์กับหลักสูตรสถานศึกษา มีหลายแบบหลายทักษะโดยเน้นพัฒนาการด้านสติปัญญาสำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิดโดยอาศัยฐานความรู้เดิมเป็นฐานในการเรียนรู้ ทำให้เด็กนักเรียนมีพัฒนาการความพร้อมด้านสติปัญญาดีขึ้น เพราะได้เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพราะถ้าเด็กมีพื้นฐานความพร้อมด้านสติปัญญาที่ดีแล้ว เด็กย่อมเรียนรู้และมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ได้ดีตามมาด้วย และจากแนวคิด ทฤษฎีดังที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนในระดับปฐมวัย ได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กในระดับนี้ซึ่งเด็กในวัยนี้ถ้ายิ่งมีความพร้อมด้านสติปัญญามากเท่าไร ก็ยิ่งจะทำให้สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวได้มากขึ้น จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ โดยใช้การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ส่งผลทำให้เด็กอนุบาลมีความพร้อมด้านสติปัญญา โดยเฉพาะทักษะด้านมิติสัมพันธ์ ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ซึ่งเป็นพื้นฐานการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในระดับสูงขึ้นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารายงานผลการพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ โดยใช้การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนีคี สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ร้อยละ 80 มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบวิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Pre - Experimental Design) โดยใช้กลุ่มเป้าหมายในการทดลองเพียงกลุ่มเดียว โดยวัดผลเฉพาะหลังการทดลองครั้งเดียว (One Shot Case Study) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2562)

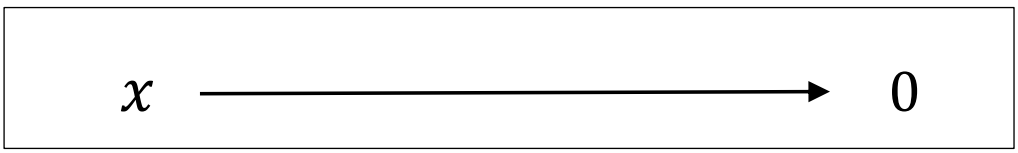

ภาพประกอบที่ 1 รูปแบบวิจัยกึ่งทดลอง แบบ One Shot Case Study

สัญลักษณ์ที่สามารถอธิบายได้ ดังนี้

$\boldsymbol{x}$ แทน การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม

0 แทน แบบประเมินทักษะด้านมิติสัมพันธ์ สำหรับเด็กปฐมวัย

โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือเด็กอนุบาล ชาย-หญิง อายุระหว่าง 2-3 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลแบบคละอายุ จำนวน 15 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่หละยาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอ ท่าสองยาง จังหวัดตาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รายงานผลการพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ โดยใช้การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

2.1 แผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี

2.2 แบบประเมินทักษะด้านมิติสัมพันธ์ สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี

3. สมมติฐานการวิจัย

เด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ มีคะแนนผลการพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการนำแผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม ไปดำเนินการเก็บรวมรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม กับกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กหญิง - ชาย ชั้นอนุบาล แบบคละอายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง คือ วันจันทร์ - วันศุกร์ รวมทั้งสิ้น 15 ครั้ง ซึ่งใช้เวลาครั้งละประมาณ 60 นาที ในกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ และกิจกรรมสร้างสรรค์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 19 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2567 ถึงวันที่ 6 เดือน กันยายน พ.ศ. 2567

ตาราง 1 การดำเนินการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาล แบบคละอายุ 2-3 ปี

สัปดาห์	หน่วย	วัน/เดือน/ปี	เรื่อง	ความสามารถทางสติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์
1.	สิ่งของเครื่องใช้	19 สิงหาคม 2567	สิ่งของเครื่องใช้ในห้องเรียน	ด้านความสัมพันธ์ลักษณะของวัตถุ
		20 สิงหาคม 2567	สิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน	ด้านความสัมพันธ์ลักษณะของตำแหน่งวัตถุ
		21 สิงหาคม 2567	ประโยชน์ของสิ่งของเครื่องใช้	ด้านลักษณะของวัตถุที่เคลื่อนที่หรือเปลี่ยนทิศทางการมอง
		22 สิงหาคม 2567	อันตรายที่เกิดจากสิ่งของเครื่องใช้	ด้านการต่อเข้า การแยกออกจากกันของวัตถุ
		23 สิงหาคม 2567	การรักษาสิ่งของเครื่องใช้	ด้านความสัมพันธ์ลักษณะของวัตถุ
2.	สัตว์เลี้ยงน่ารัก	26 สิงหาคม 2567	ประเภทของสัตว์เลี้ยง	ด้านความสัมพันธ์ลักษณะของวัตถุ
		27 สิงหาคม 2567	รูปร่างลักษณะของสัตว์เลี้ยง	ด้านความสัมพันธ์ลักษณะของตำแหน่งวัตถุ
		28 สิงหาคม 2567	อาหารของสัตว์เลี้ยง	ด้านลักษณะของวัตถุที่เคลื่อนที่หรือเปลี่ยนทิศทางการมอง
		29 สิงหาคม 2567	ที่อยู่อาศัยและการดูแลสัตว์เลี้ยง	ด้านการต่อเข้า การแยกออกจากกันของวัตถุ

สัปดาห์	หน่วย	วัน/เดือน/ปี	เรื่อง	ความสามารถทางสติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์
		30 สิงหาคม 2567	ประโยชน์ของสัตว์เลี้ยง	ด้านความสัมพันธ์ลักษณะของตำแหน่งวัตถุ
3.	ผลไม้น่ารับประทาน	2 กันยายน 2567	ชื่อ/ลักษณะรูปร่างของผลไม้	ด้านความสัมพันธ์ลักษณะของวัตถุ
		3 กันยายน 2567	ส่วนประกอบของผลไม้	ด้านความสัมพันธ์ลักษณะของตำแหน่งวัตถุ
		4 กันยายน 2567	รสชาติของผลไม้	ด้านลักษณะของวัตถุที่เคลื่อนที่หรือเปลี่ยนทิศทางการมอง
		5 กันยายน 2567	ประโยชน์ของผลไม้	ด้านการต่อเข้า การแยกออกจากกันของวัตถุ
		6 กันยายน 2567	โทษของผลไม้	ด้านการต่อเข้า การแยกออกจากกันของวัตถุ

4.2 หลังการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ครบ 3 สัปดาห์แล้ว ทำการประเมินหลังการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม เพื่อประเมินทักษะด้านมิติสัมพันธ์ จำนวน 20 ข้อ

4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2562)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

5.2 การหาค่าความยากง่าย (Difficulty) ใช้สูตร ดังนี้ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2560 (130)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ความยากง่ายของคำถามแต่ละข้อ

R แทน จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ

N แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

5.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ใช้สูตรดังนี้ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2560)

$$D = \frac{R_u - R_L}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ D แทน ค่าอำนาจจำแนก

R_u แทน จำนวนเด็กที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง

R_L แทน จำนวนเด็กที่ตอบถูกในกลุ่มอ่อน

N แทน จำนวนเด็กทั้งหมด

5.4 การหาความเชื่อมั่นใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KuderRichardson อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2560) โดยคำนวณจากสูตร

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1}\left\{1 - \frac{\sum Pq}{S_t^2}\right\}$$

เมื่อกำหนดให้ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n แทน จำนวนข้อคำถามของเครื่องมือ
P แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ นั่นคือสัดส่วนของคนทำถูกกับคนทั้งหมด
q แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ คือ 1

6. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2563)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

6.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร (อนุวัติ คูณแก้ว, 2560) ดังนี้

$$\mu = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ μ แทน คะแนนเฉลี่ย
$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N แทน จำนวนเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง

6.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร (อนุวัติ คูณแก้ว, 2560) ดังนี้

$$\sigma = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - \left(\sum X\right)^2}{N^2}}$$

เมื่อ σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
N แทน จำนวนเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง
$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum X^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนเด็กปฐมวัยแต่ละคนในกลุ่มตัวอย่าง

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 หาความเที่ยงตรงของแบบประเมินความสามารถทางสติปัญญา โดยดูค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC

7.2 เปรียบเทียบความสามารถทางสติปัญญากับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 โดยการวิเคราะห์หาค่าร้อยละค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับเกณฑ์ที่กำหนด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย จากการศึกษาเอกสารการพัฒนาทางด้านสติปัญญาด้านทักษะมิติสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม ทำให้คณะผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในการศึกษา ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง รายงานผลการพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ โดยใช้การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนีคี สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการประเมินทักษะด้านมิติสัมพันธ์ สำหรับอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 15 คน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 มี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ เด็กนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนประเมินทักษะด้านมิติสัมพันธ์ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลคะแนนการประเมินทักษะด้านมิติสัมพันธ์ สำหรับอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 15 คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.40 คิดเป็นร้อยละ 96.64 เมื่อจำแนกทักษะด้านมิติสัมพันธ์ พบว่า ด้านความสัมพันธ์ลักษณะของวัตถุ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60 คิดเป็น ร้อยละ 92.00 ด้านลักษณะของวัตถุที่เคลื่อนที่หรือเปลี่ยนทิศทางการมอง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60 คิดเป็นร้อยละ 92.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 คิดเป็นร้อยละ 88.00 และด้านการต่อเข้า การแยกออกจากกันของวัตถุ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.80 คิดเป็นร้อยละ 96.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

รายงานผลการพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ โดยใช้การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอ ท่าสองยาง จังหวัดตาก มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี โดยใช้การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม เพื่อส่งเสริมทักษะด้านมิติสัมพันธ์ โดยเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการประดิษฐ์โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการสังเกต ความเหมือนความต่าง จำแนก รูปร่าง รูปทรง สี ขนาด ผิวสัมผัส การต่อเข้าด้วยกัน แยกออกจากกัน และหาความสัมพันธ์ของตำแหน่งของสิ่งที่ประดิษฐ์ ซึ่งสอดคล้องกับ เพียเจต์และอินเฮลเดอร์ (วรวรรณ เหมชะญาติ, 2562 อ้างอิงจาก Piaget, & Inhelder) ที่กล่าวว่า ความสนใจระดับการรับรู้จากการคิดมโนภาพนี้ เป็นระดับที่อาศัยกระบวนการคิดนอกเหนือไปจากการรับรู้ทางกายภาพจากประสาทสัมผัสทั้งห้า การรับรู้จากการดิดมโนภาพ การลงมือกระทำมีความเชื่อมโยงกันอย่างยิ่งกับประสาทสัมผัสทั้งห้า จึงส่งผลทำให้ทักษะด้านมิติสัมพันธ์ ของเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกเตรียมการความพร้อมให้มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ที่สูงขึ้น การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อมนั้นส่งผลทำให้เด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการหยิบ จับ สัมผัส ประกอบวัสดุต่างๆ เพื่อให้เกิดรูปร่าง รูปทรง และผลงานตามความคิดของเด็ก และส่งเสริมทักษะด้านด้านมิติสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับอัญชลี รัตนชื่น (2561 : 53) ที่ทำการวิจัย ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ทำกิจกรรมศิลปะเครื่องแขวน พบว่า การจัดกิจกรรมศิลปะเครื่องแขวนสามารถส่งเสริมความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยเป็นความ สามารถพื้นฐานในการ ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อไปได้อย่างเป็นองค์รวม

2. การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม ส่งผลทำให้เด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี เกิดการพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เนื่องจากเด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมและเรียนรู้ปฏิบัติจริง จากการสัมผัส สังเกต คิดจำแนกรูปร่าง รูปทรง ขนาด สี ผิวสัมผัส เด็กจะเกิดกระบวนการสังเกต ความเหมือนความต่างคิดว่าตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ควรต่ออย่างไรแล้วลงมือประดิษฐ์ด้วยตนเองตามที่ได้วางแผนไว้ เป็นการเรียนที่เด็กสามารถพบได้จริงเป็นรูปธรรม และเกิดการคิดมโนภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2564) ได้เสนอแนะการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของเพียเจท์ (piaget) กล่าวว่า กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นนั้นจะต้องให้เด็กได้มีส่วนในการทำ เพราะจะทำให้เด็กมีโอกาสที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาโดยเฉพาะความสามารถด้านกระบวนการย้อนกลับ การเชื่อมโยง การรวมกัน และการแยกแยะ และที่สำคัญการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้นควรอยู่ที่ตัวของเด็กเป็นผู้คิดสร้างสรรค์

ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง จากผลการใช้กิจกรรมแบบบูรณา เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม นั้นเด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเอง เลือกวัสดุอุปกรณ์แล้วแต่ความต้องการของตนเองอย่างอิสระ เด็กจะเกิดกระบวนการคิด การสังเกตว่าควรใช้ผักผลไม้ที่มี รูปร่าง เนื้อผิว สี อะไรและใช้วัสดุแบบใด ในการต่อซึ่งวัสดุอุปกรณ์ เด็กจะเกิดการรับรู้จากการมองเห็นภาพ การจำแนกเกี่ยวกับรูปร่าง ขนาด สี ตำแหน่ง พื้นผิว การแยกผักผลไม้หรือวัสดุออกที่ต่อกันได้ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ ของเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ที่แยกออกเป็นรายด้าน แล้วพบว่า มีทักษะด้านมิติสัมพันธ์ที่สูงขึ้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับเพ็ญทิพา อ่อมมณี (2562) ที่ทำการวิจัยความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย พบว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สามารถส่งสริมความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยให้พัฒนาสูงขึ้น และผลวิจัยของ สัมฤทธิ์ หมู่มี (2562) พบว่า แบบฝึกประกอบการเตรียมความพร้อม ด้านสติปัญญามีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.43/85.71 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกประกอบการเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา ทั้งโรงเรียนอนุบาลนครพนม และโรงเรียนสุนทรวิจิตร มีคะแนนความพร้อมด้านสติปัญญาสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธิดารัตน์ จูมพลา (2561) พบว่า ความพร้อมทางด้านร่างกายจะมีการพัฒนาในการบังคับนิ้วมือเพิ่มสูงขึ้นกว่าด้านอื่น ๆ ความพร้อมด้านสังคมจะมีพัฒนาการในด้านการเล่นร่วมกับหมู่คณะเพิ่มสูงขึ้นกว่าด้านอื่น ๆ โดยภาพรวมเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพร้อมทางด้านร่างกายจะพัฒนาที่ระดับน้อยกว่าความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา และคะแนนความพร้อมของพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ -จิตใจ สังคม และด้านสติปัญญาสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ได้คิด วางแผน ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จึงส่งผลต่อทักษะด้านมิติสัมพันธ์ ของเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี สูงขึ้นตามลำดับ ดังนั้นผลการพัฒนาทักษะด้าน มิติสัมพันธ์ในแต่ละด้าน ได้แก่ ความเหมือนความต่าง การต่อเข้า ด้วยกัน การแยกออกจากกัน ความสัมพันธ์ของตำแหน่งของสิ่งต่างๆ เกิดจากเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในกิจกรรมแบบบูรณาการ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สามารถส่งเสริม และพัฒนาต่อความสามารถด้านทักษะมิติสัมพันธ์ของเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ภายใต้บริบทของสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดียิ่ง

สรุปผลการวิจัย

รายงานผลการพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ โดยใช้การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอ ท่าสองยาง จังหวัดตาก สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการประเมินทักษะด้านมิติสัมพันธ์ สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด จำนวน 15 คน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 มี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนเด็กนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ เด็กนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนประเมินทักษะด้านมิติสัมพันธ์ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลคะแนนการประเมินทักษะด้านมิติสัมพันธ์ สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด จำนวน 15 คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.40 คิดเป็นร้อยละ 96.64 เมื่อจำแนกความสามารถทางด้านสติปัญญา ในส่วนของทักษะด้านมิติสัมพันธ์ พบว่า ด้านความสัมพันธ์ลักษณะของวัตถุ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60 คิดเป็นร้อยละ 92.00 ด้านลักษณะของวัตถุที่เคลื่อนที่หรือเปลี่ยนทิศทางการมอง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60 คิดเป็นร้อยละ 92.00 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40 คิดเป็นร้อยละ 88.00 และด้านการต่อเข้า การแยกออกจากกันของวัตถุ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.80 คิดเป็นร้อยละ 96.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางระบบการศึกษา ในระดับการศึกษาปฐมวัย ควรวางนโยบายบนพื้นฐานของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับ 6 กิจกรรมหลัก และเด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเองแบบ Active Learning

1.2 มีแนวนโยบายที่เน้นการปฏิบัติที่ต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน ในการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเพื่อฝึกการเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดกิจกรรม และคู่มือการใช้ให้เข้าใจ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับครูผู้สอนในการดำเนินการตามกิจกรรมต่างๆ ทุกๆสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

1.3 มีงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย โดยการตระหนักและให้ความสำคัญในการวางรากฐานทางด้านการศึกษาปฐมวัยแบบเตรียมความพร้อมบนพื้นฐานของพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อฝึกการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กอนุบาลแบบคละอายุ 2-3 ปี ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้เด็กนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองแบบ Active Learning และคู่มือการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการให้เข้าใจอย่างท่องแท้ เพื่อการจัดกิจกรรมที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเชิงประจักษ์

2.2 ครูควรคอยกระตุ้นสร้างขวัญและให้กำลังใจ คอยช่วยเหลือแนะนำขณะที่เด็กอนุบาลแบบคละอายุปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อนๆ และให้เวลาในการปรับตัวตามความพร้อมของเด็กนักเรียน ควรสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมแบบอบอุ่น

2.3 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในรูปแบบอื่นๆที่เหมาะสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมทักษะด้านต่างๆ ที่จำเป็นและสำคัญต่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน

เอกสารอ้างอิง

ทิศนา แขมมณี. (2563). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 24).* สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธิดารัตน์ จูมพลา. (2561). *การพัฒนาความพร้อมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกความพร้อมด้านสติปัญญา.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2562). การวัดและประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2560). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร.

เพ็ญทิพา อ่วมมณี. (2562). *ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ใช้ลวดกำมะหยี่สี ในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พัฒนา ชัชพงศ์. (2559). *ทฤษฎีและปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----------. (2560, กรกฎาคม). *จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.* ฉบับที่85. กรุงเทพฯ: นิตยสารคิด แอน สคูล

ราชบัณฑิตยสถาน. (2562). สารานุกรมภูมิศาสตร์ไทย เล่ม 1 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

วรวรรณ เหมชะญาติ. (2562). *ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดของกาเย่ที่มีต่อ ความสามารถในการรับรู้ทางด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กก่อนวัยเรียน.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2563). *แบบทดสอบความถนัดทางการเรียน.* กรุงเทพฯ **:** มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร

สมนึก ภัททิยธนี. (2562). การวัดผลการศึกษา. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2560). *แนวดำเนินการเพื่อประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.

สัมฤทธิ์ หมู่มี. (2562). *การพัฒนาแบบฝึกประกอบการเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญาสำหรับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : พิมพ์ลักษณ์.

อนุวัติ คูณแก้ว. (2560). *การจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

อุดม เพชรสังหาร. (2563). *การค้นพบทางประสาทวิทยาศาสตร์ นวัตกรรมทางการศึกษา* .(น.11-. 88). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักมาตรฐาน.

อัญชลี รัตนชื่น. (2561). *ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ทำกิจกรรมศิลปะ เครื่องแขวน.* ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ภรณี คุรุรัตนะ. (2560). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2563). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2564). *การวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Piaget, J. (1970). *Science of Education and the Psychology of the Child*. New York: Orion Press.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 19 - 27 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Report on the use of storybooks to develop listening and speaking skills for early childhood children at the Ban Tee Nue De Child Development Center under the Mae La Subdistrict Administrative Organization,Tha Song Yang District, Tak Province

SunTharee Dunma [1] and ubon phonjan [2*]

[1, 2] Northern College, Faculty of Education, Department of Early Childhood Education.

[*] Corresponding author. E-mail: Ubon.phonjan@northern.ac.th

ABSTRACT

This research has the following objectives: 1) to report the results of using storybooks for early childhood children that are of suitable quality for use in developing listening and speaking skills. 2) To compare the listening and speaking skills of early childhood children before and after organizing activities using storybooks for early childhood children. The sample group used in this research was kindergarten students,Year 1 (aged 2-3 years), second semester, academic year 2024. Ban Tee Nue De Child Development Center, under the Mae La Subdistrict Administrative Organization, Tha Song Yang District, Tak Province, which was selected through a specific random method. The research was conducted according to the experimental research process, with the following research tools: 1) storybooks for early childhood children. To develop readiness in listening and speaking for early childhood children, 10 volumes, 2) 1 copy of the listening and speaking skills assessment form

The study results showed that: 1. The evaluation of children's storybooks (Volumes 1-10) by 5 experts revealed a standard deviation of 1.13 and a mean of 4.10, indicating a high quality level. 2. Listening and speaking skills in preschool children showed statistically significant improvement ($p < .05$) after the storybook-using activities compared to before the activities.

Keywords: Using story books, Listening and speaking skills, Early childhood children.

Received 24 November 2025; **Revised** 8 January 2026; **Accepted** 12 January 2026

รายงานผลการใช้หนังสือนิทานเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

สุนทรี ดุลมา [1] และ อุบล ผลจันทน์ [2*]

[1, 2] วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

[*] Corresponding author. E-mail: Ubon.phonjan@northern.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อรายงานผลการใช้หนังสือนิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการฟัง และการพูด 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการจัดกิจกรรมการใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ได้แก่ เด็กนักเรียนห้องอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 2-3 ปี) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทีหนึเด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (specific random) ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการงานวิจัยเชิงทดลอง โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาความพร้อม ด้านการฟัง และพูด สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 10 เล่ม 2) แบบประเมินทักษะการฟังและการพูด 1 ฉบับ

ผลการศึกษาพบว่า 1. ผลการประเมินหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เล่มที่ 1-10 จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่าหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.13 และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 มีระดับคุณภาพระดับมาก 2. ทักษะทางภาษาด้านการฟังและการพูด สำหรับเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย มีคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การใช้หนังสือนิทาน, ทักษะการฟังและการพูด, เด็กปฐมวัย

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ และกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคนก็คือกระบวนการศึกษาในระดับปฐมวัยนั่นเอง เด็กเป็นผู้ที่สืบทอดทุกสิ่งทุกอย่างของผู้ใหญ่ เด็กจึงเป็นบุคคลที่ควรให้ความสนใจและเอาใจใส่ให้สมกับการเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่สุดของประเทศ ซึ่งวิทยากร เชียงกูล (2560) กล่าวไว้ว่า การศึกษาในระดับเด็กปฐมวัยเป็นรากฐานของชีวิตมนุษย์และสิ่งนี้ยังเป็นรากลึกมีอิทธิพลต่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ทั้งเป็นฐานการศึกษาทุกระดับซึ่งจะเห็นได้ว่าการศึกษาของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญเพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่สมองเติบโตมากที่สุด สามารถจะเรียนรู้ได้มากที่สุด ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่เด็กมีพัฒนาความสามารถที่จะเรียนรู้มากที่สุด กล่าวคือสติปัญญาของเด็กเมื่ออายุประมาณ 0-1 ปี จะพัฒนาร้อยละ 20 ของช่วงชีวิตเด็กเมื่ออายุ 4 ปี จะพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50 และในช่วงระหว่าง 4-8 ปี จะพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80 นอกจากนี้เพียเจท์ (Piaget : n.d อ้างอิงมาจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559) ยังได้กล่าวว่า พัฒนาการทางสติปัญญาที่เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัยนี้จะเป็นรากฐานให้แก่การพัฒนาทางสติปัญญาในระดับต่อๆไป ในการพัฒนาประชากรควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย จะพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์-จิตใจ และบุคลิกภาพอย่างรวดเร็ว ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงแรกมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการพัฒนาในขั้นต่อไป การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้นมุ่งเน้นในด้านการเตรียมความพร้อมเป็นสำคัญ และการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมได้มุ่งพัฒนาเด็กปฐมวัยครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ -จิตใจ สังคม และสติปัญญา (เยาวพา เดชะคุปต์, 2562)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ควรส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ด้านการฟังและการพูด โดยการจัดประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความพร้อมด้านการฟังและการพูด โดยและค่านิยมของการฟังและการพูด

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ตอบสนองความต้องการตามวัยของเด็ก (ศศิมา พรหมรักษ์, 2560) การเรียนรู้จากหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สามารถสื่อสารและสามารถนำพาเด็กปฐมวัย ไปสู่การพัฒนาการด้านการฟังและการพูด เพราะเป็นสิ่งที่อยู่ในความสนใจของเด็กปฐมวัย การใช้หนังสือนิทาน สำหรับเด็กปฐมวัยจึงเป็นเสมือนการเปิดหน้าต่างการเรี ยนรู้แห่งโลกจินตนาการของเด็ก ๆ ทุกคนไปสู่ความจริง ดังนั้นครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงควรมีหน้าที่ และบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู ขัดเกลา บ่มเพาะ ลักษณะนิสัย พฤติกรรมทางการฟัง และการพูดความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ความซื่อตรงการตรงต่อเวลา การควบคุมตนเองที่เหมาะสมโดยผ่านการจัดกิจกรรมการใช้หนังสือนิทาน สำหรับเด็กปฐมวัยให้เด็กๆ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางการฟังและการพูดของแบนดูรา (Bandura) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “ การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมบุคคลมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้นและสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Learning through Modeling) โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบและการเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ” (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2563)

การพัฒนาภาษา สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านทักษะการฟังและการพูด เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านในขั้นต่อไป โดยมิได้คาดหวังว่าจะอ่านหนังสือออกเหมือนเด็กโต ๆ แต่จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยมีนิสัยพื้นฐานของการรักการอ่าน ชอบที่จะหยิบหนังสือนิทานออกมาดูหรืออ่านจากภาพทั้งๆ ที่ไม่รู้หรือไม่เข้าใจ เด็กปฐมวัยที่ได้ผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำจะสามารถอ่านหนังสือนิทานออกตั้งแต่อายุยังน้อย และมีพัฒนาการทางด้านภาษาได้เร็วกว่าเด็กที่ไม่ได้ฟังผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟัง (นิตยา ประพฤติกิจ, 2560) ดังนั้น หนังสือนิทานจึงมีความสัมพันธ์ควบคู่กันไปจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ยิ่งหนังสือนิทานมีคุณค่ามากเพียงใดก็ยิ่งมีความสำคัญต่อการพูดมากเพียงนั้น หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยจึงเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และปลูกฝังคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่สังคมต้องการ ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี (2551) ข้อความว่า “..หนังสือประเภทที่ข้าพเจ้าคิดว่าสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่เรียนรู้ เด็ก ๆ ส่วนใหญ่สนใจที่จะทราบเรื่องราวต่าง ๆ แปลกๆ อยู่เสมอ ถ้าเรามีหนังสือนิทานที่มีคุณค่าทั้งเนื้อหาและรูปภาพให้เขาอ่าน ให้ความรู้ ความบันเทิง เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่สมบูรณ์ รอบรู้ มีธรรมประจำใจ มีความรักบ้านเมือง มีความปรารถนาที่จะทำแต่ประโยชน์ที่ควร.”

หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการกระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้ อยากอ่านจากภาพ ผลการศึกษาเกี่ยวกับหนังสือนิทานที่ดีควรมีรูปภาพชัดเจนในหน้าหนึ่งๆไม่ควรมีรูปภาพมากโดยเฉพาะหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เด็กๆมักชอบเรื่องที่ใกล้ตัว ภาษาที่ใช้ควรเป็นศัพท์ง่าย ๆ ที่เขารู้ซึ่งมี การเขียนทั้งในลักษณะร้อยแก้ว ร้อยกรอง ถ้าเป็นร้อยกรองควรอยู่ในรูปของคำคล้องจอง ซึ่งเด็กวัยนี้จะชอบมาก (เยาวพา เดชะคุปต์, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งพบว่าเด็กอนุบาลที่เคยอ่านและท่องคำคล้องจองจะประสบผลสำเร็จในด้านการอ่านเมื่อเรียนในชั้นสูงขึ้น (นิตยา ประพฤติกิจ, 2560)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะการฟังและพูดสำหรับการรู้หนังสือด้านการฟัง การพูดหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย ที่มีลักษณะเป็นหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ห้องอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 2-3 ปี) ที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางด้านสติปัญญาได้เป็นอย่างดี และการนำหนังสือนิทานที่มีภาพประกอบมาใช้เป็นสื่อในการเล่าเรื่องเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่กระตุ้นความคิด ความสนใจให้กับเด็กปฐมวัย จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำรูปแบบการใช้หนังสือนิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย ไปใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาด้านการฟัง และการพูดให้เกิดประสิทธิภาพ สำหรับเด็กปฐมวัย ได้อย่างเหมาะสมพัฒนาโดยองค์รวมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย ที่มีคุณภาพและมีความสอดคล้องในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูด สำหรับเด็กปฐมวัย

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูด สำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการใช้หนังสือนิทาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experiment Research แบบ One-group pre test-post test design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2560) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เด็กนักเรียนห้องอนุบาลปี ที่ 1 จำนวน 15 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กบ้านทีหนึ่ด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 หนังสือนิทานสำหรับเด็กอนุบาล จำนวน 10 เล่ม

2.2 แบบประเมินทักษะการฟัง และการพูด 1 ฉบับ

3. สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบการใช้หนังสือนิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย มีทักษะการฟังและการพูด สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการใช้หนังสือนิทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (Experiment Research แบบ One-group pretest – posttest design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2560) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังในตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ประเมินก่อนการจัดกิจกรรม	ทดลอง	ประเมินหลังการจัดกิจกรรม
กลุ่มตัวอย่าง	T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

T_1 แทน แทนการประเมินทักษะทางภาษาด้านการฟัง และการพูด ก่อนการทดลอง (Pre-test)

X แทน การดำเนินการการจัดกิจกรรมโดยการใช้หนังสือนิทาน

T_2 แทน แทนการประเมินทักษะทางภาษาด้านการฟัง และการพูด หลังการทดลอง (Post-test)

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2562)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

4.2 การหาค่าความยากง่าย (Difficulty) ใช้สูตร ดังนี้ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2560 (130)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ความยากง่ายของคำถามแต่ละข้อ

R แทน จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ

N แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

4.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ใช้สูตรดังนี้ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2560)

$$D = \frac{R_u - R_L}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ D แทน ค่าอำนาจจำแนก

R_u แทน จำนวนเด็กที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง

R_L แทน จำนวนเด็กที่ตอบถูกในกลุ่มอ่อน

N แทน จำนวนเด็กทั้งหมด

4.4 การหาความเชื่อมั่นใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2560) โดยคำนวณจากสูตร

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1}\left\{1 - \frac{\sum Pq}{S_t^2}\right\}$$

เมื่อกำหนดให้ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n แทน จำนวนข้อคำถามของเครื่องมือ

P แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ นั่นคือสัดส่วนของคนทำถูกกับคนทั้งหมด

q แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ คือ 1-p

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีคุณภาพเหมาะสมกับวัย และการเรียนรู้ทางด้านภาษา

ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย จากการศึกษาเอกสารทักษะพื้นฐานทางด้านภาษาด้านการฟัง และการพูด ทำให้คณะผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

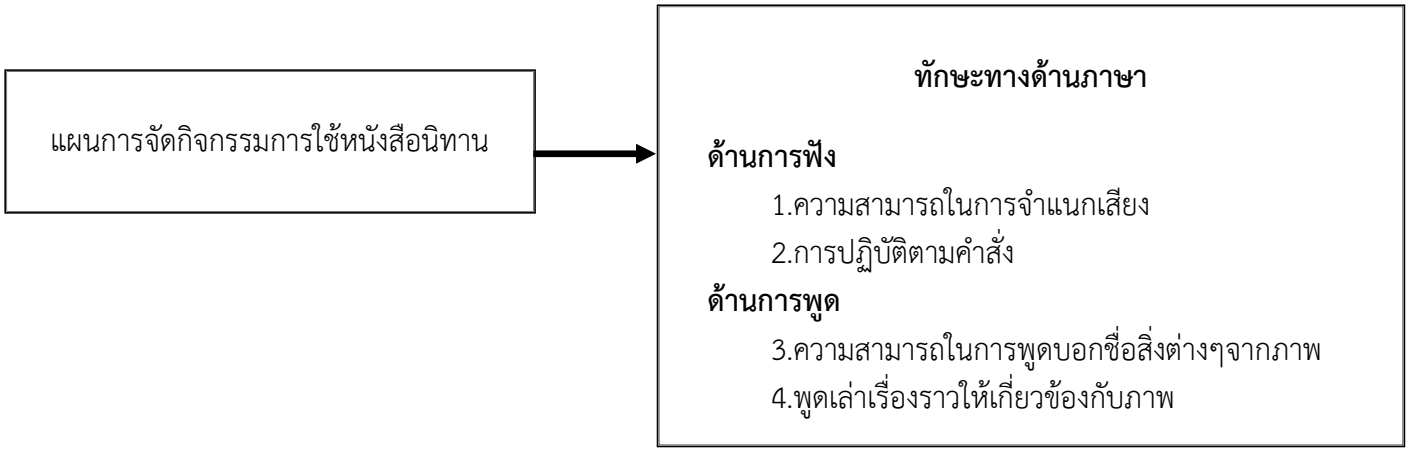

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการประเมินหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เล่มที่ 1-10 จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่าหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.13 และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 มีระดับคุณภาพระดับมาก ที่สามารถนำไปใช้ได้ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย กับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เล่มที่ 1-10 จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน พบว่าหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .60-1.00 ซึ่งมีค่าความสอดคล้องเกิน 0.5 แสดงว่ามีค่าความเหมาะสมที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการฟัง และการพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูด สำหรับเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการ ใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาทักษะภาษาด้านการฟังและการพูด ของเด็กปฐมวัย ผลการประเมินด้วยค่า t ที่ได้จากการคำนวณทักษะทางภาษาด้านการฟังและการพูด สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าเท่ากับ 24.40 ซึ่งมากกว่าค่า t ที่ได้จากการเปิดตารางระดับนัยสำคัญที่ .01 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.315 แสดงว่า ทักษะทางภาษาด้านการฟังและการพูด สำหรับเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย มีคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1. พบว่า หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการฟัง และการพูด สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ความเหมาะสมของค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่า 60-1.00 และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.13 มีระดับคุณภาพระดับมาก แสดงให้เห็นว่าหนังสือสำหรับเด็กเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ที่สร้างขึ้นนั้นเป็นหนังสือนิทานที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาทักษะการฟังและการพูด สำหรับเด็กปฐมวัย มีสาเหตุมาจากรูปเล่มน่าสนใจ น่าหยิบมาอ่าน ภาพประกอบสวยงามสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง มีเรื่องราวเหมาะสมกับวัยของเด็ก การใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของเด็กเป็นคำ ร้อยแก้วง่ายๆ หรือมีสัมผัสเป็นคำคล้องจองเป็นที่น่าสนใจ หนังสือนิทานที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้จึงเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเพียเจท์ ที่กล่าวว่า ทักษะทางภาษาควรเริ่มจากจุดสนใจของเด็ก โดยเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่จะต้องจัดกิจกรรมซ้ำๆ ให้เด็กเล่นเด็กเรียนอยู่บ่อย ๆ หาสิ่งแปลกใหม่เพื่อส่งเสริมการอ่าน และผลการศึกษาของนิตยา ประพฤติกิจ (2560) ที่พบว่าเด็กๆ ที่ได้ฟังผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำจะสามารถอ่านหนังสือออกตั้งแต่อายุยังน้อย และมีพัฒนาการทางภาษาได้เร็วกว่าเด็กที่ไม่ได้ฟังผู้ใหญ่อ่านหนังสือ นอกจากนั้นคุณภาพของหนังสือเป็นสิ่งสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี (2551) ที่ว่า “..วัยเด็กเป็นวัยที่เรียนรู้เด็กๆ ส่วนใหญ่สนใจที่จะทราบเรื่องราวแปลก ๆ อยู่เสมอ ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณค่าทั้งเนื้อหาและรูปภาพให้เขาอ่าน ให้ความรู้ ความบันเทิงเด็ก ๆ จะโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์..” สอดคล้องกับผลการศึกษาของเยาวพา เดชะคุปต์ (2562) ที่พบว่า หนังสือนิทานที่มีคุณภาพดี ควรมีรูปชัดเจน เป็นเรื่องใกล้ตัวเขียนได้ทั้งในลักษณะร้อยแก้วและร้อยกรอง นอกจากนี้แล้ว กานต์มณี ศักดิ์เจริญ (2562) ได้กล่าวว่า ในการใช้หนังสือกับเด็กปฐมวัย ควรเลือกเรื่องที่ไม่มีคำยากมาก และใช้คำคล้องจองพัฒนาความพร้อมด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย โดยใช้หนังสือสำหรับเด็ก ครูต้องเป็นผู้อ่านให้เด็กฟังด้วยน้ำเสียงนุ่มนวลชัดเจน น่าฟังและกระตุ้นให้เด็กเกิดกระบวนการใช้คำถาม การศึกษาครั้งนี้ผู้รายงานได้พยายามดึงดูดความสนใจให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง กิจกรรมส่งเสริมความพร้อมด้านการอ่าน ได้แก่ การแสดงท่าทางประกอบคำ คล้องจอง การแสดงบทบาทสมมุติ การพูดคำคล้องจอง การแต่งประโยคหรือวลี และการวาดภาพเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง ซึ่งฝึกในทุกสัปดาห์ เพราะเป็นแบบฝึกทักษะที่อยู่ในท้ายเล่มของหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยทุกเล่มซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กมลวรรณ ไชยศรี (2560) ที่ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมความพร้อมในการอ่านของนักเรียนในระดับอนุบาล 2 โรงเรียนอนุบาลมยุรี ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาเชิงทดสอบแบบทดสอบก่อน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 2 จำนวน 23 คน ใช้กิจกรรมกลุ่ม จำนวน 10 กิจกรรม ใช้เวลาศึกษานาน 5 สัปดาห์ ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดความพร้อมการอ่าน ก่อนและหลังการทำกิจกรรมกลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t ผลการศึกษาพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีความพร้อมในการอ่านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับแม้นมาส ชวลิต (2563) ที่กล่าวว่า การได้ร่วมกลุ่มกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการอ่านตามลักษณะกิจกรรมดึงดูดความสนใจโดยทางประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกันเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมด้านการอ่าน และนอกนั้น พูนสุข บุณย์สวัสดิ์ (2563) ได้กล่าวถึง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านว่าการเล่านิทาน มีภาพ อุปกรณ์อื่นๆ หรือการแสดง เช่น เชิดหุ่นประกอบ การทายปัญหา เป็นข้อความหรือภาพ หรือการแสดง สนทนา ซักถาม ร้องเพลง และทำท่าประกอบการอ่าน การท่องกลอน และทำท่าประกอบสาธิตให้ดู และฝึกปฏิบัติให้ศึกษาแล้วสังเกตและจดจำให้เล่นของเล่นทั้งในร่มและกลางแจ้งให้เล่นเกมต่าง ๆ และการละเล่นของไทยให้วาดภาพและระบายสีด้วยสีชนิดต่าง ๆ เช่น สีเทียน สีน้ำ ดินสอสี สรุปได้ว่าหนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อาจมาจากขั้นตอนต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และหนังสือนิทานตรงกับความสนใจของเด็กปฐมวัย มีรูปเล่มพร้อมภาพประกอบที่น่าสนใจ และเนื้อเรื่องในหนังสือนิทานสอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการใคร่เรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาด้านการฟัง และการพูด สำหรับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดียิ่ง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า หลังการใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เมื่อจัดกิจกรรมการใช้หนังสือนิทานตามระยะเวลาของการจัดกิจกรรม ผลปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีทักษะการฟังและการพูด สูงกว่าก่อนการใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกษธิดา บุญธรรม (2562) จิราภรณ์ ปรีชาชน (2563) นวลศรี วุฒิกิจ (2562) สายวลี วิทยาภัค (2562) และกมลวรรณ ไชยศรี (2560) ที่สร้างขึ้นได้จากการศึกษาทฤษฎี ตามหลักวิชาการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีขั้นตอนการสร้างที่เป็นระบบได้รับคำแนะนำ จากการตรวจสอบ ปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าการจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด ส่งผลทำให้เด็กปฐมวัยมีผลของการพัฒนาความพร้อมทางการเรียนสูงขึ้นตามวัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบประเมินทักษะทางภาษา ด้านการฟัง และการพูด ของเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือนิทาน ด้านแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ฟัง ภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมมี ($\overline{X}$ = 2.62, S.D.= 0.49) สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ = 2.30, S.D.= 0.46) ด้านการอธิบายเกี่ยวกับเหตุการณ์และความสัมพันธ์ของ เรื่อง โดยภาพรวมหลังการจัด กิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ = 2.56, S.D.= 0.49) สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมคือมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ = 2.53, S.D.= 0.50) ด้านการพูดเรียงลำดับคำ โดยภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ($\overline{X}$ = 2.55, S.D.= 0.50) สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมคือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ = 2.42, S.D.= 0.28) ผลการเปรียบเทียบ คะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ทักษะทางภาษาด้านการฟัง และการพูด ของเด็กปฐมวัยที่ใช้หนังสือนิทาน โดยภาพรวม ทักษะการฟังและการพูดของเด็ก หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ควรวางงานด้านการพัฒนาศักยภาพสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อการวางรากฐานในการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ในด้านนโยบายและด้านการปฏิบัติควรออกระเบียบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบนพื้นฐานของการเตรียมความพร้อม และสอดคล้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน รวมทั้งวุฒิภาวะ ความพร้อม การเรียนรู้ และเหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัย โดยการส่งเสริมการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ด้านการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาด้านการฟัง และการพูด ให้เป็นนโยบายที่สามารถปฏิบัติงานพร้อมกันได้ทั่วประเทศ ในการพัฒนาคุณภาพทางด้านการศึกษาปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการใช้หนังสือนิทาน เป็นแนวเดียวกันทั่วทั่วประเทศ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรการกุศลต่างๆที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.2 ควรมีหน่วยงานนำร่องทางด้านการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาด้านการฟัง และการพูด โดยใช้หนังสือนิทาน ของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด และโรงเรียนอนุบาลประจำอำเภอทั่วประเทศ

1.3 ควรมีคณะทำงานติดตาม เพื่อประเมินผลในแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ (Project Approach) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ หรือเชี่ยวชาญในด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ควรมีการศึกษา และการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาด้วยจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือนิทาน และกิจกรรมอื่นๆที่หลากหลาย เพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยที่ครอบคลุมกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน โดยคำนึง และตระหนักถึงหลักในการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย แบบเตรียมความพร้อมบนพื้นฐานของ 6 กิจกรรมหลัก

2.2 ควรมีการศึกษา หรือการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพเหมาะสม ภายใต้บริบทของสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับวัยโดยเด็กปฐมวัย ควรได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเองให้มากที่สุดแบบ (Active Learning)

2.3 ควรทำการศึกษา และการทำวิจัย โดยการใช้หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

2.4 ควรทำการศึกษาการใช้หนังสือสำหรับเด็กที่มีเนื้อเรื่องเดียวกัน แต่มีการประพันธ์เป็นร้อยแก้วกับร้อยกรอง ว่าแบบใดจะส่งผลต่อความพร้อมด้านการอ่านของเด็กมากกว่ากัน

2.5 ควรมีการจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือนิทาน ไปประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมการเล่นเสรีและเล่นตามมุม กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ ไชยศรี. (2560). *การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมความพร้อมในการอ่านของนักเรียนระดับอนุบาล 2 วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.* เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กานต์มณี ศักดิ์เจริญ. (2562). *วิธีอ่านหนังสือและการอ่านหนังสือให้ฟังการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน.* กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

เกษธิดา บุญธรรม. (2562). *การพัฒนาความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของนักเรียนชาวเขาชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้วิธีมุ่งประสบการณ์.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิราภรณ์ ปรีชาชน. (2563). *การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (2551). *ห้องสมุดในทัศนะของข้าพเจ้าในที่ระลึกงานสัปดาห์ห้องสมุด พ.ศ. 2529.* กรุงเทพมหานคร : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.

นวลศรี วุฒิกิจ. (2562). *การพัฒนาชุดการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านการอ่าน สำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : หาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิตยา ประพฤติกิจ. (2560). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2559). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.* กรุงเทพมหานคร : สถาบันติวปี๊ก.

พูนสุข บุญย์สวัสดิ์. (2563). การเตรียมความพร้อม. วารสารการศึกษา กรุงเทพมหานคร.

แม้นมาศ ชวลิต. (2563). *แนวทางการส่งเสริมการอ่าน.* กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2562). *กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน.* กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

สายสวลี วิทยาภัค. (2562). *การใช้ชุดกิจกรรมทางภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาของนักเรียนชาวเขาระดับก่อนประถมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2563). *แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา : แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย).* กรุงเทพมหานคร : ดวงกมล.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2559). *เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 8-15.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ป. สัมพันธ์พาณิชย์.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2560). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 12).* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วิทยากร เชียงกูล. (2560). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้.* ทันโลกในศตวรรษ ที่ 21 ได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.

ศศิมา พรหมรักษ์. (2560). *พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สายสวลี วิทยาภัค. (2562). *การใช้ชุดกิจกรรมทางภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาของนักเรียนชาวเขาระดับก่อนประถมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2560). *การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมนึก ภัททิยธนี. (2562). *การวัดผลการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 28 - 35 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Development of learning experiences based on stem concepts to enhance for early childhood

Kannika Thongrak [1] and Sukolrat Mingsamorn [2*]

[1, 2] Northern College, Thailand

[*] Corresponding author. E-mail: aood396@northern.ac.th

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop learning experiences based on the STEM education approach to enhance conceptual thinking ability in early childhood children. This study employed a research and development methodology consisting of two phases. Phase 1 involved the development and efficiency testing of the STEM-based learning experiences according to the 75/75 criterion. The quality and appropriateness of the learning experiences were evaluated by five experts, and the efficiency was tested with 42 kindergarten level 2 students who were used for efficiency determination. Phase 2 involved the implementation of the developed learning experiences with the sample group, consisting of 30 kindergarten level 2 students from Donkaew Municipal School, selected through simple random sampling. The research instruments included STEM-based learning experience plans, a conceptual thinking ability assessment, an academic achievement test, and a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and a t-test for dependent samples.

The results revealed that the STEM-based learning experiences were appropriate at the highest level and achieved the specified efficiency criterion. Furthermore, the conceptual thinking ability and academic achievement of early childhood children after the implementation were significantly higher than before at the .05 level. The children's satisfaction toward the STEM-based learning experiences was also at the highest level.

Keywords: STEM-based learning experiences, conceptual thinking ability, early childhood children.

Received 2 December 2025; **Revised** 14 January 2026; **Accepted** 15 January 2026

การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย

กรรณิการ์ ทองรักษ์ [1] และ ศุกลรัตร์ มิ่งสมร [2*]
[1, 2] วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ประเทศไทย
[*] Corresponding author. E-mail: aood396@northern.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอดสำหรับเด็กปฐมวัย การวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพ จำนวน 42 คน ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้การจัดประสบการณ์กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดดอนแก้ว จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา แบบวัดความสามารถในการคิดรวบยอด แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ดังกล่าวมีความสามารถในการคิดรวบยอดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา, ความสามารถในการคิดรวบยอด, เด็กปฐมวัย

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การพัฒนามนุษย์ตั้งแต่ช่วงปฐมวัยถือเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในอนาคต เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่สมองและพัฒนาการด้านต่าง ๆ เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งเป็นพื้นฐานของการคิด การเรียนรู้ และการแก้ปัญหา กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้ระบุว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3–6 ปี ควรเป็นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติจากประสบการณ์ตรง และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย หนึ่งในความสามารถด้านสติปัญญาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย คือ ความสามารถในการคิดรวบยอด (Conceptual Thinking) ซึ่งคำว่า “ความคิดรวบยอด” มีรากศัพท์มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Concept นักการศึกษาหลายท่านได้ใช้คำเรียกในภาษาไทยแตกต่างกัน เช่น สังกัป มโนมติ หรือมโนทัศน์ โดยความคิดรวบยอดหมายถึงความรู้ความเข้าใจเชิงลึก (deep knowledge and understanding) เกี่ยวกับลักษณะสำคัญหรือแก่นสาระของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งบุคคลสามารถนำไปเชื่อมโยงกับความคิดรวบยอดอื่น ๆ และนำไปใช้ในการอธิบาย วิเคราะห์ หรือแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2562) สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3–6 ปี ความสามารถในการคิดรวบยอดปรากฏผ่านพฤติกรรมการเรียนรู้ เช่น การสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส การจับคู่และเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ การคัดแยกและจัดกลุ่มตามลักษณะร่วม การเรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์ และการรับรู้ลักษณะที่เป็นตัวแทนของสิ่งนั้น ๆ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ช่วยให้เด็กสามารถลดความซับซ้อนของสิ่งรอบตัว และสร้างความเข้าใจเชิงระบบเกี่ยวกับโลกที่ตนเองอาศัยอยู่ (ศศิญา สุจริต,

2565) อดุลย์ วังศรีคูณ (2557) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ความสามารถในการคิดรวบยอดเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ และเป็นรากฐานของการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการคิด โดยกำหนดมาตรฐานที่ 10 ว่าด้วยความสามารถในการคิดเป็นฐานในการเรียนรู้ ซึ่งตัวบ่งชี้ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการคิดรวบยอด โดยเด็กควรสามารถบอกลักษณะ ความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกต จับคู่และเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ จำแนกและจัดกลุ่มตามเกณฑ์ รวมถึงเรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวัย ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมความสามารถในการคิดรวบยอดเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย ในบริบทของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดรวบยอด แนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับนานาชาติว่าเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหา STEM Education เป็นการบูรณาการศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) เข้าด้วยกัน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้จากหลายศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ ออกแบบ ทดลอง และสร้างสรรค์ผลงานหรือวิธีการใหม่ (Bybee, 2020) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEM Education เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ (Hands-on Learning) ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ได้ดีที่สุดจากการเล่น การทดลอง และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม Kelley และ Knowles (2021) ระบุว่า การบูรณาการ STEM ในระดับปฐมวัยช่วยส่งเสริมการคิดเชิงมโนทัศน์ การเชื่อมโยงความรู้ และการใช้เหตุผลอย่างเป็นระบบ ขณะที่งานวิจัยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด STEM อย่างเหมาะสมกับวัย มีพัฒนาการด้านการคิดรวบยอด ความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ รวมถึงมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้มากขึ้น (Early et al., 2020; Wan et al., 2022)

จากการศึกษาสภาพการจัดประสบการณ์ในสถานศึกษาปฐมวัย พบว่ายังมีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดรวบยอดของเด็กอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอดสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมุ่งหวังให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐาน มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อันเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อทดลองใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย โดยศึกษาผลการใช้ ดังนี้
   2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดรวบยอดเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนและหลังการเรียน
   2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน
   2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย มีขอบเขตการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 คน และนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดดอนแก้ว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 42 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 แบบประเมินความเหมาะของแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด สะเต็มศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.2 แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบประเมินแบบวัดความสามารถในการคิดรวบยอด และแบบประเมินแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

3.2 ความสามารถในการคิดรวบยอดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.4 เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด อยู่ในระดับมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 สร้างการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย โดยวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ด้านสติปัญญา มาตรฐานที่ 10 ตัวบ่งชี้ที่ 10.1 มีความสามารถในการคิดรวบยอดและประสบการณ์สำคัญในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ไปจัดทำเนื้อหา และสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาได้ 6 ขั้น นำไปจัดทำแผนการจัดประสบการณ์จำนวน 5 แผน

4.2 นำแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้อง โดยแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าเฉลี่ยมีค่าตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไป และเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าไม่เกิน 1.00 จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม

4.3 สร้างแบบวัดความสามารถในการคิดรวบยอด และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

4.4 นำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปนำไปใช้ในการวิจัย พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด รายข้อมีค่า IOC = 0.80 และ 1.00

4.5 หาประสิทธิภาพ E1/E2 กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดดอนแก้ว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 42 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ แบบหนึ่งต่อหนึ่ง จำนวน 3 คน และ แบบกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบด้านการใช้ภาษา เนื้อหา และเวลาที่ใช้จัดกิจกรรม และแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 พบว่ามีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 78.13/80.33

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ความเหมาะสมการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละด้านแล้วแปลผลของค่าเฉลี่ยให้เป็นระดับความเหมาะสม

5.2 หาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอดสำหรับเด็กปฐมวัย (E1/E2) ตามเกณฑ์ 75/75 โดยคำนวณหาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำใบงานในแต่ละแผนการจัดประสบการณ์ (E1) และคำนวณหาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้แผนการจัดประสบการณ์ (E2)

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอดสำหรับเด็กปฐมวัย

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาเครื่องมือ

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดดอนแก้ว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดรวบยอด

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดรวบยอดและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตรวจเก็บคะแนนไว้

3.2 ดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด จำนวน 5 แผน กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดดอนแก้ว ในกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์และเกมการศึกษา วันละ 45 นาที รวม 25 วัน รวมเวลาจัดกิจกรรม 20 ชั่วโมง เก็บคะแนนระหว่างเรียน

3.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดรวบยอดและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดรวบยอดของเด็กปฐมวัย ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t – test dependent)

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กปฐมวัย ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t – test dependent)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัย ในการสร้างการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

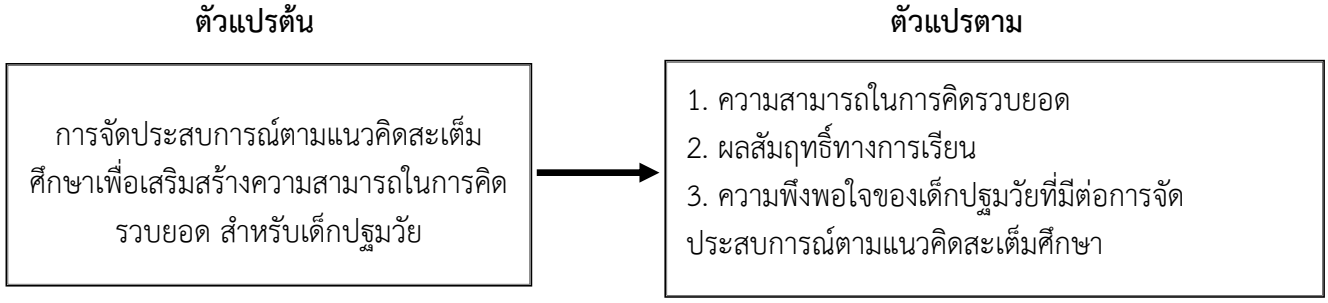

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอดสำหรับเด็กปฐมวัย สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

1.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของการจัดประสบการณ์ การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่พัฒนาขึ้นได้รับการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.50) แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดประสบการณ์มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีความเหมาะสมด้านเนื้อหา กิจกรรม และการจัดลำดับประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอดของเด็กปฐมวัย

1.2 ผลการหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ การหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา จำนวน 5 แผน ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 42 คน ผลการทดลองในขั้นต่าง ๆ พบว่า การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่งและกลุ่มเล็ก เด็กสามารถเข้าใจเนื้อหา ใช้ภาษาสื่อสารได้ชัดเจน และใช้เวลาทำกิจกรรมได้เหมาะสม การทดลองภาคสนาม พบว่าการจัดประสบการณ์มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 78.13/80.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

2. ผลการทดลองใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

การนำการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นรายประเด็นได้ดังนี้

2.1 ด้านความสามารถในการคิดรวบยอด เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีความสามารถในการคิดรวบยอดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เด็กปฐมวัยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ด้านความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยเด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.67, S.D. = 0.47)

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอดสำหรับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง มีความสอดคล้องกับหลักการจัดประสบการณ์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวม การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาช่วยเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้สำรวจ ทดลอง ตั้งคำถาม และแก้ปัญหาจากสถานการณ์ใกล้ตัว ส่งผลให้เด็กสามารถเชื่อมโยงความรู้และสร้างความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม งานวิจัยของ แคทลียา จักขุจันทร์ (2565) ชี้ให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยมีลักษณะใฝ่รู้ ช่างสังเกต และเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือทำ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา นอกจากนี้ งานวิจัยร่วมสมัยยังระบุว่า การจัดการเรียนรู้แบบ STEM ในระดับปฐมวัยช่วยส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผล การเชื่อมโยงความรู้ และการสร้างมโนทัศน์พื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

2. ผลการทดลองใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ผลการทดลองใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาแสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านความสามารถในการคิดรวบยอดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นภายหลังการจัดกิจกรรม ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า กิจกรรมสะเต็มศึกษาเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา การออกแบบ และการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้เด็กสร้างความเข้าใจเชิงลึก ไม่ใช่เพียงการจดจำเนื้อหา

นอกจากนี้ เด็กปฐมวัยยังมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์ในระดับสูง ซึ่งสะท้อนว่ากิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัย มีความสนุกสนาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาช่วยเปลี่ยนการเรียนรู้จากการท่องจำไปสู่การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ใฝ่รู้ และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบ STEM ในระดับปฐมวัยสามารถส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง การคิดเชิงมโนทัศน์ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bers et al., 2019; Sullivan & Bers, 2020; Gunboater & Karala, 2023) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการนำแนวคิดสะเต็มศึกษามาประยุกต์ใช้กับเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสมและเป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของเด็กอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยและดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.13/80.33 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้

2. การทดลองใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอดสำหรับเด็กปฐมวัย ปรากฏผล ดังนี้ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (1) มีความสามารถในการคิดรวบยอดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 (2) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 (3) มีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.67, S.D. = 0.47)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้สอนควรศึกษารายละเอียด แนวคิด และขั้นตอนของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอดสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน ก่อนนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

1.2 ในการจัดกิจกรรม ครูควรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) โดยให้คำแนะนำ สนับสนุน และช่วยเหลือเด็กตามความเหมาะสม พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระ เพื่อส่งเสริมการคิดรวบยอด การแก้ปัญหา และการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงอย่างเต็มศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสามารถเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอดของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านอื่นที่เกี่ยวข้องและต่อยอดจากการคิดรวบยอด เช่น ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และการตัดสินใจ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการปรับระยะเวลาและความถี่ในการจัดกิจกรรมตามแนวคิดสะเต็มศึกษาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการพัฒนาความสามารถในการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

แคทลียา จักขุจันทร์. (2565). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ปฐมวัย, 6(2),* 45–58.

ศศิญา สุจริต. (2565). การพัฒนาความสามารถในการคิดรวบยอดของเด็กปฐมวัยผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก. *วารสารการวิจัยการศึกษาปฐมวัย, 4(1),* 1–14.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2562). *การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อดุลย์ วังศรีคูณ. (2557). *การคิดและการสอนคิด.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). *สะเต็มศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพมหานคร: สสวท.

Bers, M. U., Sullivan, A., & Hutchins, N. (2019). Computational thinking and tinkering: Exploration of an early childhood STEM curriculum. *Computers & Education, 141*, 103613.

Bybee, R. W. (2020). *The BSCS 5E instructional model: Creating teachable moments.* Arlington, VA: NSTA Press.

Kelley, T. R., & Knowles, J. G. (2021). A conceptual framework for integrated STEM education. *International Journal of STEM Education, 8(1),* 1–11.

Gunboater, S., & Karala, A. (2023). Effects of STEM-based learning activities on preschool children's conceptual understanding. *Journal of Early Childhood Research, 21(3),* 365–379.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 36 - 43 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Development of Thai language skill exercises on irregular spelling to enhance reading and writing abilities for third-grade students at the Mae Fah Luang Hill Tribe Community Learning Center, Tak Province

Kannika Thongrak [1] and Aree Preedeekul [2*]

[1, 2] Northern College, Thailand

[*] Corresponding author. E-mail: aood396@northern.ac.th

ABSTRACT

The objective of this research is to 1) To create and evaluate the effectiveness of Thai language skill exercises on irregular spelling to enhance reading and writing abilities for third-grade students at the Mae Fah Luang Community Learning Center for Hill Tribe People, Tak Province, according to the 80/80 criterion. 2) Compare students' reading and writing abilities before and after using Thai language skills exercises. 3) Compare the academic achievement of students before and after learning using Thai language skills exercises. 4) To study students' satisfaction with Thai language skills exercises. Sample groups include: Thirty students from the third grade of primary school at the Mae Fah Luang Hill Tribe Community Learning Center in Tak Province were selected using a purposive sampling method. Tools used include: 1) Reading and writing ability test. 2) Achievement test 3) Student satisfaction questionnaire regarding the learning management. The statistics used include the mean, standard deviation, and t-test. Research results found that 1) Thai language skills practice exercises on irregular spelling to enhance reading and writing abilities for third-grade elementary school students at The Mae Fah Luang Community Learning Center for Hill Tribe People in Tak Province has an efficiency rating (E1/E2) of 80.89/81.89, which meets the 80/80 criterion. 2) Students' reading and writing abilities after learning with Thai language skills exercises were significantly higher than before learning, with a statistical significance level of .05. 3) The students' academic achievement after learning with the Thai language skills exercises was significantly higher than before learning, with a statistical significance level of .05. 4) Overall, students' satisfaction with the Thai language skills exercises was at the highest level.

Keywords: Thai language skills practice exercises, The spelling does not conform to standard rule, Reading and writing.

Received 2 December 2025; **Revised** 14 January 2026; **Accepted** 15 January 2026

การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา แม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก

กรรณิการ์ ทองรักษ์ [1] และ อารีย์ ปรีดีกุล [2*]
[1, 2] วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ประเทศไทย
[*] Corresponding author. E-mail: aood396@northern.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แบบวัดความสามารถในการอ่านและเขียน 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที ผลวิจัย พบว่า 1) แบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80.89/81.89 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) ความสามารถในการอ่านและเขียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะภาษาไทย รวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะภาษาไทย, ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา, การอ่านและเขียน

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้ คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551) นอกจากนี้ การอ่านและการเขียน เป็นทักษะที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวัน เพราะการอ่านหนังสือเป็นการฝึกให้สมองได้คิด แสวงหาความรู้ความเพลิดเพลินก่อให้เกิดความเข้าใจแนวคิด อารมณ์และจินตนาการ และการเขียนเป็นทักษะที่สื่อสารด้วยตัวอักษรเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ดังนั้น การอ่านและการเขียนเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้ที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย จะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ซึ่งจะต้องทำให้นักเรียนจำได้ ฟังเข้าใจ พูด อ่าน และเขียนได้อย่างถูกต้อง สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารได้ถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนสามารถใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐาน

การคิด การเรียนรู้และการแก้ปัญหา เป็นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสารได้อย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้และการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามเกณฑ์ ตรงความหมาย และมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2551)

ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตากซึ่งมีเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขา มีชาวเขาเผ่าต่างๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งชาวเขาเหล่านี้รัฐบาลไทยยอมรับว่าพวกเขาเป็นคนไทยคนหนึ่งมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับคนไทย พื้นราบ และเมื่อเข้ามาอยู่ในแผ่นดินไทยก็ย่อมมีสิทธิ์ในการเข้ารับการจัดการศึกษาเท่ากับคนไทยคนหนึ่ง ซึ่งการจัดการศึกษาภาคบังคับเด็กชาวเขาทุกคนจะต้องเข้ารับการศึกษาเช่นกัน ดังนั้นเด็กเหล่านี้จะต้องเรียนรู้ภาษาไทยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามตัวชี้วัดเช่นเดียวกับคนไทยพื้นราบทุกประการ แต่ในสภาพที่เป็นจริงแล้วในชีวิตประจำวันของเด็กชาวเขาทั่วไป มีความเคยชินกับการใช้ภาษาแม่ ซึ่งเป็นภาษาถิ่นหรือภาษาประจำเผ่าของตนในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน และภาษาแม่ดังกล่าวก็มีความแตกต่างไปจากภาษาไทยมาก เช่น ไม่มีเสียงพยัญชนะตัวสะกด ไม่มีเสียงพยัญชนะต้น สระ และวรรณยุกต์บางเสียงในภาษาไทย เมื่อนักเรียนเข้ามาเรียนในระบบโรงเรียนที่ใช้ภาษาไทยในการเรียนการสอนในการสื่อสารนั้น นักเรียนจึงไม่สามารถที่จะพูดได้ชัดเจนและออกเสียงตัวสะกดบางมาตราไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดจึงส่งผลต่อการอ่าน เมื่อนักเรียนอ่านออกเสียงผิดมักจะเขียนคำนั้นผิดด้วย เพราะนักเรียนจะเขียนคำตามเสียงพูดจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการอ่านและการเขียนอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นการแก้ปัญหาการอ่านและเขียนภาษาไทยอย่างถูกวิธีต้องอาศัยองค์ประกอบหลายๆ อย่าง เช่น การฝึกทำซ้ำๆ ทวนบ่อย ๆ จึงจะทำให้ผู้เรียนอ่านและเขียนได้อย่างถูกต้อง

แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ โดยที่กิจกรรมที่ได้ปฏิบัติในแบบฝึกทักษะครอบคลุมในเนื้อหาที่ได้เรียนไปแล้ว ทำให้นักเรียนมีความรู้และมีทักษะมากขึ้น ฝึกกระทำด้วยตนเองจนเกิดทักษะหรือความชำนาญเพิ่มขึ้นหลังจากได้เรียนรู้เนื้อหาสาระในบทเรียนแล้ว ช่วยให้นักเรียนแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียน (บรัสกร คงเปี่ยม, 2561) และการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นจะต้องมีครูเป็นสื่อกลางคอยช่วยเหลือ แนะนำในการมีปฏิสัมพันธ์กับแบบฝึกทักษะและการตอบสนอง ครูถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในการช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ บทบาทของครูในการทำหน้าที่เป็นคนกลางช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้นั้น อาจจะใช้ตัวแบบ การให้คำแนะนำ ชี้แนะ ใช้คำถามกระตุ้น เลือกและเสริมแต่งประสบการณ์เรียนรู้ตลอดจนการตอบสนองของผู้เรียนโดยมีจุดมุ่งหมายปลายทางของการเรียนรู้อยู่ที่ความเป็นอิสระของผู้เรียนและความร่วมมือในการเรียนรู้ (Feuerstein, 1998)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก เพื่อช่วยเป็นพื้นฐานในการอ่านออกเสียงและการเขียนที่ถูกต้อง และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะภาษาไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีแบบแผนการทดลองเป็นแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest – Posttest Design) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก ตามเกณฑ์ 80/80

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 5 คน

1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ระมาดราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 42 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.2 แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบวัดความสามารถในการอ่านและเขียน

2.3 แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 แบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

3.2 ความสามารถในการอ่านและเขียนของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียน

3.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียน

3.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะภาษาไทย อยู่ในระดับมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 สร้างแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน โดยวิเคราะห์ สาระที่ 1 การอ่าน และสาระที่ 3 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้แบบฝึกทักษะภาษาไทย จำนวน 4 ชุด

4.2 นำแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมด้วยแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าเฉลี่ยมีค่าตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไป และเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าไม่เกิน 1.00 จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม

4.3 สร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

4.4 นำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปนำไปใช้ในการวิจัย พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด รายข้อมีค่า IOC = 0.60 และ 1.00

4.5 นำแบบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียนและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยเรียนเรื่องตัวสะกดไม่ตรงมาตรา จำนวน 30 คน ตรวจเก็บคะแนน นำไปคำนวณหาความยากของข้อสอบ คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 พบว่า มีค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.32 – 0.72 คัดเลือกข้อสอบไว้ จำนวน 30 ข้อ และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตรการหาความเชื่อมั่น KR.20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.94

4.6 หาประสิทธิภาพ E1/E2 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ระมาดราษฎร์บำรุง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 42 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ แบบหนึ่งต่อหนึ่ง จำนวน 3 คน และ แบบกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบด้านการใช้ภาษา เนื้อหา และเวลาที่ใช้จัดกิจกรรม และแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 พบว่ามีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80.89/81.89

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในแต่ละด้านแล้วแปลผลของค่าเฉลี่ยให้เป็นระดับความเหมาะสม

5.2 หาประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยคำนวณหาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำใบงานในแต่ละแบบฝึกทักษะ (E1) และคำนวณหาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้แบบฝึกทักษะ (E2)

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองและศึกษาผลใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก

1. กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียน

2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ตรวจเก็บคะแนนไว้

3.2 ดำเนินการสอนตามแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ชุด ในชั่วโมงเรียนวิชาภาษาไทย สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง รวม 4 สัปดาห์ รวม 20 ชั่วโมง เก็บคะแนนระหว่างเรียน

3.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t – test dependent)

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t – test dependent)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะภาษาไทย คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.69, S.D. = 0.35) และมีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80.08/86.22

2. ผลเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย

การสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	df	p
ก่อนเรียน	30	20	15.13	1.04			
ก่อนเรียน	30	20	18.00	0.74	14.6161	29	0.0000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย พบว่าก่อนเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ย 15.13 ($\bar{X}$ = 15.13, S.D. = 1.04) และหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 18.00 ($\bar{X}$ = 18.00, S.D. = 0.74) และเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างโดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) พบว่า ค่า t ที่ได้จากการคำนวณมีค่า เท่ากับ 14.62 แสดงว่า ความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย

การสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	df	p
ก่อนเรียน	30	20	16.63	2.63			
ก่อนเรียน	30	20	22.97	3.48	15.8638	29	0.0000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย พบว่าก่อนเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ย 16.63 ($\bar{X}$ = 16.63, S.D. = 2.63) และหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 22.97 ($\bar{X}$ = 22.97, S.D. = 3.48) และเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างโดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) พบว่า ค่า t ที่ได้จากการคำนวณมีค่า เท่ากับ 15.86 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะภาษาไทยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.95, S.D. = 0.22)

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.69 , S.D. = 0.35) และมีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80.08/86.22 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ได้ผ่านกระบวนการในการจัดทำอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกทักษะภาษาไทยตั้งแต่วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด องค์ประกอบของแบบฝึกทักษะ ประเมินความเหมาะสมด้วยผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงและนำไปหาประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่

ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาลิดา อิธิตา (2564) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านมูเซอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ซึ่งมีประสิทธิภาพเท่ากับ 93.34/89.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอดิน วงค์เจริญ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การใช้แบบฝึกทักษะสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำไม่ตรงมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 88.77/87.85

2. ผลเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา เป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้นความคิดให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นและสามารถในการอ่านและเขียนได้ดีขึ้น สอดคล้องกับ รุ่งทิพย์ ทิพย์เนตร (2565) ได้ศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านสะกดคำที่ประสมด้วยสระเสียงเดี่ยวโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกการอ่านชุดเรียนรู้สระไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าความสามารถในการอ่านสะกดคำที่ประสมด้วยสระเสียงเดี่ยวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากแบบฝึกทักษะมีเนื้อหาตรงกับจุดหมายที่วางไว้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกิจกรรมในแบบฝึกที่หลากหลาย ฝึกทำซ้ำๆ ทวนบ่อยๆ และขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูจะทำหน้าที่กระตุ้นความสนใจด้วยสื่อที่น่าสนใจ ตั้งคำถามเชื่อมโยงความรู้ช่วยทำให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และให้นักเรียนเข้ากลุ่มร่วมมือกันทำกิจกรรมและร่วมกันสรุป สอดคล้องกับ พิศ สายสุรินทร์ (2554) ได้ศึกษา พัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะภาษาไทย รวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.95, S.D. = 0.22) เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีครูให้คำแนะนำ ชี้แนะ ใช้คำถามกระตุ้น ให้มีปฏิสัมพันธ์กับแบบฝึกทักษะ นักเรียนมีความอิสระในการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิมลนาฏ วิทูรางกูร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ชนิดของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.60, S.D. = 0.16)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะภาษาไทยเรื่องตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง จังหวัดตาก พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.69 , S.D. = 0.35) และมีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80.08/86.22

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ก่อนเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ย 15.13 ($\overline{X}$ = 15.13, S.D. = 1.04) และหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 18.00 ($\overline{X}$ = 18.00, S.D. = 0.74)

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ก่อนเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ย 16.63 ($\overline{X}$ = 16.63, S.D. = 2.63) และหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 22.97 ($\overline{X}$ = 22.97, S.D. = 3.48)

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะภาษาไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.95, S.D. = 0.22)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน อธิบายขั้นตอนให้ผู้เรียนเข้าใจ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด

1.2 แบบฝึกทักษะภาษาไทย ควรมีใบกิจกรรมควรมีรูปภาพกำกับตัวหนังสือให้ผู้เรียนเข้าใจสามารถอ่านและเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การอ่านและเขียนอาจใช้เวลานาน โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีพื้นฐานการอ่านและเขียนน้อย ผู้เรียนจึงควรทำความเข้าใจและฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้การอ่านและเขียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแบบฝึกทักษะที่เน้นความสามารถทางภาษาทั้ง 4 ด้าน

2.2 ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะให้เป็นในรูปแบบภาพเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ เข้าใจในเนื้อหาที่ต้องการสื่อได้ง่าย และมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

บรัสกร คงเปี่ยม. (2561). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.* การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

ปาลิดา อิธิตา. (2564). การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านมูเซอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. *วารสารวิจัยวิชาการ, 5(1),* 217-230.

รุ่งทิพย์ ทิพย์เนตร. (2565). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านสะกดคำที่ประสมด้วยสระเสียงเดี่ยว โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบฝึกการอ่านชุดเรียนรู้สระไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.* มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ไอดิน วงค์เจริญ .(2563). *การใช้แบบฝึกทักษะสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำไม่ตรงมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1.

Feuerstein, Reuven. (1998). *The Building Tool Room Available.* from: http://www.blarg/ trm-Feuerstein.html.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 44 - 51 ISSN 2985-2137 (Online)

Thai Language Learning and Life Choices of the Pga K'nyau People

Wichayaphon Thongsi-on [1] and Kanjana Laochockchaikul [2*]

[1, 2] College of Innovation, Thammasat University

[*] Corresponding author. E-mail: kan_lao@tu.ac.th

ABSTRACT

This qualitative research analyzed 1) perspectives and opinions on Thai language learning; and 2) related problems and obstacles affecting life choices of the Pga K'nyau people. A case study was done of Ban Tado Kwi, Tha Song Yang District, Tak Province. Data was collected by in-depth interview and observation from 11 key informants, comprising teachers, parents, and students.

Results were that the Pga K'nyau people realized the importance of the Thai language as social capital offering potential opportunities for education, stable careers, and access to state welfare rights. In a multicultural adaptation, communication with the outside world was in Thai language, while traditional lifestyles were conducted in the local dialect. Nevertheless, three significant structural learning obstacles persisted: 1) linguistic, with first language interference impacting reading and writing skills; 2) family economics, forcing students to exchange schooling for agricultural labor; and 3) educational management, due to staff and teaching material shortages for educating Thai as a second language pupils. These findings suggest that learning achievement impediments are not learner-caused, but derive from an infrastructure not meeting the current context. Therefore, educational management policy should be adjusted to respect ethnic sensitivities, reduce inequality, and expand community social opportunities.

Keywords: Pga K'nyau, Ethnic Group, Thai Language Learning, Life Choices

Received 6 February 2026; **Revised** 10 February 2026; **Accepted** 15 February 2026

การเรียนรู้ภาษาไทยต่อทางเลือกในวิถีชีวิตของชาวปกาเกอะญอ

วิชญาพร ทองสีอ่อน [1] และ กาญจนา เหล่าโชคชัยกุล [2*]
[1, 2] วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
[*] Corresponding author. E-mail: kan_lao@tu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษามุมมองและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาไทย และ 2. วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีผลต่อทางเลือกในวิถีชีวิตของชาวปกาเกอะญอ ทำการศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านกรณีศึกษาหมู่บ้านตะได้กุย อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 11 คน ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์เป็นหลัก

ผลการวิจัยพบว่า ชาวปกาเกอะญอตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยในฐานะ “ทุนทางสังคม” และใบเบิกทางสู่อนาคตที่ช่วยเปิดโอกาสทางการศึกษา การประกอบอาชีพที่มั่นคง และการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการรัฐ โดยมีการปรับตัวแบบพหุวัฒนธรรมที่ใช้ภาษาไทยเพื่อสื่อสารกับโลกภายนอกควบคู่กับการธำรงรักษาภาษาถิ่นในวิถีชีวิตดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ยังเผชิญอุปสรรคเชิงโครงสร้างที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยทางภาษาศาสตร์ จากการแทรกแซงของภาษาแม่ที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านและการเขียน 2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจของครอบครัว ที่บีบบังคับให้ผู้เรียนต้องออกจากระบบการศึกษาเพื่อช่วยงานเกษตรกรรม และ 3) ปัจจัยด้านการจัดการศึกษา ที่ขาดแคลนบุคลากรและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับบริบทผู้เรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้เกิดจากตัวผู้เรียน แต่เกิดจากโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่สอดรับกับบริบท จึงจำเป็นต้องมีการปรับนโยบายการจัดการศึกษาที่เข้าใจความละเอียดอ่อนทางชาติพันธุ์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและขยายโอกาสทางสังคมให้แก่ชุมชน

คำสำคัญ: ปกาเกอะญอ, กลุ่มชาติพันธุ์, การเรียนภาษาไทย, ทางเลือกในชีวิต

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ประเทศไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มากกว่า 70 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีอัตลักษณ์ภาษา และภูมิปัญญาที่เฉพาะตัว ทำให้การกำหนดนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งให้ความสำคัญต่อการสร้างความเป็นธรรม ความเท่าเทียม และการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพในความแตกต่างก็มีความก้าวหน้าและพัฒนาการมาโดยลำดับ ดังจะเห็นผ่านความเคลื่อนไหวของนโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่ผ่าน ๆ มา ตั้งแต่มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2553 เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง (วรัญญา เดชคำฟู, 2567) จนมาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 70 ซึ่งระบุว่าถึงสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ว่า รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน (ทัศนีย์ ประกอบบุญ, 2564)

ทว่า ในสถานการณ์ปัจจุบัน กลุ่มชาติพันธุ์จำนวนไม่น้อยยังคงเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ โดยเฉพาะด้าน “การศึกษา” ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดที่มีประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งถิ่นฐานอยู่จำนวนมากเช่นจังหวัดตากและหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ที่พบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตคือ กลุ่มชาวปกาเกอะญอ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรจำนวนมาก เฉพาะในเขตของจังหวัดตากก็มีไม่น้อยกว่าหลายหมื่นครัวเรือน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก, 2556)

ปกาเกอะญอ หรือ กระเหรี่ยง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาตระกูลธิเบต-พม่าในการสื่อสาร มีถิ่นกำเนิดเดิมอยู่ทางตอนใต้ และอพยพมาอยู่บริเวณชายแดนไทยและพม่า ในปัจจุบันชาวปกาเกอะญออาศัยอยู่ในพื้นที่สูงของหลายจังหวัด เช่น

เชียงใหม่ ตาก และแม่ฮ่องสอน ในคำเรียกขานของทางราชการคำว่า “กะเหรี่ยง” มักถูกใช้เป็นคำเรียกรวมของกลุ่มชาติพันธุ์ย่อยที่ประกอบไปด้วยกะเหรี่ยงสะกอ กะเหรี่ยงโปว์ กะเหรี่ยงบะเว และกะเหรี่ยงตองสู ส่วนคำว่า “ปกาเกอะญอ” เป็นชื่อที่ชาวกะเหรี่ยงสะกอใช้เรียกตัวเอง มีความหมายว่า “คน” สะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีของชาติพันธุ์มากกว่าคำเรียกจากคนภายนอก เช่น กะเหรี่ยง หรือ ยาง ซึ่งเรียกโดยคนภายนอกและมีนัยเชิงลบในการด้อยค่า หรืออาจลดทอนคุณค่าบางบริบท ซึ่งชาวปกาเกอะญอมีวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิตที่มีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2567)

แม้รัฐไทยให้ความสำคัญ และพยายามแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้วยแนวทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา (ศศช.) เพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะกับกลุ่มเด็กและเยาวชน แต่ยังคงพบอุปสรรคสำคัญคือ “กำแพงภาษา” เนื่องจากวิถีชีวิตของชาวปกาเกอะญอมีความเชื่อมโยงกับการพึ่งพาธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการถ่ายทอดองค์ความรู้จากคนในครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก รวมไปถึงการใช้ภาษาของกลุ่มเป็นภาษาหลักในชีวิตประจำวัน (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2567) ทำให้การเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งถือเป็นภาษาที่สองเป็นเรื่องท้าทาย ซึ่งปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมไปถึงโอกาสในเลือกการประกอบอาชีพนอกชุมชนของชาวปกาเกอะญอ

การศึกษานี้ให้ความสนใจศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีผลต่อทางเลือกในการดำเนินชีวิตของชาวปกาเกอะญอ ผ่านกรณีศึกษา ชุมชนชาวปกาเกอะญอ หมู่บ้านตะโต้กุย อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งเป็นชุมชนปกาเกอะญอที่อพยพมาจากห้วยอุระโกร เนื่องจากประสบปัญหาทางด้านการเกษตร มีความลำบากในการคมนาคม และขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค ชาวปกาเกอะญอจึงอพยพหาถิ่นฐานใหม่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ชาวปกาเกอะญอในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่มักจะประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม เช่น การปลูกข้าวหรือพืชผักเพื่อบริโภค รวมไปถึงรับจ้างทั่วไป ภายในหมู่บ้านได้มีศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) โดยใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดโดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 (ธนากร หน่อแก้ว, 2563) ทำให้นักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาต้องเดินทางไปยังพื้นที่อื่น ส่วนเยาวชนที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา จะเลือกเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยทำงานในภาคเกษตรกรรมร่วมกับครอบครัว ในขณะที่บางคนเลือกประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น การฝึกมวยในค่ายมวยศูนย์กีฬาห้วยต้ม ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการหารายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

การศึกษานี้มุ่งหวังว่า กรณีศึกษาจากชุมชนแห่งนี้จะได้สร้างความเข้าใจผ่านมุมมอง และความต้องการของชุมชนชาติพันธุ์ได้อย่างรอบด้านขึ้น เพื่อช่วยถมช่องว่างทางการศึกษา ด้วยการค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมทักษะและจัดการศึกษาที่จะเป็นกุญแจสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเข้าใจ และขยายโอกาสในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวปกาเกอะญอให้เท่าทันต่อการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงของสังคม และสอดรับกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเข้าใจมุมมองและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาไทยในวิถีชีวิตของชาวปกาเกอะญอ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีผลต่อทางเลือกในวิถีชีวิตของชาวปกาเกอะญอ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งเน้นปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

พื้นที่ศึกษาคือ หมู่บ้านตะโต้กุย หมู่ที่ 2 ตำบลท่าสองยาง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนรวมทั้งสิ้น 11 คน ได้แก่ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่

ฟ้าหลวง” บ้านตะโด้กุย (ศศช.) ผู้ปกครอง และ นักเรียนในหมู่บ้านตะโด้กุย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งจากผู้จัดการเรียนการสอน ผู้ปกครอง ซึ่งมีบทบาทในการตัดสอนใจในเรื่องการเรียนการสอน และผู้เรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยการสังเกต (Observation) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม พร้อมทั้งจดบันทึกภาคสนาม เพื่อบันทึกพฤติกรรมการใช้ภาษาและบรรยากาศการเรียนรู้ และ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและกึ่งโครงสร้าง เพื่อสอบถามเกี่ยวกับประเด็นมุมมอง และความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยในวิถีชีวิตชาวปกาเกอะญอ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยในวิถีชีวิตชาวปกาเกอะญอ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาโดยรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารงานวิจัยและนโยบายรัฐที่เกี่ยวข้อง และการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามและการสังเกตวิถีชีวิตในชุมชน การศึกษาวิจัยนี้ใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - พฤศจิกายน พ.ศ.2568

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการบันทึกภาคสนามมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดหมวดหมู่ประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย เชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชาวปกาเกอะญอ เพื่อสรุปผลและอภิปรายผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ได้ดำเนินการศึกษาโดยนำเอากรอบแนวคิดทางมานุษยวิทยา สังคมวิทยา และการศึกษา มาสร้างกรอบในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์การเรียนรู้ภาษาไทยของชาวปกาเกอะญอ ผ่านกรณีศึกษา บ้านตะโด้กุย ผ่านมุมมองหลัก 2 ประการที่เชื่อมโยงกัน คือ แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ เป็นฐานในการทำความเข้าใจตัวตนของชาวปกาเกอะญอ โดยมองว่าอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ก่อร่างสร้างตัวผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) และมีความลื่นไหลสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ กรอบแนวคิดนี้ช่วยในการพิจารณามุมมองและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาไทยของชาวปกาเกอะญอ เพื่อเข้าใจกระบวนการต่อรองและปรับตัวทางวัฒนธรรมเพื่อการดำรงอยู่ การให้คำอธิบายต่อการเลือกที่สัมพันธ์กับบริบทและความเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้อง และ แนวคิดเรื่องพหุวัฒนธรรมและการศึกษา มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์บทบาทของภาษาไทย ในฐานะเครื่องมือในการเลื่อนสถานะทางสังคม (Social Mobility) มิใช่เพียงเครื่องมือในการครอบงำทางวัฒนธรรมของรัฐ และวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเชิงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องต่อการเรียนรู้ภาษาไทยของชาวปกาเกอะญอ เพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยของชาวปกาเกอะญอที่ไม่ได้เกิดจากปัจจัยส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลมาจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างระบบการศึกษา และปัจจัยทางเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาที่เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ในพื้นที่หมู่บ้านตะโด้กุย สามารถจำแนกผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อเข้าใจมุมมองและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาไทยในวิถีชีวิตของชาวปกาเกอะญอ ผลการวิจัยพบว่า ชาวปกาเกอะญอในพื้นที่ศึกษาไม่ได้ปฏิเสธการเรียนรู้ภาษาไทย ทั้งยังมองเห็น “คุณค่า” ของภาษาไทยในมิติต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ภาษาไทยในฐานะใบเบิกทางสู่อนาคต โดยกลุ่มครูผู้สอน มองว่าภาษาไทยเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญที่สุดสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ เพราะเป็นกุญแจสำคัญในการเปิดประตูสู่โอกาสที่เหนือกว่าการดำรงชีวิตในชุมชน เช่นที่ครูผู้สอนต่างเน้นย้ำนัยที่แสดงให้เห็นว่า ถ้านักเรียนสื่อสารภาษาไทยได้ดี จะมีโอกาสมากขึ้นไม่ว่าจะในเรื่องการไปเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือการประกอบอาชีพและการจ้างงานที่นำมาซึ่งความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับมุมมองของกลุ่มผู้ปกครองที่มีความคาดหวังให้บุตรหลานมีความเชี่ยวชาญภาษาไทย เพื่อที่จะสามารถเรียนจบในระดับปริญญาและมีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลายกว่ารุ่นพ่อแม่ โดยเฉพาะอาชีพรับราชการหรือการเข้าไปทำงานในเมือง ซึ่งต้องใช้ภาษาไทยในการแข่งขันกับ

คนภายนอก ส่วนกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่มองว่าการเรียนภาษาไทยเชื่อมโยงกับความฝันส่วนตัว เช่น อยากเป็นตำรวจ หรือการทำงานที่มีรายได้ดี ซึ่งต้องใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยที่คล่องแคล่ว

1.2 ภาษาไทยในฐานะเครื่องมือเพื่อเอาตัวรอดในสังคม ดังเช่นผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่สะท้อนประสบการณ์จริงจากการไปทำงานรับจ้างนอกพื้นที่ว่า การพูดภาษาไทยได้ทำให้นายจ้างเกิดความเชื่อถือและจ้างงานง่ายขึ้น ในทางกลับกัน หากสื่อสารไม่ได้จะถูกเอารัดเอาเปรียบ การรู้ภาษาไทยในมุมมองนี้จึงเป็นเสมือนเกราะป้องกันและเครื่องมือในการเจรจาต่อรองเมื่อต้องติดต่อกับภายนอก ไม่ว่าจะในการทำงาน หรือการไปรับบริการของหน่วยงานภาครัฐ หรือโรงพยาบาล ส่วนในมุมมองของนักเรียนมองว่า ภาษาไทยช่วยสร้างความมั่นใจในการเข้าสังคมใหม่ ๆ นอกหมู่บ้าน ทำให้กล้าแสดงออกและไม่รู้สึกแปลกแยก

1.3 แม้มุมมองที่สะท้อนของทุกฝ่ายจะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาไทย แต่ชุมชนก็ยังสะท้อนทัศนะสำคัญว่าการรักษา “ภาษาปกาเกอะญอ” ไว้เป็นภาษาหลักในครัวเรือนและพิธีกรรมก็มีความสำคัญมากเช่นกัน เช่นทัศนะที่นักเรียนบางส่วนสะท้อนมุมมองว่า หากใช้ชีวิตอยู่แต่ในหมู่บ้าน ภาษาไทยก็แทบไม่มีความจำเป็นต้องใช้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเลือกใช้ภาษาใด ๆ ในชีวิตประจำวันนั้น ก็ขึ้นอยู่กับบริบทของคู่สนทนาและสถานที่ ผู้ใช้ภาษาเองก็มีการตัดสินใจเลือก และมีความประนีประนอมต่อประโยชน์ในการใช้งาน มากกว่าที่จะมองว่าเป็นการถูกกลืนกลายทางวัฒนธรรม

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีผลต่อทางเลือกในวิถีชีวิตของชาวปกาเกอะญอ ผลการวิจัยพบว่า แม้ทุกฝ่ายจะตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาไทย และให้การสนับสนุน แต่กระบวนการเรียนรู้ภาษาไทยในชุมชนชาวปกาเกอะญอเองก็เผชิญกับอุปสรรคจากปัจจัยต่าง ๆ คือ

2.1 ปัจจัยด้านผู้เรียนและปัจจัยทางภาษา เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ภาษาปกาเกอะญอเป็นภาษาแรก หรือภาษาแม่ เมื่อต้องเรียนภาษาที่สองคือ ภาษาไทย ทำให้เกิดปัญหาความสับสนในโครงสร้างประโยค การออกเสียงพยัญชนะบางตัวและการสะกดคำในภาษาไทย ซึ่งมีความซับซ้อนกว่าภาษาปกาเกอะญอ ทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะด้านการเขียนและการอ่าน ทำให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ขาดความมั่นใจ และความคล่องแคล่วในการสื่อสาร จนส่งผลทำให้นักเรียนไม่กล้าพูดภาษาไทยกับคนแปลกหน้า หรือแม้แต่กับครูในบางครั้ง เพราะกลัวพูดผิด ซึ่งกลายเป็นอุปสรรคปิดกั้นการเรียนรู้

2.2 ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งมักเป็นครอบครัวที่ทำการเกษตร นักเรียนหลายคนต้องขาดเรียนบ่อยครั้งเพื่อไปช่วยพ่อแม่ทำไร่ทำนา หรือบางรายต้องออกจากโรงเรียนกลางคันเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานตามความจำเป็นของครอบครัว ทำให้โอกาสในการเรียนรู้ภาษาไทยขาดความต่อเนื่อง ผู้ปกครองส่วนใหญ่สื่อสารภาษาไทยได้น้อยมาก ไม่สามารถช่วยสอนการบ้านหรือทบทวนบทเรียนให้ลูกที่บ้านได้ ภาระการสอนภาษาไทยจึงตกอยู่ที่ครูเป็นหลัก เมื่อนักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องตามไปด้วย

2.3 ปัจจัยเกี่ยวกับความขาดแคลนบุคลากรในการจัดการศึกษาและทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ฯ (ศศช.) มีครูประจำการเพียง 2 ท่าน แต่ต้องดูแลนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่เข้มข้นหรือดูแลรายบุคคลได้อย่างทั่วถึง รวมถึงสื่อการเรียนรู้ส่วนใหญ่ออกแบบมาสำหรับเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ทำให้ยากเกินไปในการทำความเข้าใจสำหรับเด็กในกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ส่งผลให้ครูต้องออกแบบและประยุกต์ใช้สื่อท้องถิ่นหรือภาพประกอบเพื่อช่วยสื่อสารด้วยตนเอง

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ชาวปกาเกอะญอ บ้านตะโด้กุย ทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีมุมมองสอดคล้องกันว่าภาษาไทยเป็น “เครื่องมือ” ที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพชีวิต การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพที่มั่นคง โดยไม่ได้มองว่า ภาษาไทยจะเข้ามาทำลายอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวปกาเกอะญอ แต่มองว่าเป็นทักษะที่จำเป็นต้องมีควบคู่ไปกับการรักษาภาษาถิ่นเพื่อใช้สื่อสารและต่อรองกับสังคมภายนอก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บริบททางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้ชุมชนต้องพึ่งพาทรัพยากร บริการจากรัฐ และการจ้างงานจากภายนอกมากขึ้น การมีความสามารถทางภาษาไทยจึงเปรียบเสมือนใบเบิกทางที่ช่วยสร้างความมั่นใจและความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับ คนึงนิจ วรรณประภา (2552) ซึ่งศึกษาเรื่องการเรียนภาษาไทยของชาวลีซู บ้านปุยคำ จังหวัดเชียงราย พบว่าภาษาไทยเป็นองค์ประกอบหลักของการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจ ซึ่งกลุ่มชาวลีซูก็ให้ความสนใจเรียนรู้เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรและโอกาสทางเศรษฐกิจ และยัง

สอดคล้องกับ เบญจพร อินทร์งาม (2551) ที่ศึกษาความคิดเห็นต่อเรื่องการศึกษาต่อของชาวปกาเกอะญอ กรณีศึกษาบ้านเซโดซา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ชาวปกาเกอะญอให้ความสำคัญกับการศึกษาและภาษาไทยเนื่องจากมองว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อความเป็นอยู่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของครอบครัว ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการปรับตัวของชุมชนชาติพันธุ์เองซึ่งต้องเกิดขึ้นท่ามกลางการเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจ ตลอดจนกระแสการพัฒนาสมัยใหม่ ตลอดเวลาในกระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนใช้ภาษาปกาเกอะญอควบคู่กับภาษาไทยเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนง่ายขึ้น โดยเชื่อมโยงเนื้อหากับวิถีชีวิต เช่น การทำไร่และพิธีกรรมต่าง ๆ แนวทางนี้สอดคล้องกับข้อเสนอของอภิรดี ไชยกาล วรวรรณ เหมชะญาติ และ สร้อยสน สกลรักษ์ (2561) ที่ชี้ว่าการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองควรใช้ภาษาแม่เป็นสื่อกลางเพื่อลดความกังวล เพิ่มความมั่นใจ และยังคงรักษาอัตลักษณ์ของผู้เรียน นอกจากนี้ การที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบุตรหลานให้ใช้ภาษาไทย เนื่องจากมองว่าความสามารถทางภาษาเป็นค่านิยมด้านการศึกษาและเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการปรับตัวในสังคมภายนอก ซึ่งคล้ายกับชุมชนชาติพันธุ์อื่นที่มองภาษาไทยเป็นสะพานเชื่อมไปสู่โอกาสใหม่ ๆ จึงจะเห็นได้ว่า ภาษาไทยในหมู่บ้านตะโด้กุยจึงไม่ใช่เพียงภาษากลางเพื่อการสื่อสาร แต่เป็นส่วนหนึ่งของความหวังและอนาคตของคนในชุมชน ขณะเดียวกัน การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงภาษาและวัฒนธรรมดั้งเดิมช่วยให้ภาษาไทยและภาษาปกาเกอะญออยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ใช้ในการศึกษาในเรื่องความสำคัญของภาษาไทยและสะท้อนลักษณะเฉพาะของพื้นที่ตะโด้กุยที่สามารถผสานสองภาษาเข้าด้วยกันทั้งในโรงเรียนและในชีวิตประจำวัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการเรียนรู้ภาษาไทยเกิดจากความแตกต่างของโครงสร้างทางภาษาโดยนักเรียนมักสับสนในการสะกดคำและเรียงประโยคเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่ รวมถึงปัญหาจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่ทำให้เด็กต้องหยุดเรียนเพื่อช่วยผู้ปกครองทำงาน ผู้เรียนขาดความเข้าใจและแรงจูงใจประกอบกับปัจจัยพื้นฐานทางครอบครัวที่มีฐานะยากจน ทำให้โอกาสในการฝึกฝนภาษามีจำกัด และข้อจำกัดด้านทรัพยากรของโรงเรียนที่ขาดแคลนครูและสื่อการสอนที่เหมาะสมจากระบบการจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาไทยเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของสุภานดา ทิพยะพร (2561) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการศึกษาของชาวปกาเกอะญอ กรณีศึกษาบ้านป่าคานอก จังหวัดเชียงใหม่ และพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดโอกาสทางการศึกษา ซึ่งความขาดแคลนทางการเงินทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถสนับสนุนบุตรหลานได้เต็มที่ ส่งผลให้เด็กต้องหลุดจากระบบการศึกษาหรือขาดความต่อเนื่องในการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานของ ฟิสิกส์ ฌอณ บัวกนก และคณะ (2561) ซึ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ ในจังหวัดลำปาง พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักเพียงอย่างเดียวเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ซึ่งแนวทางแก้ไขคือการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เริ่มจากภาษาแม่แล้วค่อยเชื่อมโยงสู่ภาษาไทย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้ภาษาไทยไม่ได้มาจากตัวผู้เรียนเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลจากบริบทครอบครัว เศรษฐกิจ ความแตกต่างด้านภาษา รวมถึงรูปแบบการสอนที่ยังไม่ตอบสนองต่อผู้เรียน การพัฒนาทักษะภาษาไทยจึงควรดำเนินร่วมกับการใช้ภาษาแม่ และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ใช้ในการศึกษา พบว่าผลการศึกษามีความสอดคล้องกัน ทั้งในด้านผลกระทบจากเศรษฐกิจครอบครัว ช่องว่างทางภาษา และความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้แบบทวิภาษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการเรียนภาษาไทยในพื้นที่ชาติพันธุ์มีความท้าทายเฉพาะตัวที่แตกต่างจากพื้นที่ทั่วไป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการเรียนรู้ภาษาไทยต่อทางเลือกในวิถีชีวิตของชาวปกาเกอะญอ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงพลวัตทางสังคมและการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกระแสการพัฒนา และสถานการณ์ในสังคมสมัยใหม่ ดังจะเห็นได้ว่า ชาวปกาเกอะญอที่ชุมชนบ้านตะโด้กุย ทั้งกลุ่มครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ต่างมีมุมมองที่สอดประสานกันว่า “ภาษาไทย” เปรียบเสมือนทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต เป็นกุญแจสำคัญหรือใบเบิกทางที่จะช่วยเปิดประตูสู่โอกาสในการเลื่อนสถานะทางสังคม ช่วยให้บุตรหลานหลุดพ้นจากความยากลำบากในภาคเกษตรกรรมไปสู่การประกอบอาชีพที่มั่นคงกว่า เช่น การรับราชการ หรือการทำงานในเมือง นอกจากนี้ ภาษาไทยยังทำหน้าที่เป็นเกราะป้องกันทางสังคมที่ช่วยให้พวกเขาสามารถ

เจรจาต่อรอง เข้าถึงการให้บริการตามสิทธิและสวัสดิการของรัฐ และการไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบเมื่อต้องติดต่อปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก โดยการยอมรับภาษาไทย เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางภาษาของตนเองไว้อย่างเหนียวแน่นในพื้นที่ส่วนตัวและพิธีกรรม สะท้อนถึงวิถีการปรับตัวแบบพหุวัฒนธรรมที่น่าสนใจ

อย่างไรก็ตาม แม้จากการศึกษาจะชี้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์มีความสนใจและความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ภาษาไทยเพียงใด แต่ในทางปฏิบัติพบว่า การเรียนรู้ภาษาไทยยังมีปัญหาในหลายมิติ ทั้งด้านภาษาศาสตร์ ที่นักเรียนต้องเผชิญกับสภาวะการแทรกแซงของภาษาแม่ ที่ทำให้เกิดความสับสนในการแยกแยะเสียงพยัญชนะ โครงสร้างประโยค และการสะกดคำ ส่งผลให้ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยซึ่งมีความซับซ้อนกว่า ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และฐานะของครอบครัว ที่ทำให้นักเรียนต้องถูกบังคับออกจากระบบการศึกษา ปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบการจัดการศึกษาในพื้นที่ การขาดแคลนทรัพยากรด้านการศึกษา และการขาดแคลนสื่อการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยจึงไม่ได้เกิดจากการขาดความพยายามหรือความไม่สนใจของคนในชุมชน แต่เกิดจากโครงสร้างพื้นฐานและระบบการศึกษาที่ยังไม่สอดรับ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนนโยบายและการสนับสนุนที่เข้าใจความละเอียดอ่อนทางชาติพันธุ์ เพื่อเปลี่ยนอุปสรรคเหล่านี้ให้กลายเป็นโอกาสที่เท่าเทียมกันในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการพัฒนาระบบข้อมูลและบริการภาครัฐให้รองรับภาษาถิ่น เช่น เอกสาร คู่มือประชาชน หรือสื่อประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐในภาษาปกาเกอะญอ เพื่อให้คนในชุมชนเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพ เกษตร สวัสดิการ หรือสิทธิพื้นฐานได้อย่างทั่วถึง ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากความไม่เข้าใจภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

1.2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาอาสาสมัคร หรือองค์กรพัฒนาด้านการศึกษาเพื่อเข้าไปช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน หรือพัฒนาด้านการศึกษาเพิ่มเติมในชุมชนชาติพันธุ์ได้อย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เพิ่มจำนวนและความหลากหลายของผู้ให้ข้อมูล เช่น ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ หรือเยาวชนที่ทำงานนอกพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงความเข้าใจและมุมมองที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาไทยในชุมชนชาติพันธุ์ให้ครบถ้วนมากขึ้น

2.2 ศึกษาการใช้ภาษาไทยของชุมชนปกาเกอะญอในพื้นที่อื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาไทยและคุณภาพชีวิตในบริบทต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เห็นทั้งจุดร่วม ความแตกต่าง และองค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาในชุมชนชาติพันธุ์

เอกสารอ้างอิง

คนึงนิจ วรรณประภา. (2552). *การเรียนภาษาไทยของชาวเขา : กรณีศึกษา (ชนเผ่าลีซู) บ้านปุยคำ หมู่ที่ 14 ตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.* (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

ทัศนีย์ ประกอบบุญ. (2564). *“รัฐธรรมนูญ” กับการมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์.* สืบค้นเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2568 จาก dhttps://theactive.thaipbs.or.th/read/ethnic-rights-and-constitution

ธนากร หน่อแก้ว. (2563). *ความเป็นมาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง”(ศศช.).* สืบค้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2568 จาก https://northnfe.blogspot.com/2020/08/ED256301.html

เบญจพร อินทร์งาม. (2551). *ความคิดเห็นต่อเรื่องการศึกษาต่อของชาวปกาเกอะญอ: กรณีศึกษาบ้านเซโดซา หมู่ที่ 9 ตำบลปางหินฝน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.* (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

ฟิสิกส์ ฌอณ บัวกนก, สุจิตรา ปันดี, สุวรรณี เครือพึ่ง และเบญจมาศ พุทธิมา. (2562). แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ โรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน ตำบลเสริมกลาง อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 12(1),* 79-93.

วรัญญา เดชคำฟู. (2567). *มติ ครม. 3 ส.ค. 2553 “แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง” ก้าวสำคัญสู่ “พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมวิถีกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง”*. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2568 จาก https://imnvoices.com/?p=5045

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2567). *ปกาเกอะญอ.* สืบค้น 1 สิงหาคม 2568. จาก https://ethnicity.sac.or.th/database-ethnic/187/

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก กระทรวงวัฒนธรรม. (2556). *วิถีวัฒนธรรมชนเผ่าปกาเกอะญอ จังหวัดตาก*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2568 https://www.finearts.go.th

สุภานดา ทิพยะพร. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการศึกษาของชาวปกาเกอะญอ: กรณีศึกษาบ้านป่าคานอก หมู่ที่ 11 ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

อภิรดี ไชยกาล, วรวรรณ เหมชะญาติ และสร้อนสน สกลรักษ์. (2561). การสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย. *Journal of Mekong Societies*. *14(1),* 109-132.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 52 - 70 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Using the 5Q and 5R Quality Management Process Approaches to Develop Achievement as an Antecedence in Preventing School Failure from Low Academic Achievement Among Secondary School Students: A mixed methods intervention Design

Patcharee Srisuwan

Rattanathibet School, Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office

Corresponding author. E-mail: patt@rt.ac.th

ABSTRACT

This study pursued three objectives: 1) to examine measures for enhancing creative learning environments through teacher support that cultivates academic buoyancy and promotes academic achievement; 2) to investigate the effects of teacher support and academic buoyancy on students' academic persistence; and 3) to develop a model for preventing school failure among lower-achieving secondary school students, based on the interrelationships among teacher support, academic buoyancy, and academic persistence. A convergent mixed-methods design with intervention was employed, incorporating collaborative inquiry to establish antecedent conditions, structural equation modeling for quantitative data analysis, and qualitative research following the intervention. Participants included 99 administrators and teachers in the 2023 academic year, and in the 2024 academic year, 21 teachers, 24 parents, 347 students, and 6 educational experts. Research instruments consisted of questionnaires, to determine predisposing factors, a teacher support scale, an academic buoyancy scale, an academic perseverance scale, and in-depth interview guidelines. Data were analyzed using content analysis, descriptive statistics, and structural equation modeling.

The findings revealed that: 1) the creative learning environment enhancement measures operated through a 5Q Quality Management Process—comprising Quality Goal, Quality Professional Learning Community, Quality Network, Quality Resource, and Quality Classroom—implemented via a 5R Achievement Development Process of Report, Revise, Recognize, Reinforce, and Reduce, resulting in 100% of at-risk students meeting academic achievement criteria; 2) teacher support and learning agility jointly explained 86.60% of the variance in academic perseverance; and 3) the developed model demonstrated effectiveness and practical applicability for sustainably elevating academic achievement and preventing school failure among secondary school students.

Keywords: 5Q and 5R Quality Management, Teacher Support, Learning Fluidity, Academic Perseverance, School Failures.

Received 6 February 2026; **Revised** 20 February 2026; **Accepted** 23 February 2026

การใช้แนวทางการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ 5Q และกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ เป็นเงื่อนไขนำในรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนมัธยมศึกษา: การวิจัยผสานวิธีแบบแทรกแซง

พัชรี ศรีสุวรรณ
โรงเรียนรัตนาธิเบศร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี
Corresponding author. E-mail: patt@rt.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษามาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากครูให้มีความคล่องตัวทางการเรียนส่งผลให้เกิดความพากเพียรทางวิชาการ 2) ศึกษาผลของการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการ ตามการรับรู้ของนักเรียน และ 3) เสนอรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่พัฒนาให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ด้านการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสานวิธีแบบมีการแทรกแซง ประกอบด้วย การศึกษาค้นคว้าแบบร่วมมือเพื่อกำหนดเงื่อนไขนำ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสำหรับข้อมูล เชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพภายหลังการใช้สิ่งแทรกแซง กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารและครู ปีการศึกษา 2566 จำนวน 99 คน ปีการศึกษา 2567 ประกอบด้วยครู 21 คน ผู้ปกครอง 24 คน นักเรียน 347 คน และผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษา จำนวน 6 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามในการกำหนดเงื่อนไขนำ แบบวัดการสนับสนุนจากครู แบบวัดความคล่องตัวทางการเรียน แบบวัดความพากเพียรทางวิชาการ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า 1) มาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ดำเนินงานตามกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ 5Q ได้แก่ เป้าหมายคุณภาพ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพคุณภาพ เครือข่ายคุณภาพ ทรัพยากรคุณภาพ และห้องเรียนคุณภาพ ร่วมกับกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ การประกาศ การแก้ไข การรับรู้ การเสริมสร้าง และการลดจำนวน ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงผ่านเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 100 2) การสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพากเพียรทางวิชาการได้ร้อยละ 86.60 และ 3) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและป้องกันความล้มเหลวทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการคุณภาพ 5Q และ 5R, การสนับสนุนจากครู, ความคล่องตัวทางการเรียน, ความพากเพียรทางวิชาการ, ความล้มเหลวในโรงเรียน

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ระบบการศึกษาต้องเผชิญกับแรงกดดันอย่างรุนแรง ส่งผลให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายทั้งภายในและภายนอกนำไปสู่ปัญหาสำคัญ คือ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จนส่งผลถึงความล้มเหลวทางการเรียน (OECD, 2010b) ทำให้ผู้เรียนต้องออกจากโรงเรียนกลางคันก่อนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการอันยาวนานของการละทิ้งการเรียนรู้ และมักมีพื้นฐานมาจากปัจจัยทางสังคม จิตวิทยา ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อนปัจจัยดังกล่าวสัมพันธ์กับพฤติกรรมภายในของผู้เรียน เช่น เด็กที่มีความวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้ามักมีปัญหาทางวิชาการ (Huberty, 2012) ขาดความพากเพียร (persistence) และแสดงอาการหมดหนทางจากการเรียนรู้ (Learned helplessness) ซึ่งเป็นภาวะที่เชื่อว่าตนเองไม่สามารถควบคุมผลลัพธ์เชิงลบได้ แม้จะมีโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงได้ก็ตาม นำไปสู่การขาดแรงจูงใจและการยอมจำนนจนเกิดความล้มเหลวทางการเรียนในโรงเรียน

การลดอัตราความล้มเหลวในโรงเรียนเป็นภารกิจสำคัญของระบบการศึกษา โดยเฉพาะการลดความไม่เท่าเทียมกันในระบบการศึกษา (OECD, 2010a) และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มาตรการที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการปรับปรุงวิธีติดตามผลการเรียนรู้ การส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูและผู้เรียน โดยครูต้องมีบทบาทเป็นกลุ่มสนับสนุน และผู้บริหารต้องสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อสร้างมาตรการหรือสิ่งแทรกแซงนักเรียนแบบรายบุคคล (Personalized Student Interventions) การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Innovative Learning Environments) ซึ่งเน้นการบูรณาการความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (OECD, 2017)

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา นักวิจัยเริ่มมองปัญหาความล้มเหลวผ่านเลนส์ของความคล่องตัวทางการเรียน (Academic Buoyancy) ความคล่องตัวทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการป้องกันความวิตกกังวลในการสอบ (Li et al., 2024) และเป็นผลมาจากการจัดการความกลัวต่อความล้มเหลวและความวิตกกังวลของนักเรียน (Anderson et al., 2020) มีการค้นพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการสนับสนุนจากครูกับความคล่องตัวทางการเรียนและเชื่อมโยงไปสู่ความพากเพียรทางวิชาการ (Collie et al., 2016; Martin & Marsh, 2008)

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งผู้เรียนและผู้สอน เพื่อให้การเรียนดีขึ้น ลดปัญหาของผู้เรียนในการติด 0 ร มส จากการศึกษาเอกสารรายงานสรุปข้อมูลผลการเรียนติดค้างของโรงเรียนรัตนาธิเบศร์ พบว่า ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 มีนักเรียนจำนวน 157 คน (ร้อยละ 9.67) มีผลการเรียนติดค้าง และ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 นักเรียนจำนวน 124 คน (ร้อยละ 7.76) มีผลการเรียนติด ที่ส่งผลกระทบถึงภาคเรียนและ ปีการศึกษาถัดไป (โรงเรียนรัตนาธิเบศร์, 2565) จากการรวบรวมและวิเคราะห์จึงนำไปสู่การกำหนดมาตรการและแนวทางในการให้การช่วยเหลือร่วมกันของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจน ความร่วมมือจากเครือข่ายคุณภาพของโรงเรียน ผู้ปกครอง เพื่อให้สอดคล้องตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีหนังสือซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และการสอนซ่อมเสริม โดยมีเจตนากระตุ้นให้สถานศึกษากำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ สอนซ่อมเสริมและดำเนินการวัดและประเมินผลกรณีนักเรียนมีผลการเรียนไม่สมบูรณ์

ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญในการดำเนินการวิจัยที่มุ่งศึกษาและพัฒนามาตรการหรือสิ่งแทรกแซงที่เฉพาะเจาะจงเพื่อแก้ไขปัญหา โดยใช้การวิจัยผสานวิธีที่มีสิ่งแทรกแซง (Mixed Method Intervention Design) ผ่านการเสริมสร้างสภาพแวดล้อม การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนจากครูกับความคล่องตัวทางการเรียน และเชื่อมโยงไปสู่ความพากเพียรทางวิชาการของผู้เรียน โรงเรียนรัตนาธิเบศร์จึงได้ริเริ่มจัดทำแผนการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เน้นบทบาท การสนับสนุนจากครูอย่างมีคุณภาพตั้งแต่ปลายปีการศึกษา 2565 โดยมีเป้าหมายที่จะใช้แผนนี้เป็นมาตรการหรือสิ่งแทรกแซง (intervention) ทางการบริหาร เพื่อพิสูจน์ว่ารูปแบบความสัมพันธ์ที่นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากครูให้นักเรียนมีความคล่องตัวทางการเรียนสูงขึ้น เชื่อมโยงไปสู่ความพากเพียรทางวิชาการที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จะเป็นองค์ความรู้สำคัญ ซึ่งจะช่วยป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำทั้งในปัจจุบันและอนาคต ผ่านการศึกษาค้นคว้าแบบร่วมมือเพื่อกำหนดเงื่อนไขนำ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพภายหลังการใช้สิ่งแทรกแซง มีระยะเวลาการวิจัย 2 ปีการศึกษา (2566 - 2567) โดยมุ่งตอบปัญหาวิจัยทั้งเชิงทฤษฎีและนำเสนอรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่สามารถประยุกต์ใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของแต่ละโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากครู ให้มีความคล่องตัวทางการเรียน จะส่งผลให้เกิดความพากเพียรทางวิชาการ
2. เพื่อศึกษาผลของการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการตามการรับรู้ของนักเรียน
3. เพื่อเสนอรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่พัฒนาให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ด้านการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยผสานวิธีที่มีสิ่งแทรกแซง โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์เพื่อระบุปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขหลักในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนรัตนาธิเบศร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 99 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเป็นเครื่องมือที่ใช้บันทึกการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนัดหมายประชุมกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความล้มเหลวทางการศึกษา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและไม่จบหลักสูตรภายในกรอบระยะเวลาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มครู มาประมวลผลและวิเคราะห์เพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบวิเคราะห์เอกสารให้ครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหาที่จะทำการศึกษาพร้อมนำข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาเอกสารและการประชุมกลุ่มมาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การประชุมกลุ่ม มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนา

ระยะที่ 2 การพัฒนาและใช้สิ่งแทรกแซงในปีที่ 1

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ จำนวน 6 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 1 คน หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน และหัวหน้างานนิเทศภายใน จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 21 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สำหรับผู้บริหารและครู

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนัดหมายกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้บริหารและครูโรงเรียนรัตนาธิเบศร์ ตามหลักการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) และวิธีการศึกษาค้นคว้าแบบร่วมมือ (Co-operative Inquiry)

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อกำหนดเป็นมาตรการ/ แนวทาง/วิธีการที่เป็นขั้นตอนตามลำดับ

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสรุปผล เพื่อพัฒนาและใช้สิ่งแทรกแซงในปีที่ 1

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนา

ระยะที่ 3 ปรับปรุงและใช้สิ่งแทรกแซงในปีที่ 2

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครู 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 2 คน หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน และหัวหน้างานนิเทศภายในของโรงเรียนรัตนาธิเบศร์ กลุ่มงานละ 1 คน รวมจำนวน 21 คน และผู้ปกครองและนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการช่วยเหลือ พิจารณาจากตัวแทนของนักเรียนระดับชั้นละ 2 คน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ระดับชั้นละ 2 คน รวมจำนวน 24 คน

1.2 นักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือ จำนวน 347 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

2.2 แบบสอบถาม จำนวน 57 ข้อ ครอบคลุมประเด็นด้านการรับรู้การสนับสนุนจากครู 4 ด้าน จำนวน 23 ข้อ ความคล่องตัวทางการเรียน (Academic Buoyancy) จำนวน 4 ข้อ และความพากเพียรทางวิชาการ (Academic Persistence Scale) 6 ด้าน จำนวน 28 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นัดหมายกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ได้แก่ ครู ผู้ปกครองและนักเรียน

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 57 ข้อ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 347 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนา

4.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสอบถามนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือ มาทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากครูกับความคล่องตัวทางการเรียนที่มีผลต่อความพากเพียรทางวิชาการ โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s correlation) ด้วยโปรแกรม SPSS (IBM SPSS Statistics 22) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL 10.10 และทดสอบโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Jamovi

ระยะที่ 4 สรุปและเสนอรูปแบบ

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนรัตนาธิเบศร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 99 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเป็นเครื่องมือที่ใช้บันทึกการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 จัดทำคู่มือมาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ตามกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ Quality System (5Q) นำไปสู่การปฏิบัติผ่านกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์

3.2 วิเคราะห์และสรุปผลจากการดำเนินงานในระยะที่ 1 - 3 เพื่อพัฒนาเป็นร่างรูปแบบการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการของนักเรียนมัธยมศึกษา

3.3 สังเคราะห์ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผลการศึกษาพัฒนาเป็นร่างรูปแบบป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3.4 นำเสนอรูปแบบป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำต่อผู้เชี่ยวชาญ โดยจัดการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

3.5 ปรับปรุงรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.6 จัดทำรายงานรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ฉบับสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ และนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. มาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย แนวทางการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ Quality System (5Q) ได้แก่ เป้าหมายคุณภาพ (Quality Goal) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพคุณภาพ (Quality Professional Learning Community) เครือข่ายคุณภาพ (Quality Network) ทรัพยากรคุณภาพ (Quality Resource) และห้องเรียนคุณภาพ (Quality Classroom) นำไปสู่การปฏิบัติผ่านกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Report (การประกาศ) 2) Revise (การแก้ไข) 3) Recognize (การรับรู้) 4) Reinforce (การเสริมสร้าง) และ 5) Reduce (การลดจำนวน) ที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคล่องตัวทางการเรียน (Academic Buoyancy) และความพากเพียรทางวิชาการ (Academic Persistence) อย่างยั่งยืน

2. การสนับสนุนจากครู (Teacher Support) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การสนับสนุนด้านเครื่องมือ (Instrumental support) 2) การสนับสนุนทางอารมณ์ (Emotional support) 3) การสนับสนุนข้อมูล (Informational support) และ 4) การสนับสนุนการประเมิน (Appraisal support)

3. ความคล่องตัวทางการเรียน (Academic Buoyancy) ของนักเรียนในการฟื้นตัว ปรับตัว และรับมือกับความล้มเหลว ความผิดหวัง หรือความท้าทายระดับปกติในชีวิตการเรียน โดยสามารถรักษาแรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ไว้ได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะเผชิญกับอุปสรรคหรือประสบการณ์เชิงลบ เช่น การสอบตก คะแนนต่ำ การถูกตำหนิ หรือการไม่เข้าใจเนื้อหา

4. ความพากเพียรทางวิชาการ (Academic Persistence) ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความมุ่งมั่น (Ambition) 2) ปณิธาน (Aspiration) 3) การวางแผน (Planning) 4) การลงมือทำ (Action) 5) ความมีวินัยในตนเอง (Self-discipline) และ 6) การยืนหยัดซ้ำเมื่อเผชิญความล้มเหลว (Recurrence)

สมมติฐานการวิจัย

1. มาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นเงื่อนไขนำที่สัมพันธ์กับอิทธิพลทางอ้อมของการสนับสนุนจากครูที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการของนักเรียนผ่านความคล่องตัวทางการเรียน

2. รูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่พัฒนาให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ด้านการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการ เป็นมาตรการทาง การบริหารที่ช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนจากครูความคล่องตัวทางการเรียน และความพากเพียรทางวิชาการ ผู้วิจัยสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังแผนภาพที่ 1

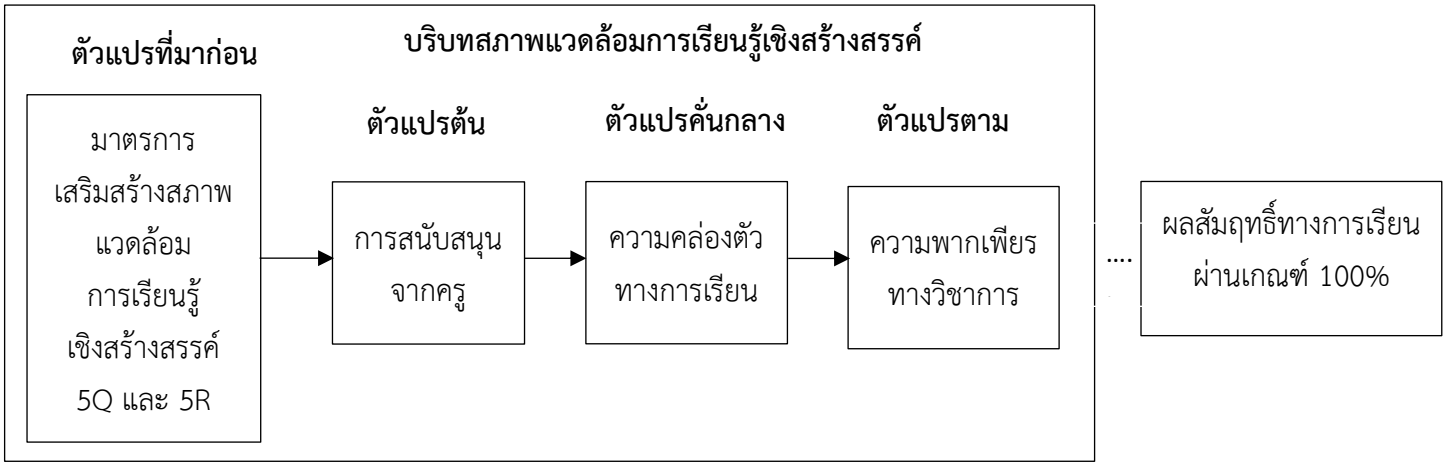

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในส่วนของการพัฒนาสิ่งแทรกแซง และการปรับปรุงพัฒนาสิ่งแทรกแซง โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบ Co-operative Inquiry ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นขั้นตอนการดำเนินการเพื่อให้ได้ความรู้เชิงข้อเสนอ ซึ่งการรวบรวมความรู้เชิงข้อความหรือข้อเสนอโดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนรัตนาธิเบศร์เพื่อให้ทราบถึงปัญหาผลกระทบและพฤติกรรมที่นักเรียนเป็นผู้กระทำอันส่งผลต่อความล้มเหลวทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลและอธิบายจากประสบการณ์ หรือการอภิปรายในที่ประชุม โดยรวบรวมเหตุผลสาเหตุของความล้มเหลวทางการเรียนของนักเรียน รวมไปถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความล้มเหลว เป็นที่มาของแผนพัฒนาการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นตอนการได้มาซึ่งความรู้ในเชิงปฏิบัติ โดยการรวบรวมความคิดเห็นเชิงข้อเสนอแนะ เรียบเรียงไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับชั้นเรียน กิจกรรม งาน และโครงการที่สามารถนำไปดำเนินการได้ในเชิงปฏิบัติ

ขั้นที่ 3 เป็นการได้มาซึ่งความรู้เชิงประสบการณ์ โดยผู้ร่วมวิจัยนำสิ่งแทรกแซงหรือมาตรการส่งเสริมสภาพแวดล้อมเชิงสร้างสรรค์ที่ได้ออกแบบนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อกระตุ้นและสร้างการสนับสนุนจากครูให้เกิดความคล่องตัวทางการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่มีความพากเพียรทางวิชาการในชั้นเรียน กิจกรรม งานหรือโครงการต่าง ๆ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลตามสภาพจริง บันทึกสถิติ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บันทึกสถิติระดับความล้มเหลวทางการเรียนโดยการสังเกต วัดประเมินผล และการสัมภาษณ์

ขั้นที่ 4 เป็นการสรุปข้อมูลความรู้เชิงรายงานผล ผู้วิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าแบบร่วมมือพิจารณาความรู้ตั้งแต่ขั้นที่หนึ่งถึงขั้นที่สามว่าต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนานักเรียนหรือต้องจัดแทรกสิ่งแทรกแซงเพิ่มเติมในแง่มุมใดบ้าง เพื่อสรุปความรู้ในแต่ละช่วงการดำเนินงาน ส่งผลให้นักวิจัยสามารถรายงานผลเพื่อสรุป และเผยแพร่ผลการวิจัยเป็นมาตรการหรือรูปแบบต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษามาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากครูให้มีความคล่องตัวทางการเรียน ส่งผลให้เกิดความพากเพียรทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า

มาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คือ กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ Quality System (5Q) ประกอบด้วย เป้าหมายคุณภาพ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพคุณภาพ เครือข่ายคุณภาพ ทรัพยากรคุณภาพ และห้องเรียนคุณภาพ นำไปสู่การปฏิบัติผ่านกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Report 2) Revise 3) Recognize 4) Reinforce และ 5) Reduce หลังดำเนินการตามมาตรการ จนถึงรอบที่ 5 นักเรียนทุกคนสามารถปรับปรุงแก้ไขผลคะแนนและมีผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลของการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อ ความพากเพียรทางวิชาการตามการรับรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของการสนับสนุนจากครู ความคล่องตัวทางการเรียน และความพากเพียรทางวิชาการ พบว่า 1) การสนับสนุนจากครู ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การสนับสนุนด้านเครื่องมือ (2) การสนับสนุนทางอารมณ์ (3) การสนับสนุนข้อมูล และ (4) การสนับสนุนการประเมิน 2) ความคล่องตัวทางการเรียน มี 1 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นความสามารถทางจิตของนักเรียนในการฟื้นตัว ปรับตัว และรับมือกับความล้มเหลว ความผิดหวัง หรือความท้าทายระดับปกติในชีวิตการเรียน โดยสามารถรักษาแรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ไว้ได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะเผชิญกับอุปสรรคหรือประสบการณ์เชิงลบ เช่น การสอบตก คะแนนต่ำ การถูกตำหนิ หรือการไม่เข้าใจเนื้อหา และ 3) ความพากเพียรทางวิชาการ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ความมุ่งมั่น (2) ปณิธาน (3) การวางแผน (4) การลงมือทำ (5) ความมีวินัยในตนเอง และ (6) การยืนหยัดซ้ำเมื่อเผชิญความล้มเหลว

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ แต่ละตัวแปรมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในทิศทางค่าบวก (+) ตั้งแต่ 0.591 ถึง 0.900 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยการวิเคราะห์ ค่าดัชนี KMO และ Bartlett’s Test of Sphericity พบว่า ค่าดัชนี KMO ของคะแนนการตอบข้อคำถามในแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.953 และค่า Significance จากการทดสอบ Bartlett’s Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 0.00 ซึ่งแสดงว่า คะแนนการตอบ

แบบสอบถามมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ เนื่องจากค่า KMO มีค่ามากกว่า 0.5 และมีค่าเข้าใกล้ 1 ส่วน Significance จากการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity มีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่าคะแนนการตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กัน และมีความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ

4. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยวิธีการประมาณค่า Maximum Likelihood พบว่า โครงสร้างของแบบสอบถามมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยค่าไคสแควร์ (Chi-Square: χ^2) ที่ df เท่ากับ 22 มีค่าเท่ากับ 33.198 (P = 0.0591) ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized: RMR) มีค่าเท่ากับ 0.0170 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.0383 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ 0.984 และ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.953

5. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) จากค่าความแปรปรวนเฉลี่ย (Average Variance Extracted AVE) พบว่า การสนับสนุนจากครูมีค่า AVE เท่ากับ 0.848 ความคล่องตัวทางการเรียนมีค่า AVE เท่ากับ 0.968 และความพากเพียรทางวิชาการมีค่า AVE เท่ากับ 0.784

6. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติค่าความเที่ยงองค์ประกอบ (Composite Reliability: CR) พบว่า การสนับสนุนจากครูมีค่า CR เท่ากับ 0.957 ความคล่องตัวทางการเรียนมีค่า CR เท่ากับ 0.968 และความพากเพียรทางวิชาการมีค่า CR เท่ากับ 0.956

7. ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ด้วยค่าความแปรปรวนร่วมกำลังสองสูงสุด (Maximum shared Squared Variance: MSV) และค่าความแปรปรวนร่วมกำลังสองเฉลี่ย (Average shared Squared Variance: ASV) พบว่า ค่า MSV และ ASV มีค่ามากกว่าค่า AVE

8. ผลการสร้างโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural. Equation Modeling: SEM) พบว่าค่าไคสแควร์ (Chi-Square: χ^2) ที่ df เท่ากับ 22 มีค่าเท่ากับ 29.3 (p = 0.136) ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized: RMR) มีค่าเท่ากับ 0.010 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของ ความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.031 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ 0.985 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.947 อิทธิพลทางตรง (Direct Effects) ของการสนับสนุนจากครูมีอิทธิพลทางบวกต่อความคล่องตัวทางการเรียน โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.876, $p < 0.001$ ความคล่องตัวทางการเรียนมีอิทธิพลทางบวกต่อความพากเพียรทางวิชาการ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.931,$p < 0.001$ และอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects) ของการสนับสนุนจากครูมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความพากเพียรทางวิชาการผ่านความคล่องตัวทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.816$, SE = 0.050, t = 16.3, $p < 0.001$) อิทธิพลรวม (Total Effects) ของการสนับสนุนจากครูที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการมีค่าเท่ากับ 0.816 ซึ่งเท่ากับอิทธิพลทางอ้อมทั้งหมด เนื่องจากในโมเดลนี้ไม่มีเส้นทางตรงจากการสนับสนุนจากครูไปยังความพากเพียรทางวิชาการ การที่อิทธิพลรวมเท่ากับอิทธิพลทางอ้อมร้อยละ 100 แสดงให้เห็นว่า ความคล่องตัวทางการเรียนทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางสมบูรณ์ (complete mediator) ในความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากครูและความพากเพียรทางวิชาการ แสดงดังแผนภาพที่ 2

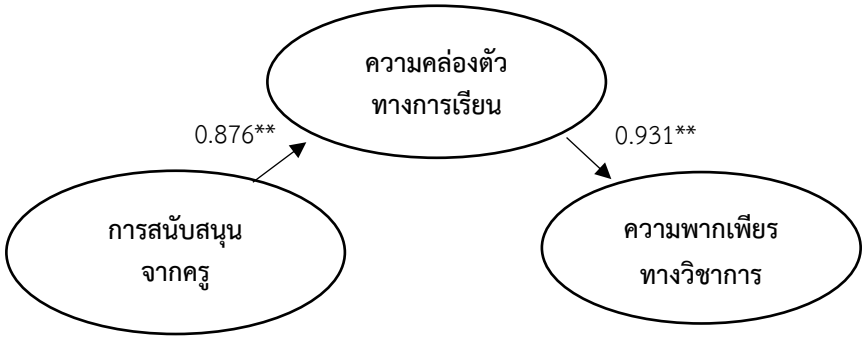

χ^2 = 29.3 (p = 0.136), df = 22, relative χ^2 = 1.33, Standardized RMR = 0.010,
RMSEA = 0.031, NFI = 0.994, NNFI = 0.996, CFI = 1.00, GFI = 0.985, AGFI = 0.947

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural. Equation Modeling: SEM)
หมายเหตุ $p < 0.001$ มีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อเสนอรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่พัฒนาให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ด้านการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า

ผลการประเมินรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่พัฒนาให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ด้านการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน มีผลการประเมินเชิงคุณภาพ ดังนี้

“การใช้พีระมิดเป็นกรอบอธิบายรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนถือว่า เหมาะสม เพราะพีระมิดสามารถสื่อถึงลำดับขั้นการสนับสนุนที่เป็นระบบ มีเหตุผลเชิงตรรกะ และใช้กันแพร่หลายในงานด้านการศึกษา ที่แบ่งเป็นชั้นความช่วยเหลือตามระดับความเสี่ยงของนักเรียน นักเรียน โดยเริ่มจากฐานกว้างที่สุดไปยังยอดพีระมิดที่มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 1)

“รูปแบบพีระมิดสามารถใช้ได้อย่างเหมาะสม รูปแบบพีระมิด 4 ชั้นที่ผู้วิจัยเสนอใหม่ ได้แก่ (1) การสนับสนุนจากครู (2) ความคล่องตัวทางการเรียนรู้ (3) ความพากเพียรทางวิชาการ และ (4) การป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียน—ยังคงมี ความเหมาะสมในเชิงตรรกะ เพราะแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ–ผลที่สอดคล้องกัน เช่น ครูสนับสนุน ⟶ คล่องตัว ⟶ พากเพียร ⟶ ลดความล้มเหลว”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 2)

“กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ 5Q (Quality System) เป็นฐานรากพีระมิดในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติในโรงเรียนผ่านกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ในพีระมิดชั้นที่สอง สร้างสภาพแวดล้อม เชิงสร้างสรรค์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสประสบความสำเร็จทางวิชาการ โดยให้การสนับสนุนที่เหมาะสม และการพัฒนาคุณลักษณะภายในของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มีร่วมกันในการพัฒนานักเรียนให้ผ่านเกณฑ์ 100%”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 3)

“รูปแบบมีความเหมาะสมสอดคล้องทั้งในส่วนของมาตรการที่แทรกแซงเพื่อให้เกิดการสนับสนุนจากครูส่งผลต่อความ คล่องตัวทางการเรียน และทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมความพากเพียร ทางวิชาการ เพื่อให้สามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง ผู้วิจัยควรนิยามเชิงปฏิบัติการและกำหนดผลให้ชัดเจนโดยกำหนดช่วงระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละภาคเรียน เสนอให้ทำคู่มือการใช้รูปแบบเพิ่มเติม มีนิยามของแต่ละส่วนในรูปแบบ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 4)

“ขอชื่นชมชื่องานวิจัยและรูปแบบที่พัฒนาขึ้นว่ามีความน่าสนใจอย่างยิ่งเป็นผลสำเร็จในโรงเรียนเชิงประจักษ์ มาตรการที่เป็นสิ่งแทรกแซงนั้นถือเป็นนวัตกรรม 5Q หรือ 5R ที่ยอดเยี่ยมมาก การวิจัยมีความน่าสนใจมุ่งไปสู่การพัฒนานักเรียนอย่างแท้จริงและสะท้อนผลจากการแก้ไขปัญหา โดยมาตรการที่เกิดจากความร่วมมือกันของครูในโรงเรียน กิจกรรมควรมีความต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 5)

“กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ 5Q (Quality System) และ กระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ ถือเป็นแนวทางหรือมาตรการพื้นฐานของการวิจัยและการนำเสนอรูปแบบในครั้งนี้ เพราะสร้างให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ส่งผลต่อการสนับสนุนของครู ทำให้เกิดความคล่องตัวทางการเรียนของนักเรียนและส่งผลต่อความพากเพียรทางวิชาการของนักเรียน ส่งผลต่อการความสำเร็จในการลดความล้มเหลวทางการเรียนในโรงเรียนได้ ผ่านตัวชี้วัดความสำเร็จคือผู้เรียนผ่าน การประเมิน 100% อย่างต่อเนื่องตลอด 2565-2566-2567”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ 6)

จากการประเมินเชิงคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการสังเคราะห์ได้ยืนยันถึงความเหมาะสมเชิงโครงสร้างและกลไกการขับเคลื่อนของรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยมุ่งเน้น การ

ส่งเสริมความสัมพันธ์ด้านการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนเพื่อนำไปสู่ความพากเพียรทางวิชาการ สรุปสาระสำคัญที่ดังนี้

1. ความเหมาะสมเชิงโครงสร้างด้วยรูปแบบพีระมิด

รูปแบบที่นำเสนอนั้นมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในมิติของโครงสร้างและตรรกะ โดยใช้แบบจำลองพีระมิดเป็นกรอบแนวคิดในการอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยเริ่มต้นจากการสนับสนุนที่เป็นในฐานพีระมิดไปสู่การแทรกแซงเฉพาะบุคคลที่ยอดพีระมิด นอกจากนี้โครงสร้างขององค์ประกอบภายในรูปแบบซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุนจากครู ความคล่องตัวทางการเรียน ความพากเพียรทางวิชาการ และการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียน ได้รับการยืนยันทางสถิติว่ามีความสัมพันธ์กันในลักษณะเหตุและผลที่เป็นไปอย่างสอดคล้อง(การสนับสนุนจากครู ⟶ ความคล่องตัวทางการเรียน ⟶ ความพากเพียรทางวิชาการ ⟶ การป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียน)

นอกจากนี้ รูปแบบยังเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน คือ การบรรลุเป้าหมายผู้เรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 อย่างต่อเนื่อง ซึ่งบ่งชี้ถึงศักยภาพของรูปแบบในการสร้างความยั่งยืนเชิงคุณภาพในการลดความล้มเหลวทางการเรียนในระยะยาว

2. กลไกการขับเคลื่อนและการแทรกแซงเชิงนวัตกรรม

รูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำด้วยการใช้แนวทางการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ 5Q และกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์เป็นเงื่อนไขนำที่สำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมเชิงสร้างสรรค์ (Creative Learning Environment) ที่ส่งเสริมให้เกิดการสนับสนุนจากครู และส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะภายในของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นปัจจัยนำไปสู่ความคล่องตัวทางการเรียนและความพากเพียรทางวิชาการของนักเรียน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการลดความล้มเหลวทางการเรียนตามตัวชี้วัดที่กำหนด

3. ข้อเสนอแนะเพื่อเสริมความสมบูรณ์เชิงปฏิบัติการ

เพื่อให้รูปแบบสามารถนำไปประยุกต์ใช้และเกิดความยั่งยืนในวงกว้าง ผู้ทรงคุณวุฒิได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเสริมความชัดเจนด้านการปฏิบัติการดังนี้

3.1 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการต้องมีการนิยามเชิงปฏิบัติการ (Operational Definitions) ที่ชัดเจนสำหรับองค์ประกอบแต่ละส่วนในรูปแบบ และกำหนดช่วงระยะเวลาของการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมในแต่ละภาคเรียน

3.2 สร้างเครื่องมือสนับสนุน ควรจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบเพื่อเป็นเครื่องมือถ่ายทอดและขยายผลการนำรูปแบบไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 สร้างความต่อเนื่องและยั่งยืน มาตรการแทรกแซงที่พัฒนาขึ้นจากความร่วมมือของครูต้องได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของผลลัพธ์ในการลดความล้มเหลวทางการเรียนตามเป้าหมายของสถานศึกษา

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษามาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ ที่นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากครู ให้มีความคล่องตัวทางการเรียน ส่งผลให้เกิด ความพากเพียรทางวิชาการ

งานวิจัยนี้สังเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบที่หลากหลายของนักวิชาการร่วมกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาเป็นมาตรการที่มีระบบและครอบคลุมมิติการทำงานภายในโรงเรียน พบว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การจัดพื้นที่ทางกายภาพเท่านั้น แต่เป็นระบบที่ผสมผสานองค์ประกอบด้านการบริหาร การจัดการ ด้านกายภาพ วิชาการ และสังคม ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ถูกนำมาแปลงเป็นการขับเคลื่อนเชิงกลยุทธ์ผ่านกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ (Quality System: 5Q) และ กระบวนการปฏิบัติการ (5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผลการสังเคราะห์เพื่อสร้างระบบบริหารจัดการคุณภาพ (Quality System: 5Q) กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ (Quality System: 5Q) เป็นการสร้างรากฐานเชิงโครงสร้าง เพื่อให้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารจัดการที่ต้องมี การวางแผนอย่างเป็นระบบ (กรวีร์ ข่าทิพพาที, 2558) และการดำเนินการในสถานศึกษาที่เน้นความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร (จิราพร เครือแวงมน, 2562) โดยกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ ประกอบด้วย

1) เป้าหมายคุณภาพ (Quality Goal) การตั้งเป้าหมายเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่นักเรียนของผู้มี ส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่กำหนดขึ้นอย่างชัดเจนและสามารถวัดผลได้ เพื่อใช้เป็นทิศทางหลักในการแก้ไขและพัฒนาปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนบูรณาการผ่านกลไกช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียนในกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ เป้าหมายคุณภาพนี้มุ่งเน้นการเสริมสร้างความคล่องตัวทางการเรียน (Academic Buoyancy) เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ ส่งผลให้ผู้เรียนจบการศึกษาได้ 100% ซึ่งตรงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกประการ สอดคล้องกับการคิดเชิงประเมิน (Evaluative Thinking) ของ OECD (2013) ที่ต้องใช้หลักฐานและข้อมูลในการกำหนดทิศทางและวัดผลลัพธ์ที่ชัดเจน โดยมุ่งเสริมสร้างความคล่องตัวทางการเรียน (Academic Buoyancy) เพื่อการแก้ไขปัญหาของผู้เรียนอย่างตรงจุด

2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพคุณภาพ (Quality Professional Learning Community)ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนแนวทางการสอนที่น่าสนใจ และร่วมกันวางแผนการติดตามนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับภาวะผู้นำเพื่อการเรียนรู้ (Learning Leadership) และหลักการเรียนรู้ของ OECD (2010c) ข้อ 3 ที่ระบุว่า ความร่วมมือและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีบทบาทสำคัญ และข้อ 6 ที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบ (Designer) การเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพโดยใช้กระบวนการ PLC เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนแนวทางการสอน

3) เครือข่ายคุณภาพ (Quality Network) สร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาโดยอาศัยความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน โดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อให้ผู้ปกครองรับรู้และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาร่วมกับโรงเรีย น จากการสัมภาษณ์ระบุไว้ว่า ผู้ปกครองสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นของนักเรียน และผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรดำเนินกิจกรรมนี้ต่อไป ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ยืนยันถึงความจำเป็นในการมีส่วนร่วมเพื่อติดตามพฤติกรรมของนักเรียน

4) ทรัพยากรคุณภาพ (Quality Resource) การบริหารจัดการทรัพยากรคุณภาพ ทั้งทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางกายภาพ ทรัพยากรเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล และการบริหารจัดการงบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษา เมื่อครูได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรอย่างเต็มที่ จะทำให้บทบาทของการสนับสนุนจากครูกลายเป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะภายในของนักเรียนนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น สอดคล้องกับความสำคัญของการสนับสนุนด้านเครื่องมือ (Instrumental Support) จากครูที่มีต่อความคล่องตัวทางการเรียน (Granziera, Liem et al., 2022)

5) ห้องเรียนคุณภาพ (Quality Classroom) การจัดห้องเรียนคุณภาพ และการส่งเสริมกิจกรรมคุณภาพในชั้นเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้รูปแบบการเรียนที่หลากหลาย (Online, On Hand, On Demand) คือภาพสะท้อนของห้องเรียนคุณภาพที่ปรับเปลี่ยนตามความต้องการของนักเรียน และสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูและนักเรียน ผลลัพธ์ของการจัดสภาพแวดล้อมเชิงสร้างสรรค์ในระดับปฏิบัติการ เน้นการจัด การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และความยืดหยุ่นของพื้นที่ (Richardson & Mishra, 2018) เพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูและนักเรียน

1.2 ผลการสังเคราะห์เพื่อสร้างกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์

กระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ เป็นกลไกปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรมที่ช่วยให้การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม เชิงสร้างสรรค์นำไปสู่ผลลัพธ์เชิงพฤติกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างตรงจุดและเป็นลำดับขั้นตอน ประกอบด้วย 1. Report 2. Revise 3. Recognize 4. Reinforce และ 5. Reduce

ขั้นตอน Report เป็นการประกาศผลเพื่อสร้างความตระหนักรู้ปัญหาตามหลักการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียน ไปสู่ขั้นตอน Revise ในการแก้ไขผลการเรียนด้วยกิจกรรมหลากหลาย เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีผลคะแนนไม่

ผ่านเกณฑ์ลุกขึ้นสู้ (Resilience) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้าง ความคล่องตัวทางการเรียน (Academic Buoyancy) ที่จะช่วยให้ผู้เรียนกล้าที่จะลองผิดลองถูกและไม่รู้สึกท้อถอย (วิชิต เทพประสิทธิ์, 2558) ขั้นตอน Reinforce โดยเฉพาะการที่ครู “เสริมแรงพฤติกรรมเชิงบวก” และ “ให้โอกาสอย่างต่อเนื่อง” เป็นการสร้างการสนับสนุนทางจิตใจ (Emotional Support) จากครู อย่างใกล้ชิด การสนับสนุนลักษณะนี้เป็นการสร้างความรู้สึกปลอดภัย บรรยากาศแห่งความไว้ใจ (จิราพร เครือแวงมน, 2562) และความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Efficacy) ให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง เมื่อนักเรียนรู้สึกว่าครูให้การสนับสนุนทางจิตใจอย่างต่อเนื่องจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกอยากพยายามและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ จนนำไปสู่การพัฒนา เป็นความพากเพียรทาง การเรียน (Academic Persistence) (Collie, Martin, Malmberg et al., 2016) ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กระบวนการสุดท้ายในขั้นตอน Reduce ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการลดจำนวนนักเรียนที่คะแนน ไม่ถึงเกณฑ์จนเหลือศูนย์คน ถือเป็นผลลัพธ์ที่วัดผลได้ตามหลักการคิดเชิงประเมินที่ยึดผลลัพธ์ของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered) แสดงให้เห็นว่ามาตรการที่ใช้ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาและป้องกันไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้นซ้ำอีก การดำเนินการทั้งหมดนี้จึงสะท้อนถึงการเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้” ที่มีการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรภายใต้การบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นและเน้นผลลัพธ์ด้านคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน (Kools & Stoll, 2016) และยืนยันว่ากระบวนการ 5R เป็นการปฏิรูปเชิงระบบที่มุ่งเน้น การป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลของการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการตามการรับรู้ของนักเรียน

1. ผลการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากครู ความคล่องตัวทางการเรียนกับความพากเพียรทางวิชาการของคะแนนการตอบแบบสอบถาม จำนวน 57 ข้อ แต่ละข้อมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในทิศทางค่าบวก (+) แสดงถึง ความสัมพันธ์เชิงบวก (Positive Correlation) หมายความว่า เมื่อตัวแปรหนึ่งเพิ่มขึ้นอีกตัวแปรหนึ่งก็มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.591 ถึง 0.900 หมายความว่าตัวแปรมีการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกันทางบวกในระดับปานกลางไปจนถึงสูงมาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แต่ละตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีจำนวน 54 ค่า

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี KMO และ Bartlett’s Test of Sphericity ด้วยโปรแกรม SPSS (IBM SPSS Statistics 22) พบว่า ค่าดัชนี KMO ของคะแนนการตอบข้อคำถามในแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.953 และค่า Significance จากการทดสอบ Bartlett’s Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 0.00 ซึ่งแสดงว่า คะแนนการตอบแบบสอบถามมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ เนื่องจากค่า KMO มีค่ามากกว่า 0.5 และมีค่าเข้าใกล้ 1 ส่วน Significance จากการทดสอบ Bartlett’s Test of Sphericity มีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่าคะแนนการตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กันและมีความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ ตามคำกล่าวของนงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) ที่ว่า ข้อมูลที่มีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบควรมีค่า KMO มากกว่า 0.5 และมีค่าเข้าใกล้ 1 และ Significance จากการทดสอบ Bartlett’s Test of Sphericity มีค่าน้อยกว่า 0.05

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบสอบถามเพื่อวัด 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. การสนับสนุนจากครู (Teacher Support: TS) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัว ได้แก่ การสนับสนุนด้านเครื่องมือ (Instrumental Support), การสนับสนุนทางอารมณ์ (Emotional Support), การสนับสนุนข้อมูล (Informational Support) และการสนับสนุนการประเมิน (Appraisal Support) 2. ความคล่องตัวทางการเรียน (Academic Buoyancy: AcB) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 1 ตัว คือ ปัจจัยของความคล่องตัวทางการเรียน และ 3. ความพากเพียรทางวิชาการ (Academic Persistence: AP) ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 6 ตัว ได้แก่ ความมุ่งมั่น (Commitment), ปณิธาน (Intention/Goal Setting), การวางแผน (Planning), การลงมือทำ (Action), ความมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) และ การยืนหยัดซ้ำเมื่อเผชิญความล้มเหลว (Persistence/Resilience) รวมทั้งสิ้น 11 ตัวบ่งชี้ ที่เป็นตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยวิธีการประมาณค่า Maximum Likelihood ด้วยโปรแกรม LISREL 10.10 พบว่า โครงสร้างของแบบสอบถามมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยค่าไคสแควร์

(Chi-Square: χ^2) ที่ df เท่ากับ 22 มีค่าเท่ากับ 33.198 (P = 0.0591) ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized: RMR) มีค่าเท่ากับ 0.0170 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.0383 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ 0.984 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.953 เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ของสุภมาส อังศุโชติ และคณะ (2554) และHair et al. (2019) พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกด้าน

ผลการพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardized Factor Loadings) ของแต่ละตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝง โดยใช้เกณฑ์ของ Hair et al. (2019) ถ้าค่า Factor Loadings ≥ 0.50 แสดงว่า ตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝงมีความสัมพันธ์กัน

3. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) และ ความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity)

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติค่าความแปรปรวนเฉลี่ย (Average Variance Extracted: AVE) โดยพิจารณาจากค่า AVE มากกว่า 0.5 ของ Hair et al. (2019) พบว่าการสนับสนุนจากครูมีค่า AVE เท่ากับ 0.848 (84.8%) แสดงว่าการสนับสนุนจากครูสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ตัวได้โดยเฉลี่ย 84.8% ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก แสดงถึงความตรงเชิงเหมือนที่ดีมาก ความคล่องตัวทางการเรียนมีค่า AVE เท่ากับ 0.968 (96.8%) แสดงว่าความคล่องตัวทางการเรียนสามารถอธิบาย ความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ได้ทั้งหมดและความพากเพียรทางวิชาการมีค่า AVE เท่ากับ 0.784 (78.4%) แสดงว่าความพากเพียรทางวิชาการสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวได้โดยเฉลี่ย 78.4%

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติค่าความเที่ยงองค์ประกอบ (Composite Reliability: CR) โดยพิจารณาจาก CR มากกว่า 0.70 ของ Hair et al., (2019) พบว่า การสนับสนุนจากครูมี CR เท่ากับ 0.957 แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ตัวมีความเที่ยงและ ความสอดคล้องภายในสูงในการวัดการสนับสนุนจากครู ความคล่องตัวทางการเรียนมีตัวบ่งชี้เพียงตัวเดียว จึงคำนวณค่า AVE และ CR ได้เท่ากันคือ 0.968 เมื่อพิจารณาจากค่า Factor Loading ที่เท่ากับ 0.732 แสดงว่าวัดตัวแปรแฝงได้ดีมาก และความพากเพียรทางวิชาการมีค่า CR เท่ากับ 0.956แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวมีความเที่ยงสูงมากในการวัดความพากเพียร ทางวิชาการ

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติที่ผู้วิจัยใช้วัดความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) คือ ค่าความแปรปรวนร่วมกำลังสองสูงสุด (Maximum shared Squared Variance: MSV) และค่าความแปรปรวนร่วมกำลังสองเฉลี่ย (Average shared Squared Variance: ASV) โดยพบว่าค่า MSV และ ASV มีค่ามากกว่าค่า AVE จึงสรุปได้ว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันภายใต้ตัวแปรแฝงตัวเดียวกันมากกว่าที่จะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรแฝงอื่น ๆ (Hair et al. 2019)

4. ผลการสร้างโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural. Equation Modeling: SEM)

ผลการวิเคราะห์การสร้างโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)เพื่อวิเคราะห์ว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าไคสแควร์ (Chi-Square: χ^2) ที่ df เท่ากับ 22 มีค่าเท่ากับ 29.3 (p = 0.136) ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized: RMR) มีค่าเท่ากับ 0.010 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.031 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ 0.985 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.947 โดยนำผลการวิเคราะห์ไปเทียบกับเกณฑ์ การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ของ สุภมาส อังศุโชติ และคณะ (2554) และ Hair et al. (2019) พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกด้าน

อิทธิพลทางตรง (Direct Effects) ของการสนับสนุนจากครูมีอิทธิพลทางบวกต่อความคล่องตัวทางการเรียนโดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ = 0.876, p < 0.001 ความคล่องตัวทางการเรียนมีอิทธิพลทางบวกต่อความพากเพียรทางวิชาการโดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ = 0.931,p < 0.001 และ อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects) ของการสนับสนุนจากครูมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความพากเพียรทางวิชาการผ่านความคล่องตัวทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (β = 0.816, SE = 0.050, t =

16.3, $p < 0.001$) อิทธิพลรวม (Total Effects) ของการสนับสนุนจากครูที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการมีค่าเท่ากับ 0.816 ซึ่งเท่ากับอิทธิพลทางอ้อมทั้งหมด เนื่องจากในโมเดลนี้ไม่มีเส้นทางตรงจากการสนับสนุนจากครูไปยังความพากเพียรทางวิชาการ การที่อิทธิพลรวมเท่ากับอิทธิพลทางอ้อมร้อยละ 100 แสดงให้เห็นว่า ความคล่องตัวทางการเรียนทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางสมบูรณ์ (Complete Mediator) ในความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากครูและความพากเพียรทางวิชาการ ซึ่งยืนยันกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่วางไว้และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความคล่องตัวทางการเรียนในฐานะกลไกเชื่อมโยงระหว่างการสนับสนุนจากครูและผลลัพธ์ด้านความพากเพียรของนักเรียน

โมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้น เป็นความสัมพันธ์ของการสนับสนุนจากครูร่วมกับความคล่องตัวทางการเรียน สามารถอธิบายความแปรปรวนของความพากเพียรทางวิชาการได้ร้อยละ 86.6 ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่หนึ่ง การสนับสนุนจากครูมีส่วนอธิบายความพากเพียรทางวิชาการร้อยละ 66.6 (จากทั้งหมด 86.6%) ส่วนที่สอง ความคล่องตัวทางการเรียนมีส่วนอธิบายความแปรปรวนเพิ่มเติมร้อยละ 20.1 ความคล่องตัวทางการเรียนไม่ได้เป็นแค่ตัวแปรคั่นกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพลจากครูเท่านั้นแต่ยังมีบทบาทความสำคัญในตัวเองคิดเป็นร้อยละ 20.1 สะท้อนถึงอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งเสริมความคล่องตัวทางการเรียน เช่น แรงจูงใจภายใน ความสามารถในการควบคุมตนเอง หรือการสนับสนุนจากครอบครัว ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แม้จะไม่ได้ศึกษาโดยตรงในโมเดลแต่ก็ยังคงมีส่วนในการกำหนดความคล่องตัวทางการเรียนและส่งผลต่อความพากเพียรทางวิชาการต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Granziera, Liem et al. (2022) ที่พบว่า การสนับสนุนจากครูด้านเครื่องมือส่งผลต่อความคล่องตัวทางการเรียน การมีส่วนร่วม และทักษะทางวิชาการของนักเรียน โดยความคล่องตัวทางการเรียนทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงระหว่างการสนับสนุนด้านเครื่องมือจากครู (เช่น คำแนะนำด้านการเรียน) กับผลลัพธ์ทางวิชาการของนักเรียน (เช่น การมีส่วนร่วมและทักษะทางวิชาการ) นอกจากนี้ในงานวิจัยของ Collie, Martin, Bottrell et al. (2016) ยังระบุว่า การสนับสนุนทางสังคมและความคล่องตัวทางการเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาใน เชิงบวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนที่อยู่ในภาวะเสี่ยง

บทบาทความคล่องตัวทางการเรียนซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงระหว่างการสนับสนุนจากครูไปยังความพากเพียรทางวิชาการที่ได้จากการวิเคราะห์การสร้างโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ยังสอดคล้องกับงานวิจัยนี้เป็นบทความทบทวนวรรณกรรม (Review Article) ของ Eslami and Hooshmandi (2023) ที่กล่าวว่า ความคล่องตัวทางการเรียนมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา มีหลักฐานจำนวนมากที่ยืนยันว่าความคล่องตัวทางการเรียนส่งผลเชิงบวกต่อผลการเรียนและสุขภาพจิตของนักเรียน โดยกลไกการพัฒนาความคล่องตัวทางการเรียนมีรากฐานมาจากหลายปัจจัย เช่น การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) แรงจูงใจ (Motivation) กรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) และการสนับสนุนทางสังคมจากครูและเพื่อน ซึ่งกลยุทธ์ การส่งเสริมที่สำคัญในการพัฒนาความคล่องตัวทางการเรียน ได้แก่ การสร้างบรรยากาศห้องเรียนที่อบอุ่น และให้การสนับสนุน การให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ การสอนทักษะการจัดการตนเอง และการส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นการสนับสนุนจากครูซึ่งได้รับการส่งเสริมผ่านมาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการ Quality System ร่วมกับกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ นอกจากนี้ในงานวิจัยของ Li et al. (2024) ยังพบว่า นักเรียนที่มีความคล่องตัวทางการเรียนสูงจะมีความวิตกกังวลในการสอบต่ำลง ซึ่งเป็นการยืนยันว่าการส่งเสริมให้นักเรียนมีความคล่องตัวในการเรียนรู้ สามารถช่วยลดความเครียดและความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นในระหว่างการสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rafsanjani et al. (2024) ที่ระบุว่าความคล่องตัวทางการเรียนส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน องค์ประกอบด้านแรงจูงใจ (การรับรู้ความสามารถของตนเอง, ความพากเพียร และความวิตกกังวล) ซึ่งมีบทบาทเป็นตัวแปรคั่นกลางที่สำคัญในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง ความคล่องตัวทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวคือ ความคล่องตัวทางการเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผ่านทางองค์ประกอบด้านแรงจูงใจ หมายความว่า ยิ่งนักเรียนมีความคล่องตัวในการรับมือกับอุปสรรคมากเท่าไรก็ยิ่งช่วยเสริมสร้างความพากเพียรในการเรียนรู้ซึ่งนำไปสู่ผลการเรียนที่ดีขึ้น นอกจากนี้ งานวิจัยของ Symes et al. (2015) และ Li et al. (2024) ยังยืนยันว่าความคล่องตัวทางการเรียนทำหน้าที่เป็นปัจจัยปกป้องที่ช่วยลดผลกระทบเชิงลบจากความวิตกกังวลในการสอบและแรงกดดันจากครูได้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อเสนอรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนต่ำที่พัฒนาให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ด้านการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อ ความพากเพียรทางวิชาการ

รูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยมุ่งเน้นความสัมพันธ์ของการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน พบว่า รูปแบบที่นำเสนอมีความเหมาะสมเชิงโครงสร้าง กลไกการขับเคลื่อน และความสอดคล้องเชิงเหตุและผล โดยรูปแบบดังกล่าวผู้วิจัยนำเสนอเป็นแบบจำลองพีระมิด 2 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 กลไกการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ และ มิติที่ 2 ระบบสนับสนุนพฤติกรรมเชิงบวกและการแทรกแซง

การที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้การรับรองว่ารูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่ผู้วิจัยนำเสนอโดยใช้แบบจำลองพีระมิดมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักนั้น สอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการคุณภาพและหลักการระบบสนับสนุนพฤติกรรมเชิงบวกและการแทรกแซง (Positive Behavioral Interventions and Supports: PBIS) หรือ รูปแบบการตอบสนองต่อการแทรกแซง (Response to Intervention: RtI) ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับสากล (Fuchs & Fuchs, 2006; Sugai & Horner, 2009) โครงสร้างพีระมิดสะท้อนถึงการจัดสรรทรัพยากรและการแทรกแซงอย่างเป็นระบบ โดยเน้นย้ำถึงการป้องกันเป็นหลักก่อนการดำเนินการแทรกแซงที่เข้มข้นขึ้นในลำดับถัดไปซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการจัดการความเสี่ยงด้านผลสัมฤทธิ์ผ่านการสนับสนุนที่แตกต่างกันตามระดับความต้องการของนักเรียน

รูปแบบที่นำเสนอมีความหนักแน่นทางทฤษฎีจากการที่ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันถึงความสอดคล้องเชิงเหตุและผล โดยเฉพาะการกำหนดให้การสนับสนุนจากครู (Teacher Support) เป็นปัจจัยสำคัญในการนำไปสู่ความพากเพียรทางวิชาการ (Academic Persistence) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ในฐานะปัจจัยกระตุ้นทางจิตวิทยาสังคมที่เสริมสร้างแรงจูงใจและความมุ่งมั่นของนักเรียน ส่งเสริมความต้องการทางจิตวิทยาพื้นฐานของนักเรียนที่จะนำไปสู่แรงจูงใจภายในและความคงทนต่อการเรียนรู้ (Ryan & Deci, 2017)

นอกจากนี้การที่รูปแบบเน้นการเชื่อมโยงผ่านความคล่องตัวทางการเรียน (Academic Buoyancy) ยังสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งอนาคต (Future Skills) ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะความสามารถของนักเรียนในการปรับตัว เรียนรู้จากประสบการณ์ และไม่ย่อท้อต่อความล้มเหลว (Tuckett, 2005) ดังนั้นการจัดเรียงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เชื่อมโยงจากปัจจัยภายนอก (การสนับสนุนจากครู)ผ่านกระบวนการภายใน (ความคล่องตัวทางการเรียน) เพื่อสร้างคุณลักษณะที่ยั่งยืน (ความพากเพียรทางวิชาการ) และนำไปสู่ผลลัพธ์เชิงพฤติกรรม (การป้องกันความล้มเหลว)

มาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Learning Environment) ที่ส่งเสริม การสนับสนุนจากครูและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายผู้เรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 อย่างต่อเนื่อง ถือเป็นข้อบ่งชี้ว่ารูปแบบนี้ มีศักยภาพสูงในการสร้างความยั่งยืนเชิงคุณภาพ (Quality Sustainability) ในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับหลักการวงจรคุณภาพ (Quality Cycle) และการพัฒนาโรงเรียน (School Improvement) ที่เน้นการนำมาตรการที่มีประสิทธิภาพมาใช้อย่างต่อเนื่องเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Fullan et al., 2015)

สรุปผลการวิจัย

1. มาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คือ กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ Quality System (5Q) ประกอบด้วย เป้าหมายคุณภาพ (Quality Goal) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพคุณภาพ (Quality Professional Learning Community) เครือข่ายคุณภาพ (Quality Network) ทรัพยากรคุณภาพ (Quality Resource) และห้องเรียนคุณภาพ (Quality Classroom) นำไปสู่การปฏิบัติผ่านกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Report (การประกาศ) 2) Revise (การแก้ไข) 3) Recognize (การรับรู้) 4) Reinforce (การเสริมสร้าง) และ 5) Reduce (การลดจำนวน) หลังดำเนินการตามมาตรการฯ จนถึงรอบที่ 5 นักเรียนทุกคนสามารถปรับปรุงแก้ไขผลคะแนนและมีผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100

2. การสนับสนุนจากครูมีอิทธิพลทางบวกต่อความคล่องตัวทางการเรียน โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.876, $p < .001$ ความคล่องตัวทางการเรียนมีอิทธิพลทางบวกต่อความพากเพียรทางวิชาการ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.931,$p < .001$ และอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects) ของการสนับสนุนจากครูมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความพากเพียรทางวิชาการผ่านความคล่องตัวทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.816$, SE = 0.050, t = 16.3, $p < .001$) อิทธิพลรวม (Total Effects) ของการสนับสนุนจากครูที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการมีค่าเท่ากับ 0.816 ซึ่งเท่ากับอิทธิพลทางอ้อมทั้งหมด เนื่องจากในโมเดลนี้ไม่มีเส้นทางตรงจากการสนับสนุนจากครูไปยังความพากเพียรทางวิชาการ การที่อิทธิพลรวมเท่ากับอิทธิพลทางอ้อม 100% แสดงให้เห็นว่า ความคล่องตัวทางการเรียนทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางสมบูรณ์ (complete mediator) ในความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากครูและความพากเพียรทางวิชาการ

3. รูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่พัฒนาให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ด้านการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการ โดยรูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นการบูรณาการระหว่างกลไกการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์กับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ได้รับการพิสูจน์ทางสถิติ โดยมีรากฐานมาจากการวิจัยผสานวิธีแบบแทรกแซง (Mixed Methods Intervention Design) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเป็นระยะเวลา 2 ปีการศึกษา รูปแบบดังกล่าวประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลักที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ 5Q (Quality System) ที่เป็นการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ และกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ ซึ่งกลไกสู่การปฏิบัติที่เป็นเงื่อนไขนำในการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนมัธยมศึกษาอย่างยั่งยืน

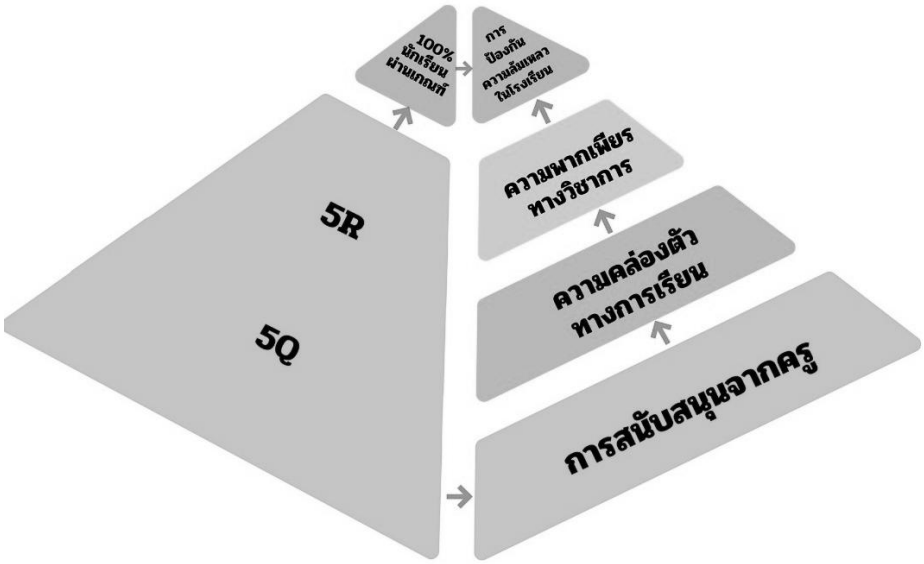

ภาพที่ 3 รูปแบบการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนจากการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่พัฒนาให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ด้านการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อความพากเพียรทางวิชาการ

รูปแบบพีระมิด "การป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียน" ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด อันเป็นผลลัพธ์โดยตรงจากการสร้างรากฐาน 3 ประการที่แข็งแกร่งอย่างเป็นระบบ โดยแต่ละชั้นจะส่งเสริมและเป็นรากฐานให้กับชั้นถัดไปที่มั่นคง ซึ่งฐานแต่ละด้านและแต่ละชั้นคือ องค์ประกอบที่จำเป็น ได้แก่ การสนับสนุนจากครู (Teacher Support) ครูคือผู้สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้" ให้แก่ผู้เรียน จนเกิดความคล่องตัวทางการเรียน (Academic Buoyancy) ทำให้นักเรียนเกิดความพากเพียรทางวิชาการ ส่งผลต่อการป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้เมื่อรากฐานทั้งสามชั้นมั่นคง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำรูปแบบการสนับสนุนจากครูและความคล่องตัวทางการเรียนที่มีต่อ ความพากเพียรทางวิชาการของนักเรียนมัธยมศึกษา: การวิจัยผสานวิธีแบบแทรกแซงไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำรูปแบบฯ ไปใช้การบริหารจัดการควรมุ่งเน้นการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพ (Quality System: 5Q) โดยเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมายคุณภาพ (Quality Goal) ในการลดจำนวนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างเป็นรูปธรรมและวัดผลได้ พร้อมทั้งส่งเสริมการจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพคุณภาพ (Quality Professional Learning Community) ที่มีการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีและวางแผนติดตามช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรขับเคลื่อนกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ (Report, Revise, Recognize, Reinforce, Reduce) ให้เป็นนโยบายปฏิบัติการที่ชัดเจน โดยเฉพาะการจัดระบบ Report (ประกาศ) ผลคะแนนที่ไม่ผ่านเกณฑ์อย่างทันท่วงที และสร้างระบบ Reinforce (เสริมสร้าง) เพื่อยกย่องชมเชยและเสริมแรงพฤติกรรม เชิงบวกของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพครูควรเน้นทักษะการให้การสนับสนุนข้อมูล (Informational Support) และการสนับสนุนการประเมิน (Appraisal Support) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลสูงต่อโมเดลการวิจัย

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน ในการนำรูปแบบฯ ไปใช้ ครูผู้สอนควรพัฒนาทักษะการให้การสนับสนุนจากครูแก่นักเรียนครบทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะการให้การสนับสนุนข้อมูล (Informational Support) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด (0.957) ผ่านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้และการวางแผนการเรียน รวมถึงการให้การสนับสนุนการประเมิน (Appraisal Support) ด้วยข้อมูลป้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ ที่เน้นความพยายามและกระบวนการ เพื่อส่งเสริมกรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) ของนักเรียน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ความคล่องตัวทางการเรียน (Academic Buoyancy) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงถึง 0.984 และทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางสมบูรณ์ (Complete Mediator) ครูจึงต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเผชิญอุปสรรคในระดับที่เหมาะสมและให้การสนับสนุนที่เพียงพอ เพื่อส่งเสริม ความพากเพียรทางวิชาการ โดยเน้นการสร้าง ปณิธาน (Aspiration) (ค่าน้ำหนัก 0.932) และการสอนทักษะ การวางแผน (Planning) อย่างเป็นระบบ

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต้นสังกัดและผู้กำหนดนโยบาย ในการนำรูปแบบฯ ไปใช้ หน่วยงานต้นสังกัดควรนำผลการวิจัยเชิงประจักษ์นี้ไปกำหนดนโยบายระดับเขต เพื่อป้องกันความล้มเหลวในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนในการลดอัตราส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่ำ และจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้บริหารในการบริหารจัดการคุณภาพที่ส่งผลต่อความพากเพียรทางวิชาการ รวมถึงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง สำหรับติดตามผลการดำเนินงานตามกระบวนการ 5R พัฒนาผลสัมฤทธิ์ ด้วยตัวชี้วัดที่สามารถสร้างรายงานและแดชบอร์ดเพื่อการตัดสินใจได้แบบ Real-time

1.4 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง ในการนำรูปแบบฯ ไปใช้ สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือ เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจกระบวนการ 5R และบทบาทในการสนับสนุนบุตรหลาน ผู้ปกครองควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่บ้าน ให้การสนับสนุนทางอารมณ์และจิตใจ โดยการรับฟังและให้กำลังใจเมื่อบุตรหลานเผชิญความล้มเหลว และควรประสานความร่วมมือกับโรงเรียนอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอในฐานะพันธมิตร เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการเรียนของบุตรหลาน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาตัวแปรคั่นกลางและตัวแปรกำกับเพิ่มเติมที่อาจมีอิทธิพลต่อความพากเพียรทางวิชาการ เนื่องจากยังมีส่วนที่ยังไม่ได้รับการอธิบาย ร้อยละ 13.4 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนจากครอบครัว (Family Support), ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-efficacy), กรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) และ แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) รวมถึงการศึกษา ตัวแปรกำกับ (Moderator) เช่น เพศ ระดับชั้น และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2.2 การวิจัยติดตามผลระยะยาวจำเป็นต้องมีการติดตามผลนักเรียนที่ผ่านกระบวนการช่วยเหลือในระยะยาว (มากกว่าระยะเวลาการแทรกแซง 2 ปี) เพื่อประเมินความคงทน (Sustainability) ของความคล่องตัวทางการเรียนและความพากเพียรทางวิชาการ ตลอดจนผลกระทบระยะยาวต่อความสำเร็จในชีวิตการงาน

2.3 การขยายขอบเขตการวิจัยไปยังบริบทที่หลากหลาย ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังโรงเรียนที่มีบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งด้านขนาด (เล็ก กลาง ใหญ่) พื้นที่ (เมือง ชนบท) และประเภทของโรงเรียน (สามัญ อาชีวศึกษา) เพื่อตรวจสอบความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ของรูปแบบในสถานการณ์ที่หลากหลาย

2.4 การพัฒนาเครื่องมือวัดที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบทดสอบสถานการณ์จำลอง เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมความพากเพียรจริงของนักเรียน ซึ่งจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูลให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรวีร์ ข่าทิพพาที. (2558). *การพัฒนากลุ่มตัวแปรเชิงโครงสร้างความพากเพียรทางวิชาการตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิราพร เครือแวงมน. (2562). *การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติการวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชิต เทพประสิทธิ์. (2558). *สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาคำนา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุภมาส อังศุโชติ และคณะ. (2554). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL* (พิมพ์ครั้งที่ 3). เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

โรงเรียนรัตนาธิเบศร์. (2565). *รายงานสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโรงเรียนรัตนาธิเบศร์ ปีการศึกษา 2565*. โรงเรียนรัตนาธิเบศร์.

Anderson, R. C., Beach, P. T., Jacovidis, J. N., & Chadwick, K. L. (2020). *Academic buoyancy and resilience for diverse students around the world*. International Baccalaureate Organization.

Collie, R. J., Martin, A. J., Papworth, B., & Ginns, P. (2016). Students' interpersonal relationships, personal best (PB) goals, and academic engagement. *Learning and Individual Differences, 55*, 55–65.

Eslami, F., & Hooshmandi, R. (2023). The dynamics of academic buoyancy in contemporary education. *KMAN Counseling & Psychology Nexus, 1*(1), 102–108.

Fuchs, D., & Fuchs, L. S. (2006). Introduction to Response to Intervention: What, why, and how valid is it? *Reading Research Quarterly, 41*(1), 93–99.

Fullan, M., Rincón-Gallardo, S., & Hargreaves, A. (2015). Professional capital as accountability. *Education Policy Analysis Archives, 23*, 15.

Granziera, H., Liem, G. A. D., Chong, W. H., Martin, A. J., Collie, R. J., Bishop, M., & Tynan, L. (2022). The role of teachers' instrumental and emotional support in students' academic buoyancy, engagement, and academic skills: A study of high school and elementary school students in different national contexts. *Learning and Instruction, 80,* 1–14.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Prentice Hall.

Huberty, T. J. (2012). *Anxiety and depression in children and adolescents: Assessment, intervention, and prevention*. Springer.

Kools, M., & Stoll, L. (2016). *What makes a school a learning organisation?* (OECD Education Working Papers No. 137). OECD Publishing.

Li, D., Ahmad, N. A., & Roslan, S. (2024). A review study: The association between academic buoyancy and test anxiety. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 14*(5), 1163–1170.

Martin, A. J., & Marsh, H. W. (2008). Academic buoyancy: Towards an understanding of students' everyday academic resilience. *Journal of School Psychology, 46*, 53–83.

OECD. (2010a). *Equity in student achievement across OECD countries: An investigation of the role of policies*. *OECD Journal: Economic Studies, 2010*(1), 1–46.

OECD. (2010b). *The nature of learning: Using research to inspire practice*. OECD Publishing.

OECD. (2010c). *Overcoming school failure: Policies that work*. OECD Publishing.

OECD. (2013). *Innovative learning environments*. OECD Publishing.

OECD. (2017). *The OECD handbook for innovative learning environments*. OECD Publishing.

Rafsanjani, M. A., Wahyudi, H. D., Dewi, R. M., & Kamalia, P. U. (2024). Navigating the college students' adversities: The role of academic buoyancy and motivation on learning achievement. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science, 17*(3), 247–256.

Richardson, C., & Mishra, P. (2018). Learning environments that support student creativity: Developing the SCALE. *Thinking Skills and Creativity, 27*, 45–54.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. The Guilford Press.

Sugai, G., & Horner, R. H. (2009). Defining and describing schoolwide positive behavior support. In W. Sailor, G. Dunlop, G. Sugai, & R. Horner (Eds.), *Handbook of positive behavior support* (pp. 307–326). Springer Publishing Company.

Symes, W., Putwain, D. W., & Remedios, R. (2015). The enabling and protective role of academic buoyancy in the appraisal of fear appeals. *School Psychology International, 36*(6), 605–619.

Tuckett, A. (2005). *The impact of learning on health, enjoyable life and participation in the community*. NIACE.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 71 - 85 ISSN 2985-2137 (Online)

A Phenomenological Study of Stakeholders' Perspectives for Curriculum Development to Enhance Thai Communication Skills among Pre-service Teachers

Theerapat Sinthudech [1], Paweena Khansila [2] and Anucha Pimsak [3*]

[1, 2, 3] Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University

* Corresponding author. E-mail: anucha.pi@ksu.ac.th

ABSTRACT

Thai communication skills, including listening, speaking, reading, and writing, are core professional competencies that underpin instructional quality, ethical practice, and public trust in the teaching profession. However, pre-service teachers in regional universities continue to face persistent challenges in developing these competencies due to disparities in educational background, linguistic foundations, and access to authentic communication practice. This study aimed to explore stakeholders' perspectives on contextual conditions and challenges influencing Thai communication development, examine perceived needs and expectations for enhancing communication skills in teacher education, and synthesize these perspectives to inform curriculum development aligned with national teacher professional standards. Adopting a qualitative phenomenological approach within an instrumental case study, data were collected from 431 stakeholders at Kalasin University, Thailand, including university administrators, teacher educators, and pre-service teachers. Data collection employed a combination of individual in-depth interviews and small-group discussions. Group-based discussions were used to elicit shared experiential meanings and reduce power-related discomfort, while individual interviews were selectively conducted in cases involving sensitive, vulnerable, or personally nuanced experiences, in accordance with participants' preferences and ethical considerations. This flexible data collection strategy enabled the study to preserve phenomenological integrity while capturing both collective and individual dimensions of lived experience across a large and diverse participant group. Thematic analysis revealed five interrelated experiential dimensions shaping Thai communication development, namely problem-related, context-related, needs-related, awareness-related, and learning-support-related dimensions. Key barriers included unequal prior educational experiences, limited opportunities for sustained and authentic communication practice, and fragmented institutional support. Despite these challenges, stakeholders consistently conceptualized Thai communication competence as a professional and ethical responsibility integral to teacher identity and public trust. The findings underscore the need for curriculum development approaches that prioritize experiential learning, contextual responsiveness, and structured learning support, providing empirically grounded insights for developing coherent and equitable frameworks to enhance Thai communication skills in teacher education.

Keywords: Phenomenological research, Stakeholders' perspectives, Curriculum design, Thai communication skills, Pre-service Teachers

Received 21 February 2026; **Revised** 24 February 2026; **Accepted** 1 March 2026

Introduction

Thai communication skills, encompassing listening, speaking, reading, and writing, are fundamental professional competencies that underpin instructional quality, ethical practice, and public trust in the teaching profession (Chaisri, Satjapiboon, & Rueangkitchanan, 2023). Within teacher education, these skills are conceptualized not merely as linguistic abilities but as integrated professional capacities enabling teachers to communicate instructional content clearly, engage learners effectively, and interact responsibly in educational and social contexts (Wijirahayu, 2025). The policy significance of Thai communication competence is explicitly articulated in national professional standards. The Teachers' Council of Thailand (Khuru Sapha), under the Professional Standards Act B.E. 2556 (2013), stipulates that education professionals must possess knowledge in Thai language and culture for professional practice, with demonstrated competency in listening, speaking, reading, and writing Thai accurately for meaningful communication (Teachers' Council of Thailand, 2013). Furthermore, the revised Professional Knowledge and Experience Standards (4th Edition, B.E. 2562/2019) specify that teachers must demonstrate communicative competence in Thai language use within instructional contexts and professional settings, including the integration of digital technologies for educational communication (Ministry of Education. 2019, Teachers' Council of Thailand. 2020.). In addition, the Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF:1) for Bachelor's degrees in Education (Ministry of Education. 2019) requires pre-service teachers to demonstrate knowledge and proficiency in Thai language communication consistent with professional standards. The learning outcomes for Thai Education programs emphasize linguistic structure, literature and culture, applied language skills, critical language use, academic and professional writing, persuasive communication, digital media literacy, and pedagogical competence in teaching Thai language. These standards collectively position Thai communication competence as a core indicator of teacher professionalism and readiness. Despite the clear articulation of these policy expectations, persistent educational inequalities in Thailand, particularly those linked to geographical location, socioeconomic background, and institutional capacity, have contributed to uneven communication skill development among pre-service teachers (Wiboolyasarin et al., 2025). These challenges are especially evident in regional universities serving students from diverse and often underserved backgrounds, where heterogeneous linguistic foundations and limited opportunities for sustained and authentic professional communication practice remain significant concerns (Ponet et al., 2024). Pre-service teachers represent a critical transitional group between formal preparation and professional practice, making the systematic development of communication competence at this stage particularly important (Farrell, 2012). However, instructional approaches that emphasize content transmission over contextualized practice and reflective communication remain insufficient, resulting in a persistent gap between nationally mandated professional standards and pre-service teachers' communicative readiness. While prior research has proposed various pedagogical, curricular, and technological approaches to enhance communication skills (Harris, Mishra, & Koehler, 2009), comparatively limited attention has been given to how key stakeholders perceive communication competence and its development within contexts shaped by educational inequality and policy-driven standards (Allen, 2025). Accordingly, this study adopts a phenomenological approach to examine stakeholders' lived interpretations of Thai communication competence and to generate empirically grounded insights that inform curriculum development aligned with national teacher professional standards and responsive to contemporary educational realities.

Questions

1. How do key stakeholders perceive the contextual conditions and challenges influencing the development of Thai communication skills among pre-service teachers?

2. What needs and expectations do stakeholders express regarding the enhancement of listening, speaking, reading, and writing skills in pre-service teacher education?

3. How can stakeholders' perspectives be synthesized to inform curriculum design considerations for enhancing Thai communication skills in alignment with national teacher professional standards?

Objectives

1. To explore stakeholders' perspectives on the contextual conditions and challenges influencing the development of Thai communication skills among pre-service teachers.

2. To understand stakeholders perceived needs and expectations regarding the enhancement of listening, speaking, reading, and writing skills in pre-service teacher education.

3. To synthesize stakeholders' perspectives to inform curriculum design considerations for enhancing Thai communication skills among pre-service teachers in alignment with national teacher professional standards.

Analytical Focus

Rather than testing predefined hypotheses, this phenomenological study is guided by an analytical focus on understanding how stakeholders experience and interpret issues related to Thai communication skill development, educational inequality, and curriculum design within pre-service teacher education. The insights generated are intended to serve as an empirical foundation for curriculum design considerations.

Literature Reviews

1. Thai Communication Skills as Lived Professional Experience in Teacher Education

Thai communication skills, including listening, speaking, reading, and writing, are widely recognized as core professional competencies in teacher education, underpinning instructional quality, ethical responsibility, and professional identity formation (Chaisri et al., 2023, Clarke & Moore, 2013). Beyond their functional role, communication competence represents a professional capacity enacted through teachers' everyday interactions with learners and educational communities. Contemporary scholarship emphasizes that communication skills should be understood not merely as technical language abilities but as experiential and reflective professional capacities developed through practice (Thompson, 1996). From a phenomenological perspective, the development of Thai communication skills among pre-service teachers is shaped by their lived experiences within teacher education contexts, which influence how communication is perceived, interpreted, and internalized. Variations in prior educational backgrounds and learning environments contribute to diverse experiences of communication competence, with educational inequality functioning as an important contextual condition rather than a singular explanatory factor.

2. Curriculum Design as an Experienced Phenomenon in Teacher Preparation

Curriculum design in teacher education is commonly guided by policy frameworks, professional standards, and predetermined learning outcomes (Cochran-Smith, 2001). However, phenomenological perspectives emphasize that curricula are not merely formal structures but lived and enacted experiences shaped by those engaged in teaching and learning (Webb & Welsh, 2019). The meaning of a curriculum emerges through everyday interactions among students, educators, and administrators. Research indicates persistent misalignment between intended and enacted curricula, particularly when learners' contextual realities are overlooked (Letsie, 2024). In communication skill development, curricula that prioritize prescribed content without attending to experiential practice may limit authentic professional learning. Educational inequality thus becomes evident through stakeholders' lived experiences of constrained opportunities and fragmented communicative support, rather than solely through structural indicators.

3. Stakeholders' Perspectives as a Foundation for Curriculum Design

Stakeholders in teacher education, including university administrators, teacher educators, and pre-service teachers, occupy distinct yet interconnected positions within the curriculum ecosystem. (Allen et al., 2014) Their perspectives reflect institutional priorities, pedagogical assumptions, and lived learning experiences, offering critical insights into how curricula function in practice. Stakeholders' perspectives are not merely opinions, but expressions of meaning derived from direct engagement with educational processes. (Mathur et al., 2008) Existing literature on curriculum development indicates that reforms designed without meaningful stakeholder engagement often encounter challenges in implementation, coherence, and sustainability. In contrast, curriculum design grounded in stakeholders' perspectives enables the identification of contextual constraints, experiential gaps, and opportunities for improvement that may remain invisible in top-down approaches. (Alexander et al., 2019) Particularly in teacher education contexts marked by diversity and inequality, understanding stakeholders' perspectives is essential for designing curricula that are responsive, equitable, and professionally relevant.

4. Participatory Curriculum Design and Educational Inequality

Participatory approaches to curriculum design emphasize collaboration and shared meaning-making among stakeholders. (Fang, Y. (2018) Such approaches align with broader movements in educational research that advocate for inclusive and context-sensitive curriculum development. (Parker et al., 2024) Through participation, stakeholders articulate their experiences of learning, teaching, and institutional support, thereby contributing to curricula that better reflect lived realities. (Keogh et al., 2010) While educational inequality has often been examined through structural or policy lenses, participatory curriculum design foregrounds how inequality is experienced in everyday educational practices. (Cahill & O'Sullivan, 2022) Stakeholders' narratives reveal how unequal access to communication practice, feedback, and professional learning opportunities shapes the development of communication competence. (Aakhus & Bzdak, 2015) Consequently, participatory curriculum design holds potential not simply to address inequality as a problem, but to reconceptualize curriculum development as a process attentive to diverse experiences and meanings.

5. Phenomenological Research as a Methodological Foundation for Curriculum Design

Phenomenological research provides a rigorous qualitative framework for examining stakeholders' lived experiences and the meanings they assign to educational phenomena. (Aguas, 2020) Rather than testing hypotheses or evaluating predetermined models, phenomenological inquiry seeks to uncover the essence

of experience through careful exploration of participants' perceptions and interpretations. (Mayoh & Onwuegbuzie, 2015) This approach is particularly well suited to studies that aim to inform curriculum design through an in-depth understanding of stakeholders' perspectives. In teacher education research, phenomenology enables scholars to explore how communication competence, curriculum structures, and professional expectations are experienced by different stakeholder groups within specific institutional contexts. By foregrounding lived experience, phenomenological research bridges the gap between policy intentions and educational practice, offering insights that are both conceptually grounded and contextually meaningful. (Bantugan, 2025) Educational inequality, within this framework, is understood as part of the experiential landscape shaping stakeholders' interpretations, rather than as a variable to be measured or controlled. (Daly-Smith, A. et al.,2020)

6. Research Rationale and Contribution

The literature indicates that while Thai communication skills are widely acknowledged as essential professional competencies, their development among pre-service teachers remains uneven, particularly in regional university contexts. (Choompunuch et al., 2024) Existing research has tended to prioritize instructional strategies, curriculum structures, or policy analysis, with comparatively limited attention to stakeholders' lived experiences and perspectives as a basis for curriculum design. (Aguas, 2020) Addressing this gap, the present study adopts a phenomenological approach to explore stakeholders' perspectives as an empirical foundation for designing a curriculum aimed at enhancing Thai communication skills among pre-service teachers. By positioning curriculum design as an interpretive process grounded in lived experience, this study contributes to the fields of teacher education and curriculum studies by offering context-sensitive insights that support equitable and meaningful curriculum development. (Jamaludin et al., 2025) The findings are intended to inform curriculum design considerations that align with national teacher professional standards while responding to the diverse experiential realities of pre-service teachers and other key stakeholders.

Methodology

1. Research Design

This study adopted a qualitative phenomenological research methodology, implemented through an instrumental case study design, to explore and interpret the lived experiences and perspectives of key stakeholders involved in the development of Thai communication skills among pre-service teachers. Phenomenology constituted the core epistemological orientation of the study, as the primary aim was to understand how stakeholders perceive, experience, and assign meaning to Thai communication competence and curriculum-related practices, rather than to evaluate predefined instructional models or test causal relationships. The case was bounded within the organizational and academic context of the Faculty of Education and Educational Innovation at Kalasin University, focusing on stakeholders' experiences across five interrelated experiential dimensions: context, problems, needs, awareness, and learning support mechanisms that shape Thai communication competence in teacher education. The instrumental case study design was employed as a methodological strategy to situate phenomenological inquiry within a real institutional setting, thereby enabling an in-depth and holistic examination of a complex educational phenomenon embedded in a specific sociocultural and organizational context. This approach allowed the researchers to capture nuanced stakeholder perspectives and to generate interpretations grounded in participants' lived experiences of communication learning and

curriculum implementation. Consistent with qualitative and phenomenological inquiry, the design emphasized naturalistic exploration, interpretive meaning-making, and context-dependent knowledge construction. Rather than asking merely what challenges exist in pre-service teachers' Thai communication development, the study sought to understand how such challenges are experienced, interpreted, and sustained in practice, and how stakeholders envision curriculum-related responses grounded in those experiences. Overall, the selected research design ensured methodological rigor by supporting 1) interpretive validity through the inclusion of multiple stakeholder voices, 2) contextual relevance by situating inquiry within authentic institutional practices, and 3) theoretical transferability through the generation of rich, thick descriptions that may inform similar teacher education contexts in Thailand and comparable settings.

2. Target Group

The target group for this study consisted of 431 participants representing three key stakeholder categories directly involved in or affected by the development of Thai communication skills among pre-service teachers. Participants included university and faculty administrators, teacher educators, and pre-service teachers enrolled in teacher education programs at the Faculty of Education and Innovation, Kalasin University. Administrators were selected based on their roles in academic policy formulation, curriculum governance, and institutional support systems influencing curriculum enactment at both faculty and university levels. Teacher educators from 12 teacher education majors were included due to their direct involvement in teaching, mentoring, and assessing pre-service teachers' communication practices across coursework and practicum contexts. The largest participant group comprised 316 pre-service teachers from years 1 through 4, representing diverse academic backgrounds and varying levels of Thai language proficiency. Their inclusion enabled the study to capture authentic experiential accounts of communication challenges encountered during academic study and field-based professional preparation. A purposive sampling strategy was employed to ensure that all participants possessed direct, lived experience relevant to the research focus. This approach aligns with phenomenological and case study research traditions, which priorit9ze information-rich participants capable of providing deep insight into the phenomenon under investigation, rather than aiming for statistical representativeness. The study adhered to rigorous ethical standards. Ethical approval was obtained from the Human Research Ethics Committee of Kalasin University (Certification Code: HS-KSU 051/2567). All participants provided voluntary informed consent prior to participation. Confidentiality and anonymity were strictly maintained throughout data collection, analysis, and reporting, with secure data management procedures implemented in accordance with international qualitative research ethics standards. These ethical safeguards enhanced both participant protection and the credibility of the study's findings.

3. Research Instruments

The primary research instrument was a semi-structured interview protocol, adapted from the design-based research framework proposed by McKenney and Reeves (2012). The protocol was refined to align with a phenomenological focus, enabling participants to articulate their lived experiences, perceptions, and meanings related to Thai communication skills and curriculum practices, while maintaining conceptual coherence across interviews. The interview protocol was organized into three overarching experiential categories corresponding to the analytical focus of the study: 1) Problem-Related Category This category explored stakeholders' experiences of challenges in Thai communication competence among pre-service teachers, focusing on listening, speaking, reading, and writing within professional teaching contexts. Questions

invited participants to reflect on concrete, experience-based incidents encountered in coursework and field practice, such as difficulties in instructional explanation, formulation of academically appropriate questions, professional language use, and written assessment practices. Emphasis was placed on understanding how these challenges are experienced and interpreted in authentic professional situations. 2) Context-Related Category This category examined how participants experienced contextual conditions shaping Thai communication development within higher education. Interviews elicited reflections on prior educational experiences, sociocultural and family backgrounds, economic conditions, institutional learning environments, and the availability of instructional and support systems that influence communication learning. 3) Needs-Related Category. This category focused on stakeholders' perceived needs and expectations regarding the enhancement of Thai communication skills. Participants were invited to articulate their experiential insights into desirable curriculum features, pedagogical supports, institutional commitments, and sustainable strategies for strengthening professional communication competence. Each interview lasted approximately one hour and was conducted in a conversational yet methodologically structured manner, encouraging reflective engagement while preserving analytic consistency.

4. Data Collection

Data were collected through in-depth qualitative interviews conducted separately with each stakeholder group to facilitate openness and minimize power-related response bias. Interviews were conducted between March and May 2025. An AI-assisted voice recording system was employed to ensure accurate transcription and speaker differentiation, complemented by field notes capturing nonverbal cues, interactional dynamics, and contextual features of each interview setting. This combined recording strategy enhanced data accuracy and interpretive depth. All audio recordings were transcribed verbatim and systematically verified to preserve participants' intended meanings. The verified transcripts constituted the primary data corpus for analysis.

5. Data Analysis

Data analysis followed an interpretive phenomenological approach, integrating Thematic Analysis (Braun & Clarke, 2006; Kiger & Varpio, 2020) with a SWOT informed interpretive synthesis to situate experiential findings within institutional and systemic contexts. ATLAS.ti was used to support systematic data management, coding, and visualization (Soratto, Pires, & Friese, 2020; Mastrobattista et al., 2024). The analytic process involved iterative familiarization, inductive open coding, thematic clustering, and cross group comparison to identify convergent and divergent stakeholder perspectives. Emergent themes were subsequently synthesized within a SWOT framework to examine the interaction between internal institutional conditions and external contextual factors shaping communication development. The analysis yielded five experiential dimensions, namely communication awareness, contextual influences, instructional challenges, developmental needs, and learning support mechanisms, which collectively informed curriculum design considerations.

Result

1. Problem-Related Dimension: Communication as a Lived Professional Struggle. The findings indicate that the development of Thai communication skills among pre-service teachers is constrained by weak foundational learning and insufficient opportunities for continuous and authentic practice, particularly in academic speaking and professional writing. Stakeholders consistently described students' difficulties in

organizing ideas, using appropriate professional language, and integrating disciplinary concepts into coherent Thai expression. A teacher educator reflected: “Many students understand the content, but they cannot explain it clearly in Thai. Their ideas are fragmented, and they often rely on informal language that is not suitable for professional teaching contexts” (INT-LEC-04). Similarly, an administrator noted that these challenges become particularly visible during practicum experiences: “When students enter real classrooms, their communication weaknesses become evident. They struggle to give clear instructions or respond confidently to questions from students or parents” (INT-ADM-02). From a phenomenological perspective, these difficulties were experienced as a persistent gap between professional expectations and embodied communicative capability. Within the SWOT framework, this dimension reflects internal weaknesses in systematic skill development and external threats posed by lecture-dominated pedagogical traditions that limit experiential language use.

2. Context-Related Dimension: Unequal Entry Points and Institutional Mediation. Thai communication development was strongly shaped by learners’ prior educational backgrounds, resulting in uneven entry-level proficiency. Participants highlighted disparities between students from urban schools and those from rural or small community schools, particularly in standard Thai usage, spelling, and analytical writing. One pre-service teacher explained: “I came from a small rural school, and we rarely practiced formal speaking or writing. When I entered university, I realized that my classmates from city schools were much more confident in using Thai academically” (INT-STU-09). Lecturers emphasized that such disparities require adaptive instructional strategies: “We cannot assume that all students start at the same level. Some need much more support just to reach basic academic communication standards” (INT-LEC-06). This dimension reflects structural threats arising from educational inequality, while also highlighting institutional strengths, particularly the availability of partner-school networks that provide authentic contexts for experiential communication learning.

3. Needs-Related Dimension: Desire for Experiential and Continuous Practice. Across all stakeholder groups, there was strong consensus that Thai communication skills should be developed through experiential and continuous practice that bridges theory and real professional contexts. Participants emphasized the need for structured opportunities to practice listening, speaking, reading, and writing in situations that reflect actual teaching responsibilities. An administrator stated: “Communication skills cannot be developed through lectures alone. Students need repeated practice in real or simulated teaching situations, with feedback that helps them improve step by step” (INT-ADM-05). Pre-service teachers echoed this need: “I want more chances to practice speaking like a real teacher, such as explaining lessons or talking to parents, not just doing written exams” (INT-STU-18). Within the SWOT analysis, this dimension represents a significant opportunity to design technology-enhanced, experiential online curricula aligned with national teacher professional standards.

4. Awareness-Related Dimension: Communication as Ethical and Professional Identity. Stakeholders consistently viewed Thai communication as a core marker of teacher professionalism, ethical responsibility, and public trust. This awareness was grounded in lived experiences during practicum, institutional expectations, and professional interactions. A university administrator remarked: “The way teachers communicate with parents and communities reflects not only the individual teacher, but also the credibility of the institution” (INT-ADM-03). A teacher educator highlighted the cognitive and ethical

dimensions of communication: “Language shows how teachers think. If they cannot communicate clearly and respectfully, it affects students’ trust and learning” (INT-LEC-07). A pre-service teacher reflected on a critical learning moment: “When I used an inappropriate tone in class, some students stopped asking questions. That experience taught me that communication is not only about information, but about trust” (INT-STU-14). This collective awareness represents a key institutional strength and provides a strong foundation for curriculum reform that positions ethical, clear, and context-appropriate communication as a defining attribute of teacher professionalism.

5. Learning Support Dimension: Institutional Infrastructure and Digital Mediation. Learning support systems were identified as essential for sustaining Thai communication development, although existing infrastructures remain weakly connected to authentic practice. Stakeholders emphasized the potential of digital technologies, mentoring systems, and communication labs to support continuous experiential learning. A lecturer suggested: “We need a dedicated space, both physical and online, where students can practice professional Thai communication and receive personalized feedback” (INT-LEC-10). Students also expressed the need for structured support: “Online platforms are useful, but we need guidance and feedback. Without that, it is hard to know whether our communication is improving” (INT-STU-21). Synthesized through a SWOT-informed perspective, these findings underscore the need for experiential, context-sensitive, and sustainably supported curricula that integrate technological mediation with professional communication practice.

6. Learning Support Conditions: Institutional Infrastructure and Digital Mediation. Learning support systems were identified as essential for sustaining Thai communication development, yet existing infrastructures remain weakly connected to authentic practice. Stakeholders highlighted opportunities to enhance experiential learning through communication labs, mentoring, and digital technologies, alongside constraints related to limited resources and institutional capacity. Overall, Thai communication development is shaped by the dynamic interaction of five experiential dimensions, with educational inequality and limited practice constraining learning, while professional awareness and technological mediation enable change. Synthesized through a SWOT-informed perspective, these findings underscore the need for experiential, context-sensitive, and sustainably supported curricula, forming the conceptual foundation for the proposed Experiential Online Curriculum Model at Kalasin University.

Table 1 Strategic SWOT Analysis of Thai Communication Development

Experiential Dimension	Strengths	Weaknesses	Opportunities	Threats
1. Problem-related	Shared recognition of deficiencies in Thai communication skills among pre-service teachers	Predominantly lecture-based learning with limited continuous practice	—	Traditional pedagogy and limited feedback hinder sustainable skill development

Experiential Dimension	Strengths	Weaknesses	Opportunities	Threats
2. Context-related	Existing school partnerships and authentic practicum contexts	Highly unequal linguistic entry levels due to prior schooling and digital access	Context-sensitive online modules responsive to diverse learner backgrounds	Structural educational inequality reproduces communication gaps
3. Needs-related	Strong stakeholder commitment to Thai communication as a core professional competence	Lack of standardized, teacher-specific Thai communication assessment	Experiential online curriculum aligned with Teachers' Council standards	Variation in learner readiness and motivation
4. Awareness-related	Communication recognized as central to teacher identity, ethics, and public trust	Inappropriate language use undermines professional image	Faculty-wide culture promoting ethical and professional communication norms	Weak communication damages institutional credibility
5. Learning-support-related	Existing LMS, digital libraries, and instructional media initiatives	Fragmented mentoring, labs, and feedback systems	Dedicated communication labs, AI-assisted feedback, performance-based assessment	Limited funding, expertise, and uneven technical readiness

The Strategic SWOT analysis provides an integrative interpretation of stakeholders' lived experiences by linking phenomenological findings with institutional and curricular conditions. Rather than serving as a managerial tool, SWOT functions here as an interpretive framework that explains how strengths, weaknesses, opportunities, and threats emerge across five experiential dimensions. A central strength lies in stakeholders' shared recognition of Thai communication as a critical professional competence, reflecting collective awareness of the gap between expected standards and current student performance. However, this awareness is constrained by lecture-based practices, limited authentic practice opportunities, and the absence of standardized assessment frameworks aligned with professional standards. The analysis further highlights structural inequalities as both internal weaknesses and external threats, particularly unequal linguistic foundations and digital access, while institutional partnerships and experiential learning opportunities represent key strengths. Strong stakeholder alignment around the need for reform creates strategic opportunities to develop experiential, context-sensitive online curricula supported by structured feedback and assessment systems. In addition, widespread awareness of communication as a marker of professional identity and public trust provides an ideological foundation for reform, though gaps between awareness and enacted practice remain. Finally, institutional infrastructures and emerging digital technologies offer significant potential for sustainable communication development, despite constraints related

to funding and capacity. Collectively, the findings indicate that the primary challenge lies not in a lack of commitment, but in the absence of a coherent, experiential, and equitable learning system capable of translating shared professional values into sustained communicative competence aligned with national teacher professional standards.

Discussion

This study explored how key stakeholders in teacher education, including administrators, teacher educators, and pre-service teachers, experience and interpret the development of Thai communication competence in listening, speaking, reading, and writing within a regional university context characterized by educational inequality and policy-driven professional standards. Interpreted through a phenomenological lens, the findings demonstrate that Thai communication competence is not merely understood as a linguistic outcome or a classroom-based skill, but is experienced as a lived professional phenomenon embedded in stakeholders' lifeworlds, institutional meaning systems, and uneven learning opportunities. The analysis identified five interrelated experiential dimensions, namely problem-related, context-related, needs-related, awareness-related, and learning-support-related dimensions. Among these, the awareness-related and learning-support-related dimensions emerged inductively from the data and therefore represent a significant empirical extension beyond prior curriculum models.

New knowledge

This study contributes new empirical knowledge to teacher education and curriculum studies by reframing Thai communication competence as a lived professional phenomenon rather than a set of discrete linguistic skills. The findings shift analytical focus from skill acquisition to professional becoming, demonstrating that communication competence is embedded in stakeholders' lifeworlds, institutional expectations, and access to learning opportunities. A central contribution lies in the identification of a five-dimensional experiential structure underlying communication development, extending prior curriculum models through the inductive emergence of awareness-related and learning-support-related dimensions. The awareness dimension reveals that Thai communication is widely understood as an ethical and professional responsibility, yet awareness alone is insufficient without sustained and guided practice. The learning-support dimension further demonstrates that institutional infrastructures and support systems function as catalytic conditions for transforming professional values into embodied communicative competence. In addition, the study reconceptualizes educational inequality as an experiential condition manifested through linguistic insecurity and constrained participation, rather than merely a structural variable. Collectively, these insights integrate phenomenological meaning structures with strategic institutional analysis, showing that sustainable Thai communication competence emerges at the intersection of embodied practice, institutional awareness, contextual mediation, and structured learning support. This integrative framework provides an empirically grounded foundation for context-sensitive curriculum design and teacher education reform in conditions of educational inequality.

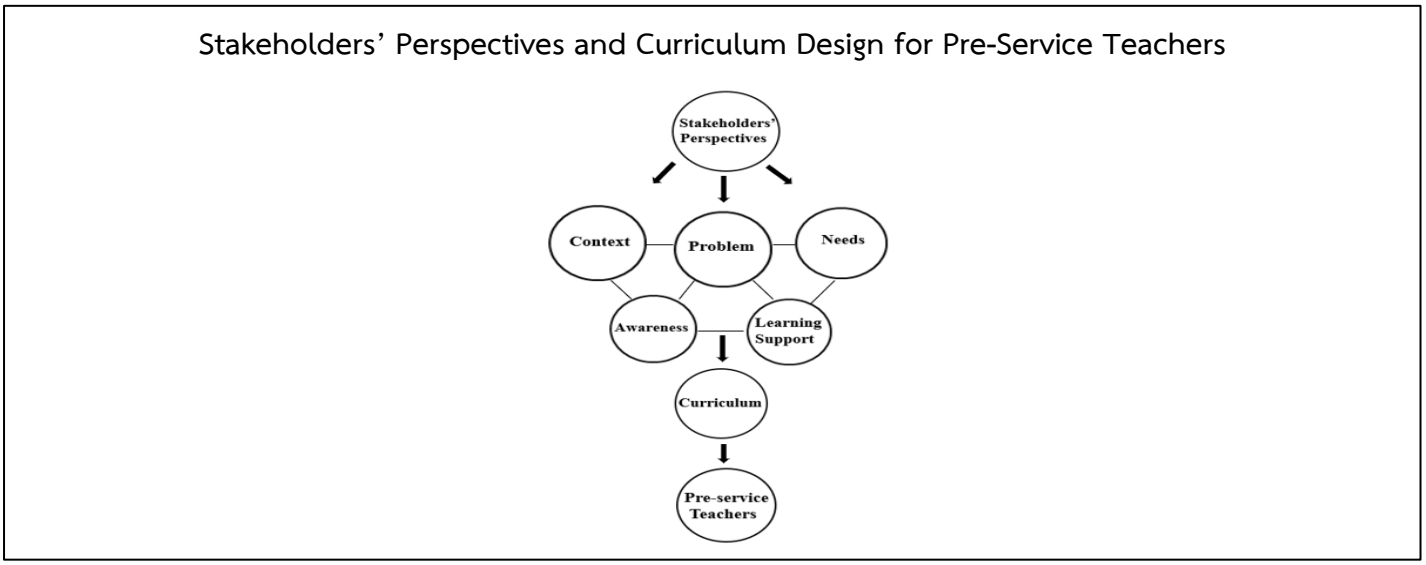

Figure 1 A Phenomenological Framework of Stakeholders' Perspectives Informing Curriculum Design for Pre-Service Teachers

This framework illustrates that curriculum design emerges from the dynamic interaction of experiential dimensions, particularly awareness and learning support, which function as key catalytic conditions extending beyond traditional curriculum models. By linking stakeholders' perspectives with curriculum structures, the framework highlights the study's central contribution: sustainable Thai communication competence develops through the integration of embodied practice, contextual mediation, institutional awareness, and structured learning support within contexts of educational inequality. Accordingly, the figure synthesizes the study's new knowledge and provides an empirical foundation for designing experiential and context-sensitive curricula that strengthen professional identity, ethical communication, and public trust in the teaching profession.

Acknowledgments

Based on the research findings, it was found that the development of Thai communication skills among pre-service teachers is influenced by interconnected experiential factors, including unequal educational backgrounds, limited opportunities for authentic communication practice, insufficient reflective feedback mechanisms, and fragmented institutional learning support systems. The findings further reveal that Thai communication competence is perceived by stakeholders not merely as an academic skill, but as an essential component of professional identity, ethical responsibility, and public trust in the teaching profession. These insights underscore the importance of grounding curriculum development in stakeholders' lived experiences to ensure contextual relevance, equity, and alignment with national teacher professional standards. There are recommendations for applying the research results and for future research as follows:

Recommendations for Applying the Research Findings

Teacher education institutions should implement experiential and practice oriented curricula that embed authentic professional communication tasks. Curriculum designs should incorporate systematic formative feedback and guided reflection to support sustained competence development. Learning support infrastructures, including mentoring and technology enhanced feedback systems, should be strengthened to ensure equitable access to communication development. Online and blended learning environments should be designed with contextual flexibility while maintaining alignment with the professional standards of the Teachers Council of Thailand. Continuous integration of stakeholders' perspectives is essential to support institutional coherence, shared ownership, and long term sustainability of communication skill development.

Recommendations for Future Research

Future research should investigate the implementation and longitudinal effectiveness of experiential online curricula for enhancing Thai communication skills. Comparative studies across different teacher education institutions are recommended to examine contextual transferability. Quantitative or mixed methods approaches may further explore the relationships between communication competence, professional identity formation, and public trust. Additional research should also examine the role of emerging technologies, including AI assisted feedback systems, in supporting reflective practice and reducing educational inequality. Finally, studies on stakeholder collaboration models may provide deeper insights into participatory curriculum design that strengthens equity, coherence, and professional relevance in teacher education.

References

Aakhus, M., & Bzdak, M. (2015). Stakeholder engagement as communication design practice. *Journal of Public Affairs, 15*(2), 188–200.

Aguas, P. P. (2020). Key stakeholders' lived experiences while implementing an aligned curriculum: A phenomenological study. *The Qualitative Report, 25*(10), 3459–3485.

Alexander, I. K., & Hjortsø, C. N. (2019). Sources of complexity in participatory curriculum development: An activity system and stakeholder analysis approach to the analyses of tensions and contradictions. *Higher Education, 77*(2), 301–322.

Allen, J. M., & Wright, S. E. (2014). Integrating theory and practice in the pre-service teacher education practicum. *Teachers and Teaching, 20*(2), 136–151.

Allen, K. A. (2025). School belonging: Evidence, experts, and everyday gaps. *Educational Psychology Review, 37*(3), 84.

Antunes, A. (2019). Overcoming barriers: The local and the innovative dimensions of inclusive socio-educational practices. *Multidisciplinary Journal of Educational Research, 9*(2).

Bantugan, B. (2025). Qualitative mindset behind phenomenology: Implications to qualitative research training. *International Journal of Research and Innovation in Social Science, 9*(4), 4627–4641.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology, 3*(2), 77–101.

Cahill, K., & O'Sullivan, D. (2022). Making a difference in educational inequality: Reflections from research and practice. *Irish Educational Studies, 41*(3), 473–485.

Chaisri, R. R., Satjapiboon, S., & Rueangkitchanan, A. (2023). Learning innovations for developing teachers' competencies in Thai communication in the 21st century. In *Developing skills and competencies for digital and green transitions* (pp. 100–128). IGI Global.

Choompunuch, B., Kamdee, K., & Taksino, P. (2024). Exploring the components of multicultural competence among pre-service teacher students in Thailand: An approach utilizing confirmatory factor analysis. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education, 14*(9), 2476–2490.

Clarke, M., & Moore, A. (2013). Professional standards, teacher identities and an ethics of singularity. *Cambridge Journal of Education, 43*(4), 487–500.

Cochran-Smith, M. (2001). Constructing outcomes in teacher education. *Education Policy Analysis Archives, 9*(11), 1–11.

Daly-Smith, A., Quarmby, T., Archbold, V. S., Corrigan, N., Wilson, D., Resaland, G. K., & McKenna, J. (2020). Using a multi-stakeholder experience-based design process to co-develop the Creating Active Schools framework. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 17*(1), 13.

Fang, Y. (2018). Enterprising for transition: A participatory action research on community-engaged curriculum design in higher education. *Entrepreneurship Education, 1*(1), 85–104.

Farrell, T. S. C. (2012). Novice-service language teacher development: Bridging the gap between preservice and in-service education and development. *TESOL Quarterly, 46*(3), 435–449.

Harris, J., Mishra, P., & Koehler, M. (2009). Teachers' technological pedagogical content knowledge and learning activity types: Curriculum-based technology integration reframed. *Journal of Research on Technology in Education, 41*(4), 393–416.

Jamaludin, K. A., Nasri, N., & Mohamad Nasri, A. N. (2025). Curriculum co-creation as inclusive professional learning among Malaysian higher educators: A constructivist grounded theory study. *Innovations in Education and Teaching International*, 1–15.

Keogh, J. J., Fourie, W. J., Watson, S., & Gay, H. (2010). Involving the stakeholders in the curriculum process: A recipe for success? *Nurse Education Today, 30*(1), 37–43.

Kiger, M. E., & Varpio, L. (2020). Thematic analysis of qualitative data: AMEE Guide No. 131. *Medical Teacher, 42*(8), 846–854.

Letsie, K. L. (2024). *Examining alignment between the intended and enacted curricula with respect to LGCSE chemistry: A case study of three schools in Leribe* (Master's thesis). National University of Lesotho.

Mastrobattista, L., Muñoz Rico, M., & Cordón García, J. A. (2024). Optimising textual analysis in higher education studies through CAQDAS with ATLAS.ti. *Journal of Technology and Science Education, 14*(2), 404–418.

Mathur, V. N., Price, A. D. F., & Austin, S. (2008). Conceptualizing stakeholder engagement in the context of sustainability and its assessment. *Construction Management and Economics, 26*(6), 601–609.

Mayoh, J., & Onwuegbuzie, A. J. (2015). Toward a conceptualization of mixed methods phenomenological research. *Journal of Mixed Methods Research, 9*(1), 91–107.

McKenney, S., & Reeves, T. C. (2012). *Conducting educational design research*. Routledge.

Ministry of Education. (2019). Notification of the Ministry of Education: Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF) for the bachelor's degree in education and education studies (four-year program). *Royal Gazette, 136*(Special Issue 56 Ngor), 1–26.

Parker, M. A., Walser, T. M., & Dighe, S. (2024). Academic program development: A collaborative and context-sensitive approach. *Discover Education, 3*(1), 27.

Ponet, B., De Clerck, A., Vantieghem, W., Tack, H., & Vanderline, R. (2024). Uncovering the role of teacher educators in the reduction of inequalities in education: A critical discourse analysis. *Social Psychology of Education, 27*(3), 859–882.

Soratto, J., Pires, D. E. P., & Friese, S. (2020). Thematic content analysis using ATLAS.ti software. *Revista Brasileira de Enfermagem, 73*(3), e20190250.

Teachers Council Secretariat. (2013). *Teachers Council regulations on professional standards 2013*. Teachers Council Secretariat.

Teachers' Council of Thailand. (2020). *Notification of the Teachers' Council of Thailand on criteria and procedures for testing and assessing professional teaching competency (B.E. 2563)*.

Thompson, T. (1996). Competence and critique in technical communication: A qualitative content analysis of journal articles. *Journal of Business and Technical Communication, 10*(1), 48–80.

Webb, A. S., & Welsh, A. J. (2019). Phenomenology as a methodology for scholarship of teaching and learning research. *Teaching and Learning Inquiry, 7*(1), 168–181.

Wiboolyasarin, W., Jinowat, N., Suwanwithok, K., Kamonsawad, R., Wiboolyasarin, K., Boonpraves, S., & Kiti, T. (2025). Motivations and persistence of pre-service teachers in government teaching: A study of factors influencing career decisions in Thailand. *Review of Education, 13*(2), e70068.

Wijirahayu, S. (2025). Exploring the experiences during teaching internships in Indonesia and Thailand: Perspectives on intercultural skills. *Journal of English Teaching, Literature, and Applied Linguistics, 9*(1), 41–61.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 86 - 98 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Stakeholder Needs Analysis for Designing a Gamified Quest-Based Physical Education Course to Enhance Physical Fitness among Grade 11 Students

Phadungkiart Sangngarm [1*], Chulida Hemtasin [2] and Wisarut Payoungkiattikun [3]

[1, 2, 3] Department of Learning Management Innovation, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University

* Corresponding author. E-mail: phadungkiart.sa@ksu.ac.th

ABSTRACT

Insufficient physical activity among Thai adolescents remains a significant challenge, while physical education instruction is often perceived as repetitive and lacking motivation. This study aimed to understand the experiences and needs of stakeholders to define design requirements for gamified missions in a physical education course intended to enhance the physical fitness of Grade 11 students. The study was conducted across six private schools under the Office of the Private Education Commission in Kalasin Province, applying the Empathize stage of the Design Thinking process. The stakeholder group consisted of 84 Grade 11 students, six physical education teachers, and six school administrators. Research instruments included a stakeholder analysis form and semi-structured interviews. Qualitative data were analyzed using thematic analysis, while quantitative data were analyzed using descriptive statistics.

The results indicated that students expressed a high level of excitement and enjoyment toward the new learning process (93.33%) and enthusiasm for participation (86.67%). However, they reflected on obstacles related to weather conditions and insufficient equipment (72.22%). Regarding needs assessment, students prioritized equipment and technology the highest (65.56%), followed by activity formats emphasizing fun and competition (60.00%). Simultaneously, teachers and administrators reflected a critical need for equipment and innovation (100%), as well as policy support from administrators (100%). These findings led to the definition of design requirements for gamified missions, which include: missions with clear goals and immediate feedback, safe and creative competition, the use of technology to reflect progress, and support systems for teachers and schools to ensure the practical implementation of the innovation. This Phase 1 Educational Design Research fills the academic gap by integrating the concept of gamification with Self-Determination Theory within a resource-constrained context. The findings can be concretely applied as policy recommendations for educational institutions in allocating resources and designing innovative physical education courses.

Keywords: Educational Design Research, Gamification, Gamified Quest-Based, Needs Analysis, Design Thinking, Physical Education.

Received 21 February 2026; **Revised** 25 February 2026; **Accepted** 3 March 2026

การวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการออกแบบหลักสูตรพลศึกษาแบบเกมที่เน้นภารกิจเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผดุงเกียรติ แสงงาม [1*], ชุลิดา เหมตะศิลป์ [2] และ วิศรุต พยุงเกียรติคุณ [3]

[1, 2, 3] สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

* Corresponding author. E-mail: phadungkiart.sa@ksu.ac.th

บทคัดย่อ

การมีกิจกรรมทางกายไม่เพียงพอของวัยรุ่นไทยยังเป็นความท้าทายสำคัญ ขณะที่การจัดการเรียนรู้พลศึกษามักถูกมองว่าเป็นกิจกรรมซ้ำเดิมและขาดแรงจูงใจ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์และความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับนิยามข้อกำหนดการออกแบบภารกิจเชิงเกมมิฟิเคชันของรายวิชาพลศึกษาที่มุ่งเสริมสมรรถภาพทางกายของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนเอกชน 6 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยประยุกต์กระบวนการคิดเชิงออกแบบขั้น Empathize กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 84 คน ครูพลศึกษา จำนวน 6 คน และผู้บริหาร/ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์แก่นสาระ และข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนานต่อกระบวนการเรียนรู้รูปแบบใหม่ในระดับสูง (93.33%) และมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วม (86.67%) แต่สะท้อนประสบการณ์ด้านอุปสรรคเรื่องสภาพอากาศและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ (72.22%) สำหรับความต้องการจำเป็นนั้น นักเรียนให้ความสำคัญสูงสุดกับด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี (65.56%) รองลงมาคือรูปแบบกิจกรรมที่เน้นความสนุกและการแข่งขัน (60.00%) ขณะเดียวกัน ครูและผู้บริหารสะท้อนความจำเป็นเรื่องอุปกรณ์และนวัตกรรม (100%) รวมถึงการสนับสนุนเชิงนโยบายจากผู้บริหาร (100%) ข้อค้นพบเหล่านี้นำไปสู่ข้อกำหนดการออกแบบภารกิจเชิงเกมมิฟิเคชัน ได้แก่ ภารกิจที่มีเป้าหมายชัดเจนและป้อนกลับทันที การแข่งขันที่ปลอดภัยและเชิงสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีเพื่อสะท้อนความก้าวหน้าและระบบสนับสนุนครูและโรงเรียนเพื่อให้การพัฒนานวัตกรรมเกิดขึ้นได้จริง การวิจัยเชิงออกแบบการศึกษาระยะที่ 1 นี้ ได้เติมเต็มช่องว่างทางวิชาการโดยการบูรณาการแนวคิดเกมมิฟิเคชันเข้ากับทฤษฎีการกำหนดตนเองในบริบทที่มีทรัพยากรจำกัด ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับสถานศึกษาในการจัดสรรทรัพยากรและออกแบบรายวิชาพลศึกษาแนวใหม่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การวิจัยการออกแบบทางการศึกษา, เกมมิฟิเคชัน, ภารกิจเกมมิฟิเคชัน, ความต้องการจำเป็น, การคิดเชิงออกแบบ

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

กิจกรรมทางกายเป็นปัจจัยสำคัญต่อสุขภาวะของเด็กและวัยรุ่น ทั้งด้านสมรรถภาพทางกาย สุขภาพจิต และการพัฒนาทักษะชีวิต องค์การอนามัยโลกเสนอให้เด็กและวัยรุ่นมีกิจกรรมทางกายระดับปานกลางถึงหนักอย่างน้อย 60 นาทีต่อวัน พร้อมทั้งลดพฤติกรรมเนือยนิ่ง (World Health Organization [WHO], 2020) อย่างไรก็ดี แนวโน้มสังคมดิจิทัล ภาระงานเรียน และสิ่งแวดล้อมเมือง ชุมชนที่ไม่เอื้อต่อการเคลื่อนไหว ทำให้การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวเป็นเรื่องท้าทายมากขึ้น

ในบริบทประเทศไทย รายงาน Thailand 2022 Report Card on Physical Activity for Children and Youth ระบุว่าเด็กและเยาวชนไทยเพียงร้อยละ 27 ปฏิบัติตามแนวทางกิจกรรมทางกายตามเกณฑ์ ขณะที่พฤติกรรมเนือยนิ่งยังอยู่ในระดับที่น่ากังวล (Widyastari et al., 2022) นอกจากนี้ สภาพอากาศร้อนจัดที่เกิดถี่ขึ้นยังส่งผลกระทบต่อการออกกำลังกายกลางแจ้ง โดยเฉพาะเด็กและวัยรุ่นซึ่งเสี่ยงต่อภาวะเครียดความร้อน (UNICEF, 2024) ประเด็นดังกล่าวสะท้อนความจำเป็นของการออกแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาที่ทั้งปลอดภัยและกระตุ้นให้เคลื่อนไหวจริงรายวิชาพลศึกษาเป็นพื้นที่เชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติที่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมทางกายของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในบริบทโรงเรียนไทยชี้ว่าครู

พลศึกษามักเผชิญข้อจำกัดด้านเวลา อุปกรณ์ และการบริหารชั้นเรียน จนทำให้การจัดกิจกรรมที่หลากหลายและมีความหมายทำได้ยาก (ศิริโฉม หนูเปีย และก้องเกียรติ เชยชม, 2568) เมื่อพิจารณาจากเสียงสะท้อนของผู้เรียนในงานวิจัยนี้ พบว่าการเรียนแบบเดิมยังถูกมองว่าซ้ำเดิม–ไม่ท้าทาย–ป้อนกลับช้า ซึ่งสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางกายที่ลดลง

แนวคิดเกมมิฟิเคชัน (gamification) หรือการประยุกต์องค์ประกอบการออกแบบเกมในบริบทที่ไม่ใช่เกม ถูกเสนอเป็นกลยุทธ์เพื่อเพิ่มแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Deterding et al., 2011; Hamari et al., 2014; Kapp, 2012) งานสังเคราะห์องค์ความรู้พบว่า เกมมิฟิเคชันสามารถส่งผลเชิงบวกต่อแรงจูงใจและผลลัพธ์การเรียนรู้ในหลายบริบท (Sailer & Homner, 2020) รวมถึงบริบทการศึกษาพลศึกษาที่มุ่งสร้างความสนุก ความท้าทาย และความสำเร็จที่มองเห็นได้ (Sal-de-Rellán et al., 2025; Sotos-Martínez et al., 2022) แนวคิดการเรียนรู้แบบภารกิจ (quest-based learning) ช่วยจัดโครงสร้างกิจกรรมให้มีเป้าหมายย่อย ระดับความยาก และระบบรางวัล/ป้อนกลับที่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของการพัฒนาสมรรถภาพทางกาย (Snelson, 2022)

แม้จะมีการนำเกมมิฟิเคชันมาใช้ในการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงออกแบบและพัฒนา (Educational Design Research: EDR) เพื่อออกแบบรายวิชาพลศึกษาเชิงเกมมิฟิเคชันในบริบทของโรงเรียนไทยอย่างเป็นระบบ ส่วนใหญ่มักเป็นการนำแอปพลิเคชันสำเร็จรูปมาใช้โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการออกแบบใหม่ตามบริบทเฉพาะของสถานศึกษา (McKenney & Reeves, 2018) งานวิจัยในอดีตมักมุ่งเน้นไปที่การทดลองใช้เพื่อวัดผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ แต่ขาดการศึกษาเชิงลึกถึงความต้องการเชิงระบบจากมุมมองของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย **(Stakeholders)** อย่างครอบคลุม ทั้งกลุ่มนักเรียน ครู และผู้บริหาร เพื่อนำไปสู่การนิยามข้อกำหนดการออกแบบ (Design Requirements) ที่สอดรับกับความต้องการในการปฏิบัติงานจริง (Busschaert et al., 2016) ยังขาดการศึกษาที่บูรณาการ ทฤษฎีการกำหนดเป้าหมายด้วยตนเอง (Self-Determination Theory: SDT) ร่วมกับเกมมิฟิเคชันในวิชาพลศึกษาที่ออกแบบมาเพื่อแก้ปัญหาใน "บริบทที่มีทรัพยากรจำกัด" (Resource-Constrained Context) เช่น ปัญหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีไม่เพียงพอหรือข้อจำกัดด้านพื้นที่ (Sotos-Martínez et al., 2022) ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญที่พบในโรงเรียนเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

อย่างไรก็ตาม การนำเกมมิฟิเคชันไปใช้ในรายวิชาพลศึกษาจะยั่งยืนได้ก็ต่อเมื่อการออกแบบตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้เรียน ครู และผู้บริหาร โดยไม่ละเลยข้อจำกัดเชิงระบบของโรงเรียน ทฤษฎีการกำหนดตนเอง (Self-Determination Theory: SDT) ชี้ว่าการสนับสนุนความต้องการพื้นฐานด้านความสามารถ (competence) ความเป็นอิสระ (autonomy) และความสัมพันธ์ (relatedness) เป็นแกนสำคัญของแรงจูงใจภายใน (Deci & Ryan, 2000) จึงควรใช้เป็นกรอบตีความความต้องการของผู้เรียนในรายวิชาพลศึกษา ในด้านระเบียบวิธี การใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) โดยเฉพาะขั้น Empathize ช่วยให้การนิยามปัญหานำไปสู่การระบุข้อกำหนดการออกแบบโดยตั้งอยู่บนประสบการณ์จริงของผู้ใช้ (Brown, 2008; Stanford d. school, 2010) สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยเชิงออกแบบการศึกษา (McKenney & Reeves, 2012) และการประเมินความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวาณิช, 2566)

ดังนั้นงานวิจัยระยะนี้จึงมุ่งศึกษาประสบการณ์และความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในบริบทโรงเรียนเอกชนจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อสังเคราะห์เป็นข้อกำหนดการออกแบบ (design requirements) สำหรับพัฒนารายวิชาพลศึกษาที่มุ่งเสริมสมรรถภาพทางกาย ผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงภารกิจเชิงเกมมิฟิเคชัน อันเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับระยะการออกแบบและพัฒนาต้นแบบในขั้นถัดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน ครูพลศึกษา และผู้บริหาร/ผู้อำนวยการโรงเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาพลศึกษาที่มุ่งเสริมสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในปัจจุบัน
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภารกิจเชิงเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพลศึกษาที่มุ่งเสริมสมรรถภาพทางกายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อสังเคราะห์ข้อกำหนดการออกแบบ (Design requirements) และแนวทางการพัฒนาภารกิจเชิงเกมมิฟิเคชันที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยในระยะนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงออกแบบการศึกษา (Educational Design Research: EDR) ระยะที่ 1 (Analysis and Exploration) โดยประยุกต์กระบวนการคิดเชิงออกแบบในขั้น Empathize เพื่อทำความเข้าใจผู้ใช้ และสังเคราะห์ปัญหา (McKenney & Reeves, 2012; Stanford d. school, 2010)

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 113 คน จากโรงเรียนเอกชน 6 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 84 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา จำนวน 6 คน และผู้บริหาร/ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และการบริหารรายวิชาพลศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Map) อ้างอิงจาก ไปรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา และ ชูจิต ตรีรัตนพันธ์ (2560) เพื่อระบุบทบาท อิทธิพล และความสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้องกับรายวิชาพลศึกษา

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ครอบคลุม 5 มิติ ได้แก่ บทบาท อารมณ์ การรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรม เพื่อประเมินประสบการณ์ ข้อจำกัด ความพร้อม และความต้องการ โดยผ่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 โดยมีตัวอย่างคำถาม เช่น “นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกาย และนักเรียนต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความรู้สึกและบรรยากาศแบบใด”

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง Stakeholder Map และลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด (นักเรียน ครู และผู้บริหาร) โดยใช้วิธีการจดบันทึกประเด็นคำตอบ สำหรับการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพ (Trustworthiness) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลกลับไปยังผู้ให้ข้อมูล (Member checking) เพื่อยืนยันความถูกต้อง และใช้การตรวจสอบร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ (Peer debriefing) เพื่อลดความลำเอียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) รูปแบบ Convergent Parallel Design โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลจากคำตอบสั้น ๆ และประเด็นจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) ตามกรอบของ Braun และ Clarke (2006) เพื่อถอดรหัส (Coding) และจัดกลุ่มคำตอบ (Thematic grouping)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยนำกลุ่มคำตอบที่ได้จากการจัดกลุ่ม (Themes) มานับแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อแสดงให้เห็นถึงน้ำหนักและความสำคัญของความต้องการในแต่ละประเด็นได้อย่างเป็นรูปธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาประสบการณ์และความต้องการจำเป็นในระยะนี้ใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ขั้น Empathize เพื่ออธิบายความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์/สภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่มุ่งหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสังเคราะห์เป็นข้อกำหนดการออกแบบรายวิชาพลศึกษาเชิงภารกิจแบบเกมมิฟิเคชัน (Deci & Ryan, 2000; Stanford d. school, 2010; สุวิมล ว่องวาณิช, 2566)

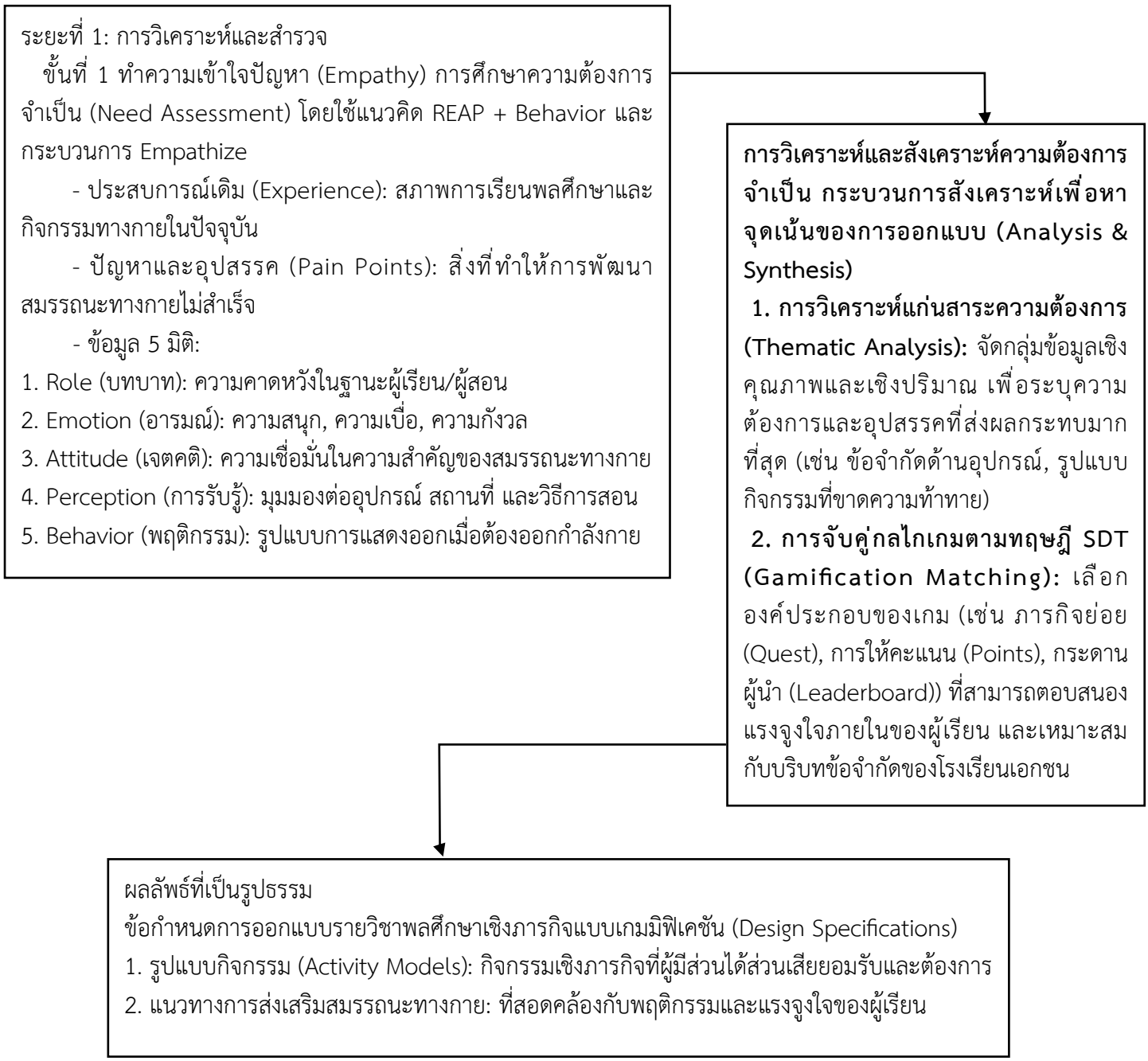

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ส่วน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ที่บูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณ (สถิติพรรณนา) เข้ากับข้อมูลเชิงคุณภาพ (Thematic Analysis) และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม (นักเรียน ครู ผู้บริหาร) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประสบการณ์เดิมของนักเรียน ครู และผู้อำนวยการโรงเรียนต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาพลศึกษาในปัจจุบัน

จากการสำรวจประสบการณ์เดิมเทียบกับความคาดหวังต่อการเรียนรู้รูปแบบใหม่ พบว่านักเรียนมีความตื่นตัวสูงต่อกระบวนการใหม่ แต่ยังเผชิญอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อม ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปข้อมูลเชิงปริมาณด้านประสบการณ์ของนักเรียน

ประเด็นการวิเคราะห์ประสบการณ์นักเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ความรู้สึกตื่นเต้น/สนุกสนาน: เมื่อใช้กระบวนการเรียนรู้รูปแบบใหม่	84	93.33%
ความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วม: อยากเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น	78	86.67%
การรับรู้ถึงสมรรถภาพของตนเอง: รู้สึกว่าร่างกายแข็งแรงขึ้น	72	80.00%
ประสบการณ์ด้านอุปสรรค: ระบุเรื่องสภาพอากาศ (ร้อน) และอุปกรณ์ไม่เพียงพอ	65	72.22%

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนานเมื่อใช้กระบวนการเรียนรู้รูปแบบใหม่ในระดับสูงที่สุด (ร้อยละ 93.33) รองลงมาคือความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วม (ร้อยละ 86.67) และการรับรู้ถึงสมรรถภาพของตนเองที่ดีขึ้น (ร้อยละ 80.00) อย่างไรก็ตาม นักเรียนจำนวนมาก (ร้อยละ 72.22) สะท้อนประสบการณ์ด้านอุปสรรค โดยระบุถึงปัญหาสภาพอากาศที่ร้อนจัดและอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอ ข้อมูลเชิงปริมาณนี้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน ดังคำกล่าวว่า *“รู้สึกว่าสภาพอากาศร้อนเกินไปครับ แดดแรงมาก บางทีอุปกรณ์กีฬาก็พังหรือมีไม่พอให้เล่นทุกคน ทำให้บางครั้งขาดแรงกระตุ้นในการเรียน อยากให้มีอุปกรณ์พร้อมกว่านี้”* (นักเรียนคนที่ 5)”

ตารางที่ 2 สรุปประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนของครูพลศึกษา

ประเด็นการวิเคราะห์ (Metrics)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประสบการณ์วิชาชีพ: มีประสบการณ์เป็นโค้ช/ผู้ฝึกสอน/กรรมการตัดสินกีฬา	6	100%
การรับรู้อิทธิพล: เห็นว่าบทบาทครูมีอิทธิพล "มาก" ต่อการพัฒนานักเรียน	6	100%
ความเชื่อมั่น: มีความมั่นใจสูงในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถภาพ	6	100%
ทัศนคติต่อความจำเป็น: เห็นว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ "จำเป็นมาก"	6	100%

ตารางที่ 3 ปัญหาที่พบจากประสบการณ์ของครูผู้สอนวิชาพลศึกษา

ประเภทปัญหาที่พบจากประสบการณ์	ความถี่ที่ถูกระบุ (Mentions)	คิดเป็นร้อยละ
ความขาดแคลน/ความไม่พร้อมของอุปกรณ์	5	83.33%
ความไม่พร้อมของสนามและพื้นที่จัดกิจกรรม	2	33.33%
ข้อจำกัดเรื่องเวลาเรียน	1	16.67%

จากตารางที่ 2 และ 3 พบว่าปัญหาหลักที่ครูกลุ่มครูพลศึกษาส่วนใหญ่เผชิญคือ ความขาดแคลนหรือความไม่พร้อมของอุปกรณ์ (ร้อยละ 83.33) และความไม่พร้อมของสนามและพื้นที่จัดกิจกรรม (ร้อยละ 33.33) ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่าครูมีความพร้อมด้านทักษะแต่ขาดแคลนทรัพยากรสนับสนุน สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ครูสะท้อนความรู้สึกว่า *"ปัญหาหลักที่พบคือความพร้อมของอุปกรณ์และสนามครับ บางครั้งอุปกรณ์ไม่พอหรือชำรุด ทำให้เราต้องประยุกต์ใช้ตามมีตามเกิด บางทีก็รู้สึกท้อเหมือนกันเพราะเด็กๆ ต้องการกิจกรรมที่ไม่ซ้ำซาก"* (ครูพลศึกษาคนที่ 2)”

ตารางที่ 4 สรุปประเด็นการวิเคราะห์ประสบการณ์ผู้บริหาร

ประเด็นการวิเคราะห์ประสบการณ์ผู้บริหาร	จำนวน (ท่าน)	ร้อยละ (%)
วิสัยทัศน์ต่อนวัตกรรม: เห็นความจำเป็นของการใช้เทคโนโลยี/เกมมิฟิเคชัน	6	100%
ประสบการณ์ด้านงบประมาณ: ระบุว่ามีข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุนนวัตกรรม	5	83.33%
นโยบายสนับสนุน: มีนโยบายผลักดันให้ครูพัฒนาการสอนรูปแบบใหม่	4	66.67%
ประสบการณ์การแก้ปัญหา: ใช้วิธีจัดหาพัสดุแบบค่อยเป็นค่อยไป/ระดมทรัพยากร	4	66.67%

ในส่วนของผู้บริหาร ตารางที่ 4 ทุกท่านเล็งเห็นความจำเป็นของการใช้นวัตกรรม (ร้อยละ 100) แต่อุปสรรคหลักคือข้อจำกัดด้านงบประมาณ (ร้อยละ 83.33)

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบประสบการณ์ 3 กลุ่ม (Triangulation)

ประเด็นประสบการณ์ที่สอดคล้องกัน	ครู (%)	นักเรียน (%)	ผู้บริหาร (%)
ความพร้อมด้านจิตใจ: (เห็นความสำคัญ/อยากเรียน/อยากหนุน)	100%	93.33%	100%
ประสบการณ์ด้านอุปสรรค: (อุปกรณ์/สนาม/งบประมาณ)	83.33%	72.22%	83.33%

จากการสังเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ในตารางที่ 5 พบความสอดคล้องที่สำคัญคือ ทุกฝ่ายมีความพร้อมด้านจิตใจในระดับสูง (ร้อยละ 93.33–100) แต่มีจุดร่วมของปัญหาเดียวกันคือ "อุปสรรคด้านทรัพยากร" (อุปกรณ์/สนาม/งบประมาณ) ซึ่งสอดคล้องกันทั้งในมุมมองของครู (ร้อยละ 83.33) ผู้บริหาร (ร้อยละ 83.33) และนักเรียน (ร้อยละ 72.22)

2. ความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภารกิจเชิงเกมมิฟิเคชัน

เพื่อให้เข้าใจถึงความต้องการอย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) เพื่อหาความต้องการเชิงระบบ โดยสามารถจัดกลุ่มแก่นสาระความต้องการได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์แก่นสาระความต้องการจำเป็น (Thematic Analysis) จากการสัมภาษณ์

แก่นสาระหลัก (Theme)	ประเด็นย่อย (Subtheme)	ตัวอย่างคำพูดสนับสนุน (Supporting Quote)
1. รูปแบบกิจกรรมที่ท้าทายและเป็นระบบ	- การใช้กลไกเกม (ภารกิจ, เลเวล) - การมีรางวัลตอบแทน	*"อยากให้มีความท้าทายมากขึ้นครับ ถ้าการเรียนตื่นเต้นเหมือนเล่นเกม PC มีระบบเก็บเลเวล มีรางวัล และมีภารกิจลับให้ทำ น่าจะทำให้วิชานี้สนุกกว่าการเรียนแบบแห้งๆ แน่นอน"* (นักเรียนคนที่ 12)
2. ความต้องการเทคโนโลยีเพื่อสะท้อนผล	- อุปกรณ์/แอปพลิเคชัน - การเห็นกราฟสถิติทันที	*"อยากให้มีการประเมินผ่านแอปพลิเคชัน หรือมีกราฟสถิติให้ดูคะแนนครับ มันทำให้ตื่นตาตื่นใจกับระบบแต้ม พอเห็นผลลัพธ์ทันทีก็รู้สึกเร้าใจและอยากทำคะแนนให้ดีขึ้น"* (นักเรียนคนที่ 28)
3. การสนับสนุนทรัพยากรและการพัฒนา	- การจัดหาอุปกรณ์จากผู้บริหาร	*"แม้โรงเรียนจะมีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ต้องบริหารให้คุ้มค่าที่สุด แต่ถ้าการลงทุนนำนวัตกรรมมาใช้นั้นเกิดผลลัพธ์เชิงคุณภาพต่อผู้เรียนจริง ทางเราก็ยินดี*

แก่นสาระหลัก (Theme)	ประเด็นย่อย (Subtheme)	ตัวอย่างคำพูดสนับสนุน (Supporting Quote)
	- การบริหารทรัพยากรที่คุ้มค่า	*ร่วมมือและพร้อมจัดหาอุปกรณ์ที่ขาดหายเพื่อสนับสนุนเต็มที่"* (ผู้บริหารคนที่ 4)

เมื่อนำประเด็นแก่นสาระดังกล่าวมาแจกแจงความถี่เพื่อหาลำดับความสำคัญตามมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบรายละเอียดดังตารางที่ 7 ถึง 9

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความต้องการและการสนับสนุนที่นักเรียนคาดหวัง

ลำดับ	ประเด็นความต้องการและการสนับสนุน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1	ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี (เช่น Smart Watch แอปพลิเคชัน อุปกรณ์กีฬาใหม่)	59	65.56%
2	ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม (เน้นความสนุก การใช้เกม การแข่งขัน ความท้าทาย)	54	60.00%
3	ด้านความสัมพันธ์และกำลังใจ (การรับฟังของครู คำชมเชย บรรยากาศที่ไม่กดดัน)	22	24.44%
4	ด้านสภาพแวดล้อมและสถานที่ (สนามที่มีร่มเงา การจัดการความร้อน พื้นที่ออกกำลังกาย)	5	5.56%
5	ด้านการพัฒนาทักษะเฉพาะบุคคล (การอบรมเพิ่มเติม ทักษะกีฬาที่สนใจเป็นพิเศษ)	4	4.44%

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความต้องการและการสนับสนุนที่กลุ่มครูคาดหวัง

ลำดับ	ประเด็นความต้องการและการสนับสนุน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1	ด้านอุปกรณ์และนวัตกรรม (ต้องการสื่อใหม่ๆ, เทคโนโลยี, และอุปกรณ์กีฬาที่เพียงพอ)	6	100.00%
2	ด้านการปรับเปลี่ยนวิธีสอน (การใช้เกม, กิจกรรมนวัตกรรม, การเปลี่ยนบทบาทเป็นโค้ช)	6	100.00%
3	ด้านการพัฒนาวิชาชีพ (การอบรมจากต้นสังกัด, การศึกษาดูงานเทคนิคการสอนใหม่)	5	83.33%
4	ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (การปรับปรุงสนาม, พื้นที่จัดการเรียนรู้ให้มีความพร้อม)	2	33.33%
5	ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร (เน้นการสนับสนุนเชิงวัตถุและอุปกรณ์มากกว่าตัวเงิน)	6	100.00%

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความต้องการและการสนับสนุนจากมุมมองผู้บริหาร

ลำดับ	ประเด็นความต้องการและการสนับสนุน	จำนวน (ท่าน)	ร้อยละ (%)
1	ด้านอุปกรณ์และนวัตกรรม (การจัดหาเทคโนโลยี, สื่อการสอน, และอุปกรณ์กีฬาที่ทันสมัย)	6	100.00%
2	ด้านนโยบายและการบริหาร (การกำหนดวิสัยทัศน์, การสื่อสารโครงการ, การสร้างหลักสูตร)	6	100.00%

ลำดับ	ประเด็นความต้องการและการสนับสนุน	จำนวน (ท่าน)	ร้อยละ (%)
3	ด้านงบประมาณและทรัพยากร (การจัดสรรทุน, การระดมทรัพยากร, การบริหารงบประมาณ)	4	66.67%
4	ด้านการสนับสนุนภายนอก/ต้นสังกัด (ความร่วมมือกับชุมชน, มหาวิทยาลัย, หรือหน่วยงานเหนือ)	2	33.33%
5	ด้านการพัฒนาบุคลากร (การส่งเสริมให้ครูไปอบรม, การเพิ่มพูนความรู้ใหม่แก่ครู)	2	33.33%

ข้อมูลเชิงประจักษ์ชี้ให้เห็นว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม มีความต้องการที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือ ความต้องการสนับสนุนด้าน "Hard Skills & Tools" (อุปกรณ์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม) เป็นลำดับแรก เพื่อทลายข้อจำกัดด้านทรัพยากรเดิม โดยความต้องการเทคโนโลยีและรูปแบบการแข่งขันนี้ สอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานทางจิตใจ (SDT) ด้านความสามารถ (Competence) และความเป็นอิสระ (Autonomy) ซึ่งนำไปสู่การกำหนดเป็นข้อกำหนดการออกแบบในขั้นตอนต่อไป

3. การสังเคราะห์ข้อกำหนดการออกแบบ (Design Requirements) และแนวทางการพัฒนา

จากข้อมูลประสบการณ์และข้อจำกัดในบริบทโรงเรียนเอกชน (ตารางที่ 1-5) และความต้องการจำเป็น (ตารางที่ 6-9) ผู้วิจัยได้บูรณาการข้อมูลร่วมกับทฤษฎีการกำหนดตนเอง (SDT) และแนวคิดเกมมิฟิเคชัน (Gamification) เพื่อสังเคราะห์เป็นข้อกำหนดการออกแบบรายวิชาพลศึกษาเชิงภารกิจที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การสังเคราะห์ข้อกำหนดการออกแบบ (Design Requirements) ตามกรอบทฤษฎี SDT

ความต้องการพื้นฐาน (SDT)	กลไกเกมที่ตอบสนอง (Gamification Elements)	ข้อกำหนดการออกแบบสำหรับรายวิชาพลศึกษา (Design Requirements)	แนวทางการนำไปใช้ในระบบโรงเรียน
1. ด้านความสามารถ (Competence) *ต้องการรู้สึกว่าตนเองทำได้และเห็นความก้าวหน้า*	- ภารกิจย่อย (Quest/Missions) - การให้คะแนนและการป้อนกลับทันที (Points & Feedback)	**ภารกิจต้องมีเป้าหมายชัดเจนและท้าทายตามระดับความสามารถ:** แบ่งกิจกรรมเป็นด่านย่อยให้ผู้เรียนเห็นความสำเร็จของตนเองทันที	นำเทคโนโลยีที่จับต้องได้ง่าย เช่น แอปพลิเคชันหรือ Smart Watch รุ่นพื้นฐาน มาใช้ประเมินผลแบบ Real-time
2. ด้านความเป็นอิสระ (Autonomy) *ต้องการมีสิทธิ์เลือกและไม่ถูกบังคับ*	- ทางเลือกในภารกิจ (Choices) - การปลดล็อกความสำเร็จ (Badges/Achievements)	**การออกแบบที่ยืดหยุ่น:** ให้ผู้เรียนสามารถเลือกภารกิจหรือระดับความยากที่เหมาะสมกับข้อจำกัดทางกายภาพของตนเองได้	ออกแบบคู่มือภารกิจ (Quest Bank) ให้ครูเลือกใช้ และโรงเรียนยืดหยุ่นเวลาเรียนให้สอดคล้องกับสภาพอากาศ
3. ด้านความสัมพันธ์ (Relatedness)	- กระดานผู้นำแบบกลุ่ม (Team Leaderboards)	**การแข่งขันที่ปลอดภัยควบคู่ความร่วมมือ:** เน้นการทำภารกิจแบบทีมเพื่อสร้างแรงจูงใจเชิงบวก ลดความกดดันจากการแข่งขันรายบุคคล	ผู้บริหารกำหนดนโยบายสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะสังคม

ความต้องการพื้นฐาน (SDT)	กลไกเกมที่ตอบสนอง (Gamification Elements)	ข้อกำหนดการออกแบบสำหรับรายวิชาพลศึกษา (Design Requirements)	แนวทางการนำไปใช้ในระบบโรงเรียน
ต้องการการยอมรับและการมีส่วนร่วมกับกลุ่ม	- ความร่วมมือ (Collaboration)		และสร้างบรรยากาศห้องเรียนเชิงบวก

จากตารางที่ 10 ข้อกำหนดการออกแบบเหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นหลักการออกแบบเบื้องต้น (Preliminary Design Principles) เพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างต้นแบบรายวิชาพลศึกษาเชิงภารกิจ (Prototype) ในกระบวนการวิจัยเชิงออกแบบการศึกษา (EDR) ระยะที่ 2 ต่อไป

อภิปรายผล

1. ประสบการณ์เดิม: ภาวะประคองตัวภายใต้ความขาดแคลน

ข้อค้นพบที่นักเรียนส่วนใหญ่สะท้อนประสบการณ์ด้านอุปสรรคในการเรียน เช่น สภาพอากาศและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ (72.22%) สอดคล้องกับข้อจำกัดที่ครูสะท้อนออกมาสูงสุดในเรื่องความขาดแคลนอุปกรณ์ (83.33%) ซึ่งเป็นประเด็นที่งานวิจัยในบริบทโรงเรียนไทยรายงานไว้เช่นกัน (ศิริโฉม หนูเปีย และก้องเกียรติ เชยชม, 2568) นอกจากนี้ การที่นักเรียนมีความต้องการจำเป็นในด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นความสนุกและความท้าทายสูงถึง ร้อยละ 60.00 สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนเดิมอาจยังไม่ตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียนเท่าที่ควร เมื่อเชื่อมโยงกับข้อมูลระดับประเทศที่เด็กและเยาวชนไทยเพียงร้อยละ 27 ปฏิบัติตามแนวทางกิจกรรมทางกายตามเกณฑ์ (Widyastari et al., 2022) จึงสะท้อนว่าการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ในชั้นเรียนพลศึกษาเป็นคันโยกเชิงระบบที่มีนัยสำคัญ

2. เกมมิฟิเคชันและการเรียนรู้แบบภารกิจกับการพัฒนาสมรรถภาพทางกาย

นักเรียนแสดงความรู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนานต่อกระบวนการเรียนรู้รูปแบบใหม่ในระดับสูง (93.33%) และมีความต้องการรูปแบบกิจกรรมที่เน้นความสนุก การแข่งขัน และความท้าทาย (60.00%) พร้อมทั้งต้องการการสนับสนุนด้านความสัมพันธ์และกำลังใจ (24.44%) รูปแบบความต้องการดังกล่าวสามารถอธิบายได้ด้วยกรอบ SDT กล่าวคือ ความท้าทายและเป้าหมายช่วยสนับสนุนความรู้สึก “ทำได้” (Competence) ขณะที่บรรยากาศที่เป็นมิตรช่วยสนับสนุนความสัมพันธ์ (Relatedness) (Deci & Ryan, 2000)

ในเชิงการออกแบบ เกมมิฟิเคชันถูกนิยามว่าเป็นการประยุกต์องค์ประกอบการออกแบบเกมในบริบทที่ไม่ใช่เกม (Deterding et al., 2011) ดังนั้น Design Requirements ที่ได้จากงานวิจัยนี้จึงชี้ไปสู่การออกแบบภารกิจที่มีความสนุกและการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและข้อค้นพบจากงานสังเคราะห์ที่ชี้ว่าเกมมิฟิเคชันส่งผลเชิงบวกต่อแรงจูงใจ (Sailer & Homner, 2020)

ประเด็นที่น่าสนใจคือ นักเรียนมีความต้องการจำเป็นสูงสุดในด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี เช่น Smart Watch และแอปพลิเคชัน (65.56%) ซึ่งชี้ว่าผู้เรียนต้องการหลักฐานความก้าวหน้าที่มองเห็นได้และจับต้องได้ อย่างไรก็ดี การนำเทคโนโลยีมาใช้ต้องคำนึงถึงความพร้อมของทรัพยากร ซึ่งในงานวิจัยนี้ ครูและผู้บริหารต่างสะท้อนความจำเป็นเร่งด่วนด้านอุปกรณ์และนวัตกรรมเหมือนกันที่ ร้อยละ 100

ผลการวิจัยยังสะท้อนว่าความพร้อมของระบบโรงเรียนเป็นเงื่อนไขสำคัญ เพราะครูต้องการเวลาเตรียมการสอน (100%) และการสนับสนุนจากผู้บริหาร (100%) ขณะที่ผู้บริหารเน้นความสำคัญของการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ (100%) ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับหลักการของ EDR ที่มองนวัตกรรมเป็นการออกแบบในระบบจริง จึงต้องพิจารณาทั้งตัวชิ้นงานและโครงสร้างสนับสนุนไปพร้อมกัน (McKenney & Reeves, 2012) ด้วยเหตุนี้ ระยะถัดไปของการวิจัยควรนำ Design Requirements ที่ได้ไปพัฒนาต้นแบบรายวิชาที่ตอบสนองต่อความต้องการด้านเทคโนโลยีของผู้เรียน ภายใต้ข้อ จำกัดด้านทรัพยากรของโรงเรียนอย่างสมดุล

อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบเชิงปริมาณที่นำเสนอในรูปแบบของค่าร้อยละในงานวิจัยนี้ มีข้อจำกัดที่ควรคำนึงถึงอันเนื่องมาจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ค่อนข้างเล็ก (Small sample size) โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ครูพลศึกษา จำนวน 6 ท่าน และผู้บริหาร จำนวน 6 ท่าน ดังนั้นการตีความสถิติร้อยละจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนแนวโน้มและน้ำหนักความสำคัญของความต้องการภายในบริบทเฉพาะของสถานศึกษาที่ทำการศึกษา (Context-specific) เพื่อใช้เป็นฐานในการออกแบบนวัตกรรม มากกว่าการมุ่งเน้นเพื่ออ้างอิงหรือวางนัยทั่วไป (Generalization) ไปสู่ประชากรกลุ่มใหญ่

3. คุณค่าของงานวิจัย

3.1 คุณค่าด้านทฤษฎี (Theoretical Contribution) งานวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทางการออกแบบ "Gamified PE Design grounded in SDT within Resource-constrained Context" โดยขยายขอบเขตของทฤษฎีการกำหนดเป้าหมายด้วยตนเอง (SDT) ไปสู่การประยุกต์ใช้ในรายวิชาพลศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร (Resource-constrained) ของโรงเรียนเอกชน ชี้ให้เห็นว่ากลไกเกมมิฟิเคชันที่ออกแบบอย่างเป็นระบบสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนก้าวข้ามข้อจำกัดทางกายภาพ เช่น สภาพอากาศและอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอได้

3.2 คุณค่าด้านระเบียบวิธีวิจัย (Methodological Contribution) บทความนี้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบ "EDR Phase 1 Integration with Stakeholder Triangulation" โดยการบูรณาการกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เข้ากับระเบียบวิธีวิจัยเชิงออกแบบทางการศึกษา (EDR) ในระยะวิเคราะห์ มีการใช้การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) จากข้อมูล 3 แหล่ง ได้แก่ นักเรียน ครู และผู้บริหาร เพื่อนิยามข้อกำหนดการออกแบบ (Design Requirements) ให้มีความครอบคลุมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทการศึกษาที่มีความซับซ้อน

3.3 คุณค่าด้านการนำไปใช้ (Practical Contribution) งานวิจัยได้จัดทำ Roadmap สำหรับโรงเรียนเอกชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนผ่านภารกิจเชิงเกม โดยมีข้อแนะนำที่สำคัญคือ

1) การสนับสนุนเชิงนโยบาย: ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณด้านนวัตกรรมและอุปกรณ์ที่จำเป็น

2) การออกแบบกิจกรรม: เน้นภารกิจที่มีเป้าหมายชัดเจนและระบบการป้อนกลับทันที เพื่อลดภาระครูและเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียน

3) ระบบสนับสนุนครู: สร้างแพลตฟอร์มหรือคู่มือที่ช่วยให้ครูพลศึกษาสามารถบริหารจัดการนวัตกรรมได้แม้จะมีข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเชิงออกแบบการศึกษา ระยะที่ 1 นี้ทำให้เห็นภาพชัดเจนของช่องว่างระหว่างการเรียนพลศึกษาแบบเดิมกับความคาดหวังต่อรายวิชาแบบใหม่ นักเรียนสะท้อนแรงจูงใจต่ำและกิจกรรมซ้ำเดิม ขณะที่ต้องการภารกิจที่ท้าทาย การแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม รวมถึงระบบติดตามความก้าวหน้าและสมรรถภาพด้วยเทคโนโลยี ครูและผู้บริหารเห็นพ้องถึงความจำเป็นของทรัพยากร เวลา และการพัฒนาวิชาชีพ พร้อมกลไกสนับสนุนระดับโรงเรียน ข้อค้นพบจึงนำไปสู่ข้อกำหนดการออกแบบรายวิชาพลศึกษาที่มุ่งเสริมสมรรถภาพทางกาย ได้แก่ (1) ภารกิจที่มีเป้าหมายชัดเจนและมีการป้อนกลับทันที (2) การแข่งขันที่ปลอดภัยควบคู่ความร่วมมือ (3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อสะท้อนความก้าวหน้า และ (4) ระบบสนับสนุนครูและโรงเรียนเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปได้จริงจากข้อค้นพบข้างต้นนำไปสู่หลักการสำคัญในการออกแบบภารกิจเชิงเกมมิฟิเคชัน (Gamified Missions) สำหรับรายวิชาพลศึกษา ดังนี้

1. Goal Clarity & Instant Feedback ภารกิจต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและมีระบบการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนในทันที

2. Safe & Creative Competition เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมการแข่งขันที่ปลอดภัยและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มากกว่าการมุ่งเน้นผลแพ้ชนะเพียงอย่างเดียว

3. Technology Integration: บูรณาการเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสะท้อนความก้าวหน้า (Progress Tracking) ของนักเรียนให้เห็นภาพชัดเจน

4. Institutional Support System ต้องมีระบบสนับสนุนทั้งสำหรับครูและโรงเรียน เพื่อให้สามารถนำนวัตกรรมไปใช้ปฏิบัติจริงได้ภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากร

ข้อจำกัดของการวิจัย

งานวิจัยในระยะนี้มีข้อจำกัดที่ควรคำนึงถึง ได้แก่ 1) ข้อจำกัดด้านบริบทและการอ้างอิงผล เนื่องจากเป็นการศึกษาเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งอาจมีบริบทความพร้อมด้านทรัพยากรแตกต่างจากโรงเรียนรัฐบาลหรือภูมิภาคอื่น 2) ข้อจำกัดด้านระเบียบวิธีวิจัย ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลเชิงประเมินตนเอง (Self-reported data) และการใช้สถิติร้อยละในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดในการเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด และ 3) ข้อจำกัดของขอบเขตงานวิจัย (EDR ระยะที่ 1) การศึกษานี้เป็นเพียงการสำรวจความต้องการเพื่อกำหนดข้อกำหนดการออกแบบ (Design Requirements) เท่านั้น จึงยังไม่มีการนำนวัตกรรมไปใช้จริงและยังไม่มีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางสมรรถภาพทางกายที่แท้จริงของผู้เรียน ซึ่งจะดำเนินการในระยะการวิจัยถัดไป

ข้อเสนอแนะ

1. **ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ** การพัฒนารายวิชาในระยะถัดไปควรออกแบบภารกิจให้ทำได้ภายในเวลาเรียนที่จำกัด กำหนดเป้าหมาย–เกณฑ์สำเร็จที่ชัดเจน และออกแบบระบบป้อนกลับที่ครูจัดการได้จริง โดยเน้นทั้งการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีม

2. ข้อเสนอแนะเชิงระบบโรงเรียน โรงเรียนควรวางแผนสนับสนุนอุปกรณ์และทรัพยากรที่จำเป็น (เช่น อุปกรณ์กีฬาและเครื่องมือสะท้อนสมรรถภาพ) จัดอบรม/พัฒนาครู และกำหนดกลไกติดตามประเมินผลรายวิชานำร่อง เพื่อสนับสนุนการขยายผลอย่างมีคุณภาพ

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิจัย ควรนำ design requirements ที่ได้ไปสร้างต้นแบบรายวิชาและทดสอบแบบวนรอบตามแนวทาง EDR รวมทั้งศึกษาความเหมาะสมของการใช้เทคโนโลยีติดตามสมรรถภาพในบริบทโรงเรียนที่มีทรัพยากรต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Recommendations) เพื่อให้การนำนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบเกมที่เน้นภารกิจ (Gamified Quest-Based Learning) ไปใช้ได้อย่างกว้างขวางและยั่งยืนในโรงเรียนเอกชน หน่วยงานต้นสังกัดอย่าง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรมีบทบาทเชิงนโยบายในระดับที่สูงขึ้น ดังนี้

4.1 การกำหนดมาตรฐานนวัตกรรมทางการศึกษาเอกชน: สช. ควรพิจารณากำหนดนโยบายสนับสนุนการนำ "เกมมิฟิเคชัน" และ "นวัตกรรมดิจิทัล" มาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการยกระดับวิชาพลศึกษา โดยบรรจุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเอกชน เพื่อให้โรงเรียนมีแนวทางที่ชัดเจนและได้รับการรับรองมาตรฐานการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่

4.2 การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรส่วนกลาง เนื่องจากงานวิจัยพบว่าอุปสรรคสำคัญคืออุปกรณ์และเทคโนโลยีไม่เพียงพอ (72.22%) สช. ควรมีนโยบายจัดตั้งกองทุนส่งเสริมหรือจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีและอุปกรณ์กีฬาที่ทันสมัยให้กับโรงเรียนเอกชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมเชิงเกม

4.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและแพลตฟอร์มกลาง สช. ควรทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการสร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ระดับประเทศที่รวม "ภารกิจเชิงเกม" (Quest Bank) สำหรับวิชาพลศึกษา เพื่อให้ครูในสังกัดโรงเรียนเอกชนทั่วประเทศสามารถเข้าถึง แบ่งปัน และนำไปปรับใช้ได้ทันที ซึ่งเป็นการสนับสนุนระบบสนับสนุนครูและโรงเรียนในระยะยาว

4.4 การพัฒนาบุคลากรในระดับมหภาค ควรมีนโยบายจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และการสร้างสรรค์ภารกิจเชิงเกมให้กับครูพลศึกษาในสังกัด สช. อย่างต่อเนื่อง โดยอาจร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้าง "ครูผู้นำนวัตกรรม" ที่สามารถออกแบบการเรียนรู้ให้ตอบโจทย์ความต้องการของนักเรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

ไปรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา และ ชูจิต ตรีรัตนพันธ์. (2560). *การคิดเชิงออกแบบ: เรียนรู้ด้วยการลงมือทำ*. ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC).

สุวิมล ว่องวาณิช. (2566). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริโฉม หนูเปีย และ ก้องเกียรติ เชยชม. (2568). สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาของครูพลศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ, 17*(1), 227–289.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology, 3*(2), 77–101.

Brown, T. (2008). Design thinking. *Harvard Business Review, 86*(6), 84–92.

Busschaert, C., De Meester, F., De Bourdeaudhuij, I., Cardon, G., Tercedor, P., & Haerens, L. (2016). Integrating stakeholders' perspectives in the design of physical activity interventions. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 13*, Article 114.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry, 11*(4), 227–268.

Deterding, S., Dixon, D., Khaled, R., & Nacke, L. (2011). *From game design elements to gamefulness: Defining "gamification"* [Paper presentation]. Proceedings of the 15th International Academic MindTrek Conference, Tampere, Finland.

Hamari, J., Koivisto, J., & Sarsa, H. (2014). *Does gamification work? A literature review of empirical studies on gamification* [Paper presentation]. 47th Hawaii International Conference on System Sciences, Hawaii, HI, United States.

Kapp, K. M. (2012). *The gamification of learning and instruction: Game-based methods and strategies for training and education*. Pfeiffer.

McKenney, S., & Reeves, T. C. (2012). *Conducting educational design research*. Routledge.

McKenney, S., & Reeves, T. C. (2018). *Conducting educational design research* (2nd ed.). Routledge.

Sailer, M., & Homner, L. (2020). The gamification of learning: A meta-analysis. *Educational Psychology Review, 32*, 77–112.

Sal-de-Rellán, A., Hernández-Suárez, J., & Hernaiz-Sánchez, A. (2025). Gamification and motivation in adolescents: A systematic review. *Frontiers in Psychology*, *16*, Article 1575104.

Snelson, C. (2022). Quest-based learning: A scoping review of the research literature. *TechTrends, 66*(2), 287–297.

Sotos-Martínez, C., Ferriz-Valero, A., & García-Martínez, S. (2022). The effects of gamification on the motivation and basic psychological needs of secondary school physical education students. *Physical Education and Sport Pedagogy*. Advance online publication.

Stanford d.school. (2010). *An introduction to design thinking: Process guide*. Hasso Plattner Institute of Design at Stanford University, Stanford, CA.

UNICEF. (2024, May 8). *Over 10 million children in Thailand affected by high heat* [Press release].

Widyastari, D. A., Saonuam, P., Rasri, N., Pongpradit, K., & Katewongsa, P. (2022). Results from the Thailand 2022 report card on physical activity for children and youth. *Journal of Exercise Science & Fitness, 20*(4), 276–282.

World Health Organization. (2020). *WHO guidelines on physical activity and sedentary behaviour*. https://www.who.int/publications/i/item/9789240015128

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 99 - 108 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

The Relationship between Transformational Leadership of School Administrators and Academic Administration in Secondary Schools under the Samut Prakan Secondary Educational Service Area

Nantana Dechsri [1*], Orachorn Wattanakul [2], Prompak Buengbua [3] and Taworn Wattanakul [4]

[1] Master Student of Educational Administration, Rattana Bundit University

[2, 3, 4] Lecturer of Education Administration, Rattana Bundit University

* Corresponding author. E-mail: krukainantana4159@gmail.com

ABSTRACT

This study aimed to (1) examine the levels of transformational leadership of school administrators and academic administration in secondary schools, and (2) analyze the relationship between transformational leadership of school administrators and academic administration in secondary schools under the Samut Prakan Secondary Educational Service Area. The sample consisted of 330 secondary school teachers selected through simple random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with item-objective congruence (IOC) values ranging between 0.67-1.00 and an overall reliability coefficient of 0.99. Data were analyzed using mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The findings revealed that (1) both transformational leadership and academic administration were at a high level overall, and (2) transformational leadership of school administrators was positively correlated with academic administration at a high level, with statistical significance at the .01 level. These findings provide empirical evidence supporting the role of transformational leadership in enhancing the effectiveness of academic administration in secondary schools and offer implications for educational leadership development and policy improvement.

Keywords: Transformational Leadership, School Administrators, Academic Administration, Secondary Schools, Samut Prakan.

Received 6 February 2026; **Revised** 20 February 2026; **Accepted** 23 February 2026

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

นันทนา เดชศรี [1*], อรชร วัฒนกุล [2], พร้อมภัค บึงบัว [3] และ ถาวร วัฒนกุล [4]

[1] นิสิตหลักสูตร การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

[2, 3, 4] อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

[*] Corresponding author. E-mail: krukainantana4159@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา และ (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 330 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยครั้งนี้ให้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนบทบาทของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนมัธยมศึกษา, จังหวัดสมุทรปราการ

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นภารกิจสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมุ่งยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) การบริหารงานวิชาการจึงเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล ตลอดจนการนิเทศภายใน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพผู้เรียน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยหลายฉบับสะท้อนว่าการบริหารงานวิชาการยังประสบปัญหาในด้านประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการพัฒนา (กานต์ชนก ปัทมรัตน์, 2564; กีรติ ฉิมพุฒ, 2565) จึงทำให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนภารกิจหลักดังกล่าว

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (ณัฏฐโชติ จันทร์เพ็ชร, 2562) โดยในแนวคิดดังกล่าวมีรากฐานมาจาก Burns (1978) ซึ่งเสนอแนวคิดผู้นำที่ยกระดับแรงจูงใจและคุณธรรมของผู้ตาม และได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดย Bass and Avolio (1994) ที่อธิบายองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา การคำนึงถึงความแตกต่างรายบุคคล และอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ สามารถส่งเสริมให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจและพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของ ธนาภรณ์ ชานันโท (2557) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการกระตุ้นทางปัญญาและการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ขณะที่ อุมาพร นันทวิสุทธิ์ (2561) และ อรอุมา บุญศาสตร์ (2557) รายงาน

ผลในทิศทางเดียวกันว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในภาพรวม

การศึกษาของ นงนุช อินทรโคกสูง (2565) ชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานวิชาการในระดับมัธยมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการมีผู้นำที่สามารถกำหนดทิศทางและพัฒนางานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อทำการศึกษาภายในงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการในบริบทต่าง ๆ

แม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการในหลายบริบท แต่ยังไม่มีการศึกษาเฉพาะในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ซึ่งมีลักษณะบริบทเฉพาะด้านจำนวนสถานศึกษาและความหลากหลายของครูผู้สอน ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังกล่าวในบริบทพื้นที่เฉพาะ เพื่อสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและกำหนดแนวทางเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,331 คน จาก 25 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ตามอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางบ่อ อำเภอบางพลี อำเภอบางเสาธง อำเภอพระประแดง และอำเภอพระสมุทรเจดีย์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายตัวที่ครอบคลุมพื้นที่ศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัยโดยเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2-3 คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการบริหารงานวิชาการ

โดยตอนที่ 2-3 มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยข้อคำถามที่ใช้เป็นมาตราส่วนประมาณค่าในการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของ Likert (Likert Scale) และกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของ Best (1977) ซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึงระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึงระดับความคิดเห็นมาก
ค่าเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึงระดับความคิดเห็นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึงระดับความคิดเห็นน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึงระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00

จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.993 ซึ่งสะท้อนถึงความสอดคล้องภายในของข้อคำถามในระดับสูงมาก

จากการทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.993 ซึ่งสะท้อนถึงความสอดคล้องภายในของข้อคำถามในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความเสถียรและสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2567 ถึงเดือนมิถุนายน 2568 โดยผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองแก่ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 330 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบถ้วน 330 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 100

ก่อนการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัยโดยสมัครใจ พร้อมทั้งรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับและใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น จากนั้นจึงตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัสข้อมูล และดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่และร้อยละ

6.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานวิชาการ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (2) การสร้างแรงบันดาลใจ (3) การกระตุ้นทางปัญญา และ (4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยสำหรับการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาหลักสูตร (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (4) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ (6) การนิเทศการศึกษา ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรต้น (Independent Variable) และการบริหารงานวิชาการเป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) โดยมีสมมติฐานว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา แสดงดังภาพที่ 1

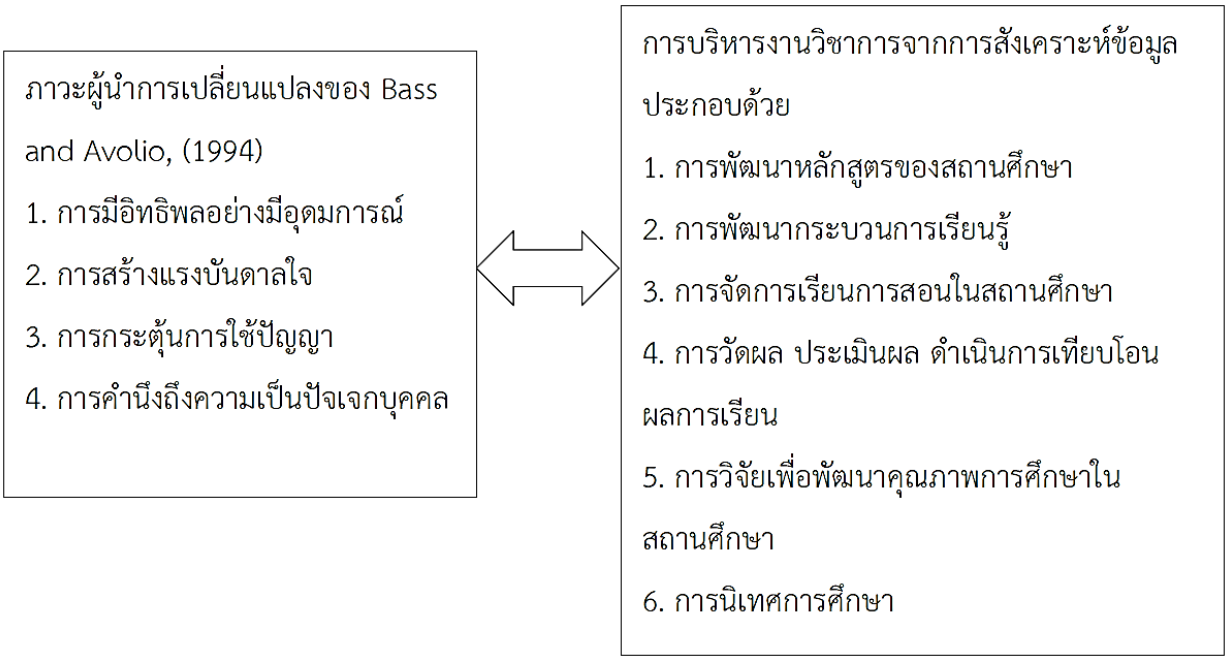

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการตอบแบบสอบถามในส่วนปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ เพศชาย จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 อายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 ประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0

จากวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลง และการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ สามารถแสดงผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ในระดับตัวแปรภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลง และการบริหารงานด้านวิชาการ เป็นการแสดงในภาพรวม สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการบริหารงานด้านวิชาการ โดยภาพรวม

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง			
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.21	0.67	มากที่สุด
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.20	0.59	มาก
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.22	0.66	มากที่สุด
ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.23	0.68	มากที่สุด
รวมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	**4.22**	**0.64**	**มากที่สุด**
การบริหารงานด้านวิชาการ			
ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.24	0.68	มากที่สุด
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.23	0.70	มากที่สุด

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.24	0.71	มากที่สุด
ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการโอนผลการเรียน	4.25	0.77	มากที่สุด
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.26	0.71	มากที่สุด
ด้านการนิเทศการศึกษา	4.27	0.70	มากที่สุด
รวมการบริหารงานด้านวิชาการ	**4.25**	**0.65**	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.23, S.D.=0.68) แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมการนำที่มุ่งสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นการพัฒนา และให้ความสำคัญกับบุคลากรในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง และในส่วนของการบริหารงานวิชาการ พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}$=4.18, S.D.=0.71) สะท้อนถึง การดำเนินงานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศภายในที่มีความเข้มแข็ง เมื่อพิจารณาร่วมกันทั้งสองตัวแปร พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งคู่ ซึ่งบ่งชี้ถึงความพร้อมเชิงโครงสร้างและเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน

จากวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานทางด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลการวิเคราะห์สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารวิชาการ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง / การบริหารงานทางด้านวิชาการ	การพัฒนาหลักสูตร(Y1)	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y2)	การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (Y3)	การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการโอนผลการเรียน (Y4)	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (Y5)	การนิเทศการศึกษา (Y6)	**โดยรวม**
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X1)	.758**	.758**	.791**	.798**	.817**	.786**	.845**
การสร้างแรงบันดาลใจ (X2)	.754**	.761**	.775**	.775**	.791**	.773**	.831**
การกระตุ้นทางปัญญา (X3)	.755**	.730**	.722**	.750**	.745**	.759**	.801**
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X4)	.785**	.768**	.782**	.788**	.806**	.810**	.851**
โดยรวม	**.799****	**.790****	**.804****	**.815****	**.827****	**.820****	**.872****

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .78$, $p < .01$) ค่า

ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน กล่าวคือ เมื่อผู้บริหารแสดงพฤติกรรมการนำเชิงเปลี่ยนแปลงมากขึ้น การดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษาก็มีแนวโน้มพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้นตามไปด้วย ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของผู้นำในการขับเคลื่อนระบบวิชาการของสถานศึกษาในบริบทพื้นที่ศึกษา

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารในพื้นที่ศึกษามีบทบาทเชิงรุกในการขับเคลื่อนงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มิได้จำกัดเพียงบทบาทด้านการบริหารทั่วไป แต่ให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายใน และการยกระดับคุณภาพครู ผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า ระบบการบริหารการศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารจึงต้องปรับตัวสู่การเป็นผู้นำเชิงพัฒนามากกว่าผู้สั่งการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นศักยภาพ และพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ เมื่อพิจารณาในบริบทของจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และโครงสร้างโรงเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นในการบริหารงาน และสามารถกำหนดทิศทางงานวิชาการให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ระดับที่อยู่ในเกณฑ์มาก อันสะท้อนถึงความสามารถในการปรับบทบาทผู้นำให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนาภรณ์ ชานันโท (2557) ที่พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการกระตุ้นทางปัญญา และยังสอดคล้องกับ อุมาพร นันทวิสุทธิ์ (2561) ที่รายงานว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงสามารถสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสรุปได้ว่า ระดับภาวะผู้นำและการบริหารงานวิชาการที่อยู่ในระดับมาก จึงไม่เพียงสะท้อนการปฏิบัติงานในเชิงปริมาณ แต่สะท้อนถึงศักยภาพเชิงโครงสร้างของระบบบริหารสถานศึกษาในพื้นที่ศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศอย่าง Radiana and Usman (2024) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียน โดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การมีส่วนร่วมของครู และนวัตกรรมองค์กร ซึ่งชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงสามารถส่งผลบวกต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยอธิบาย ว่าภาวะผู้นำที่ดีช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและเอื้อต่อการพัฒนาองค์รวมของคุณภาพการศึกษา และ Alzoraiki et al. (2024) รายงานผลการศึกษาวิจัยในต่างประเทศว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนที่ดีขึ้น ครูมีแรงจูงใจในงานเพิ่มขึ้น และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน ซึ่งสะท้อนว่าภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงไม่เพียงส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการแต่ยังขยายไปถึงการพัฒนา school culture และการยกระดับผลลัพธ์ด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยรวม

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .78$, $p < .01$) ซึ่งถือเป็นค่าความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าทั้งสองตัวแปรมีแนวโน้มเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันอย่างชัดเจน ในเชิงวิเคราะห์ ค่าความสัมพันธ์ระดับสูงดังกล่าวสะท้อนว่าการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารมิได้ส่งผลเพียงทางอ้อม แต่มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับคุณภาพของกระบวนการบริหารงานวิชาการ กล่าวคือ เมื่อผู้บริหารแสดงพฤติกรรมการนำเชิงเปลี่ยนแปลง เช่น การสร้างแรงจูงใจ การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และการให้การสนับสนุนรายบุคคล การดำเนินงานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศการศึกษาก็มีแนวโน้มพัฒนาอย่างสอดคล้องกัน และในมุมมองเชิงทฤษฎี ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยจึงชี้ให้เห็นว่าคุณภาพของงานวิชาการมิได้ขึ้นอยู่กับระบบงานเพียง

อย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ อรอุมา บุญศาสตร์ (2557) ที่พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งสอดคล้องกับ นงนุช อินทรโคกสูง (2565) ที่ชี้ว่าการนิเทศและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อผู้บริหารมีบทบาทนำอย่างชัดเจน ดังนั้น ค่าความสัมพันธ์ระดับสูงที่พบในการศึกษาครั้งนี้จึงตอกย้ำว่า การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงควรถูกกำหนดเป็นกลไกหลักในการยกระดับคุณภาพ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยเฉพาะในบริบทพื้นที่ที่มีความหลากหลายและความท้าทายเชิงโครงสร้างเช่นจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศที่ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงกับผลลัพธ์ด้านวิชาการ โดย Leithwood and Sun (2020) พบว่าภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนผ่านกระบวนการพัฒนาครู การเสริมสร้างความมุ่งมั่นของบุคลากรและการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้นำมิได้มีบทบาทเพียงในระดับการกำหนดนโยบาย แต่มีอิทธิพลเชิงโครงสร้างต่อระบบงานวิชาการทั้งหมดของสถานศึกษา กล่าวคือ เมื่อผู้นำสามารถ กำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ย่อมก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และ Hallinger and Kulophas (2020) ยังรายงานว่าภาวะผู้นำมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการพัฒนาวิชาชีพครูและกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยเฉพาะในบริบทที่โรงเรียนต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายและการแข่งขันด้านคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งนี้ที่พบค่าความสัมพันธ์ในระดับสูง (r = .78) แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมิได้เป็นเพียงปัจจัยสนับสนุน แต่เป็นกลไกหลักที่เชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม และมีบทบาทสำคัญในการยกระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ประการแรก ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการนำองค์กรและขับเคลื่อนงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม

ประการที่สอง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับที่สูงขึ้น จะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีแนวโน้มพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นตามไปด้วย

สามารถสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ และมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้นทางปัญญา เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือของครูและยกระดับคุณภาพการดำเนินงานทางวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมการจัดอบรมหรือโครงการพัฒนาผู้บริหารที่มุ่งเน้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงควบคู่กับการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างทักษะการนำและการจัดการเชิงวิชาการอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในภาพรวม

1.3 สถานศึกษาควรกำหนดแผนพัฒนางานวิชาการที่เชื่อมโยงกับบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเพิ่มเติม เช่น วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศในการทำงาน หรือแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อขยายกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมมิติที่หลากหลายและช่วยอธิบายกลไกเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรดำเนินการวิจัยในลักษณะเชิงคุณภาพหรือแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เพื่อศึกษากระบวนการเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ ทั้งในมิติพฤติกรรมการนำ การตัดสินใจ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณ

2.3 ควรขยายพื้นที่ศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น หรือเปรียบเทียบระหว่างจังหวัด เพื่อศึกษาความแตกต่างเชิงบริบทของภาวะผู้นำและการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการอธิบายผลการวิจัย และสนับสนุนการกำหนดแนวทางพัฒนาผู้บริหารในระดับที่กว้างขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *โรงเรียนมาตรฐานสากล คู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม

กานต์ชนก ปัทมรัตน์. (2564). *การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มแม่เปิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2*. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

กีรติ ฉิมพุฒ. (2565). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ณัฏฐโชติ จันทร์เพ็ชร. (2562). การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง. ใน *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 "Graduate School CONFERENCE 2019*. (หน้า 186-195). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ธนาภรณ์ ชานันโท. (2557). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นงนุช อินทรโคกสูง. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

อุมาพร นันทวิสุทธิ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. *วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม*, *12*(1), 90-105.

อรอุมา บุญศาสตร์. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*. (วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Alzoraiki, M., Ahmad, A. R., Ateeq, A., & Milhem, M. (2024, July). The role of transformational leadership in enhancing school culture and teaching performance in Yemeni public schools. In *Frontiers in education*, *9*, 1413607.

Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational leadership*. Sage Publications.

Best, J. W. (1977). *Research in education* (3rd ed.). Prentice-Hall.

Burns, J. M. (1978). *Leadership*. Harper & Row.

Hallinger, P., & Kulophas, D. (2022). The evolving knowledge base on leadership and teacher professional learning: a bibliometric analysis of the literature, 1960-2018. *Leadership for professional learning*, 6-25.

Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*, 607-610.

Radiana, U. (2024). Transformational leadership and its impact on school performance in the 21st century. *Jurnal Manajemen Pendidikan*, *15*(1), 10-18.

Sun, J., & Leithwood, K. (2012). Transformational school leadership effects on student achievement. *Leadership and Policy in Schools*, *11*(4), 418-451.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 109 - 120 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Development the Desirable Competencies of Local Government Officials in the 21st Century: A Qualitative Study of Local Administration Executives and Experts

Thutsapong Wongsawad

Public Administration, Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College

Corresponding author. E-mail: profthut@gmail.com

ABSTRACT

This research article aims to (1) experiences in developing the essential core competencies of local government officials in the 21st century from the perspectives of administrators, experts, and practitioners within local administrative organizations; (2) perspectives and working contexts that reflect 21st-century skills, digital competencies, and public sector innovation that influence organizational effectiveness; (3) the in-depth roles of leadership, area-based management, ethics, and good governance in enhancing effective local administrative management; and (4) appropriate approaches to future competency development. The study employed a qualitative research methodology. Data were collected through semi-structured interviews and non-participant observation, total of 23 key informants were selected using purposive sampling, including administrators, local government officials, and experts in local governance. Data were analyzed using content analysis and the credibility of the findings was ensured through triangulation.

The research findings reveal that 1) The development of core competencies of local government officials in the 21st century reflects adaptation to modern public administration. It encompasses digital competency, higher-order thinking, communication and collaboration, as well as ethics and citizen-centered orientation to enhance the efficiency and transparency of public services. 2) Exploring the work context that reflects 21st-century skills is a crucial foundation for enhancing the effectiveness of local government officials. It emphasizes analytical thinking, communication, collaboration and adaptability, alongside the continuous development of digital technologies and personnel competencies. 3) The analysis of leadership roles, area-based management, ethics, and good governance in relation to the success of local administration can be synthesized into four dimensions: strategic vision, integrity and transparency, collaboration and public participation, and innovation alongside human resource development to enhance efficiency and public trust. and 4) The development of competencies for local government officials in the 21st century should focus on strengthening their capacity to adapt to complex administrative environments through the enhancement of digital skills, higher-order thinking, ethical leadership, participation, and innovation to improve administrative effectiveness and sustainability.

Keywords: Desired Competencies, Local Government Officials, The 21st Century, Administrators and Experts.

Received 18 March 2026; **Revised** 27 March 2026; **Accepted** 3 April 2026

การพัฒนาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21: การศึกษาเชิงคุณภาพจากผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่น

ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข
Corresponding author. E-mail: profthut@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ประสบการณ์การพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 จากมุมมองของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) มุมมองและบริบทการทำงานที่สะท้อนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สมรรถนะด้านดิจิทัล และนวัตกรรมภาครัฐที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์กร (3) บทบาทเชิงลึกของภาวะผู้นำ การบริหารเชิงพื้นที่ จริยธรรม และธรรมาภิบาลต่อความสามารถในการบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิผล และ (4) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่เหมาะสมสำหรับอนาคต การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 23 คน ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการท้องถิ่น และผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาสมรรถนะหลักของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 สะท้อนการปรับตัวต่อการบริหารภาครัฐยุคใหม่ โดยครอบคลุมสมรรถนะด้านดิจิทัล การคิดขั้นสูง การสื่อสารและความร่วมมือ ตลอดจนคุณธรรมและการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อยกระดับประสิทธิภาพและความโปร่งใสของบริการสาธารณะ 2) การสำรวจบริบทการทำงานที่สะท้อนทักษะศตวรรษที่ 21 เป็นฐานสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพข้าราชการท้องถิ่น โดยเน้นการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการปรับตัว ควบคู่การพัฒนาดิจิทัล เทคโนโลยี และสมรรถนะบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 3) การวิเคราะห์บทบาทภาวะผู้นำ การบริหารเชิงพื้นที่ จริยธรรม และธรรมาภิบาลต่อความสำเร็จของการบริหารท้องถิ่น สังเคราะห์ได้ 4 มิติ ได้แก่ วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ คุณธรรมและความโปร่งใส ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม และนวัตกรรมควบคู่การพัฒนาบุคลากร เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความไว้วางใจของประชาชน และ 4) แนวทางพัฒนาสมรรถนะข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเสริมศักยภาพการปรับตัวต่อการบริหารที่ซับซ้อน ผ่านการพัฒนาด้านดิจิทัล การคิดขั้นสูง ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม การมีส่วนร่วม และนวัตกรรม เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: สมรรถนะที่พึงประสงค์, ข้าราชการท้องถิ่น, ศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทยในศตวรรษที่ 21 อยู่ภายใต้สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม หรือโครงสร้างประชากร ซึ่งส่งผลต่อบทบาทและความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อย่างมีนัยสำคัญ และการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล ความซับซ้อนของปัญหาท้องถิ่น ความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ ภัยพิบัติ และความคาดหวังด้านความโปร่งใส ได้ผลักดันให้ข้าราชการท้องถิ่นต้องมีความสามารถใหม่ที่แตกต่างจากความรู้และทักษะเชิงเทคนิคแบบเดิม การพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการท้องถิ่นจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ได้ส่งผลให้บทบาทของภาครัฐท้องถิ่นต้องเผชิญกับความซับซ้อนและความท้าทายมากขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยที่การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นยังคงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและพัฒนาการบริการสาธารณะอย่างยั่งยืน (สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2565) และการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัล การเคลื่อนย้ายทรัพยากรมนุษย์ ความคาดหวังของประชาชนที่สูงขึ้น และความจำเป็นในการบริหารพื้นที่อย่างมีประสิทธิผล ล้วนเป็นแรงผลักดันให้ข้าราชการท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมใหม่ ซึ่งไม่ใช่เพียงความรู้ด้านกฎหมายราชการหรือความสามารถทางเทคนิคเช่นในอดีต แต่ต้องครอบคลุมทักษะเชิงยุทธศาสตร์ ทักษะดิจิทัล การคิดวิเคราะห์เชิงระบบ และการทำงานแบบบูรณาการข้ามหน่วยงาน (OECD, 2020)

สมรรถนะหลักของข้าราชการท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่กำหนดคุณภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐในระดับพื้นที่ โดยเป็นความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และมาตรฐานทางการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2564) ทักษะศตวรรษที่ 21 เป็นการเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัลยังทำให้สมรรถนะด้านดิจิทัลและนวัตกรรมภาครัฐกลายเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการท้องถิ่นในปัจจุบัน บุคลากรภาครัฐจำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการให้บริการ รวมถึงทักษะด้านการจัดการข้อมูล การใช้ระบบวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก การประยุกต์แพลตฟอร์มบริการสาธารณะออนไลน์ ตลอดจนการออกแบบกระบวนการทำงานใหม่ให้มีความคล่องตัว โปร่งใส และใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน (United Nations, 2022) ในสภาพแวดล้อมที่เกิดปัญหาและความคาดหวังของประชาชนเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ความสามารถในการนำการเปลี่ยนแปลง (change leadership) จึงเป็นสมรรถนะที่จำเป็นอย่างยิ่ง ข้าราชการท้องถิ่นต้องสามารถปรับตัวเชิงนโยบาย รับมือสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และบริหารการปฏิรูปองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งไปกว่านั้นประเด็นด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความเป็นธรรม กำลังได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นทั้งจากภาคประชาชนและหน่วยกำกับดูแล ส่งผลให้สมรรถนะด้านจริยธรรมและธรรมาภิบาลกลายเป็นรากฐานที่สำคัญของการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Transparency International, 2023) การทุจริตเชิงระบบ การใช้อำนาจโดยมิชอบ และความบกพร่องในการบริหารงบประมาณ เป็นปัญหาที่กระทบต่อคุณภาพการให้บริการและบั่นทอนศรัทธาของประชาชนอย่างมาก ดังนั้น การยึดมั่นในหลักคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าจึงเป็นสมรรถนะระดับสูงที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารท้องถิ่นให้ตอบโจทย์การพัฒนาในยุคใหม่

จากที่กล่าวมาแม้จะมีกรอบสมรรถนะพื้นฐานของข้าราชการท้องถิ่นที่กำหนดบทบาทและภารกิจไว้อย่างชัดเจน แต่บริบทการบริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ส่งผลให้สมรรถนะเดิมไม่สามารถตอบสนองความท้าทายใหม่ได้อย่างเพียงพอ ความต้องการทักษะสมัยใหม่ เช่น การคิดวิเคราะห์ขั้นสูง การแก้ปัญหาเชิงระบบ การสื่อสาร การจัดการข้อมูล และความร่วมมือข้ามภาคส่วน มีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ยังขาดการศึกษาเชิงลึกที่ระบุสมรรถนะเหล่านี้อย่างเป็นรูปธรรมในบริบทท้องถิ่นไทย โดยเฉพาะสมรรถนะด้านดิจิทัลภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล และยังมีความเหลื่อมล้ำของทักษะระหว่างพื้นที่ อีกทั้งความแตกต่างของบริบทท้องถิ่นและปัญหาด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล และความโปร่งใส ยิ่งตอกย้ำความจำเป็นในการพัฒนากรอบสมรรถนะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อนำไปสู่การกำหนดปัญหาการวิจัยและแนวทางพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและทำความเข้าใจประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการสำรวจและวิเคราะห์สมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในบริบทการบริหารท้องถิ่นยุคใหม่ ทั้งในมิติของความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เอื้อต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 จากมุมมองของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. เพื่อสำรวจมุมมองและบริบทการทำงานที่สะท้อนทักษะศตวรรษที่ 21 สมรรถนะด้านดิจิทัล และนวัตกรรมภาครัฐ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. เพื่อวิเคราะห์บทบาทเชิงลึกของภาวะผู้นำ การบริหารเชิงพื้นที่ จริยธรรม และธรรมาภิบาล ที่มีผลต่อความสามารถในการบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิผล

4. เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่เหมาะสมสำหรับอนาคต เพื่อยกระดับขีดความสามารถของข้าราชการท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลเชิงลึกใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มุ่งศึกษาการพัฒนาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ผ่านการวิเคราะห์เชิงลึกมุมมองจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่น การวิจัยมีลักษณะเป็นการสำรวจเชิงลึก (Exploratory Qualitative Study) เพื่อสำรวจและทำความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับสมรรถนะหลักที่จำเป็นของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 จากมุมมองของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์ประสบการณ์ มุมมอง และบริบทการทำงานที่สะท้อนทักษะศตวรรษที่ 21 สมรรถนะด้านดิจิทัล และนวัตกรรมภาครัฐ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาบทบาทเชิงลึกของภาวะผู้นำ การบริหารเชิงพื้นที่ จริยธรรม และธรรมาภิบาล ที่มีผลต่อความสามารถในการบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิผล และสังเคราะห์ข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงคุณภาพและเสนอการพัฒนาสมรรถนะที่เหมาะสมสำหรับอนาคต เพื่อยกระดับขีดความสามารถของข้าราชการท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 27 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 71 แห่ง รวมทั้งสิ้น 101 แห่ง (องค์กรส่วนราชการจังหวัดเลย, 2567)

ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารท้องถิ่นระดับสูง ได้แก่ 1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการ ข้อมูลที่ใช้เป็นลักษณะความคิดเห็นเชิงตำแหน่งหน้าที่ ที่ไม่ระบุตัวตน และไม่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่น เช่น อดีตผู้บริหาร นักวิชาการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบายหรือการบริหารจัดการ ข้อมูลที่ได้รับเป็นข้อมูลเชิงความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงผู้เชี่ยวชาญ และ 3) ข้าราชการระดับกลางและระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน การให้ข้อมูลในเชิงกระบวนงานและบริบทองค์กร ด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20-30 คน หรือจนกว่าจะเกิดความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation) โดยการนำเสนอผลการศึกษาเป็นลักษณะข้อมูลภาพรวม (aggregate data) ไม่ระบุตัวบุคคลหรือข้อมูลที่สามารถระบุตัวตนได้ เพื่อให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อประเด็นด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยเน้นการใช้ข้อมูลเชิงตำแหน่งหน้าที่ทางการและความคิดเห็นเชิงวิชาการที่ไม่เข้าข่ายคุกคามความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยเก็บข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบและเป็นประเด็นที่ต้องศึกษา ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipation Observation) โดยเก็บข้อมูลประสบการณ์ของผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งมีกระบวนการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม และผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน หลังจากนั้นนำมาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

3.1 ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยเตรียมความรู้และทักษะด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก การสร้างแนวคำถาม การสังเกต การบันทึกภาคสนาม และการวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น สมุดบันทึก แฟ้มข้อมูล และเครื่องบันทึกเสียง

3.2 ขั้นดำเนินการ ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์และกระบวนการวิจัย จากนั้นเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม มีการบันทึกภาคสนามและบันทึกเสียงเพื่อถอดความภายหลัง พร้อมทั้งแปลผลและจัดระเบียบข้อมูลเป็นรายวัน ตรวจสอบความครบถ้วนและความชัดเจนของข้อมูล และยืนยันความถูกต้องกับผู้ให้ข้อมูลก่อนการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยถอดเทปบันทึกเสียงแบบคำต่อคำ และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ร่วมกับบันทึกภาคสนามมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) (ศิริพร จิรวัฒน์กุล, 2553) โดยมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

เริ่มจากการอ่านข้อมูลอย่างละเอียดแบบบรรทัดต่อบรรทัด เพื่อทำความเข้าใจความหมาย กำหนดดัชนีและให้รหัสข้อมูล จากนั้นเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างเพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูล และสังเคราะห์เป็นประเด็นหลัก โดยอาศัยการทบทวนวรรณกรรมประกอบ ต่อมานำดัชนีและหมวดหมู่มาจัดกลุ่มเป็นข้อสรุปย่อย และพัฒนาไปสู่ข้อสรุปในภาพรวม พร้อมทั้งตีความความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อสร้างมโนทัศน์ที่อธิบายสาเหตุ บริบท กระบวนการ และผลลัพธ์ของปรากฏการณ์

เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล (member checking) และใช้การตรวจสอบสามเส้า (Creswell, 2013) ได้แก่ ด้านผู้วิจัย ด้านข้อมูล และด้านการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเน้นการเก็บข้อมูลอย่างหลากหลาย วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ยึดกรอบทฤษฎี และลดอคติของผู้วิจัยให้มากที่สุด

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย พบว่า

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 จากการสัมภาษณ์ ชี้ให้เห็นว่าการปรับตัวต่อบริบทการบริหารภาครัฐที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยสามารถสังเคราะห์เป็น 4 มิติสำคัญ ได้แก่ สมรรถนะด้านดิจิทัลและข้อมูล สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง สมรรถนะด้านการสื่อสารและความร่วมมือ และสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม และการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มิติด้านดิจิทัลและข้อมูลมีบทบาทเด่นในการยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความตรวจสอบได้ของบริการสาธารณะ ขณะที่สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง เช่น การคิดเชิงระบบ เชิงยุทธศาสตร์ และการสร้างนวัตกรรม ช่วยให้องค์กรท้องถิ่นสามารถรับมือกับปัญหาที่ซับซ้อนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ส่วนสมรรถนะด้านการสื่อสารและความร่วมมือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานแบบบูรณาการร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะเดียวกัน สมรรถนะด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นฐานรากของการสร้างความไว้วางใจและคุณค่าภาครัฐ ผลการศึกษายัง พบว่า สมรรถนะที่ข้าราชการท้องถิ่นยังขาดและควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนยังคงอยู่ในทั้ง 4 มิติดังกล่าว โดยเฉพาะด้านดิจิทัลและการจัดการข้อมูล การคิดเชิงยุทธศาสตร์ การสื่อสารสาธารณะและการสร้างเครือข่าย รวมถึงความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ช่องว่างด้านสมรรถนะเหล่านี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร ความรวดเร็วในการตัดสินใจ และระดับความเชื่อมั่นของประชาชน ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจึงมีความจำเป็นต่อการยกระดับศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การสำรวจมุมมองและบริบทการทำงานที่สะท้อนทักษะศตวรรษที่ 21 จากการสัมภาษณ์ ชี้ให้เห็นว่ารากฐานสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการท้องถิ่น ภายใต้บริบทการบริหารที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยสามารถสังเคราะห์เป็น 4 มิติหลัก ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสารการทำงานร่วมกัน และการปรับตัว ด้านการคิดวิเคราะห์ ผู้ให้ข้อมูลเน้นความจำเป็นของการคิดเชิงระบบและการวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ เพื่อให้การตัดสินใจเชิงนโยบายมีความแม่นยำและสอดคล้องกับปัญหาจริงของพื้นที่ การสื่อสารอย่างโปร่งใสเข้าใจง่าย และเป็นสองทาง มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะที่การทำงานร่วมกันทั้งภายในองค์กร ระหว่างหน่วยงาน และกับภาคีเครือข่าย เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างบูรณาการ ส่วนด้านการปรับตัว ข้าราชการท้องถิ่นจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น เรียนรู้เร็ว และพร้อมนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการทำงาน ในประเด็นการบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ (AI) พบว่ายังอยู่ในระยะเริ่มต้นและจำกัดเฉพาะงานบางประเภท เนื่องจากข้อจำกัดด้านโครงสร้างข้อมูล ระบบงานที่ไม่เชื่อมโยง และกระบวนการทำงานที่ยังไม่เป็นดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลเสนอให้

พัฒนาฐานข้อมูลมาตรฐาน ระบบ e-Workflow และแพลตฟอร์มกลาง เพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้ AI ในการวิเคราะห์ คาดการณ์ และปรับปรุงบริการสาธารณะ ทั้งนี้ เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมภาครัฐมีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานท้องถิ่น ผ่านการจัดการข้อมูล การให้บริการประชาชน และการตัดสินใจเชิงนโยบาย ปัจจัยเอื้อที่สำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ผู้บริหาร ความพร้อมด้านงบประมาณ โครงสร้างพื้นฐาน และศักยภาพบุคลากร ขณะที่อุปสรรคหลักคือความไม่พร้อมของบุคลากร ระบบราชการที่แข็งตัว และข้อจำกัดด้านทรัพยากร ดังนั้น การพัฒนาทักษะบุคลากรควบคู่กับการปรับระบบดิจิทัลอย่างเป็นระบบจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการยกระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21

3. วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์บทบาทเชิงลึกของภาวะผู้นำ การบริหารเชิงพื้นที่ จริยธรรม และธรรมาภิบาลที่มีผลต่อความสามารถในการบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิผล จากการสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลเป็นปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารเชิงพื้นที่ โดยสามารถสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิผลออกเป็น 4 มิติหลัก ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์และการคิดเชิงกลยุทธ์ ซึ่งสะท้อนความสามารถในการมองภาพรวม วิเคราะห์บริบทพื้นที่ และใช้ข้อมูลเป็นฐานในการตัดสินใจอย่างแม่นยำ (2) คุณธรรม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นรากฐานของความชอบธรรมและความเชื่อมั่นจากประชาชน (3) ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ที่ช่วยให้การบริหารงานเกิดการบูรณาการทรัพยากรจากหลายภาคส่วน ลดความซ้ำซ้อน และตอบโจทย์ปัญหาเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (4) นวัตกรรมและการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเน้นการเปิดรับเทคโนโลยี การใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่ และการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำในมิติดังกล่าวช่วยเพิ่มความคล่องตัวในการบริหาร เชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติ และยกระดับคุณภาพบริการสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม และผลการวิจัยยังสะท้อนว่า จริยธรรมและธรรมาภิบาลมีบทบาททั้งเชิงโครงสร้างและเชิงกระบวนการต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการท้องถิ่น โดยทำหน้าที่เป็นกลไกกำกับการใช้อำนาจ การตัดสินใจ และการให้บริการสาธารณะอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ จริยธรรมส่วนบุคคลของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ เช่น ความซื่อสัตย์ ความเป็นธรรม และความรับผิดชอบ ช่วยลดความเสี่ยงของการทุจริต ขณะที่หลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม ช่วยเพิ่มคุณภาพกระบวนการบริหาร ลดความขัดแย้ง และเสริมสร้างความร่วมมือจากประชาชน ในระดับผลลัพธ์ การยึดมั่นในจริยธรรมและธรรมาภิบาลช่วยสร้างความไว้วางใจต่อสถาบันท้องถิ่น ซึ่งเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิผลและยั่งยืน

4. วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่เหมาะสมสำหรับอนาคต เพื่อยกระดับขีดความสามารถของข้าราชการท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ผลจากการสัมภาษณ์ ชี้ให้เห็นว่าสมรรถนะที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นลำดับแรกสำหรับข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 สะท้อนความจำเป็นในการปรับตัวต่อบริบทการบริหารที่มีความซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยสามารถสังเคราะห์เป็น 5 กลุ่มสำคัญ ได้แก่ สมรรถนะด้านดิจิทัลและการจัดการข้อมูล สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง สมรรถนะด้านภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมและจริยธรรม สมรรถนะด้านการสื่อสารและการมีส่วนร่วมของประชาชน และสมรรถนะด้านนวัตกรรม การปรับตัว และการบริหารการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ สมรรถนะด้านดิจิทัลถูกมองว่าเป็นความจำเป็นเร่งด่วน เนื่องจากการบริหารสมัยใหม่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลและเทคโนโลยี ขณะที่การคิดเชิงกลยุทธ์และเชิงระบบช่วยให้สามารถจัดการปัญหาที่เชื่อมโยงหลายมิติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นฐานสำคัญของความไว้วางใจจากประชาชน ส่วนการสื่อสารและการมีส่วนร่วมช่วยลดความขัดแย้งและเพิ่มการยอมรับของการตัดสินใจเชิงนโยบาย ในขณะเดียวกัน ทิศทางการพัฒนาระบบฝึกอบรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องเปลี่ยนจากรูปแบบดั้งเดิมไปสู่ระบบการเรียนรู้เชิงรุกและดิจิทัล โดยเน้นแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลักสูตรตามสมรรถนะ ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ภายในองค์กร และการติดตามประเมินผลหลังอบรมอย่างเป็นระบบ แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้การพัฒนาบุคลากรมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับภารกิจจริง และตอบสนองความคาดหวังของประชาชนในอนาคตอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสะท้อนว่า การพัฒนาข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมุ่งเสริมสร้างสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทสังคมดิจิทัลอย่างบูรณาการ โดยสามารถสังเคราะห์เป็น 4 มิติหลัก ได้แก่ ทักษะดิจิทัล นวัตกรรมภาครัฐ ภาวะผู้นำ และจริยธรรมกับธรรมาภิบาล ทักษะดิจิทัลถือเป็นฐานสำคัญของการปฏิบัติงาน ครอบคลุมการใช้เทคโนโลยี การจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล และการพัฒนาบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านนวัตกรรมภาครัฐ เน้นการปรับปรุงกระบวนการทำงานและเปิดโอกาสให้บุคลากรริเริ่มแนวทางใหม่เพื่อเพิ่มความคล่องตัวขององค์กร ขณะที่ภาวะผู้นำต้องยึดหลัก

คุณธรรม ความโปร่งใส ใช้ข้อมูลเป็นฐาน และสามารถสื่อสารกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิผล ส่วนจริยธรรมและธรรมาภิบาลเป็นรากฐานของความไว้วางใจและความชอบธรรมในการบริหารท้องถิ่น โดยการพัฒนาข้าราชการท้องถิ่นควรเป็นกระบวนการเชิงระบบที่ผสานเทคโนโลยี นวัตกรรม สมรรถนะ และคุณธรรม เพื่อรองรับความท้าทายของสังคมยุคใหม่อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 สะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวต่อบริบทการบริหารภาครัฐที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว โดยสามารถสังเคราะห์เป็น 4 มิติสำคัญ ได้แก่ สมรรถนะด้านดิจิทัลและข้อมูล สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง สมรรถนะด้านการสื่อสารและความร่วมมือ และสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม และการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง สมรรถนะด้านดิจิทัลมีบทบาทเด่นในการเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความตรวจสอบได้ของบริการสาธารณะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บริบทการบริหาร ภาครัฐในศตวรรษที่ 21 เผชิญแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความคาดหวังของประชาชนที่สูงขึ้น และความจำเป็นในการบริหารจัดการข้อมูลจำนวนมากอย่างเป็นระบบ สมรรถนะด้านดิจิทัลจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ข้าราชการท้องถิ่นสามารถตัดสินใจบนฐานข้อมูลจริง ลดขั้นตอนการทำงาน เพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการ และสร้างความโปร่งใสผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ เทคโนโลยีดิจิทัลยังเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน การตรวจสอบภาครัฐ และการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงาน ทำให้การบริหารท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อสังคมได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต สินศุภสว่าง (2567) วิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมรรถนะบุคลากรมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภาระงานจำนวนมาก มีหน้าที่ดูแลสาธารณูปโภคเพื่อประชาชน บุคลากรต้องมีสมรรถนะสูง ตามหลักสมรรถนะของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงทางทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อยู่อย่างต่อเนื่อง บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกส่วนงานจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรโดยการใช้หลักของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ การฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา เป็นหลักการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาสมรรถนะบุคลากรให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับ วันชนะ บุญบรรเจิด และคณะ (2567) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะดิจิทัลของข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่นไทยในยุคดิจิทัล พบว่า การศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นต้องศึกษาสำหรับข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะที่เพียงพอในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการประชาชนให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ และยกระดับให้เป็นองค์กรดิจิทัล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การสำรวจมุมมองและบริบทการทำงานที่สะท้อนทักษะศตวรรษที่ 21 มีฐานสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการท้องถิ่นภายใต้บริบทที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว โดยประกอบด้วย 4 มิติหลัก ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการปรับตัว การคิดเชิงระบบและการวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติช่วยเพิ่มความแม่นยำในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ขณะที่การสื่อสารแบบโปร่งใสและสองทางเสริมสร้างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วม การทำงานร่วมกันแบบบูรณาการเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น ส่วนการปรับตัวและการใช้เทคโนโลยี รวมถึง AI ยังมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างข้อมูลและระบบงาน จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบดิจิทัลและสมรรถนะบุคลากรอย่างเป็นระบบเพื่อความยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารท้องถิ่นต้องเผชิญปัญหาที่มีความซับซ้อน เชื่อมโยงหลายมิติ และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ข้าราชการท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์อย่างรอบด้าน สื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีประสิทธิภาพ และทำงานร่วมกันข้ามหน่วยงาน ขณะเดียวกันข้อจำกัดด้านโครงสร้างข้อมูลและระบบดิจิทัลทำให้การใช้เทคโนโลยีและ AI ยังไม่เต็มศักยภาพ จึงต้องพัฒนาสมรรถนะบุคลากรและระบบงานควบคู่กันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมือนพิมพ์ รอบคอบ (2568) วิจัยเรื่อง สมรรถนะดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐไทยกับการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล:วิเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิด 4M (Man, Money, Material, Management) การจัดทำแผนปฏิบัติงานระดับรองที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลที่ระบุไว้ในแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2566-2570 กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานและกิจกรรมอบรมทักษะ

ดิจิทัลเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างชัดเจน เพิ่มการสนับสนุนงบประมาณจัดอบรมสมรรถนะดิจิทัลโดยมุ่งไปที่กลุ่มผู้บริหาร เพื่อสร้างทัศนคติเชิงบวกให้แก่ผู้นำและเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดแนวคิดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับ นฤมล รัตนาภิบาล และคณะ (2568) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะการสื่อสารเพื่อการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่น พบว่า การสื่อสารยังเป็นเครื่องมือเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการพัฒนา โดยเฉพาะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นองค์กรรัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีทักษะการสื่อสารทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร และจะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเป็นผู้ฟังที่ดีและตั้งใจ การสื่อสารด้วยการพูด ความกระชับในการสื่อสาร การให้ข้อมูล การทำงานเป็นทีม การมีคุณธรรม จริยธรรม การเท่าทันเทคโนโลยี การใช้ฐานข้อมูลในการตัดสินใจ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกมิติ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การวิเคราะห์บทบาทเชิงลึกของภาวะผู้นำ การบริหารเชิงพื้นที่ จริยธรรมและธรรมาภิบาลได้ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารเชิงพื้นที่ โดยสามารถสังเคราะห์ได้เป็น 4 มิติหลัก ได้แก่ วิสัยทัศน์และการคิดเชิงกลยุทธ์ คุณธรรม ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม และนวัตกรรมควบคู่การพัฒนาบุคลากร ผู้นำที่มีคุณลักษณะดังกล่าวช่วยเพิ่มความคล่องตัวในการบริหาร เชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติ และยกระดับคุณภาพบริการสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม ขณะเดียวกัน จริยธรรมและธรรมาภิบาลมีบทบาททั้งเชิงโครงสร้างและกระบวนการในการกำกับการใช้อำนาจและการตัดสินใจให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ และลดความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งนำไปสู่การสร้างความไว้วางใจต่อสถาบันท้องถิ่น อันเป็นทุนทางสังคมสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิผลและยั่งยืน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารเชิงพื้นที่ต้องอาศัยการตัดสินใจที่ซับซ้อนและการบูรณาการทรัพยากรจากหลายภาคส่วน ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรมจึงสามารถกำหนดทิศทางที่ชัดเจน เชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความโปร่งใสและความรับผิดชอบช่วยลดความขัดแย้งและความเสี่ยงด้านการทุจริต ขณะที่ความร่วมมือและนวัตกรรมเอื้อต่อการมีส่วนร่วมและการพัฒนาบุคลากร ส่งผลให้การบริหารท้องถิ่นเกิดความคล่องตัว ความเชื่อมั่น และความยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชมงคล เจริญผล และคณะ (2568) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำท้องถิ่นสามารถสรุปได้ 3 ด้าน คือ (1) ด้านภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ได้แก่ การเข้าถึงประชาชน รับฟังปัญหา และมีความกล้าหาญในการตัดสินใจ (2) ด้านคุณลักษณะของผู้นำ ได้แก่ ความสามารถในการบริหารจัดการ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และ (3) ด้านปัจจัยภาวะผู้นำ ได้แก่ ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบ และปัจจัยภายนอก เช่น งบประมาณ บุคลากร และเทคโนโลยี และสอดคล้องกับ เยาวภา รุ่งเรือง และคณะ (2567) วิจัยเรื่อง สมรรถนะดิจิทัล: การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐในศตวรรษที่ 21 พบว่า องค์กรต้องพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลให้กับบุคลากรภาครัฐอย่างต่อเนื่องเป็นธรรม เท่าเทียมให้ทุกช่วงอายุ ทุกกลุ่มการทำงานเพราะทรัพยากรบุคคลในแต่ละองค์กรและศักยภาพของแต่ละหน่วยงานย่อมแตกต่างกันไปผู้นำต้องส่งเสริมและผลักดันบุคคลากรให้สามารถทำงานโดยใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและสังคมได้อย่างเหมาะสมในยุคดิจิทัล บุคลากรต้องเข้าใจ ใช้เป็นและสามารถบูรณาการการทำงานได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัลส่วนตน ส่วนรวมเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและองค์การอย่างต่อเนื่องเกิดขีดความสามารถที่เท่าทันต่อสถานการณ์ของสังคม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นลำดับแรกของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 สะท้อนถึงการปรับตัวต่อบริบทการบริหารที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว โดยสามารถสังเคราะห์เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ สมรรถนะด้านดิจิทัลและการจัดการข้อมูล การคิดขั้นสูง ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมและจริยธรรม การสื่อสารและการมีส่วนร่วมของประชาชน และนวัตกรรมกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง สมรรถนะด้านดิจิทัลมีความเร่งด่วนสูงสุด ขณะที่การคิดเชิงระบบและจริยธรรมเป็นฐานของการตัดสินใจที่มีคุณภาพ การพัฒนาบุคลากรจึงควรมุ่งสู่ระบบการเรียนรู้เชิงรุกและดิจิทัล เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความยั่งยืนของการบริหารท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 เผชิญแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความคาดหวังของประชาชน และความซับซ้อนของปัญหาเชิงพื้นที่ที่เชื่อมโยงหลายมิติ สมรรถนะด้านดิจิทัลจึงมีความเร่งด่วน เนื่องจากเป็นเครื่องมือหลักในการจัดการข้อมูล การตัดสินใจเชิงนโยบาย และการ

ให้บริการสาธารณะที่โปร่งใสและรวดเร็ว ขณะเดียวกัน การคิดเชิงระบบและการคิดขั้นสูงช่วยให้ข้าราชการสามารถวิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบด้านและออกแบบแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม ส่วนภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมและจริยธรรมเป็นฐานสำคัญในการกำกับการใช้อำนาจ ลดความเสี่ยงด้านการทุจริต และสร้างความไว้วางใจของประชาชน การสื่อสาร การมีส่วนร่วม และนวัตกรรมจึงเป็นกลไกเสริมที่ทำให้การบริหารท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ ยืดหยุ่น และยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลพร เกียรติวิศาลกิจ และกมลวรรณ วรรณธนัง (2568) วิจัยเรื่อง ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง พบว่า การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร ได้แก่ (1) ควรจัดให้บุคลากรทำกิจกรรมร่วมกันที่นอกเหนือจากงานที่รับผิดชอบ (2) บุคลากรควรได้รับโอกาสในการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในสายงานที่รับผิดชอบ และ (3) ควรให้บุคลากรมีอิสระในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการและรูปแบบการทำงานในหน้าที่ของตนเองได้ และสอดคล้องกับ Emma Martien Branderhorst & Erna Ruijer (2023) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางดิจิทัลในรัฐบาลท้องถิ่น: การศึกษาเชิงประจักษ์ของผู้บริหารเมืองในเนเธอร์แลนด์ พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลต่อความเป็นผู้นำในภาครัฐ จากทฤษฎีความเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล และคุณค่าสาธารณะ เราได้ระบุมิติของภาวะผู้นำทางดิจิทัล 9 มิติ จากมิติเหล่านี้ เราศึกษาว่าผู้บริหารเมืองทั่วประเทศเนเธอร์แลนด์นำพาองค์กรของตนอย่างไรในช่วงการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล ผลการวิจัยของเราแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารเมืองจำเป็นต้องพัฒนาวิสัยทัศน์ที่เน้นคุณค่าเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล ให้ความสำคัญกับความชอบธรรมในรูปแบบต่างๆ ตระหนักถึงปัญหาทางจริยธรรมและผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีสติ มีส่วนร่วมกับนักการเมืองมากขึ้นและเร็วขึ้นในโครงการเทคโนโลยี และกระตุ้นสมรรถนะทางดิจิทัลของตนเองและข้าราชการ

สำหรับข้อเสนอแนะการพัฒนาข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเสริมสร้างสมรรถนะอย่างบูรณาการให้สอดคล้องกับบริบทสังคมดิจิทัล โดยครอบคลุม 4 มิติหลัก ได้แก่ ทักษะดิจิทัล นวัตกรรมภาครัฐ ภาวะผู้นำ และจริยธรรมกับธรรมาภิบาล ทักษะดิจิทัลเป็นฐานของการทำงานเชิงข้อมูล นวัตกรรมช่วยเพิ่มความคล่องตัว ขณะที่ภาวะผู้นำและธรรมาภิบาลเป็นรากฐานของความไว้วางใจและความยั่งยืนในการบริหารท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารท้องถิ่นต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความซับซ้อนของปัญหาเชิงพื้นที่ และความคาดหวังของประชาชนที่สูงขึ้น ทักษะดิจิทัลจึงจำเป็นต่อการจัดการข้อมูล การตัดสินใจเชิงหลักฐาน และการให้บริการที่รวดเร็วโปร่งใส ขณะที่นวัตกรรมภาครัฐช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งและยึดหลักธรรมาภิบาลช่วยกำกับการใช้อำนาจอย่างมีจริยธรรม ลดความเสี่ยงการทุจริต และสร้างความไว้วางใจของประชาชน อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อความยั่งยืนของการบริหารท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร บุญมี และกรรณิการ์ เจนถูกใจ (2567) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ความจำเป็นต้องมีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของข้าราชการในหน่วยงานจัดสรรทรัพยากรหน้าที่สอดคล้องตามแผนอัตรากำลังและตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน สร้างความเข้าใจในการนำผลการปฏิบัติงานมาศึกษาและพัฒนาในส่วนงานที่รับผิดชอบ โดยคำนึงถึงบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานและควบคุมติดตามผลการปฏิบัติงานประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อใช้ในการวางการปฏิบัติเพื่อความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีขั้นตอนในผลการปฏิบัติงานและสร้างความสามารถอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับภิรมย์ มองบุญ และคณะ (2568) วิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม ควรคำนึงถึงบริบทเฉพาะของพื้นที่ ด้านภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้านวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้านเศรษฐกิจที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การพัฒนาสมรรถนะอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่นเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับการบริหารจัดการท้องถิ่นให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใส การปรับโครงสร้างองค์กรให้ยืดหยุ่น และการบูรณาการเทคโนโลยีกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากและบทบาทผู้นำท้องถิ่นในยุคดิจิทัล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสะท้อนภาพรวมของสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความซับซ้อนของปัญหาเชิงพื้นที่ และความคาดหวังของประชาชนที่สูงขึ้น องค์ความรู้ที่สังเคราะห์ได้สามารถจัดเป็น 4 มิติหลัก ได้แก่ สมรรถนะด้านดิจิทัลและข้อมูล สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง สมรรถนะด้านการสื่อสารและความร่วมมือ และสมรรถนะด้านคุณธรรมและธรรมาภิบาล ซึ่งล้วนเป็นฐานสำคัญของการบริหารจัดการท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองต่อประชาชน โดยเฉพาะสมรรถนะด้านดิจิทัลและข้อมูลปรากฏเด่นชัดที่สุด โดยข้าราชการจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเชิงพื้นที่ในการวางแผน ติดตาม และตัดสินใจเชิงนโยบาย อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดด้านทักษะบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้การใช้เทคโนโลยีไม่เต็มศักยภาพ ขณะที่สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง เช่น การคิดเชิงกลยุทธ์และเชิงระบบ มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการปัญหาที่ซับซ้อนและการขับเคลื่อนนวัตกรรมภาครัฐ และในมิติการสื่อสารและความร่วมมือ ผลการวิจัยชี้ว่าการสื่อสารอย่างโปร่งใส การประสานงานข้ามภาคส่วน และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกลไกหลักของความสำเร็จนโยบายเชิงพื้นที่ ส่วนสมรรถนะด้านคุณธรรมและธรรมาภิบาล แม้กล่าวถึงน้อยกว่า แต่เป็นรากฐานเชิงระบบที่เสริมสร้างความไว้วางใจ ความชอบธรรม และความยั่งยืนในการบริหารท้องถิ่น โดยรวม การพัฒนาสมรรถนะทั้งสี่มิติควรดำเนินการอย่างบูรณาการและต่อเนื่อง เพื่อยกระดับศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ควรกำหนดนโยบายพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลและข้อมูลเป็นวาระเร่งด่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาครัฐกำหนดกรอบสมรรถนะดิจิทัลและการจัดการข้อมูลสำหรับข้าราชการท้องถิ่นอย่างชัดเจน ครอบคลุมการใช้เทคโนโลยี การวิเคราะห์ข้อมูล และการใช้ระบบสารสนเทศในการตัดสินใจเชิงนโยบาย เพื่อยกระดับความรวดเร็ว ความโปร่งใส และประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ โดยมีแนวทางดำเนินงาน ได้แก่ โครงการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลสำหรับบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลท้องถิ่นเพื่อการบริหารจัดการ และโครงการพัฒนาระบบบริการสาธารณะดิจิทัล (Digital Public Service)

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ควรปรับระบบพัฒนาบุคลากรสู่การฝึกอบรมตามสมรรถนะและการเรียนรู้เชิงรุก (Competency-based & Active Learning) โดยปรับรูปแบบการฝึกอบรมจากเชิงบรรยายไปสู่การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง กรณีศึกษา และการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน (on-the-job learning) โดยเน้นสมรรถนะด้านการคิดเชิงระบบ การคิดเชิงกลยุทธ์ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยมีแนวทางดำเนินงาน ได้แก่ โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรตามกรอบสมรรถนะเชิงกลยุทธ์ โครงการพัฒนาการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน (On-the-Job Learning Program) และโครงการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสำหรับบุคลากรท้องถิ่น

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ควรพัฒนาระบบการเรียนรู้ดิจิทัลครบวงจรและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของข้าราชการท้องถิ่น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดทำแพลตฟอร์ม e-learning, micro-learning และระบบฐานความรู้กลาง เพื่อให้บุคลากรสามารถพัฒนาทักษะได้อย่างต่อเนื่อง ทุกที่ทุกเวลา และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและบริบทพื้นที่ โดยมีแนวทางดำเนินงาน ได้แก่ โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับบุคลากรท้องถิ่น (Local Government e-Learning Platform) และโครงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้แบบ Micro-Learning สำหรับบุคลากรท้องถิ่น

1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ควรเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมและการบริหารแบบมีส่วนร่วมในทุกระดับองค์กร โดยพัฒนาผู้บริหารและหัวหน้างานให้มีภาวะผู้นำที่ยึดหลักคุณธรรม ความโปร่งใส และการตัดสินใจบนฐานข้อมูล พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายภาคี เพื่อลดความขัดแย้งและเพิ่มความชอบธรรมในการบริหารท้องถิ่น โดยมีแนวทางดำเนินงาน ได้แก่ โครงการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น และโครงการพัฒนาเครือข่ายผู้นำชุมชนและภาคีความร่วมมือท้องถิ่น

1.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ควรยกระดับระบบธรรมาภิบาลและการตรวจสอบด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยภาครัฐมีการเปิดเผยข้อมูล การติดตามโครงการแบบเรียลไทม์ และการใช้ระบบดิจิทัลในการตรวจสอบการใช้

งบประมาณและการให้บริการ เพื่อสร้างความไว้วางใจของประชาชนและลดความเสี่ยงด้านการทุจริตอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางดำเนินงาน ได้แก่ โครงการพัฒนาระบบเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โครงการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลโครงการแบบเรียลไทม์ และโครงการพัฒนาระบบตรวจสอบการใช้งบประมาณและการให้บริการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณหรือการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เพื่อทดสอบและยืนยันความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างสมรรถนะของข้าราชการท้องถิ่น ภาวะผู้นำ และระดับธรรมาภิบาลขององค์กร กับผลลัพธ์ด้านประสิทธิภาพการบริหารงาน การให้บริการสาธารณะ และความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ผลการวิจัยจะช่วยให้ได้ข้อค้นพบเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายและพัฒนาการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรวิจัยด้วยการขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบริบทแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เช่น เทศบาลขนาดเล็ก เทศบาลขนาดใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ชนบท พื้นที่ท่องเที่ยว หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อภัยพิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบลักษณะสมรรถนะของบุคลากร รูปแบบการบริหาร และแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาจะช่วยสะท้อนภาพรวมของการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชนในแต่ละบริบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นของข้าราชการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 โดยรวบรวมมุมมองจากผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในบริบทการบริหารท้องถิ่นยุคใหม่ อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กนกอร บุญมี และกรรณิการ์ เจนถูกใจ. (2567). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู. *วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม, 4*(1), 53–64.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2564). *กรอบสมรรถนะบุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น.* กระทรวงมหาดไทย.

ดลพร เกียรติวิศาลกิจ และกมลวรรณ วรรณธนัง. (2568). ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง. *Journal of Administrative and Management Innovation,Rajamangala University of Technology Rattanakosin, 13*(1), 185-199.

ธนิต สินศุภสว่าง. (2567). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ, 1*(2), 25-32.

นฤมล รัตนาภิบาล, วิทยาธร ท่อแก้ว และสุภาภรณ์ ศรีดี. (2568). สมรรถนะการสื่อสารเพื่อการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่น. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 8*(2), 849-861.

ภิรมย์ มองบุญ, วรวุฒิ อินทนนท์ และกชกร เดชะคำภู (2568) วิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม. *วารสารวิจัยและพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง, 4*(2), 113–131.

เยาวภา รุ่งเรือง, วิสุทธินันท์ นิลพัฒน์ และณัฏฐกฤต ชัยอริยเมธี. (2567). สมรรถนะดิจิทัล: การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 6*(1), 185–201.

รัชมงคล เจริญผล, จิรายุ ทรัพย์สิน และชัย สมรภูมิ. (2568). คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบล ทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา, 3*(3), 1-12.

วันชนะ บุญบรรเจิด, ศุทธินี ประวิตราวงศ์, ขนิษฐา เจนจบ, ภูมิรักษ์ มีอุสาห์ และอดิเรก ฟั่นเขียว.(2567). สมรรถนะดิจิทัลของข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่นไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 4*(2), 62-73.

ศิริพร จิรวัฒน์กุล. (2553). *การวิจัยเชิงคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ.* กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2565). *รายงานผลการพัฒนาระบบราชการไทย.* สำนักงาน ก.พ.ร.

เหมือนพิมพ์ รอบคอบ. (2568). สมรรถนะดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐไทยกับการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล:วิเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิด 4M (Man, Money, Material, Management). *วารสารนวัตกรรมการวิจัยเพื่อสังคม, 1*(4), 53–67.

องค์กรส่วนราชการจังหวัดเลย. (2567). *แผนพัฒนาจังหวัดเลย 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570).* เลย: องค์กรส่วนราชการจังหวัดเลย.

Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Sage Publications.

Emma Martien Branderhorst & Erna Ruijer. (2023). Digital leadership in local government: an empirical study of Dutch city managers. *Local Government Studies, Volume 51*, 2025 - Issue 3.

OECD. (2020). *The future of public service leadership and capability*. OECD Publishing.

Transparency International. (2023). *Global corruption report 2023*. TI.

United Nations. (2022). E-government survey 2022: The future of digital government. UN DESA.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 121 - 130 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Good governance-based Educational Institution Management Affecting the Effectiveness of Educational Institutions under the Suvarnabhumi-Prakan Education Network, Samut prakan Province

Arrada Khamya [1*], Jareeporn Chotipiboonsub [2] and Kannikar Susom [3]

[1] Students in the Master of Education program, Educational Administration, Southeast Bangkok University.

[2] Lecturer, Educational Administration, Faculty of Liberal Arts, Southeast Bangkok University.

[3] Lecturer, Educational Administration, Faculty of Arts, Rattanabundit University.

* Corresponding author. E-mail: arrada2309@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were fourfold (1) to study the implementation of school administration based on the principles of good governance in schools under the Suvarnabhumi-Prakan Educational Network, Samut prakan Province; (2) to examine the effectiveness level of these schools; (3) to investigate the relationship between good governance–based school administration and school effectiveness; and (4) to identify the aspects of good governance–based administration that significantly affect school effectiveness. The sample consisted of 260 teachers from secondary schools under the Samut prakan Secondary Educational Service Area Office, selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with item-objective congruence (IOC) values ranging from 0.67 to 1.00 and an overall reliability coefficient of 0.94

The findings revealed that: (1) personnel perceived the implementation of school administration based on good governance at a highest level. (2) school effectiveness was also rated at a highest level. (3) all six aspects of good governance showed a positive correlation with school effectiveness at the .01 level of statistical significance; and (4) the aspects of value for money, rule of law, and transparency significantly predicted school effectiveness, jointly explaining 46.70% of the variance.

Keywords: School Administration, Good Governance, School Effectiveness, Suvarnabhumi-Prakan Educational Network

Received 23 February 2026; **Revised** 18 March 2026; **Accepted** 3 April 2026

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

อารดา คำยา [1*], จรีพร โชติพิบูลย์ทรัพย์ [2] และ กรรณิการ์ สุสม [3]

[1] นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

[2] อาจารย์ การบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

[3] อาจารย์ การบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

Corresponding author. E-mail: arrada2309@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 4) เพื่อศึกษาตัวแปรด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 260 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ตัวแปรด้านหลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม และหลักความโปร่งใส สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 46.70

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, ประสิทธิผลของสถานศึกษา, สหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อเสริมสร้าง ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ทั้งในด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการเรียนรู้ และความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลักธรรมาภิบาลได้รับการผลักดันอย่างต่อเนื่องในนโยบายการบริหารภาครัฐของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นให้หน่วยงานทางการศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในระดับปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (Office of the Auditor General of Thailand, 2561; UNESCO, 2018)

จังหวัดสมุทรปราการเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งมีการขยายตัวของประชากรอย่างรวดเร็ว สถานศึกษาในสังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการจึงต้องเผชิญความท้าทายด้านการบริหารจัดการ ทั้งในมิติของความแตกต่างของผู้เรียน ความคาดหวังของชุมชน และแรงกดดันด้านคุณภาพทางการศึกษา ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาบางแห่งในพื้นที่พบประเด็นที่ควรพัฒนาเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และความโปร่งใสในการดำเนินงาน สะท้อนให้เห็นความจำเป็นในการเสริมสร้าง หลักธรรมาภิบาลอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2563)

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่างานศึกษาส่วนใหญ่รายงานความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา เช่น การมีภาวะผู้นำที่โปร่งใสส่งผลต่อความพึงพอใจของครูและบุคลากร การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และความรับผิดชอบที่ชัดเจนช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างไรก็ตาม งานวิจัย

จำนวนมากเป็นการศึกษาในภาพรวมระดับประเทศหรือในบริบทจังหวัดอื่น และยังมีข้อจำกัดในด้านการวิเคราะห์เชิงลึกเฉพาะพื้นที่ที่มีบริบทอุตสาหกรรมและความหลากหลายทางสังคมสูงอย่างจังหวัดสมุทรปราการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
4. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

ระเบียบวิธีวิจัย

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีรูปแบบการศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำการ ครูอัตราจ้าง สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 782 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567,1)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำการ ครูอัตราจ้าง สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2567 โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970, อ้างถึงใน พรรณี ลีกิจวัฒนะ, 2566, 169)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของสถานศึกษาเพื่อสอบถามเกี่ยวกับขนาดโรงเรียน ระดับชั้นที่สอน เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกเนื้อหาในการสอบถามออกเป็น 6 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม จำนวน 5 ข้อ 2) หลักคุณธรรม จำนวน 5 ข้อ 3) หลักความโปร่งใส จำนวน 5 ข้อ 4) หลักการมีส่วนร่วมจำนวน 5 ข้อ 5) หลักความรับผิดชอบ จำนวน 5 ข้อ 6) หลักความคุ้มค่า จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการรับรู้เกี่ยวกับประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ คือ การบริหารงานส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำหรับลักษณะของเครื่องมือในตอนที่ 2

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แต่ละระดับมีตัวเลขกำกับและมีการกำหนดเกณฑ์ตามรูปแบบของ Likert ดังนี้ ระดับคะแนน ความหมาย 5 เห็นด้วยมาก 4 เห็นด้วย 3 ไม่แน่ใจ 2 ไม่เห็นด้วย 1 ไม่เห็นด้วยมาก

ซึ่งผ่านการหาความเที่ยงตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .67 - 1.00 และนำผลการประเมินมาปรับปรุง และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ใช้แบบสอบถาม 30 ชุด ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับประชากร และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับ เท่ากับ .98 แล้วทำหนังสือ ขอรับรองจริยธรรมการวิจัย และนำไปขออนุญาตขอเก็บข้อมูลกับประชากร

3. สมมติฐานการวิจัย

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยส่งถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประสานงานกับสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลทางออนไลน์ (Online) และประสานงานไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางระบบออนไลน์ (Online) โดยการสร้าง QR-Code ส่งให้กับกลุ่มโรงเรียนต่างๆ และขอรับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนทางระบบออนไลน์ (Online) เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ขนาดโรงเรียนระดับชั้นที่สอน เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์หาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 การวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ และประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Correlation Analysis) ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Correlation Coefficient)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล จากการศึกษาได้จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยมุ่งศึกษา หลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2542 สำนักคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) กระทรวงศึกษา (2550) แนวคิดจำนวน 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ส่วนด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องต่อบริบทของการศึกษาไทย โดยเฉพาะแนวคิดของ Mott (1966) กล่าวว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีความสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติในทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาได้และความสามารถในการแก้ปัญหาสถานศึกษา โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังแสดงตามภาพ 1

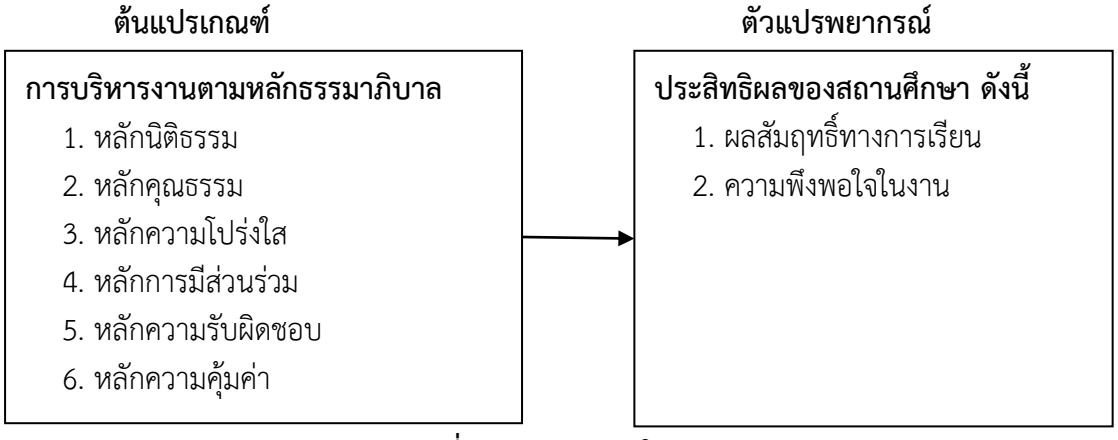

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย พบว่า

1. การดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน

หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา	n = 260		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านนิติธรรม (Rule of Law)	4.50	0.58	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม (Integrity & Ethics)	4.51	0.62	มากที่สุด
3. ด้านความโปร่งใส (Transparency)	4.55	0.60	มากที่สุด
4. ด้านการมีส่วนร่วม (Participation)	4.53	0.63	มากที่สุด
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ (Accountability)	4.57	0.58	มากที่สุด
6. ด้านหลักความคุ้มค่า (Value for Money)	4.60	0.56	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.54**	**0.38**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}$ = 4.60) รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 4.57) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านนิติธรรม ($\bar{X}$ = 4.50)

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	n = 260		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	4.57	0.53	มากที่สุด
2. ด้านความพึงพอใจในงาน	4.62	0.54	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.60**	**0.53**	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพึงพอใจในงาน ($\bar{X}$ = 4.62) รองลงมาคือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.57)

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ตัวแปร	ประสิทธิผลของสถานศึกษา			ระดับความสัมพันธ์
	n	r	P	
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	**260**	**0.66**	**0.00***	**ปานกลาง**
ด้านนิติธรรม (X_1)	260	0.56	0.00*	ปานกลาง
ด้านหลักคุณธรรม (X_2)	260	0.55	0.00*	ปานกลาง
ด้านความโปร่งใส (X_3)	260	0.58	0.00*	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วม (X_4)	260	0.51	0.00*	ปานกลาง
ด้านหลักความรับผิดชอบ (X_5)	260	0.60	0.00*	ปานกลาง
ด้านหลักความคุ้มค่า (X_6)	260	0.65	0.00*	ปานกลาง

*p≤ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อประสิทธิผลขอสถานศึกษาในระดับปานกลาง (r = 0.66) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า (X6) มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในภาพรวมสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง (r = 0.65) รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ (X5) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r = 0.60) ด้านความโปร่งใส (X3) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r = 0.58) ด้านนิติธรรม (X1) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r = 0.56) ด้านหลักคุณธรรม (X2) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r = 0.55) และด้านการมีส่วนร่วม (X4) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r = 0.51) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression) ของตัวแปรเพื่อพยากรณ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ลำดับการเข้าสมการของตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	Adjusted R^2	F
(X_6)	0.645[a]	0.417	0.414	184.182
(X_6, X_1)	0.676[b]	0.458	0.453	108.386
(X_6, X_1, X_3)	0.683[c]	0.467	0.460	74.658

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษาด้านหลักความคุ้มค่า (X_6) สามารถทำนายการส่งผลต่อประสิทธิผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .417 แสดงว่าปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลด้านหลักความคุ้มค่า (X_6) สามารถพยากรณ์การส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ ได้ร้อยละ 41.70

เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผล ด้านหลักนิติธรรม (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .458 สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์การส่งผลต่อ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผล ด้านหลักความคุ้มค่า (X_6) และด้านหลักนิติธรรม (X_1) สามารถร่วมพยากรณ์การส่งผลส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ ได้ร้อยละ 45.58

เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผล ด้านความโปร่งใส (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .467 สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์การส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผล ด้านหลักความคุ้มค่า (X_6) และด้านหลักนิติธรรม (X_1) ด้านบุคลากร (X_3) และด้านความโปร่งใส (X_3) สามารถร่วมพยากรณ์การส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ ได้ร้อยละ 46.70

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรในสมการพยากรณ์ที่เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	b	SE_b	β	t	Sig.
(X_6)	.362	.056	.426	6.481	.000
(X_1)	.167	.057	.188	2.913	.004
(X_3)	.119	.057	.153	2.089	.038
a = 1.642, R = .683, R^2 = .467, (Adjusted R2) = .460, F = 74.658, SE_{est} = .25759					

จากตารางที่ 5 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรอิสระ 3 ตัว ได้แก่ ด้านความคุ้มค่า (X_6), ด้านนิติธรรม (X_1) และด้านความโปร่งใส (X_3) ที่ใช้ในการพยากรณ์ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยพบว่าทั้งสามตัวแปรสามารถพยากรณ์ตัวแปรตาม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ ร้อยละ 46.0 (Adjusted R^2 = .460) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .683 ค่า F เท่ากับ 74.658 และค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ (Standard Error of Estimate: SEest) เท่ากับ .25759

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (b) ได้แก่ .362 สำหรับ X_6, .167 สำหรับ X_1 และ .119 สำหรับ X_3 แสดงให้เห็นว่าเมื่อคะแนนความคิดเห็นของครูต่อด้านความคุ้มค่า (X_6) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้คะแนนความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเพิ่มขึ้นเฉลี่ย
.362 หน่วย โดยตัวแปรด้านนิติธรรม (X_1) และด้านความโปร่งใส (X_3) มีอิทธิพลเชิงบวกในลักษณะเดียวกัน ซึ่งค่าการเพิ่มเฉลี่ยอยู่ที่ .167 และ .119 หน่วย ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ตัวแปร X_6 (β = .426) มีอิทธิพล มากที่สุด ในการพยากรณ์ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา รองลงมาคือ X_1 (β = .188) และ X_3 (β = .153) ตามลำดับ โดยทั้งสามตัวแปรมีอิทธิพลเชิงบวกทั้งหมด

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.642 + .362\ (X_6) + .167\ (X_1) + .119\ (X_3)$$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Z} = .426\ (ZX_6) + .188\ (ZX_1) + .153\ (ZX_3)$$

ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ตัวแปรด้านความคุ้มค่า (X_6) มีอิทธิพลเชิงบวกสูงที่สุดต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา รองลงมาคือด้านนิติธรรม (X_1) และด้านความโปร่งใส (X_3) โดยทั้งหมดสามารถใช้ร่วมกันในการพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลลัพธ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ด้านความคุ้มค่ามีอิทธิพลมากที่สุดในการพยากรณ์ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านนิติธรรม และด้านความโปร่งใส ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนว่าสถานศึกษามีการบริหารงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ UNDP (1997) ที่ระบุว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรภาครัฐ นอกจากนี้ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการตัดสินใจที่มีคุณภาพ และสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานของสถานศึกษา ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ วิลาวัลย์ (2560) และ สุพจน์ วิทยศักดิ์พันธุ์ (2562) ที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม อาจมีความแตกต่างจากบางงานวิจัยที่พบว่าหลักนิติธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ทั้งนี้อาจเกิดจากบริบทของสถานศึกษา ที่ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรหลายฝ่าย จึงทำให้มิติด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิผลของสถานศึกษามากกว่า

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยเฉพาะด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า ซึ่งสะท้อนว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการจัดการที่ตรวจสอบได้ เปิดเผย และคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง

2. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ด้านการบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาและด้านคุณภาพผู้เรียนเป็นปัจจัยที่แสดงผลลัพธ์ชัดเจนว่าสถานศึกษาสามารถดำเนินงานตามพันธกิจและยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะด้านความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่สัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนและความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

4. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลได้ในสัดส่วนสูง แสดงให้เห็นว่าการยึดหลักการบริหารดังกล่าวมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งพบว่า หลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

1.1 ในระดับผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า ซึ่งผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาสถานศึกษา และการบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ การพัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน จะช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารและเพิ่มความเชื่อมั่นของครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา

1.2 ในระดับครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรนำแนวคิดหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน การใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และการทำงานร่วมกันภายในองค์กร โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรอย่างสร้างสรรค์ แนวทางดังกล่าวจะช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ยึดมั่นในหลักคุณธรรม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานและการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

1.3 ในระดับสถานศึกษา ควรนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในโดยกำหนดมาตรการหรือแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล เช่น การบริหารแบบมีส่วนร่วม การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างเหมาะสม และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า นอกจากนี้ควรกำหนดให้หลักธรรมาภิบาลเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและยกระดับประสิทธิผลของการจัดการศึกษา ในภาพรวม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปและข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นหลัก ซึ่งอาจยังไม่ครอบคลุมมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่น เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยจำกัดอยู่ในสถานศึกษาสังกัดสหวิทยาเขตสุวรรณภูมิปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จึงอาจมีข้อจำกัดในการอ้างอิงผลการวิจัยไปยังบริบทของพื้นที่อื่น

ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังพื้นที่หรือสังกัดอื่นเพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา และควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร หรือแรงจูงใจในการทำงานของครู รวมทั้งพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ วิลาวัลย์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษา, 13*(2), 45-59.

ชัชวาลย์ เรืองประพันธ์. (2543). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. (2540). *Governance for sustainable human development.* กรุงเทพฯ: UNDP Thailand.

พรรณี ลีกิจวัฒนะ. (2566). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.

พรพิมล ทองคำ. (2561). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับคุณภาพผู้เรียนและความพึงพอใจของผู้ปกครอง. *วารสารวิชาการครุศาสตร์, 6*(2), 89-102.

สุชาติ ธาดาธำรงเวช. (2554). การประเมินประสิทธิผลของการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพจน์ วิทยศักดิ์พันธุ์. (2562). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารการบริหารการศึกษา, 16(1)*, 33-50.

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.(2561). รายงานประจำปี 2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี. สมุทรปราการ: สำนักงาน.

อนันต์ชัย อัศวเมฆิน. (2559). การบริหารเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งหนึ่ง.

Epstein, J. L. (2001). Land use in northeastern Thailand. *Geographical review, 33(1), 15-41.*

Rambo, A. T. (2017). School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools. Boulder, CO: Westview Press.

Fullan, M. (2007). The new meaning of educational change (4th ed.). New York, NY: Teachers College Press.

Hattie, J. (2009). Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement. London: Routledge.

Leithwood, K., & Jantzi, D. (2006). Transformational school leadership for large-scale reform: Effects on students, teachers, and their classroom practices. *School Effectiveness and School Improvement, 17(2),* 201–227.

Office of the Auditor General of Thailand. (2018). Annual Report 2018. Bangkok: Office of the Auditor General of Thailand.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2021). Public governance review. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787

World Bank. (2020). World development report 2020: Trading for development in the age of global value chains. Washington, DC: World Bank. https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1457-0

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 131 - 138 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Quality Management and Competency Development that Influence Service Quality of Life Insurance Agents

Phakhawan Narkbangkaeo [1*], Nutpatsorn Tanaborworpanid [2], and Phinit Keawkasetkon [3]

[1, 2, 3] Doctor of Philosophy Program in Management, Faculty of Business Administration, North Bangkok University

* Corresponding author. E-mail: phakhawan.nark@northbkk.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to: 1) examine quality management factors of life insurance agents affecting their service quality, and 2) investigate the development of competencies of life insurance agents affecting their service quality. This study employed a quantitative research design. The sample consisted of 400 licensed life insurance agents. The research instrument was a questionnaire with an overall reliability of 0.978. and data were analyzed using multiple regression analysis.

The results revealed that

1. The four quality management factors collectively explained 58.00% of the variance in service quality of life insurance agents (Adj. R^2 = 0.580). The factors influencing service quality, ranked in descending order, were Act (β = 0.262, Sig. = 0.000), Check (β = 0.226, Sig. = 0.004), Do (β = 0.178, Sig. = 0.014), and Plan (β = 0.166, Sig. = 0.013), respectively.

2. The three competency development factors collectively explained 65.10% of the variance in service quality of life insurance agents (Adj. R^2 = 0.651). The factors influencing service quality, ranked in descending order, were Attitude (β = 0.530, Sig. = 0.000), Skills (β = 0.207, Sig. = 0.001), and Knowledge (β = 0.143, Sig. = 0.004), respectively.

Keywords: Management, Competency Development, Life Insurance Agents.

Received 21 March 2026; **Revised** 3 April 2026; **Accepted** 8 April 2026

การจัดการคุณภาพและการพัฒนาสมรรถนะที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต

ภควรรณ นาคบางแก้ว [1*], ณัฐภัสสร ธนาบวรพาณิชย์ [2], และ พินิจ แกล้วเกษตรกรณ์ [3]
[1, 2, 3] หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
* Corresponding author. E-mail: phakhawan.nark@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยการจัดการคุณภาพของพนักงานตัวแทนประกันชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต และ 2) ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานตัวแทนประกันชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิตเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ตัวแทนประกันชีวิตที่ได้รับใบอนุญาต จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (มีค่าความเที่ยงตรงทั้งฉบับเท่ากับ .978) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยการจัดการคุณภาพ ทั้ง 4 ปัจจัย สามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิตโดยภาพรวม ได้ร้อยละ 58.00 (Adj.R^2 = .580) โดยปัจจัยการจัดการคุณภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต เรียงลำดับมากไปน้อยของการมีอิทธิพล คือ การปรับปรุง (Beta = .262, Sig. = .000) การตรวจสอบ (Beta = .226, Sig. = .004) การปฏิบัติ (Beta = .178, Sig. = .014) และการวางแผน (Beta = .166, Sig. = .013) ตามลำดับ

2. การพัฒนาสมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิต ทั้ง 3 ปัจจัย สามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 65.10 (Adj.R^2 = .651) โดยการพัฒนาสมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต เรียงลำดับมากไปน้อยของการมีอิทธิพล คือ ด้านทัศนคติ (Beta = .530, Sig. = .000) ด้านทักษะ (Beta = .207, Sig. = .001) และด้านความรู้ (Beta = .143, Sig. = .004) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การจัดการคุณภาพ, การพัฒนาสมรรถนะ, ตัวแทนประกันชีวิต

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ธุรกิจประกันชีวิตมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากเป็นกลไกในการสร้างความมั่นคงทางการเงินให้แก่บุคคล ครอบครัว และองค์กร ตลอดจนเป็นแหล่งระดมเงินออมระยะยาวที่ช่วยสนับสนุนการลงทุนและเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจโดยรวม (Skipper & Kwon, 2007) ในบริบทของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาธุรกิจประกันภัยอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานของบุคลากรในอุตสาหกรรม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนและรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในยุคดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2567)

ในเชิงการบริหารจัดการคุณภาพการให้บริการ (Service Quality) ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ความไว้วางใจ และความภักดีของลูกค้า โดยแนวคิด SERVQUAL ของ Parasuraman, Zeithaml และ Berry (1988) ได้อธิบายว่าคุณภาพการให้บริการเกิดจากการรับรู้ของลูกค้าในหลายมิติ เช่น ความเชื่อถือได้ (Reliability) การตอบสนอง (Responsiveness) ความมั่นใจ (Assurance) ความเอาใจใส่ (Empathy) และลักษณะทางกายภาพ (Tangibles) ซึ่งในบริบทของธุรกิจประกันชีวิต ตัวแทนประกันชีวิตถือเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการถ่ายทอดคุณค่าของบริการไปสู่ลูกค้า ดังนั้นความสามารถและมาตรฐานการปฏิบัติงานของตัวแทนจึงเป็นตัวกำหนดระดับคุณภาพการให้บริการอย่างมีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบในปัจจุบันคือความแตกต่างของภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต ซึ่งมีสาเหตุมาจากความไม่สม่ำเสมอของการจัดการคุณภาพและระดับสมรรถนะของบุคลากรในแต่ละองค์กร การนำแนวคิดการจัดการคุณภาพ เช่น วงจร PDCA (Plan–Do–Check–Act) ของ Deming (1986) มาใช้ในการบริหารจัดการกระบวนการทำงาน จะช่วยให้เกิดการวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการให้บริการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน นอกจากนี้ แนวคิดด้านสมรรถนะ (Competency) ของ Spencer และ Spencer (1993) ยังชี้ให้เห็นว่าความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และทัศนคติ (Attitude) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยตรง โดยเฉพาะในงานบริการที่ต้องอาศัยการสื่อสาร การให้คำปรึกษา และการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าปัจจัยด้านการจัดการคุณภาพและการพัฒนาสมรรถนะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการให้บริการและประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร (Deming, 1986; Parasuraman et al., 1988; Spencer & Spencer, 1993) ซึ่งในบริบทของธุรกิจประกันชีวิต โดยเฉพาะในระดับตัวแทน ยังขาดการศึกษาเชิงประจักษ์ที่บูรณาการทั้งสองปัจจัยเข้าด้วยกันเพื่ออธิบายผลต่อคุณภาพการให้บริการอย่างชัดเจน

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยการจัดการคุณภาพและปัจจัยการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานตัวแทนประกันชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต โดยกำหนดให้ปัจจัยการจัดการคุณภาพและการพัฒนาสมรรถนะเป็นตัวแปรอิสระ และคุณภาพการให้บริการเป็นตัวแปรตาม ซึ่งผลการวิจัยจะช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการ (Research Gap) และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจประกันชีวิต เพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการคุณภาพของพนักงานตัวแทนประกันชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานตัวแทนประกันชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประกันชีวิตที่ได้รับใบอนุญาต

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มตัวแทนประกันชีวิตที่ได้รับใบอนุญาต มีจำนวน 235,517 คน (สมาคมประกันชีวิตไทย, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มตัวแทนประกันชีวิตที่ได้รับใบอนุญาต โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี คือแบบสอบถาม (มีค่าความเที่ยงตรงทั้งฉบับเท่ากับ .978 และค่าดัชนีความสอดคล้อง 1 ทุกข้อคำถาม จึงมีค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 1) โดยเนื้อหามีความครอบคลุมตามกรอบแนวคิดในแต่ละส่วน รวมถึงนิยามศัพท์เฉพาะ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการจัดการคุณภาพ ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบคำถามปลายปิด (Close ended) ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิต ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของพนักงานตัวแทนประกันชีวิต ประกอบด้วย คุณภาพการให้บริการ มาตรฐาน จรรยาบรรณในวิชาชีพ ภาพลักษณ์ของพนักงานตัวแทนประกันชีวิต และความ

เชื่อมั่นของลูกค้า ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบคำถามปลายปิด (Close Ended) และส่วนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะ โดยแบบสอบถามส่วนที่ 1-3 มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ท (Likert, 1967) ดังนี้

คะแนน	หมายถึง	ความคิดเห็น
5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

3. สมมติฐานในการวิจัย

3.1 ปัจจัยการจัดการคุณภาพของพนักงานตัวแทนประกันชีวิตส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต

3.2 ปัจจัยการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานตัวแทนประกันชีวิตส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

4.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการคุณภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต โดยการใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

4.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาสมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของพนักงานตัวแทนประกันชีวิต โดยการใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

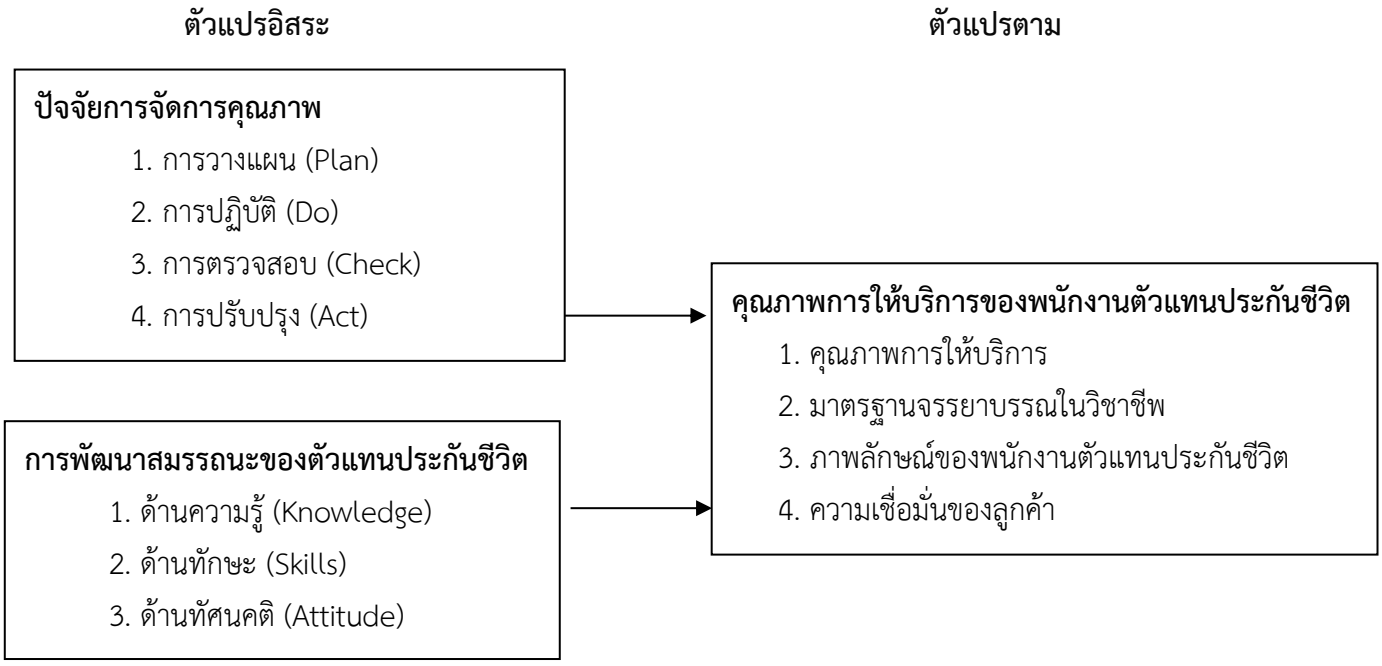

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยการจัดการคุณภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการคุณภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต โดยภาพรวม (n = 400)

ปัจจัยการจัดการคุณภาพ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
	B	SE	Beta		
(Constant)	.912	.147		6.212**	.000
1. การวางแผน (Plan)	.165	.066	.166	2.495*	.013
2. การปฏิบัติ (Do)	.172	.070	.178	2.465*	.014
3. การตรวจสอบ (Check)	.207	.071	.226	2.930**	.004
4. การปรับปรุง (Act)	.217	.045	.262	4.774**	.000
R = .764, R^2= .584, Adjusted R^2= .580, SEE = .39862, F = 138.792**, Sig.=.000					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยการจัดการคุณภาพ ทั้ง 4 ปัจจัย สามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 58.00 (Adj. R^2 = .580) โดยปัจจัยการจัดการคุณภาพ ด้านการวางแผน (Plan) ด้านการปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของการส่งผลของตัวแปรอิสระที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิตในภาพรวม สามารถเรียงลำดับของการมีอิทธิพลเชิงบวก ได้ดังนี้ การปรับปรุง (Act) (Beta = .262, Sig. = .000) การตรวจสอบ (Check) (Beta = .226, Sig. = .004) การปฏิบัติ (Do) (Beta = .178, Sig. = .014) และการวางแผน (Plan) (Beta = .166, Sig. = .013) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัจจัยการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานตัวแทนประกันชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาสมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต โดยภาพรวม (n = 400)

การพัฒนาสมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิต	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
	B	SE	Beta		
(Constant)	1.200	.113		10.624**	.000
1. ด้านความรู้ (Knowledge)	.105	.036	.143	2.874*	.004
2. ด้านทักษะ (Skills)	.157	.046	.207	3.406*	.001
3. ด้านทัศนคติ (Attitude)	.445	.039	.530	11.541*	.000
R = .808, R^2= .653, Adjusted R^2= .651, SEE = .36353, F = 248.828**, Sig.=.000					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการพัฒนาสมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิต ทั้ง 3 ปัจจัย สามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 65.10 (Adj. R^2 = .651) โดยการพัฒนาสมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิต ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) และด้านทัศนคติ (Attitude) ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของการส่งผลของตัวแปรอิสระที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต ในภาพรวม สามารถเรียงลำดับของการมีอิทธิพลเชิงบวก ได้ดังนี้ ด้านทัศนคติ (Attitude) (Beta = .530, Sig. = .000) ด้านทักษะ (Skills) (Beta = .207, Sig. = .001) และด้านความรู้ (Knowledge) (Beta = .143, Sig. = .004) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. สรุปผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ปัจจัยการจัดการคุณภาพตามวงจร PDCA ทั้งสี่ด้านสามารถอธิบายคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิตได้ร้อยละ 58.00 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานอย่างเป็นระบบมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพการให้บริการ โดยเฉพาะด้านการปรับปรุง (Act) ที่มีอิทธิพลสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าการนำผลการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่องช่วยยกระดับคุณภาพการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ชุติมา วารีวหา และสมบัติ เดชบำรุง (2567) ที่พบว่าขั้นตอน Act เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ขณะเดียวกันด้านการตรวจสอบ (Check) ซึ่งมีอิทธิพลรองลงมา ก็สะท้อนความสำคัญของการติดตามและประเมินผลการทำงานอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บดินทร์ภัทร์ สายบุตร (2562) ที่ยืนยันว่าการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องในระบบประกันคุณภาพตาม PDCA ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพโดยรวม ส่วนด้านการปฏิบัติ (Do) ซึ่งมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพการให้บริการ แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานตามกระบวนการที่กำหนดมีส่วนสำคัญต่อความถูกต้องและความเป็นมืออาชีพ ซึ่งสนับสนุนแนวคิดของ Deming (1986) ที่ระบุว่าการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของการบริหารคุณภาพที่ดีและเป็นพื้นฐานของการพัฒนางานอย่างยั่งยืน โดยภาพรวมผลการศึกษาครั้งนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวข้องว่าการตรวจสอบและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิตในยุคที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความถูกต้อง ความรวดเร็ว และความเป็นมืออาชีพ

2. สรุปผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิต ด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และทัศนคติ (Attitude) มีผลร่วมกันในการอธิบายคุณภาพการให้บริการได้ถึง 65.10% (Adj. R^2 = .651) โดยทัศนคติมีอิทธิพลเชิงบวกสูงสุด (β = .530) ตามด้วยทักษะ (β = .207) และความรู้ (β = .143) ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภัทร ธรรมากัลยากุล และคณะ (2566) ที่ศึกษาสมรรถนะตัวแทนขายประกันชีวิตในประเทศไทยและพบว่าความรู้ผลิตภัณฑ์ ทักษะการสื่อสารและการตัดสินใจ และการปรับตัวโดยเฉพาะทัศนคติเชิงบวก เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของตัวแทน นอกจากนี้ งานวิจัยของ วัฒนลักษมิ์ เวชประสิทธิ์, บุษกร วัฒนบุตร และวิโรชน์ หมื่นเทพ (2565) ซึ่งเป็นกรณีศึกษาตัวแทนประกันชีวิตในบริษัทไทย พบว่าสมรรถนะของตัวแทนประกอบด้วย 3 ด้านเดียวกับของ คือ ความรู้ (เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และเงื่อนไขกรมธรรม์) ทักษะ (การเสนอขาย, สื่อสาร, ปิดการขาย, บริการหลังการขาย) และทัศนคติ (มองโลกในแง่ดี มั่นใจในอาชีพ) ผลนี้สนับสนุนว่าทัศนคติเชิงบวกของตัวแทนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อคุณภาพการให้บริการตามที่งานวิจัย ของแสดง ทั้งนี้ แม้ว่าด้านความรู้ (Knowledge) จะมีค่าน้ำหนักต่ำสุด แต่ยังมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดว่าความรู้ผลิตภัณฑ์และเงื่อนไขกรมธรรม์เป็นฐานสำคัญที่ช่วยให้ตัวแทนสามารถอธิบายกรมธรรม์ให้ลูกค้าได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริภรณ์ พุทธรักษ์ และคณะ (2563) พบว่าความรู้และประสบการณ์ของตัวแทนมีความสัมพันธ์กับ “ผลสัมฤทธิ์ในการประกอบอาชีพ” (Performance) ของตัวแทนประกันชีวิต ซึ่งอาจสะท้อนถึงความสามารถในการให้บริการที่มีคุณภาพมากขึ้น โดยรวมแล้ว ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทัศนคติของตัวแทนเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มคุณภาพการบริการ ขณะที่ทักษะและความรู้เป็นองค์ประกอบเสริมที่ช่วยให้การปฏิบัติงานของตัวแทนมีมาตรฐานและตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้า

สรุปผล

1. ปัจจัยการจัดการคุณภาพ ทั้ง 4 ปัจจัย สามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 58.00 (Adj.R2 = .580) โดยปัจจัยการจัดการคุณภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต เรียงลำดับมากไปน้อยของการมีอิทธิพล คือ การปรับปรุง (Beta = .262, Sig. = .000) การตรวจสอบ (Beta = .226, Sig. = .004) การปฏิบัติ (Beta = .178, Sig. = .014) และการวางแผน (Beta = .166, Sig. = .013) ตามลำดับ

2. การพัฒนาสมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิต ทั้ง 3 ปัจจัย สามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 65.10 (Adj.R2 = .651) โดยการพัฒนาสมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต เรียงลำดับมากไปน้อยของการมีอิทธิพล คือ ด้านทัศนคติ (Beta = .530, Sig. = .000) ด้านทักษะ (Beta = .207, Sig. = .001) และด้านความรู้ (Beta = .143, Sig. = .004) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 บริษัทประกันชีวิตส่งเสริมสร้างความรู้และทักษะตัวแทนอย่างเป็นระบบ จัดทำหลักสูตรอบรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ประกันภัย และทักษะการสื่อสาร การขาย และการบริการหลังการขายอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัด E-learning, Workshop และการประเมินทักษะเชิงปฏิบัติ

1.2 การส่งเสริมการบริหารงานของตัวแทนประกันชีวิตตามวงจร PDCA จากผลการวิจัยพบว่าการปรับปรุง (Act) และการตรวจสอบ (Check) มีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพการให้บริการของตัวแทนประกันชีวิต ดังนั้นหน่วยงานควรสนับสนุนการฝึกอบรมและสร้างระบบติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตัวแทนสามารถปรับปรุงการบริการได้ทันเวลาและสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพ เช่น การจัดโปรแกรม PDCA training หรือระบบ Feedback จากลูกค้า

1.3 การติดตามและประเมินสมรรถนะตัวแทนอย่างสม่ำเสมอ ความรู้และประสบการณ์ของตัวแทนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การประกอบอาชีพ จึงควรมีระบบประเมินสมรรถนะและคุณภาพการบริการ เช่น แบบสอบถามความพึงพอใจของลูกค้า การทดสอบความรู้ และการสังเกตการทำงานจริง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 การจัดอบรมและฝึกทักษะด้านความรู้ กฎหมาย ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต การสื่อสาร การขาย และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ตัวแทนสามารถให้คำปรึกษาและบริการได้ครบถ้วน โปร่งใส และตรงตามความต้องการของลูกค้า

2.2 การพัฒนาการให้บริการออนไลน์และช่องทางการสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เช่น แชทออนไลน์ แอปพลิเคชันมือถือ หรือโซเชียลมีเดีย เพื่อให้ลูกค้าสามารถติดต่อขอคำปรึกษาและติดตามบริการได้ทันที เพิ่มความพึงพอใจและความเชื่อมั่นต่อธุรกิจประกันชีวิต

เอกสารอ้างอิง

ชุติมา วารีวหา และสมบัติ เดชบำรุง. (2567). การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการของเดมมิ่ง. *วารสารชมรมบัณฑิตศิลป์, 2(1),* 47-58.

ธนภัทร ธรรมากัลยากุล และคณะ. (2566). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของตัวแทนขายประกันชีวิตในประเทศไทย. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชื่น, 5(2),* 99–117.

บดินทร์ภัทร์ สายบุตร. (2562). กระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามวงจร PDCA ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *วารสารวิจัยวิชาการ, 2(1),* 39-53.

วัฒนลักษมิ์ เวชประสิทธิ์, บุษกร วัฒนบุตร และวิโรชน์ หมื่นเทพ. (2565). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะตัวแทนประกันชีวิต กรณีศึกษา สำนักงานตัวแทน บริษัท กรุงไทย-แอกซ่า ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) สาขานวลจันทร์ กรุงเทพมหานคร. *วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ, 5(2),* 92–106.

สมาคมประกันชีวิตไทย. (2566). *ภาพรวมธุรกิจประกันชีวิตไทย ปี 2565*. สืบค้นจาก https://www.tlaa.org/page_bx.php?cid=23&cname=&cno=1558

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2567). *รายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ประจำปี 2567.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย.

ศิริภรณ์ พุทธรักษ์ และคณะ. (2563). ผลสัมฤทธิ์ในการประกอบอาชีพตัวแทนประกันชีวิตในสังกัดสำนักงานตัวแทน บริษัทเอไอเอ จำกัด สาขา กรุงเทพมหานคร. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 3(2),* 221-233.

Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge, MA: MIT Press.

Likert, R. (1967). *The human organization: its management and values.* McGraw-Hill.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing, 64(1),* 12–40.

Skipper, H. D., & Kwon, W. J. (2007). *Risk management and insurance: Perspectives in a global economy*. Malden, MA: Blackwell Publishing.

Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). *Competence at work: Models for superior performance*. New York: John Wiley & Sons.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis.* New York: New York: Harper. & Row.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 139 - 149 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

The Effect of Physical Education Activities Using Petanque Based on Carron's Concept on Cohesion Among Lower Secondary School Students

Passara Khumpru [1*], Nuanphan Chaima [2], and Pathumporn Sriisan [3]

[1, 2, 3] Faculty of Education Thailand National Sports University, Udonthani Campus.

* Corresponding author. E-mail: passara_18@hotmail.com

ABSTRACT

This quasi-experiment study aimed to examine and compare the effects of physical education activities using petanque, based on Carron's concept, on the cohesion of lower secondary school students. The sample consisted of 54 Grade 7 students, who were purposively selected and equally divided into two groups: an experimental group (n = 27) and a control group (n = 27). The intervention involved an 8-week physical education program using petanque according to Carron's cohesion framework, conducted three days per week, one hour per session. The research instruments included a cohesion measurement scale. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation, dependent sample t-test, and independent sample t-test was applied to compare the mean cohesion scores between the experimental and control groups after the intervention. The level of statistical significance was set at .05. The study found statistically significant improvements in both social and task cohesion within the experimental and control groups after the intervention. Post-intervention comparisons showed that students in the experimental group demonstrated significantly higher cohesion scores than those in the control group, indicating that petanque-based physical education activities effectively enhanced group cohesion. These results indicate that the implementation of petanque-based activities effectively enhanced group cohesion, with significant differences observed between students who participated in the activity and those who did not.

Keywords: Physical education activities, petanque, Carron's concept, unity.

Received 4 March 2026; **Revised** 1 April 2026; **Accepted** 8 April 2026

ผลของการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ภัสรา คุ้มปรุ [1*], นวลพรรณ ไชยมา [2], และ ปทุมพร ศรีอิสาณ [3]
[1, 2, 3] คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุดรธานี
* Corresponding author. E-mail: passara_18@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และเพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมเทศบาล 6 นครอุดรธานี จำนวน 54 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 27 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 27 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดกิจกรรมทางพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอน จำนวน 8 แผน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ๆ ละ 1 ชั่วโมง แบบวัดความสามัคคี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Dependent Sample t-test เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสามัคคีก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุม และ Independent Sample t-test เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสามัคคีหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุม และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามัคคี ทั้งในมิติของการรวมกลุ่มทางสังคมและการรวมกลุ่มด้วยงาน ของทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพลศึกษา และเมื่อเปรียบเทียบหลังการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยความสามัคคี ทั้งด้านการรวมกลุ่มทางสังคม และด้านการรวมกลุ่มด้วยงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมด้วยกีฬาเปตองส่งผลต่อการพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมดังกล่าว

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมทางพลศึกษา, กีฬาเปตอง, แนวคิดของคาร์รอน, ความสามัคคี

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ความสามัคคีของกลุ่ม (Group Cohesion) เป็นแนวคิดสำคัญในจิตวิทยาสังคมที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในวงการกีฬา การจัดการกลุ่ม และการศึกษาทางพลศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น (Early adolescence) ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม เด็กในช่วงวัยนี้มีความต้องการความเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อนสูง การพัฒนาทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) และการทำงานร่วมกันในกลุ่มจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเติบโตทั้งในด้านพฤติกรรมและจิตใจ (Eys et al., 2023) แนวคิดเรื่องความสามัคคีของคาร์รอน (Carron's Concept of Cohesion) เป็นกรอบแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดย Carron, Brawley and Widmeyer (1998) ได้ให้นิยามว่า ความสามัคคีของกลุ่ม เป็นกระบวนการเชิงพลวัต (dynamic process) ที่สะท้อนถึงแนวโน้มของสมาชิกในกลุ่มที่จะยึดเหนี่ยวกัน (Stick together) และคงอยู่ร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (common goals) รวมถึงความพึงพอใจในความต้องการส่วนบุคคลภายในกลุ่ม โดยความสามัคคีนี้มีผลโดยตรงต่อการดำรงอยู่ของกลุ่ม การสื่อสาร ความไว้วางใจ และการร่วมมือกันของสมาชิกทุกคน ซึ่งคาร์รอนได้แบ่งโครงสร้างของความสามัคคี

ออกเป็น 2 มิติหลัก ได้แก่ ความสามัคคีด้านภารกิจ (Task Cohesion) ซึ่งหมายถึงระดับของการที่สมาชิกในกลุ่มมีความมุ่งมั่นและทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือภารกิจที่กำหนด และความสามัคคีด้านสังคม (Social Cohesion) ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความชอบ ความไว้เนื้อเชื่อใจ และความพึงพอใจที่เกิดจากการอยู่ร่วมกันในกลุ่ม (Bruner, Wilson, and Cote, 2021) ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนทางพลศึกษา แนวคิดเรื่องความสามัคคีของกลุ่มจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันแบบมีปฏิสัมพันธ์ โดยเฉพาะการใช้กิจกรรมกีฬาที่เน้นการทำงานเป็นทีม เช่น กีฬาเปตอง ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมวางแผน แก้ปัญหา และสนับสนุนกันในการแข่งขัน ย่อมเป็นกลไกที่ช่วยส่งเสริมให้ความสามัคคีในกลุ่มเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติทั้งในด้านภารกิจและด้านสังคม

กีฬาเปตองเป็นกิจกรรมกีฬาที่มีลักษณะของการเล่นเป็นทีม ซึ่งต้องอาศัยการวางกลยุทธ์ การสื่อสาร และการตัดสินใจร่วมกันระหว่างสมาชิกในทีมเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการแข่งขัน ลักษณะเฉพาะของกีฬาเปตองที่ไม่เน้นการปะทะทางร่างกาย (Non-contact sport) ทำให้เป็นกีฬาที่ปลอดภัยและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกระดับความสามารถสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเท่าเทียม (Pasanen et al., 2022) กีฬานี้จึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางพลศึกษาในระดับโรงเรียน ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมกัน เมื่อพิจารณาในบริบทของการพัฒนาความสามัคคีของกลุ่ม กีฬาเปตองมีองค์ประกอบหลายประการที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Carron เกี่ยวกับความสามัคคี โดยเฉพาะในมิติของความสามัคคีด้านภารกิจ (Task cohesion) ซึ่งเกิดจากการร่วมกันวางแผนทางเทคนิคและการปรับกลยุทธ์ในทีม และมิติของความสามัคคีด้านสังคม (Social cohesion) ซึ่งได้รับการส่งเสริมผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนับสนุนกันในระหว่างเล่น และความรู้สึกผูกพันจากการประสบความสำเร็จร่วมกัน (Carron, Brawley, and Widmeyer, 1998) การเล่นเปตองจึงไม่เพียงส่งเสริมทักษะทางกายภาพและทักษะการคิดวิเคราะห์เท่านั้น แต่ยังส่งเสริมทักษะการสื่อสาร การรับฟัง ความอดทน และความเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งล้วนเป็นทักษะทางสังคมที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและการทำงานร่วมกับผู้อื่น จากศักยภาพดังกล่าว การบูรณาการกีฬาเปตองเข้าสู่กิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาพลศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการส่งเสริมความสามัคคีของนักเรียน จึงเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดทางจิตวิทยาการเรียนรู้และการพัฒนาทางสังคมของเยาวชนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม (Bruner, Wilson, and Cote, 2021) การออกแบบกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองในลักษณะทีมจึงมีศักยภาพในการพัฒนาทั้งมิติการเรียนรู้เชิงร่างกายและมิติสัมพันธ์ทางสังคม อันจะส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เกื้อหนุนต่อความร่วมมือและการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ในห้องเรียน

การบูรณาการกีฬาเปตองเข้าสู่กิจกรรมพลศึกษาจึงไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมสุขภาพและสมรรถภาพทางกายของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังสามารถพัฒนาเจตคติ ความร่วมมือ ความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์ในกลุ่ม ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลของการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามัคคีในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental designs) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และเพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตอง

ตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนมัธยมเทศบาล 6 นครอุดรธานี สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จำนวน 247 คน นักเรียนชาย 142 คน นักเรียนหญิง 105 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาพลศึกษา (กีฬาเปตอง) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนมัธยมเทศบาล 6 นครอุดรธานี สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จำนวน 54 คน และดำเนินการทดสอบนักเรียนก่อนการทดลองด้วยแบบวัดความสามัคคีเพื่อนำผลทดสอบแบบวัดความสามัคคีมาเรียงลำดับจากนักเรียนที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ไปจนถึงนักเรียน ที่ได้คะแนนมากที่สุด ด้วยวิธีการ (Matching) จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทำการจับสลากกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนที่ได้คะแนนลำดับเลขคี่เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 27 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 9 คน และเพศหญิง 18 คน นักเรียนที่ได้คะแนนลำดับเป็นเลขคู่เป็น กลุ่มควบคุมจำนวน 27 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 12 คน และเพศหญิง 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1.1 แผนการจัดกิจกรรมทางพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอน จำนวน 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ๆ ละ 1 ชั่วโมง โดยทำการวิจัยในวันจันทร์ พุธ และศุกร์ ผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของ Albert V. Carron เพื่อส่งเสริมความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยดำเนินการตามลำดับขั้น ได้แก่ ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว จากนั้นจัดทำแผนกิจกรรมให้ครอบคลุมตัวชี้วัดด้านความสามัคคี

2.1.2 นำแผนการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ของแผนกิจกรรมพลศึกษา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.77

2.1.3 นำแผนการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จำนวน 30 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบวัดความสามัคคีของนักกีฬาประเภททีม (อดิศักดิ์ ดวงศรี. 2553, น. 152-154) เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองที่เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดความสามัคคีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยประยุกต์จากแบบวัดความสามัคคีของนักกีฬาประเภททีมของ อดิศักดิ์ ดวงศรี ให้สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างและวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นศึกษาหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาแบบวัดในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scale) แบบวัดประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ การรวมกลุ่มทางสังคม และการรวมกลุ่มด้วยงาน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตั้งแต่ 1–5 คะแนน และแปลผลตามระดับค่าเฉลี่ย ทั้งนี้ เครื่องมือได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องของข้อคำถาม และความถูกต้องทางภาษาโดยอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นสำหรับใช้ในการวิจัย

2.2.2 พัฒนาแบบวัดความสามัคคีตามวิธีของลิเคอร์ท เป็นแบบวัดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ

น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบในระดับน้อยที่สุด
น้อย	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบในระดับน้อย
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบในระดับปานกลาง
มาก	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบในระดับมาก

มากที่สุด หมายถึง ข้อคำถามนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบในระดับมากที่สุด

2.2.3 การให้คะแนนความคิดเห็นแบบวัดความสามัคคีข้อความที่เป็นการรวมกลุ่มทางสังคม จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ข้อ 1,2,3,5,8,14,15 และการรวมกลุ่มด้วยงาน จำนวน 13 ข้อได้แก่ข้อ 4,6,7,9,10,11,12,13,16,17,18,19,20

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน
น้อย ให้ 2 คะแนน
ปานกลาง ให้ 3 คะแนน
มาก ให้ 4 คะแนน
มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

2.2.4 พิจารณากำหนดเกณฑ์การตัดสินแบบวัดความสามัคคีตามเกณฑ์ดังนี้

1.00 – 1.49 มีความสามัคคีในระดับต่ำมาก
1.50 – 2.49 มีความสามัคคีในระดับต่ำ
2.50 – 3.49 มีความสามัคคีในระดับปานกลาง
3.50 – 4.49 มีความสามัคคีในระดับสูง
4.50 – 5.00 มีความสามัคคีในระดับสูงมาก

2.2.5 นำแบบวัดความสามัคคีของนักกีฬาประเภททีม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.2.6 นำแบบวัดความสามัคคีของนักกีฬาประเภททีมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.81

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ติดต่อประสานงานเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและทำการทดลองจากผู้บริหาร และ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย แบบประเมินผลแก่ รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ ผู้ร่วมวิจัยและครูประจำชั้นร่วมกันกำหนดตารางเวลาการจัดกิจกรรม

3.2 ทำการประเมินกลุ่มตัวอย่างก่อนการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอน โดยใช้แบบวัดความสามัคคีของนักกีฬาประเภททีม

3.3 ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผน ระยะเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 15.40 ถึง 16.40 น.

3.4 ทำการประเมินความสามัคคีของนักเรียนหลังจากการทดลองสัปดาห์ที่ 8

3.5 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบแต่ละรายการมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อใช้พรรณนา เพศ ระดับชั้น ทักษะการเล่นกีฬาเปตองและความสามัคคีของนักเรียน

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่

4.2.1 Dependent Sample t-test เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสามัคคีก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุมโดยการทดสอบค่าที (Dependent sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4.2.2 Independent Sample t-test เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสามัคคีหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าที (Independent sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4.3 กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และเพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของคาร์รอนที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

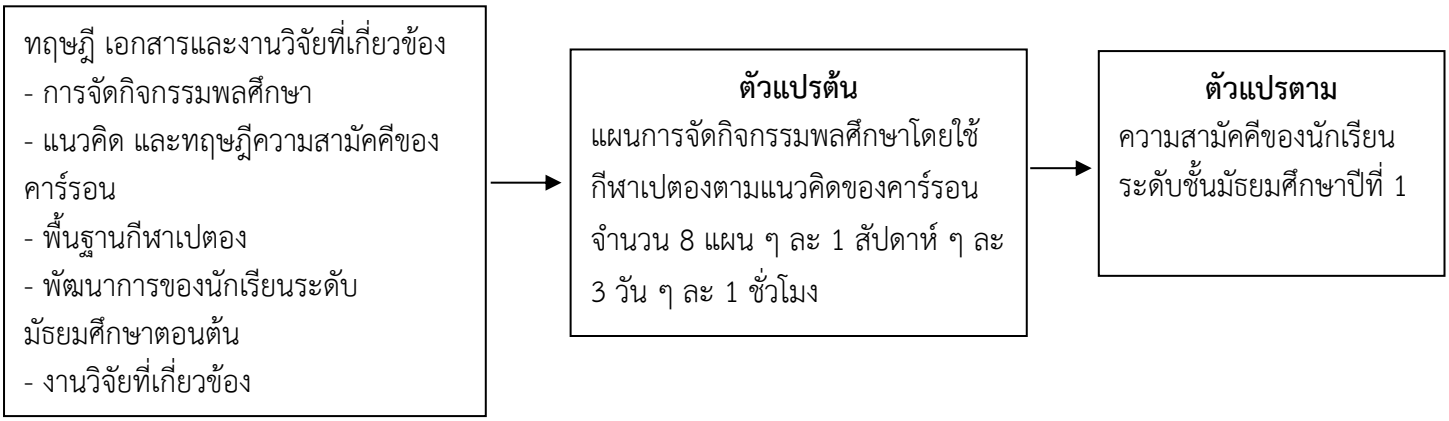

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (n=54)

ข้อมูลบุคคล	จำนวน (ร้อยละ)	
	กลุ่มควบคุม (n=27)	กลุ่มทดลอง (n=27)
เพศ		
ชาย	14 (51.85)	16 (59.3)
หญิง	13 (48.15)	11 (40.70)
อายุ (ปี)		
12	4 (14.81)	7 (25.90)
13	16 (59.26)	18 (66.70)
14	7 (25.93)	2 (7.40)

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 54 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 27 คน เป็น เพศชาย 16 คน (ร้อยละ 59.30) และเพศหญิง 11 คน (ร้อยละ 40.70) และกลุ่มควบคุม 27 คน แบ่งเป็น เพศชาย 14 คน (ร้อยละ 51.85) และเพศหญิง 13 คน (ร้อยละ 48.15)

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามัคคีระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางสังคมระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ของกลุ่มควบคุม (n=27) และกลุ่มทดลอง (n=27)

ความสามัคคี	$\bar{x}$	SD	t	df	p-value
กลุ่มควบคุม					
ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม					
ก่อนการทดลอง	3.16	0.34	-6.52	26	0.00
หลังการทดลอง	3.49	0.30			
ด้านการรวมกลุ่มด้วยงาน					
ก่อนการทดลอง	2.71	0.21	-4.58	26	0.00
หลังการทดลอง	2.94	0.29			
กลุ่มทดลอง					
ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม					
ก่อนการทดลอง	3.33	0.24	-8.04	26	0.00
หลังการทดลอง	3.61	0.29			
ด้านการรวมกลุ่มด้วยงาน					
ก่อนการทดลอง	2.91	0.20	-4.30	26	0.00
หลังการทดลอง	3.04	0.18			

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามัคคี พบว่า ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p=0.00 และ p=0.00 ตามลำดับ) และด้านการรวมกลุ่มด้วยงาน ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p=0.00 และ p=0.00 ตามลำดับ)

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามัคคีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามัคคีระหว่างกลุ่มทดลอง (n=27) และกลุ่มควบคุม(n=27)

ความสามัคคี	$\bar{x}$	SD	t	df	p-value
ก่อนการจัดกิจกรรม					
ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม					
กลุ่มควบคุม	3.16	0.34	1.85	26	1.00
กลุ่มทดลอง	3.21	0.20			
ด้านการรวมกลุ่มด้วยงาน					
กลุ่มควบคุม	3.33	0.24	-1.08	26	0.98
กลุ่มทดลอง	2.19	0.20			

ความสามัคคี	$\bar{x}$	SD	t	df	p-value
หลังการจัดกิจกรรม					
ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม					
กลุ่มควบคุม	2.94	0.05	6.74	26	0.00
กลุ่มทดลอง	3.49	0.05			
ด้านการรวมกลุ่มด้วยงาน					
กลุ่มควบคุม	3.04	0.03	8.41	26	0.00
กลุ่มทดลอง	3.61	0.05			

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามัคคี พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยความสามัคคี ทั้งด้านการรวมกลุ่มทางสังคม (p=1.00) และด้านการรวมกลุ่มด้วยงาน (p=0.98) แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่หลังการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยความสามัคคี ทั้งด้านการรวมกลุ่มทางสังคม (p=0.00) และด้านการรวมกลุ่มด้วยงาน (p=0.00) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ผลการศึกษานี้พบว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามัคคี ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพลศึกษา ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองด้านการรวมกลุ่มทางสังคม มีคะแนนเฉลี่ยความสามัคคี ทั้งด้านการรวมกลุ่มทางสังคม และด้านการรวมกลุ่มด้วยงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนั้นการศึกษานี้ยังพบว่า หลังการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยความสามัคคี ทั้งด้านการรวมกลุ่มทางสังคม และด้านการรวมกลุ่มด้วยงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมที่ใช้ในการศึกษาอาจมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ การสื่อสาร และการใช้เวลาร่วมกัน ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การรวมกลุ่มทางสังคมถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของความสามัคคีในกลุ่ม (Carron et al., 2005) โดยเฉพาะในการทำงานหรือการเรียนรู้แบบกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกมีผลต่อการยอมรับซึ่งกันและกัน และส่งผลให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างราบรื่น โดยการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองส่งผลต่อคะแนนเฉลี่ยความสามัคคี โดยแยกเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม

ความสามัคคีเป็นองค์ประกอบสำคัญของการทำงานเป็นทีมและการพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษา การเรียนรู้ หรือกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างสมาชิก หนึ่งในมิติที่สำคัญของความสามัคคีคือ ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม (Social Integration) ซึ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความไว้วางใจ และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ผลการวิจัยที่พบว่า ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านการรวมกลุ่มทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของปัจจัยภายในกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์ประกอบทางสังคมของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ จากกรอบแนวคิดของ Carron et al. (2005) ความสามัคคีในกลุ่มสามารถแบ่งได้เป็นสององค์ประกอบหลัก ได้แก่ ความสามัคคีเชิงภารกิจ (Task Cohesion) และความสามัคคีเชิงสังคม (Social Cohesion) โดยในมิติของ Social Cohesion จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ความพึงพอใจที่ได้อยู่ร่วมกัน และความรู้สึกใกล้ชิดซึ่งมีผลโดยตรงต่อแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม ความสัมพันธ์เชิงบวกเหล่านี้มีบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม เช่น ความร่วมมือ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการยอมรับในความแตกต่าง กลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนการรวมกลุ่มทางสังคมคือกระบวนการมีส่วนร่วมร่วมกันผ่านกิจกรรมที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม การอภิปราย การเล่นเกม หรือการทำกิจกรรมสร้างทีม (team building) โดยกิจกรรมเหล่านี้ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคม หรือ social identity ตามแนวคิดของ Chen et al. (2024) ที่ชี้ให้เห็นว่าเมื่อบุคคลรับรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม กลุ่มนั้นจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ตนเอง ซึ่ง

นำไปสู่ความภาคภูมิใจในความเป็นสมาชิก และการแสดงออกที่เอื้อต่อความกลมเกลียวกันในกลุ่มอย่างยั่งยืน การจัดกิจกรรมแบบ team-based learning ในระดับมหาวิทยาลัยสามารถส่งเสริมระดับความไว้วางใจระหว่างบุคคล (interpersonal trust) และความรู้สึกของการเป็นเจ้าของกลุ่ม (belongingness) ได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยนักศึกษาที่เข้าร่วมรายงานว่า รู้สึกปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็น มีความมั่นใจที่จะร่วมมือ และยังคงรักษาความสัมพันธ์เชิงบวกแม้กิจกรรมจะสิ้นสุดลงแล้ว สิ่งนี้ยืนยันว่าประสบการณ์ร่วมภายในกลุ่ม คือหัวใจของการสร้างความสามัคคีในเชิงสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของ García-Guillén et al. (2025) พบว่า นักเรียนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางกายอย่างสม่ำเสมอมีระดับ group cohesion (รวมถึงด้านสังคม) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และความสามารถด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีขึ้น

ในบริบทของการศึกษาไทย โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยม กิจกรรมกลุ่มที่เน้นความร่วมมือ เช่น กีฬาเปตอง วอลเลย์บอล หรือกิจกรรมนันทนาการที่ไม่เน้นการแข่งขัน ล้วนมีบทบาทสำคัญในการลดความรู้สึกแบ่งแยก เพิ่มความรู้สึกยอมรับ และสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงออกทางความคิดและพฤติกรรม ทั้งนี้ นักเรียนที่มีภูมิหลังและศักยภาพที่แตกต่างกันก็สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเท่าเทียม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสามัคคีในกลุ่มในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิริลักษณ์ วรรณชาติ (2566) ได้ศึกษาบทบาทของกิจกรรมกลุ่มที่มีลักษณะการทำงานร่วมกันโดยมี เป้าหมายร่วม (Shared goals) ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ใช้สร้างความร่วมมือ (Collaboration) และเสริมสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ของสมาชิกในกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและนักศึกษาที่อยู่ในช่วงวัยแห่งการค้นหาตัวตนและต้องการการยอมรับทางสังคม การมีกิจกรรมที่กำหนดเป้าหมายร่วมกันช่วยสร้าง กรอบความคิดแบบเรา (We-thinking) แทน กรอบความคิดแบบฉัน (I-thinking) ซึ่งส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งหน้าที่กันทำงาน และเกิดความภาคภูมิใจร่วมกันเมื่อบรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ กิจกรรมที่ออกแบบให้มีเป้าหมายร่วมยังส่งเสริม แรงจูงใจจากภายใน (Intrinsic motivation) เพราะผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติจริงร่วมกันภายใต้บริบทที่ปลอดภัยและไม่กดดัน การมีเป้าหมายที่ชัดเจนทำให้สมาชิกมองเห็นทิศทางเดียวกัน และนำไปสู่การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การลดความขัดแย้ง และการเพิ่มความรู้สึกไว้วางใจกันในกลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นฐานของความสามัคคีในระดับลึก โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและนักศึกษาที่อยู่ในช่วงพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มที่มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันช่วยพัฒนาทักษะชีวิต (Life skills) เช่น ความรับผิดชอบ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งล้วนเป็นทักษะสำคัญที่เชื่อมโยงกับความสำเร็จในอนาคตทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ

สรุป ด้านการรวมกลุ่มทางสังคมเป็นมิติที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม การทำงานร่วมกัน และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง การออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาค จึงควรถูกพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การพัฒนานักเรียน ครู และทีมงานในทุกระดับ

2. ด้านการรวมกลุ่มด้วยงาน

ในบริบทของการจัดการศึกษาไทย การส่งเสริมความสามัคคีผ่านกิจกรรมที่เน้นการรวมกลุ่มด้วยงาน เช่น โครงงานบูรณาการข้ามวิชา การแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ หรือกิจกรรมชุมนุมสร้างสรรค์ มีศักยภาพอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการวางแผน การตัดสินใจ และการสื่อสาร ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นทักษะในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นทักษะสำคัญในโลกการทำงานยุคใหม่ ในการทำงานหรือเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะกลุ่ม ความสามัคคี ถือเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของกิจกรรมหรืองานนั้น ๆ ความสามัคคีไม่ได้เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ส่วนตัวเพียงอย่างเดียว แต่ยังเกิดจากการมีเป้าหมายร่วมกันและความเข้าใจในบทบาทของตนเองในกลุ่ม ซึ่งมิติหนึ่งของความสามัคคีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งคือ การรวมกลุ่มด้วยงาน (Task Integration หรือ Task Cohesion) ซึ่งหมายถึงระดับของความสามัคคีที่เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกในกลุ่มมุ่งมั่นทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุภารกิจหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน จากกรอบแนวคิดของ Beauchamp and Eys (2022) การรวมกลุ่มด้วยงานมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่ การมีเป้าหมายกลุ่มร่วม (Shared group goals) การรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง (Role clarity) ความรู้สึกว่าตนมีส่วนช่วยในความสำเร็จ (Perceived contribution) และความรับผิดชอบร่วมกัน (Shared accountability) กลไกเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้สมาชิกในกลุ่มสามารถประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่เน้นความสัมพันธ์เชิงอารมณ์ แต่เน้นที่ บทบาท และ เป้าหมาย กิจกรรมที่ออกแบบให้มีลักษณะการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน และต้องอาศัยการร่วมมือระหว่างสมาชิก เช่น การทำโครงงานกลุ่ม การแก้ปัญหาในสถานการณ์สมมติ หรือการแข่งขันกีฬาแบบทีม จะช่วยสร้างความรู้สึกของการพึ่งพาซึ่งกันและกันในเชิงบวก (Positive

interdependence) และทำให้สมาชิกเห็นความสำคัญของตนเองในกลุ่ม ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Johnson and Johnson (2013) ที่กล่าวถึงรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ที่เน้นการมีเป้าหมายร่วมและการรับผิดชอบร่วมกันในกลุ่ม ส่งผลให้สมาชิกเกิดแรงจูงใจจากภายในในการมีส่วนร่วมในภารกิจของกลุ่ม จากการศึกษาของ ศิริลักษณ์ วรรณชาติ (2566) ได้ศึกษากิจกรรมกลุ่มที่มีเป้าหมายร่วมกันในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมที่ดีขึ้น มีการสื่อสารภายในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และมีระดับความร่วมมือที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและนักศึกษา ซึ่งอยู่ในช่วงวัยที่ต้องการการยอมรับและการแสดงออกในบทบาทของตน การมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สมาชิกมีเป้าหมายและภารกิจร่วมกัน ช่วยส่งเสริมให้พวกเขาพัฒนาอัตลักษณ์ทางสังคม และเกิดความภาคภูมิใจในบทบาทของตนภายในกลุ่ม และสอดคล้องกับการศึกษาในบริบทพลศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่ม ช่วยส่งเสริมการร่วมมือ การแบ่งบทบาท และการทำงานเพื่อเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของความสามัคคีด้านการรวมกลุ่มด้วยงาน (task cohesion) โดยนักเรียนที่ทำกิจกรรมร่วมกันจะมีการช่วยเหลือกัน แบ่งปันทรัพยากร และทำงานเป็นทีมมากขึ้น (Zamecnik et al., 2024)

สรุป การรวมกลุ่มด้วยงานเป็นกลไกที่สำคัญของความสามัคคีในกลุ่ม ซึ่งสามารถเสริมสร้างได้ผ่านการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสม เน้นการแบ่งบทบาทอย่างชัดเจน มีเป้าหมายร่วมกัน และเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนได้แสดงศักยภาพอย่างเท่าเทียม ความสำเร็จของกลุ่มจึงมิใช่เพียงผลลัพธ์สุดท้าย แต่ยังรวมถึงกระบวนการที่ทุกคนมีส่วนร่วมและเติบโตไปพร้อมกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดของ Albert V. Carron ส่งผลให้ความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามัคคีสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองมีระดับความสามัคคีสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้กีฬาเปตองตามแนวคิดดังกล่าวสามารถส่งเสริมความสามัคคีของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมพลศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม เช่น กีฬาเปตอง สามารถกระตุ้นการพัฒนาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 หน่วยงานด้านการศึกษาควรส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมพลศึกษาที่ใช้กีฬาเป็นสื่อกลางในการพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น ความสามัคคี ความร่วมมือ และความรับผิดชอบในกลุ่มผู้เรียน

1.2 กระทรวงศึกษาธิการสามารถนำแนวคิดของคาร์รอน หลักสูตรพลศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมที่เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและความสามัคคีในกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเพิ่มความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมโรงเรียนหรือชุมชนที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดต่าง ๆ หรือในพื้นที่ชนบทและเมือง เพื่อให้ผลวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในวงกว้างและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรเปรียบเทียบผลของกิจกรรมพลศึกษาหลายประเภท เช่น กีฬาเปตอง บาสเกตบอล หรือกิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ ที่มุ่งส่งเสริมความสามัคคี รวมถึงพัฒนาและออกแบบชุดกิจกรรมที่มีโครงสร้างชัดเจนเพื่อใช้ในการเรียนการสอน

2.3 ควรติดตามผลในระยะยาวหลังการจัดกิจกรรมเพื่อประเมินความยั่งยืนของความสามัคคีในกลุ่ม และแนะนำให้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน เช่น การวิเคราะห์เชิงปริมาณร่วมกับการสัมภาษณ์หรือการสังเกตพฤติกรรม เพื่อให้เข้าใจกลไกการพัฒนาความสามัคคีอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ศิริลักษณ์ วรรณชาติ. (2566). ผลของกิจกรรมกลุ่มตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีเป้าหมายร่วมกันต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน, 19*(2), 47–62.

Bruner, M. W., Wilson, K. S., & Côté, J. (2021). *Group dynamics in sport and exercise (4th ed.).* Routledge.

Carron, A. V., Brawley, L. R., & Widmeyer, W. N. (1998). *The measurement of cohesiveness in sport groups. In J. L. Duda (Ed.), Advances in sport and exercise psychology measurement (pp. 213–226).* Fitness Information Technology.

Carron, A. V., Brawley, L. R., & Widmeyer, W. N. (2005). *The measurement of cohesiveness in sport groups. In J. L. Duda (Ed.), Advances in sport and exercise psychology measurement (pp. 213–226).* Fitness Information Technology.

Chen, Y., Zhang, L., Liu, H., & Wong, S. H. S. (2024). Impact of structured team-based activities on social cohesion in university students: A quasi-experimental study. *Journal of Social Psychology & Education, 26*(2), 123–134.

Eys, M. A., Loughead, T. M., Bray, S. R., & Carron, A. V. (2023). Team cohesion in youth sport: Current perspectives and future directions. *Journal of Sport and Exercise Psychology, 45*(2), 113–127.

García-Guillén, M. J., Castillo-Paredes, A., Galán-Arroyo, C., & Rojo-Ramos, J. (2025). Group cohesion, motor self-efficacy, and socio-emotional skills in physical education students. *Frontiers in Psychology, 16*(5), 1631231.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2013). Cooperation and the use of cooperative learning in schools. In W. M. Reynolds & G. E. Miller (Eds.). *Handbook of Psychology: Educational Psychology, 7*, 401–418.

Pasanen, T., Tolvanen, A., Aunola, K., & Jaakkola, T. (2022). Team sport participation and development of social competence in adolescence. *European Physical Education Review, 28*(3), 847–862.

Zamecnik, A., Kovanović, V., Joksimović, S., Grossmann, G., & Pardo, A. (2024). The perceptions of task cohesion in collaborative learning teams. *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning*, *19*(1), 369–393

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 150 - 159 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Political behavior of passenger boat operators bueng khong long district, bueng kan province

Jirud Thoophom [1*] and Weeranuch Promjuk [2]

[1, 2] Mahamakut Buddhist University

* Corresponding author. E-mail: Jirudthoophom@gmail.com

ABSTRACT

This research article aims to study 1) to study the level of political behavior expression of passenger boat operators in Bueng Khong Long District, Bueng Kan Province2) To study and compare the political behavioral expressions of passenger boat operators in Bueng Khong Long District, Bueng Kan Province. and 3)the expression of political behavior of passenger boat operators in Bueng Khong Long District, Bueng Kan Province and the sample group used was 143 passenger ship operators. It is quantitative research. Data were collected by questionnaires. Data were analyzed using statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test Independent and one-way variance (ANOVA). The results of research were found that : 1) the level of political behavior expression of passenger boat operators in Bueng Khong Long District, Bueng Kan Province, in each aspect and overall, found that overall, they had a very strong agreement with political behavior. When analyzing the average value of each aspect, it was found that : There are political behaviors that are highly agreed upon in all aspects. The average values are ranked from most to least as follows: following political news, followed by political support, expressing political opinions, participating in politics, and accepting political opinions, 2) Passenger boat operators with different genders, ages, education levels, social status, incomes, and types of boats did not show any statistically significant differences in political behavior of passenger boat operators in Bueng Khong Long District, Bueng Kan Province and 3) both overall and in each aspect and Suggestions for political behavior expression by passenger boat operators in Bueng Khong Long District, Bueng Kan Province include: 1) should participate in the election process because exercising the right to vote is an important part of political expression and participation in national development, 2) people should study information about each candidate and support those who have suitable qualifications and have policies that are in line with the needs of the people and 3) participating in political activities, giving speeches, or supporting candidates through social media is one way to express political expression.

Keywords: Political behavior, Political participation, Passenger boat operator.

Received 25 March 2026; **Revised** 4 April 2026; **Accepted** 8 April 2026

พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

จิรัฏฐ์ ธูปหอม [1*] และ วีรนุช พรมจักร์ [2]
[1, 2] มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
* Corresponding author. E-mail: Jirudthoophom@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร จำนวน 143 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติด้วยสถิติ t-test Independent และความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ รายด้านและโดยรวม พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมาก เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง และด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง 2) ผู้ประกอบการเรือโดยสารที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม รายได้ ประเภทของเรือที่แตกต่างกัน มีการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งรายรวมและรายด้าน และ 3) ข้อเสนอแนะการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ 1) ควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง เพราะการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงออกทางการเมือง และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ 2) ประชาชนควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครแต่ละคนและสนับสนุนผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม และมีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และ 3) การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การปราศรัย หรือการสนับสนุนผู้สมัครผ่านทางโซเชี่ยวมีเดียเป็นช่องทางหนึ่งในการแสดงออกทางการเมือง

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ผู้ประกอบการเรือโดยสาร

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ภายใต้เจตนารมณ์อันสำคัญ คือ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างทางการเมืองการปกครองและการบริหารประเทศโดยอาศัยกลไกผ่านทางการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ การเปลี่ยนแปลงที่มาของฝ่ายบริหาร การปรับปรุงโครงสร้างของรัฐสภาและที่มาของวุฒิสภา เป็นต้น ทั้งนี้ เป็นไปเพื่อมุ่งหมายในการปฏิรูปประเทศให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันนำไปสู่ประโยชน์สุขและความเจริญก้าวหน้าของประเทศอย่างแท้จริง โดยการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านจะมีการระบุให้มีคณะกรรมการพร้อมอำนาจในการดำเนินการต่าง ๆ อันนำไปสู่การปฏิรูปประเทศอย่างจริงจัง กล่าวได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ครั้งแรกของรัฐธรรมนูญที่มีการบัญญัติไว้อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้การปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ นั้นเป็นที่ยอมรับในทางสากล สอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทย รวมถึงเพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศ สร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นภายในประเทศ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก จึงกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับ 2560 นี้ มีบทบัญญัติ หลักการหลายส่วนที่

แตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นในส่วนขององค์อำนาจหลัก อันได้แก่ อำนาจฝ่ายบริหาร อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติและอำนาจฝ่ายตุลาการ รวมทั้งองค์กรอิสระ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ถือเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยกับประชาชนโดยให้ ประชาชนได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในภารกิจของท้องถิ่นและเกิดความสำนึกในสิทธิหน้าที่ของ ตนเองที่มีต่อชุมชน หน้าที่พลเมืองอันจะนำไปสู่การปกครองตนเองในที่สุด จึงกล่าวได้ว่าการปกครองส่วน ท้องถิ่นเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดโดยมี ตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรที่เรียกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะทำภารกิจเพื่อ ตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ตรงตามเป้าหมายรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ มากที่สุด ปัจจุบันผู้นำท้องถิ่นได้แสดงออกถึงพฤติกรรมทางการเมือง คือ พฤติกรรมทางการเมือง เป็นการ แสดงออกทางการเมือง ซึ่งจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ดังนั้นพฤติกรรมทางการเมืองจึง เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการรณรงค์ หาเสียง การเข้ารับสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น การเข้าร่วมประชาพิจารณ์ การเข้าร่วมต่อสู้ทางการเมือง ซึ่ง ณรงค์ สินสวัสดิ์ กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับ ต่าง ๆ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยพรรคการเมืองหาเสียง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเดินขบวน หรือแสดงออกซึ่งการคัดค้านรัฐบาล การเลือกพรรคการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุด การเลือกอุดมการณ์ทางการเมือง ที่เห็นว่าดีที่สุด รวมไปถึงพฤติกรรมของผู้นำการเมือง เป็นต้น พฤติกรรมทางการเมืองที่มีลักษณะเด่น คือ การ มีส่วนร่วมทางการเมือง (พระวุฒิชัย หิตวิชฺโช, 2564)

การคมนาคมทางน้ำเป็นรูปแบบการเดินทางที่มีมาตั้งแต่อดีตเพื่อใช้เดินทางไปยังภูมิภาค ต่าง ๆ ตามลำน้ำและเดินทางออกสู่ทะเลเพื่อติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ สืบเนื่องมาจนปัจจุบันการคมนาคมทางน้ำยังเป็นที่นิยมอย่างมาก เนื่องจากบางเส้นทางเป็นเส้นทางหลักที่เชื่อมต่อการเดินทางจากพื้นที่ชายฝั่งสู่เกาะกลางน้ำหรือเกาะกลางทะเล โดยใช้เรือเป็นพาหนะซึ่งมีหลากหลายประเภทและขนาดของลำเรือที่แตกต่างกัน เพื่อจุดประสงค์ในการเดินทางต่าง ๆ เช่น การเดินทางเพื่อใช้ชีวิตประจำวัน การเดินทางเพื่อธุรกิจ การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว และการขนส่งสินค้าหรือสัมภาระ (สุพิชชา ณ ป้อมเพ็ชร , 2553)

บึงโขงหลงนั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งในจังหวัดบึงกาฬที่เกิดขึ้นมาไม่นาน ทำให้ระบบการจัดการในด้านต่าง ๆ นั้นยังไม่มีความสมบูรณ์เรียบร้อย ทำให้ผู้ประกอบการเรือโดยสารเกิดการรวมตัวกันเป็นจัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบการเรือโดยสารเพื่อเรียกร้องให้ส่วนจังหวัดเห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ และเป็นจุดกำเนิดของการจัดตั้งท่าเรือโดยสาร จุดบริการนักท่องเที่ยว การบริหารการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ การบริหารจัดการนักท่องเที่ยว การจัดการจุดบริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสวยงามและเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตยที่ประชาชนสามารถเรียกร้องสิทธิอันพึงมีพึงได้ ทำให้ปัจจุบันบึงโขงหลงมีการพัฒนาขึ้นในด้านกายภาพเป็นอันมาก จากเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้ประกอบการเรือโดยสารจึงมีความสนใจทางด้านการเมืองทั้ง ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และการเมืองท้องถิ่น เป็นอันมากซึ่งนโยบายต่าง ๆที่ออกมาล้วนส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมกับผู้ประการเรือโดยสารทุกด้าน เช่น ด้านการท่องเที่ยว ด้านสาธารณสุข ด้านการเงิน (เทศบาลตำบลบึงโขงหลง, 2568)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาประเด็นพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการเรือโดยสารในพื้นที่อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและการคมนาคมในชุมชน อีกทั้งยังมีความเกี่ยวข้องกับโครงสร้างอำนาจ การบริหารจัดการทรัพยากร และนโยบายภาครัฐในระดับพื้นที่อย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ” โดยมุ่งเน้นการทำความเข้าใจทั้งในเชิงบริบทและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่ผู้ประกอบการต้องเผชิญ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการบริหารจัดการ การเข้าถึงนโยบายของรัฐ ความไม่ชัดเจนของกฎระเบียบ ตลอดจนความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ผลการศึกษาที่ได้คาดว่าจะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมือง และสนับสนุนให้เกิดการ

กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้ประกอบการในพื้นที่อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร จำนวน 143 คน โดยผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมด (เทศบาลตำบลบึงโขงหลง, 2568)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม รายได้ ระยะเวลาของการเป็นผู้ประกอบการ และประเภทเรือ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง ได้แก่ 1) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 2) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง 3) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง 4) ด้านการสนับสนุนทางการเมือง และ 5) ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งมีหลักเกณฑ์ / การให้คะแนน ตามมาตรวัดแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert มี 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิดซึ่งเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยใช้สถิติเป็นแบบค่าร้อยละและสรุปผลการวิจัยแบบเชิงพรรณนาวิธี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยตรง

3.4 ดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ข้อมูลมาแล้วนำมาดำเนินการกรอกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมวลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม รายได้ต่อเดือน และประเภทเรือของผู้ประกอบการ สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน และค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบ ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ ตามวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

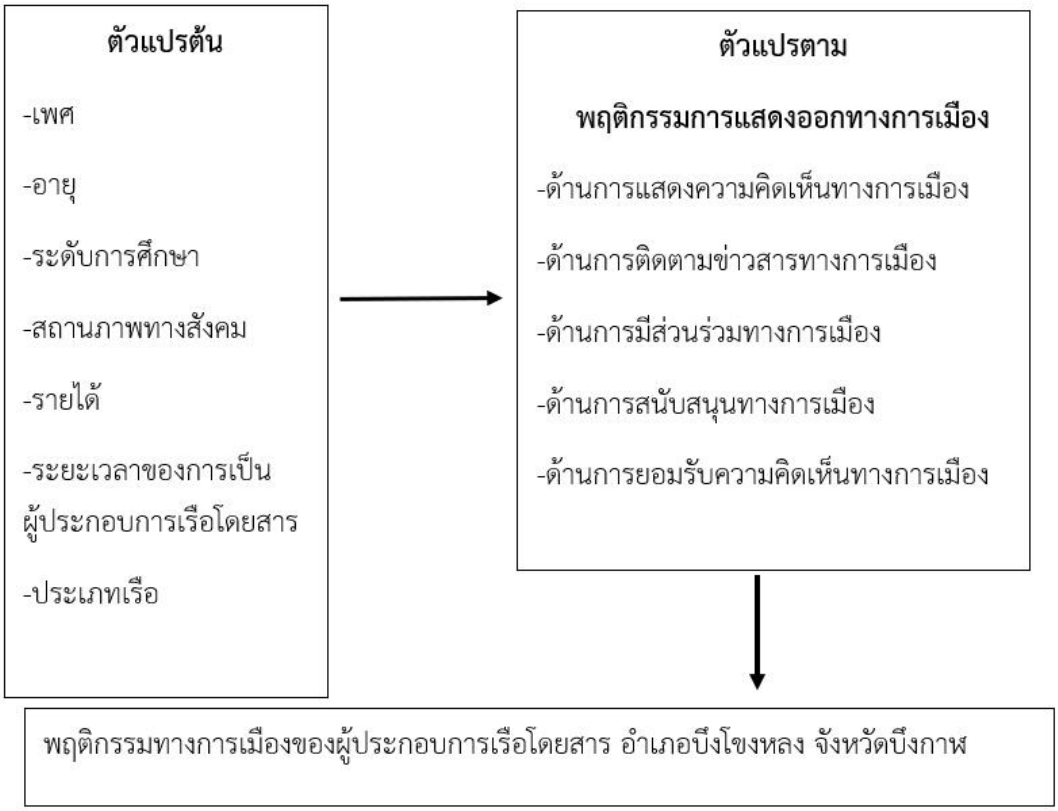

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 91.61 ที่เหลือเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 8.39 มีอายุระหว่าง 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.47 รองลงมาคือ อายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.08 อายุ 55 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.08 ที่เหลืออายุระหว่าง 26-35 ปี และ 18-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.69 และร้อยละ 10.49 ตามลำดับ จบระดับการศึกษา อนุปริญญา / ปวส. คิดเป็นร้อยละ 33.57 รองลงมา คือ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.17 และจบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.98 สถานภาพทางสังคม ส่วนใหญ่เป็น ประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 62.24 รองลงมาคือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 25.17 และผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 12.59 โดยที่มารายได้ต่อเดือน อยู่ระหว่าง 30,001 -40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.68 รองลงมาคือ 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.97 รายได้ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.88 รายได้ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.18 และรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท เท่ากับรายได้มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.29 ตามลำดับ ส่วนประเภทของเรือ คือ สำราญและกีฬา (เจ๊ตสกี) คิดเป็นร้อยละ 38.46 รองลงมาคือ สำราญและกีฬา (สกู๊ตเตอร์) คิดเป็นร้อยละ 32.17 และบรรทุกคนโดยสาร(เพลาใบจักรยาน) คิดเป็นร้อยละ 29.37 ตามลำดับ

2. ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

ตารางที่ 1 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ รายด้านและโดยรวม

พฤติกรรมทางการเมือง	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	3.92	0.58	มาก
2. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	3.96	0.57	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	3.92	0.59	มาก
4. ด้านการสนับสนุนทางการเมือง	3.93	0.48	มาก
5. ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง	3.83	0.57	มาก
เฉลี่ยรวม	**3.91**	**0.49**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ รายด้านและโดยรวม พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก (μ = 3.91 , σ=0.49) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง (μ = 3.96 , σ= 0.48) รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง (μ= 3.93, σ=0.48) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (μ = 3.92, σ=0.58) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (μ= 3.92 , σ=0.59) และด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง (μ = 3.83, σ=0.57) ผู้วิจัยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก (μ=3.92 , σ=0.58) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างเปิดเผย (μ= 4.00, σ=0.62) รองลงมาคือ ประชาชนหรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็น (μ= 3.99 , σ=0.68) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ (μ= 3.93 ,σ=0.65) ความสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดี (μ= 3.90 , σ=0.67) และการวิจารณ์ทางการเมืองเป็นความจริงได้ (μ=3.78 , σ=0.68)

2. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก (μ= 3.96 , σ=0.57) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ติดตามข่าวสารทางการเมือง จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นๆ อยู่เสมอ (μ = 4.06 , σ=0.62) รองลงมาคือ ติดตามข่าวสารทางการเมืองในท้องถิ่น (μ= 4.03, σ=0.7) ข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเมืองของท่าน (μ= 3.91 , σ=0.68) วิเคราะห์ข่าวสารการเมืองของประชาชนก่อนนำไปบอกเล่าให้ผู้อื่นได้รับทราบ (μ = 3.90 , σ=0.71) และข่าวสารทางการเมืองเข้าถึงประชาชน (μ = 3.88, σ=0.76)

3. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก (μ= 3.92 , σ=0.59) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับ

ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีความสำคัญ (μ= 4.03 , σ=0.72) รองลงมาคือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง (μ= 3.92, σ=0.65) ได้เข้าฟังการปราศรัยหาเสียงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ (μ= 3.89 ,σ =0.64) การออกไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ (μ= 3.89 , σ=0.72) และประชาชนทุกคนมีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล (μ= 3.85 , σ=0.77)

4. ด้านการสนับสนุนทางการเมือง

ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก (μ = 3.93 ,S.D.=0.48) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง (μ= 4.02 , σ =0.66) รองลงมาคือ การให้การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยอยู่เสมอ (μ= 3.95, σ=0.51) การให้การสนับสนุนงบประมาณให้กับกิจกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่น (μ = 3.89 ,σ=0.58) การสนับสนุนหรืออุทิศตนให้กับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การช่วยหาเสียง การลงพื้นที่หาเสียงในระดับท้องถิ่น / ในระดับชาติ (μ= 3.89, σ=0.58) และการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (μ= 3.86 , σ =0.61)

5. ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง

ระดับการแสดงออกของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83 , σ=0.57) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้การให้ความสำคัญกับทุกอาชีพอย่างเท่าเทียม ($\overline{X}$ = 3.84 , σ=0.74) รองลงมา คือ พื้นฐานของมนุษย์มีความแตกต่าง จึงต้องมีกฎหมายในการจัดระเบียบ ($\overline{X}$ = 3.83 , σ=0.72) การเห็นว่าประชาชนแต่ละคนมีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้ ($\overline{X}$ = 3.82 , σ=0.69) การนำหลักการและเหตุผลมาวิจารณ์ทางการเมืองเป็นเรื่องที่ถูกต้อง ($\overline{X}$ = 3.81 , σ=0.72) และการยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่น ($\overline{X}$ = 3.80 ,σ =0.66)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ นำเสนอ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 เพศต่างกันมีระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบค่าเฉลี่ย t-test โดยรวม พบว่า ค่า t-test = 0.62 และค่า p-value = 0.56 ซึ่งมากกว่า 0.05 หมายความว่า เพศชายกับเพศหญิงมีการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งรายรวมและรายด้าน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 อายุต่างกันมีระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกันโดยใช้สถิติทดสอบค่าเฉลี่ย t-test โดยรวม พบว่า ค่า p-value = 0.535 ซึ่งมากกว่า 0.05 หมายความว่า ผู้ประกอบการเรือโดยสารอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่มีอายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งรายรวมและรายด้าน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกันโดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยรวม พบว่า ค่า p-value = 0.54 ซึ่งมากกว่า 0.05 หมายความว่า ผู้ประกอบการเรือโดยสารอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งรายรวมและรายด้าน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 4 สถานภาพทางสังคมต่างกันมีระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกันโดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยรวม พบว่า ค่า p-value = 0.094 ซึ่งมากกว่า 0.05 หมายความว่า ผู้ประกอบการเรือโดยสารอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่มีสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งรายรวมและรายด้าน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 5 รายได้ต่อเดือนต่างกันมีระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยรวม พบว่า ค่า p-value = 0.591 ซึ่งมากกว่า 0.05 หมายความว่า ผู้ประกอบการเรือโดยสารอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่มีรายได้ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งรายรวมและรายด้าน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 6 ประเภทเรือของผู้ประกอบการต่างกันมีระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกันโดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยรวม พบว่า ค่า p-value = 0.219 ซึ่งมากกว่า 0.05 หมายความว่า ผู้ประกอบการเรือโดยสารอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่มีประเภทของเรือที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งรายรวมและรายด้าน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ข้อเสนอแนะการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

ข้อเสนอแนะการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ 1) ควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง เพราะการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงออกทางการเมือง และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ 2) ประชาชนควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครแต่ละคนและสนับสนุนผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมและมีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน 3) การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การปราศรัย หรือการสนับสนุนผู้สมัครผ่านทางโซเชี่ยวมีเดีย เป็นช่องทางหนึ่งในการแสดงออกทางการเมือง 4) ควรยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกันเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดที่ทำให้เกิดความรุนแรงและไม่สร้างสรรค์ในการแสดงออกทางการเมือง 5) การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างรอบด้านและไม่ควรเชื่อข้อมูลข่าวสารที่น่าสงสัย 6) การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนทางการเมือง และสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และ 7) การสร้างเครือข่ายหรือกลุ่มที่ให้ข้อมูลและสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง

อภิปรายผล

ผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ รายด้านและโดยรวม พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมาก ($\overline{X}$ = 3.91 ,S.D.=0.49) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\overline{X}$ = 3.96 ,S.D.= 0.48) รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง ($\overline{X}$ = 3.93 ,S.D.=0.48) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ($\overline{X}$ = 3.92 ,S.D.=0.58) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\overline{X}$ = 3.92 ,S.D.=0.59) และด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง ($\overline{X}$ = 3.83 ,S.D.=0.57) ซึ่งทำให้พบว่าการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ยังไม่ได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแปรผลได้ว่าการที่ผู้ประกอบการเรือโดยสารอาจจะยังไม่มีส่วนร่วมให้เห็นมากที่สุดนั้น อาจจะก่อให้เกิดปัญหาและเป็นอุปสรรคในการร่วมกันแสดงออกทางการเมือง ในการร่วมจัดกลุ่มชาวเรือและพัฒนาท่าเรือ รวมถึงการจัดการด้านการท่องเที่ยวทางเรือของอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับต่าง ๆ การไปลงคะแนน

เสียงเลือกตั้ง การช่วยพรรคการเมืองหาเสียง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเดินขบวนหรือการแสดงออกซึ่งการคัดค้านรัฐบาล การเลือกพรรคการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุด การเลือกอุดมการณ์ทางการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุด รวมไปถึงพฤติกรรมของผู้นำการเมือง เป็นต้น พฤติกรรมทางการเมืองที่มีลักษณะเด่น คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ วัลลภ วิบูลย์กูล (2544) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมือง คือ การแสดงออกหรือไม่แสดงออกซึ่งการกระทำของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มต่อระบบการเมืองที่ดำรงอยู่ที่เกี่ยวกับเรื่องของอำนาจ ผลประโยชน์ และการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา ประณีต (2565) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัดนนทบุรี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.76) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.03) ด้านการสังเกตการณ์ทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.99) และด้านการเป็นหุ้นส่วนทาง การเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.27) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม รายได้ต่อเดือน และประเภทเรือ ของผู้ประกอบการ โดยภาพรวมพบว่าผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม รายได้ต่อเดือน และประเภทเรือของผู้ประกอบการต่างกัน มีการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองไม่ แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า แม้ผู้ประกอบการเรือโดยสารในอำเภอบึงโขงหลงจะมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพ และสังคม แต่พฤติกรรมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกันน่าจะมีสาเหตุจากประสบการณ์ร่วมกันในบริบททองถิ่น การรับสื่อแบบ เดียวกัน อิทธิพลของอาชีพและผู้นำชุมชน ตลอดจนการมีเป้าหมายและผลประโยชน์ทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน ผู้ประกอบการ ในพื้นที่เดียวกันมักเผชิญปัญหาและเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมคล้ายคลึงกัน เช่น การควบคุมของรัฐในกิจการ ทางน้ำ นโยบายการท่องเที่ยวหรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ ปัญหาการเข้าถึงแหล่งทุนหรือสวัสดิการ ผู้คนใน พื้นที่เดียวกันมักบริโภคข้อมูลจากแหล่งเดียวกัน เช่น สื่อท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เครือข่ายอาชีพเดียวกัน รวมถึงการเป็น ผู้ประกอบการเรือโดยสารอาจทำให้พวกเขามีค่านิยมทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่ใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวุฒิชัย หิตวิชโช และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นตามทรรศนะของประชาชนใน อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นตามทรรศนะของ ประชาชนในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย พบว่า ประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกันกับมีทรรศนะต่อพฤติกรรมทางการเมือง ของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอโพธิ์ตาก ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2560 มาตรา 27 ความว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เท่าเทียมกันชายและหญิงมี สิทธิ์เท่าเทียมกัน ไม่ได้เลือกปฏิบัติต่อบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมความเชื่อทางศาสนาการศึกษาฝึกอบรมมีความคิดเห็นทางการเมืองไม่ ขัดแย้งต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใดจะกระทำมิได้ดังนั้นจึงไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงต่างมีความไว้วางใจ ทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 46–55 ปี มีระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส. ประกอบอาชีพ เป็นประชาชนทั่วไป มีรายได้เฉลี่ย 30,001–40,000 บาท และใช้เรือประเภทสำราญและกีฬา (เจ็ตสกี) มากที่สุด โดยภาพรวม ผู้ประกอบการเรือโดยสารในอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ มีพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้าน การติดตามข่าวสารทางการเมืองซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการสนับสนุน การแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วม และการ ยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา สถานภาพทางสังคม รายได้ และประเภทเรือ ไม่ส่งผลให้พฤติกรรมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้ง การศึกษาข้อมูลผู้สมัคร การ

แสดงออกผ่านกิจกรรมและสื่อออนไลน์ การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และการวิเคราะห์ข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ในสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผู้ประกอบการเรือโดยสารควรแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างเปิดเผย หรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็น ได้มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ความสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดี และการวิจารณ์ทางการเมืองเป็นความจริงได้

1.2 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ผู้ประกอบการเรือโดยสารควรติดตามข่าวสารทางการเมือง จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นๆ อยู่เสมอ และรวมทั้งติดตามข่าวสารทางการเมืองในท้องถิ่น รวมทั้งข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเมือง วิเคราะห์ข่าวสารการเมืองของประชาชนก่อนนำไปบอกเล่าให้ผู้อื่นได้รับทราบ และข่าวสารทางการเมืองเข้าถึงประชาชน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้ประกอบการเรือโดยสารควรมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีความสำคัญ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ได้เข้าฟังการปราศรัยหาเสียงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ การออกไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ ทุกครั้งมีการจัดการเลือกตั้งและประชาชนทุกคนมีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล

1.4 ด้านการสนับสนุนทางการเมือง ผู้ประกอบการเรือโดยสารควรร่วมบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง การให้การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยอยู่เสมอ การให้การสนับสนุนงบประมาณให้กับกิจกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่น การสนับสนุนหรืออุทิศตนให้กับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การช่วยหาเสียง การลงพื้นที่หาเสียงในระดับท้องถิ่น / ในระดับชาติ และการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

1.5 ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง ผู้ประกอบการเรือโดยสารควรการให้ความสำคัญกับทุกอาชีพอย่างเท่าเทียม พื้นฐานของมนุษย์มีความแตกต่าง จึงต้องมีกฎหมายในการจัดระเบียบ การเห็นว่าประชาชนแต่ละคนมีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้ การนำหลักการและเหตุผลมาวิจารณ์ทางการเมืองเป็นเรื่องที่ถูกต้อง และการยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่น

1.6 ข้อเสนอแนะทั่วไป ประชาชนควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครแต่ละคนและสนับสนุนผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม และมีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตจังหวัดหนองคาย

2.2 ควรศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมในเขตจังหวัดของคาย

2.3 ควรศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตจังหวัดหนองคาย

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์. อริย์ธัช แก้วเกาะสะบ้า.

พระวุฒิชัย หิตวิชโช.(2564). *พฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นตามทรรศนะของประชาชน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.

ณรงค์ สินสวัสดิ์. (2539). จิตวิทยาการเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ออเรียนแทลสกอล่า.

ยุทธนา ประณีต. (2565). *พฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัดนนทบุรี*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย;

วัลลภ วิบูลย์กูล. (2544). *การรับรู้ข่าวสารและพฤติกรรมทางการเมืองของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

สุพิชชา ณ ป้อมเพ็ชร. (2553). *สวัสดิภาพในการจราจรทางน้ำ*. เข้าถึงได้จาก:http://www.ipesp.ac.th.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 160 - 172 ISSN 2985-2137 (Online)

Guidelines for Strengthening School-Family and Community Organization Cooperation in Academic Administration of Schools for Students with Intellectual Disabilities under the Office of Special Education

Jirasak Jamniam [1*], Watcharapat Techawattanasitamrong [2], and Theerawat Monithaisong [3]

[1, 2, 3] Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

* Corresponding author. E-mail: kenjitbs@hotmail.com

ABSTRACT

This research aims to 1) Study the cooperation between schools and family. And community organizations in educational management in academic administration. 2) Study the guidelines for strengthening cooperation between schools and families. And community organizations In educational management in academic administration The sample groups are teachers, schools, specific disabilities for people with 4 intellectual defects, a total of 201 teachers from 4 schools. The main information groups are 9 experts, by choosing a specific style. The research tools are questionnaires and interviews. Statistics used in data analysis are frequency, percentage, average, standard deviation. And content analysis

The research shows that 1) The study of cooperation between schools and families. And community organizations In educational management in academic administration Overall, at a high level The average is equal and 2). The way to strengthen the school and family. And community organizations In the management of academic administration, including 1) Curriculum Development Should focus on cooperation in all sectors to connect the community And learn to cover students. 2) The use of technology for learning Should promote participation in all sectors Provide enough equipment Creating a sustainable learning system. 3) Assessment of student evaluation Should promote cooperation in all sectors Consistent with the context of the learner. 4) In the development of internal quality and educational standards Should use the mechanism of the school committee efficiently Transparent, inspecting. 5) In the development of learning processes Should focus on practical, integration of various knowledge. 6) In terms of educational supervision should promote cooperation in all sectors. Supervision and support for continuous potential. 7) Research for teaching and learning development Should promote participation in all sectors Designed in accordance with the continuous innovation development context.

Keywords: strengthen cooperation, school family community organization, academic administration, person with intellectual disabilities.

Received 25 March 2026; **Revised** 4 April 2026; **Accepted** 8 April 2026

แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว องค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

จิรศักดิ์ จำเนียร [1*], วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง [2], และ ธีระวัฒน์ มอนไธสง [3]

[1] มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

* Corresponding author. E-mail: kenjitbs@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ 2) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 4 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 201 คน ได้มาโดยการเทียบตารางเครจซี่และมอร์แกน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการเสริมสร้างร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรเน้นความร่วมมือทุกภาคส่วนเชื่อมโยงชุมชน และเรียนรู้ครอบคลุมนักเรียน 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน จัดหาอุปกรณ์ให้เพียงพอ สร้างระบบเรียนรู้ยั่งยืน 3) ด้านการวัดผลประเมินผลผู้เรียน ควรส่งเสริมความร่วมมือทุกภาคส่วน สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ควรใช้กลไกคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใสตรวจสอบได้ 5) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรเน้นปฏิบัติจริงบูรณาการความรู้หลากหลาย 6) ด้านการนิเทศการศึกษาควรส่งเสริมร่วมมือทุกภาคส่วน นิเทศและสนับสนุนพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง 7) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การเสริมสร้างความร่วมมือ, โรงเรียน ครอบครัว องค์กรชุมชน, บริหารงานวิชาการ, บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดแนวปฏิบัติ และแนวทางในการจัดการศึกษา และกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดการจัดการศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากบุคคล องค์กรและสังคมเพื่อจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้ให้ความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการเรียนรู้ ปฏิรูปการบริหารจัดการปฏิรูปครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ คือการให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนองค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ ร่วมกันสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาเยาวชน และบุคลากรในชุมชน ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคมด้วยการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ (รุ่ง แก้วแดง, 2545)

การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ถือเป็นความสำคัญยิ่งงานหนึ่งของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความใกล้ชิดมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในชนบท ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน จึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียน การละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชนเป็นการมองข้ามทรัพยากรที่สำคัญ ที่จะอำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนไปอย่างน่าเสียดาย และบางครั้งอาจจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินงานได้ การสร้างความสัมพันธ์ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนครอบครัวองค์กรชุมชน จึงเป็นภารกิจสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งของผู้บริหาร และข้าราชการครูในโรงเรียน ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า บ้าน วัด โรงเรียน หรือ “บวร” คือ สามเสาหลักคู่สังคมไทยซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่เกื้อกูลประเทศไทยมายาวนาน การบริหารงานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ผ่านมาก็ยึดหลักการนี้มาโดยตลอด เพราะทั้งบ้านและวัดโดยรวมแล้วก็คือชุมชนที่อยู่ในแวดล้อมใกล้ชิดโรงเรียนโดยความจริงที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ “โรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้” การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย คือ สถานศึกษาได้พลังจากชุมชนมาช่วยในการจัดการศึกษา และชุมชนได้การศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับองค์กรชุมชน จึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยให้ทราบความเคลื่อนไหวหรือความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่าย ช่วยลดและแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัน ละช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย คือประโยชน์กับโรงเรียนและประโยชน์ต่อชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นที่ยอมรับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารโรงเรียน สอดคล้องกับ (ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์, 2559)

โรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมาก การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียน การดำเนินงานสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยทั่วไปยังมิได้มีการปฏิบัติงานด้านนี้อย่างจริงจังและกว้างขวาง ให้ครอบคลุมกิจกรรมการดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ การให้บริการ และการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน และจากการรายงานประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self Assessment Report : SAR) พบว่า ส่วนมากทั้งผู้ปกครอง องค์กรชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาค่อนข้างน้อย ไม่ต่อเนื่อง การดำเนินงานสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนครอบครัว และองค์กรชุมชนไม่เป็นระบบ เช่น ไม่มีสื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้เกิดปัญหาด้านการประสานงานกับชุมชนยังไม่ดีเท่าที่ควร สำหรับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรณพ คุณเศรษฐ (2566) กล่าวไว้ว่า คณะครูและผู้บริหารโรงเรียนยังไม่เข้าใจวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชนทำให้โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร และสภาพการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ผู้ปกครองนักเรียนก้าวก่ายงานในหน้าที่ของโรงเรียนมากเกินไป คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีสภาพความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ครู ไม่เป็นไปด้วยดี คือ มีเวลาสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยหรือไม่หาโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มีปัญหาทางเศรษฐกิจและไม่เอื้อต่อความสัมพันธ์กับชุมชน และยังสอดคล้องกับ กัญจนาพร ศรีมงคล (2565) กล่าวไว้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ควบคู่คุณธรรมตามกรอบของนโยบาย ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของครูในโรงเรียนฝ่ายเดียว การให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดทั้งการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน จะทำให้เกิดความเชื่อถือเชื่อมั่น เกิดความร่วมมือขึ้นในชุมชน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว องค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเป็นการเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงเป็นภารกิจที่สำคัญ เป็นงานที่ยากที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จ อีกทั้งงานวิจัยนี้ จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีแนวทางในการบริหาร ได้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับครอบครัว องค์กรชุมชนในการจัดการศึกษาด้านงานวิชาการสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงแนวทางการสร้างความร่วมมือของโรงเรียนกับครอบครัวองค์กรชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็ง ร่วมแรงร่วมใจกันของคนในชุมชนและสร้าง

ความสัมพันธ์ที่ดี ของโรงเรียนกับชุมชนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวกับองค์กรชุมชน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางการสร้างความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเป็นการเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว องค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ซึ่งแบ่งขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ครูผู้สอนในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 19 โรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย ได้จำนวน 4 โรงเรียน รวมจำนวนครูโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 201 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามครูผู้สอนในโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามครูผู้สอนในโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เกี่ยวกับการเสริมสร้างความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว องค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามแนวคิดของนักวิชาการทางด้านการศึกษา มี 7 ด้าน 46 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีคิดของลิเคิร์ท (Likert) การหาคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Review) 5 คน ได้ค่า IOC = 0.97

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ที่ผู้วิจัยได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนที่ 1 โดยนำค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดมาสร้างเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางพัฒนาการเสริมสร้างความร่วมมือของครอบครัวองค์กรชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับครูผู้สอน โรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้น 201 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

3.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล แยกข้อมูลและตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์จัดกระทำข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จทางสถิติ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย $(\bar{x})$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปรผลโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปล

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวองค์กรชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) รองผู้อำนวยการโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 2 คน 2) ผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 2 คน 3) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน 4) ผู้แทนครู จำนวน 2 คน 5) ผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ที่ผู้วิจัยได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนที่ 1 โดยนำค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดมาสร้างเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางพัฒนาการเสริมสร้างความร่วมมือของครอบครัวองค์กรชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

3.1 ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือแนะนำตัว ถึงผู้ให้สัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยประสานงาน โดยการนัดหมายวันเวลาสถานที่ที่แน่นอนกับผู้ให้สัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ทางออนไลน์

3.3 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน พร้อมขออนุญาตทำการบันทึกเสียงระหว่างการจดบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดกระทำข้อมูล และสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามแนวคิดของนักวิชาการทางด้านการศึกษา ซึ่งมีการบริหารด้านวิชาการของสถานศึกษาที่ตรงกัน ประกอบด้วยนักวิชาการด้านการศึกษา ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2561) รัชนีย์ สีหะวงษ์ (2558) วิมล เดชะ (2559) อภิชา พุ่มพวง (2559) ปาริฉัตร โชติขันต์ (2560) พรรษมน พินธุสมิต (2560) ยุทธนา เกื้อกูล (2560) เกตกนก สวยค้าข้าว(2561) สารินทร์ เอี่ยมครอง (2561) และ จิรารัตน์ กระจ่างดี (2562) จากการสังเคราะห์ขอบข่ายงานวิชาการ ผู้วิจัยเลือก

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาข้อที่มีระดับความถี่ ตั้งแต่ 8 ความถี่ขึ้นไปมี 7 ด้านจึงได้นำขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมาสู่กรอบแนวคิด 7 ด้านดังนี้

ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน กับครอบครัว องค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 7 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
2. ด้านการจัดหาและพัฒนาสื่อนวัตกรรม
3. ด้านการวัดผลประเมินผล
4. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
5. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. ด้านการนิเทศการศึกษา
7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

→ แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และ องค์กรชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 พบว่า การศึกษาสภาพความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ29.90 เพศหญิง 141 คิดเป็นร้อยละ 70.10 รวมทั้งสิ้น 201 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

2. ผลการศึกษาการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ทั้ง 7 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาพรวม ทั้ง 7 ด้าน

ด้าน	$\overline{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.44	0.45	มาก
2. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.45	0.45	มาก
3. การวัดผลประเมินผล	4.33	0.51	มาก
4. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.43	0.43	มาก
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.53	0.45	มากที่สุด
6. การนิเทศการศึกษา	4.44	0.48	มาก
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.55	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.46**	**0.31**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวัดผลประเมินผล

ผลการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 พบว่า การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละท่าน มาวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดในแต่ละหัวข้อของการสัมภาษณ์ เพื่อแยกแยะแนวคิดที่ปรากฏในเนื้อหารายงานการสัมภาษณ์ สรุปไว้ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่า 1) ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา 2) ควรพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นและศักยภาพของผู้เรียน 3) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชุมชน 4) ควรส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน และ 5) ควรสนับสนุนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า 1) ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่นในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 2) ควรจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเทคโนโลยีการศึกษา 3) ควรจัดหาอุปกรณ์และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน 4) ควรประเมินและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และ 5) ควรพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3. ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า 1) ควรดำเนินการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างรอบด้านและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน 2) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา 3) ควรสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนเกี่ยวกับกระบวนการประเมิน 4) ควรออกแบบเกณฑ์การประเมินที่ยืดหยุ่นและเน้นพัฒนาการรายบุคคล และ 5) ควรนำผลการประเมินไปใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

4. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พบว่า 1) ควรจัดตั้งและใช้กลไกคณะกรรมการสถานศึกษาฯ อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ควรจัดประชุม สัมมนา และเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ 3) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการออกแบบการเรียนรู้ 4) ควรใช้ข้อมูลการประเมินคุณภาพเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา 5) ควรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ทักษะชีวิต และเทคโนโลยีในหลักสูตร และ 6) ควรสร้างระบบการศึกษาที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้

5. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า 1) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Hands-on Learning) 2) ควรบูรณาการความรู้จากหลากหลายสาขาวิชา 3) ควรเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตจริงและชุมชน 4) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และองค์กรภายนอก 5) ควรใช้สื่อออนไลน์ในการสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง และ 6) ควรเตรียมความพร้อมนักเรียนรับมือกับโลกอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า 1) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน 2) ควรสร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมายทางการศึกษา 3) ควรจัดให้มีช่องทางการสื่อสารที่โปร่งใสและต่อเนื่อง 4) ควรดำเนินการนิเทศแบบมีส่วนร่วมในลักษณะ 360 องศา และ 5) ควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า 1) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการวิจัย 2) ควรสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 3) ควรออกแบบกระบวนการวิจัยให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและนักเรียน 4) ควรเชื่อมโยงการวิจัยกับชีวิตจริงของผู้เรียนและชุมชน และ 5) ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสูงสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ ด้านต่ำสุด คือ ด้านการวัดผลประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติระบุไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิต และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจึงให้ความสำคัญต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนทุกภาคเรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายตามระเบียบวิธีการวิจัย ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของผู้เรียน มีพื้นที่ให้เผยแพร่งานวิจัยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ชุมชน ผู้ปกครองในกระบวนการวิจัย ความรู้ความเข้าใจในบทบาทของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนออกแบบกระบวนการวิจัยให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและนักเรียนควรเชื่อมโยงการวิจัยกับชีวิตจริงของผู้เรียนและชุมชนควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปาริชาต สุนทร (2560) ศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษาร่วมกำหนดนโยบายให้บุคลากรในสถานศึกษาทำการวิจัย ร่วมนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการหรือการจัดการเรียนการสอน ร่วมจัดทำแผนงานวิจัยในชั้นเรียนตามนโยบายของสถานศึกษา ร่วมเรียนรู้และจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการวิจัยทางการศึกษากับองค์กรภายนอก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เจนจิรา เวียนสุข (2561) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหรรณพาราม ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหรรณพารามโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

2. แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชนในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ คือ โรงเรียนให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นและศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง แนวทางดังกล่าวช่วยให้หลักสูตรมีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่เข้มแข็งระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มูนา จารง (2560) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ได้เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาไว้ว่า ควรมีการดำเนินการจัดให้มีวิชาใหม่ ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พัฒนาหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นและศักยภาพของผู้เรียน โดยเปิดเวทีประชุม สอบถามความคิดเห็น และจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและอาชีพในชุมชน 2) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ คือ โรงเรียนให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่นในการส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการเลือก ใช้งาน และประเมินผลสื่อ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้งนี้ ทุกฝ่ายร่วมกันประเมินผลการใช้เทคโนโลยีและนำผลที่ได้มาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทนักเรียน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ภูวนัย ปัฐพี (2559) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่ม

ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้เสนอแนวทางการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ไว้ว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรอื่นในการผลิต จัดหาสื่อการเรียนการสอน นวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางานด้านการเรียนการสอนและงานวิชาการ รวมถึง ส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญในการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สนับสนุนให้ครูผลิตพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้วยตนเอง 3) ด้านการวัดผลประเมินผล มีแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ คือ การวัดและประเมินผลผู้เรียนในโรงเรียนควรดำเนินการอย่างรอบด้านและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา ผ่านการประชุมและกิจกรรมร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางการประเมินที่ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ พฤติกรรม ทักษะชีวิต และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้สะท้อนความคิดเห็นและข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนจากทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน จะช่วยให้การประเมินแม่นยำ โปร่งใส และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับผลงานวิจัย และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปาริชาต สุนทร (2560) ศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ได้เสนอแนวทางการวัดผลประเมินผล ไว้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมสร้างระเบียบ แนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ร่วมรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียนระหว่างภาคเรียน ร่วมวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียนร่วมประเมินผลการสอนและร่วมนำผลการประเมินการเรียนการสอนไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน 4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวและองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ คือ โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ผ่านคณะกรรมการสถานศึกษา การประชุมสัมมนา และเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานชาติ บริบทท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นความยืดหยุ่น การใช้ข้อมูลประเมินคุณภาพและการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ทักษะชีวิต เทคโนโลยี และการดูแลนักเรียนกลุ่มพิเศษ ทั้งนี้ โรงเรียนมุ่งเน้นให้ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการออกแบบการเรียนรู้ การประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร เพื่อสร้างการศึกษาเชิงคุณภาพ โปร่งใส เป็นธรรม และตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เกตกนก สวยค้าข้าว (2561) ศึกษาการบริหารการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ได้เสนอแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาความจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และควรกำกับติดตามการดำเนินงานระบบประกันคุรภาพภายในอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 5) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ คือ โรงเรียนมุ่งพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนผ่านกิจกรรมลงมือปฏิบัติจริง โดยบูรณาการการเรียนรู้จากหลากหลายสาขาวิชา และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงผ่านการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และองค์กรภายนอก ทั้งในการออกแบบกิจกรรม การสอน และการประเมินผล นอกจากนี้ยังใช้สื่อออนไลน์ในการสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน พร้อมเน้นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเครือข่ายภาคธุรกิจมาเสริมการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมนักเรียนรับมือกับอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกับผลงานวิจัยของ พรรษมน พินทุสมิต (2560) ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ได้เสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า ควรมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก มีการสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ 6) ด้านการนิเทศการศึกษา มีแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ คือ การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุก

ภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นครู ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการสร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมายทางการศึกษา และจัดให้มีช่องทางการสื่อสารที่เปิดเผย โปร่งใส และต่อเนื่อง ทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ เช่น การประชุม การเยี่ยมห้องเรียน กลุ่มไลน์ หรือแพลตฟอร์มดิจิทัลต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ทุกฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้อย่างสะดวก การนิเทศแบบมีส่วนร่วมในระดับ 360 องศา ไม่เพียงแต่เพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีทั้งการประเมินจากภายใน เช่น เพื่อนครู ครูที่ปรึกษา และฝ่ายบริหารวิชาการ และจากภายนอก เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน หรือองค์กรท้องถิ่น ทั้งนี้ควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ เช่น อบรม เวิร์คช็อป หรือการวิจัยร่วมกับชุมชน เพื่อให้ครอบครัวมีบทบาทอย่างแท้จริงในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะกลุ่มที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับต่าง ๆ จะช่วยหลอมรวมทรัพยากร ความรู้ และความเข้าใจร่วมกัน ให้กลายเป็นพลังในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัตนกร พรมวังขวา (2559) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาการญจนบุรี เขต 3 ได้เสนอแนวทางการนิเทศการศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารควรมีการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน มีการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับครูผู้สอน ผู้ปกครองในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับครูผู้สอนให้ทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา และมีการประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา 7) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ คือ การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือหลัก ควรยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้กระบวนการวิจัยตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยเริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทของการวิจัยผ่านการจัดอบรม สัมมนา หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งจะช่วยให้ทุกฝ่ายสามารถร่วมกำหนดปัญหาออกแบบแนวทางวิจัย และเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและนักเรียนแต่ละกลุ่มได้กระบวนการวิจัยควรเน้นการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียนและชุมชน เช่น การใช้ข้อมูลจากชุมชน การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม การทดลอง และการใช้สื่อเทคโนโลยี โดยมีการสนับสนุนจากครอบครัวและองค์กรท้องถิ่นทั้งด้านข้อมูล ทรัพยากร และประสบการณ์ เพื่อเพิ่มความหลากหลายและคุณภาพของข้อมูล การสื่อสารและการเผยแพร่ผลวิจัยอย่างโปร่งใสให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ เช่น ผ่านเวทีนำเสนอผลงานวิจัย หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และการปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังสร้างความเข้าใจและความร่วมมือที่ยั่งยืนระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน การรวมพลังจากทุกภาคส่วนในการวิจัยเพื่อการศึกษาเช่นนี้ จะนำไปสู่การพัฒนาวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชนีย์ สีหะวงษ์ (2559) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มเครือข่ายวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ว่า ควรจัดให้มีการอบรมครูเกี่ยวกับการสร้างและการใช้นวัตกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนต้องให้ความร่วมมือในการวิจัยตลอดจนเผยแพร่ผลงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ด้านสูงสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ ด้านต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผล เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ภาพรวมด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กร

ชุมชนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นมาใหม่อิงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นอิงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) 2) ภาพรวมด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนในการสำรวจความต้องการ ใช้สื่อนวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนในการประเมินการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 3) ภาพรวมด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีด้านการวัดผลประเมินผล สูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนในการกำหนดการวัดและประเมินผลผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนในการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลผู้เรียน 4) ภาพรวมด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา สูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนในการประเมินคุณภาพของผลการปฏิบัติและสรุปรายงานการประเมินตนเองประจำปี (SAR) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 5) ภาพรวมด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนในการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ต่างๆอย่างสมดุล 6) ภาพรวมด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีด้านการนิเทศการศึกษา สูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือปรึกษาเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในระหว่างการนิเทศ 7) ภาพรวมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้กระบวนการวิจัย ฝึกการคิด การค้นหาเหตุผลในการตอบปัญหาของผู้เรียนในด้านต่างๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้กระบวนการวิจัย เพื่อค้นคว้าเทคนิควิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนรู้และระดับชั้นของผู้เรียน

2. แนวทางความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และองค์กรชุมชน ในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรเน้นความร่วมมือทุกภาคส่วนเชื่อมโยงชุมชน และเรียนรู้ครอบคลุมนักเรียน 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน จัดหาอุปกรณ์ให้เพียงพอ สร้างระบบเรียนรู้ยั่งยืน 3) ด้านการวัดผลประเมินผลผู้เรียน ควรส่งเสริมความร่วมมือทุกภาคส่วน สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ควรใช้กลไกคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใสตรวจสอบได้ 5) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรเน้นปฏิบัติจริงบูรณาการความรู้หลากหลาย 6) ด้านการนิเทศการศึกษาควรส่งเสริมร่วมมือทุกภาคส่วน นิเทศและสนับสนุนพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง 7) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ นำแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว องค์กรชุมชน ไปใช้ในการกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

1.2 โรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นำแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว องค์กรชุมชน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและสนับสนุนการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ครูโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นำแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว องค์กรชุมชน เพื่อส่งเสริมกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชุมชนเสริมสร้างบทบาทผู้ปกครองในกระบวนการการจัดการศึกษา สร้างความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและองค์กรภายนอก การดำเนินการตามข้อเสนอแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว องค์กรชุมชน จะช่วยเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งและยั่งยืน ในความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว องค์กรชุมชน ของโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

เกตกนก สวยค้าข้าว. (2561). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร).

กัญจนาพร ศรีมงคล. (2565). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. (การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

ปาริชาต สุนทร. (2560). *การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).

ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์. (2559). *การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเป็ดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1.* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

พรรษกรณ์ ชัยพรม. (2565). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร.* (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร).

พรรษมน พินทุสมิต. (2560). *การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น).

ภูวนัย ปัฐพี. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

มูนา จารง. (2560). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา).

รัชนีย์ สีหะวงษ์. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มเครือข่ายวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา).

รัตนกร พรมวังขวา. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี).

สุจิตรา สุวลักษณ์. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาห้วยแร้ง สังกัดสำนักงานเขตพ้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

อรรณพ คุณเศรษฐ. (2566). *การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ.* (วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 173 - 183 ISSN 2985-2137 (Online)

The effects of learning management by using open approach supplemented with skill exercises on mathematics achievement for grade 8 students

Chapiya Hongsatorn [1*] and Lada Donhongsa [2]

[1, 2] Faculty of Education, Pitchayabundit College.

[*] Corresponding author. E-mail: Namtanchapiya@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the effectiveness of Learning Management By Using Open Approach Supplemented With Skill Exercises on Mathematics Achievement to the standard 75/75 criterion 2) compare the Mathematics Achievement before and after Learning Management by using Open Approach Supplemented with Skill Exercises 3) compare the Mathematics Achievement after Learning Management by using the Open Approach Supplemented with Skill Exercises with the 75 percent criterion and 4) study the satisfaction toward Learning Management By Using Open Approach Supplemented With Skill Exercises for Grade 8 Students. The Sample consisted of 20 grade 8 students in the first semester of the 2025 at Bannonngam School, by cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans 2) the skill exercises form 3) the Mathematics Achievement test had difficulty values between 0.27 - 0.77, discrimination values between 0.27 - 0.67 and reliability values was 0.94 and 4) the satisfaction questionnaire. The statistics for data analysis comprised; percentage, mean, standard deviation, percentage, one sample t-test and t-test for dependent samples.

The results of this research found that;

1. The effectiveness of Learning Management By Using Open Approach Supplemented With Skill Exercises value E1/E2 equal 78.81/79.83

2. the Mathematics Achievement after Learning Management By Using Open Approach Supplemented With Skill Exercises was Significant higher than before at the .05 levels.

3. the Mathematics Achievement after Learning Management By Using Open Approach Supplemented With Skill Exercises was higher than the 75% criteria at the .05 level.

4. the satisfaction toward Learning Management By Using Open Approach Supplemented With Skill Exercises at the highest level.

Keywords: Open Approach, Skill Exercises, Mathematics Achievement, satisfaction.

Received 4 March 2026; **Revised** 18 March 2026; **Accepted** 9 April 2026

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชาปิยา หงสาทร [1*] และ ละดา ดอนหงษา [2]
[1, 2] สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
* Corresponding author. E-mail: namtanchapiya@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโนนงาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ปีการศึกษาที่ 1/2568 จำนวน 1 ห้องเรียน 20 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ใช้แบบแผนการทดลองเบื้องต้น แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน – หลัง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก 2) แบบฝึกคณิตศาสตร์ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.27 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.27 - 0.67 และ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 4) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีแบบไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 78.81/79.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจมีต่อการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกอยู่ในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ : วิธีแบบเปิด, แบบฝึก, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจ

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาบุคคลให้เจริญก้าวหน้ามีความรู้และความสามารถในการเข้าใจปัญหาต่างๆ ในชีวิตให้ถูกต้อง และสามารถนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีระบบและอย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคคล ผู้ที่ได้รับการอบรมให้มีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าทางอาชีพการงานและทางจิตใจ การจัดการศึกษาที่ดีสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 มีสาระสำคัญที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาซึ่งต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถ ในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ นั่นคือ การเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและการร่วมมือ ซึ่งจะส่องผลให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ สภาพแวดล้อม สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ พร้อมที่จะประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษา หรือสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดกำรเรียนรู้ให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ปัจจุบันยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของ การจัดการศึกษาได้ จากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) รายวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนบ้านโนนงาม ในปีการศึกษา 2564 ปีการศึกษา 2565 และปีการศึกษา 2566 ต่ำกว่าระดับประเทศ คือ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.08, 20.73 และ 18.21 ตามลำดับ นอกจากนี้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีที่ผ่านมายังพบว่า จากรายงานแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านโนนงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในปีการศึกษา 2566 ที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 62.50 ซึ่งยังไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 70 จะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของโรงเรียนที่ตั้งไว้ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนจึงต้องสอนให้นักเรียนมีทักษะและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้นโดยครูผู้สอนควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นลักษณะของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเป็นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้จากการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดและทักษะต่างๆ ในการสร้างความรู้ใหม่อย่างมีความหมาย

การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ของ Nohda (2000) ได้กล่าวถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach Method) คือการทำให้กิจกรรมของนักเรียนและวิธีการคิดทางคณิตศาสตร์นั้นจะต้องถูกนำมาใช้อย่างเต็มความสามารถ ต้องให้นักเรียนแต่ละคนมีอิสระในการพัฒนาความก้าวหน้าในการ

แก้ปัญหาตามความสามารถและความสนใจของนักเรียน และสิ่งสุดท้ายคือ ครูต้องปล่อยให้นักเรียนได้พัฒนาความฉลาดทางคณิตศาสตร์ของเขา ดังนั้น ครูจึงต้องจัดการเรียนการสอนโดยต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวิธีคิดทางคณิตศาสตร์แบบต่างๆ ในขณะที่นักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าก็สามารถที่จะใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์ได้อย่างหลากหลาย และนักเรียนที่มีความสามารถด้อยกว่าก็ยังคงสนุกกับกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ตามความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนเปิดโอกาสการสืบเสาะด้วยวิธีการที่ตนเองเชื่อมั่นและนำไปสู่การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่มีความซับซ้อนสูงขึ้น

วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เป็นวิธีการสอนที่เน้นการพัฒนาศักยภาพการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมการแก้ปัญหาปลายเปิด (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2547) ซึ่งโนบูชิโกะ โนคะ (2000) ได้เสนอความหมายของวิธีการสอนแบบเปิดว่า เป็นวิธีการสอนแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดหาความรู้และลงมือปฏิบัติหรือกระทำจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้และเทคนิควิธีการสอนหลายรูปแบบ วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลากหลายวิธี ดังนั้น วิธีการแบบเปิด (Open Approach) มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนแต่ละคนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์ในแบบที่ตอบสนองพลังความสามารถทางคณิตศาสตร์ของตนเอง และสามารถปรับคุณภาพของกระบวนการคิดและผลที่ได้จากการคิดสู่องค์ความรู้ทางคณิตศาสตร์ กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิดจำเป็นต้องพยายามทำความเข้าใจความคิดที่หลากหลายของ นักเรียนให้มากเท่าที่จะทำได้โดยการให้นักเรียนพูด อธิบายความคิดของตนกับเพื่อนหรือกับครูและกระตุ้นให้นักเรียนควบคุมตนเองให้พูดและทำอย่างเป็นคณิตศาสตร์ด้วย (ไพจิตร สะดวกการ, 2553)

แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ ให้มีความรู้มากขึ้น ได้ฝึกด้วยตนเองทำให้เกิดความมั่นใจที่จะเรียนรู้ ลักษณะของแบบฝึกที่ดีจะต้องมีจุดประสงค์และคำสั่งที่ชัดเจน ถูกต้องตามหลักวิชา ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ใช้เวลาที่เหมาะสม มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีรูปแบบที่ทันสมัย สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความต้องการที่จะฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้ผู้เรียนทำแบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถจะช่วยเสริมทักษะให้แก่ผู้เรียน และช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ชัดเจน ซึ่งครูจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นได้ทันท่วงที และการจัดแบบฝึกทักษะเป็นรูปเล่มทำให้สามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนบทเรียนได้อีกด้วย มีการวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด อาทิ ศุภมาศ แก้วมณี (2561) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดเพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิด หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ วรรณนิภา สารสุวรรณ (2563) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด มีค่าเป็น 80.59/80.02 ซึ่งเป็นไป ตามสมมติฐาน 2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการแบบเปิดอยู่ในระดับ มากที่สุด

จากหลักการและเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิด เสริมด้วยแบบฝึกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วย แบบฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 75/75

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกกับเกณฑ์ร้อยละ 75

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองเบื้องต้น (Pre - Experimental Design) แบบ กลุ่มเดียวทดสอบก่อน – หลัง (One Group Pre-test Post-test Design) โดยมี รูปแบบการทดลอง (พิสุทธา อารีราษฎร์, 2550) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

กลุ่ม	Pretest	Treatment	Posttest
ทดลอง	T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

T_1 หมายถึง ทดสอบก่อนการทดลอง (Pre - test)

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช่วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก

T_2 หมายถึง ทดสอบหลังการทดลอง (Post - test)

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีบุญเรือง 6 อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 3 โรงเรียน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโนนงาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง

2.2 แบบฝึกคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 แบบฝึก

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

4.1 ชี้แจงการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างถึงขั้นตอนรายละเอียดการทดลอง

4.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pre–test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

4.3 ทำความเข้าใจกับนักเรียน เกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้และอธิบายวิธีการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ตามลำดับจนครบจำนวน 8 แผน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเรียน โดยการทดสอบย่อยเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม แต่ละแผน

4.4 ทดสอบหลังเรียน (Post–test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อสิ้นสุดการทดลองจัด โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉบับเดียวกับก่อนเรียน ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

4.5 นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 75/75 โดยหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนและหลังที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

5.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยการวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระ (One Samples t-test)

5.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจ ต่อการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้ด้วยวิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

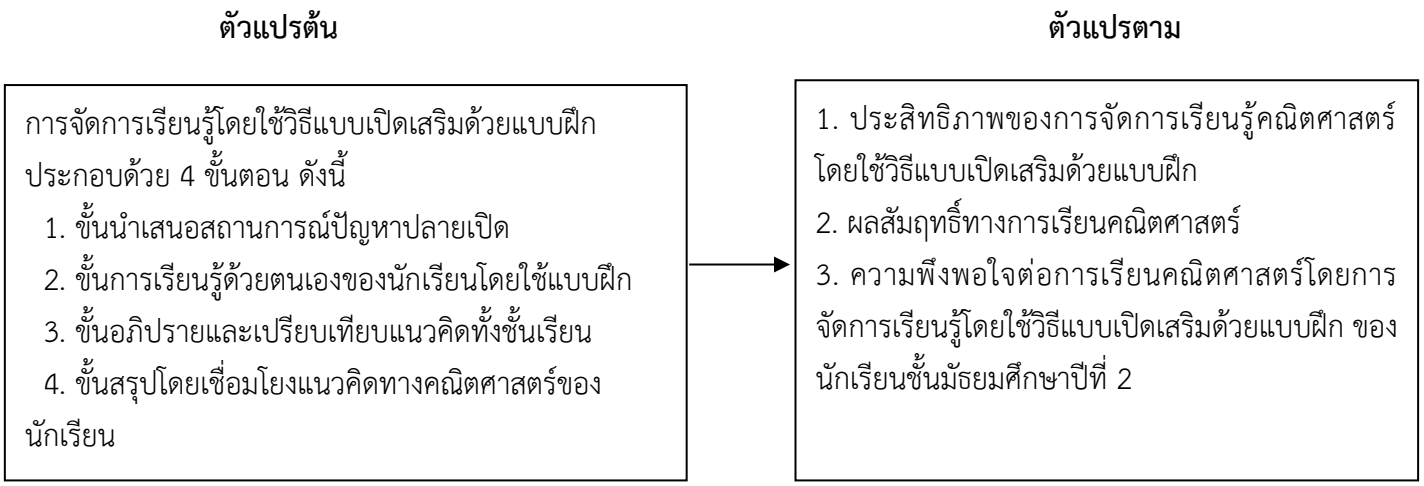

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก มีประสิทธิภาพE1 / E2 เท่ากับ 78.81/79.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้

2. ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เรียนคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.55)

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E1 / E2) เท่ากับ 78.81/79.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก เป็นการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยที่ครูเป็นผู้ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะสอนก่อนแล้วเตรียมการสอน เช่น แบบเรียนตำราต่างๆ แบบฝึกทักษะ ที่จะช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจที่คงทนให้กับนักเรียนและครูเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ความเข้าใจ ให้กับนักเรียน โดยใช้วิธีการบรรยาย ยกตัวอย่างพอสังเขป หรือใช้สื่อต่างๆ ที่มีเพื่อประกอบการสอน ซึ่งครูและนักเรียนจะร่วมกันสรุปความรู้ ที่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพจิตร สะดวกการ (2553) กล่าวว่า โดยทั่วไปการสอนคณิตศาสตร์ด้วยวิธีการแบบเปิด ประกอบด้วยสถานการณ์ 3 สถานการณ์ ได้แก่ สถานการณ์ A ครูกำหนดสถานการณ์หรือปัญหาเริ่มต้นให้นักเรียนพยายามทำให้อยู่ ในรูปปัญหาเชิงคณิตศาสตร์ตามประสบการณ์ และความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน สถานการณ์ B นักเรียนหาคำตอบตามประสบการณ์พื้นฐานของตนเองแล้วครูนำนักเรียนอภิปรายหาความสัมพันธ์ระหว่างคำตอบหลากหลายที่นักเรียนเสนอมา และเชื่อมโยงคำตอบ ที่ดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องกันให้นักเรียนเห็นความเหมือนในความต่าง หรือลักษณะร่วม สถานการณ์ C ให้นักเรียนพยายามตั้งปัญหาใหม่ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความเป็นนัยทั่วไปยิ่งขึ้น โดยใช้กิจกรรมในสถานการณ์ B เป็นประสบการณ์พื้นฐานในการแก้ปัญหาและนำไปสู่คำตอบที่อยู่ในรูปทั่วไปยิ่งขึ้น เช่น สรุปเป็นสูตร หรือทฤษฎี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนกนันท์ จันทร์อร่าม (2560) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทาง คณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ คือ 78.50/79.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับ กันตนา ชมจุมจัง (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.29/79.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 และ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิด เป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำเสนอปัญหาปลายเปิดให้กับนักเรียน จากการใช้สถานการณ์ที่หลากหลายเป็นปัญหาปลายเปิด โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ในการแก้โจทย์ปัญหานั้นพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ค้นหาความรู้และลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ คำตอบที่ได้จะเป็นคำตอบที่หลากหลายและการนำเอาแบบฝึกมาใช้เพื่อประกอบการสอนนั้น แบบฝึกมีความจำเป็นต่อการเรียนอย่างยิ่ง ซึ่งครูผู้สอนสามารถที่จะผลิตขึ้นมาใช้เอง นับว่าแบบฝึกนั้นเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญอย่างยิ่งในการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะหลังจากได้เรียนเนื้อหาจากแบบเรียนไปแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความแม่นยำและเกิดความชำนาญเพิ่มมากขึ้น

ทำให้ผู้เรียนทราบข้อบกพร่องของตนเองและนำมาปรับปรุงแก้ไขนักเรียนให้ได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกฤษณัย สุวรรณ์ และคณะ (2554) กล่าวว่า วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่อาศัยทักษะกระบวนการคิดสนับสนุนกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ และการคิดแบบคณิตศาสตร์ของนักเรียนไปพร้อมๆ กัน มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นการนำเสนอปัญหา 2) ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน 3) ขั้นการอภิปรายร่วมกันทั้งชั้นเรียนและขยายแนวคิดในชั้นเรียน 4) ขั้นการสรุปโดยการเชื่อมโยงแนวคิดของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธยากร บุสสยา (2560) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดที่มีต่อความสามารถ ในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับเกวลี มาหา (2565). ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ที่มีผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิดร่วมกับ กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สูงกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วิ และสอดคล้องกับ วิลาวัลย์ สาโยธา (2568) ได้ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนจริง โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนจริง โดยใช้การจัดการ เรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ของนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสรรเสริญ อินทร์ศิร (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบเปิด (Open Approach) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ ด้วยโปรแกรม GeoGebra ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขาย้อยวิทยา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูป เรขาคณิตสองมิติและสามมิติ ด้วยโปรแกรม GeoGebra ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขาย้อยวิทยา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเปิดแตกต่างกัน เนื่องจากคะแนนการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้แบบเปิด สูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้แบบเปิด อย่างมีนัยสำคัญ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับณัฐลียา สมบูรณ์ (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้ทฤษฎี คอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้วิธีการแบบเปิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับณัฐพล หงส์ทอง (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบเปิดร่วมกับแนวคิด Concrete-Pictorial- Abstract (CPA) ที่มีต่อความรู้สึกเชิงจำนวนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธยากร บุสสยา (2560) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดที่มีต่อความสามารถ ในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับเกวลี มาหา (2565). ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ที่มีผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิดร่วมกับ กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สูงกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ วิลาวัลย์ สาโยธา (2568) ได้ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนจริง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนจริง โดยใช้การจัดการ เรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ของนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีต่อการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดมีความน่าสนใจ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เนื้อหามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน ครูให้ความเป็นกันเอง กระตุ้น และจูงใจให้นักเรียนสนใจ และส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณนิภา สารสุวรรณ (2563) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการแบบเปิดอยู่ในระดับ มากที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับพรรณพร สุขเกษม (2564) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้การสอนแบบเปิด (Open Approach) เพื่อเสริมทักษะในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านบางเนียง ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยรวมต่อกิจกรรมการเรียนคณิตศาสตร์แบบเปิดเพื่อเสริมทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับราตรี สมรูป (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟฟิก เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การนำเสนอข้อมูล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดร่วมกับสื่ออินโฟ กราฟฟิก โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 78.81/79.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก อยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น ครูผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง ควรมีการนำไปปรับใช้ในระดับชั้นอื่น ๆ และรายวิชาอื่น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะข้อที่ 7 เนื้อหามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และข้อที่ 10 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดมีความน่าสนใจ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข จึงควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก ไปเป็นแนวทางพัฒนากระบวนการกลุ่ม แก่นักเรียน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ในเรื่องอื่น ๆ เช่น ระบบจำนวนเต็ม สมบัติเลขยกกำลัง ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึก

2.2 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบเปิดเสริมด้วยแบบฝึกกับเนื้อหาอื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560).* กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (2545) ฉบับที่ 3 (2553) และฉบับที่ 4 (2562).* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.

กฤษณัย สุวรรณ์ และคณะ. (2554). *ผลของการนำเสนอสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของครูต่อผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6.* เอกสารหลังการประชุมทางวิชาการประจำปีของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2554.

กันตนา ชมจุมจัง. (2562). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดม, 16*(1), 106 -116.

เกวลี มาหา. (2565). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่มีผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

ชนกนันท์ จันทร์อร่าม. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารครุพิบูล มหาวิทยาลัยนเรศวร, 6*(1), 118 – 133.

ณัฐพล หงส์ทอง. (2567). ผลการจัดการเรียนรู้แบบเปิดร่วมกับแนวคิด Concrete- Pictorial-Abstract (CPA) ที่มีต่อความรู้สึกเชิงจำนวนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา (JSSE), 7*(2), 433–445.

พรรณพร สุขเกษม. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้การสอนแบบเปิด (Open Approach) เพื่อเสริมทักษะในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านบางเนียง.* (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี).

พัทธยากร บุสสยา. (2560). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

พิสุทธา อารีราษฎร์. (2550). *การพัฒนาซอฟต์แวร์ทางการศึกษา.* มหาสารคาม : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ไพจิตร สะดวกการ. (2538). *ผลการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดคอนสรัคติวิสต์ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต่น.* (วิทยานิพนธหลักสูตรและการสอน, จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2547). การสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ของญี่ปุ่น. *KKU Journal of Mathematics Education, 1*(1), 1-17.

ราตรี สมรูป. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟฟิกเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การนำเสนอข้อมูล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 46*(2), 57-72.

วรรณนิภา สารสุวรรณ. (2563). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแห่งประเทศไทย).

วิลาวัลย์ สาโยธา. (2568). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนจริง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารสังคมศึกษาปริทรรศน์, 1*(3), 44 - 53.

ศุภมาศ แก้วมณี. (2561). *การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดเพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).

สรรเสริญ อินทร์ศิร. (2564). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบเปิด (Open Approach) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ ด้วยโปรแกรม GeoGebra ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขาย้อยวิทยา. *วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา, 6*(2), 14–24.

Nohda, N. (2000, July). *Teaching by Open Approach Method in Japanese Mathematics Classroom. In : T. Nakahara & M. Kayama (Eds.).* Proceeding of the 24th International Conference for the Psychology of Mathematics Education.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 184 - 194 ISSN 2985-2137 (Online)

The effect of TGT collaborative learning management supplemented with skill exercises on Thai language achievement of grade 8 students

Wannisa tipnet [1*] and lada donhongsa [2]

[1, 2] Faculty of Education, Pitchayabundit College.

* Corresponding author. E-mail: Kruaon.wannisa@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the effectiveness of TGT Collaborative Learning Management Supplemented With Skill Exercises to the standard 80/80 criterion 2) compare the Thai language Achievement before and after TGT Collaborative Learning Management Supplemented With Skill Exercises 3) compare the Thai language Achievement after TGT Collaborative Learning Management Supplemented With Skill Exercises with the 80 percent criterion. and 4) study the satisfaction toward TGT Collaborative Learning Management Supplemented With Skill Exercises of Grade 8 Students .The Sample consisted of 20 grade 8 students in the first semester of the 2025 at Banboknonriang School, by cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans 2) Thai language skill exercises 3) the thai achievement test had difficulty values between 0.50 - 0.73, discrimination values between 0.47 - 0.67 and reliability values was 0.95 and 4) the satisfaction questionnaire. The statistics for data analysis comprised; percentage, mean, standard deviation, percentage, one sample t-test and t-test for dependent samples.

The results of this research found that ;

1. The effectiveness of TGT Collaborative Learning Management Supplemented With Skill Exercises was E_1/E_2 equal 84.88/86.17

2. The Thai language Achievement of Grade 8 Students after TGT Collaborative Learning Management Supplemented With Skill Exercises was Significant higher than before at the .05 levels.

3. The Thai language Achievement of Grade 8 Students after TGT Collaborative Learning Management Supplemented With Skill Exercises was Significant higher than 80 percent criterion at the .05 levels.

4. the Satisfaction toward TGT Collaborative Learning Management Supplemented With Skill Exercises of Grade 8 Students at the high level.

Keywords: TGT Collaborative Learning Management, Skill Exercises, Learning Achievement.

Received 3 March 2026; **Revised** 18 March 2026; **Accepted** 9 April 2026

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วรรณนิศา ทิพย์เนตร [1*] และ ละดา ดอนหงษา [2]
[1, 2] สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
* Corresponding author. E-mail: Kruaon.wannisa@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ระหว่างหลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะกับเกณฑ์ร้อยละ 80 4) ศึกเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนภาษาไทยด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบกโนนเรียง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้อง นักเรียนทั้งหมด 20 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.50 - 0.73 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.47 - 0.67และค่าความเชื่อมั่น 0.95 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าทีแบบกลุ่มเดียวไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบร่วมมือแบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.88/86.17

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ TGTเสริมด้วยแบบฝึกทักษะ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบร่วมมือแบบTGT, แบบฝึกทักษะ, ผลสัมฤทธิ์

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อนอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทย์ตลอดไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) อีกทั้งภาษาเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตของมนุษย์ มนุษย์จึงสามารถเรียนรู้ภาษาเพื่อการดำรงชีวิตเป็นเครื่องมือของการสื่อสารและ

สามารถพัฒนาภาษาของตนได้ ภาษาช่วยให้คนรู้จักคิดและแสดงออกของความคิดด้วยการพูด การเขียน และการกระทำซึ่งเป็นผลจากการคิด ถ้าไม่มีภาษาคนจะคิดไม่ได้ถ้าคนมีภาษาน้อย มีคำศัพท์น้อย ความคิดของคนก็จะแคบไม่กว้างไกล คนที่ใช้ภาษาได้ดีจะมีความคิดดีด้วยคนจะใช้ความคิดและแสดงออกทางความคิดเป็นภาษา ซึ่งส่งผลไปสู่การกระทำ ผลของการกระทำส่งผลไปสู่ความคิด ซึ่งเป็นพลังของภาษา ภาษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อมนุษย์ ช่วยให้มนุษย์พัฒนาความคิด ช่วยดำรงสังคมให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข มีไมตรีต่อกัน ช่วยเหลือกันด้วยการใช้ภาษา ติดต่อสื่อสารกัน ช่วยให้คนปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของสังคม ภาษาช่วยให้มนุษย์เกิดการพัฒนา ใช้ภาษาในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปรายโต้แย้ง เพื่อนำไปสู่ผลสรุป มนุษย์ใช้ภาษาในการเรียนรู้จดบันทึกความรู้ แสวงหาความรู้ และช่วยจรรโลงใจ ด้วยการอ่านบทกลอน ร้องเพลง ภาษายังมีพลังในตัวของมันเอง เพราะภาพย่อมประกอยด้วยเสียงและความหมาย ควรใช้ภาษาใช้ถ้อยคำทำให้เกิดความรู้สึกต่อผู้รับสาร ให้เกิดความจงเกลียดจงชัง หรือเกิดความชื่นชอบ ความรักย่อมเกิดจากภาษาทั้งสิ้น ที่นำไปสู่ผลสรุปที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

จากความสำคัญของภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงมีเป้าหมาย มุ่งเน้นให้ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง การเรียนการสอน จึงต้องมีการเน้นกระบวนการด้านการอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านการเขียน การเขียนสะกดคำตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสารรูปแบบต่างๆ การเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า เขียนตามจินตนาการ เขียนวิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์ ด้านการฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็นความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ ด้านหลักการใช้ภาษาไทย ศึกษาธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสม กับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย และด้านวรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และเพื่อความเพลิดเพลินการเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็กเพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความชุดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพ์บุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นกระบวนการคิด คนที่จะคิดได้ดีต้องเป็นผู้ฟัง ผู้พูด ผู้อ่าน และผู้เขียนที่ดีบุคคลที่จะคิดได้ดีจะต้องมีความรู้และประสบการณ์พื้นฐานในการคิดบุคคลจะมีความสามารถในการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า จะต้องมีความรู้และประสบการณ์พื้นฐานที่นำมาช่วยในการคิดทั้งสิ้น การสอนให้คิดควรให้ผู้เรียนรู้จักคัดเลือกข้อมูล ถ่ายทอดรวบรวม และจำข้อมูลต่างๆ สมองของมนุษย์จะเป็นผู้บริโภคข้อมูลข่าวสาร และสามารถแปลความข้อมูล ข่าวสาร และสามารถนำมาใช้อ้างอิง การเป็นผู้ฟัง ผู้พูด ผู้อ่าน และผู้เขียนที่ดี จะต้องสอนให้เป็นผู้บริโภค ข้อมูลข่าวสารที่ดีและเป็นนักคิดที่ดีด้วย กระบวนการสอนภาษาจึงต้องสอนให้ผู้เรียนเป็นผู้รับรู้ข้อมูล ข่าวสารและมีทักษะการคิด นำข้อมูลข่าวสารที่ได้จากการฟังและการอ่านนำมาสู่การฝึกทักษะการคิดนำการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนมาสอนในรูปแบบบูรณาการทักษะ การเขียน ต้องใช้กระบวนการคิดในการวิเคราะห์ การแยกแยะ การสังเคราะห์ การประเมินค่า การสร้างสรรค์ผู้เขียนจะนำความรู้และประสบการณ์สู่การคิดและแสดงออกตามความคิดของตนเสมอ ต้องเป็นผู้อ่านและผู้ฟังเพื่อรับรู้ข่าวสารที่จะนำมาวิเคราะห์และสามารถแสดงทรรศนะได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยปัจจุบันยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ของการจัดการศึกษาได้ จากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) รายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนบ้านบกโนนเรียง ในปีการศึกษา 2564 ปีการศึกษา 2565 และปีการศึกษา 2566 ต่ำกว่าระดับประเทศ คือ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 42.56 42.88 และ 47.01 ตามลำดับ นอกจากนี้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีที่ผ่านมายังพบว่ามีปัญหาอย่างมากในการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาหลักภาษา ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมาก ผู้เรียนเกิดความสับสนในการเรียน ส่งผลต่อการเรียนและความเข้าใจที่ยังคลาดเคลื่อน และนักเรียนคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว นักเรียนยังให้ความสำคัญของการเรียนรายวิชาภาษาไทยน้อยลง เพราะนักเรียนคิดว่าภาษาไทยเป็นรายวิชาที่แม้ไม่เรียนก็

สามารถ พูด อ่าน หรือเขียนได้ไม่จำเป็นต้องเรียนเนื้อหาอื่นเพิ่มเติม จึงมักพบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่บ่อยครั้ง ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย (โรงเรียนบ้านบกโนนเรียง, 2566) ประกอบกับจากการประชุมครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาการเรียน สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย เนื่องจากเป็นเรื่องที่ยากซับซ้อน ไม่น่าสนใจ เนื้อหาเข้าใจยาก มีความสับสนเมื่อต้องนำความรู้ที่เรียนนำไปใช้ในชีวิตจริง นอกจากนี้วิธีการจัดกา รเรียนการสอนของครูผู้สอนสอนเน้นเนื้อหามากเกินไป ไม่มีสื่อการเรียนรู้ที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ และ ด้านเนื้อหาพบว่าเรื่องการสร้างคำในภาษาไทยยังพบปัญหา นักเรียนไม่ทราบความหมายของคำ วิธีการสร้างคำ และสับสนระหว่างคำประสมและคำซ้อนใช้คำไม่เหมาะสมกับเนื้อหา ไม่เข้าใจในเรื่องคำซ้ำ ซ้ำคำไม่ถูกต้อง ซึ่งการสร้างคำและใช้คำเหล่านี้ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในหลักการสร้างคำแต่ละประเภทจึงจะสามารถใช้คำได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเป็นความรู้พื้นฐานที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาที่ยากขึ้นต่อไป การสอนหลักการใช้ภาษาจึงเป็นเนื้อหาที่ทำให้นักเรียนบางกลุ่มเกิดทัศนคติที่ไม่ดีในการเรียนภาษาไทย และคิดว่าหลักการใช้ภาษาเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ ซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่ควรมองข้ามและต้องรีบแก้ไขอย่างจริงจัง เพราะหากผู้เรียนมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องหลักภาษาต่อไปจะส่งผลต่อการเรียนภาษาไทยในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงเกิดปัญหาในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพในอนาคตได้ จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาเกี่ยวกับการสอนหลักการใช้ภาษาซึ่งเกิดจากธรรมชาติของวิชาที่ต้องอาศัยวิธีการถ่ายทอดให้กับผู้เรียนที่ตรงประเด็นและไม่เน้นการท่องจำเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังต้องอาศัยสื่อการสอนที่สอดคล้องกับเทคนิควิธีสอน จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนในเรื่องของหลักการ ความรู้ และการนำภาษาไทยไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนหลักการใช้ภาษา ผู้เรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพของผู้เรียนตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหน ดผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะต่อยอดความรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้ (สุพัตรา ไพบูลย์วัฒนกิจ, 2561)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยต้องเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ และช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีบรรยากาศในการเรียนการสอนสนุกสนาน รวมถึงการจัดกระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้นเพื่อเตรียมการแข่งขัน คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ TGT (Teams Games Tournaments) เป็นวิธีที่น่าสนใจ และช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดีขึ้น เป็นเทคนิคที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้ มีความท้าทายกระตุ้นความสนใจ ทำให้นักเรียนเกิดพัฒนาการด้านต่างๆทั้งด้านการเรียน อารมณ์ และสังคม ดังที่ อุบลวรรณ ส่งเสริม (2555) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะทางสังคมมีลักษณะเด่นเฉพาะตามลำดับ ขั้นของการสอนคือ มีการแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มย่อยโดยจัดให้สมาชิกใน กลุ่มเป็นผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันหรือเรียกว่าเป็นการจัดกลุ่มแบบคละความสามารถกลุ่มละประมาณ 4-5 คน มีการกำหนดภาระงานในกลุ่มหลังจากที่ครูนำเสนอบทเรียนแล้ว จากนั้นให้นักเรียนทำงานตามที่กำหนดร่วมกันภายใต้ข้อตกลงที่ว่าผู้เรียนจะบรรลุเป้าหมายก็ต่อเมื่อเพื่อนร่วมกลุ่มบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกันเพื่อช่วยส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นการทำงานของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จผู้เรียนได้สื่อสารซักถาม แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนหรืองานที่ได้รับมอบหมายต่อจากนั้นจะเป็นการเตรียมสมาชิกในกลุ่มให้พร้อมต่อการตอบคำถาม เนื้อหาในการตอบคำถามจะให้ผู้เรียนที่มีความสามารถระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกันแข่งขันกัน คะแนนที่สมาชิกตอบได้จะนำมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม เมื่อจบการแข่งขันแต่ละครั้งผู้สอนจะประกาศคะแนนที่ได้สูงสุด

อุทมพร มาโยม 2565 ได้ทำการศึกษา การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับชุดการสอน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ การเขียนสะกดคำ ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับชุดการสอน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 87.00/90.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ผลการจัดการเรียนรู้การเขียนสะกดคำก่อนและหลังเรียน ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับชุดการสอน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของ นักเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 3) นักเรียนมีความพึง พอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับชุดการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.47 นอกจากเทคนิควิธีการสอนที่สำคัญแล้วการใช้สื่อการเรียนนรู้ที่หลากหลายก็เป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ซึ่งในปัจจุบันนั้นมีหลากหลายทั้งคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่อมัลติมีเดีย บทเรียนสำเร็จรูป สื่อออนไลน์ แต่สื่อการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมทักษะด้านการอ่าน การ

เขียน การคิดวิเคราะห์ได้ดีอย่างหนึ่ง คือ แบบฝึกทักษะ เพราะสื่อดังกล่าวจะช่วยเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น เพราะเป็นสื่อที่ตอบสนองด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี ทั้งยังช่วยในการจัดระบบระเบียบการจัดการเรียนรู้ได้ตามความสามารถและความสนใจของแต่ละบุคคลและสามารถเรียนรู้ได้ตามลำดับขั้นที่จัดไว้ ซึ่ง ดวงมณี กันทะยอม (2551) กล่าวว่าแบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือที่ใช้ฝึกทักษะเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและทำซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นการเสริมให้เกิดทักษะที่ถูกต้องและเป็นส่วนที่เพิ่มหรือเสริมจากบทเรียนช่วยฝึกทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ตามที่ อนงพันธุ์ ใบสุขันธ์ (2551) กล่าวว่าแบบฝึกทักษะ หมายถึงสื่อการเรียนการสอน ที่ครูสร้างขึ้นเพื่อใช้ฝึกทักษะผู้เรียนหลังจากเรียนจบเนื้อหา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจจนเกิด ทักษะสูงสุด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ศุภรณ์ ภูวัด (2553) ได้กล่าวว่าแบบฝึกทักษะ เป็นสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ฝึกทักษะเพิ่มเติมจากเนื้อหาจนปฏิบัติได้ อย่างชำนาญและให้ผู้เรียนสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ และณัฐชา อักษรเดช (2554) กล่าวว่า แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นอย่างมีจุดหมายที่แน่นอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการกระทำจริงเป็นประสบการณ์ตรงของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน สามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งที่เรียนได้ดีและนำการเรียนรู้และความรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่มีลักษณะคล้ายกันได้ จากความหมายของแบบฝึกดังกล่าว สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะคือ สื่อในการเรียนการสอน ที่ช่วยให้ครูสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นช่วยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติและทบทวนความรู้และเนื้อหาที่เรียนซึ่งเป็นผลให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้เป็นอย่างดียิ่ง

จากแนวคิดและสภาพปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัย จึงสนใจทำวิจัย เรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบร่วมมือแบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างหลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะกับเกณฑ์ร้อยละ 80
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนภาษาไทยด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบใช้แบบแผนการทดลองเบื้องต้น (Pre - Experimental Design) แบบ One Group Pretest-Posttest Design โดยรูปแบบการทดลอง แสดงดังตารางที่ 1 (ไพศาล วรคำ, 2562)

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ดำเนินการทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
E	O_1	X	O_2

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

E หมายถึง กลุ่มทดลอง

O_1 หมายถึง การทดสอบก่อนการทดลอง

X หมายถึง การทดลองด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ

O_2 หมายถึง การสอบหลังการทดลอง

โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบกโนนเรียง อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 2 ห้อง จำนวนนักเรียน 40 คน ซึ่งโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบกโนนเรียง อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 20 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง

2.2 แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 ชุด

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบแบบร่วมมือ แบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ**3.**

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ

3.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 80 ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทดลอง กับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนเข้ากลุ่มตัวอย่าง

4.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pre - Test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ที่ 1 ถึงแผนการเรียนรู้ที่ 8 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ด้วยตนเอง มีการทดสอบเมื่อสอบจบในแต่ละแผน

4.4 ทดสอบหลังเรียน (Post-Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียน

4.5 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ (TGT) เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ที่สร้างขึ้น

4.6 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลและแปลผลข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ตามเกณฑ์ 80/80 โดยวิเคราะห์ ค่า E1/E2

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ (TGT) เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระ

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ (TGT) เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ กับเกณฑ์ ร้อยละ 80 โดยใช้การวิเคราะห์ค่าทีแบบกลุ่มเดียว ไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

5.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ (TGT) เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ตาม ภาพที่ 1

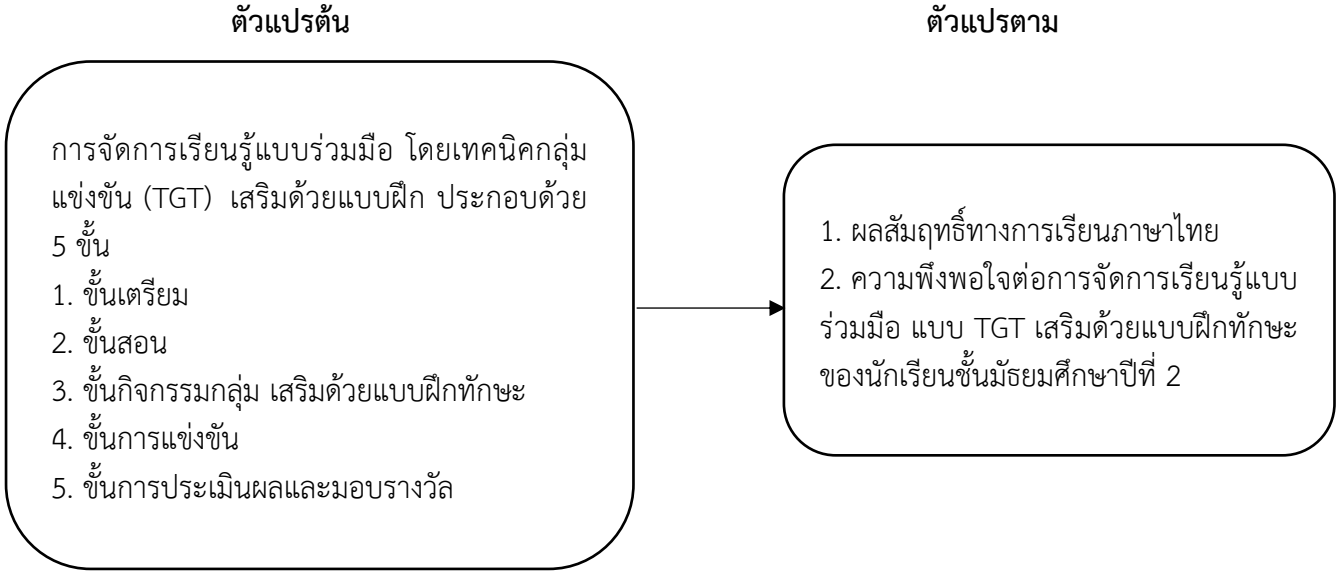

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.88/86.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ มีสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 84.88/86.17 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ เป็นกระบวนการที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการจัดตั้งสมาชิกในแต่ละกลุ่มคละความสามารถโดยทุกคนในกลุ่มมีโอกาสเท่าเทียมกันมีการศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ร่วมกันมีการทำงานร่วมกันเหมาะสำหรับรายวิชาที่เป็นรายวิชาพื้นฐานหรือมีคำถามและคำตอบตายตัวไม่เปลี่ยนแปลงวิธีนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะทางสังคมเป็นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดทักษะและการเรียนรู้มากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองต่อผู้อื่นและต่อการเรียนอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ อุทมพร มาโยม (2565) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับชุดการสอน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ การเขียนสะกดคำ ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับชุดการสอน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มี

ประสิทธิภาพ 87.00/90.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ อภิญญา บุญหล้า (2565) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบกลุ่มร่วมมือ ด้วยเทคนิค TGT เพื่อส่งเสริมการรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและการทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) การพัฒนาชุดชุดกิจกรรมการเรียนรู้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบกลุ่ม ร่วมมือด้วยเทคนิค TGT เพื่อส่งเสริมการรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและการทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.62/88.66 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และ สุธิรา สิงห์สุวรรณ (2564) ได้ทำการศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เรื่อง ออมไว้ไม่ขัดสน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษา พบว่า ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เรื่อง ออมไว้ไม่ขัดสนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.24/86.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน การทำงานร่วมกันมีคำถามและคำตอบตายตัวไม่เปลี่ยนแปลงวิธีนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะทางสังคมเป็นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดทักษะและการเรียนรู้มากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองต่อผู้อื่นและต่อการเรียนอีกด้วย สอดคล้องกับสมบัติ การจนารักพงศ์ (2547) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT เหมาะสำหรับใช้ทบทวนเนื้อหาที่เข้าใจยาก น่าเบื่อ ช่วยทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนสนุกสนาน น่าสนใจ และได้รับความรู้ เนื่องจากมีการแข่งขันระหว่างกลุ่มผู้สอนอาจใช้ในขั้นการสรุปและประเมินผลการเรียน หรือใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อทบทวนเนื้อหาเดิมได้ สามารถนำเทคนิคนี้ไปใช้ได้ในทุกระดับชั้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา วิธีนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้นเพื่อเตรียมการแข่งขัน เป็นการฝึกการยอมรับความสามารถของตนและการปฏิบัติงานกลุ่ม สอดคล้องกับ สุธิรา สิงห์สุวรรณ (2564) ได้ทำการศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เรื่อง ออมไว้ไม่ขัดสน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT มีคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 15.93 คะแนน และมีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.00 คะแนนโดยมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 วันทนา เล่ห์มนตรี (2567) ได้ทำการศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ศศิวิมล แสงประสิทธิ์ (2567) ได้ทำการศึกษา ผลการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยหลังการเรียนแบบร่วมมือแบบTGTสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก การเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการอยากเรียนรู้ เน้นกิจกรรมเป็นหลัก เกิดการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบเป็นกลุ่ม มีการใช้เกมในการแข่งขัน และมีการมอบรางวัลเป็นการเสริมแรงให้กับนักเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกัน มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การสอนเนื้อหา การแบ่งกลุ่มการจัดทีม และเกมการแข่งขันซึ่งองค์ประกอบหลักเหล่านี้จะต้องมีความสอดคล้องกับผู้เรียนสอดคล้องกับสุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545) กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือเทคนิคทีมเกมแข่งขัน (TGT) เป็นการนำเสนอเนื้อหาหรือบทเรียนใหม่ ผู้สอนต้องเน้นให้ผู้เรียนทราบว่าผู้เรียนต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญในเนื้อหาสาระเพราะทุกคนในกลุ่มจะต้องเตรียมแข่งขันเกมตอบปัญหาในเรื่องที่เรียน เมื่อสมาชิกตอบคำถามได้จะทำให้กลุ่มหรือทีมประสบความสำเร็จในการแข่งขันด้วย สอดคล้องกับ ภิรพุทธิ์ สว่างสุข (2563) ได้ทำการศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเทคนิคกลุ่มแข่งขนั (TGT) ร่วมกับการใช้ปัญหาปลายเปิดเรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT) ร่วมกับการใช้ปัญหาปลายเปิดสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ อรรคพล อุษา (2564) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านห้วยอีจีน อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าโดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคTGT หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 สูงกว่าเกณฑ์เท่ากับร้อยละ 80.42 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และสอดคล้องกับ ศศิวิมล แสงประสิทธิ์ (2567) ได้ทำการศึกษา ผลการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการเรียนแบบ ร่วมมือแบบTGT สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนภาษาไทยด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการเรียนการสอนได้มีการปรับปรุงขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการของกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจกระตุ้นความสนใจไฝ่รู้ของนักเรียนอีกทั้งมีแบบฝึกทักษะประกอบกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจกับผู้เรียนและกิจกรรมการเรียนรู้ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้แสดงความคิดเห็น การเรียนรู้ด้วยตัวเองรวมถึงการฝึกกระบวนการกลุ่ม สอดคล้องกับ อุบลวรรณ ส่งเสริม (2555) กล่าวถึงความหมายของการจัดการ เรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค TGT ว่าวิธีสอนแบบร่วมมือเทคนิคทีมเกมแข่งขัน (TGT) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะทางสังคม ช่วยส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นการทำงานของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จ ผู้เรียนได้สื่อสาร ซักถาม แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนหรืองานที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับ อุทมพร มาโยม (2565) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับชุดการสอน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึง พอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับชุดการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.47 สอดคล้องกับ วันทนา เล่ห์มนตรี (2567) ได้ทำการศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับศศิวิมล แสงประสิทธิ์ (2567) ได้ทำการศึกษา ผลการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGTอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 84.88/86.17

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนภาษาไทยด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบTGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าจัดการเรียนรู้แบบ

ร่วมมือ แบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น ครูผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง ควรมีการนำไปปรับใช้ในระดับชั้นอื่น ๆ และรายวิชาอื่น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะข้อที่ 3 วิธีการสอนแบบ TGT และการแข่งขัน ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ข้อที่ 6 การเรียนแบบ TGT ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ข้อที่ 9 การเรียนแบบ TGT ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกกับกิจกรรมเกมและการแข่งขันในชั้นเรียน และข้อที่ 10 การเรียนแบบ TGT ทำให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มได้อย่างเปิดใจ จึงควรนำการจัดการเรียนรู้แบบ TGT ไปเป็นแนวทางพัฒนา กระบวนการกลุ่ม แก่นักเรียน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยในทักษะอื่นๆ เช่นการอ่านจับใจความสำคัญ การเขียนเรื่องจากภาพ คำไทย 7 ชนิด ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ

2.2 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ TGT เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ กับเนื้อหาอื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ณัฐชา อักษรเดช. (2544). *การสร้างแบบฝึกอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

ดวงมณี กันทะยอม. (2551). *การใช้แบบฝึกการคิดสร้างสรรค์ในการสอนเขียนความเรียงเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โรงเรียนพาณิชยการเชียงใหม่.* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

ภิรพุทธิ์ สว่างสุข. (2563). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT) ร่วมกับการใช้ปัญหาปลายเปิดเรื่องอัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 1.* (หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

วันทนา เล่ห์มนตรี. (2566). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.* (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

ศศิวิมล แสงประสิทธิ์. (2567). *ผลการเรียนแบบร่วมมือแบบ TGT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.* (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

ศุภรณ์ ภูวัด. (2553). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3โรงเรียนมัธยมนาคนาวาอุปถัมภ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร.* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

สมบัติ การจนารักพงค์. (2547). *นวัตกรรมการศึกษาชุด 29 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย : การเรียนแบบร่วมมือ.* กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์ธารอักษรจำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุธิรา สิงห์สุวรรณ. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เรื่อง ออมไว้ไม่ขัดสน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.* (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

สุพัตรา ไพบูลย์วัฒนกิจ. (2561). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

สุวิทย์ มูลคำ, และอรทัย มูลคำ. (2545). 21 *วิธีการจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด.* กรุงเทพฯ :ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

อนงพันธุ์ ใบสุขันธ์. (2551). *การใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนชั้นอนุบาล.* (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

อภิญญา บุญหล้า. (2565). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เกมคำศัพท์ภาษาอัง กลุ่มร่วมมือ ด้วยเทคนิค TGT เพื่อส่งเสริมการรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและการทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.* (ศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

อรรคพล อุษา. (2564). *การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอน แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

อุทมพร มาโยม. (2565). *การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับชุดการสอน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.* (ศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

อุบลวรรณ ส่งเสริม. (2555). *การศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาพัฒนาหลักสูตร ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือเทคนิคทีมเกมแข่งขัน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.* (สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 195 - 204 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Quality of life of the elderly in bueng kan municipality, Mueang bueng kan district, bueng kan province

Natsichaya Phongkongngoen [1*] and Boonluae Boobphamala [2]

[1, 2] Pitchayabundit College

* Corresponding author. E-mail: natsichaya@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the quality of life of the elderly in Bueng Kan Municipality, 2) compare the quality of life of the elderly in Bueng Kan Municipality classified by gender, age, education level and occupation, and 3) propose guidelines for promoting the quality of life of the elderly in Bueng Kan Municipality. The sample group used in the research was 352 elderly people living in Bueng Kan Municipality. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis were descriptive statistics, including number, percentage, mean and standard deviation. Inferential statistics were T-test and F-test. The reliability of the questionnaire was 0.894.

The research results found that:

1. The quality of life of the elderly in Bueng Kan Municipality, Mueang Bueng Kan District, Bueng Kan Province was at a high level overall. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was physical, followed by mental, and the aspect with the lowest average value was environmental.

2. Results of the comparison of the quality of life of the elderly in Bueng Kan Municipality Overall, the elderly in Bueng Kan Municipality, Mueang Bueng Kan District Bueng Kan Province, with different genders, ages, education levels, and occupations, have similar quality of life.

3. Suggestions for improving the quality of life of the elderly in Bueng Kan Municipality, Mueang Bueng Kan District, Bueng Kan Province include organizing an elderly club that exercises, such as aerobics, tai chi, yoga, or bamboo dance.

Keywords: quality of life, elderly, municipality

Received 21 March 2026; **Revised** 5 April 2026; **Accepted** 9 April 2026

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

ณัฏฐ์ศิชญา พงษ์กองเงิน [1*] และ บุญเหลือ บุบผามาลา [2]
[1, 2] วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
* Corresponding author. E-mail: natsichaya@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ 2) เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ และ 3) เสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบึงกาฬ 352 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T - test และ F - test ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.894

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่างกายรองลงมาคือ ด้านจิตใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ โดยภาพรวมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีคุณภาพชีวิต ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ จัดชมรมผู้สูงอายุที่มีการออกกำลังกาย เช่น แอโรบิก ไทเก็ก โยคะ หรือ รำไม้พลอง

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, เทศบาลเมือง

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรอย่างชัดเจน อันเป็นผลจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และเทคโนโลยี รวมถึงความสำเร็จของนโยบายวางแผนครอบครัว ส่งผลให้ประชาชนมีสุขภาพดีขึ้นและมีอายุขัยยืนยาว ขณะที่อัตราการเกิดและการตายลดลงอย่างต่อเนื่อง จนนำไปสู่การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ ข้อมูลปี 2565 ระบุว่าประเทศไทยมีผู้สูงอายุประมาณ 12.1 ล้านคน หรือร้อยละ 18.3 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งสะท้อนการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยแบ่งเป็นช่วงอายุ 60–69 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ 70–79 ปี และ 80 ปีขึ้นไป ขณะเดียวกัน อัตราการเกิดของเด็กอยู่ในระดับต่ำเพียงประมาณ 600,000 คนต่อปี และในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา จำนวนผู้สูงอายุมีมากกว่าประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปีอย่างต่อเนื่อง แนวโน้มดังกล่าวไม่เพียงเกิดขึ้นในประเทศไทย แต่เป็นปรากฏการณ์ระดับโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการลดลงของกำลังแรงงานและความเสี่ยงต่อการขาดแคลนแรงงานในอนาคต หลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ได้ดำเนินนโยบายรองรับ โดยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุยังคงทำงานตามศักยภาพ และพัฒนาระบบดูแลสุขภาพระยะยาวเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต สำหรับประเทศไทย จำเป็นต้องมีการวางแผนและกำหนดนโยบายอย่างเหมาะสม โดยเน้นการส่งเสริมสุขภาพ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ บุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ และทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการทุกภาคส่วน พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง โดยสำนัก

อนามัยผู้สูงอายุได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2564 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้สูงอายุของประเทศ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2564)

ในปัจจุบัน พบว่าแนวโน้มรูปแบบการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน โดยผู้สูงอายุจำนวนมากเลือกหรือมีความจำเป็นต้องอยู่อาศัยเพียงลำพัง หรืออยู่อาศัยร่วมกับคู่สมรสโดยไม่มีสมาชิกครอบครัวอื่นอาศัยอยู่ร่วมด้วยเพิ่มมากขึ้น แนวโน้มดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและด้านสภาพจิตใจ เนื่องจากเมื่ออายุเพิ่มสูงขึ้น ผู้สูงอายุมีแนวโน้มประสบปัญหาด้านสุขภาพและการเจ็บป่วยมากขึ้น โดยเฉพาะโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง อาทิ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และโรคไขมันในเลือดสูง ซึ่งเป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง และอาจนำไปสู่ภาวะพึ่งพิงในระยะยาว นอกจากนี้ ผู้สูงอายุจำนวนมากยังประสบกับปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ปัญหาข้อเข่าเสื่อม ซึ่งทำให้เกิดข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวและการทำกิจวัตรต่าง ๆ รวมถึงปัญหาด้านสุขภาพช่องปาก โดยพบว่าประมาณครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุมีฟันแท้เหลือน้อยกว่า 20 ซี่ ส่งผลให้ไม่สามารถเคี้ยวอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านโภชนาการตามมา ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้สูงอายุ ขณะเดียวกัน โครงสร้างครอบครัวไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากอดีตอย่างเห็นได้ชัด จากรูปแบบครอบครัวขยายที่มีสมาชิกหลายช่วงวัยอาศัยอยู่ร่วมกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน กลายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ส่งผลให้ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งต้องอยู่อาศัยตามลำพัง ขาดผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด และอาจเผชิญกับปัญหาด้านจิตใจ เช่น ความรู้สึกโดดเดี่ยว ความเหงา หรือการมองว่าชีวิตของตนเองขาดคุณค่า สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความน่าเป็นห่วงของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทยในปัจจุบัน

ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจึงควรดำเนินการควบคู่ไปกับมาตรการทางสังคมของภาครัฐอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีภารกิจโดยตรงในการดูแล ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ การดำเนินงานดังกล่าวควรมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีพื้นที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เช่น การพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่คนรุ่นหลัง และการพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการยกระดับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในระดับชุมชน อันจะช่วยให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเองมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกัน ชุมชนก็สามารถมองเห็นและประจักษ์ถึงศักยภาพ ความสามารถ และพลังของผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และมีความสุขอย่างยั่งยืน (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย, 2567)

เทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ได้ดำเนินการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุตามสิทธิที่ผู้สูงอายุพึงได้รับ ภายใต้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 รวมถึงกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยในปัจจุบันเทศบาลเมืองบึงกาฬมีจำนวนผู้สูงอายุที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งสิ้น 2,910 คน อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่ผ่านมา พบว่ายังประสบปัญหาในด้านการให้บริการและการดูแลที่ไม่ทั่วถึง อีกทั้งยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุม ขณะเดียวกัน จำนวนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ภาระด้านการดูแลผู้สูงอายุมีความท้าทายมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ เทศบาลเมืองบึงกาฬจึงได้นำนโยบายและโครงการสร้างเสริมสุขภาพชีวิตของรัฐบาลมาปรับใช้และดำเนินการในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ผู้สูงอายุในชุมชนอย่างหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการสนับสนุนด้านอาหารและน้ำดื่มให้แก่ชุมชนที่มีการจัดกิจกรรมเพื่อดูแลและส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ทั้งนี้ กิจกรรมดังกล่าวอยู่ภายใต้กรอบของโครงการสร้างเสริมสุขภาพชีวิต ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในระดับชุมชน อย่างไรก็ตาม จากแนวโน้มจำนวนผู้สูงอายุในพื้นที่ที่มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบและรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้สูงอายุย่อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อมดังนั้น การเตรียมความพร้อมในการรองรับสังคมผู้สูงอายุจึงไม่ใช่หน้าที่ของภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว แต่ยังรวมถึงบุตรหลาน บุคคลรอบข้าง และสังคมโดยรวมที่ต้องมีส่วนร่วมในการดูแลและสนับสนุนผู้สูงอายุร่วมกัน จากการพิจารณาสภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาล

เมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ พบว่าบทบาทและความรับผิดชอบทางสังคมของผู้สูงอายุมีแนวโน้มลดลง อีกทั้งผู้สูงอายุจำนวนมากมีความเสี่ยงหรือประสบกับโรคเรื้อรังต่าง ๆ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และโรคข้อเสื่อม นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการขาดการดูแลสุขภาพที่เหมาะสม อาทิ การไม่ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างสม่ำเสมอ หรือการไม่ได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง ผู้สูงอายุที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม หรือผู้ที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลจากบุคลากรทางการแพทย์ อาจยังไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสมเท่าที่ควร นอกจากนี้ ผู้สูงอายุจำนวนมากยังประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ขณะเดียวกันยังต้องเผชิญกับปัญหาความเสื่อมตามวัยและโรคเรื้อรัง เช่น ปัญหาด้านกระดูกและข้อ ปัญหาสุขภาพช่องปากและฟัน รวมถึงปัญหาด้านสายตา ซึ่งล้วนต้องการการดูแลอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการขาดเครือข่ายทางสังคม เช่น การขาดการเยี่ยมเยียนหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในระดับต่ำ ยังส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกเหงาและมีความเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าได้ง่าย ด้านสภาพที่อยู่อาศัย พบว่าบ้านเรือนของผู้สูงอายุบางส่วนยังขาดความปลอดภัย เช่น ห้องน้ำและบันไดไม่มีราวจับ พื้นมีความลื่น หรือมีแสงสว่างไม่เพียงพอ ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการหกล้มหรือการพลัดตกจากบันได ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพของผู้สูงอายุให้ลดลง ดังนั้น การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงจึงถือเป็นประเด็นสำคัญที่ทุกภาคส่วนจำเป็นต้องให้ความสำคัญและร่วมกันดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี (เทศบาลเมืองบึงกาฬ, 2568)

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้น แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ อย่างชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ เพื่อให้ทราบถึงสภาพคุณภาพชีวิต ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างรอบด้าน ผลจากการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์และสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีความสุข และได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการดำเนินงานด้านการดูแลและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุในพื้นที่ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 2,910 คน (เทศบาลเมืองบึงกาฬ, 2568)

กลุ่มตัวอย่าง (sample) ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ คำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการของยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง 352 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้เก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีลักษณะเป็นคำถามแบบสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ทั้ง 4 ด้าน 1) ด้านร่างกาย (Physical domain) 2) ด้านจิตใจ (Psychological domain) 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships) 4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งโดยทั่วไปจะกำหนดค่าน้ำหนักตามแบบของไลเคิร์ท (Likert's scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ (Open ended Question)

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารวิชาการ ตำรางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยสร้างข้อคำถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น

3.3 นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขในด้านความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้านรูปแบบ (Format) และภาษา (Wording) ที่ใช้ เกณฑ์การแปลความหมายค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และจุดประสงค์ที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป โดยได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00

3.4 นำแบบสอบถามกลับไปปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนสว่าง อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient of Alpha) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.894

3.6 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลต่างกันมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 จัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยไปยังผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประชาสัมพันธ์การตอบแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างตามวันและเวลาที่กำหนด

5.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้ไปมอบให้แก่ผู้นำชุมชนตามวันและเวลาที่นัดหมาย พร้อมแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ รวมถึงประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และมอบแบบสอบถามให้ผู้นำชุมชนนำไปแจกจ่ายแก่กลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งขอรับแบบสอบถามคืนตามวันและเวลาที่กำหนด

5.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูล จากนั้นดำเนินการลงรหัสข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

6.1 สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน (n) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ รวมทั้งสรุปประเด็นสำคัญจากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด

6.2 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

6.2.1 การใช้สถิติ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม สำหรับการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งจำแนกตามเพศ

6.2.2 การใช้สถิติ F-test เพื่อทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป และในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะดำเนินการทดสอบรายคู่เพิ่มเติมเพื่อพิจารณาว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มใดแตกต่างจากกลุ่มใด และแตกต่างกันในลักษณะใด โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's method) สำหรับการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

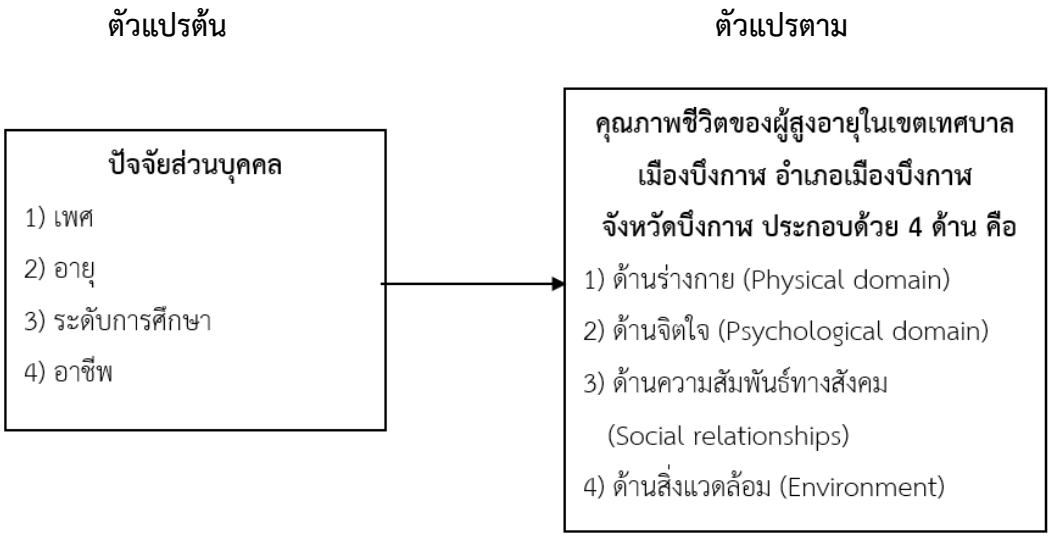

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.23 มีอายุ 60 – 69 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.35 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 60.51 และ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 57.39

2. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

ตารางที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬโดยภาพรวม

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านร่างกาย	4.54	0.32	มากที่สุด
2. ด้านจิตใจ	4.16	0.38	มาก
3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	4.12	0.52	มาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.01	0.45	มาก
รวม	**4.21**	**0.28**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.21) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่างกาย ($\overline{X}$ = 4.54) รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ($\overline{X}$ = 4.16) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ($\overline{X}$ = 4.01) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านร่างกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.54) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2. ท่านสามารถไปไหนมาไหนด้วยตัวเองได้ดีเพียงใด ($\overline{X}$ = 4.71) รองลงมา คือ ข้อ 6. ท่านไม่มีการเจ็บปวดทางร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ที่ทำให้ท่านไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการได้ ($\overline{X}$ = 4.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 4. ท่านพอใจกับการนอนหลับของท่านมากน้อยเพียงใด ($\overline{X}$ = 4.26)

2.2 ด้านจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.16) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 12. ท่านมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ ดีเพียงใด ($\overline{X}$ = 4.68) รองลงมา คือ ข้อ 17. ท่านรู้สึกว่าชีวิตของท่านมีความสุขสงบ (ความสงบสุขในจิตใจ) ($\overline{X}$ = 4.62) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 15. ท่านไม่มีความรู้สึก เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล ($\overline{X}$ = 3.59)

2.3 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 29. ท่านมั่นใจว่าชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่มีความปลอดภัยต่อท่าน ($\overline{X}$ = 4.61) รองลงมา คือ ข้อ 26. หากท่านป่วยหนัก ท่านเชื่อว่าครอบครัวจะดูแลท่านเป็นอย่างดี ($\overline{X}$ = 4.59) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 24. ท่านมีเพื่อนหรือคนอื่น ๆ ในสังคมคอยช่วยเหลือท่านในยามที่ต้องการ ($\overline{X}$ = 3.63)

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.01) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 31. ท่านรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยดีในแต่ละวัน ($\overline{X}$ = 4.29) รองลงมา คือ ข้อ 39. เมื่อท่านเดือดร้อนจะมีหน่วยงานในชุมชนมาช่วยเหลือดูแลท่าน ($\overline{X}$ = 4.16) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 40. ท่านทราบและเข้าใจถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในปัจจุบัน ($\overline{X}$ = 3.83)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ 1) จัด “ชมรมผู้สูงอายุ” ที่มีการออกกำลังกาย เช่น แอโรบิก ไทเก็ก โยคะ หรือ รำไม้พลอง 2) จัดเวทีให้ผู้สูงอายุได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิต ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การสอนจักสาน ทอผ้า ทำอาหารพื้นเมือง 3) สนับสนุนให้มีชมรมผู้สูงอายุประจำชุมชน ที่มีกิจกรรมเป็นประจำ เช่น กีฬาพื้นบ้าน เต้นรำ รำไม้พลอง ทำสวนสมุนไพร ฯลฯ และ 4) พัฒนาพื้นที่นันทนาการ เช่น ลานออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ โดยใช้เครื่องออกกำลังกายที่ปลอดภัย

อภิปรายผล

1. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่างกาย รองลงมา คือ ด้านจิตใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม สาเหตุที่ผลการศึกษาเป็นไปในลักษณะดังกล่าว อาจเนื่องมาจากเทศบาลเมืองบึงกาฬมีนโยบายและโครงการที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง อาทิ การจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การให้บริการตรวจสุขภาพประจำปี ตลอดจนการสนับสนุนด้านสวัสดิการต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมภายในเขตเทศบาลยังมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และปลอดภัย มีสวนสาธารณะและทางเดินเท้าที่เหมาะสมกับการใช้งานของผู้สูงอายุ รวมถึงการเข้าถึงบริการสาธารณูปโภคและบริการสาธารณสุขที่มีความสะดวกและครอบคลุม ขณะเดียวกัน วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นที่ให้ความเคารพและยกย่องผู้สูงอายุ ประกอบกับความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นภายในครอบครัว อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง ลดความรู้สึกโดดเดี่ยว และมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ผู้สูงอายุในพื้นที่ยังมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางวัฒนธรรม หรือกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งล้วนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเกิดความสุข ความภาคภูมิใจ

และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นอกจากนี้ โรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขในเขตเทศบาลอาจมีระบบการดูแลสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ มีบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ให้ความเอาใจใส่ผู้สูงอายุเป็นอย่างดี ส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จึงมีส่วนสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีในภาพรวม ผลการศึกษาในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของมลฤดี เหมนิล และบุญเหลือ บุบผามาลา (2562) ซึ่งได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุในพื้นที่มีการดำรงชีวิตที่อยู่ในเกณฑ์ดีทั้งในมิติด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ด้านที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมากที่สุดคือด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น ความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย การเข้าถึงบริการสาธารณูปโภค และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน รองลงมาคือด้านสัมพันธภาพทางสังคม ซึ่งบ่งชี้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัวและชุมชน มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่า ลดความโดดเดี่ยว และเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตใจของผู้สูงอายุ ตามมาด้วยด้านสุขภาพจิตและด้านสุขภาพกายตามลำดับ นอกจากนี้ ผลการศึกษาในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสหัสพงศ์ ธนสิทธิ์ และสุปัน สมสาร์ (2562) ซึ่งได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ โดยผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับยอดเยี่ยม แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของการจัดการดูแลผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งและเป็นระบบ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในอันดับสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน มีบทบาทสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ รองลงมาคือด้านสภาวะแวดล้อม ซึ่งแสดงถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ขณะที่ด้านสภาพจิตใจและด้านสภาพร่างกายของมนุษย์อยู่ในลำดับถัดมา แสดงให้เห็นว่าการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมมีส่วนช่วยสนับสนุนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในทุกมิติ อีกทั้ง ผลการศึกษายังมีความสอดคล้องกับงานศึกษาวิจัยของณัฏฐกันย์ อ๋องเอื้อ (2564) ซึ่งได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี โดยผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากเทศบาลเมืองบ้านสวนให้ความสำคัญกับการดูแลและเอาใจใส่ผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างจริงจัง โดยมีการกำหนดนโยบายและมอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยตรง ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อสภาพที่อยู่อาศัยที่ถูกสุขลักษณะ มีสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต รวมถึงมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและสามารถดูแลตนเองได้ในระดับที่เหมาะสม โดยสรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวสะท้อนให้เห็นตรงกันว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ต่าง ๆ อยู่ในระดับดีถึงดีมาก โดยเฉพาะในบริบทของพื้นที่ที่มีการจัดสวัสดิการ การดูแลด้านสุขภาพ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการพัฒนาแนวทางและนโยบายด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นต่อไปในอนาคต

2. ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน การที่ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน แต่กลับมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะปัจจัยหรือเหตุผลหลายประการร่วมกัน เช่น ผู้สูงอายุในพื้นที่อาจได้รับบริการด้านสาธารณสุข สวัสดิการ และการดูแลจากภาครัฐอย่างทั่วถึง เช่น การได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพจากหน่วยบริการสุขภาพในชุมชน ชุมชนอาจมีความสัมพันธ์ที่ดี การช่วยเหลือกันภายในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน ซึ่งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าและมีความสุข แม้มีพื้นฐานชีวิตที่แตกต่างกัน วัฒนธรรมในพื้นที่อาจให้ความสำคัญกับการเคารพผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกเป็นที่ยอมรับ มีคุณค่า และมีความสุขในการใช้ชีวิต รวมถึงผู้สูงอายุอาจมีความพึงพอใจในชีวิตตามบริบทของตนเองและไม่ตั้งความคาดหวังไว้สูง จึงรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตของตนไม่ด้อยกว่าผู้อื่น ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของมลฤดี เหมนิล และบุญเหลือ บุบผามาลา (2562) ซึ่งได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยมุ่งเน้นการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ

รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส และการมีผู้ดูแล ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันในด้านดังกล่าว มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลเหล่านี้อาจไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ หากแต่คุณภาพชีวิตอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนทางสังคม และการเข้าถึงบริการสาธารณสุขมากกว่า นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ การศึกษาวิจัยของพลอยพรรณ คำสีลา และบุญเหลือ บุบผามาลา (2568) ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงเย็น อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โดยทำการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันดังกล่าว มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจสะท้อนให้เห็นว่าการได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานจากภาครัฐ เช่น เงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีส่วนช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจและส่งเสริมความมั่นคงในการดำรงชีวิต ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตในระดับใกล้เคียงกัน แม้ว่าจะมีความแตกต่างในด้านเพศ อายุ หรือบทบาททางอาชีพก็ตาม อีกทั้ง ผลการศึกษายังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา วิชาราช และสุปัน สมสาร์ (2565) ซึ่งได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลนางัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยทำการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเมื่อจำแนกตามเพศ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ กลุ่มอายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดบริการและกิจกรรมด้านการดูแลผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นที่มีความทั่วถึงและต่อเนื่อง อาจมีส่วนช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงทรัพยากรและการสนับสนุนทางสังคมอย่างเท่าเทียม ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจนตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยสรุป ผลการศึกษาที่สอดคล้องกันของงานวิจัยหลายชิ้นดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ หรือสถานภาพทางครอบครัว อาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยตรง หากแต่การสนับสนุนจากภาครัฐ การจัดสวัสดิการทางสังคม การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ รวมถึงสภาพแวดล้อมและความเข้มแข็งของชุมชน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวม

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่างกายรองลงมาคือ ด้านจิตใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ โดยภาพรวมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีคุณภาพชีวิต ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ จัดชมรมผู้สูงอายุที่มีการออกกำลังกาย เช่น แอโรบิก ไทเก็ก โยคะ หรือ รำไม้พลอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 พัฒนา ปรับปรุง และดูแลรักษาสวนสาธารณะ พื้นที่สีเขียว และลานกิจกรรมในชุมชนให้มีความร่มรื่น สะอาด และปลอดภัย เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจและสถานที่สำหรับการออกกำลังกายของผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไป โดยคำนึงถึงการออกแบบที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ เช่น การจัดให้มีทางเดินที่เรียบ ปลอดภัย มีราวจับ ทางลาดสำหรับผู้ใช้รถเข็น หรือผู้ที่มีข้อจำกัดด้านการเคลื่อนไหว รวมถึงการจัดที่นั่งพักเป็นระยะ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

1.2 สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เช่น การรณรงค์ให้ประชาชนแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์หรือรีไซเคิล และการจัดเก็บขยะตามวันและเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ ควบคู่กับการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพน้ำประปาและแหล่งน้ำสาธารณะให้มีความสะอาดและปลอดภัยต่อการอุปโภคบริโภค รวมทั้งรณรงค์ลดมลพิษทางอากาศ เช่น การลดการเผาขยะในที่โล่ง การส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด และการสร้างความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในชุมชน

1.3 สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครผู้สูงอายุด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมรอบตัว พร้อมทั้งจัดกิจกรรมอบรมและให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น การอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างเกื้อกูล การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและยั่งยืน การดูแลสุขภาพควบคู่กับการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างบทบาทและคุณค่าให้ผู้สูงอายุในสังคม

1.4 ส่งเสริมให้มีพื้นที่สำหรับการพักผ่อนทางจิตใจและการผ่อนคลายอารมณ์ของผู้สูงอายุ เช่น การจัดศาลาพักผ่อน มุมอ่านหนังสือ หรือพื้นที่สงบภายในสวนสาธารณะ ควบคู่กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ศูนย์ผู้สูงอายุ หรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้เป็นพื้นที่ในการพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และทำกิจกรรมร่วมกัน อันจะช่วยเสริมสร้างสุขภาวะทางกาย จิตใจ และสังคมของผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก เช่น การสัมภาษณ์

2.2 ควรทำการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ศึกษาระดับความเหงา ความวิตกกังวล หรือภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

2.3 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

เอกสารอ้างอิง

ณัฏฐกันย์ อ๋องเอื้อ. (2564). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี*. (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา).

เทศบาลเมืองบึงกาฬ. (2568). *ข้อมูลพื้นฐาน*. เทศบาลเมืองบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ.

พลอยพรรณ คำสีลา และบุญเหลือ บุบผามาลา. (2568). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงเย็น อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

ปนัดดา วิชาราช และสุปัน สมสาร์. (2565). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลนางัว อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.).(2564). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2563*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากร และสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล.

มลฤดี เหมนิล และบุญเหลือ บุบผามาลา. (2562). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย.(2563). *รายงานการสำรวจสุขภาวะผู้สูงอายุไทย ปี 2563.สำนักส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มอนามัยผู้สูงอายุ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข*. โรงพิมพ์วัชรินทร์ พี.พี.

สหัสพงศ์ ธนสิทธิ์ และสุปัน สมสาร์. (2562). *คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าหนองพันทาอำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis.* 3rd Ed. New York.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 205 - 215 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

The relationship between the application of Generative Artificial Intelligence and audit quality of companies listed on the Stock Exchange of Thailand

Kittiwat Isarankuranaayudhya

Faculty of Business Administration, North Bangkok University

Corresponding author. E-mail: kittiwat.is@northbkk.ac.th

ABSTRACT

This study aims to (1) examine the relationships and (2) test the effects of the application of Generative Artificial Intelligence (Generative AI) on audit quality of listed companies on the Stock Exchange of Thailand. This research adopts a quantitative approach. The sample consists of 131 auditors approved by the Securities and Exchange Commission of Thailand, determined using Yamane's formula and selected through simple random sampling. The research instrument was a questionnaire with acceptable content validity. The item discrimination indices ranged from 0.479–0.803 and 0.556–0.805, and the overall reliability coefficients ranged from 0.762–0.972. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, multiple correlation analysis, and multiple regression analysis. The findings indicate that the application of Generative AI in deep data analytics, professional judgment support, and audit process efficiency is positively related to and has a statistically significant impact on audit quality at the 0.05 level. In contrast, the application of Generative AI in automated document review, communication and reporting, and auditors' learning and knowledge development shows no significant relationship or impact on audit quality. These results suggest that Generative AI enhances audit quality only in specific dimensions, particularly in data analytics, decision support, and process efficiency, while no significant effects are observed in other dimensions. Therefore, the implementation of Generative AI in auditing should focus on areas that yield positive outcomes in order to improve audit effectiveness and strengthen stakeholders' confidence in financial reporting.

Keywords: Generative Artificial Intelligence, Audit Quality, Auditors, Artificial Intelligence Technology, Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand.

Received 26 March 2026; **Revised** 29 March 2026; **Accepted** 9 April 2026

ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence กับคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กิตติวัฒน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Corresponding author. E-mail: kittiwat.is@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ และ 2) ทดสอบผลกระทบของการประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence ที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จำนวน 131 คน ได้มาจากการคำนวณขนาดตัวอย่างตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความตรงด้านเนื้อหาอยู่ในระดับเหมาะสม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.479–0.803 และ 0.556–0.805 และมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.762–0.972 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก ด้านการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิชาชีพ และด้านการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะที่ด้านการตรวจสอบเอกสารอัตโนมัติ ด้านการสื่อสารและการจัดทำรายงาน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ของผู้สอบบัญชี ไม่พบความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า Generative Artificial Intelligence มีบทบาทในการยกระดับคุณภาพการสอบบัญชีเฉพาะในบางมิติ โดยเฉพาะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล การสนับสนุนการตัดสินใจ และการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการสอบบัญชี ดังนั้น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวควรมุ่งเน้นในมิติที่ก่อให้เกิดผลเชิงบวก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบและเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้ใช้งบการเงินอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: Generative Artificial Intelligence, คุณภาพการสอบบัญชี, ผู้สอบบัญชี, เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์, บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ปัจจุบัน เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มีบทบาทสำคัญในวิชาชีพบัญชีและการสอบบัญชี โดยเฉพาะ Generative AI ซึ่งสามารถเรียนรู้และสร้างข้อมูลที่ซับซ้อนได้อย่างแม่นยำผ่านโมเดลภาษาขั้นสูง (Large Language Models: LLMs) และโครงข่ายประสาทเทียม (Neural Networks) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดข้อผิดพลาดจากมนุษย์ในการตรวจสอบบัญชี (PwC, 2024) นอกจากนี้ยังสนับสนุนการวิเคราะห์แนวโน้มทางการเงิน การตรวจจับความผิดปกติ และการจัดทำรายงานอัตโนมัติ ส่งผลให้กระบวนการสอบบัญชีมีความรวดเร็วและโปร่งใสมากขึ้น (Deloitte, 2024) การยอมรับและการใช้งาน Generative AI สามารถอธิบายได้ด้วย Technology Acceptance Model (Davis, 1989) และ Diffusion of Innovation Theory (Rogers, 2003) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้ขึ้นอยู่กับการรับรู้ประโยชน์และการยอมรับของผู้ใช้งาน โดยในบริบทของการสอบบัญชีสามารถจำแนกบทบาทของ Generative AI ได้เป็น 6 ด้านสำคัญ ได้แก่ 1) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก ซึ่งช่วยเพิ่มความสามารถในการประมวลผลข้อมูลจำนวนมากและตรวจจับความเสี่ยงที่ซับซ้อน อันส่งผลต่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของการสอบบัญชี 2) ด้านการตรวจสอบเอกสารอัตโนมัติ ซึ่งช่วยลดขั้นตอนการทำงานซ้ำซ้อนและเพิ่มความครบถ้วนของการตรวจสอบ 3) ด้านการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิชาชีพ ซึ่งช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถใช้

ดุลยพินิจได้อย่างเป็นระบบ ลดอคติ และเพิ่มคุณภาพของข้อสรุปในการสอบบัญชี 4) ด้านการสื่อสารและการจัดทำรายงาน ซึ่งช่วยให้การนำเสนอข้อมูลมีความชัดเจน โปร่งใส และทันเวลา 5) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ของผู้สอบบัญชี ซึ่งสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความสามารถในการปรับตัวต่อเทคโนโลยีใหม่ และ 6) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการสอบบัญชี ซึ่งช่วยลดระยะเวลาในการปฏิบัติงานและเพิ่มประสิทธิผลโดยรวมของการตรวจสอบ ทั้งนี้ แต่ละด้านล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการสอบบัญชีในมิติของความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความโปร่งใส และการสร้างคุณค่าแก่ผู้มีส่วนได้เสีย โดยสอดคล้องกับกรอบแนวคิดคุณภาพการสอบบัญชีในงานวิจัยทางการบัญชีสมัยใหม่

การสอบบัญชีที่มีคุณภาพถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และช่วยให้นักลงทุนตัดสินใจได้อย่างมั่นใจ กระบวนการสอบบัญชีที่มีมาตรฐานช่วยลดความเสี่ยงจากข้อมูลที่ผิดพลาด การฉ้อโกง และการบิดเบือนงบการเงิน ซึ่งส่งผลต่อมูลค่าหลักทรัพย์และเสถียรภาพของตลาดทุน คุณภาพการสอบบัญชีขึ้นอยู่กับความถูกต้องของข้อมูล ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี และการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล เช่น ISA และ IFRS นอกจากนี้ เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น AI และ Data Analytics มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำของการตรวจสอบ ในยุคที่ธุรกรรมทางการเงินซับซ้อนสูง การสอบบัญชีที่มีคุณภาพช่วยให้บริษัทดำเนินงานอย่างโปร่งใสและเสริมสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนและหน่วยงานกำกับดูแล ทำให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีเสถียรภาพและได้รับความเชื่อมั่นจากนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2567)

คุณภาพการสอบบัญชีซึ่งประกอบด้วยความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ และความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นต่อความโปร่งใสของข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียน อย่างไรก็ตาม ความซับซ้อนของธุรกรรมทางการเงินที่เพิ่มขึ้นทำให้กระบวนการสอบบัญชีจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง โดย Generative AI ได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณมาก การตรวจจับความผิดปกติ การจัดทำรายงานอัตโนมัติ และการลดระยะเวลาในการตรวจสอบ ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพการสอบบัญชีในหลายมิติ (Deloitte, 2023; EY, 2025) ภายใต้กรอบแนวคิดคุณภาพการสอบบัญชีของ DeAngelo (1981) และ Francis (2011) คุณภาพการสอบบัญชีสามารถพิจารณาได้จาก 1) ความน่าเชื่อถือของรายงาน 2) ความถูกต้องแม่นยำในการตรวจสอบ 3) ความโปร่งใสของการเปิดเผยข้อมูล และ 4) การเพิ่มคุณค่าแก่ผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนี้ แม้ Generative AI จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอบบัญชี แต่ยังต้องคำนึงถึงประเด็นด้านจริยธรรม ความโปร่งใสของอัลกอริทึม และการกำกับดูแลที่เหมาะสม เพื่อคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือของรายงานการสอบบัญชี (KPMG, 2023)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงช่องว่างทางการวิจัย (Research Gap) ที่สำคัญ กล่าวคือ แม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และการวิเคราะห์ข้อมูลในงานสอบบัญชี แต่ยังขาดการศึกษาเชิงประจักษ์ที่มุ่งเน้นบทบาทของ Generative Artificial Intelligence โดยเฉพาะในบริบทของประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงยังไม่มีการวิเคราะห์อย่างชัดเจนว่าเทคโนโลยีดังกล่าวส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีในแต่ละมิติอย่างไร อีกทั้งงานวิจัยที่ศึกษาในบริบทของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence กับคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่ออธิบายบทบาทและทดสอบผลกระทบเชิงประจักษ์ในแต่ละมิติของกระบวนการสอบบัญชี อันจะช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการ และนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติสำหรับการพัฒนาวิชาชีพสอบบัญชีในยุคดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence กับคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เพื่อทดสอบผลกระทบการประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence ที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบโดย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จำนวน 361 คน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2568: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรการหากลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 190 คน จากวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบ โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งปัจจุบัน และการประยุกต์ใช้ Generative AI ในงานสอบบัญชี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence ในงานสอบบัญชี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 6 ด้าน จำนวน 23 ข้อ ประกอบด้วย 1) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก จำนวน 4 ข้อ 2) ด้านการตรวจสอบเอกสารอัตโนมัติจำนวน 4 ข้อ 3) ด้านการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิชาชีพ จำนวน 3 ข้อ 4) ด้านการสื่อสารและการจัดทำรายงาน จำนวน 4 ข้อ 5) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ของผู้สอบบัญชี จำนวน 4 ข้อ และ 6) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการสอบบัญชี จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน จำนวน 15 ข้อประกอบด้วย 1) ด้านความน่าเชื่อถือของรายงานการสอบบัญชี จำนวน 4 ข้อ 2) ด้านความถูกต้องแม่นยำในการตรวจสอบ จำนวน 3 ข้อ 3) ด้านความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล จำนวน 4 ข้อ และ 4) ด้านการเพิ่มคุณค่าแก่ผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 4 ข้อ

โดยในตอนที่ 2, 3 กำหนดค่าของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ ดังนี้ 5 4 3 2 และ 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ จากนั้นวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของคำตอบในแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยเริ่มจากการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยใช้วิธี IOC (Index of Item Objective) พบว่าแบบสอบถามมีค่า IOC เฉลี่ยเท่ากับ 0.91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ตามแนวคิดของสุมินทร เบ้าธรรม (2558) จากนั้นได้ทำการทดสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อด้วยวิธี Item-total Correlation พบว่า ตัวแปรการประยุกต์ใช้ Generative AI ในงานสอบบัญชีมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.479–0.803 และตัวแปรคุณภาพการสอบบัญชีมีค่าอยู่ระหว่าง 0.556–0.805 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของสมบัติ ท้ายเรือคำ (2552) ที่ระบุว่าค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.40 ขึ้นไปถือว่ามีคุณภาพในระดับมาก นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) พบว่า ตัวแปรการประยุกต์ใช้ Generative AI ในงานสอบบัญชีมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.762–0.942 และตัวแปรคุณภาพการสอบบัญชีมีค่าอยู่ระหว่าง 0.934–0.972 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70 ตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือวิจัยมีคุณภาพและความเหมาะสมในการนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยได้

3. สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมในประเด็นต่าง ๆ ข้างต้น งานวิจัยนี้สามารถตั้งสมมติฐานการวิจัย ได้ดังนี้

H_1: ประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H_2: ประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการตรวจสอบเอกสารอัตโนมัติ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H_3: ประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H_4: ประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการสื่อสารและการจัดทำรายงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H_5: ประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ของผู้สอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H_6: ประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่าง ผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบโดย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยสร้างแบบสอบถามแบบ Online ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความครบถ้วนในเนื้อหา ผ่านการใช้งานแอปพลิเคชัน Google Form แบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับมาทั้งหมดจำนวน 131 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 68.95 (131 × 100 ÷ 190) เมื่อเปรียบเทียบกับแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker et al. (2001) ได้เสนอว่าแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับมาอย่างน้อย ร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้และเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการถดถอยแบบพหุคูณทดสอบความสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence ที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเขียนสมการได้ ดังนี้

$$\text{สมการ } TAQ = \beta_0 + \beta_1 ADA + \beta_2 ADR + \beta_3 PJS + \beta_4 CAR + \beta_5 ALK + \beta_6 APE + e$$

เมื่อ TAQ แทน คุณภาพการสอบบัญชี
ADA แทน ประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก
ADR แทน ประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการตรวจสอบเอกสารอัตโนมัติ
PJS แทน ประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิชาชีพ
CAR แทน ประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการสื่อสารและการจัดทำรายงาน
ALK แทน ประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ของผู้สอบบัญชี
APE แทน ประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการสอบบัญชี
e แทน ค่าความเคลื่อนของการพยากรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ การประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence ได้ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระและส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชี จากวัตถุประสงค์ข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

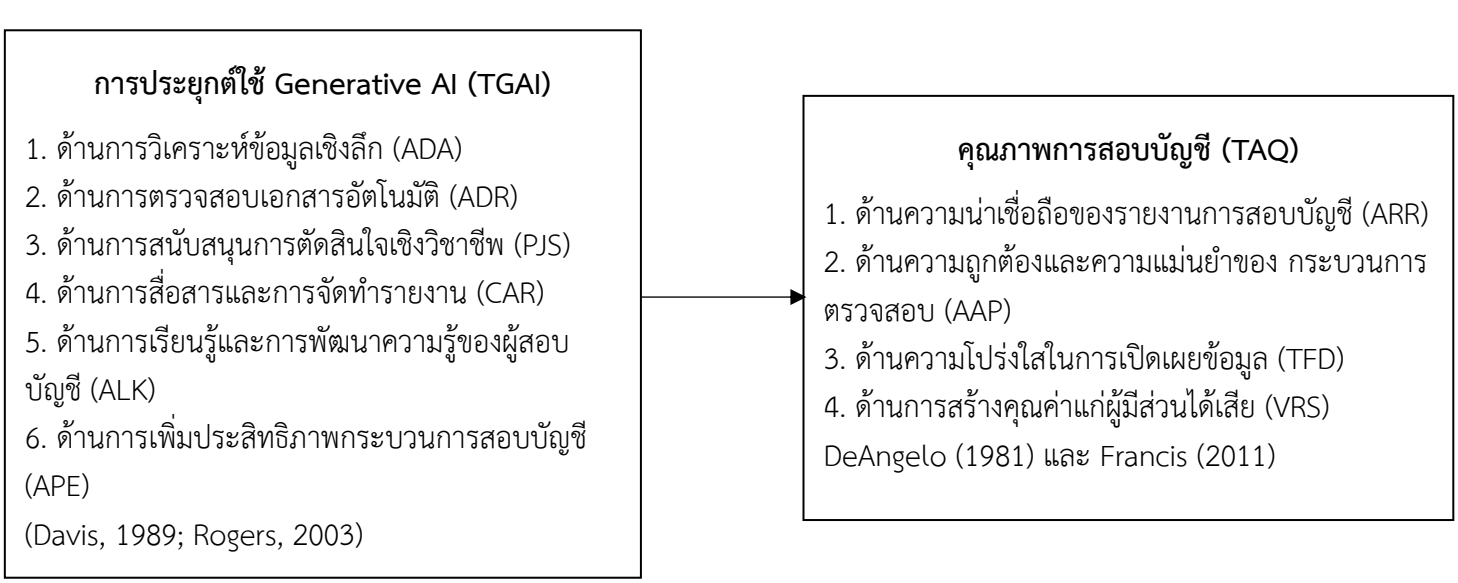

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence กับคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยดังตาราง 1 – 2

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence กับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตัวแปร	TAQ	ADA	ADR	PJS	CAR	ALK	APE	VFs
$\overline{X}$	4.01	4.39	4.75	4.13	4.09	3.99	4.03	
S.D.	0.50	0.49	0.44	0.52	0.57	0.60	0.58	
TAQ		0.518*	0.359*	0.586*	0.582*	0.559*	0.709*	
ADA			0.427*	0.437*	0.474*	0.376*	0.472*	1.609
ADR				0.248*	0.154	0.257*	0.304*	1.289
PJS					0.581*	0.473*	0.601*	1.793
CAR						0.581*	0.637*	2.148
ALK							0.661*	1.945
APE								2.472

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่าตัวแปรอิสระในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นพหุ (Multicollinearity) ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบปัญหา Multicollinearity โดยใช้ค่าสถิติ Variance Inflation Factor (VIFs) ผล

การทดสอบพบว่า ตัวแปรอิสระด้านการประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence มีค่า VIFs อยู่ระหว่าง 1.289–2.472 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าเกณฑ์ 10 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ตามเกณฑ์ของ Black (2006) จากนั้น ผู้วิจัยได้พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระการประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence ในแต่ละด้านกับตัวแปรตามคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม (TAQ) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.359–0.709 จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม (TAQ) ดังนี้

TAQ = 0.133 + 0.138ADA + 0.121ADR + 0.160PJS + 0.098CAR + 0.068ALK + 0.339APE

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม (TAQ) โดยรวม (TAQ) ได้อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F = 29.779; p < 0.0001) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ ปรับปรุง (Adj R2) เท่ากับ 0.590 (ตาราง 2) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ การประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence แต่ละด้านกับตัวแปรตามคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม (TAQ) ปรากฏผลดังตาราง 2

ตารางที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยกับคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การประยุกต์ใช้ Generative AI (TGAI)	**คุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม (TAQ)**		**t**	**p-value**
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	**ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน**		
ค่าคงที่ (a)	0.133	0.371	0.358	0.721
1. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (ADA)	0.138	0.075	1.843*	0.048
2. ด้านการตรวจสอบเอกสารอัตโนมัติ (ADR)	0.121	0.075	1.598	0.113
3. ด้านการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิชาชีพ (PJS)	0.160	0.075	2.132*	0.035
4. ด้านการสื่อสารและการจัดทำรายงาน (CAR)	0.098	0.074	1.322	0.188
5. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ของผู้สอบบัญชี (ALK)	0.068	0.067	1.009	0.315
6. ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการสอบบัญชี (APE)	0.339	0.078	4.323**	<0.0001
F = 29.779 p <0.0001 Adj R^2 = 0.590				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า การประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (ADA) ด้านการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิชาชีพ (PJS) และด้านการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการสอบบัญชี (APE) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม (TAQ) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับการประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการตรวจสอบเอกสารอัตโนมัติ (ADR) ด้านการสื่อสารและการจัดทำรายงาน (CAR) และด้านการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ของผู้สอบบัญชี (ALK) ไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม (TAQ) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และนำไปสร้างสมการพยากรณ์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R^2) เท่ากับ 0.571 ได้สมการณพยากรณ์ ดังนี้

TAQ = 0.576 + 0.202ADA + 0.119PJC + 0.428APE

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

การประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า Generative AI ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของผู้สอบบัญชีในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน และข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวเงินในปริมาณมากได้อย่างครอบคลุมและแม่นยำมากขึ้น ส่งผลให้สามารถตรวจจับความผิดปกติ ความเสี่ยง และรูปแบบที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยยกระดับความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของกระบวนการสอบบัญชี ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของฐิติพร แสนสุริวงค์ และสายทิพย์ จะโนภาษ (2568) ที่พบว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึง AI ในการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม เนื่องจากช่วยจัดระบบข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และตรวจจับความผิดพลาดได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Abdullah (2024) การนำ AI, Big Data Analytics และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการบัญชีและการสอบบัญชีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ความแม่นยำ และการตัดสินใจเชิงเชิงกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานี้ที่ชี้ว่า Generative AI ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Appelbaum et al. (2017) and Kokina & Davenport (2017) ซึ่งพบว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI และ Advanced Analytics ในงานสอบบัญชีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการตรวจสอบ โดยเฉพาะในด้านความถูกต้อง ความครบถ้วนของหลักฐานการสอบบัญชี และความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนข้อค้นพบของการศึกษาครั้งนี้ว่า Generative AI ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมได้อย่างเป็นรูปธรรม

การประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิชาชีพมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่า Generative AI สามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสนับสนุนผู้สอบบัญชีในการประเมินข้อมูล วิเคราะห์ทางเลือก และพิจารณาประเด็นสาระสำคัญได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น ส่งผลให้การใช้ดุลยพินิจทางวิชาชีพมีความรอบคอบ ลดความลำเอียง และเพิ่มคุณภาพของข้อสรุปในการสอบบัญชี ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติพร แสนสุริวงค์ และ สายทิพย์ จะโนภาษ (2568) ที่ชี้ให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ AI ในงานสอบบัญชีช่วยเพิ่มความเป็นระบบในการวิเคราะห์ข้อมูลและการตัดสินใจของผู้สอบบัญชี ส่งผลให้คุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับที่สูงขึ้น ในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Ditkaew & Suttipun (2023) ซึ่งพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลในการสอบบัญชี (Audit Data Analytics) มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี (Audit Quality) และช่วยเพิ่มความต่อเนื่องของการตรวจสอบ ซึ่งสนับสนุนว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ AI ช่วยเสริมการตัดสินใจเชิงวิชาชีพของผู้สอบบัญชี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Anica-Popa et al. (2024) การใช้ Generative AI ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพลดงานซ้ำซ้อน และสนับสนุนการตัดสินใจของผู้สอบบัญชี แต่ต้องบริหารความเสี่ยงด้าน Algorithmic Bias ความปลอดภัยของข้อมูล และพัฒนาทักษะใหม่ เช่น Data Analytics และการบริหารความเสี่ยงทางเทคโนโลยี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

การประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า Generative AI ช่วยลดระยะเวลาและขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อน เพิ่มความรวดเร็วในการตรวจสอบ และช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถจัดสรรทรัพยากรไปมุ่งเน้นประเด็นที่มีความเสี่ยงสูงได้มากขึ้น ซึ่งส่งผลให้คุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับที่สูงขึ้นผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Zhang (2024) ที่พบว่าเทคโนโลยี AI ช่วยปรับปรุงความแม่นยำและประสิทธิภาพกระบวนการตรวจสอบผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอัตโนมัติและการจัดลำดับความเสี่ยงอย่างมีระบบ และสอดคล้องกับงานของ Noordin et al. (2022) ซึ่งรายงานว่าการประยุกต์ใช้ AI ในงานสอบบัญชีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและคุณภาพของผลลัพธ์การตรวจสอบ โดยเฉพาะในงานที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมากและการประเมินความผิดปกติของรายการทางการเงิน

การประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence ด้านการตรวจสอบเอกสารอัตโนมัติมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงลบกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่า แม้เกิดจากการพึ่งพาระบบอัตโนมัติมากเกินไปจนลดบทบาทของดุลยพินิจทางวิชาชีพ และทำให้การตรวจสอบเชิงลึกหรือการตีความข้อมูลเชิงบริบทลดลง ส่งผลให้

คุณภาพของกระบวนการสอบบัญชีโดยรวมลดลงในบางกรณี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tojiboyev et al. (2022) ที่ชี้ให้เห็นว่า แม้เทคโนโลยี AI และระบบอัตโนมัติจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูลและการตรวจสอบ แต่ยังคงต้องอาศัยความรู้และวิจารณญาณของผู้สอบบัญชีในการตีความและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก มิฉะนั้นอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพและความน่าเชื่อถือของผลลัพธ์การสอบบัญชี

การประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการสื่อสารและการจัดทำรายงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงลบกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่า แม้ Generative AI จะช่วยเพิ่มความรวดเร็วในการจัดทำรายงานและการสื่อสารข้อมูล แต่การพึ่งพาเทคโนโลยีดังกล่าวมากเกินไปอาจทำให้เนื้อหาขาดความลึกซึ้งและการใช้ดุลยพินิจทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชี อีกทั้งยังมีความเสี่ยงด้านความถูกต้องของข้อมูล การตีความเชิงบริบท และความโปร่งใสของการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพการสอบบัญชี ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Brown-Liburd et al. (2021) ที่ชี้ให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและระบบอัตโนมัติในกระบวนการรายงานทางการเงินและการสอบบัญชี แม้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารข้อมูล แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการตีความข้อมูลเชิงวิชาชีพและความโปร่งใส หากขาดการกำกับดูแลที่เหมาะสม อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพและความน่าเชื่อถือของรายงานได้

การประยุกต์ใช้ Generative AI ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ของผู้สอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงลบกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่า แม้ Generative AI จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และการเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างรวดเร็ว แต่การพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไปอาจทำให้ผู้สอบบัญชีขาดการพัฒนาทักษะเชิงลึก การคิดวิเคราะห์ และการใช้ดุลยพินิจทางวิชาชีพด้วยตนเอง ส่งผลให้ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ที่ซับซ้อนลดลง และอาจกระทบต่อคุณภาพของกระบวนการสอบบัญชีโดยรวม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Bierstaker et al. (2021) ที่ชี้ให้เห็นว่า แม้เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบอัตโนมัติจะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี แต่หากผู้ใช้งานพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไปโดยขาดการพัฒนาทักษะเชิงวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลให้ความสามารถในการใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจลดลง ซึ่งกระทบต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีในระยะยาว

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้ Generative Artificial Intelligence มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเฉพาะในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก ด้านการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิชาชีพ และด้านการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการสอบบัญชี ซึ่งช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างครอบคลุม ใช้ดุลยพินิจได้อย่างรอบคอบ และดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ Generative AI ในด้านการตรวจสอบเอกสารอัตโนมัติ ด้านการสื่อสารและการจัดทำรายงาน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ของผู้สอบบัญชี ยังไม่พบความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า Generative AI มีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการสอบบัญชี โดยเฉพาะในมิติที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้ดุลยพินิจทางวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพบัญชีและการสอบบัญชีควรกำหนดแนวทางหรือกรอบมาตรฐานในการนำ Generative Artificial Intelligence มาใช้ในกระบวนการสอบบัญชี โดยคำนึงถึงความเสี่ยงด้านความโปร่งใสของอัลกอริทึม (black box) ความถูกต้องของข้อมูล และประเด็นจริยธรรม ทั้งนี้ ควรกำหนดแนวทางการตรวจสอบย้อนกลับ (audit trail) และการเปิดเผยข้อมูลการใช้ AI เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้และลดความเสี่ยงด้านความน่าเชื่อถือ

1.2 สำนักงานสอบบัญชีควรสนับสนุนการลงทุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้าน AI ควบคู่กับการบริหารความเสี่ยง เช่น การกำหนดระบบควบคุมภายในสำหรับการใช้ AI (AI governance) การตรวจสอบความถูกต้องของผลลัพธ์

(validation) และการใช้มนุษย์กำกับ (human oversight) เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนและลดการพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไป

1.3 สถาบันการศึกษาและองค์กรวิชาชีพควรบูรณาการองค์ความรู้ด้าน Generative AI และการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูงในหลักสูตร โดยเน้นการพัฒนาทักษะด้านวิจารณญาณเชิงวิชาชีพ (professional judgment) จริยธรรม และการใช้ AI อย่างมีความรับผิดชอบ เพื่อรองรับความเสี่ยงจากการใช้เทคโนโลยี เช่น อคติของข้อมูล (bias) และการตีความข้อมูลที่คลาดเคลื่อน

1.4 ควรมีการจัดทำแนวทางการบริหารความเสี่ยงจากการใช้ Generative AI ในงานสอบบัญชีอย่างเป็นระบบ เช่น การกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยของข้อมูล (data security) การปกป้องข้อมูลที่เป็นความลับ (confidentiality) และการปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันความเสี่ยงด้านข้อมูลรั่วไหลและการใช้ข้อมูลโดยไม่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ ทัศนคติ และความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีต่อการใช้ Generative Artificial Intelligence ในเชิงลึก โดยเฉพาะประเด็นด้านการใช้ดุลยพินิจ ความเชื่อมั่นในเทคโนโลยี และผลกระทบต่อการปฏิบัติงานจริง

2.2 ควรศึกษาปัจจัยด้านความเสี่ยงและข้อจำกัดของ Generative AI ในงานสอบบัญชีเพิ่มเติม เช่น อคติของข้อมูล (bias) ความโปร่งใสของอัลกอริทึม และความถูกต้องของผลลัพธ์ เพื่อพัฒนาแนวทางการกำกับดูแลและการใช้งานที่เหมาะสม

2.3 ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลุ่มตัวอย่างหรือบริบทอื่น เช่น ผู้สอบบัญชีในบริษัทข้ามชาติ หรือเปรียบเทียบระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มความสามารถในการอธิบายและการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยในระดับสากล

เอกสารอ้างอิง

ฐิติพร แสนสุริวงค์, และ สายทิพย์ จะโนภาษ. (2568). ผลกระทบของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอบบัญชีที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 15*(2), 172–185.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: บุญศิริ.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุมินทร เบ้าธรรม. (2558). *วิจัยทางการบัญชี* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2567). *รายงานประจำปี 2566*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2568). *ผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์*. สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2568, จาก https://market.sec.or.th/public/orap/AUDITOR01.aspx?lang=th

Aaker, D. A., Kumar, V., & Day, G. S. (2001). *Marketing research* (7th ed.). John Wiley & Sons.

Abdullah, A. A. H. (2024). The impact of artificial intelligence and Industry 4.0 on accounting and auditing practices. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity, 10*, 1–20.

Anica-Popa, I.-F., Vrîncianu, M., Anica-Popa, L.-E., Cismasu, I.-D., & Tudor, C.-G. (2024). Framework for integrating generative AI in developing competencies for accounting and audit professionals. *Electronics, 13*(13), Article 2621. https://doi.org/10.3390/electronics13132621

Appelbaum, D., Kogan, A., & Vasarhelyi, M. A. (2017). Big data and analytics in the modern audit engagement: Research needs. *Auditing: A Journal of Practice & Theory, 36*(4), 1–27.

Bierstaker, J. L., Janvrin, D. J., & Lowe, D. J. (2021). What factors influence auditors' use of information technology? *Advances in Accounting, 52*, 100516. https://doi.org/10.1016/j.adiac.2021.100516

Black, K. (2006). *Business statistics for contemporary decision making* (4th ed.). John Wiley & Sons.

Brown-Liburd, H., Issa, H., & Lombardi, D. (2021). Behavioral implications of big data's impact on audit judgment and decision making and future research directions. *Accounting Horizons, 35*(1), 85–99. https://doi.org/10.2308/HORIZONS-19-116

Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly, 13*(3), 319–340.

DeAngelo, L. E. (1981). Auditor independence, "low balling," and disclosure regulation. *Journal of Accounting and Economics, 3*(2), 113–127.

Deloitte. (2023). *Generative AI in accounting: Opportunities and risks to assess today*. https://www.deloitte.com

Deloitte. (2024). *Generative AI enables us to enhance our digital audit*. https://www.deloitte.com

Ditkaew, K., & Suttipun, M. (2023). The impact of audit data analytics on audit quality and audit review continuity in Thailand. *Asian Journal of Accounting Research, 8*(3), 269–278.

EY. (2025). *How artificial intelligence can transform accounting*. https://www.ey.com

Francis, J. (2011). A framework for understanding and researching audit quality. *Auditing: A Journal of Practice & Theory, 30*(2), 125–152.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2006). *Multivariate data analysis* (6th ed.). Pearson.

Kokina, J., & Davenport, T. H. (2017). The emergence of artificial intelligence: How automation is changing auditing. *Journal of Emerging Technologies in Accounting, 14*(1), 115–122.

KPMG. (2023). *Generative AI in the modern workplace*. https://kpmg.com/xx/en/our-insights/ai-and-technology/generative-ai-in-the-modern-workplace.html

Noordin, N. A., Hussainey, K., & Hayek, A. F. (2022). The use of artificial intelligence and audit quality: An analysis from the perspectives of external auditors in the UAE. *Journal of Risk and Financial Management, 15*(8), 339. https://doi.org/10.3390/jrfm15080339

PwC. (2024). *Generative AI: The next frontier in the transformation of global capability centres for pharma and life sciences*. https://www.pwc.in/assets/pdfs/generative-ai-next-frontier-transformation-global-capability-centres-pharma-life-sciences.pdf

Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). Free Press.

Tojiboyev, N., Appelbaum, D., Kogan, A., & Vasarhelyi, M. A. (2022). Basics of SQL for audit data retrieval and analysis. *Journal of Emerging Technologies in Accounting, 19*(1), 237–265.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper & Row.

Zhang, S. (2024). Research on the application of AI technology in auditing. *Economic Management & Global Business Studies, 3*(1), Article 13.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 216 - 225 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

The Impact of Accounting Service Innovation on the Performance of Accounting Firms in Thailand

Wanapa Imachai

Faculty of Business Administration, North Bangkok University

Corresponding author. E-mail: wanapa.im@northbkk.ac.th

ABSTRACT

This research aims to 1) test the relationship and 2) study the impact of accounting service innovations on the performance of accounting firms in Thailand. The research is quantitative, with a sample size of 367 people determined using Yamane's formula. However, data for analysis were obtained from 149 actual respondents, representing 40.60%, which may have limitations in terms of population representation. This was considered in the interpretation of the research results. The research instrument was an online questionnaire that underwent content validity testing, with item discrimination values between 0.475–0.917 and 0.688–0.883, and overall reliability values between 0.861–0.952 and 0.902–0.934. Statistical analyses included multiple correlation analysis and multiple regression analysis.

The research findings showed that... Innovations in accounting services, particularly in service processes and supporting technologies, have a statistically significant positive impact on the performance of accounting firms in Thailand ($p < 0.05$; $F = 82.554$; $p < 0.0001$), with an adjusted R^2 coefficient of 0.688, indicating a high level of explanation for performance variance. However, no statistically significant relationship was found between innovations in new service concepts, service delivery, and client relationships. The study highlights that systematic service process development coupled with appropriate digital technology application plays a crucial role in improving operational efficiency, reducing costs, and enhancing the competitiveness of accounting firms in the digital economy. It also highlights the need to develop internal organizational capabilities to sustainably adapt to changing business environments.

Keywords: Accounting Service Innovation, Performance, Accounting Firms in Thailand

Received 26 March 2026; **Revised** 30 March 2026; **Accepted** 9 April 2026

ผลกระทบของนวัตกรรมบริการทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีไทย

วรรณภา อิมะไชย์
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Corresponding author. E-mail: wanapa.im@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทดสอบความสัมพันธ์และ 2) ศึกษาผลกระทบของนวัตกรรมบริการทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย การวิจัยเป็นเชิงปริมาณ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ได้จำนวน 367 คน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามจริงจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 40.60 ซึ่งอาจมีข้อจำกัดด้านความเป็นตัวแทนของประชากร และได้พิจารณาในการตีความผลการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามออนไลน์ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่าความตรงอยู่ในระดับเหมาะสม ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.475–0.917 และ 0.688–0.883 และมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.861–0.952 และ 0.902–0.934 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมบริการทางการบัญชีด้านกระบวนการให้บริการและด้านเทคโนโลยีสนับสนุนมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 82.554$; $p < 0.0001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การกำหนดปรับปรุง (Adjusted R^2) เท่ากับ 0.688 แสดงให้เห็นว่าสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการดำเนินงานได้ในระดับสูง ขณะที่นวัตกรรมด้านแนวคิดบริการใหม่ และด้านการส่งมอบบริการและความสัมพันธ์กับลูกค้าไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนากระบวนการให้บริการอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม มีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ลดต้นทุน และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสำนักงานบัญชีในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพภายในองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: นวัตกรรมบริการทางการบัญชี, ผลการดำเนินงาน, สำนักงานบัญชีไทย

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจดิจิทัล และความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เช่น ระบบคลาวด์ ปัญญาประดิษฐ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ ได้เร่งให้สภาพแวดล้อมการแข่งขันมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรจึงต้องปรับกลยุทธ์จากการมุ่งเน้นเพียงการลดต้นทุน ไปสู่การสร้างประสบการณ์ลูกค้า ความภักดีในระยะยาว และการพัฒนาสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย (Wong & Chin, 2007) ภายใต้บริบทที่มีความเป็นพลวัตสูง (Dynamism) การจัดการนวัตกรรมอย่างเป็นระบบจึงเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและความยั่งยืนขององค์กร (Dooley & Sullivan, 2003) อย่างไรก็ตาม ความท้าทายสำคัญยังคงอยู่ที่การบริหารจัดการนวัตกรรมให้เกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์และสามารถต่อยอดได้อย่างต่อเนื่อง (Kathryn & O. S. Sullivan, 2004)

ในบริบทดังกล่าว สำนักงานบัญชีมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้บริการวิชาชีพที่สนับสนุนความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน ธุรกิจจำนวนมากหันมาใช้บริการสำนักงานบัญชีมากขึ้น เนื่องจากความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การใช้เทคโนโลยีทางบัญชีสมัยใหม่ และความสามารถในการวางระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ช่วยลดความผิดพลาด ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตาม การเติบโตของภาคธุรกิจและจำนวนสำนักงานบัญชีที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้การ

แข่งขันทวีความรุนแรง สำนักงานบัญชีจึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์และพัฒนานวัตกรรมบริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาฐานลูกค้าเดิม ขยายฐานลูกค้าใหม่ และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว (บริษัท พียูยูเอ็น อินเทลลิเจนท์ จำกัด, 2568)

นวัตกรรมบริการ (Service Innovation) เป็นแนวคิดสำคัญที่สะท้อนการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มและความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กรบริการ โดย den Hertog (2000) อธิบายว่านวัตกรรมบริการครอบคลุมหลายมิติที่เชื่อมโยงกัน ทั้งด้านแนวคิดบริการใหม่ (New Service Concept) ซึ่งเป็นการพัฒนารูปแบบบริการให้แตกต่างและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น ด้านกระบวนการให้บริการ (Service Process Innovation) ที่มุ่งเพิ่มประสิทธิภาพ ความรวดเร็ว และความถูกต้องในการดำเนินงาน ด้านการส่งมอบบริการและความสัมพันธ์กับลูกค้า (Service Delivery and Client Interface Innovation) ซึ่งเน้นการออกแบบช่องทางและประสบการณ์บริการให้เกิดความพึงพอใจ และด้านเทคโนโลยีสนับสนุน (Technological Innovation) ที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เสริมสร้างประสิทธิผลในการให้บริการ ทั้งสี่ด้านดังกล่าวถือเป็นองค์ประกอบหลักที่ช่วยยกระดับศักยภาพและผลการดำเนินงานขององค์กรในบริบทการแข่งขันยุคดิจิทัล

ในด้านการวัดผลการดำเนินงานองค์กร แนวคิด Balanced Scorecard ของ Kaplan and Norton (1996) เสนอว่าผลการดำเนินงานควรถูกประเมินในหลายมิติ ได้แก่ ด้านผลการดำเนินงานทางการเงิน (Financial Performance) ด้านลูกค้าและคุณภาพการให้บริการ (Customer & Service Quality Performance) และด้านประสิทธิภาพกระบวนการและการพัฒนาองค์กร (Internal Process & Learning Performance) กรอบแนวคิดดังกล่าวเหมาะสมอย่างยิ่งในการศึกษาผลกระทบของนวัตกรรมบริการทางการบัญชี เนื่องจากสามารถสะท้อนทั้งผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและผลลัพธ์เชิงคุณภาพขององค์กร

แม้งานวิจัยต่างประเทศจะชี้ให้เห็นความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างนวัตกรรมบริการกับผลการดำเนินงานขององค์กรบริการ แต่การศึกษาเชิงประจักษ์ในบริบทสำนักงานบัญชีของประเทศไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะการวิเคราะห์เชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงนวัตกรรมบริการทางการบัญชีกับผลการดำเนินงานแบบพหุมิติ ดังนั้น การศึกษานี้จึงมุ่งวิเคราะห์ผลกระทบนวัตกรรมบริการทางการบัญชีที่มีผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย เพื่อเติมเต็มช่องว่างองค์ความรู้และสนับสนุนการกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการให้สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมบริการทางการบัญชีกับผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบผลกระทบนวัตกรรมบริการทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ หัวหน้าสำนักงานบัญชีในประเทศไทย จำนวน 4,387 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2568)

กลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการหากลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นโดยใช้สัดส่วน (Proportionate Stratified Sampling) คำนวณด้วยสูตร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหัวหน้าสำนักงานบัญชีในประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน และตำแหน่งงานในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมบริการทางการบัญชี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย ด้านแนวคิดบริการใหม่ จำนวน 4 ข้อ ด้านกระบวนการให้บริการ จำนวน 4 ข้อ ด้านการส่งมอบบริการและความสัมพันธ์กับลูกค้า จำนวน 4 ข้อ และด้านเทคโนโลยีสนับสนุน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วย ด้านผลการดำเนินงานทางการเงิน จำนวน 4 ข้อ ด้านลูกค้าและคุณภาพการให้บริการ จำนวน 4 ข้อ และด้านประสิทธิภาพกระบวนการและการพัฒนาองค์กร จำนวน 4 ข้อ

โดยในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 กำหนดค่าของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ ดังนี้ 5 4 3 2 และ 1 หมายถึงระดับความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ จากนั้นวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของคำตอบในแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2554: 99-100)

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และค่า IOC เฉลี่ยมากกว่า 0.6 ทุกข้อ (0.79 -1) ถือว่าเหมาะสม อำนาจจำแนกของนวัตกรรมบริการทางการ อยู่ระหว่าง 0.475-0.917 และผลการดำเนินงาน อยู่ระหว่าง 0.688 - 0.883 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ 0.40 ขึ้นไป ถือว่าเครื่องมือมีคุณภาพ (สมบัติ ท้ายเรือคำ , 2553) ส่วนค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha ซึ่งนวัตกรรมบริการทางการ มีคาสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.861 – 0.952 ผลการดำเนินงานมีคาสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.902 – 0.934 แสดงว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือสำหรับการวิจัยที่ต้องมีค่า 0.70 ขึ้นไป (Hair et al., 2006)

3. สมมติฐานการวิจัย

ผลกระทบของนวัตกรรมบริการทางการบัญชีมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่าง หัวหน้าสำนักงานบัญชีในประเทศไทย โดยสร้างแบบสอบถามแบบ Online ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความครบถ้วนในเนื้อหา ผ่านการใช้งาน Google แบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับมาทั้งหมดจำนวน 149 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 40.60 (149 × 100 ÷ 367) เมื่อเปรียบเทียบกับแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจะมีสัดส่วนเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ แต่อาจยังมีข้อจำกัดในด้านความเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพิจารณาระบุประเด็นดังกล่าวเป็นข้อจำกัดของการวิจัย เพื่อความเหมาะสมในการตีความและอ้างอิงผลการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker และคณะ (2001) ได้เสนอว่าแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับมาอย่างน้อย ร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของนวัตกรรมบริการทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการ $TPR = \beta_0 + \beta_1 NSC + \beta_2 SPI + \beta_3 SDI + \beta_4 TIN + e$

เมื่อ TPR แทน ผลการดำเนินงาน โดยรวม
NSC แทน นวัตกรรมบริการทางการบัญชี ด้านแนวคิดบริการใหม่
SPI แทน นวัตกรรมบริการทางการบัญชี ด้านกระบวนการให้บริการ
SDI แทน นวัตกรรมบริการทางการบัญชี ด้านการส่งมอบบริการและความสัมพันธ์กับลูกค้า
TIN แทน นวัตกรรมบริการทางการบัญชี ด้านเทคโนโลยีสนับสนุน
e แทน ค่าความเคลื่อนของการพยากรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดนวัตกรรมบริการ (Service Innovation) ของ den Hertog (2000) ร่วมกับแนวคิดด้านผลการดำเนินงาน (Performance Results) ตามแนวคิด Balanced Scorecard ของ Kaplan and Norton (1996) เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

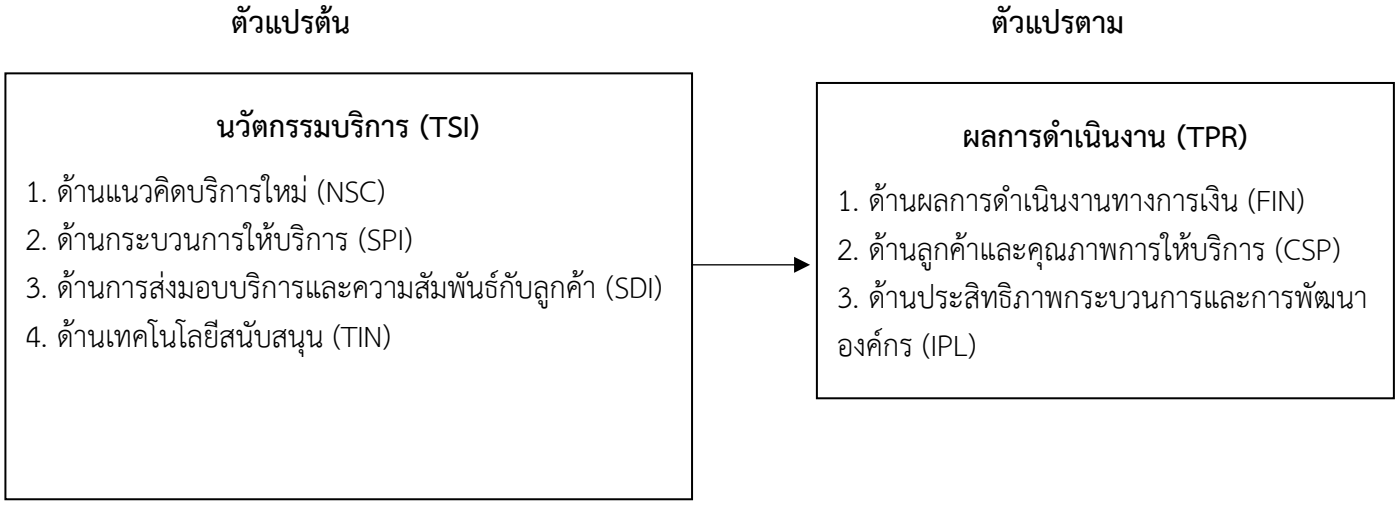

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผลกระทบนวัตกรรมบริการทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย ผลการวิจัยดังตาราง 1 – 2

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์นวัตกรรมบริการทางการบัญชีกับผลการดำเนินงานโดยรวมของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย

ตัวแปร	TPR	NSC	SPI	SDI	TIN	VFs
$\overline{X}$	4.031	3.886	4.174	3.891	3.933	
S.D.	0.710	0.756	0.738	0.790	0.801	
TPR	-	0.738*	0.777*	0.734*	0.811*	
NSC		-	0.807*	0.745*	0.805*	3.426
SPI			-	0.852*	0.835*	5.048
SDI				-	0.848*	4.700
TIN					-	4.897

* มีนัยสำคัญทางสถิติทระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ นวัตกรรมบริการทางการบัญชี มีค่าตั้งแต่ 3.426 – 5.048 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black, 2006: 585) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระนวัตกรรมบริการทางการบัญชีในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์

กับตัวแปรตามผลการดำเนินงานโดยรวมของสำนักงานบัญชีในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.734 – 0.81 จากนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ ผลการดำเนินงานโดยรวม (TPR) ดังนี้

TPR = 0.792 + 0.130NSC + 0.258SPI -0.003SDI + 0.424TIN

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าผลการดำเนินงานโดยรวม (TPR) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F = 82.554 ; p <0.0001) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ ปรับปรุง (Adj R2) เท่ากับ 0.688 (ตาราง 2) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ นวัตกรรมบริการทางการบัญชี (TSI)แต่ละด้านกับตัวแปรตามผลการดำเนินงานโดยรวม (TPR) ปรากฏผลดังตาราง 2

ตารางที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์การถดถอยกับนวัตกรรมบริการทางการบัญชีโดยรวมของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย

นวัตกรรมบริการทางการบัญชี (TSI)	ผลการดำเนินงานโดยรวม (TPR)		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	0.792	0.190	4.174*	< 0.0001
1. ด้านแนวคิดบริการใหม่ (NSC)	0.130	0.080	1.628	0.106
2. ด้านกระบวนการให้บริการ (SPI)	0.258	0.099	2.600*	0.010
3. ด้านการส่งมอบบริการและความสัมพันธ์กับลูกค้า (SDI)	-0.003	0.090	-0.029	0.977
4. ด้านเทคโนโลยีสนับสนุน (TIN)	0.424	0.090	4.707*	< 0.0001
F = 82.554 p <0.0001 Adj R^2 = 0.688				

* มีนัยสำคัญทางสถิติทระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า พบว่า นวัตกรรมบริการทางการบัญชี ด้านกระบวนการให้บริการ (SPI) และด้านเทคโนโลยีสนับสนุน (TIN) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานโดยรวม (TPR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับ ด้านแนวคิดบริการใหม่ (NSC) และด้านการส่งมอบบริการและความสัมพันธ์กับลูกค้า (SDI) ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานโดยรวม (TPR)

เมื่อนำนวัตกรรมบริการทางการบัญชี ด้านกระบวนการให้บริการ (SPI) และด้านเทคโนโลยีสนับสนุน (TIN) ไปสร้างสมการพยากรณ์ของผลการดำเนินงานโดยรวม (TPR) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R2) เท่ากับ 0.687 โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

TPR = 0.841 + 0.316SPI + 0.476TIN

ผลจากการศึกษาวิจัย สรุปว่า ถ้านวัตกรรมบริการทางการบัญชี ด้านกระบวนการให้บริการ (SPI) เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ผลการดำเนินงานโดยรวม (TPR) จะเปลี่ยนแปลงไป 0.316 หน่วย และถ้านวัตกรรมบริการทางการบัญชี ด้านเทคโนโลยีสนับสนุน (TIN) เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ผลการดำเนินงานโดยรวม (TPR) จะเปลี่ยนแปลงไป 0.476 หน่วย

อภิปรายผล

นวัตกรรมบริการทางการบัญชี ด้านกระบวนการให้บริการ มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนากระบวนการทำงานให้มีความเป็นระบบ การลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการควบคุมคุณภาพงานอย่างมีมาตรฐาน สามารถเพิ่ม

ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ลดต้นทุน และยกระดับความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งส่งผลต่อผลลัพธ์ทั้งด้านการเงิน ด้านลูกค้า และด้านกระบวนการภายในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทวรรณ บุญช่วง (2563) ที่พบว่า การพลิกผันทางเทคโนโลยีทำให้นักบัญชีต้องพัฒนาทักษะใหม่ โดยเฉพาะบทบาทการเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจและที่ปรึกษาเชิงกลยุทธ์ พร้อมประยุกต์ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลและระบบอัตโนมัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และยกระดับคุณค่างานบัญชี ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างนวัตกรรมและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัย Chen, Tsou, และ Huang (2009) ที่พบว่านวัตกรรมด้านการส่งมอบและกระบวนการบริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น สำนักงานบัญชีที่พัฒนานวัตกรรมด้านกระบวนการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบอัตโนมัติควบคู่กับการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ย่อมมีแนวโน้มบรรลุผลการดำเนินงานที่สูงขึ้นและสร้างความสามารถในการแข่งขันได้

นวัตกรรมบริการทางการบัญชีด้านเทคโนโลยีสนับสนุนมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าการนำเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบบัญชีบนคลาวด์ ระบบอัตโนมัติ การวิเคราะห์ข้อมูล และแพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ มาใช้ในการสนับสนุนการให้บริการทางการบัญชี ช่วยเพิ่มความถูกต้อง ความรวดเร็ว และความโปร่งใสของข้อมูลทางการเงิน อีกทั้งยังลดต้นทุนการดำเนินงานและเพิ่มความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า ซึ่งส่งผลต่อผลการดำเนินงานทั้งด้านการเงิน ประสิทธิภาพการดำเนินงาน และความพึงพอใจของลูกค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทริกา ชิณช่าง (2563) ที่พบว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมบริการส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาบริการใหม่และการสร้างคุณค่าแก่ลูกค้า ซึ่งทั้งสองปัจจัยมีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขัน และนำไปสู่ผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารควรมุ่งพัฒนานวัตกรรมบริการควบคู่กับการสร้างคุณค่าแก่ลูกค้า เพื่อเสริมสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและความยั่งยืนในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัย Zeithaml, Parasuraman, and Malhotra (2002) ที่ชี้ว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริการมีผลโดยตรงต่อการรับรู้คุณภาพบริการและความตั้งใจใช้บริการซ้ำ ซึ่งเชื่อมโยงกับผลการดำเนินงานระยะยาวขององค์กร ดังนั้น สำนักงานบัญชีที่ลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีสนับสนุนควบคู่กับการยกระดับทักษะบุคลากรให้ใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมมีแนวโน้มบรรลุผลการดำเนินงานที่สูงขึ้นและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล

นวัตกรรมบริการทางการบัญชี ด้านแนวคิดบริการใหม่ ไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทยผลจากการวิจัย สะท้อนให้เห็นว่าการเสนอรูปแบบบริการใหม่เพียงอย่างเดียวอาจยังไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงประสิทธิภาพหรือผลกำไร หากขาดการบูรณาการเข้ากับกระบวนการดำเนินงาน เทคโนโลยีสนับสนุน หรือความพร้อมของบุคลากรและลูกค้า ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่าสำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ยังอยู่ในช่วงปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้แนวคิดบริการใหม่ยังไม่ถูกนำไปใช้จนเกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dan, Pollitt, และ Hupe (2021) ที่พบว่าแนวคิดนวัตกรรมจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานได้ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุนด้านโครงสร้างกระบวนการ และทรัพยากรอย่างเหมาะสม หากองค์กรขาดความพร้อมเชิงระบบ นวัตกรรมอาจเป็นเพียงแนวคิดเชิงนโยบายที่ยังไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ในระยะสั้น ดังนั้น แม้สำนักงานบัญชีจะพัฒนาแนวคิดบริการใหม่ แต่หากไม่สามารถแปลงสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ก็อาจไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ จึงควรดำเนินการควบคู่กับการเสริมสร้างศักยภาพด้านกระบวนการ เทคโนโลยี และกลยุทธ์ทางธุรกิจอย่างบูรณาการ

นวัตกรรมบริการทางการบัญชี ด้านการส่งมอบบริการและความสัมพันธ์กับลูกค้า ไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทยผลจากการวิจัย สะท้อนว่าลักษณะของธุรกิจสำนักงานบัญชีเป็นบริการวิชาชีพที่ลูกค้าให้ความสำคัญกับความถูกต้อง ความเชี่ยวชาญ และความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินมากกว่ารูปแบบการส่งมอบบริการหรือกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ หากการพัฒนาการสื่อสารหรือช่องทางบริการไม่ได้สร้างความแตกต่างเชิงคุณภาพในผลงานทางบัญชีโดยตรง ก็อาจไม่สามารถแปรเปลี่ยนเป็นผลลัพธ์ด้านรายได้หรือความสามารถในการทำกำไรได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dhir, Talwar, Kaur, และ Malibari (2022) ที่พบว่า ความสัมพันธ์กับลูกค้าและการสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัลจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานก็ต่อเมื่อสามารถสร้าง “คุณค่าที่จับต้องได้” และเชื่อมโยงกับคุณภาพของบริการหลักอย่างชัดเจน มิฉะนั้นผลกระทบต่อผลประกอบการจะไม่เด่นชัด ผลการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนข้อค้นพบของการศึกษานี้ว่า การพัฒนาด้านการส่งมอบบริการและความสัมพันธ์กับลูกค้าเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการยกระดับผลการ

ดำเนินงานของสำนักงานบัญชี จึงควรบูรณาการนวัตกรรมดังกล่าวเข้ากับการยกระดับคุณภาพเชิงวิชาชีพ เพื่อสร้างคุณค่าที่เป็นรูปธรรมและส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสะท้อนว่านวัตกรรมบริการทางการบัญชีมีบทบาทต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทยแตกต่างกัน โดยแบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการดำเนินงานได้ในระดับสูง (Adjusted R^2 = 0.688) แสดงถึงนวัตกรรมบริการทางการบัญชีมีบทบาทแตกต่างกันต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย โดยนวัตกรรมด้านกระบวนการให้บริการและด้านเทคโนโลยีสนับสนุนมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าการปรับปรุงขั้นตอนการทำงานให้มีความเป็นระบบ รวดเร็ว ถูกต้อง โปร่งใส รวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศระบบอัตโนมัติ และเครื่องมือดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน สามารถช่วยลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพ เพิ่มคุณภาพงาน และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อรายได้ ความสามารถในการทำกำไร และความยั่งยืนขององค์กร

ในทางตรงกันข้าม นวัตกรรมด้านแนวคิดบริการใหม่ และด้านการส่งมอบบริการและความสัมพันธ์กับลูกค้า ไม่พบความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องจากลักษณะของธุรกิจสำนักงานบัญชีเป็นบริการวิชาชีพที่ลูกค้าให้ความสำคัญกับความถูกต้อง ความเชี่ยวชาญ มาตรฐานวิชาชีพ และความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินมากกว่ารูปแบบการนำเสนอหรือกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ หากนวัตกรรมดังกล่าวไม่สามารถเพิ่มคุณค่าทางเทคนิคหรือประสิทธิภาพการทำงานได้อย่างชัดเจน ก็อาจไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการเงินโดยตรง

ดังนั้นการพัฒนานวัตกรรมบริการของสำนักงานบัญชีควรมุ่งเน้นการยกระดับกระบวนการทำงานภายในและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเป็นสำคัญ พร้อมทั้งบูรณาการกับมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานที่มั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ควรเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบายส่งเสริมให้สำนักงานบัญชีลงทุนและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบบัญชีอัตโนมัติ โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล และระบบคลาวด์ โดยอาจจัดทำโครงการสนับสนุนเงินทุน การลดหย่อนภาษี หรือการให้คำปรึกษาเชิงเทคนิค เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และยกระดับคุณภาพการให้บริการ

1.2 สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ควรเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดมาตรฐานสมรรถนะและพัฒนาทักษะนักบัญชีในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล การวิเคราะห์ข้อมูล และการบริหารกระบวนการทำงาน ควบคู่กับจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ โดยส่งเสริมการอบรมต่อเนื่อง (CPD) และหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล

1.3 สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ร่วมกับ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ควรจัดทำแนวปฏิบัติ (Guidelines) หรือคู่มือมาตรฐานสำหรับสำนักงานบัญชีที่มุ่งเน้นการปรับปรุงกระบวนการทำงาน การควบคุมคุณภาพ และการประยุกต์ใช้นวัตกรรม เพื่อให้เกิดมาตรฐานกลางที่ชัดเจน และสามารถยกระดับผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

1.4 สำนักงานบัญชีควรกำหนดลำดับความสำคัญของการลงทุน โดยเริ่มจากนวัตกรรมด้านกระบวนการให้บริการและเทคโนโลยีสนับสนุน ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ พร้อมทั้งปรับปรุงขั้นตอนการทำงานให้เป็นระบบ ลดความซ้ำซ้อน และนำเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบอัตโนมัติและคลาวด์ มาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และรองรับความผันผวนของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

1.5 สำนักงานบัญชีควรเสริมสร้างความพร้อมด้านทรัพยากรภายใน โดยเฉพาะทักษะบุคลากร วัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับนวัตกรรม และความพร้อมด้านเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และแปลงนวัตกรรมให้เกิดผลลัพธ์เชิงประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาบทบาทของตัวแปร เช่น ขนาดสำนักงานบัญชี ประสบการณ์ผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร และความพร้อมด้านเทคโนโลยี ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมบริการทางการบัญชีกับผลการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการอธิบายผลการวิจัย

2.2 ควรขยายการศึกษาไปยังสำนักงานบัญชีในภูมิภาคต่าง ๆ หรือเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพื่อสะท้อนความแตกต่างของบริบทเศรษฐกิจและการแข่งขัน และเพิ่มความสามารถในการอธิบายเชิงทั่วไป (Generalizability)

2.3 ควรใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือกรณีศึกษา เพื่ออธิบายเหตุผลเชิงลึกว่าทำไมนวัตกรรมบางด้านจึงส่งผลหรือไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสมบูรณ์และความน่าเชื่อถือของข้อค้นพบ

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2568). *รายชื่อสำนักงานบัญชีในแต่ละจังหวัด*. สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2568, จาก https://www.dbd.go.th/manual/1367

บริษัท พี ยู ยู เอ็น อินเทลลิเจนท์ จำกัด. (2568). *3 เรื่องสำคัญช่วยบริหารสำนักงานบัญชีให้เติบโต*. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2568, จาก https://peakaccount.com/blog/business/gen-biz/biz-top-3-accountingfirm-management-factors

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์บุญศิริ.

นันทวรรณ บุญช่วง. (2563). ยุคพลิกผันทางเทคโนโลยีกับการพัฒนานักบัญชีนวัตกร. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 3(1), 15–26.

ภัทริกา ชิณช่าง. (2563). ความสามารถทางด้านนวัตกรรมบริการและผลการดำเนินงานขององค์การอย่างยั่งยืน: งานวิจัยเชิงประจักษ์ของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 12(1), 15–19.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Aaker, D. A., Kumar, V., & Day, G. S. (2001). *Marketing research*. John Wiley & Sons.

Black, K. (2006). *Business statistics for contemporary decision making* (4th ed.). John Wiley & Sons.

Chen, J.-S., Tsou, H.-T., & Huang, A. Y.-H. (2009). Service delivery innovation: Antecedents and impact on firm performance. *Journal of Service Research, 12*(1), 36–55.

Dan, S., Pollitt, C., & Hupe, P. (2021). Innovation in public and professional service organizations: A systematic review of drivers and outcomes. *Public Management Review, 23*(9), 1315–1336.

Dhir, A., Talwar, S., Kaur, P., & Malibari, A. (2022). Understanding the relationship between digital customer engagement and firm performance in service organizations. *Journal of Business Research, 139*, 142–152.

Dooley, R. S., & Sullivan, J. (2003). Developing a generic model of trust for use in cooperative organizations. *Business Ethics Quarterly*, *13*(3), 331–342.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2006). *Multivariate data analysis* (6th ed.). Pearson.

Hertog, P. den. (2000). Knowledge-intensive business services as co-producers of innovation. *International Journal of Innovation Management*, *4*(4), 491–528.

Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). *The balanced scorecard: Translating strategy into action*. Harvard Business School Press.

Kathryn, C., & Sullivan, D. O. S. (2004). Groupware architecture for R&D managers. *International Journal of Networking and Virtual Organisations*, *2*(4), 367–386.

Wong, C. Y., & Chin, K. S. (2007). Organizational innovation management: An organization-wide perspective. *Industrial Management & Data Systems*, 1*07*(9), 1290–1315.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (7th ed.). Harper & Row.

Zeithaml, V. A., Parasuraman, A., & Malhotra, A. (2002). Service quality delivery through web sites: A critical review of extant knowledge. *Journal of the Academy of Marketing Science*, *30*(4), 362–375.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 226 - 236 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

The effect of cooperative learning supplemented with think-pair-share technique on english speaking communication ability for grade 9 students

Duong thi bich ngoc [1*] and lada donhongsa [2]

[1, 2] Faculty of Education, Pitchayabundit College.

Corresponding author. E-mail: duong.th@udru.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) Compare the English-speaking ability for communication of grade 9 students before and after the implement of Cooperative learning management supplemented with Think-Pair- Share technique. 2) Compare the English-speaking ability for communication of grade 9 students after the implement of Cooperative learning management supplemented with Think-Pair- Share technique with 75 percent criterion. 3) Study the satisfaction of grade 9 students towards Cooperative learning management supplemented with Think-Pair- Share technique. The Sample consisted of 30 grade 9 students from the Demonstration School of Udon Thani Rajabhat University in the first semester of the 2025 academic year, by cluster random sampling. This research is an experimental design using a single group model to test before and after learning. The research instruments were 1) Six cooperative learning lesson plans supplemented with Think-Pair-Share technique, totaling 18 hours. 2) An English communicative speaking ability assessment using performance-based assessment (Scoring Rubric) designed as a 4-level rating scale. This is conducted through random selection of 1 out of 10 question sets, with each set containing 5 questions. The data was analyzed by finding percentage, mean, standard deviation t-test dependent samples and One Sample t-test.

The research findings indicated that:

1. The English-speaking communication ability of Grade 9 students who were taught using the cooperative learning management supplemented with Think-Pair- Share technique was significantly higher after the intervention than before, at the .05 level of statistical significance.

2. The English-speaking communication ability of Grade 9 students who were taught using the cooperative learning management supplemented with Think-Pair- Share technique was significantly higher than the 75% criterion level, at the .05 level of statistical significance.

3. The students' satisfaction with the cooperative learning management supplemented with Think-Pair- Share technique was at the high level.

Keywords: Cooperative learning Management, Think-Pair-Share technique, English Speaking Communication Ability.

Received 4 March 2026; **Revised** 20 March 2026; **Accepted** 10 April 2026

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Duong Thi Bich Ngoc [1*] และ ละดา ดอนหงษา [2]
[1, 2] คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
* Corresponding author. E-mail: duong.th@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด 2) เปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดกับเกณฑ์ร้อยละ 75 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้แบบแผนกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลัง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด จำนวน 6 แผน จำนวน 18 ชั่วโมง 2) แบบประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นแบบประเมินตามสภาพจริง (Scoring Rubric) มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 4 ระดับ โดยการสุ่มตอบคำถาม 1 จาก 10 ชุดคำถาม ชุดคำถามละ 5 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีแบบไม่อิสระ และแบบกลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิคเพื่อนคู่คิด, ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการศึกษา การประกอบอาชีพ การเข้าถึงองค์ความรู้ และการสร้างความเข้าใจร่วมทางวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับในทุกระดับชั้น โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในการคิดวิเคราะห์ การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และการดำรงชีวิตในสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระบุว่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อเสริมการศึกษาทั้งด้านวิชาการและอาชีพ อีกทั้งการเข้าใจความต่างของภาษาและวัฒนธรรมจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้ดีขึ้น พร้อมเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานที่ทุกคนต้องเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เพื่อยกระดับการเรียนภาษาอังกฤษให้ทันมาตรฐานสากล กระทรวงศึกษาธิการได้บูรณาการแนวทาง CEFR (The Common

European Framework of Reference for Languages) มาใช้ในการออกแบบ พัฒนาการเรียนการสอน การวัดผล และการทดสอบ โดยเน้นทักษะสื่อสาร 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยเฉพาะการฟังและพูด ซึ่งถือเป็นทักษะหลักที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) ทักษะการพูดภาษาอังกฤษได้รับการยืนยันว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด เพราะช่วยให้ผู้เรียนแสดงออกทางความรู้ทางภาษาและเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ทักษะอื่น (Ur, 1998) สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล และคณะ (2560) ได้กล่าวเสริมว่า การพูดเป็นพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ที่ใช้ในการสร้างความเข้าใจและการยอมรับบทบาทในสังคมมนุษย์ซึ่งถือเป็น “สังคมของการสื่อสาร” เช่นเดียวกับที่วีระเกียรติ รุจิรกุล (2556) เน้นว่าแม้โลกมีเทคโนโลยีทันสมัย การพูดก็ยังคงเป็นวิธีการสื่อสารที่ทรงคุณค่าเสมอมา อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินระดับประเทศยังสะท้อนให้เห็นว่าทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง จากรายงาน EF English Proficiency Index ปี 2026 ประเทศไทยติดอันดับที่ 106 จาก 116 ประเทศทั่วโลก อยู่ในกลุ่มความเชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ "ต่ำมาก" และคะแนนเฉลี่ยลดลงจากปี 2566 โดยอยู่ในอันดับที่ต่ำสุดในภูมิภาคอาเซียน (มติชนออนไลน์, 2568) ข้อมูลเชิงพื้นที่จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านการพูดของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ในปีการศึกษา 2566 และ 2567 ตามลำดับ ผลสัมฤทธิ์ด้านการพูดเฉลี่ยอยู่ที่ 61% และ 68% ซึ่งยังต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ที่ 75%

จากการศึกษาเอกสารรายงานการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษในระดับที่ต่ำกว่าระดับชั้นเรียน โดยเฉพาะทักษะด้านการฟังและการพูดที่ผู้เรียนมักจะไม่เห็นความสำคัญและไม่สามารถนำทักษะเหล่านี้มาใช้ในการสื่อสารได้จริง โดยเฉพาะผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลการเรียนและระดับคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นั้นไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ดี ในฐานะผู้สอนภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนจึงได้เห็นความสำคัญในการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยเฉพาะทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษสามารถดำเนินการได้ผ่านหลากหลายแนวทาง โดยมีรากฐานสำคัญจากแนวคิดของ Cicero และ Quintilian ซึ่งเสนอไว้ 5 ประการ ได้แก่ การคิดค้นเนื้อหา การประมวลความคิด การใช้ภาษาและลีลา การจดจำ และการแสดงออก (Cicero และ Quintilian อ้างถึงใน ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, 2557) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการพูดที่มีประสิทธิภาพนั้น ไม่ใช่เพียงแค่การใช้ภาษา แต่ยังต้องอาศัยการวิเคราะห์ การจัดการข้อมูล และการสื่อสารที่มีกลยุทธ์ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันในกลุ่มเล็ก ๆ โดยสมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างด้านความสามารถ แล้วช่วยกันเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตกลงร่วมกัน แนวคิดของ Slavin, David Johnson และ Roger Johnson ซึ่งเผยแพร่โดย ทิศนา แขมมณี (2557) ได้ชี้ให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน มากกว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง พัฒนาทักษะทางสังคม อารมณ์ และทักษะการสื่อสารที่จำเป็นต่อการใช้ในชีวิตจริง หลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การพึ่งพาอาศัยกัน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน การใช้ทักษะทางสังคม การวิเคราะห์ร่วมกัน และการวัดผลทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล ซึ่งสามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยอรพรรณ พรสีมา (2540) ได้อธิบายขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ 4 ขั้น ได้แก่ (1) ขั้นเตรียม: ครูจัดกลุ่มผู้เรียนอย่างคละกันตามความแตกต่างทางความสามารถ พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และบทบาทของสมาชิก (2) ขั้นกิจกรรมกลุ่ม: ผู้เรียนร่วมกันทำกิจกรรมตามบทบาทที่ได้รับ พร้อมใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการเรียนรู้ (3) ขั้นตรวจสอบและทดสอบ: ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบผลการทำงานของทั้งกลุ่มและรายบุคคล รวมถึงทดสอบหลังการเรียนรู้ (4) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผล: ครูและนักเรียนร่วมกันสะท้อนผลการเรียนรู้ วิเคราะห์จุดแข็งและข้อปรับปรุง

นอกจากการศึกษาเชิงทฤษฎี ผู้วิจัยยังได้สำรวจงานวิจัยที่นำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้จริง เช่น งานวิจัยของสรวชญ สมณวัฒนา (2564) ที่พบว่าความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยมีความคิดเห็นโดยรวมในระดับมาก เช่นเดียวกันกับงานของ ธี

ระศักดิ์ สินชัย (2559) โดยการใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นรูปแบบ "ทีม-คู่-เดี่ยว" ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการพูดภาษาอังกฤษดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับมาก ตามการศึกษาของ ของ สุมัณฑนา ธีรภัคสิริ (2559) ที่ใช้กิจกรรมแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับเกมทางภาษาจนมีประสิทธิภาพสูงถึง 81.30/77.16 ส่งผลให้ทักษะการพูดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากทักษะการพูดแล้ว ญาณินทร ไชยสงค์ (2562) ยังพบว่าการเรียนแบบร่วมมือช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ โดยช่วยให้ผู้เรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ภายใต้บรรยากาศที่เน้นการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอีกด้วย

ผู้วิจัยยังได้นำเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think–Pair–Share) มาเสริมในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นรูปแบบการอภิปรายแบบหลายชั้นที่ออกแบบมาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในห้องเรียนอย่างผ่อนคลาย โดย Frank Lyman (1987) ได้ชี้ว่าเทคนิคนี้ส่งเสริมการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิคนี้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) Think: ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง (2) Pair: จับคู่กับเพื่อนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (3) Share: ร่วมอภิปรายผลสรุปกับกลุ่มใหญ่ โดยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมนี้จะช่วยกระตุ้นการฝึกฝนด้านการพูดและการสื่อสารที่มีระบบ จากงานวิจัยของ พิสมร ชูเอม (2561) พบว่า การนำเทคนิคเพื่อนคู่คิดมาใช้ในนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ทำให้คะแนนการพูดภาษาอังกฤษหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยืนยันว่าแนวทางนี้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการพูด เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Ardhy Supraba (2018) ได้ศึกษาประยุกต์เทคนิคเพื่อนคู่คิดในการปรับปรุงความสามารถในการพูดของนักเรียน พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดและนักเรียนที่ได้รับก ารจัดการเรียนการสอนแบบปกติมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักฐานทางวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผสมผสานกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think–Pair–Share) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยคาดหวังว่าแนวทางนี้จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษได้อย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทของโลกในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดกับเกณฑ์ร้อยละ 75
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการทดลองขั้นต้น (Pre Experimental Design) แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง (One Group Pre-test Post-test Design) โดยมี รูปแบบการทดลองดังแสดงในตารางที่ 1 (พิสุทธา อารีราษฎร์, 2550)

ตารางที่ 1 แสดงรูปแบบการทดลอง

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

T_1 แทน การทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

X แทน การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด

T_2 แทน การทดสอบหลังเรียน (Posttest)

โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถนนทหาร อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 86 คน โดยโรงเรียนคละนักเรียนในแต่ละห้องตามความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถนนทหาร อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานีที่เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 5 (อ23101) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดเรื่องความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จำนวน 6 แผน จำนวน 18 ชั่วโมง

2.2 แบบประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบประเมินตามสภาพจริง (Scoring Rubric) มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 4 ระดับ โดยการสุ่มตอบคำถาม 1 จาก 10 ชุดคำถาม ชุดคำถามละ 5 ข้อ

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด 1 ฉบับ จำนวน 15 ข้อ

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด

3.2 ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

3.3 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ปฐมนิเทศชี้แจงการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ ร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

4.2 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดหัวข้อชุดคำถาม 10 ชุดคำถาม ชุดคำถามละ 5 ข้อ คำถาม และให้กลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือก 1 ชุดคำถาม ออกมาพูดและตอบคำถามเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบแบบประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วบันทึกผล

4.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 แผน ใช้เวลา 18 ชั่วโมง

4.4 ดำเนินการสอบหลังการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารฉบับเดิม

4.5 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4.6 นำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ ร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยการทดสอบค่าที แบบไม่อิสระ (Dependent t-test)

5.2 เปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดกับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยการทดสอบค่าที แบบกลุ่มเดียว (One Samples t – test)

5.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ตาม ภาพที่ 1

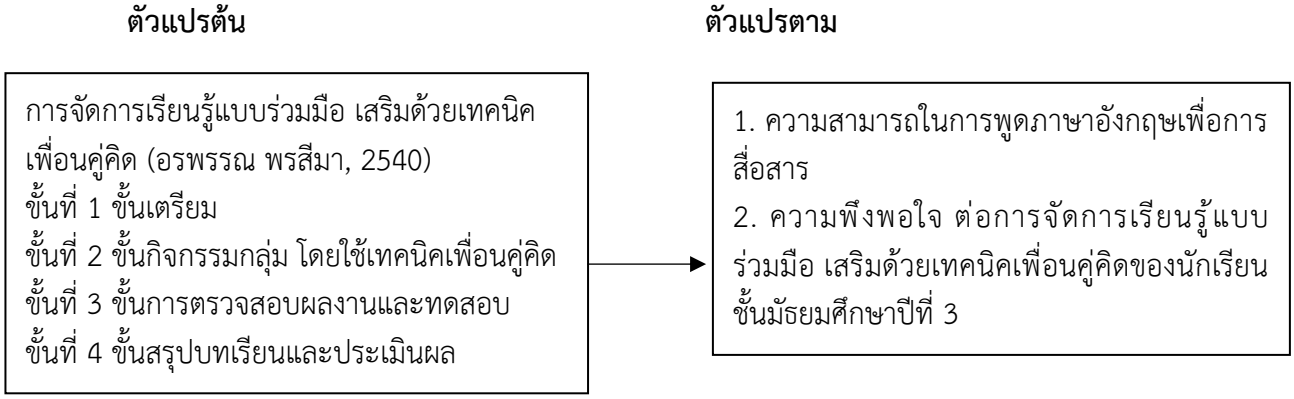

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 68.67 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.54 หลังเรียน มีค่าเฉลี่ย 79.37 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.70 ค่า t เท่ากับ 5.89 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตาราง 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	30	100	68.67	10.54	5.89*	0.00
หลังเรียน	30	100	79.37	3..70		

2. ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตาราง 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดกับเกณฑ์ร้อยละ 75

คะแนน	$\overline{X}$	ร้อยละ	t	sig
คะแนนตามเกณฑ์	75.00	75	6.46*	.00
คะแนนหลังเรียน	79.37	79.37		

3. ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วย เทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.25) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 15 บรรยากาศโดยรวมของการเรียนแบบเพื่อนคู่คิดน่าสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.50) รองลงมา คือ ข้อ 6 มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดใจ ($\overline{X}$ = 4.47) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2 การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลา ($\overline{X}$ = 3.90) ดังแสดงในตาราง 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อที่	รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	กิจกรรมมีความหลากหลายและเหมาะสม	4.37	0.84	มากที่สุด
2	การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลา	3.90	1.04	มาก
3	กระบวนการจับคู่เพื่อนมีความชัดเจน บทบาทหน้าที่ของตนเองและเพื่อนมีความชัดเจน	4.07	0.93	มากที่สุด
4	กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน	4.07	0.77	มากที่สุด
5	รู้สึกสนุกและมีความสุขกับการทำงานร่วมกับเพื่อน	4.03	0.80	มากที่สุด
6	มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดใจ	4.47	0.72	มากที่สุด
7	ได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร	4.37	0.66	มากที่สุด
8	ได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาร่วมกัน	4.33	0.65	มากที่สุด
9	ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาดีขึ้น	4.33	0.83	มากที่สุด
10	มีความมั่นใจในการเรียนมากขึ้น	4.13	0.76	มากที่สุด
11	รู้สึกว่าสามารถนำไปใช้ในการเรียนหรือชีวิตจริงได้	4.40	0.80	มากที่สุด
12	พึงพอใจกับผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนแบบเพื่อนคู่คิด	4.20	0.79	มากที่สุด
13	บรรยากาศในห้องเรียนเอื้อต่อการทำงานร่วมกัน	4.27	0.81	มากที่สุด
14	ครูมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรม	4.33	0.75	มากที่สุด
15	บรรยากาศโดยรวมของการเรียนแบบเพื่อนคู่คิดน่าสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้	4.50	0.76	มากที่สุด
	โดยรวม	**4.25**	**0.79**	**มากที่สุด**

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม โดยนักเรียนจะได้ฟังเรื่องราวสั้นๆ เกี่ยวหัวข้อที่น่าสนใจ พร้อมเรียนรู้คำศัพท์ วลี โครงสร้างภาษาอังกฤษเกี่ยวกับหัวข้อนั้นๆ ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรมกลุ่ม ครูจะกำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดในการทำกิจกรรม ประกอบด้วย 3 กิจกรรมย่อย คือ 1) คิดอิสระ (Think) โดยนักเรียนจะได้อ่านบทความสั้นๆ และคิดคำตอบอย่างอิสระในประเด็นที่ครูกำหนดไว้ 2) เพิ่มทักษะจับกลุ่ม (Pair) เป็นจับคู่นักเรียนเก่งและอ่อน แลกเปลี่ยนข้อมูลที่ตนเองได้คิดพิจารณาไว้กับคู่ของตนโดยใช้ภาษาอังกฤษ 3) ขั้นร่วมประชุมสรุปผลลัพธ์

(share) จับกลุ่ม 3 คู่ แลกเปลี่ยนในกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ครูให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเตรียมตัว นำเสนอคำตอบที่เป็นข้อสรุปร่วมกัน เพื่อนคนอื่นๆ ซักถามและให้ความคิดเห็นโดยใช้ภาษาอังกฤษ และขั้นที่ 4 ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผล โดยครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และนำเสนอมุมมองของครูเองที่มีต่อคำถามที่ให้นักเรียนคิดหาคำตอบ และสิ่งที่ต้องปรับปรุงในการพูดนำเสนอ ในการพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียนทั้ง 4 ขั้นตอนจะเห็นว่านักเรียนได้ร่วมมือช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ ค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อนำไปสู่เป้าหมายนั่นคือการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Johnson and Johnson (1992) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียน โดยการจัดกลุ่มขนาดเล็กที่ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีความสามารถหลากหลาย เพื่อร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมของกลุ่ม สมาชิกทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม พร้อมทั้งฝึกฝนทักษะการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความสำเร็จของกลุ่มจะขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมและผลงานของแต่ละบุคคลภายในกลุ่ม สอดคล้องกับ ธีระศักดิ์ สินชัย (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นการสอนในรูปแบบ "ทีม-คู่-เดี่ยว" ซึ่งเป็นกรณีศึกษาจากโรงเรียนบ้านขอนแตก อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีดังกล่าวมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังการทดลองดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง และนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากต่อการเรียนรู้ด้วยวิธีการดังกล่าวในการพัฒนาทักษะการพูด และสอดคล้องกับ สุมัณฑนา ธีรภัคสิริม (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับเกมทางภาษา ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมดังกล่าวมีประสิทธิภาพในระดับ 81.30/77.16 และนักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นหลังจากใช้กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับเดียวกัน และโดยรวม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์และเกมทางภาษาในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lyman (1987: 4) ที่ได้กล่าวถึงเทคนิค Think-Pair-Share ว่าเป็นกระบวนการอภิปรายหลายขั้น(multi-mode) ที่ถูกออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในชั้นเรียน เทคนิคนี้จึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการพูดและการสื่อสาร เนื่องจากนักเรียนจะได้ฝึกคิดและสรุปเนื้อหาด้วยตนเองในแต่ละขั้นตอน รวมถึงการวางแผนการพูดอย่างมีระบบ ก่อนนำเสนอแนวคิดของตนให้คู่สนทนารับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อสรุปในการพูดที่ผ่านการประเมินตามหลักการที่ได้เรียนรู้มา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสมร ชูเอม (2561) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ต่อความสามารถในการพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนจำนวน 44 คน จากโรงเรียนเซนต์ฟรังซีสซาเวียร์คอนแวนต์ ใช้เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการพูด และแบบสอบถามความคิดเห็น ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการพูดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด และมีความคิดเห็นในระดับมากต่อกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย เกิดผล (2562) ที่ได้ศึกษาการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคดังกล่าว โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าเทคนิคเพื่อนคู่คิดส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 15 บรรยากาศโดยรวมของการเรียนแบบเพื่อนคู่คิดน่าสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา คือ ข้อ 6 มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดใจ มีค่าเฉลี่ย 4.47 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair

Share) ที่พบว่า ผู้เรียนมีโอกาสช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศในห้องเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ส่งผลให้เกิดความสนุกสนานและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนร่วมชั้นช่วยเสริมสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ และพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นงลักษณ์ ใจฉลาด (2559) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีเรียนแบบร่วมมือร่วมกลุ่ม พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.55) เพราะว่า การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีเรียนแบบร่วมมือร่วมกลุ่ม มีจุดประสงค์ในการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม รวมถึงพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนและการทำงาน ร่วมกันของคนผู้เรียน ซึ่งรูปแบบกิจกรรมวิธีนี้ จะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบกับการมี ส่วนร่วมในการเรียน และวิธีการเรียนรู้เป็นกลุ่มนี้ จะทำให้ผู้เรียนมีการงานที่ต้องการมีการปฏิสัมพันธ์กันเป็น จำนวนมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของระวินันท์ ธเนศสิริทัศน์ และ ธิดารัตน์ สมานพันธ์ (2566) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบ Think-Pair-Share ร่วมกับแบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนโรงเรียนบ้านบึงสารค์ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think-Pair-Share อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.53) แสดงให้เห็นว่าเทคนิคนี้สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด ส่งผลให้ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสูงขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนสามารถนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคเพื่อนคู่คิดไปปรับใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ หรือระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มากขึ้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดในระดับมากที่สุด เพราะผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้นในการเรียนภาษาอังกฤษควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมกับเพื่อนเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักเรียน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำวิธีการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด ในกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้รายวิชาอื่น ๆ ทั้งในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย

2.2 ควรศึกษาผลการการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เสริมด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด ในรายวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นอื่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *รายงานการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ.* กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

ญาณินทร ไชยสงค์. (2562). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือของนักเรียนชั้นปรถมศึกษาปีที่ 6.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษารมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

ทิศนา แขมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18).* กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์

ธีระศักดิ์ สินชัย. (2559). *การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นวิธีการสอนแบบ ทีม คู่ เดี่ยว : กรณีศึกษาของโรงเรียนบ้านขอนแตก ตำบลขอนแตก อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 8*(2), 69-89.

นงลักษณ์ ใจฉลาด. (2559). *การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีเรียนแบบร่วมมือร่วมกลุ่มที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.* วารสารการวิจัยกาสะลองคำ. *มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 10*(2),77-8

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน และคณะ. (2557). *การเตรียมเพื่อการพูดและการเขียน:* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พิสมร ชูเอม. (2561). *การพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด.* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

มติชนออนไลน์. (2568, 13 กุมภาพันธ์). *ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความเชี่ยวชาญภาษาอังกฤษต่ำ.* มติชนออนไลน์. *https://www.matichon.co.th/local/education/news_5047683*

มนทิตา กิตติโกสินท์. (2555). *การพัฒนาทักษะการอ่านแจกลูกสะกดคำอักษรนำ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).

ระวินันท์ ธเนศสิริทัศน์ และ ธิดารัตน์ สมานพันธ์. (2566). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อนคู่คิด ร่วมกับแบบฝึกทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่, 9*(11), 172–190.

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2566). *รายงานคุณภาพการจัดการศึกษาประจำปี 2566.* อุดรธานี : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2567). *รายงานคุณภาพการจัดการศึกษาประจำปี 2567.* อุดรธานี : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

วีระเกียรติ รุจิรกุล. (2556). *ศิลปะการพูด.* ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สถาบันภาษาอังกฤษ สพฐ. (2558). *แนวทางการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษตาม CEFR.* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สมชาย เกิดผล. (2562). *การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนคู่คิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร.* รายงานการวิจัย.

สรวชญ สมณวัฒนา (2564). *การพัฒนาความสามารถในการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

สุมัณฑนา ธีรภัคสิริ. (2559). *การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับเกมทางภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

อรพรรณ พรสีมา. (2540). *การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1992). *Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic learning.* Allyn & Bacon.

Lyman, F. (1987). *Think-Pair-Share: An expanding teaching technique. MAA - CIE Cooperative News, 1*(1), 1–2.

Supraba, A. (2018). The application of Think-Pair-Share strategy in improving students' speaking ability. IDEAS: Journal on English Language Teaching and Learning, Linguistics and Literature, 6(2). https://doi.org/10.24256/ideas.v6i2.510

Ur, P. (1998). A course in language teaching: Practice and theory (Paperback ed.). Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 237 - 247 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Good governance management of wangchai subdistrict administrative organization, nam phong district, khon kaen province

Churanee Somchaiyanon [1*] and Pichairat Muenduang [2]

[1, 2] Pitchayabundit College.

[*] Corresponding author. E-mail: Churanee68@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the management according to the principles of good governance of Wangchai Subdistrict Administrative Organization, 2) compare the management according to the principles of good governance of Wangchai Subdistrict Administrative Organization classified by gender, age, education level, average monthly income, and occupation, and 3) propose guidelines for the development of management according to the principles of good governance of Wangchai Subdistrict Administrative Organization. The sample group used in this research was 380 people living in Wangchai Subdistrict Administrative Organization by using Yamane's formula. The instrument used for data collection was a questionnaire with a reliability value of 0.820. The statistics used for analysis were number, percentage, mean, standard deviation, and data analysis. Hypothesis testing was done using t-test and f-test.

The results of research were found that:

1. The overall management according to the principles of good governance of Wangchai Subdistrict Administrative Organization is at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was the principle of value, followed by the principle of morality, and the aspect with the lowest average value was the principle of the rule of law.

2. Comparison of the management according to the principles of good governance of Wangchai Subdistrict Administrative Organization classified by gender, age, education level, average monthly income, and occupation. Overall, people with different genders, ages, education levels, average monthly income, and occupations have no different opinions on the management according to the principles of good governance of Wangchai Subdistrict Administrative Organization.

3. The guidelines for developing the management according to the principles of good governance of Wangchai Subdistrict Administrative Organization include: It should give importance to the organization, set up an action plan according to the urgency of the development of the agency, and work according to the plan.

Keywords: Management, Good Governance, Subdistrict Administrative Organization.

Received 21 March 2026; **Revised** 30 March 2026; **Accepted** 10 April 2026

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

จุราณี สมชัยยานนท์ [1*] และ พิชัยรัฐ หมื่นด้วง [2]
[1, 2] วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
[*] Corresponding author. E-mail: Churanee68@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย จำนวน 380 คน ด้วยการใช้สูตรของ Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.820 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูล ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติค่าที (t-test) และใช้สถิติเอฟ (f-test)

ผลการวิจัยพบว่า:

1. การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมา คือ ด้านหลักคุณธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักนิติธรรม

2. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย ได้แก่ ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่ององค์กรมีการกำหนดแผนปฏิบัติงานตามความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาหน่วยงานและปฏิบัติงานตามแผนงาน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, หลักธรรมาภิบาล, องค์การบริหารส่วนตำบล

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นภาพสะท้อนของการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งนับได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หลักการสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิและอำนาจในการตัดสินใจเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมหรือภารกิจสาธารณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้น ๆ อันเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถบริหารจัดการปัญหาและความต้องการของชุมชนได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการกระ จายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การดำเนินงานของการปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมต้องมีผู้รับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการจัดสรรและบริหารงบประมาณ รวมถึงการบรรจุ แต่งตั้ง หรือมอบหมายบุคคลให้เข้าดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ โดยการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องยึดถือหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ นอกจากนี้ การบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่นยังต้องใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างโปร่งใส ตลอดจนการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมตามลักษณะของแต่ละภารกิจ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานของการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่น (สนิท จรอนันต์, 2543)

สถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของยุคสมัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่กระแสโลกาภิวัตน์เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน ส่งผลให้โครงสร้างและรูปแบบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสภาพแวดล้อมภายนอกจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ระบบการบริหารงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนของประเทศไทยยังไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการในหลายด้าน ด้วยเหตุนี้ สังคมโลกจึงหันกลับมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการศึกษาและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาในการบริหารงานของแต่ละประเทศ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนองค์การและหน่วยงานต่าง ๆ ในวงกว้าง ดังนั้น การบริหารจึงถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การ รวมถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้น ๆ ในปัจจุบัน รูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการมีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าในอดีต อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและการแข่งขันที่สูงขึ้น แม้กระนั้น การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐของไทยยังอยู่ในระยะของการปรับตัว และยังคงคุ้นเคยกับรูปแบบการบริหารจัดการแบบแยกส่วน หรือที่เรียกว่า Fragment Administration ซึ่งลักษณะการบริหารเช่นนี้ส่งผลให้หน่วยงานและบุคลากรในแต่ละฝ่ายมุ่งเน้นการปฏิบัติงานเฉพาะในขอบเขตความรับผิดชอบของตนเองเป็นหลัก ขาดการประสานความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานหรือบุคคลอื่น ๆ อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การบริหารงานโดยรวมยังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร และไม่สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคมได้อย่างเต็มที่ (ภมร วงษ์ศรีจันทร์, 2559)

ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ในปัจจุบัน พบว่ามีปัญหาเบื้องต้นหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กร โดยปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการท้องถิ่น รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่งผลให้การดำเนินงานหลายโครงการไม่สามารถสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของชุมชนได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ การดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ยังประสบปัญหาความล่าช้า อันเนื่องมาจากกระบวนการทำงานที่ซับซ้อนและการขาดการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังขาดระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถนำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างทันท่วงที ส่งผลให้ประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงานลดลง อีกทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลยังประสบปัญหาในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะ เช่น ข้อมูลงบประมาณ แผนพัฒนาท้องถิ่น และผลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและโปร่งใส ส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อใช้ในการตรวจสอบหรือมีส่วนร่วมในการติดตามการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านทรัพยากรบุคคลที่ไม่เพียงพอ ส่งผลให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานต้องรับภาระงานจำนวนมากเกินสมควร ประกอบกับการปรับเปลี่ยนและการโอนย้ายบุคลากรที่เกิดขึ้นอยู่เป็นระยะ ทำให้เกิดปัญหาการขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ส่งผลให้กระบวนการทำงานมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เกิดความล่าช้า และไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย, 2568)

จากปัญหาและสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผลจากการวิจัยจะเป็นข้อมูลสนับสนุนในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการบริหารงานที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ช่วยให้ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ มีข้อมูลที่

ถูกต้องและทันสมัย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและติดตามการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเครื่องมือประเมินการบริหารจัดการของ อบต.วังชัย ว่ามีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลเพียงใด รวมถึง ช่วยให้องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น วางแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหาร ให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อประชาชนได้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 15 หมู่บ้าน ที่มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 7,729 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง (Actual population) โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าประชากรจากสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือระดับค่าความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) เท่ากับ 380 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ครั้งนี้ โดยเครื่องมือที่ใช้ในวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 6 ด้าน เป็นแบบคำถามปลายเปิด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ประชาชนที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 จัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยไปยังผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประชาสัมพันธ์และประสานงานให้ประชาชนตอบแบบสอบถามตามวันและเวลาที่กำหนด

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้ไปแจกให้แก่กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามวันและเวลาที่นัดหมาย พร้อมแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองภายในวันเดียวกัน

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูล รวมทั้งดำเนินการลงรหัสข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับในการวิจัยผลโครงการครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลที่ได้จากแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ สถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน (n) และ ค่าร้อยละ (percentage)

5.2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยพิจารณาจากขอบเขตของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการแบบสอบถามผลที่ได้จากการแปลผล ดังนี้ (สำเริง จันทร์สุวรรณ, 2547)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ระดับน้อยที่สุด

5.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ และใช้สถิติ One–Way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหากผลการวิเคราะห์พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จะดำเนินการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffé (Scheffé’s Method)

5.4 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงลึก วิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ และพรรณนาวิเคราะห์นำเสนอแบบ บรรยายความเรียง เพื่อให้ทราบประสิทธิผลของตัวชี้วัดที่ได้ศึกษา เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

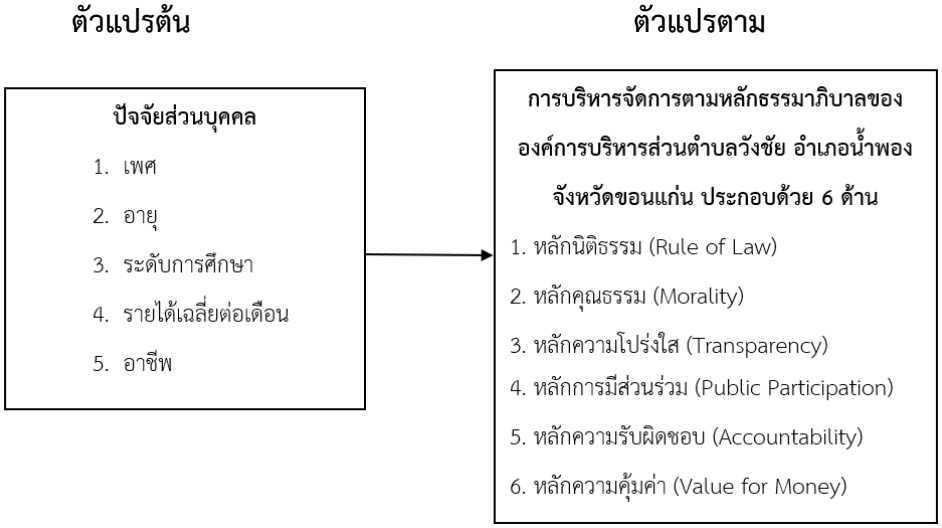

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.05 อายุระหว่าง 40 – 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.84 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 34.21 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.79 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 46.58

2. การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 1 การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.39	0.77	ปานกลาง
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.90	0.62	มาก
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.54	0.70	มาก
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.51	0.58	มาก
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.87	0.68	มาก
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.23	0.40	มากที่สุด
รวม	**3.74**	**0.63**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.68) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\overline{X}$ =4.23) รองลงมา คือ ด้านหลักคุณธรรม ($\overline{X}$ = 3.90) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ($\overline{X}$ = 3.39) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.39) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในการออกข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นที่ยอมรับของชุมชน ($\overline{X}$ = 3.66) รองลงมา คือ ข้อ 6. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยพัฒนาบุคลากรทั้งพนักงานและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$ = 3.59) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 1. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยออกข้อบังคับเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ($\overline{X}$ = 3.18)

2. ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.90) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 7. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ($\overline{X}$ = 4.04) รองลงมา คือ ข้อ 9. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยตระหนักในหน้าที่ของตน มุ่งรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม มาประชุมอย่างสม่ำเสมอ และพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในสภาอย่างมีเหตุผลตรงไปตรงมา ($\overline{X}$ = 3.98) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 8. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย มีมาตรฐานจริยธรรม หรือกรอบกติกาการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาทุกคน โดยทำเป็นมติของสภาเพื่อควบคุมกันเอง ($\overline{X}$ = 3.78)

3. ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.54) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ13.องค์การบริหารส่วนตำบลปิดวังชัยประกาศข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมให้ประชาชนทราบ ($\overline{X}$ = 3.65) รองลงมา คือ ข้อ 11. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญที่ประชาชนควรรู้ตามพระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 โดยคำนึงถึงความเหมาะสมที่ทำให้ประชาชนได้รับ

รู้อย่างกว้างขวางที่สุด ($\overline{X}$ = 3.64) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 14. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยประชาสัมพันธ์ข้อบังคับ กฎหมายระเบียบ คำสั่งขององค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้และต้องปฏิบัติ ($\overline{X}$ = 3.41)

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.51) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 20. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนหรือสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ($\overline{X}$ = 3.92) รองลงมา คือ ข้อ 26. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย เปิดโอกาสให้ประชาชนประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริหาร ($\overline{X}$ = 3.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 23.องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้สภา องค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาออกข้อบังคับตำบลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ($\overline{X}$ = 3.35)

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.87) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 30. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยนำเอาโครงการ/กิจกรรม ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบังคับงบประมาณเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชน หากทำไม่ได้ก็แจ้งให้ประชาชนทราบ ($\overline{X}$ = 4.49) รองลงมา คือ ข้อ 29. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย มีความจริงใจในการนำโครงการ/กิจกรรมที่เสนอโดยประชาชน/ประชาคมนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน ($\overline{X}$ = 3.72) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 27. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย จัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรมและทั่วถึงทั้งในและนอกสถานที่ ให้ประชาชนเป็นที่พึ่งได้เมื่อเกิดความเดือดร้อน ($\overline{X}$ = 3.59)

6. ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 32. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยจัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่าของฝ่ายบริหาร ($\overline{X}$ = 4.40) รองลงมา คือ ข้อ 31. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยดำเนินแผนงาน / โครงการ โดยจัดลำดับจำเป็นเร่งด่วนว่าจะทำโครงการอะไรก่อน - หลัง เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ($\overline{X}$ = 4.30) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 35. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย ต่อรองราคากับผู้รับจ้างในการจัดซื้อ – จัดจ้าง ให้ได้ราคาที่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ เพื่อให้มีงบประมาณเหลือไปดำเนินการในโครงการอื่นเพิ่มขึ้น และทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น ($\overline{X}$ = 4.10)

3. การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย	สถิติที่ใช้	p-value	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน	t-test	0.118		√
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน	One-Way ANOVA	0.157		√

สมมติฐานการวิจัย	สถิติที่ใช้	p-value	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน	One-Way ANOVA	0.298		√
4. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน	One-Way ANOVA	0.723		√

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยแนวทางสำคัญ ได้แก่ ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดแผนปฏิบัติงานขององค์กร โดยจัดลำดับความสำคัญตามความเร่งด่วนในการพัฒนาหน่วยงาน และดำเนินการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ ให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยการจัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ในการออกกฎหมายหรือข้อบังคับที่มีผลบังคับใช้กับชุมชน จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบจากภาคประชาชน เช่น คณะกรรมการติดตามการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อเสริมสร้างกระบวนการตรวจสอบที่โปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และส่งเสริมการทำงานเชิงรุกและการรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน โดยไม่หลีกเลี่ยงหรือโยนความรับผิด รวมทั้งสนับสนุนให้หัวหน้าส่วนราชการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและมีความรับผิดชอบต่อประชาชน

อภิปรายผล

1. การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมา คือ ด้านหลักคุณธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น อาจมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็น เช่น การจัดเวทีประชาคม หรือการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น การเผยแพร่แผนงาน งบประมาณ และผลการดำเนินงานผ่านเว็บไซต์หรือบอร์ดประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีการติดตามผลการปฏิบัติงาน และรายงานความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ มีการวางแผนและบริหารงบประมาณอย่างรัดกุม ตรงเป้าหมาย และลดความสูญเปล่าในการใช้งบประมาณ รวมถึง มีการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่แบ่งแยกกลุ่มหรือพรรคพวก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพิชัยรัฐ หมื่นด้วง (2561) ที่พบว่าระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารงานท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.18 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.47 รองลงมาคือ หลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.39 หลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.16 หลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.14, หลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย= 4.05 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 3.97 นอกจากนี้ ผลการศึกษาในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิรายุ ทินจอง และชาญยุทธ หาญชนะ (2567) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักประสิทธิผล และด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ รองลงมาคือด้านหลักความเสมอภาค ขณะที่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองยังมีข้อจำกัดในการสื่อสารและการชี้แจงการปฏิบัติงานให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึงและครอบคลุมหลักธรรมาภิบาลทุกด้าน ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบยังไม่สามารถมองเห็นผลลัพธ์ของการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ผลการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรานุช เทพจันทร์ และโกศล สอดส่อง (2566) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ รองลงมาคือด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอมมีความสามารถในการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลได้อย่างครบถ้วนและเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่สามารถมองเห็นผลลัพธ์ของการพัฒนาได้อย่างชัดเจน การดำเนินงานขององค์กรมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีผลงานที่สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งย่อมส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตของประชาชน ทำให้ชุมชนมีความอยู่ดีมีสุขและได้รับการยอมรับจากสังคมโดยรวม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิณพ ปัญโญวัฒน์ และโกศล สอดส่อง (2567) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของที่ทำการปกครองอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของที่ทำการปกครองอำเภอโนนสัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักประสิทธิผล รองลงมาคือด้านหลักการตอบสนอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านหลักสำนึกรับผิดชอบ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะที่ทำการปกครองอำเภอโนนสังให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเป็นอย่างยิ่ง โดยมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินงาน เช่น การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานให้ประชาชนรับทราบอย่างชัดเจน การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ งบประมาณ และการตัดสินใจต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกและโปร่งใส นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการ เช่น การรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนงานต่าง ๆ รวมถึงการกำหนดนโยบายในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งมีการบริหารจัดการและต่อรองราคาให้ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ให้มากที่สุด ส่งผลให้เกิดงบประมาณคงเหลือที่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาอื่น ๆ เพิ่มเติมได้ อันเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในพื้นที่อาจได้รับประสบการณ์จากการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย ที่คล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเข้าถึงบริการ การมีส่วนร่วม หรือความโปร่งใสในการดำเนินงาน ทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมาก แม้จะมีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน ประชาชนอาจรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย จากช่องทางเดียวกัน เช่น วิทยุชุมชน ป้ายประกาศ ประชุมหมู่บ้าน หรือตัวแทนชุมชน จึงมีกรอบความคิดหรือทัศนคติที่สอดคล้องกัน ประชาชนในพื้นที่อาจมีความคาดหวังต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับที่ใกล้เคียงกัน และองค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อาจสามารถตอบสนองความคาดหวังเหล่านั้นได้อย่างเพียงพอ ไม่ว่าผู้ประเมินจะมีฐานะหรือลักษณะประชากรอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิรายุ ทินจอง และชาญยุทธ หาญชนะ (2567) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยผลการวิจัยพบว่า เมื่อทำการเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่าโดยภาพรวมความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าการรับรู้และการประเมินผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองไม่ได้รับอิทธิพลจากความแตกต่างของปัจจัยส่วน

บุคคลดังกล่าว ผลการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิณพ ปัญโญวัฒน์ และโกศล สอดส่อง (2567) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของที่ทำการปกครองอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของที่ทำการปกครองอำเภอโนนสัง เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่าโดยภาพรวมประชาชนที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะที่ทำการปกครองอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู มีแนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีมาตรฐานการดำเนินงานที่ชัดเจน ส่งผลให้ประชาชนทุกกลุ่มได้รับการบริการและรับรู้การดำเนินงานของหน่วยงานในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้ความคิดเห็นของประชาชนมีความคล้ายคลึงกันโดยไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคล นอกจากนี้ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลยังเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากประชาชน เนื่องจากยึดหลักสำคัญ เช่น หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความเป็นธรรมในการบริหารจัดการ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา หรืออาชีพก็ตาม

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมา คือ ด้านหลักคุณธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักนิติธรรม

2. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย ได้แก่ ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่ององค์กรมีการกำหนดแผนปฏิบัติงานตามความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาหน่วยงานและปฏิบัติงานตามแผนงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ส่งเสริมความรู้และความเข้าใจด้านกฎหมายแก่เจ้าหน้าที่และประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยควรจัดให้มีการอบรมและพัฒนาความรู้ด้านกฎหมายแก่เจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายท้องถิ่น กฎหมายปกครอง และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดิน อันจะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนในพื้นที่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง กฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎหมายผังเมือง ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

1.2 บังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาค เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยควรกำหนดแนวทางและมาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ และข้อบัญญัติท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อประชาชนหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง รวมถึงควรมีระบบกำกับดูแลและตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปอย่างโปร่งใส มีเหตุผล และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย เพื่อลดปัญหาการใช้อำนาจโดยมิชอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน

1.3 เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างและปรับปรุงข้อบัญญัติท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำและปรับปรุงข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างทั่วถึง มีการประชาสัมพันธ์ร่างข้อบัญญัติล่วงหน้าอย่างชัดเจน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอข้อคิดเห็นหรือ

ข้อเสนอแนะก่อนนำไปประกาศใช้จริง ซึ่งจะช่วยให้ข้อบัญญัติมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้น

1.4 จัดตั้งหรือพัฒนาระบบการร้องเรียนและการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัยควรจัดตั้งหรือพัฒนาระบบการรับเรื่องร้องเรียนและข้อเสนอแนะจากประชาชนให้มีความสะดวก เข้าถึงง่าย เป็นมิตร และปลอดภัย เช่น การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนโดยเฉพาะ หรือการใช้ช่องทางออนไลน์ควบคู่กันไป พร้อมทั้งควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่มีความเป็นอิสระและเป็นธรรม รวมถึงมีการรายงานผลการดำเนินงานหรือผลการตรวจสอบให้ประชาชนรับทราบอย่างโปร่งใส

1.5 เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เคารพกฎหมายและยึดมั่นในจริยธรรม ควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดหลักนิติธรรมและจริยธรรม โดยส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มีจิตสำนึกด้านคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ รวมถึงยึดถือกฎหมายเป็นหลักในการปฏิบัติราชการ นอกจากนี้ อาจมีการสร้างแรงจูงใจ เช่น การยกย่อง เชิดชูเกียรติ หรือให้รางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้วยความถูกต้อง โปร่งใส และเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อส่งเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์ภายในองค์กรอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

จิรายุ ทินจอง และชาญยุทธ หาญชนะ. (2567). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน ตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู.* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

พิชัยรัฐ หมื่นด้วง. (2561). *การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารงานท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู.* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

ภมร วงษ์ศรีจันทร์. (2559). *การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลตาคลี อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์.* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีประทุม).

วรานุช เทพจันทร์ และโกศล สอดส่อง. (2566). *การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี.* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

สนิท จรอนันต์. (2543). *ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุขุม.

อภิณพ ปัญโญวัฒน์ และโกศล สอดส่อง. (2567). *การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของที่ทำการปกครองอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู.* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย. (2568). *ข้อมูลพื้นฐาน.* องค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis.* 3rdEd. New York.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 248 - 256 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

service quality of revenue collection of Na Yuang Subdistrict Municipality, Na Yuang District, Udon Thani Province

Waranya Boonbut [1*] and Supan Somsa [2]

[1, 2] Pitchayabundit College.

* Corresponding author. E-mail: waranya7120@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to: (1) examine the service quality of revenue collection operations of Nayung Subdistrict Municipality; (2) compare the levels of service quality in revenue collection operations of Nayung Subdistrict Municipality classified by age, occupation, average monthly income, and taxpayer groups; and (3) propose guidelines for improving the service quality of revenue collection operations of Nayung Subdistrict Municipality. The sample consisted of 334 individuals listed as taxpayers within Nayung Subdistrict, determined using Yamane's formula. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.754. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis testing was conducted using t-test and F-test.

The findings revealed that:

1. The overall service quality of revenue collection operations of Nayung Subdistrict Municipality, Nayung District, Udon Thani Province, was at a high level. When considering each aspect, the highest mean score was found in timeliness of service, followed by continuity of service, while the lowest mean score was in service advancement.

2. The comparative analysis of service quality levels in revenue collection operations, classified by age, occupation, average monthly income, and taxpayer groups, showed that, overall, individuals with different demographic characteristics did not have significantly different opinions regarding the service quality of the municipality.

3. Recommendations for improving service quality in revenue collection operations include developing a clearly categorized taxpayer registry, such as separating land and building tax, signboard tax, and various fees.

Keywords: Service quality, revenue collection work, subdistrict municipality.

Received 21 March 2026; **Revised** 3 April 2026; **Accepted** 10 April 2026

คุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูงอำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

วรัญญา บุญบุตร [1*] และ สุปัน สมสาร์ [2]
[1, 2] วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
* Corresponding author. E-mail: waranya7120@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง 2) เปรียบเทียบระดับคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง ที่จำแนกตามอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และกลุ่มผู้เสียภาษี 3) เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มีรายชื่อในกลุ่มเข้าข่ายต้องเสียภาษีในเขตตำบลนายูง จำนวน 334 คน ด้วยการใช้สูตรของ Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.754 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูล ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติค่าที (t-test) และใช้สถิติเอฟ (f-test)

ผลการวิจัยพบว่า:

1. คุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณภาพบริการอย่างทันเวลา รองลงมา คือ ด้านคุณภาพบริการอย่างต่อเนื่อง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณภาพบริการอย่างก้าวหน้า

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และกลุ่มผู้เสียภาษี พบว่า โดยภาพรวม ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และกลุ่มผู้เสียภาษีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ จัดทำทะเบียนผู้เสียภาษีที่แยกประเภทอย่างชัดเจน เช่น ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง, ภาษีป้าย, ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

คำสำคัญ: คุณภาพบริการ, งานจัดเก็บรายได้, เทศบาลตำบล

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การให้บริการเป็นหน้าที่ภารกิจสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นงานที่ต้องอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ แก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งการอำนวยความสะดวกในการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถส่งเสริมให้บุคลากรของหน่วยงานพัฒนาการทำงานให้ประชาชนทั่วไปที่มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของการปฏิบัติงานด้านการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเท่าที่ผ่านมาจากการศึกษาการปฏิรูประบบราชการซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ กำลังให้ความสนใจ เนื่องจากการรับรู้ข่าวสารของประชาชนเป็นไปอย่างกว้างขวาง มีผลให้ความต้องการบริการของประชาชนได้ยกระดับสูงขึ้น ความล่าช้า ความไม่สะดวก และคุณภาพการบริการของหน่วยงานกำลังเป็นปัญหาที่ทุกหน่วยงานกำลังเร่งปรับปรุงเร่งด่วนประเด็นปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ การบริการของหน่วยงานที่ยังไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างทันการณ์ งานล่าช้า ซับซ้อน ไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับการให้บริการของภาคธุรกิจเอกชน มีกฎระเบียบเยอะ ไม่ยืดหยุ่น ระบบการทำงานไม่โปร่งใส และไม่สามารถแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมได้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง (ณัฐพล ใจจริง, 2566)

เทศบาลตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ตั้งขึ้นโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยกำหนดให้เทศบาล มีรายได้ รายจ่าย มีการบริหารและมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นของ

ตนเองมีพื้นที่รับผิดชอบในเขตตำบลที่ไม่อยู่ในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น มีหน้าที่พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย การปกครองท้องถิ่นเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ ด้วยประสงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง แต่การที่ท้องถิ่นจะสามารถบริหารงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น จำเป็นต้องมีระบบการคลังเป็นของตนเอง กล่าวคือ มีระบบในการจัดหารายได้ และใช้จ่ายรายได้นั้นเพื่อจัดทำบริการสาธารณะตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น รัฐได้มอบอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะอันเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับชีวิตประจำวันให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นเองเป็นผู้จัดการดูแล โดยรัฐทำหน้าที่เพียงเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินการให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้าง การตรวจสอบการประเมินผลการปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการนั้น นอกจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแล้ว เทศบาลตำบลยังมีการรับโอนภารกิจของหน่วยงานส่วนภูมิภาคอีกหลายภารกิจ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ซึ่งภารกิจดังกล่าวเป็นการเพิ่มภารกิจด้านการบริหารและการบริการให้กับเทศบาลนอกจากอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแล้ว ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ยังกำหนดไว้ด้วยว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีหน้าที่ในการจัดการบริการสาธารณะให้กับประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง ซึ่งการบริการสาธารณะที่จัดให้กับประชาชนนั้นเป็นการบริการที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงและส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้รับการพัฒนาด้านความเป็นอยู่ ส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมด้านสาธารณสุข ให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบาย ทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล เกิดจากสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่นับรวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองระดับพื้นฐานของประเทศ และถือเป็นหน่วยการปกครองระดับล่างสุดที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลประชาชนในพื้นที่ของตน ไม่ว่าจะเป็นเขตเทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์กรเหล่านี้มีฐานะเป็นนิติบุคคล สามารถปกครองตนเองได้ตามกฎหมาย และมีความเป็นอิสระในการบริหารงาน ทั้งในด้านบุคคล งบประมาณ และพัสดุ ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง กฎหมายได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงาน โดยเฉพาะด้านการคลัง ซึ่งรวมถึงการจัดเก็บรายได้และการใช้จ่ายงบประมาณตามกรอบที่กำหนดไว้ แหล่งรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท ได้แก่ รายได้ที่จัดเก็บเอง เช่น ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีป้าย และอากรฆ่าสัตว์ รายได้จากภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสุรา และภาษีสรรพสามิต รวมถึงภาษีบางประเภทที่จัดสรรให้เป็นรายได้ของท้องถิ่นโดยตรง เช่น ภาษีรถยนต์และล้อเลื่อน นอกจากนี้ยังมีเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และรายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าใบอนุญาตต่าง ๆ เช่น ใบอนุญาตก่อสร้างอาคารและการประกอบกิจการ ด้วยเหตุนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดหารายได้ของตนเอง เพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการดำเนินงานทั้งหมดต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติภาษีป้าย พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และพระราชบัญญัติ ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ ซึ่งเป็นกรอบสำคัญในการกำหนดอำนาจหน้าที่และแนวทางการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สถาบันพระปกเกล้า, 2566)

เทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีพื้นที่ 121.68 ตารางกิโลเมตร หรือ 76,050 ไร่ ประกอบด้วย 10 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน 2,980 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,537 คน แยกเป็นชาย 4,300 คน หญิง 4,237 คน เพื่อเป็นการศึกษาการให้บริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูงว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด จึงต้องใช้การประเมินการให้บริการจากประชาชนซึ่งเป็นผู้รับบริการเป็นผู้สะท้อนคุณภาพงานบริการออกมาในรูปธรรมมากกว่าคำวิพากษ์วิจารณ์ ทั้งนี้เพราะประชาชนเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการให้บริการของเทศบาลตำบลนายูง ซึ่งในปัจจุบันพบว่าเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดเก็บรายได้อาจไม่ทันสมัยหรือมีประสิทธิภาพต่ำ ทำให้การประมวลผลข้อมูล การบันทึกข้อมูล หรือการตรวจสอบการชำระภาษีไม่แม่นยำ และทำให้เกิดปัญหาในการให้บริการแก่ประชาชน บางครั้งประชาชนอาจหลีกเลี่ยงการชำระภาษีหรือไม่ยอมชำระภาษีเพราะขาดความเข้าใจในหน้าที่หรือข้อกฎหมายเกี่ยวกับการชำระ

ภาษี ส่งผลให้เทศบาลต้องใช้ทรัพยากรในการติดตามหนี้สินมากขึ้น รวมถึงการขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาระบบหรือการบริหารจัดการด้านรายได้ อาจทำให้เทศบาลไม่สามารถจัดเก็บรายได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่สามารถให้บริการที่ดีแก่ประชาชนได้เท่าที่ควร (ฐานข้อมูลภาษีเทศบาลตำบลนายูง, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานและปรับปรุงวิธีการให้บริการด้านงานจัดเก็บรายได้ต่อประชาชนให้สอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนผู้มีรายชื่อในกลุ่มเข้าข่ายต้องเสียภาษีในเขตตำบลนายูงอำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 2,040 คน (เทศบาลตำบลนายูง, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มีรายชื่อในกลุ่มเข้าข่ายต้องเสียภาษีในเขตตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 2,040 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 334 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี โดยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ โดยสอบถามอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และกลุ่มผู้เสียภาษี โดยเป็นแบบปลายปิด (Close ended question) ให้เลือกตอบในช่องที่กำหนด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค 2) ด้านการให้บริการอย่างทันเวลา 3) ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ 4) ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และ 5) ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ลักษณะของแบบสอบถามจะมีคำตอบให้เลือกโดยใช้มาตรฐานวัดแบบลิเคิร์ท (Likert – type Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี โดยเป็นแบบคำถามปลายเปิด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

3.2 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

3.3 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

3.4 ประชาชนที่เป็นกลุ่มผู้เสียภาษีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยถึงนำชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์ตอบแบบสอบถาม ตามวันและเวลาที่นัดหมาย

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้วนำไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามที่ได้นัดหมายไว้แล้ว เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามการวิจัยและขอรับกลับในวันเดียวกันด้วยตนเอง

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยใช้ วิธีการประมวลผลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบ วัตถุประสงค์ ดังนี้

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และกลุ่มผู้เสียภาษี สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

6.2 วิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพการให้บริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.3 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบ ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ ตามวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

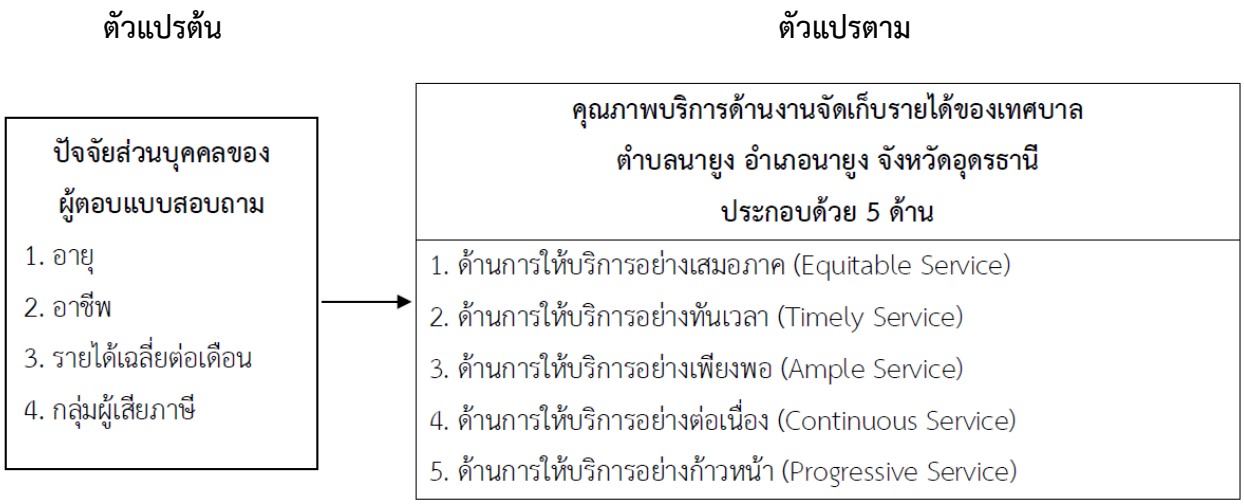

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 36 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.89 มีอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 28.74 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.50 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้เสียภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง คิดเป็นร้อยละ 93.11

2. คุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 1 คุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวม

คุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาล ตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค	3.79	0.69	มาก
2. ด้านการให้บริการอย่างทันเวลา	4.23	0.39	มาก
3. ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ	4.07	0.46	มาก
4. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง	4.14	0.49	มาก
5. ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า	3.63	0.70	มาก
รวม	**3.97**	**0.38**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้บริการอย่างทันเวลา รองลงมา คือ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.79) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาสในการยื่นเอกสารหรือดำเนินการทางภาษี ($\overline{X}$ = 4.56) รองลงมา คือ การจัดเก็บภาษีตามหลักเกณฑ์เดียวกัน เช่น ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง, ภาษีป้าย, ค่าธรรมเนียมต่าง ๆตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนดโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อประชาชนแต่ละราย ($\overline{X}$ = 3.66) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลนายูงให้บริการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ($\overline{X}$ = 3.51)

2. ด้านการให้บริการอย่างทันเวลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ และตอบปัญหาข้อซักถามได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ($\overline{X}$ = 4.43) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความรวดเร็วกระตือรือร้น ($\overline{X}$ = 4.31) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเปิดรับชำระภาษีในช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนดอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ($\overline{X}$ = 4.08)

3. ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.07) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการให้บริการชำระภาษี ไม่รอนานเกินไป ($\overline{X}$ = 4.15) รองลงมา คือ มีการจัดสถานที่สำหรับกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ($\overline{X}$ = 4.10) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อการเข้ารับบริการ เช่น ที่จอด รถ น้ำดื่ม ป้ายบอกทาง ที่นั่งพักรอ สุขาสะอาด ($\overline{X}$ = 4.01)

4. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.14) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการส่งหนังสือแจ้งเตือนการยื่นแบบเสียภาษี ก่อนถึงเวลายื่นแบบในทุกปีงบประมาณ ($\overline{X}$ = 4.25) รองลงมา คือ มีขั้นตอนการให้บริการชำระภาษีเป็นไปอย่างต่อเนื่องจนแล้วเสร็จ ($\overline{X}$ = 4.20) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้ประชาชนรับรู้ ผ่านหอกระจายข่าว ประกาศในชุมชน เว็บไซต์ หรือป้ายประชาสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.06)

5. ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.63) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการให้บริการรับชำระภาษีนอกสถานที่ ($\overline{X}$ = 3.99) รองลงมา คือ เทศบาลตำบลนายูง มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลภาษีอย่างเป็นระบบ (Tax Database) มีระบบจัดเก็บข้อมูลผู้เสียภาษี และข้อมูลทรัพย์สินเพื่อการประเมินภาษี ลดข้อผิดพลาด และเพิ่มความแม่นยำในการประเมินภาษี ($\overline{X}$ = 3.63) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เทศบาลตำบลนายูงให้ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลภาษีจากฐานข้อมูลได้ ($\overline{X}$ = 3.50)

3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า โดยภาพรวม ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และกลุ่มผู้เสียภาษีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ 1) จัดทำทะเบียนผู้เสียภาษีที่แยกประเภทอย่างชัดเจน เช่น ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง, ภาษีป้าย, ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ 2) วางแผนการดำเนินการจัดเก็บภาษีล่วงหน้าเป็นรายปี พร้อมกำหนดช่วงเวลาในการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภท 3) จัดซื้อคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ เครื่องสแกน และซอฟต์แวร์ภาษีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ

อภิปรายผล

1. คุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้บริการอย่างทันเวลา รองลงมา คือ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า เทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี มีระบบการบริหารจัดการภาษีและค่าธรรมเนียมที่ชัดเจน เป็นระบบ มีการวางแผนและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีความรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีทักษะในการสื่อสารและให้บริการประชาชนอย่างมืออาชีพ ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภาษีและการชำระเงินอย่างครบถ้วนผ่านช่องทางต่างๆ เช่น ป้ายประกาศ เว็บไซต์ หรือการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย รวมถึงเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูลผู้เสียภาษี การออกใบแจ้งหนี้ และการติดตามการชำระภาษี ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของวันชัย บุญเพ็ชร และโกศล สอดส่อง (2562) วิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.16, S.D.= 0.46) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการบริหารจัดการจัดเก็บภาษี ($\overline{X}$ = 4.32, S.D.= 0.38) รองลงมาคือด้านความเข้าใจในระเบียบ-กฎหมายการจัดเก็บภาษีบำรุงภาษี ($\overline{X}$ = 4.18, S.D.= 0.57) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บ ($\overline{X}$ = 3.82, S.D.= 0.77) สอดคล้องกับการวิจัยของรุ่งสุริย์ ทบวงศร (2558) วิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการตามความคิดเห็นของประชาชนในงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพการให้บริการตามความคิดเห็นของประชาชน ผู้ใช้บริการในงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้วในภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับคุณภาพการให้บริการที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับแรก คือ ด้านความเป็นรูปธรรม รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ อันดับสามคือ ด้านความน่าเชื่อถือ อันดับสี่คือ ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้ใช้บริการ และยังสอดคล้องกับการวิจัยของพรรณนภา จีนะสอน และคณะ (2567) วิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยสามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้

ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร รองลงมาคือ ด้านการบริการและด้านอัตราภาษี/ประเภทภาษีซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันและด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า โดยภาพรวม ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และกลุ่มผู้เสียภาษีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี อาจมีระบบงานที่ชัดเจน มีมาตรฐานการให้บริการที่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าประชาชนจะมีฐานะหรือภูมิหลังอย่างไร จึงทำให้ประชาชนทุกกลุ่มมีประสบการณ์หรือรับรู้คุณภาพการให้บริการในลักษณะเดียวกัน มีการประชาสัมพันธ์หรือสื่อสารนโยบายด้านการจัดเก็บรายได้ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม ทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับกระบวนการและบริการที่ได้รับ ในพื้นที่อย่างตำบลนายูง ซึ่งอาจมีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่แตกต่างกันมาก เช่น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน จึงส่งผลให้การรับรู้หรือประเมินการให้บริการของเทศบาลไม่แตกต่างกัน รวมถึงผู้ที่เคยติดต่อหรือรับบริการจากเทศบาลอาจได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่ไม่ต่างกันมาก จึงส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการให้บริการไม่แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของทิพย์วารี บัณฑิตรัตนกุล (2562) วิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองบาง รักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของยังสมชัย กังแฮ (2557) วิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดเก็บรายได้ในเขตเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่ชำระประเภทภาษีต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการจัดเก็บภาษี ด้านสถานที่ชำระภาษี ด้านกำหนดเวลาในการชำระภาษี ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. คุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณภาพบริการอย่างทันเวลา รองลงมา คือ ด้านคุณภาพบริการอย่างต่อเนื่อง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณภาพบริการอย่างก้าวหน้า

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และกลุ่มผู้เสียภาษี พบว่า โดยภาพรวม ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และกลุ่มผู้เสียภาษีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการด้านงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ จัดทำทะเบียนผู้เสียภาษีที่แยกประเภทอย่างชัดเจน เช่น ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง , ภาษีป้าย, ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในการให้บริการ โดยจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้เสียภาษีออนไลน์ (เช่น ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง, ภาษีป้าย, ค่าธรรมเนียมต่างๆ) พัฒนาแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์สำหรับชำระภาษีออนไลน์ ตรวจสอบข้อมูลการชำระย้อนหลัง และแจ้งเตือนการชำระ รวมถึงการใช้ระบบ QR Code หรือ e-Payment สำหรับชำระค่าภาษีสะดวกผ่านมือถือ

1.2 เพิ่มความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยให้บริการแบบ e-Receipt พร้อมระบบตรวจสอบใบเสร็จรับเงิน เผยแพร่ข้อมูลสาธารณะเกี่ยวกับรายได้ที่จัดเก็บได้ และการนำรายได้ไปใช้ (ผ่านเว็บไซต์เทศบาลหรือสื่อสังคม)

1.3 บริการเชิงรุก (Proactive Service) โดยจัดทีมเคลื่อนที่ลงพื้นที่ให้บริการด้านภาษี เช่น การให้คำปรึกษา การรับชำระ การยื่นแบบฟอร์ม และส่ง SMS หรือ LINE แจ้งเตือนก่อนถึงกำหนดชำระภาษี พร้อมช่องทางติดต่อสอบถาม

1.4 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล บูรณาการข้อมูลกับหน่วยงานอื่น เช่น กรมที่ดิน สำนักงานที่ดิน เพื่อความถูกต้องของฐานข้อมูลผู้เสียภาษี จัดทำระบบแผนที่ GIS สำหรับดูพื้นที่จัดเก็บรายได้แบบเรียลไทม์

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการประเมินระบบการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาบุคลากรของเทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). *หลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กร*. ปกครองส่วนท้องถิ่น. (แผ่นพับ). กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. กระทรวงมหาดไทย.

เทศบาลตำบลนายูง. (2568). *ข้อมูลพื้นฐาน*. เทศบาลตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี.

ทิพย์วารี บัณฑิตรัตนกุล. (2562). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองบางรักพัฒนาอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).

พรรณนภา จีนะสอน และคณะ. (2567). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม).

วันชัย บุญเพ็ชร และโกศล สอดส่อง. (2562). *ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภูในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

สถาบันพระปกเกล้า. (2566). *การศึกษาเพื่อถอดบทเรียนและพัฒนาตัวแบบโรงเรียนแห่งความซื่อตรง*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

สมชัย กังแฮ, อรสา จรูญธรรม, และปัญญา พุทธสุภะ. (2557). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดเก็บรายได้ในเขตเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 4*(2), 37-46.

Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysis (3rded.)*. New York: Harper and Row.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 257 - 266 ISSN 2985-2137 (Online)

Business Innovation Factors Affecting the Performance of Service SMEs during Digital Transformation in Pathum Thani Province

Kusuma Sinwisetson [1*], Mananchaya Joseph [2], Kamonchanok Khiawkaew [3], and Mayuree Siriyom [4]

[1, 2, 3, 4] North Bangkok University.

* Corresponding author. E-mail: Kusuma.si@northbkk.ac.th

ABSTRACT

This research aims to study 1) The level of business innovation factors in SME service businesses under digital transformation in Pathum Thani Province, 2) The level of performance of SME service businesses under digital transformation in Pathum Thani Province, and 3) The business innovation factors that affect the performance of SME service businesses under digital transformation in Pathum Thani Province. The sample group consists of 385 registered business operators in Pathum Thani Province, selected using simple random sampling. The research data collection tools were questionnaires, and the statistical methods used for data analysis included descriptive statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation) and inferential statistics (multiple regression analysis; MRA).

The research findings revealed that: 1) The Information Technology Innovation factor had a mean of 4.65. 2) Regarding the performance of SME service businesses under the digital transformation in Pathum Thani Province, the customer factor had a mean of 4.67. 3) The overall relationship between business innovation factors and the performance of SME service businesses under the digital transformation in Pathum Thani Province showed that the information factor significantly affected the performance of SME service businesses under the digital transformation in Pathum Thani Province at the .01 statistical significance level, and the human factor significantly affected the performance of SME service businesses under the digital transformation in Pathum Thani Province at the .05 statistical significance level. Meanwhile, leadership, planning, and process factors did not significantly affect the performance of SME service businesses under the digital transformation in Pathum Thani Province. There was no impact on the performance of SME service businesses under the digital transformation in Pathum Thani Province, and all variables could explain 24.3% of the variation in the impact on the performance of SME service businesses under the digital transformation in Pathum Thani Province (Adjusted R2 = .243, SEE = .37513).

Keywords: Business Innovation, Performance, Digital Transformation, Pathum Thani Province.

Received 26 March 2026; **Revised** 1 March 2026; **Accepted** 10 April 2026

ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี

กุสุมา ศิลป์วิเศษสรรค์ [1*], มนัญชยา ยอแซฟ [2], กมลชนก เขียวแก้ว [3], และ มยุรี ศิริยม [4]

[1, 2, 3, 4] มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

* Corresponding author. E-mail: Kusuma.si@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาระดับผลการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี 3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบธุรกิจบริการที่จดทะเบียนพาณิชย์ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 385 คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเป็นแบบสอบถามและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และสถิติอนุมาน (Inferential statistics) วิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple regression analysis; MRA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจ ด้านสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.65 2) ด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านลูกค้า มีค่าเฉลี่ย 4.67 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม พบว่า ด้านสารสนเทศ ส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านคน ส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการวางแผน และด้านกระบวนการ ไม่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานีและทุกตัวแปรสามารถอธิบายความผันแปรของผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี ได้ร้อยละ 24.3 (Adjusted R^2 = .243, SEE = .37513)

คำสำคัญ: นวัตกรรมทางธุรกิจ, ผลการดำเนินงาน, การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล, จังหวัดปทุมธานี

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ในบริบทของเศรษฐกิจยุคใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและความรู้ การสร้างความสามารถในการแข่งขันขององค์กรธุรกิจต้องอาศัย “นวัตกรรมทางธุรกิจ” เป็นกลไกสำคัญในการสร้างคุณค่าใหม่ให้แก่ลูกค้าและตลาด โดยนวัตกรรมทางธุรกิจครอบคลุมทั้งการพัฒนารูปแบบธุรกิจ (Business Model Innovation) การพัฒนากระบวนการให้บริการ การสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ ตลอดจนการประยุกต์ใช้นวัตกรรมดิจิทัล (Digital Innovation) ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะด้านการปรับตัวให้ทันกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการทางธุรกิจ และการขยายตลาดผ่านช่องทางดิจิทัล เช่น การนำระบบอัตโนมัติ ปัญญาประดิษฐ์ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (Aggarwal, 2024; Pan, 2024)

การเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมและแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทยการเปลี่ยนผานสูดิจิทัล (Digital Transformation) ในองค์กรภาครัฐ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีอิทธิพลตอวิถีชีวิต การดำเนินธุรกิจ และแนวนโยบายของรัฐ ทุกภาคสวนจึงมีความตื่นตัวในการปรับเปลี่ยนไปสูดิจิทัล (Digital

Transformation) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการบรรลุเปาหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลภายใตแผนและยุทธศาสตรที่เกี่ยวข่องของประเทศและสอดคลอ่งกับแนวทางสากล (ณพล ทับทิมหิน, 2562) ดังนั้น ธุรกิจบริการ SMEs มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย ทั้งในด้านการจ้างงาน การสร้างรายได้ และการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจสู่ระดับท้องถิ่น การดำเนินงานของธุรกิจบริการมิได้พิจารณาเพียงผลประกอบการทางการเงินเท่านั้น แต่ยังรวมถึงประสิทธิภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของลูกค้า ความสามารถในการรักษาฐานลูกค้า และการบริหารจัดการภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ธุรกิจบริการต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคที่รวดเร็ว การแข่งขันจากผู้เล่นรายใหม่ และแรงกดดันจากเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในการให้บริการรูปแบบใหม่ ส่งผลให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่องจึงทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจบริการต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับทิศทางการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้ (1) ติดตามแนวโน้มและความเปลี่ยนแปลงของโลก และแสวงหาความรู้อยู่อย่างสม่ำเสมอ (2) สร้างความร่วมมือกับคู่ค้าที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถร่วมพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจซึ่งกันและกันได้ (3) ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจบริการและสร้างนวัตกรรมที่หลากหลาย ตอบสนองแนวโน้มใหม่ ๆ พัฒนารูปแบบหรือช่องทางการให้บริการผ่านทางดิจิทัล และปรับตัวสู่เศรษฐกิจดิจิทัล และ (4) ให้ความสำคัญกับคุณค่าและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการทำธุรกิจบริการตอบสนองต่อแนวโน้มใหม่ของโลกที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (กระทรวงพาณิชย์, 2567) โดยภายใต้กระแสการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (Digital Transformation) ธุรกิจจึงต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในทุกมิติของการดำเนินงาน สำหรับ SMEs ภาคบริการ การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลถือเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของธุรกิจในการพัฒนาความก่าวหน่าของเทคโนโลยีที่ทำให้องค์การธุรกิจต่องเผชิญกับความท่าทายที่ต่องเรงเปลี่ยนแปลงทุกองคประกอบของธุรกิจใหก่าวสูการเป็นองค์การที่ขับเคลื่อนด่วยดิจิทัล เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่เกิดจาก Disruptive Technology ซึ่ง Disruptive Technology คือ การนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีมาใชในการสร่างตลาดและ มูลคาให่กับตัวผลิตภัณฑหรือบริการ และสงผลกระทบอยางรุนแรง (disrupt) ตอตลาดผลิตภัณฑหรือบริการเดิมรวมทั้งอาจทำให้ธุรกิจที่ยังใช้เทคโนโลยีดั่งเดิม ไดรับผลกระทบจนตองลมหรือปดกิจการไป (พิพัฒน์ เหลืองนฤมิตชัย, 2559)

จังหวัดปทุมธานีเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากตั้งอยู่ในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร มีการขยายตัวของภาคธุรกิจและประชากรอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของสถานศึกษา นิคมอุตสาหกรรม และแหล่งชุมชนเมืองขนาดใหญ่ ส่งผลให้ธุรกิจบริการ SMEs มีบทบาทสำคัญในการรองรับความต้องการของประชาชนและแรงงานในพื้นที่ อย่างไรก็ตามทำให้ผู้ประกอบการในจังหวัดปทุมธานีจำเป็นต้องพัฒนานวัตกรรมทางธุรกิจเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานและความสามารถในการแข่งขัน ที่ผ่านมาเศรษฐกิจจังหวัดปทุมธานี ในปี 2567 โดยรวมขยายตัวอย่างต่อเนื่องเป็นผลจากเครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจด้านอุปสงค์มีการขยายตัวภาคบริการขยายตัวในอัตราชะลอลง โดยดัชนีผลผลิตภาคบริการขยายตัว ร้อยละ 9.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปีก่อน ชะลอตัวตัวลงเล็กน้อยจากเดือนก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 15.8 จากรายได้จากนักท่องเที่ยว (รายงานภาวะเศรษฐกิจการคลัง, 2567) โดยเฉพาะในช่วงภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ของผู้ประกอบการในจังหวัดปทุมธานี จากความเข้มงวดของมาตรการควบคุมโรคของภาครัฐเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบเชิงลบต่อความสำเร็จการดำเนินธุรกิจ(SMEs)ในจังหวัดปทุมธานี ส่งผลทำให้การดำเนินธุรกิจหากไม่มีการบริหารจัดการที่ดีมากพอในการวางแผนธุรกิจหรือตั้งรับกับสถานการณ์แล้ว เพียงรายได้หายไปแค่เดือนเดียวก็อาจทำให้ธุรกิจมีปัญหาถึงกับปิดตัวได้ จึงมีความจำเป็นที่ธุรกิจหรือผู้ประกอบการต้องวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อมเพื่อมองเห็นภาพหลังปลดล็อคโควิด - 19 และเตรียมการวางแผนรับมือได้ถูกต้อง (ศิราณี เมฆลอย, 2564)

ดังนั้น การศึกษาปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี จึงมีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบของนวัตกรรมที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs ให้สามารถปรับตัวและเติบโตได้อย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาระดับผลการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี

3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ (รูปแบบวิจัย) เชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ผู้ประกอบธุรกิจบริการที่จดทะเบียนพาณิชย์ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 9,619 องค์กร (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2567) โดยใช้การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) มี ระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 95% และสัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้เท่ากับ 5% จำนวน 385 คน และโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสร้างจากแนวและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถาม มี 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจ 3) ผลการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี 4) ข้อเสนอแนะอื่นๆ สำหรับคำถามในส่วนที่ 2 และ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ผู้วิจัยทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบจำนวน 3 คน พบว่า ข้อคำถามใบแบบสอบถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.5 ข้อคำถามในแบบสอบถามมีทดสอบหาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธี Item Total Correlation ได้ค่าระหว่าง .485-.712 ซึ่งสูงกว่า 0.3 นับเป็นข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำทุกข้อ (Pallant, 2007 : 180-181) และผู้วิจัยทำการทดสอบความเชื่อมั่นโดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1951 : 299) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ .917 จึงถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง

3. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจมีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้รวบรวมจากแหล่งที่มาของข้อมูลดังนี้

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามเพื่อนำไปสำรวจด้วยตนเองและรวบรวมแบบสอบถามจำนวน 385 ชุด โดยจะใช้เวลาในการจัดเก็บข้อมูล7 วันจากนั้นจึงจะนำแบบสอบถามกลับมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วจึงทำการวิเคราะห์และประมวลข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและสรุปผลการศึกษาวิจัยที่ได้

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากแนวความคิดทฤษฎีข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติ สำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้ในการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นทางปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจ และผลการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี

5.2 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค(Cronbach)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานใช้เพื่ออธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ได้แก่ วิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ(Multiple Regression Analysis; MRA)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

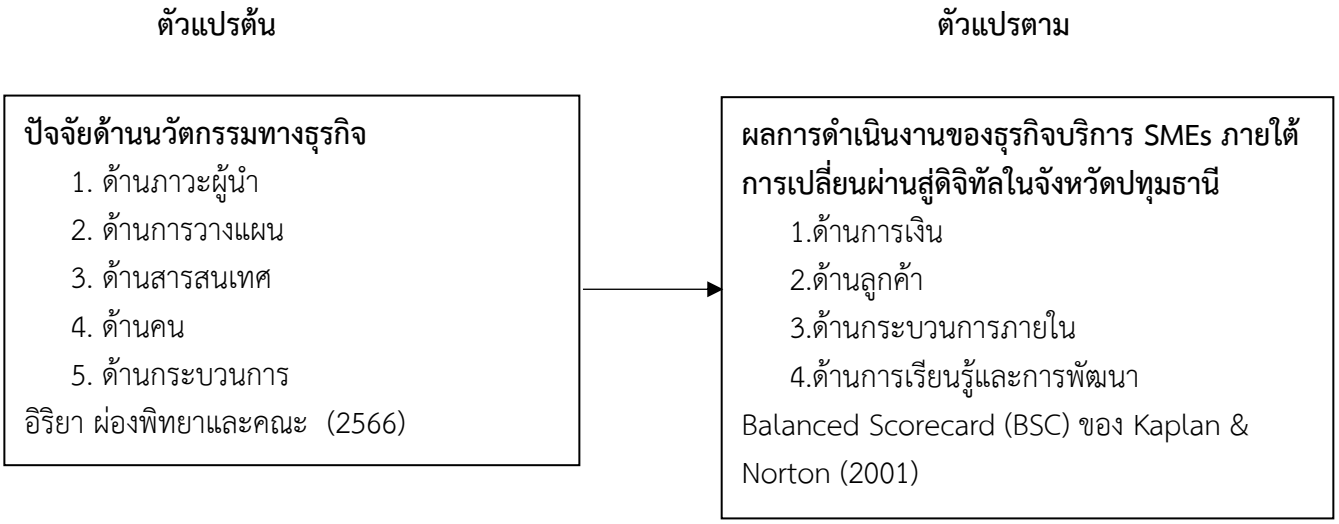

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 385 คน เป็นเพศชาย จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 57.40 และเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.55 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.20 มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 80.50 ระดับรายได้ต่อเดือน 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.70

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นผลของปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี

ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจ	ผลการประเมิน		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านภาวะผู้นำ	4.26	0.65	มากที่สุด
2. ด้านการวางแผน	4.35	0.75	มากที่สุด
3. ด้านสารสนเทศ	4.65	0.48	มากที่สุด
4. ด้านคน	4.30	0.72	มากที่สุด
5. ด้านกระบวนการ	4.50	0.69	มากที่สุด
รวม	**4.41**	**0.65**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจ พบว่า ด้านสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 4.65 ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย 4.50 ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ย 4.35 ด้านคน มีค่าเฉลี่ย 4.30 และด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ย 4.26

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผลการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี

ผลการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี	ผลการประเมิน		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเงิน	4.46	0.69	มากที่สุด
2. ด้านลูกค้า	4.67	0.59	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการภายใน	4.56	0.57	มากที่สุด
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา	4.59	0.67	มากที่สุด
รวม	**4.57**	**0.63**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 ด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านลูกค้า มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 4.67 รองลงมาด้านการเรียนรู้และการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 4.59 และด้านกระบวนการภายใน มีค่าเฉลี่ย 4.56 และด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ย 4.46

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี

ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
	B	SE	Beta		
(Constant)	.454	.156		2.667	.106
1. ด้านภาวะผู้นำ	.436	.045	.443	1.915	.127
2. ด้านการวางแผน	.090	.047	.105	2.264	.081
3. ด้านสารสนเทศ	-.038	.034	-.076	3.432**	.017
4. ด้านคน	.425	.056	.153	5.709**	.001
5. ด้านกระบวนการ	.147	.055	.141	1.719	.191
R = .739, R^2= 260, Adjusted R^2= .243, SEE = .37513, F = 75.396, p-value=<.001					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจ ทั้ง 5 ด้าน สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี ได้ร้อยละ 24.3 (Adjusted R^2 = .243, SEE = .37513) โดยภาพรวม พบว่า ด้านสารสนเทศ ส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านคน ส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการวางแผน และ ด้านกระบวนการ ไม่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี

เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี เรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำมีอิทธิพลมากที่สุด (Beta = .443) รองลงมา ได้แก่ ด้านคน (Beta = .153) ด้านกระบวนการ (Beta = .141) ด้านการวางแผน (Beta = .105) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ระดับปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 4.65 ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย 4.50 และด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ย 4.35 ด้านคน มีค่าเฉลี่ย 4.30 และ ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ย 4.26 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในยุคของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (Digital Transformation) ธุรกิจบริการ SMEs จำเป็นต้องพึ่งพาระบบสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อการบริหารจัดการข้อมูลลูกค้าและการวิเคราะห์ตลาดที่มีประสิทธิภาพ การที่ด้านสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดสะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ในขณะที่ด้านกระบวนการและการวางแผนมีความสำคัญรองลงมา เพื่อให้สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ทำให้การดำเนินงานมีความยืดหยุ่นและลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นลง ซึ่งสอดคล้องกับ อิริยา ผ่องพิทยา และคณะ (2566) ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจในยุคดิจิทัลส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ธุรกิจค้าส่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ลำดับแรก คือ ด้านสารสนเทศ จัดอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ผู้ประกอบการเห็นว่า องค์กรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สะดวกต่อการดำเนินงานและเพื่อการตรวจสอบที่รวดเร็ว เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเล็งเห็นว่า การดำเนินธุรกิจในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารธุรกิจให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์ที่ก้าวหน้าไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งสอดคล้องกับ Oyelakin & Kandi, (2017) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระซึ่งประกอบไปด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และการพัฒนาผู้ประกอบการที่มีต่อการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเมือง Osun ประเทศไนจีเรีย โดยผ่านตัวแปรส่งผ่านคือ นโยบายของรัฐบาล ผลการศึกษาพบว่านวัตกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อนโยบายของรัฐบาล และสอดคล้องกับงานวิจัยของและงานวิจัยของเกวลี แก่นจันดา, (2565) พบว่า ปัจจัยการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางนวัตกรรมขององค์กร และยังมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน รวมทั้งยังพบว่าการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการของผู้บริหารและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้บริหารจะนำไปสู่ความสามารถทางนวัตกรรมขององค์กรและความได้เปรียบทางการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น

2. ระดับผลการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านลูกค้ามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลช่วยให้ธุรกิจบริการ SMEs สามารถเข้าถึงลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในด้านการสื่อสาร การให้บริการ และการสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ลูกค้า ซึ่งเป็นผลจากการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลและข้อมูลลูกค้าในการพัฒนาการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับ ปาณิสรา ปิตวงษ์ และ พิทวัส เอื้อสังคมเศรษฐ์ (2568) การใช้บริการดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า การใช้บริการดิจิทัลมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของกลุ่มตัวอย่างธุรกิจร้านอาหารทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านการใช้บริการดิจิทัลด้านการมีส่วนร่วม ได้ส่งผลต่อมุมมองทุกองค์ประกอบของผลการดำเนินงานของธุรกิจ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่แนวคิดการใช้บริการดิจิทัลนั้นเป็นการปรับเปลี่ยนขั้นตอนการดำเนินงานจากดั้งเดิมที่เน้นสินค้าเป็นหลักสู่การมุ่งเน้นการให้บริการมากขึ้น ธุรกิจร้านอาหารจึงต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจแนวคิดดังกล่าว เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดของธุรกิจ เช่น ผู้ประกอบการ ลูกค้า พนักงาน ซัพพลายเออร์ เป็นต้น

3. ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวม พบว่า ด้านสารสนเทศ มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะ บทบาทสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการดำเนินธุรกิจในยุคดิจิทัล เช่น การบริหารจัดการข้อมูลลูกค้า การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการทำงาน หรือการสร้างช่องทางการให้บริการใหม่ อย่างไรก็ตาม ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่มีทิศทางเชิงลบ อาจสะท้อนว่าผู้ประกอบการ SMEs ยังไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ หรืออาจเผชิญกับต้นทุนในการลงทุนด้านเทคโนโลยีในระยะเริ่มต้น ส่งผลให้ผลลัพธ์ทางธุรกิจยังไม่ปรากฏอย่างชัดเจนในระยะสั้น ซึ่งสอดคล้อง กับ ณชพัฒน์ สิทธิวรพัฒน์ และ กฤษดา เชียรวัฒนสุข (2568) นวัตกรรมดิจิทัลกับการยกระดับความสามารถทางการแข่งขันสำหรับธุรกิจ SMEs พบว่า ให้ความสำคัญของนวัตกรรมดิจิทัลในฐานะกลไกสำคัญที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs และสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืน การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลไม่เพียงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร แต่ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับลูกค้า และเปิดโอกาสให้ SMEs สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้อย่างทันท่วงที ผลลัพธ์จากการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับ SMEs ในการวางกลยุทธ์ด้านดิจิทัล ตลอดจนสนับสนุนการกำหนดนโยบายระดับประเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและเสริมสร้างความยั่งยืนในเศรษฐกิจดิจิทัลระดับโลกในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวรรณ เชิงรัมย์ และคณะ (2566) การบริหารความเสี่ยงในองค์กรยุคใหม่ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า องค์กรที่มีการเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลจะง่ายต่อการค้นหา และสามารถค้นหาได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น บุคลากรในองค์กรจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดิจิทัล ตลอดจนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ทันสมัยรูปแบบใหม่ ๆ ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพื่อให้การทำงานในองค์กรยุคดิจิทัลเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งการมีวัฒนธรรมองค์กรในการทำงานแบบดิจิทัลก็มีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ในการทำงาน โดยทั่วไปแล้วองค์กรยุคใหม่มีวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นการปรับปรุงกระบวนงานอย่างสม่ำเสมอ หรือมีการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาและลดอุปสรรคในการทำงานถ้าองค์กรขับเคลื่อนความเป็นดิจิทัลเข้าสู่กระบวนการทำงานอย่างจริงจัง ปัญหาและอุปสรรคขององค์กรก็จะลดลงตามไปด้วย และการเปลี่ยนรูปแบบการทำงานขององค์กรให้สอดคล้องกับยุค โลกาภิวัตน์ในปัจจุบันได้ จะต้องมีความเชื่อมโยงกันของข้อมูล ความคล่องตัว ความสะดวก การไม่จำกัดเวลาและสถานที่ รวมถึงการตอบโจทย์ความต้องการได้อย่างรวดเร็ว และปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี พบว่าด้านคน มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงในองค์กร โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลที่ต้องอาศัยทักษะ ความรู้ และความสามารถในการปรับตัวของบุคลากร ดังนั้น ธุรกิจที่มีบุคลากรที่มีความพร้อมด้านดิจิทัลย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานมากกว่า ซึ่งสอดคล้อง กับ ภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร และคณะ, (2568) ศึกษาเรื่องนวัตกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในโลกของการเปลี่ยนแปลง ในโลกของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การบริหารทรัพยากรมนุษย์จำเป็นต้องนำ นวัตกรรมมาปรับใช้ในกระบวนการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นในการดำเนินงาน โดยเริ่มจากการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร ซึ่งได้นำเทคโนโลยี AI และ Big Data มาใช้ในการคัดกรองผู้สมัคร รวมถึงให้ความสำคัญกับการจ้างงานตามทักษะ (skills-based hiring) มากกว่าคุณวุฒิ สอดคล้องกับผลวิจัย ของ ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี, (2564) ผลการวิจัยพบว่า ธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาค ตะวันออกมีปัญหาเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์โดยขาดความชัดเจนใน วิสัยทัศน์ ขาดการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากรต่าง ๆ กับเครือข่ายส่วน งานทรัพยากรมนุษย์จากธุรกิจภายนอก ประกอบกับสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ทำให้ต้อง ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน โดยทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัล พนักงานควรมีทักษะในการเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่มากที่สุดเพื่อนำมาบริหารจัดการการดำเนินงานของธุรกิจบริการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นองค์การธุรกิจควรส่งเสริมให้ทรัพยากรมนุษย์ได้พัฒนารูปแบบนวัตกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยการเสริมทักษะใหม่ให้ตอบสนองในยุคดิจิทัล ตลอดจนพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในองค์การด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อช่วยให้องค์การมีความ แข็งแกร่ง และสามารถยืนหยัดท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลได้

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ด้านสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ

2. ผลการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ด้านลูกค้า มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเงิน

3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการวางแผน ด้านสารสนเทศ ด้านคน และด้านกระบวนการ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลการดำเนินงานได้ร้อยละ 24.3 (Adjusted R^2 = .243, SEE = .37513) และแบบจำลองมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 75.396, p-value < .001) เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ด้านสารสนเทศ มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (p = .017) ด้านคน มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p = .001) ในขณะที่ ด้านภาวะผู้นำ (p = .127) ด้านการวางแผน (p = .081) ด้านกระบวนการ (p = .191) ไม่พบอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจบริการ SMEs ภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรกำหนดลำดับความสำคัญในการลงทุนด้านสารสนเทศเป็นอันดับแรก โดยภาครัฐหรือภาคเอกชนควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาและนำระบบสารสนเทศที่จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจมาใช้ก่อนเป็นลำดับแรก เช่น ระบบบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (CRM) ระบบการขายออนไลน์ และระบบวิเคราะห์ข้อมูลลูกค้า (Data Analytics) จึงถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานเชิงกลยุทธ์ของการพัฒนานวัตกรรมทางธุรกิจ

1.2 ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควบคู่กับการลงทุนด้านเทคโนโลยี ในการพัฒนาทักษะของบุคลากร เช่น ทักษะด้านดิจิทัล การใช้เทคโนโลยี และความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บุคลากรสามารถใช้ระบบสารสนเทศได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมการผลิต เพื่อเจาะลึกนวัตกรรมทางธุรกิจในการดำเนินงานของธุรกิจภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลที่เกิดขึ้น

2.2 การเปรียบเทียบระหว่างอุตสาหกรรม โดยมุ่งเน้นการเปรียบเทียบระหว่างประเภทธุรกิจที่ต่างกัน เช่น ธุรกิจเทคโนโลยี และธุรกิจการผลิต เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

เกวลี แก่นจันดา. (2565). การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมกับความได้เปรียบทางการแข่งขันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, *14*(1), 71-85.

กระทรวงพาณิชย์. (2567). *แนวโน้มธุรกิจบริการกับผู้บริโภคยุคใหม่*, สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2568. จาก https://www.moc.go.th/th/gallery/article/detail/id/5/iid/387.

ณชพัฒน์ สิทธิวรพัฒน์ และ กฤษดา เชียรวัฒนสุข. (2568). นวัตกรรมดิจิทัลกับการยกระดับความสามารถทางการแข่งขันสำหรับธุรกิจ SMEs. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, *11*(1), 400 - 411.

ณพล ทับทิมหิน (2562). *การปรับเปลี่ยนสู่รัฐบาลดิจิทัลในหน่วยงานภาครัฐไทย*. (การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี. (2564). การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลสำหรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. *วารสารมณีเชษฐารามวัดจอมมณี*, *4*(2), 1–16.

ปาณิสรา ปิตวงษ์ และ พิทวัส เอื้อสังคมเศรษฐ์. (2568). Digital Servitization Influencing SME Performance การใช้บริการดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. *Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia (JSHRA)*, *31*(2), 1-16

พิพัฒน์ เหลืองนฤมิตชัย. (2559). *Disruptive Technology กับการลงทุน*. https://thaipublica.org/2016/07/pipat-48/

ภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร และคณะ. (2568). นวัตกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในโลกของการเปลี่ยนแปลง. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม*, *3*(2), 450–467.

ศิราณี เมฆลอย. (2564). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร. *วารสาร Journal of Roi Kaensarn Acadami, 6*(9), 323-336.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2567). *ข้อมูลจำนวนผู้ประกอบการ*, สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2568 . จาก https://www.smebigdata.com/msme/dashboard-b?g=7.

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2567). *รายงานภาวะเศรษฐกิจการคลัง ปี 2567*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2568 . จาก https://online.pubhtml5.com/pqvvy/xeoq/

อรวรรณ เชิงรัมย์และคณะ. (2566). การบริหารความเสี่ยงในองค์กรยุคใหม่ : การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล. *วารสารวิชาการเทคโนโลยีการจัดการ*, *4*(2), 239-250.

อิริยา ผ่องพิทยาและคณะ. (2566). ปัจจัยด้านนวัตกรรมทางธุรกิจในยุคดิจิทัลส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและวิจัย*, *5*(2), 353 – 364.

Aggarwal, R. (2024). Digital innovation in developing economies: Bridging the practical gap. *International Journal of Innovation Management*, *28*(1), 45–67.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297–334.

Kaplan and Norton. (2001). *The strategy focused organization: How balanced scorecard companiesthrive in the new business environment*. Boston: Havard Business School Press.

Oyelakin, O., & Kandi, U.M. (2017). The moderating role of government policieson the relationship between technology, innovation and entrepreneurship development in Nigeria: Apartial least square approach. *Universal Journal of Management*, *5*(10), 477-484.

Pallant, J. (2007). *SPSS survival manual: A step-by-step guide to data analysis using SPSS version 15*. McGraw-Hill.

Siriwan, U., Ramabut, C., Thitikalaya, N., & Pongwiritthon, R. (2013). The management of the small and medium enterprises to achievement competitive advantage in northern Thailand. *Conference of the International Journal of Arts & Sciences*, *6*(1), 147-157.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper& Row.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 267 - 277 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Artificial Intelligence (AI) and Transport and Logistics Management Systems Impacting the Efficiency of Private Transport Business Operations in Thailand

Methin Chookanhom [1*] and Kittiwat Isarankuranaayudhya [2]

[1, 2] Faculty of Business Administration, North Bangkok University.

[*] Corresponding author. E-mail: Methin.ch.im@northbkk.ac.th

ABSTRACT

The purpose of this research is to study artificial intelligence (AI) and transport and logistics management systems that affect the efficiency of private sector transport business operations in Thailand. The population used in this study is the executive or operational manager of companies that are members of the Thai Freight and Logistics Association. There were 186 participants. The tool used in the study was a questionnaire. The statistics used in the data analysis were mathematical statistics, consisting of frequency, percentage, mean and standard deviation, and the hypothetical statistics were regression analysis, linear multiples.

The findings indicate that AI and transport and logistics management systems collectively explain 63.50% of the variance in operational efficiency, with statistical significance at the 0.05 level. Specifically, AI in deep data analysis, intelligent routing, and process automation significantly impacts operational efficiency by enhancing decision accuracy, reducing costs and lead times, and accelerating service delivery. Similarly, effective transport and logistics management systems, encompassing warehouse management, logistics cost management, and supply chain management, also contribute significantly to operational efficiency by minimizing losses, optimizing resource utilization, and fostering sustainable competitiveness for private transport businesses in Thailand.

Keywords: Artificial Intelligence, Transport Management System, Logistics Management System, Operational Efficiency, Private Transport Business in Thailand.

Received 26 March 2026; **Revised** 1 April 2026; **Accepted** 10 April 2026

ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย

เมธิน ชูคันหอม [1*] และ กิตติวัฒน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา [2]
[1, 2] คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
* Corresponding author. E-mail: Methin.ch.im@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปริมาณนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และระบบการจัดการด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ รวมถึงผลกระทบของปัจจัยดังกล่าวต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจขนส่งเอกชนในประเทศไทย ประชากรในการศึกษานี้ประกอบด้วยผู้บริหารหรือผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการจำนวน 186 คน จากบริษัทที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้รับจัดการขนส่งสินค้าและโลจิสติกส์ไทย ใช้สถิติเชิงพรรณนา (ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงอนุมาน (การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบการจัดการด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการดำเนินงานได้ร้อยละ 63.50 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก การกำหนดเส้นทางอัจฉริยะ และการทำงานอัตโนมัติของกระบวนการ มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ผ่านการเพิ่มความแม่นยำในการตัดสินใจ การลดต้นทุนและระยะเวลาในการดำเนินงาน และการเร่งความรวดเร็วในการให้บริการ ในทำนองเดียวกัน ระบบการจัดการด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมการจัดการคลังสินค้า การบริหารต้นทุนโลจิสติกส์ และการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ก็มีส่วนช่วยอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยช่วยลดการสูญเสีย เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนให้กับธุรกิจขนส่งเอกชนในประเทศไทย

คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์, ระบบการจัดการขนส่ง, ระบบการจัดการโลจิสติกส์, ประสิทธิภาพการดำเนินงาน, ธุรกิจขนส่งภาคเอกชนในประเทศไทย

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของอุตสาหกรรมการขนส่งและโลจิสติกส์ในปัจจุบัน ตลอดจนแนวโน้มการก้าวกระโดดทางเทคโนโลยี ทำให้องค์กรขนาดใหญ่ในทุกภูมิภาคทั่วโลกมีการปรับตัว และนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการผลิต การขนส่ง และการบริการอย่างเหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อการจัดการที่รวดเร็ว ลดความผิดพลาด ควบคุมการทำงานให้เป็นอัตโนมัติ และลดต้นทุนในการจัดการ แต่ถ้าผู้ให้บริการที่ไม่สามารถปรับตัว หรือปรับตัวได้ช้า เกิดการเสียโอกาสในหลายๆ ด้าน ดังนั้นผู้ประกอบการต้องตามให้ทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปสู่รูปแบบการขนส่งและโลจิสติกส์สมัยใหม่ (บริษัท ไทม์ มีดี พลัส (2015) จำกัด, 2565)

ภายใต้บริบทเศรษฐกิจดิจิทัลและการแข่งขันที่ทวีความรุนแรง ภาคธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ของประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายทั้งด้านต้นทุน ความรวดเร็วในการให้บริการ และความคาดหวังของลูกค้าที่เพิ่มสูงขึ้น การขยายตัวของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานระดับภูมิภาค ทำให้องค์กรธุรกิจขนส่งภาคเอกชนจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์การบริหารจัดการและนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ หนึ่งในเทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญคือ Artificial Intelligence (AI) ซึ่งเป็นระบบที่สามารถเรียนรู้จากข้อมูล วิเคราะห์สถานการณ์ และสนับสนุนการตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาด ดังนั้น Russell & Norvig (2021) นำเสนอว่าการประยุกต์ใช้ AI ในภาคโลจิสติกส์สามารถยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานได้อย่างเป็น

รูปธรรม โดยเฉพาะในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก การพยากรณ์ความต้องการขนส่ง การวางแผนเส้นทางอัจฉริยะ การติดตามสถานะการขนส่งแบบเรียลไทม์ และระบบอัตโนมัติในกระบวนการทำงาน ซึ่งช่วยลดต้นทุน เพิ่มความแม่นยำ และเพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการ ทั้งนี้ รายงานของ McKinsey & Company (2018) ระบุว่า การนำ AI มาใช้ในห่วงโซ่อุปทานสามารถลดต้นทุนโลจิสติกส์และเพิ่มผลิตภาพได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากเทคโนโลยี AI แล้ว ประสิทธิภาพของธุรกิจขนส่งยังขึ้นอยู่กับระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิผล ซึ่งครอบคลุมการบริหารจัดการคลังสินค้า การบริหารจัดการยานพาหนะ การควบคุมต้นทุนโลจิสติกส์ การประสานงานห่วงโซ่อุปทาน และการบริหารคุณภาพการให้บริการขนส่ง แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการห่วงโซ่อุปทานของ Christopher (2016) ที่เน้นการบูรณาการกิจกรรมทางโลจิสติกส์เพื่อลดต้นทุนรวมและเพิ่มคุณค่าตลอดห่วงโซ่อุปทาน

สำหรับประเทศไทย ภาคการขนส่งและโลจิสติกส์มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการขนส่งภาคเอกชนจำนวนมากยังเผชิญกับข้อจำกัดด้านต้นทุน การบริหารจัดการทรัพยากร และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การนำ AI มาประยุกต์ใช้จึงอาจเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Operational Efficiency) ทั้งด้านต้นทุน เวลา คุณภาพการให้บริการ และความพึงพอใจของลูกค้า สอดคล้องกับแนวคิดของ Porter (1985) ที่กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในระยะยาว

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการแข่งขันที่รุนแรง ธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ของไทยยังเผชิญปัญหาต้นทุนสูง ความล่าช้า และการใช้ทรัพยากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แม้ว่า AI และระบบการจัดการโลจิสติกส์จะมีศักยภาพในการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน แต่ยังขาดหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนในบริบทของไทย ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมีความจำเป็นเพื่อศึกษาผลกระทบของปัจจัยดังกล่าวต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนส่งไทยในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหาร หรือผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการบริษัทที่เป็นสมาชิกของสมาคมขนส่งสินค้าและโลจิสติกส์ไทย ซึ่งดำเนินธุรกิจด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ภาคเอกชนในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 240 บริษัท (สมาคมขนส่งสินค้าและโลจิสติกส์ไทย, 2568) ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด (Census) โดยไม่สุ่มตัวอย่าง เนื่องจากประชากรมีจำนวนไม่มากและสามารถเข้าถึงได้ทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน เป็นลักษณะคำถามปลายปิด ชนิดเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) ดำเนินงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก ด้านการพยากรณ์ความต้องการ ด้านการวางแผนเส้นทาง ด้านการติดตามแบบเรียลไทม์ และด้านระบบอัตโนมัติ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารคลังสินค้า ด้านการบริหารยานพาหนะ ด้านการบริหารต้นทุนโลจิสติกส์ ด้านการประสานงานห่วงโซ่อุปทาน และด้านคุณภาพการให้บริการขนส่ง

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านต้นทุน ด้านเวลา ด้านคุณภาพการให้บริการ และความพึงพอใจของลูกค้า

โดยในตอนที่ 2 และตอนที่ 4 กำหนดค่าของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ ดังนี้ 5 4 3 2 และ 1 หมายถึงระดับความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ จากนั้นวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของคำตอบในแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2554)

แบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและภาษาให้ถูกต้อง ครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยทดสอบกับ ผู้บริหาร หรือผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการที่ไม่ใช่ประชากรในการศึกษา จำนวน 30 ชุด ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach Alpha Coefficient) ในภาพรวมเท่ากับ 0.963 ในด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI) เท่ากับ 0.914 ด้านระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ เท่ากับ 0.921 และประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจ เท่ากับ 0.944

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ

3.2 ระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยจัดส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Forms ไปยังผู้บริหารหรือผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการของบริษัทที่เป็นสมาชิกของสมาคมขนส่งสินค้าและโลจิสติกส์ไทย จำนวน 240 ราย โดยกำหนดระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม 4 สัปดาห์ และมีการติดตามผลอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การส่งข้อความเตือน (reminder) ผ่านอีเมลและช่องทางสื่อสารอื่นทุกสัปดาห์ เพื่อเพิ่มอัตราการตอบกลับ ภายหลังสิ้นสุดระยะเวลาเก็บข้อมูล ได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 186 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 77.50 (186 × 100 ÷ 240) ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ตามแนวทางของ Aaker et al. (2001) ได้เสนอว่าแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับมาอย่างน้อย ร้อยละ 20

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไประดับปัญญาประดิษฐ์ (AI) ระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ และประสิทธิภาพประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน โดยวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) ทำการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเพื่อทดสอบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นเกินกว่า 0.8 ตามที่กำหนดโดย Cooper & Schindler (2006) ทดสอบความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรต้น (multicollinearity) จากค่า VIF ไม่เกิน 10 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2555)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI) ของ Russell & Norvig (2021) ร่วมกับแนวคิดด้านระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ McKinsey & Company (2018); Christopher (2016) และแนวคิดด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ของ Porter (1985) เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

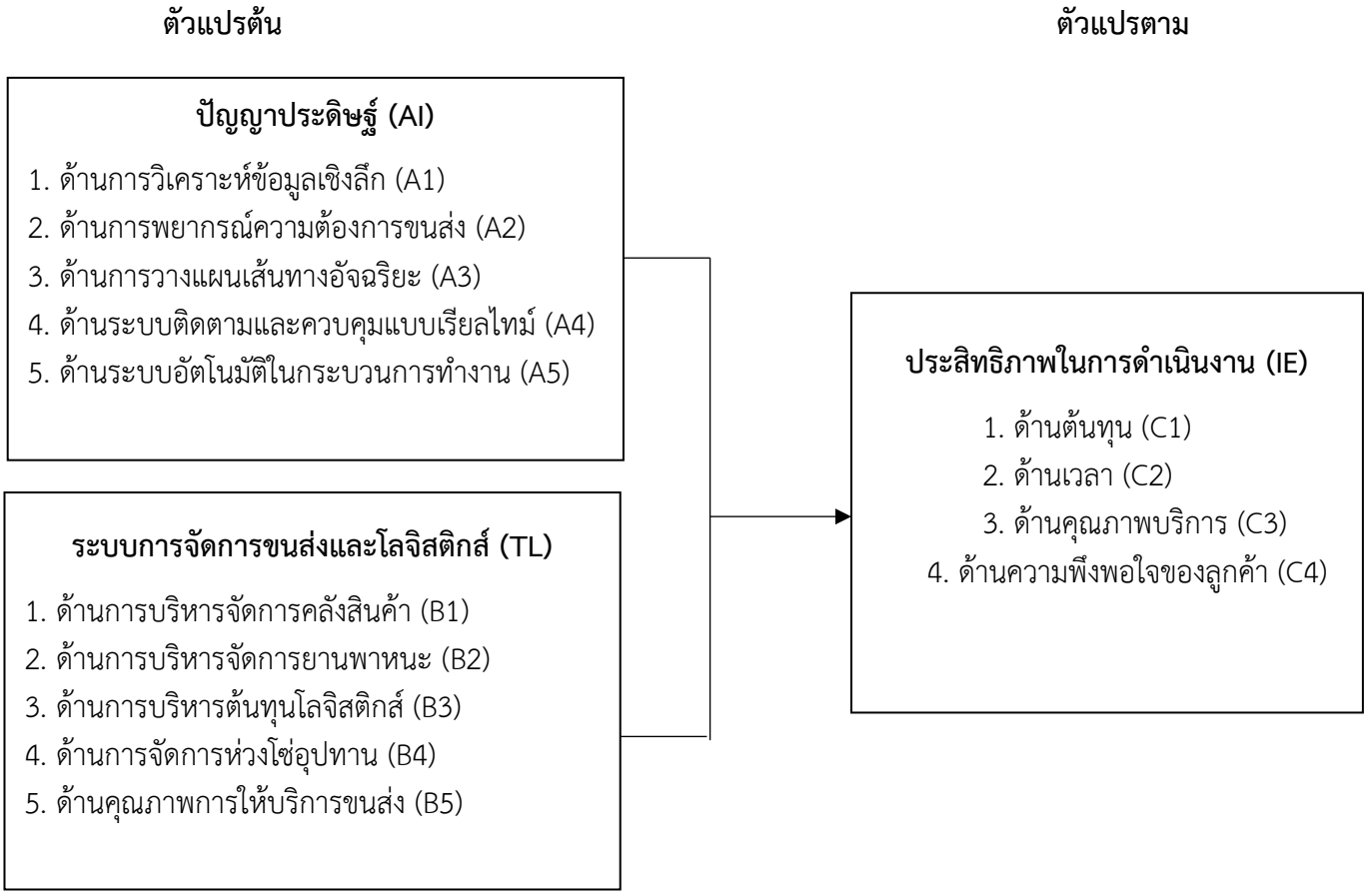

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย ผลการวิจัยดังตาราง 1 – 2

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานโดยรวม ของธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย

	A1	A2	A3	A4	A5	B1	B2	B3	B4	B5	VIF
A1	1	.632	.483	.350	.388	.292	.269	.463	.476	.385	2.073
A2		1	.345	.204	.300	.258	.284	.322	.377	.334	1.764
A3			1	.572	.514	.361	.230	.462	.526	.349	1.992
A4				1	.553	.420	.266	.341	.354	.233	1.828
A5					1	.408	.376	.470	.465	.382	1.810

	A1	A2	A3	A4	A5	B1	B2	B3	B4	B5	VIF
B1						1	.488	.455	.410	.327	1.596
B2							1	.455	.390	.272	1.509
B3								1	.778	.644	3.095
B4									1	.655	3.145
B5										1	1.963

A1 = ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก A2 = ด้านการพยากรณ์ความต้องการ A3 = ด้านการวางแผนเส้นทาง A4 = ด้านการติดตามแบบเรียลไทม์ A5 = ด้านระบบอัตโนมัติ B1 = ด้านการบริหารคลังสินค้า B2 =ด้านการบริหารยานพาหนะB3 = ด้านการบริหารต้นทุนโลจิสติกส์ B4 = ด้านการประสานงานห่วงโซ่อุปทาน B5 = ด้านคุณภาพการให้บริการขนส่ง

จากตาราง 1 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (X) ที่ได้จากการวิเคราะห์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.204 - 0.778 และค่า VIF ไม่เกิน 10 ดังนั้น จึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น เพื่อทดสอบปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย โดยรวม (IE)

ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ ระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	-0.307	0.352		-0.873	.384
ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (A1)	0.149	0.072	0.132	2.068	0.040*
ด้านการพยากรณ์ความต้องการขนส่ง (A2)	0.009	0.060	0.009	0.145	0.885
ด้านการวางแผนเส้นทางอัจฉริยะ (A3)	0.123	0.054	0.142	2.262	0.025*
ด้านระบบติดตามและควบคุมแบบเรียลไทม์ (A4)	0.121	0.070	0.103	1.724	0.086
ด้านระบบอัตโนมัติในกระบวนการทำงาน (A5)	0.128	0.056	0.138	2.312	0.022*
ด้านการบริหารจัดการคลังสินค้า (B1)	0.153	0.074	0.116	2.064	0.040*
ด้านการบริหารจัดการยานพาหนะ (B2)	-0.062	0.066	-0.051	-0.935	0.351
ด้านการบริหารต้นทุนโลจิสติกส์ (B3)	0.155	0.077	0.158	2.023	0.045*
ด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (B4)	0.269	0.073	0.292	3.709	0.000*
ด้านคุณภาพการให้บริการขนส่ง (B5)	0.028	0.060	0.029	0.459	0.647
F = 33.243 Sig.= 0.000 R = 0.809 R^2 = 0.655 Adjusted R^2 = 0.635					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทยโดยภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคุณเชิงเส้น (R) เท่ากับ 0.809 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เพื่อใช้ในการทำนายผลการวิเคราะห์ตัวแปรตาม (R Square) เท่ากับ 0.655 โดยค่าสัมประสิทธิ์ตัวกำหนดที่ปราศจากความเบี่ยงเบน (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.635 นั่นคือ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ สามารถอธิบายความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทยโดยภาพรวมเท่ากับ 63.50% ส่วนที่เหลือเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ และมีค่า F-Value ต่ำกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดง

ถึงการมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัญญาประดิษฐ์ (AI) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (A1) ด้านการวางแผนเส้นทางอัจฉริยะ (A3) และด้านระบบอัตโนมัติในกระบวนการทำงาน (A5) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย หมายความว่าเมื่อธุรกิจขนส่งภาคเอกชนสามารถประยุกต์ใช้ AI ในทั้งสามด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Operational Efficiency) สูงขึ้น ส่วนระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ ด้านการบริหารจัดการคลังสินค้า (B1) ด้านการบริหารต้นทุนโลจิสติกส์ (B3) และด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (B4) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย หมายความว่าเมื่อธุรกิจสามารถบริหารจัดการทั้งสามด้านได้อย่างมีประสิทธิผล จะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูงขึ้นเช่นกัน โดยสามารถนำมาแทนค่าในสมการถดถอยเชิงเส้น เพื่อใช้ในการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$IE = 0.149(A_1) + 0.123(A_3) + 0.128(A_5) + 0.153(B_1) + 0.155(B_3) + 0.269(B_4)$$

ทั้งนี้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ด้านการพยากรณ์ความต้องการขนส่ง (A2) ด้านระบบติดตามและควบคุมแบบเรียลไทม์ (A4) และระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ ด้านการบริหารจัดการยานพาหนะ (B2) ด้านคุณภาพการให้บริการขนส่ง (B5) ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทยในทิศทางเดียวกัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกช่วยให้องค์กรสามารถประมวลผลข้อมูลจำนวนมาก เช่น ข้อมูลคำสั่งซื้อ ปริมาณการขนส่ง เส้นทางการเดินรถ และพฤติกรรมลูกค้า เพื่อนำมาวางแผนและตัดสินใจได้อย่างแม่นยำ ลดความคลาดเคลื่อน และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wamba et al. (2017) ซึ่งศึกษาผลกระทบของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Big Data Analytics และ AI ต่อผลการดำเนินงานขององค์กร พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงานและความสามารถในการแข่งขันขององค์กร โดยเฉพาะในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกอบบุญ วิริยยิ่งยง และบัณฑิตา ภัทรวิชญ์กุล (2568) พบว่าการแก้ไขปัญหาในการใช้เทคโนโลยีโลจิสติกส์ จำเป็นต้องมีมาตรการที่ครอบคลุมและเป็นระบบตั้งแต่การพัฒนาแพลตฟอร์มสำหรับจัดการข้อมูล การสนับสนุนการเข้าถึงเทคโนโลยีขั้นสูง จนถึงการรวมเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการของโลจิสติกส์ นอกจากนี้ การสนับสนุนจากภาครัฐในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การฝึกบุคลากร และการจัดสรรงบประมาณ นับเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรม โลจิสติกส์ของประเทศไทย

1.2 ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ด้านการวางแผนเส้นทางอัจฉริยะ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย ระบบสามารถวิเคราะห์ข้อมูลจราจร ระยะทาง และเงื่อนไขการจัดส่ง เพื่อกำหนดเส้นทางที่เหมาะสมที่สุด ช่วยลดเวลาและต้นทุนในการขนส่ง พร้อมเพิ่มความตรงต่อเวลาในการให้บริการ สอดคล้องกับผลงานวิจัย Arslan & Can (2021) พบว่าแอปพลิเคชัน AI ในการจัดการเส้นทางช่วยเพิ่มประสิทธิภาพโดยรวมของการดำเนินงาน โลจิสติกส์ และแสดงให้เห็นว่าการใช้ AI เพื่อค้นหาเส้นทางที่เหมาะสมส่งผลให้ระบบมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลทั้งด้านเวลาและประสิทธิภาพในการขนส่ง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tathed (2026) พบว่า AI สามารถใช้ข้อมูลสภาพจราจร ระยะทาง และเงื่อนไขตัวแปรอื่น ๆ เพื่อกำหนดเส้นทางได้อย่างเหมาะสม ลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการขนส่ง และเพิ่มความสามารถในการตอบสนองต่อสถานการณ์แบบไดนามิก

1.3 ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ด้านระบบอัตโนมัติในกระบวนการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย ระบบอัตโนมัติช่วยลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อน ลดความผิดพลาดจากมนุษย์ และเพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการ ส่งผลให้ต้นทุนการดำเนินงานลดลงและความแม่นยำในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเลิศ วงศ์เจริญแสงสิริ และกิตติชัย อธิกุลรัตน์ (2568) นำเสนอผลการวิจัยว่าการบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ตัวแทนสามารถยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานสู่ความเป็นอัตโนมัติในหลายมิติ ทั้งการพยากรณ์ความต้องการแบบเรียลไทม์ การปรับตัวของการผลิตและการจัดส่ง การบริหารความสัมพันธ์กับซัพพลายเออร์ การจัดการคลังสินค้าอัตโนมัติ และ

การขนส่งที่ควบคุมด้วยระบบอัจฉริยะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shamsuddoha et al. (2025) พบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ร่วมกับระบบอัตโนมัติและ Robotic Process Automation (RPA) มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่อุปทานโดยรวม โดยช่วยลดงานซ้ำซ้อน เพิ่มความแม่นยำของข้อมูล และยกระดับความสามารถในการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพของกระบวนการโลจิสติกส์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ การผสานเทคโนโลยีเหล่านี้สามารถลดข้อผิดพลาดจากการทำงานด้วยมือมนุษย์ เพิ่มความเร็วของงาน และลดต้นทุนในการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน

1.4 ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ด้านการพยากรณ์ความต้องการขนส่ง ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย เนื่องมาจากประสิทธิภาพการดำเนินงานขึ้นอยู่กับปัจจัยเชิงปฏิบัติการอื่นที่มีผลโดยตรงมากกว่า เช่น การวางแผนเส้นทางและการบริหารต้นทุนโลจิสติกส์ ประกอบกับข้อจำกัดด้านคุณภาพข้อมูล ความไม่แน่นอนของความต้องการ และความพร้อมด้านเทคโนโลยีขององค์กร ทำให้ผลการพยากรณ์ไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิผลในทางปฏิบัติ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ Saha et al. (2024) ที่ระบุว่า แม้ AI จะช่วยเพิ่มความแม่นยำในการพยากรณ์ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านข้อมูลและต้นทุนในการนำไปใช้ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรในภาพรวม

1.5 ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ด้านระบบติดตามและควบคุมแบบเรียลไทม์ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย เนื่องมาจากแม้ระบบดังกล่าวจะช่วยเพิ่มการมองเห็นและความโปร่งใสของข้อมูลในกระบวนการขนส่ง แต่ยังไม่สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพเชิงปฏิบัติการได้โดยตรง หากองค์กรยังขาดการบูรณาการข้อมูล การวิเคราะห์เชิงลึก และการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ รวมถึงข้อจำกัดด้านต้นทุนและความพร้อมของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยี ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Kumar (2025) ที่ระบุว่า แม้ระบบติดตามแบบเรียลไทม์จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้านการมองเห็นในห่วงโซ่อุปทาน แต่การยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวมจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการกับระบบสนับสนุนการตัดสินใจและการจัดการโลจิสติกส์ในภาพรวมควบคู่กันไป

2. ระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2.1 ระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ ด้านการบริหารจัดการคลังสินค้า ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย การจัดการสินค้าคงคลังและกระบวนการคลังสินค้าอย่างเป็นระบบช่วยลดความสูญเสีย เพิ่มความถูกต้อง และเพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของเจตธนะ ภัทรพงศ์มณี และธนินท์รัฐ รัตนพงศ์ภิญโญ (2566) นำเสนอผลการวิจัยว่าการกำจัดความสูญเปล่าในคลังสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของคลังสินค้า การกำจัดความสูญเปล่าในคลังสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทาน ประสิทธิภาพคลังสินค้าส่งผลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพธุรกิจ และ ประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของคลังสินค้า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Faber et al. (2013) ได้ศึกษาการออกแบบและบริหารจัดการระบบคลังสินค้า (Warehouse Management System: WMS) โดยวิเคราะห์ปัจจัยด้านการควบคุมสินค้าคงคลัง การลดความผิดพลาดในการจัดเก็บและหยิบสินค้า รวมถึงการเพิ่มความรวดเร็วของกระบวนการภายในคลังสินค้า ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการคลังสินค้าอย่างเป็นระบบและใช้เทคโนโลยีสนับสนุน สามารถลดความสูญเสีย เพิ่มความถูกต้องของข้อมูล และยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวมขององค์กรโลจิสติกส์ได้อย่างมีนัยสำคัญ

2.2 ระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ ด้านการบริหารต้นทุนโลจิสติกส์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย การควบคุมและวางแผนต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เพิ่มความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร และเสริมสร้างความสามารถในการทำกำไร การบริหารต้นทุนโลจิสติกส์อย่างเป็นระบบ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภัทรา สงครามศรี (2565) พบว่า การจัดการต้นทุนโลจิสติกส์มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ โดยผลลัพธ์สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จึงสนับสนุนว่า การบริหารต้นทุนโลจิสติกส์อย่างเป็นระบบเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับประสิทธิภาพและผลการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้กับธุรกิจขนส่งภาคเอกชนได้เช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Liu (2024) พบว่า การใช้เทคโนโลยี RFID เพื่อจัดเก็บและติดตามข้อมูลด้านโลจิสติกส์อย่างอัตโนมัติ ผลลัพธ์พบว่า บริษัทที่ใช้ระบบอัจฉริยะด้านโลจิสติกส์สามารถลดต้นทุนในด้านการจัดซื้อ การขนส่ง และการผลิตได้อย่างชัดเจน

ขณะที่ประสิทธิภาพการดำเนินงานและความสามารถในการทำกำไรขององค์กรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหลังการนำเทคโนโลยีและการจัดการต้นทุนมาใช้จริง

2.3 ระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ ด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย การบูรณาการและประสานงานระหว่างผู้จัดหา ผู้ให้บริการขนส่ง และลูกค้า ช่วยให้การไหลของสินค้าและข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความล่าช้าและความซ้ำซ้อนในกระบวนการทำงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Masa'deh et al. (2022) พบว่าการรวมกระบวนการเชื่อมโยงทั้งภายในองค์กรและกับพันธมิตรต่างๆ (suppliers & customers) มีผลโดยตรงและสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้เทคโนโลยีและการแบ่งปันทรัพยากรช่วยลดความล่าช้า เพิ่มความแม่นยำ และเพิ่มความยืดหยุ่นในกระบวนการจัดการโลจิสติกส์ของห่วงโซ่อุปทาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kim et al. (2020) พบว่าการสร้างความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างองค์กรกับพันธมิตร (เช่น ผู้ให้บริการโลจิสติกส์) มีผลเชิงบวกต่อการดำเนินงาน โดยพันธมิตรที่มีความไว้วางใจและการประสานงานที่ดีจะทำให้กิจกรรมโลจิสติกส์และการจัดการห่วงโซ่อุปทานทำงานได้อย่างราบรื่น ลดความไม่แน่นอนและสร้างประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 ระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ ด้านการบริหารจัดการยานพาหนะ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย จากการบริหารจัดการยานพาหนะเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของระบบโลจิสติกส์ ซึ่งแม้จะช่วยควบคุมการใช้ทรัพยากรและลดต้นทุนบางส่วนได้ แต่หากขาดการบูรณาการกับกิจกรรมอื่นในห่วงโซ่อุปทาน เช่น การวางแผนเส้นทาง การบริหารคลังสินค้า และการประสานงานข้อมูล ก็อาจไม่สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Evangelista et al. (2018) ที่พบว่า การบริหารจัดการยานพาหนะเพียงอย่างเดียวไม่ได้ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างชัดเจน หากไม่มีการบูรณาการร่วมกับระบบโลจิสติกส์และกลยุทธ์ห่วงโซ่อุปทานในภาพรวม ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการแบบองค์รวมมากกว่าการพัฒนาเฉพาะด้าน

2.5 ระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์ ด้านคุณภาพการให้บริการขนส่ง ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานธุรกิจขนส่งภาคเอกชนภายในประเทศไทย จากคุณภาพการให้บริการเป็นปัจจัยที่สะท้อนมุมมองของลูกค้าในเชิงการรับรู้ (perception) มากกว่าประสิทธิภาพเชิงปฏิบัติการภายในองค์กร เช่น ต้นทุน เวลา และการใช้ทรัพยากร จึงอาจไม่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานในภาพรวม หากไม่ได้เชื่อมโยงกับการปรับปรุงกระบวนการภายในอย่างเป็นระบบ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mentzer et al. (2001) ที่ระบุว่า คุณภาพการให้บริการโลจิสติกส์แม้จะมีความสำคัญต่อความพึงพอใจของลูกค้า แต่ไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน หากไม่มีการบูรณาการกับกระบวนการจัดการโลจิสติกส์ภายในองค์กร

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าแบบจำลองมีความเหมาะสมและมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า Adjusted R^2 เท่ากับ 0.635 และค่า F เท่ากับ 33.243 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบการจัดการขนส่งและโลจิสติกส์สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพในการดำเนินงานได้อย่างมีนัยสำคัญ ในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ พบว่า AI ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก การวางแผนเส้นทางอัจฉริยะ และระบบอัตโนมัติในกระบวนการทำงาน รวมถึงการจัดการโลจิสติกส์ด้านการบริหารคลังสินค้า การบริหารต้นทุนโลจิสติกส์ และโดยเฉพาะ "ด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทาน" ซึ่งมีอิทธิพลสูงสุด ล้วนส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าการบูรณาการกระบวนการและการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเป็นปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ในทางตรงกันข้าม ผลการวิจัยยังพบว่าบางตัวแปรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ AI ด้านการพยากรณ์ความต้องการขนส่ง และระบบติดตามแบบเรียลไทม์ รวมถึงการจัดการโลจิสติกส์ด้านการบริหารยานพาหนะ และด้านคุณภาพการให้บริการขนส่ง ซึ่งสะท้อนว่าปัจจัยดังกล่าวอาจยังไม่สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพเชิงปฏิบัติการได้โดยตรง หรือจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการร่วมกับปัจจัยอื่น ดังนั้นผลการวิจัยยืนยันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติว่า การยกระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจขนส่งภาคเอกชนใน

ประเทศไทยควรมุ่งเน้นการพัฒนา “การจัดการห่วงโซ่อุปทาน” ควบคู่กับการประยุกต์ใช้ AI ในมิติที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและการดำเนินงานจริง ขณะที่ปัจจัยที่ไม่ส่งผลควรได้รับการพัฒนาเชิงบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการพัฒนา “การจัดการห่วงโซ่อุปทานแบบบูรณาการ” เป็นลำดับความสำคัญ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยสนับสนุนการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลและมาตรฐานข้อมูลกลาง

1.2 ควรมีมาตรการสนับสนุนการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในด้านที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก การวางแผนเส้นทางอัจฉริยะ และระบบอัตโนมัติในกระบวนการทำงาน โดยเฉพาะการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี เงินทุนสนับสนุน และการพัฒนาทักษะบุคลากร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนส่ง

1.3 สำหรับปัจจัยที่ไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ เช่น การพยากรณ์ความต้องการ ระบบติดตามแบบเรียลไทม์ และการบริหารยานพาหนะ ภาครัฐควรสนับสนุนการพัฒนาเชิงบูรณาการมากกว่าการลงทุนแบบแยกส่วน โดยเน้นการเชื่อมโยงระบบข้อมูล การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และการยกระดับความพร้อมขององค์กร เพื่อให้เทคโนโลยีเหล่านี้สามารถสร้างผลลัพธ์เชิงประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยเชิงบูรณาการเพิ่มเติม โดยเฉพาะการผสมผสานระหว่าง AI กับการจัดการห่วงโซ่อุปทาน เพื่อวิเคราะห์บทบาทของตัวแปรส่งผ่าน (mediating variables) หรือ ตัวแปรกำกับ (moderating variables) ที่อาจช่วยอธิบายความสัมพันธ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น ธุรกิจขนส่งขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) หรือเปรียบเทียบระหว่างอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มความสามารถในการอธิบายและการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยในบริบทที่แตกต่างกัน

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญในครั้งนี้ เช่น การพยากรณ์ความต้องการ การบริหารยานพาหนะ และระบบติดตามแบบเรียลไทม์ ในเชิงลึก โดยเน้นประเด็นด้านคุณภาพข้อมูล ความพร้อมของเทคโนโลยี และระดับการยอมรับของผู้ใช้งาน เพื่อค้นหาเงื่อนไขที่ทำให้ปัจจัยเหล่านี้สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กอบบุญ วิริยยิ่งยง, และบัณฑิตา ภัทรวิชญ์กุล. (2568). การใช้เทคโนโลยีในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์เพื่อส่งเสริมธุรกิจอีคอมเมิร์ซภายในประเทศไทย. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ, 23*(3), 502–522.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 20). ธรรมสาร.

เจตธนะ ภัทรพงศ์มณี และ ธนินท์รัฐ รัตนพงศ์ภิญโญ. (2566). การกำจัดความสูญเปล่าโดยใช้ลีนในการดำเนินงานคลังสินค้าที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของธุรกิจในประเทศไทย. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 5*(1), 164–176.

บริษัท ไทม์ มีดี พลัส (2015) จำกัด. (2565). 6 บทบาทของ AI ที่กำลังปฏิวัติบริการขนส่งและโลจิสติกส์. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2568, จาก https://www.transtimenews.co/14310/

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์บุญศิริ.

บุญเลิศ วงศ์เจริญแสงสิริ, และกิตติชัย อธิกุลรัตน์. (2568). ปัญญาประดิษฐ์ตัวแทนในการจัดการห่วงโซ่อุปทาน: เส้นทางสู่ระบบโลจิสติกส์อัตโนมัติ. *วารสารปัญญาภิวัฒน์, 17*(1), 288–303.

สมาคมขนส่งสินค้าและโลจิสติกส์ไทย. (2568). รายนามสมาชิก. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2568, จาก https://www.ttla.or.th/รายนามสมาชิก

สุภัทรา สงครามศรี. (2565). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ, 9*(2), 201–216.

Aaker, D. A., Kumar, V., & Day, G. S. (2001). *Marketing research*. John Wiley & Sons.

Arslan, H. Ö., & Can, M. B. (2021). Human-AI collaboration in route planning: An empirical efficiency-based analysis in retail logistics. *International Journal of Production Economics, 241*, 108236.

Christopher, M. (2016). *Logistics & supply chain management* (5th ed.). Pearson Education Limited.

Cooper, D. R., & Schindler, P. S. (2006). *Business research methods* (11th ed.). McGraw-Hill.

Evangelista, P., Santoro, L., & Thomas, A. (2018). Environmental sustainability in third-party logistics service providers: A systematic literature review from 2000–2016. *Sustainability, 10*(5), 1627.

Faber, N., de Koster, R. B. M., & Smidts, A. (2013). Organizing warehouse management. *International Journal of Operations & Production Management, 33*(9), 1230–1256.

Kim, S. T., Lee, H.-H., & Hwang, T. (2020). Logistics integration in the supply chain: A resource dependence theory perspective. *International Journal of Quality Innovation, 6*, 5.

Kumar, V. D. (2025). *Optimizing logistics with AI, IoT, and COPRAS: Real-time shipment tracking*. International Journal of Computer Engineering and Technology.

Liu, C. (2024). Intelligent logistics supply chain management: Cost management and service quality improvement. *Applied Mathematics and Nonlinear Sciences, 9*(1).

Mentzer, J. T., Flint, D. J., & Hult, G. T. M. (2001). Logistics service quality as a segment-customized process. *Journal of Marketing, 65*(4), 82–104.

Masa'deh, R., Muheisen, I., Obeidat, B., & Bany Mohammad, A. (2022). The impact of supply chain integration on operational performance: An empirical study. *Sustainability, 14*(24), 16634.

McKinsey & Company. (2018). *Artificial intelligence in logistics and supply chain management*. McKinsey Global Institute.

Porter, M. E. (1985). *Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance*. Free Press.

Russell, S. J., & Norvig, P. (2021). *Artificial intelligence: A modern approach* (4th ed.). Pearson.

Saha, R., Shofiullah, S., Faysal, S., & Happy, A. (2024). *Systematic literature review on artificial intelligence applications in supply chain demand forecasting*. SSRN.

Shamsuddoha, M., Khan, E. A., Chowdhury, M. M. H., & Nasir, T. (2025). Revolutionizing supply chains: Unleashing the power of AI-driven intelligent automation and real-time information flow. *Information, 16*(1), 26.

Tathed, R. A. (2026). AI in logistics – Frameworks for intelligent routing and operational optimization in supply chains. *International Journal of Research in Modern Engineering & Emerging Technology, 13*(6).

Wamba, S. F., Gunasekaran, A., Akter, S., Ren, S. J.-f., Dubey, R., & Childe, S. J. (2017). Big data analytics and firm performance: Effects of dynamic capabilities. *Journal of Business Research, 70*, 356–365.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 278 - 289 ISSN 2985-2137 (Online)

The Development of Mathematical Problem-Solving Skills on Quadratic Equations with One Variable for Grade 9 Students Using the Design Thinking Process

Ekkarak Pimpao [1*] and Wannatida Yonwilad [2]

[1, 2] Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University

* Corresponding author. E-mail: ekkarak.pi@ksu.ac.th

ABSTRACT

The objective of this research was to develop mathematical problem-solving skills regarding quadratic equations with one variable for Grade 9 students using the Design Thinking process, utilizing problem scenarios involving area, time, and product prices. The research participants consisted of 26 Grade 9 students from a school in Kalasin Province, selected via purposive sampling. The study employed the Classroom Action Research (CAR) model by Kemmis & McTaggart, conducted over three action cycles covering the content of quadratic equations with one variable. The research instruments included Design Thinking based lesson plans (3 plans totaling 10 hours), learning activity sheets, learning reflection forms, and a mathematical problem-solving skill assessment based on the PISA 2022 framework. The skills under this framework comprise three domains: formulating situations mathematically (Formulate); employing concepts, facts, procedures, and reasoning (Employ); and interpreting, applying, and evaluating mathematical outcomes (Interpret and evaluate). The findings demonstrated that the design thinking process significantly enhanced the mathematical problem-solving abilities of Grade 9 students concerning quadratic equations with a single variable, in accordance with the PISA framework. Twenty students, representing 76.92%, achieved a proficiency at the good level. Furthermore, the analysis of the three action cycles revealed that the average scores continuously improved.

Keywords: design thinking, PISA 2022 Mathematical Problem-Solving Processes, CAR.

Received 21 March 2026; **Revised** 2 April 2026; **Accepted** 10 April 2026

การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ

เอกรักษ์ พิมพ์เภา [1*] และ วรรณธิดา ยลวิลาศ [2]
[1, 2] คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
* Corresponding author. E-mail: ekkarak.pi@ksu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ การใช้ปัญหาของการหาพื้นที่ เวลา และราคาสินค้า กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนาคูพัฒนา "กรป.กลางอุปถัมภ์" จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 26 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) แบบ PAOR ของ Kemmis & McTaggart ในเนื้อหาเรื่องสมการกำลังสองตัวแปรเดียว ซึ่งดำเนินการวิจัยปฏิบัติการจำนวน 3 วงจร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบ (3 แผน รวม 10 ชั่วโมง) ใบกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA 2022 ซึ่งทักษะตามกรอบ PISA ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1.การคิด/แปลงสถานการณ์ปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์ (Formulate) การใช้มโนทัศน์ ข้อเท็จจริง วิธีการ และ 2.การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา (Employ) และ 3.การตีความ การประยุกต์ใช้ และการประเมินผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ (Interpret and evaluate) จำนวน 3 ใบกิจกรรม จากผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ มีผลต่อทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความสามารถอยู่ในระดับดี มีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด เมื่อพิจารณาจากผลการดำเนินงาน 3 วงจรปฏิบัติการ พบว่าคะแนนเฉลี่ยมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการเรียนรู้การแปลงสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงให้เป็นสมการคณิตศาสตร์ จากนั้นจึงพัฒนาทักษะการคำนวณผ่านการระดมความคิดร่วมกันในกลุ่ม จนท้ายที่สุดสามารถตีความและประเมินความสมเหตุสมผลของคำตอบเทียบกับบริบทจริงได้อย่างลึกซึ้ง ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยรวมสูงขึ้นตามลำดับ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเชิงออกแบบ, การแก้ปัญหาตามกรอบของ PISA, การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหากลายเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ ความซับซ้อนของปัญหาที่พบในชีวิตประจำวันต้องการการใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในบริบทจริงที่เชื่อมโยงกับการคิดเชิงตรรกะและความสามารถในการให้เหตุผล ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563)

กรอบ PISA 2025 ได้กำหนดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการใช้ ตีความ และแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในสถานการณ์จริง รวมถึงการนำมโนทัศน์และข้อเท็จจริงทางคณิตศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่ออธิบายและคาดการณ์ปัญหาได้อย่างเหมาะสม กรอบนี้มีเป้าหมายเพื่อวัดความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 3 ด้าน ได้แก่ 1.การคิด/แปลงสถานการณ์ปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์ (Formulate) การใช้มโนทัศน์ ข้อเท็จจริง วิธีการ และ 2. การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา (Employ) และ 3. การตีความ การประยุกต์ใช้ และการประเมินผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ (Interpret and evaluate) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563)

ผลการทดสอบ PISA ของประเทศไทยแสดงให้เห็นถึงความท้าทายในการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยในด้านคณิตศาสตร์อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานสากล นอกจากนี้ ผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 30 ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2566) เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว ถือเป็นพื้นฐานสำคัญของคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา การเข้าใจเนื้อหานี้จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาเชิงตรรกะและสามารถเชื่อมโยงไปยังหัวข้ออื่น ๆ ในวิชาคณิตศาสตร์ เช่น พีชคณิต ฟังก์ชันและกราฟ เรขาคณิต ความน่าจะเป็นและสถิติ และการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบ้านนาคูพัฒนา "กรป.กลางอุปถัมภ์" จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2566 พบว่า คะแนนรายวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ยคิดเป็น ร้อยละ 27.36 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยใน ระดับประเทศ คือ 29.96 จำแนกคะแนนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบ้านนาคูพัฒนา "กรป.กลางอุปถัมภ์" จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า คะแนนสอบวิชา คณิตศาสตร์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ข้อมูล ดังกล่าวสอดคล้องกับผลการเรียนรู้สาระคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นปีที่ 3 ของโรงเรียนบ้านนาคูพัฒนา "กรป.กลางอุปถัมภ์" จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในระดับ เกรด 3 คิดเป็นร้อยละ 65 จากปัญหาข้างต้นอาจเนื่องมาจากสาเหตุและปัจจัยหลายประการ เช่น เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมวิธีการคิดวิเคราะห์ค่อนข้างน้อย ครูไม่ค่อยเข้าใจในการนำหลักสูตรมาใช้ การจัดทำ สื่อการเรียนรู้และการประเมินผลนักเรียนที่ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ จึงทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

การแสดงความสามารถในการใช้ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์นั้น ผู้เรียนจะต้องพยายามก้าวข้ามการท่องจำสูตรหรือการแก้โจทย์ปัญหาแบบเดิม ไปสู่การเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาที่ซับซ้อนและไม่คุ้นเคยในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจะต้องสามารถมองเห็นความเชื่อมโยงและแปลงสถานการณ์เหล่านั้นให้อยู่ในรูปของสมการคณิตศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรม (Formulate) จากนั้นจึงรู้จักเลือกใช้มโนทัศน์และเหตุผลทางคณิตศาสตร์เพื่อดำเนินการแก้ปัญหา (Employ) และที่สำคัญที่สุดคือความสามารถในการตีความและประเมินผลลัพธ์ว่ามีความสมเหตุสมผลและสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในบริบทของโลกความเป็นจริงได้จริงหรือไม่ (Interpret and Evaluate) ซึ่งการจะบ่มเพาะความสามารถทางทักษะการแก้ปัญหาที่สมบูรณ์แบบนี้ได้จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้งและลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ

จากเหตุดังที่กล่าวทำให้นักเรียนเกิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเรื่อง CAR (Classroom Action Research) ปฏิบัติจริง PAOR การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ปฏิบัติจริงจากสถานการณ์จำลอง และนอกจากนั้นเพื่อให้นักเรียนได้คิดเพื่อแก้ปัญหาผู้วิจัยจึงสนใจจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบที่มีต่อทักษะการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA 2022 เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว สำหรับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ design thinking ประกอบไปด้วยการทำงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายอย่างลึกซึ้ง (Empathize), การตั้งกรอบโจทย์ (Define), การสร้างความคิด (Ideate), การสร้างต้นแบบ (Prototype), และ การทดสอบ (Test) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (Hasso Plattner Institute of Design at Stanford, 2010) โดยรายงานวิจัยได้เสนอแนะไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบในแต่ละขั้น ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้จากสถานการณ์ปัญหาใกล้ตัว ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตรมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ครูจึงควรนำการการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบไปใช้สอนวิชาคณิตศาสตร์ (สุดารัตน์ คงวิเชียร และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย, 2564) นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การคิดเชิงออกแบบยังช่วยสนับสนุนทักษะการรู้ข้อมูล ซึ่งนักเรียนจะได้ จากกิจกรรมการศึกษาค้นคว้าอันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการดังกล่าว (Braun, 2016)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวคิดดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็น คณิตศาสตร์ เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ซึ่งจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนพร้อมส่งเสริมความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้นมีความสามารถในการแก้ปัญหาผ่านการคิดวิเคราะห์จากโจทย์ปัญหาในชีวิตประจำวัน นั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียน CAR (Classroom Action Research) ผู้วิจัยได้นำหลักการของ Kemmis & McTaggart(1988) มาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยดำเนินการตามวงจรปฏิบัติการ ตามขั้นตอนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นการวางแผน **(**Planning) ศึกษาสภาพปัญหาพบว่านักเรียนขาดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA การแปลงสถานการณ์ การใช้คณิตศาสตร์ และการตีความ โดยเฉพาะเมื่อต้องแก้โจทย์ปัญหาในบริบทชีวิตจริง ผู้วิจัยจึงได้นำ กระบวนการคิดเชิงออกแบบ Design Thinking มาเป็นนวัตกรรมในการแก้ปัญหา โดยดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว จำนวน 3 แผน รวม 10 ชั่วโมง กำหนดรูปแบบการวิจัยเป็น 3 วงจรปฏิบัติการ พร้อมทั้งสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ใบกิจกรรม แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA เพื่อใช้ประเมินพัฒนาการของผู้เรียน

2) ขั้นการปฏิบัติ (Action) นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบไปจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยแบ่งเป็น 3 วงจรปฏิบัติการใน เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว ซึ่งทุกวงจรใช้ด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การทำความเข้าใจปัญหา (Empathize) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง เช่น การทำเกษตรกรรม 2. การกำหนดปัญหา (Define) โดยวิเคราะห์และแปลงสถานการณ์ให้เป็นสมการ 3. การระดมความคิด (Ideate) เพื่อเลือกวิธีแก้สมการที่เหมาะสม 4. การสร้างต้นแบบ (Prototype) โดยร่วมกันแสดงขั้นตอนการตั้งสมการและหาคำตอบ และ 5. การทดสอบ (Test) ตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบกับบริบทจริง ทั้งนี้ ในวงจรที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยได้นำผลสะท้อนมาปรับปรุงโดยใช้สื่อภาพประกอบทำประโยคปัญหาให้กระชับขึ้น เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในวงจรถัดไป

3) ขั้นการสังเกต (Observation) ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกันสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ทั้งพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอน Design Thinking 5 ขั้น (Empathize, Define, Ideate, Prototype, Test) และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ การบันทึกวิดีโอ และดำเนินการสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกในระหว่างการปฏิบัติการ

4) ขั้นการสะท้อนผล (Reflection) นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียน การบันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และการสัมภาษณ์นักเรียน มาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงร่วมกัน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการต่อไปให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เมื่อจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นครบทั้ง 3 วงจร ผู้วิจัยจะทำการวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA โดยใช้แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ผู้วิจัย ได้ ดำเนินการตาม ขั้นตอน ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยมีลักษณะ ทางเป็นวงจรซ้ำทั้งหมด 3 วงจร ดังนี้

วงจรที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว ใช้เวลา 3 ชั่วโมง

วงจรที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การแก้ปัญหาสมการกำลังสองตัวแปรเดียว ใช้เวลา 4 ชั่วโมง

วงจรที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว ใช้เวลา 4 ชั่วโมง

โดยลักษณะของวงจรทั้ง 3 แสดง ดังภาพที่ 1

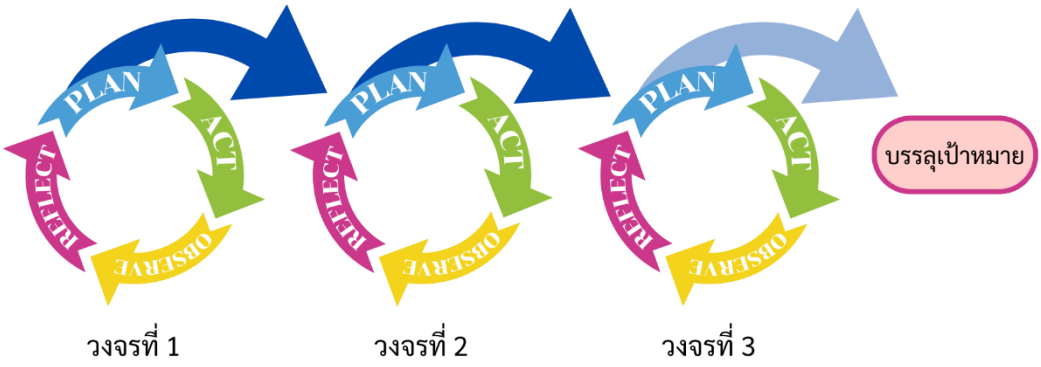

ภาพที่ 1 วงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
ที่มา Kemmis และ McTaggart (1998, อ้างอิงใน อัษฎานิษฐ์ โคตรชัย, 2561)

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มเป้าหมายได้แก่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการเลือกห้องเรียนจาก 4 ห้องนั้นมาจำนวน 1 ห้องมีนักเรียนจำนวน 26 คน เนื่องจากเป็นห้องเรียนที่มีสภาพการจัดการเรียนรู้แบบคละความสามารถ ซึ่งเหมาะสมต่อการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Design Thinking ที่เน้นการระดมความคิดและการทำงานเป็นทีม เพื่อดูผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกระดับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมักมุ่งเน้นการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในบริบทของชั้นเรียนใดชั้นเรียนหนึ่งโดยเฉพาะ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 10 ชั่วโมง ประกอบไปด้วย

วงจรที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว

1) ชั่วโมงที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา (Empathize) ด้วยการนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่ใกล้ตัวนักเรียนเช่น "การสร้างแปลงผัก" โดยกำหนดพื้นที่และความสัมพันธ์ของด้านกว้างและด้านยาว เพื่อให้นักเรียนทำความเข้าใจบริบทของปัญหา จากนั้นเข้าสู่ ขั้นกำหนดปัญหา (Define) ให้นักเรียนฝึกแยกแยะข้อมูล วาดภาพประกอบสถานการณ์ และกำหนดตัวแปรแทนสิ่งที่ยังไม่ทราบค่าเพื่อนำไปสู่การสร้างสมการเบื้องต้น

2) ชั่วโมงที่ 2 ขั้นระดมความคิด (Ideate) ผู้วิจัยให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่ออภิปรายและนำเสนอแนวทางทางคณิตศาสตร์ที่หลากหลายในการหาคำตอบของสมการที่สร้างขึ้นจากสถานการณ์แปลงผักชั่วโมงที่ 3 (ขั้นสร้างต้นแบบและทดสอบ)ขั้นลงมือปฏิบัติหรือสร้างต้นแบบ (Prototype) โดยแสดงขั้นตอนการแก้ปัญหาตามแนวทางที่กลุ่มได้เลือกไว้ จากนั้นใน ขั้นทดสอบ (Test) นักเรียนจะต้องนำผลลัพธ์ที่ได้กลับไปตรวจสอบเงื่อนไขความถูกต้องและความสมเหตุสมผลกับบริบทของปัญหาแปลงผักในชีวิตจริง

วงจรที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การแก้ปัญหาสมการกำลังสองตัวแปรเดียว

1) ชั่วโมงที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา (Empathize) เกี่ยวกับรูปทั่วไปของสมการกำลังสองตัวแปรเดียวและแนะนำเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ เช่น การใช้สูตรและการวิเคราะห์เงื่อนไขของคำตอบ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนขึ้น

2) ชั่วโมงที่ 2 ถึง 4 ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ กำหนดปัญหา (Define) เพื่อสร้างสมการ จากนั้นให้แต่ละกลุ่ม ระดมความคิด (Ideate) เลือกวิธีการแก้สมการที่เหมาะสมที่สุด ก่อนที่ตัวแทนกลุ่มจะ ลงมือปฏิบัติ (Prototype) แสดงวิธีทำอย่างละเอียด และสิ้นสุดที่ ขั้นทดสอบ (Test) โดยนักเรียนร่วมกันประเมินว่าจำนวนแผ่นกระเบื้องที่คำนวณได้นั้นสอดคล้องกับข้อจำกัดของโรงงานในสถานการณ์จริงหรือไม่

วงจรที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว

1) ชั่วโมงที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา (Empathize) เช่น "ปัญหาการปั่นจักรยานไปโรงเรียน" ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างระยะทาง อัตราเร็ว และเวลา ให้นักเรียนอ่านและทำความเข้าใจบริบทอย่างลึกซึ้ง

2) ชั่วโมงที่ 2 (ขั้นกำหนดปัญหาและระดมความคิด) นักเรียนวิเคราะห์เงื่อนไขในขั้นกำหนดปัญหา (Define) เพื่อกำหนดตัวแปร และเข้าสู่ ขั้นระดมความคิด (Ideate) เพื่อสร้างสมการกำลังสองตามข้อกำหนดของโจทย์ปัญหา พร้อมทั้งวางแผนขั้นตอนการคำนวณ

3) ชั่วโมงที่ 3 (ขั้นสร้างต้นแบบและทดสอบ) นักเรียนลงมือปฏิบัติ (Prototype) เพื่อแก้สมการกำลังสองที่ซับซ้อน และใน ขั้นทดสอบ (Test) นักเรียนจะต้องตีความและประเมินผลลัพธ์ โดยนำค่าที่คำนวณได้ไปตรวจสอบกับเงื่อนไขของโจทย์ เพื่อดูว่าอัตราเร็วและเวลาที่ได้นั้นสมเหตุสมผลและเป็นไปได้จริงตามบริบทของการปั่นจักรยานหรือไม่

2.2 ใบกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ใบกิจกรรม

ประกอบด้วย 1. ใบงานสถานการณ์แปลงผัก จำนวน 3 ข้อ 2. ใบงานสถานการณ์ผลิตกระเบื้อง จำนวน 2 ข้อ และ 3. ใบงานสถานการณ์กลับบ้านของนัท จำนวน 2 ข้อ

2.3 แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

2.4 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA 2025 ประกอบด้วย 1. ใบงานสถานการณ์ออกแบบสวนสาธารณะ จำนวน 4 ข้อ และ 2. ใบงานสถานการณ์ร้านขายเสื้อผ้า จำนวน 3 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.1 ชี้แจงจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่เข้าร่วมการวิจัยได้รับทราบ

3.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้านความฉลาดรู้ของนักเรียน เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เวลาทั้งหมด 10 ชั่วโมง

3.3 ในระหว่างทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย คือ ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ที่มีประสบการณ์สอนคณิตศาสตร์ มากกว่า 10 ปี ได้ร่วมกันสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างฝึกปฏิบัติใบกิจกรรม และบันทึกการสังเกตลงในแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้

3.4 เมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยรวบรวมใบกิจกรรมของนักเรียนทุกกลุ่มและแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสรุปผลและวิเคราะห์เพื่อนำไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งถัดไป

3.5 เมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบวัดความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเวลา 2 ชั่วโมง

3.6 นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการตอบคำถามของนักเรียนในใบกิจกรรมและแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และจัดจำแนกระดับทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยรวมตามกระบวนการทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การคิด/แปลงสถานการณ์ปัญหา (Formulate) การใช้คณิตศาสตร์ (Employ) และการตีความและประเมินผลลัพธ์ (Interpret and Evaluate) โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ซึ่งแบ่งคำตอบของนักเรียนในแต่ละกระบวนการย่อยออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับที่ 3 (ดี/สมบูรณ์) ระดับที่ 2 (พอใช้/ไม่สมบูรณ์) และระดับที่ 1 (ปรับปรุง/ไม่ถูกต้อง) แล้วแสดงร้อยละของจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับ จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากใบกิจกรรมและแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มาเปรียบเทียบกัน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูลและพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงเกณฑ์การจำแนกระดับของกระบวนการย่อยของทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้มาคำนวณทางสถิติเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับ ตารางที่ 2 เพื่อสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ เปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียนว่าผ่านเกณฑ์ระดับดีขึ้นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินด้านการคิดสถานการณ์ของปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA 2025

เหตุการณ์ที่ 1	นิยาม	ระดับที่ 1	ระดับที่ 2	ระดับที่ 3
การคิด/แปลงสถานการณ์ปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์	1.1 การระบุมุมมองเชิงคณิตศาสตร์และการระบุตัวแปรที่สำคัญ	ระบุตัวแปรได้แต่ไม่สามารถบอกความหมายของตัวแปรได้อย่างชัดเจน	ระบุตัวแปรได้และระบุความหมายของตัวแปรโดยใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการหรือไม่ชัดเจน	ระบุตัวแปรได้และระบุความหมายของตัวแปรโดยใช้ภาษาที่ชัดเจน
	1.2 การแสดงแทนสถานการณ์ด้วยภาพวาดโดยใช้สัญลักษณ์คณิตศาสตร์	วาดภาพได้แต่ไม่สามารถกำหนดตัวแปรหรือใช้สัญลักษณ์คณิตศาสตร์ได้	วาดภาพได้และกำหนดตัวแปรหรือใช้สัญลักษณ์คณิตศาสตร์ได้แต่ไม่สมบูรณ์	วาดภาพได้และกำหนดตัวแปรหรือใช้สัญลักษณ์คณิตศาสตร์ได้อย่างสมบูรณ์และถูกต้อง
	1.3 แปลงปัญหาให้เป็นภาษาคณิตศาสตร์หรือการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์	ไม่สามารถแปลงปัญหาให้เป็นภาษาคณิตศาสตร์ได้	แปลงปัญหาให้เป็นภาษาคณิตศาสตร์ได้แต่ไม่สมบูรณ์	แปลงปัญหาให้เป็นภาษาคณิตศาสตร์ได้อย่างสมบูรณ์และถูกต้อง
การใช้มโนทัศน์ ข้อเท็จจริง วิธีการ และการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา	2.1 การสร้างสมการกำลังสองจากปัญหา	ไม่สามารถกำหนดตัวแปรหรือสร้างสมการได้	สามารถกำหนดตัวแปรได้ แต่สร้างสมการไม่สมบูรณ์หรือมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย	สามารถกำหนดตัวแปรและสร้างสมการกำลังสองจากโจทย์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง
	2.2 การใช้กระบวนการแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียวเป็นขั้นตอนอย่างถูกต้องและสรุปคำตอบ	หาคำตอบผิดหรือไม่สามารถหาคำตอบได้	ใช้วิธีการแก้สมการกำลังสองได้ แต่ยังมีข้อผิดพลาดในการคำนวณหรือขั้นตอน	สามารถแก้สมการกำลังสองได้ถูกต้องโดยใช้วิธีการที่เหมาะสม (เช่น แยกตัวประกอบ หรือสูตรกำลังสอง)
	2.3 การสร้างแผนภาพและสมการกำลังสองตัวแปรเดียว สำหรับแก้ปัญหา	ไม่สามารถวาดแผนภาพได้	วาดแผนภาพได้แต่ไม่ระบุตัวแปรชัดเจน	วาดแผนภาพได้สอดคล้องกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว
	2.4 การเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา	ไม่สามารถเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมได้	อธิบายเหตุผลในการเลือกกลยุทธ์ได้ไม่ชัดเจน	อธิบายเหตุผลในการเลือกกลยุทธ์ได้ชัดเจน

เหตุการณ์ที่ 1	นิยาม	ระดับที่ 1	ระดับที่ 2	ระดับที่ 3
ตีความและประเมินผลลัพธ์	3.1 การวิเคราะห์และตีความผลลัพธ์ที่ได้จากสมการ	ไม่สามารถวิเคราะห์หรือตีความผลลัพธ์ได้	สามารถวิเคราะห์ผลลัพธ์ได้ แต่ยังมีข้อผิดพลาดในการตีความหรือตรวจสอบคำตอบ	ตรวจสอบคำตอบที่ได้ว่าสอดคล้องกับเงื่อนไขของปัญหา (เช่น ความยาวและความกว้างต้องเป็นบวก)
	3.2 การประยุกต์ใช้สมการกำลังสองในสถานการณ์จริงเกี่ยวกับสถานการณ์	ไม่สามารถประยุกต์ใช้สมการกำลังสองเพื่อแก้ปัญหาได้	สามารถประยุกต์ใช้สมการกำลังสองได้ แต่ยังมีข้อผิดพลาดในการคำนวณหรือขั้นตอน	สามารถประยุกต์ใช้สมการกำลังสองเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้อง
	3.3 อธิบายขอบเขตและข้อจำกัดของแนวคิดจากการแก้ปัญหา	ไม่สามารถอธิบายขอบเขตและข้อจำกัดใดๆ ได้	สามารถอธิบายขอบเขตละข้อจำกัดที่เป็น ส่วนบุคคลได้ แต่ไม่เกี่ยวกับ การแก้สมการ	สามารถอธิบายขอบเขตและข้อจำกัดเกี่ยวกับ สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

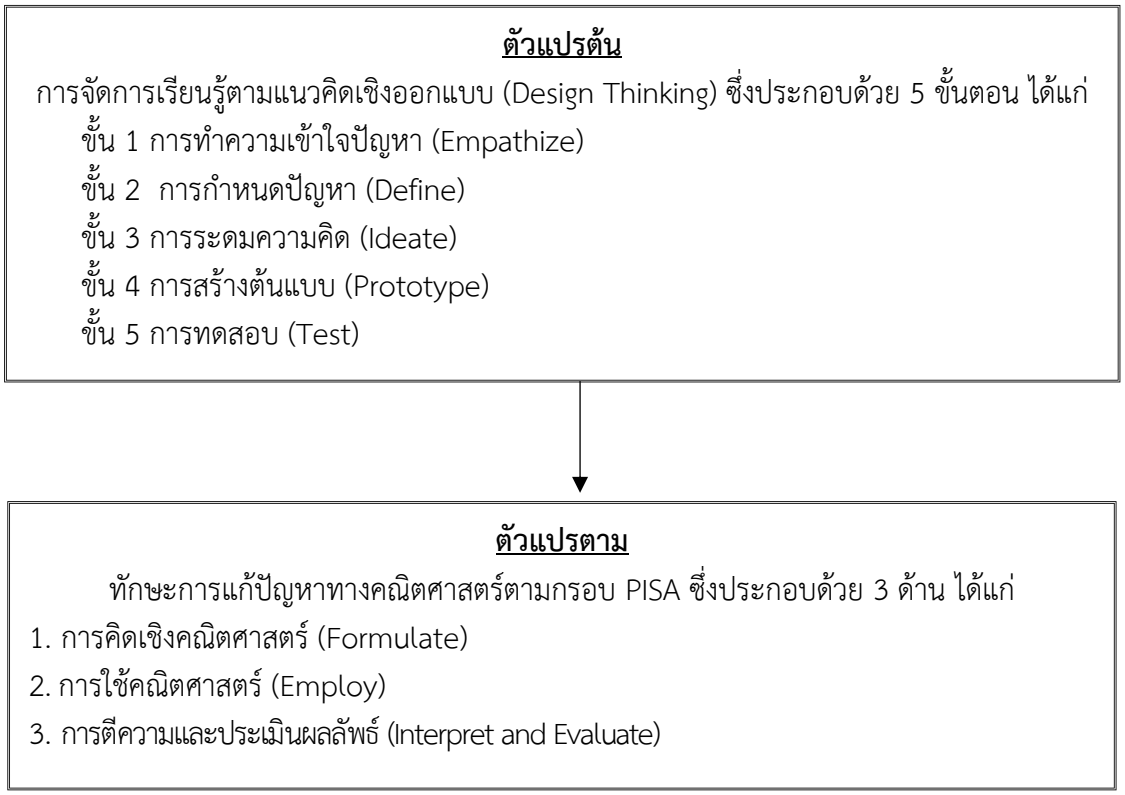

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 จากการดำเนินการตามขั้นตอนในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) จำนวน 3 วงจรปฏิบัติ 3 แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงออกแบบ ซึ่งเป็นการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้และกระบวนการพัฒนาผู้เรียนตามขั้นตอนของการคิดเชิงออกแบบที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้เป็นอย่างดี สำหรับกลุ่มเป้าหมายมีรายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้จากการวัดโดยใช้แบบวัดก่อนเรียนวงจรปฏิบัติการที่ 1 วงจรปฏิบัติการที่ 2 และวงจรปฏิบัติการที่ 3

ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA	วงจรปฏิบัติที่ 1		วงจรปฏิบัติที่2		วงจรปฏิบัติที่ 3	
	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ
1. การคิด/แปลงสถานการณ์ปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์	6.88 (12 คะแนน)	57.37	3.81 (6 คะแนน)	63.46	6.58 (9 คะแนน)	73.08
2. การใช้มโนทัศน์ ข้อเท็จจริง วิธีการ และการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา	5.58 (9 คะแนน)	46.47	4.73 (6 คะแนน)	78.85	6.35 (9 คะแนน)	70.51
3. การตีความ การประยุกต์ใช้ และการประเมินผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์	5.62 คะแนน (9 คะแนน)	57.37	2.23 (3 คะแนน)	74.36	4.5 (12 คะแนน)	75
คะแนนเฉลี่ยรวม	18.08 (30 คะแนน)	60.26	10.77 (15 คะแนน)	71.79	17.43 (24 คะแนน)	72.6
ระดับคุณภาพ (เกณฑ์)	**พอใช้**		**ดี**		**ดี**	

ข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเปรียบเทียบข้อมูล เนื่องจาก ใบกิจกรรมและสถานการณ์ปัญหาในแต่ละวงจรปฏิบัติการ มีการปรับปรุงและออกแบบให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีจำนวนข้อย่อยและคะแนนเต็มไม่เท่ากัน ดังนั้น ในการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA ทั้ง 3 ด้าน ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์การประเมิน (Scoring Rubric) มาตรฐานเดียวกันในทุกวงจร และทำการเปรียบเทียบผลลัพธ์ผ่านคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ เพื่อให้สามารถสะท้อนพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยร้อยละความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้น โดยการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 60.26 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ ผู้วิจัยจึงนำสื่อรูปภาพมาใช้ยกตัวอย่างสถานการณ์ชีวิตประจำวันมาประกอบการสอนทำให้คะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมากจากในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ที่ร้อยละ 71.19 แม้ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 คะแนนจะมีการปรับตัวขึ้นมาเล็กน้อยมาอยู่ที่ร้อยละ 72.6 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสอนนี้ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สูงขึ้น แสดงได้ดังแผนภูมินี้

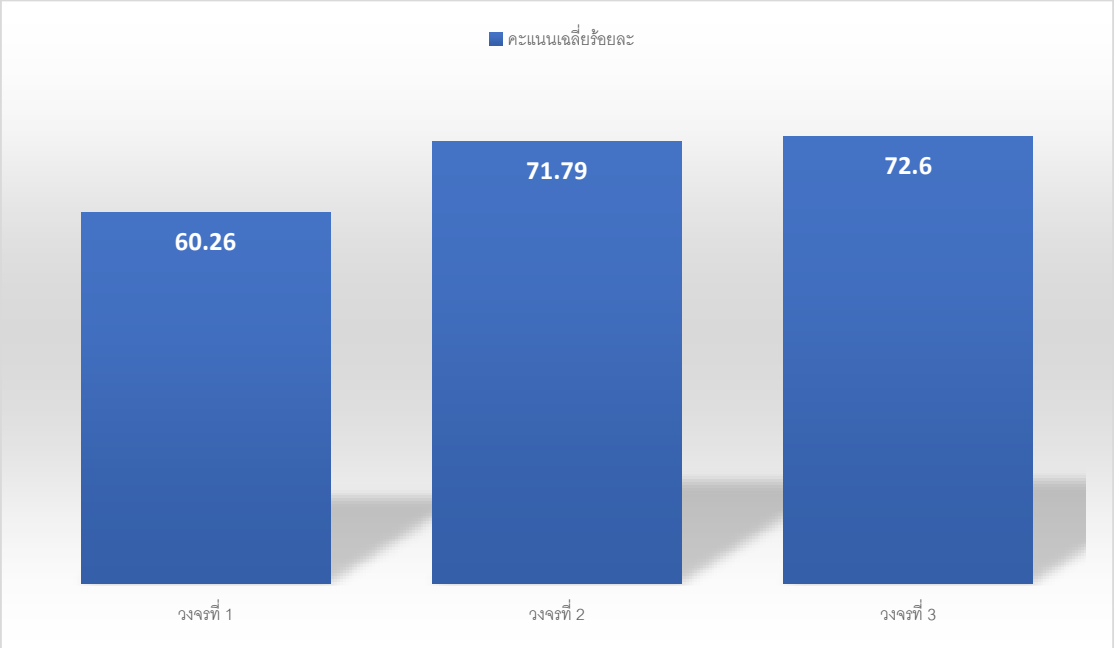

ภาพที่ 2 แผนภูมิแท่งแสดงคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ในวงจรที่ 1 – 3

จากภาพที่ 2 สรุปได้ว่า การนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนเกิดการพัฒนาอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านการเรียนรู้ในหัวข้อสมการกำลังสองตัวแปรเดียวที่นักเรียนสามารถทำความเข้าใจโจทย์ปัญหาได้ดียิ่งขึ้นพร้อมทั้งสามารถเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนที่มีความสามารถผ่านเกณฑ์ระดับดีขึ้นไปมีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ซึ่งความสำเร็จนี้เกิดจากการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านวงจรปฏิบัติการวิจัย 3 วงจรอย่างต่อเนื่อง โดยใน วงจรปฏิบัติการที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนจากใบกิจกรรมพบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยรวม 18.08 คิดเป็นร้อยละ 60.26 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทักษะด้านการใช้มโนทัศน์ (Employ) มีคะแนนร้อยละต่ำที่สุดคือ 46.47 รองลงมาคือด้านการคิด/แปลงสถานการณ์ (Formulate) ร้อยละ 57.37 ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการสะท้อนปฏิบัติการที่พบว่า นักเรียนยังติดขัดเรื่องการแปลงปัญหาจากโจทย์ที่เป็นนามธรรมให้เป็นสมการทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยจึงได้นำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงกระบวนการในขั้นทำความเข้าใจ (Empathize) และขั้นกำหนดปัญหา (Define) ของวงจรถัดไป โดยการนำสถานการณ์ที่ใกล้ตัวและเกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียน เช่น การทำเกษตรกรรม มาใช้เป็นจุดตั้งต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แขมมณี (2560) ที่กล่าวว่า การนำสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ปัญหาให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้นต่อมาในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ภายหลังการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ พบว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละรวมเพิ่มขึ้นเป็น 71.79 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพดี โดยเฉพาะทักษะด้านการใช้มโนทัศน์ (Employ) ที่พัฒนาขึ้นอย่างก้าวกระโดดเป็นร้อยละ 78.85 ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้วิจัยเน้นกิจกรรมในขั้นระดมความคิด (Ideate) และขั้นสร้างต้นแบบ (Prototype) ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการทำงานกลุ่ม ทำให้เกิดการตรวจสอบแนวคิดและวิธีการคำนวณซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ ดวงเดือน เทพนวล (2556) ที่ระบุว่าการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนภายในกลุ่มช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้ และสอดคล้องกับ ภุชงค์ โรจน์แสงรัตน์ (2559) ที่กล่าวว่าการคิดเชิงออกแบบต้องอาศัยทั้งความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) และความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ร่วมกันในการแก้ปัญหา

อย่างไรก็ตาม แม้คะแนนด้านการตีความ (Interpret) จะอยู่ที่ร้อยละ 74.36 แต่จากการสะท้อนผลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนยังขาดความลึกซึ้งในการตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบในโลกความเป็นจริง จึงนำไปสู่การเน้นย้ำในวงจรสุดท้ายใน วงจรปฏิบัติการที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่านักเรียนมีพัฒนาการที่ยั่งยืน โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละรวมอยู่ที่ 72.60 อยู่ในระดับคุณภาพดี โดยจุดเด่นสำคัญคือ ทักษะด้านการคิด/แปลงสถานการณ์ (Formulate) มีพัฒนาการสูงสุดเมื่อเทียบกับวงจรอื่น โดยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 73.08 และทักษะด้านการตีความและประเมินผลลัพธ์ (Interpret) สูงถึงร้อยละ 75.00 ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้วิจัยได้ปรับลดความซับซ้อนของประโยคในโจทย์ให้กระชับและใช้ภาพประกอบ (Visuals) ในขั้นทดสอบ (Test) เพื่อช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงบริบทได้รวดเร็วขึ้น การพัฒนานี้สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2566) ที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะในการแปลงสถานการณ์ปัญหาและการตีความผลลัพธ์กลับสู่โลกชีวิตจริง ส่งผลให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในที่สุด ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (CAR) ใบกิจกรรมและแบบประเมินในแต่ละวงจรถูกออกแบบให้สอดคล้องกับเนื้อหาและสถานการณ์ปัญหาที่แตกต่างกัน ทำให้จำนวนข้อย่อยและคะแนนเต็ม ของแต่ละวงจรไม่เท่ากัน การเปรียบเทียบด้วยคะแนนเฉลี่ยดิบจึงไม่สามารถสะท้อนพัฒนาการที่แท้จริงได้

สรุปผลการวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA เรื่อง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านวงจรปฏิบัติการ 3 วงจร พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในเชิงปริมาณและเชิงพฤติกรรม โดยในภาพรวมเมื่อสิ้นสุดวงจรที่ 3 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ซึ่งผลดังกล่าวเป็นผลมาจากการนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบมาช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ จากระยะแรกที่นักเรียนมักมีข้อติดขัดในการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา สู่การพัฒนาทักษะอย่างเป็นรูปธรรม โดยนักเรียนสามารถทำความเข้าใจสถานการณ์ในชีวิตจริงและแปลงเป็นสมการกำลังสองได้อย่างถูกต้อง (Formulate) มีความรอบคอบในการร่วมกันระดมความคิดและแสดงขั้นตอนการคำนวณทางคณิตศาสตร์ (Employ) ตลอดจนสามารถอภิปราย ตีความ และประเมินความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้เปรียบเทียบกับข้อจำกัดในบริบทของโลกความเป็นจริง (Interpret and Evaluate) ได้อย่างสมบูรณ์ สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจที่ลึกซึ้งและการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้สอนต้องเริ่มต้นการเรียนรู้โดยใช้ สถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงที่กระชับ และลดประโยคที่ไม่จำเป็น เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงแก่นของโจทย์ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และต้องเน้นย้ำการตั้งคำถามเชิงรุก เช่น ตัวเลขไหนที่สำคัญต่อสิ่งที่ต้องการหา เพื่อให้นักเรียนโฟกัสที่ข้อมูลทางคณิตศาสตร์อย่างชัดเจนในการแปลงปัญหา โดยควร จัดช่วงให้นักเรียนนำเสนอการกำหนดตัวแปรเบื้องต้น เพื่อให้ครูตรวจสอบและแก้ไขข้อผิดพลาดในการแปลความสัมพันธ์ให้เป็นสมการกำลังสอง ก่อนที่นักเรียนจะลงมือแก้ปัญหาจริง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิเคราะห์ผลกระทบของแนวคิดเชิงออกแบบต่อสมรรถนะย่อยทั้ง 3 ด้านคือ การคิด การแปลง และการนำไปใช้ของกรอบ PISA อย่างละเอียด เพื่อระบุว่าขั้นตอนใดของ Design Thinking ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะแต่ละด้านมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ ตั้งใจ. (2564). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

วิริยะ ฤๅชัยพาณิชย์. (2563). *Design Thinking กระบวนการคิดเชิงออกแบบ*. ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2565). *ทำความรู้จักทักษะทางคณิตศาสตร์ตามกรอบ PISA*. จาก https://pisathailand.ipst.ac.th/about-pisa/mathematical_literacy_framework/

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566). *กรอบการประเมินผลนักเรียนระดับนานาชาติ PISA 2025 ด้านคณิตศาสตร์*. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สมหญิง รักเรียน, และ สมชาย ใฝ่รู้. (2565). การพัฒนากระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์. *วารสารการศึกษาและนวัตกรรม*, *10*(2), 45-60.

สุดารัตน์ คงวิเชียร, และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. (2564). การพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19*(2), 497-513.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 19). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Hasso Plattner Institute of Design at Stanford. (2010). *An introduction to design thinking process guide*. Stanford University.

Braun, L. W. (2016, May 31). Using design thinking: Providing a framework for youth activities. *American Libraries*.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 290 - 302 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

The implementation of good governance principles in the administration of loei municipality, loei province

Narathip Promted [1*] and Sukhapat Anonjarn [2]

[1,2] Mahamakut Buddhist University.

* Corresponding author. E-mail: narathip.pro@student.mbu.ac.th

ABSTRACT

This research aims to study 1) public opinion on administrators according to the application of good governance in local government, 2) compare public opinion on administrators according to the application of good governance in local government classified by personal factors, and 3) public suggestions and guidelines for administrators according to the application of good governance in local government. The sample group used was citizens aged 18 years and over who were eligible to vote in Loei Municipality. The sample size was determined using Taro Yamane's calculation formula, totaling 390 people. The research instrument was a questionnaire with a reliability value of 0.880 The statistics used for analysis were number, percentage, mean, standard deviation, and data analysis. Hypothesis testing was done using t-test and f-test.

The results of research were found that: 1) The public's opinion on the executives according to the application of good governance principles in local government of Loei Municipality, Loei Province, was at a high level overall ($\overline{X}$ = 3.69). When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was the decentralization principle ($\overline{X}$ = 4.17), followed by the equality principle ($\overline{X}$ = 4.08), and the aspect with the lowest average value was the transparency principle ($\overline{X}$ = 3.05). 1) Comparison of the public's opinion on the executives according to the application of good governance principles in local government of Loei Municipality, Loei Province, classified by personal factors. Overall, the public with different statuses and ages had significantly different opinions on the executives according to the application of good governance principles in local government of Loei Municipality, Loei Province at a statistical level of 0.05. The public with different genders, education levels, occupations, and monthly incomes had no differences in their opinions on the executives according to the application of good governance principles in local government of Loei Municipality, Loei Province. 3) Recommendations for the public's guidelines on the executives according to the application of good governance principles in local government of Loei Municipality include: There should be a method for checking budget spending to ensure value for money and efficient management. Easy to use and fast, focusing on developing various services such as cleaning, water maintenance, transportation system development, and public health care, etc.

Keywords: Good governance, local government, opinions

Received 21 March 2026; **Revised** 31 March 2026; **Accepted** 18 April 2026

การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

นราธิป พรหมเทศ [1*] และ สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ [2]
[1,2] มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
[*] Corresponding author. E-mail: narathip.pro@student.mbu.ac.th

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลเลย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane) จำนวนทั้งสิ้น 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.880 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูล ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติค่าที (t-test) และใช้สถิติเอฟ (f-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.69) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ($\overline{X}$ =4.17) รองลงมา คือ ด้านหลักความเสมอภาค ($\overline{X}$ = 4.08) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\overline{X}$ = 3.05) 2) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมประชาชนที่มีสถานภาพ อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ไม่แตกต่าง 3) ข้อเสนอแนะแนวทางของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย ได้แก่ ควรมีวิธีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความคุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ที่ใช้งานง่ายและรวดเร็ว ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบริการต่างๆ เช่น การรักษาความสะอาด การบำรุง รักษาทางน้ำ การพัฒนาระบบขนส่ง และการดูแลสุขภาพของประชาชน เป็นต้น

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล, การปกครองส่วนท้องถิ่น, ความคิดเห็น

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

พัฒนาการการปกครองท้องถิ่นของไทย เริ่มต้นขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำริให้ทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองแบบใหม่ในระดับท้องถิ่นขึ้นในปี พ.ศ. 2440 เรียกว่า “สุขาภิบาลกรุงเทพ” จากการที่พระองค์ท่านเสด็จประพาสยุโรปและประเทศเพื่อนบ้านที่เคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษหลายครั้ง ทำให้ทรงสังเกตเห็นถึงบทบาทของหน่วยงานปกครองท้องถิ่นในการดูแลท้องถิ่นในประเทศเหล่านั้น หน้าที่สำคัญของเขตสุขาภิบาลกรุงเทพมหานคร คือ การรักษาความสะอาดในชุมชน ปรับปรุงและก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะในชุมชน เช่น ถนน ไฟถนน สวนสาธารณะ สนามกีฬา เป็นต้น ซึ่งเป็นธรรมชาติขององค์กรปกครองท้องถิ่นที่ดำเนินการโดยข้าราชการ (Local Government by Government Official) ต่อมาในปีพ.ศ. 2448 เกิดสุขาภิบาลท่าฉลอม และในปี พ.ศ. 2451 มีการตราพระราชบัญญัติ จัดการสุขาภิบาล ร.ศ. 127 ให้มีการจัดตั้งสุขาภิบาลในหัวเมืองต่างๆ ทั่วประเทศ (ธเนศวร์ เจริญเมือง , 2550,

หน้า 88-90) ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระองค์ได้ทดลอง จัดตั้งสภาประชาธิปไตยในระดับชาติ เรียกว่า “ดุสิตธานี” ซึ่งถือเป็นการทดลองปกครองส่วนท้องถิ่น ขึ้นในเมืองไทยนั่นเอง (นรนิติ เศรษฐบุตร, 2550)

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อทำการศึกษาบทเรียนจากประเทศเพื่อนบ้าน เรียกว่า คณะกรรมการจัดการประชาภิบาล ผลการศึกษาพบว่าควรจัดตั้งเทศบาลขึ้นมา สาเหตุที่พระองค์ทรงเตรียมจัดตั้งเทศบาล เพราะทรงเห็นว่าประชาชนไทยควรจะได้ฝึกฝนควบคุมกิจการของท้องถิ่น ก่อนที่พวกเขาจะควบคุมกิจการของรัฐในระบบรัฐสภาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พระองค์ทรงพระราชทานสัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์นิวยอร์ก ไทม์ เมื่อ 28 เมษายน พ.ศ. 2474 (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2550) ว่า “ข้าพเจ้าเห็นว่าสิทธิเลือกตั้งของประชาชนควรจะเริ่มต้นที่การปกครองท้องถิ่นใน รูปเทศบาล ข้าพเจ้าเชื่อว่าประชาชนควรมีสิทธิมีเสียงในกิจการท้องถิ่นก่อน เราพยายามให้การศึกษาเรื่องนี้แก่เขา ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการผิดพลาดถ้าเราจะมีการปกครองระบอบรัฐสภาก่อน ก่อนที่ประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้ และมีประสบการณ์อย่างดีเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น” ในปี พ.ศ. 2475 เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คณะราษฎร์ได้มีการตราพระราชบัญญัติ ระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 และกำหนดให้เทศบาลเป็นองค์กรบริหาร รูปหนึ่งของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และมีพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ให้มี เทศบาล 3 แบบ คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล เริ่มต้นที่ยกฐานะสุขาภิบาล 35 แห่ง ที่มีอยู่ขึ้นเป็นเทศบาล แล้วจัดตั้งเพิ่มเติม โดยในปี พ.ศ. 2488 เทศบาลทั่วประเทศมีจำนวน 117 แห่ง โดยเทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นองค์การที่มีงบประมาณ ทรัพย์สิน และเจ้าหน้าที่ ของตนเอง และมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติงานในเขตท้องถิ่นนั้นตามกฎหมายระบุ (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2550) ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 พระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ. 2486 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ขึ้นใช้แทนกฎหมายเก่าทั้งหมด ซึ่งประเทศไทยได้ใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เป็นหลักมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมอยู่เป็นระยะจนถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไป ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ให้ความสำคัญกับรูปแบบการปกครองตนเองของท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า วิวัฒนาการรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทยมีการพัฒนา ตามลำดับ โดยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลมีความสำคัญอย่างมาก เพราะถือว่าจัดตั้งขึ้น ในเขตชุมชนที่มีความเจริญ และมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด งานส่วนใหญ่ของเทศบาล เป็นการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ทำให้เทศบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจปกครองตนเองที่สมบูรณ์ที่สุดและมีความเป็นประชาธิปไตยใกล้เคียงกับ ความสมบูรณ์แบบอย่างที่สุด ถึงแม้ว่าการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลจะเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่มีวิธี การปกครองตนเองตามแนวทางของการกระจายอำนาจเพื่อแบ่งเบา ภาระของรัฐบาลมายาวนาน แต่ก็ยังพบว่ามีข้อจำกัด อุปสรรค และปัญหาในการดำเนินงาน โดยทั่วไปอยู่หลายประการ (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2550)

ธรรมาภิบาลถือเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงาน และการปกครองในปัจจุบัน เพราะ โลกปัจจุบันให้ความสนใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์ และธรรมาภิบาล หรือการบริหารจัดการที่ดีมากขึ้น แทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อน เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจ การสื่อสาร และการกระทำในพื้นที่หนึ่งๆ มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่ออีกพื้นที่หนึ่ง การพัฒนาทางการเมืองและการปกครองจึงให้ความสำคัญกับประชาชนมากขึ้นเรื่อยๆ หากประเทศใดต้องการการเติบโตอย่างยั่งยืน การมุ่งเน้นที่ธุรกิจหรือการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐโดยไม่คำนึงถึงสังคม ประชาชนและสิ่งแวดล้อมก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้อีกต่อไป ธรรมาภิบาลกลายเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและได้มีการนำไปปฏิบัติจริงมากขึ้น ดังนั้นธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีจึงเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐและลูกจ้างของบริษัทเอกชน เนื่องจากธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยยึดหลักการบริหารจัดการที่เป็นธรรม ซื่อสัตย์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำไป พร้อมทั้งให้คำตอบหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเต็มใจรับผิดชอบ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการรับทราบ ตัดสินใจ ดำเนินการ และประเมินผล ตลอดจนรับทราบผลการตัดสินใจร่วมกัน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2546)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้จัดให้มีรางวัลการบริหารจัดการที่ดีเป็นประจำทุกปี เพื่อสร้างแรงจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาการบริหารจัดการตามอำนาจหน้าที่ของตนเองให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยมุ่งเน้นการประเมินผลการบริหารจัดการของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการให้บริการสาธารณะที่ดี และมีคุณภาพแก่ประชาชน จากสถิติข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดี ประจำปี 2546-2552 และปี 2554 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2556)

เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย เป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แม้เทศบาลจะมีการประเมิน ITA (Integrity and Transparency Assessment) เป็นประจำทุกปีเพื่อวัดความโปร่งใสและความซื่อสัตย์ขององค์กร แต่ในช่วง 5 ปีย้อนหลัง (พ.ศ. 2563–2567) พบว่า คะแนน ITA มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงมีข้อจำกัดในการสะท้อนประสิทธิภาพการบริหารงานที่สมบูรณ์ ดังนี้ ปี 2563: 73.15 คะแนน ปี 2564: 81.49 คะแนน ปี 2565: 83.12 คะแนน ปี 2566: 98.50 คะแนน ปี 2567: 95.26 คะแนน จากข้อมูลพบว่าแม้คะแนน ITA จะเพิ่มขึ้นเกือบ 25 คะแนนในระยะเวลา 4 ปี (2563–2566) แต่ในปี 2567 คะแนนกลับลดลงเล็กน้อย สะท้อนถึง ความไม่แน่นอน และ ข้อจำกัดของกรอบการประเมิน ITA ที่มุ่งเน้นเฉพาะ "ความโปร่งใส" และ "ความซื่อสัตย์" เท่านั้น ขณะที่การบริหารงานท้องถิ่นจำเป็นต้องครอบคลุมมิติที่ซับซ้อนและหลากหลายยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2568) ITA เป็นเครื่องมือประเมินที่เน้น ความโปร่งใส ผ่านการเปิดเผยข้อมูล และ ความซื่อสัตย์ ผ่านการป้องกันการทุจริต แม้เทศบาลเมืองเลยจะได้คะแนน ITA สูงขึ้นต่อเนื่อง แต่คะแนนเหล่านี้ ไม่สามารถสะท้อนประสิทธิภาพในมิติอื่นๆ ที่สำคัญได้

จากที่กล่าวมาผู้วิจัย มีความต้องการศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยนำหลักธรรมาภิบาล 10 หลัก ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ มาใช้เป็นกรอบวิจัยแทน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบด้านและเสนอแนวทางพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย เพื่อช่วยประเมินว่าเทศบาลเป็นองค์กรที่ "ดีครบทุกด้าน" หรือไม่ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมแก่ผู้บริหารเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล อันจะส่งผลต่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดีในภาพรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารตามการนำหลัก ธรรมาภิบาล ไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลเลย จังหวัดเลย จำนวน 15,848 ราย (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขต เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1960) จำนวน 390 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ (1) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลบางประการของผู้ตอบแบบสอบถาม คำตอบมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ถามเกี่ยวกับ สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ (2) เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในหลักธรรมาภิบาล 10 หลัก คือ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักภาระรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ จำนวน 50

ตอนที่ (3) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย เป็นคำถามแบบปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ประชาชนที่มี สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลยแตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง ถึง นายกเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของประชาชนในเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

4.2 ผู้วิจัยได้รับแบบตอบรับในการขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม และผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม ให้แก่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามวิจัยในครั้งนี้

4.3 ผู้วิจัยคอยตรวจสอบข้อมูลของแบบสอบถามที่ได้รวบรวมไว้

4.4 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ รวบรวมข้อมูลทั้งหมด เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.5 การวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นองค์รวมและสมบูรณ์ที่สุด ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารทางวิชาการต่างๆ เช่น บทความ หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ เอกสารเผยแพร่ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยผลโครงการครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

5.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ใช้หาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (percentage)

5.2 วิเคราะห์การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยพิจารณาจากขอบเขตของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการแบบสอบถามผลที่ได้จากการแปลผล ดังนี้ (สำเริง จันทร์สุวรรณ, 2547)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตาม สถานภาพ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ใช้สถิติทดสอบค่าที (Independent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

5.4 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประมาณ วิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ และพรรณนาวิเคราะห์ นำเสนอแบบบรรยายความเรียง เพื่อให้ทราบประสิทธิผลของตัวชี้วัดที่ได้ศึกษา เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการนำพัฒนาต่อยอด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

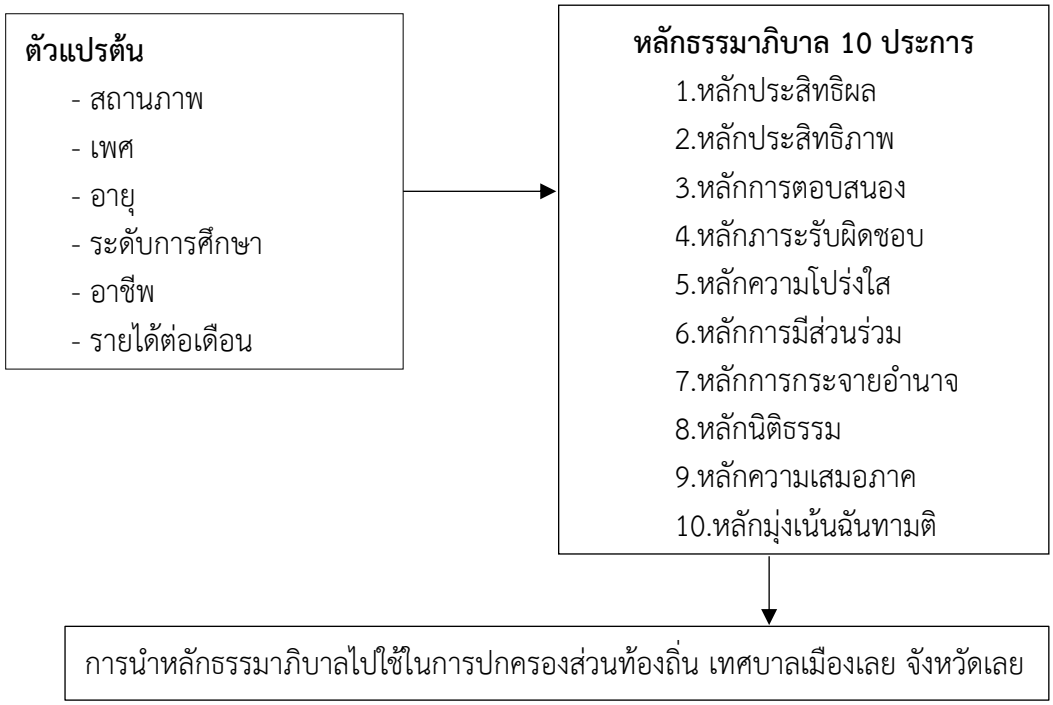

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพคือ สมรส คิดเป็นร้อยละ 78.97 เป็นเพศชาย จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 54.62 มีอายุ 31 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 70.00 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.33 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 42.56 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.33

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลยโดยภาพรวม

ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านหลักประสิทธิผล	3.43	0.82	มาก
2. ด้านหลักประสิทธิภาพ	3.35	0.87	ปานกลาง
3. ด้านหลักการตอบสนอง	3.58	0.73	มาก
4. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ	3.79	0.41	มาก
5. ด้านหลักความโปร่งใส	3.05	0.43	ปานกลาง
6. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.80	0.68	มาก
7. ด้านหลักการกระจายอำนาจ	4.17	0.47	มาก

ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
8. ด้านหลักนิติธรรม	4.02	0.54	มาก
9. ด้านหลักความเสมอภาค	4.08	0.55	มาก
10. ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ	3.66	0.70	มาก
รวม	**3.69**	**0.38**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.69) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ($\overline{X}$ =4.17) รองลงมา คือ ด้านหลักความเสมอภาค ($\overline{X}$ = 4.08) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\overline{X}$ = 3.05) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ด้านหลักประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.43) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานราชการมีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.51) รองลงมา คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานราชการมีการติดตาม ประเมินผลและพัฒนา ปรับปรุง อย่างต่อเนื่องในด้านประสิทธิผลของการดำเนินงานและเป็นระบบในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.45) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านพอใจกับผลลัพธ์ที่ได้รับจากการบริการของหน่วยงานราชการในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.36)

2. ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.35) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานราชการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าให้เกิดประสิทธิภาพในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.46) รองลงมา คือ ท่านมีความเชื่อมั่นในความสามารถของหน่วยงานในการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.42) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.27)

3. ด้านหลักการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.58) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับบริการที่มีให้ในระดับใด ($\overline{X}$ = 4.32) รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าหน่วยงานมีการปรับปรุงบริการตามความคาดหวังของประชาชนในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.45) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานสามารถให้บริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.36)

4. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.79) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านพอใจกับการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของหน่วยงานในระดับใด ($\overline{X}$ = 4.11) รองลงมา คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการแสดงความรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของตนเองในระดับใด ($\overline{X}$ = 4.06) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการจัดการกับข้อผิดพลาดในการทำงานอย่างเหมาะสมในระดับใด ($\overline{X}$ = 2.87)

5. ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.05) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.36) รองลงมา คือ ท่านมีความเชื่อมั่นในความโปร่งใสของการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.28) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านพอใจกับการชี้แจงข้อมูลของหน่วยงานเมื่อมีข้อสงสัยในระดับใด ($\overline{X}$ = 2.77)

6. ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.80) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีความเชื่อมั่นในความสามารถของหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือกับประชาชนในระดับใด ($\overline{X}$ = 4.46) รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าหน่วยงานมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.73) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างจริงจังในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.54)

7. ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.17) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีความเชื่อมั่นว่าหน่วยงานท้องถิ่นสามารถตัดสินใจและดำเนินการได้อย่างอิสระตามความต้องการของชุมชนในระดับใด ($\overline{X}$ = 4.32) รองลงมา คือ ท่านคิดว่าการกระจายอำนาจช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มี

ผลกระทบต่อชีวิตของตนในระดับใด ($\overline{X}$ = 4.23) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจในชุมชนของท่านในระดับใด ($\overline{X}$ = 4.04)

8. ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.02) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการใช้อำนาจตามกฎหมายอย่างเป็นธรรมในระดับใด ($\overline{X}$ = 4.11) รองลงมา คือ ท่านพอใจกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานในระดับใด ($\overline{X}$ = 4.02) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีความเชื่อมั่นในความยุติธรรมของการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.96)

9. ด้านหลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.08) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการคำนึงถึงความหลากหลายของประชาชนในการให้บริการในระดับใด ($\overline{X}$ = 4.19) รองลงมา คือ ท่านพอใจกับการไม่แบ่งแยกในการให้บริการของหน่วยงานในระดับใด ($\overline{X}$ = 4.12) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านเห็นว่าหน่วยงานมีการให้บริการอย่างเท่าเทียมกันในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.98)

10. ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.66) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการส่งเสริมการปรึกษาหารือและหาข้อสรุปที่เป็นฉันทามติระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.96) รองลงมา คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการสื่อสารผลการหาข้อตกลงให้ประชาชนทราบในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่าการตัดสินใจของหน่วยงานสะท้อนถึงความต้องการและข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในระดับใด ($\overline{X}$ = 3.52)

3. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย	สถิติที่ใช้	p-value	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ต่างกัน	One-Way ANOVA	0.003*	√	
2. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลยจังหวัดเลย ต่างกัน	t-test	0.796		√
3. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลยจังหวัดเลย ต่างกัน	One-Way ANOVA	0.005*	√	
4.ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ต่างกัน	One-Way ANOVA	0.087		√
5. ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลยจังหวัดเลย ต่างกัน	One-Way ANOVA	0.072		√

สมมติฐานการวิจัย	สถิติที่ใช้	p-value	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
6.ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ต่างกัน	One-Way ANOVA	0.921		√

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมประชาชนที่มีสถานภาพ อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ไม่แตกต่าง

4. ข้อเสนอแนะแนวทางของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย ได้แก่ ควรมีวิธีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความคุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ที่ใช้งานง่ายและรวดเร็ว ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบริการต่างๆ เช่น การรักษาความสะอาด การบำรุง รักษาทางน้ำ การพัฒนาระบบขนส่ง และการดูแลสุขภาพของประชาชน จัดเวทีประชาคมในระดับชุมชนและเขตเทศบาล เพื่อให้ประชาชนสะท้อนปัญหาและข้อเสนอแนะ เปิดให้ชาวบ้านร่วมสังเกตการณ์ในการจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจรับงาน และการอนุมัติงบประมาณ และพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความสามารถในด้านกฎหมาย งบประมาณ และการบริหารงานสาธารณะ

อภิปรายผล

ผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ รองลงมา คือ ด้านหลักความเสมอภาค และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาล เช่น ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า และหลักนิติธรรมในการบริหารงาน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการบริหารที่ดี เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลยอาจส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เช่น การจัดเวทีประชาคม การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความต้องการของชุมชน เป็นต้น มีระบบการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ เช่น ผ่านเว็บไซต์ ป้ายประกาศ หรือสื่อท้องถิ่น ทำให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานได้ เจ้าหน้าที่และผู้บริหารของเทศบาลปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน การให้บริการประชาชนของเทศบาลเมืองเลยอาจมีคุณภาพสูง รวดเร็ว เป็นธรรม และเข้าถึงได้ ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจในระบบการบริหารงาน จึงทำให้ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของโกวิทย์ พวงงาม (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การที่องค์กรหนึ่งมีพื้นที่อาณาเขตของตนเองมีประชากรและมีรายได้ตามที่หลักเกณฑ์กำหนด มีอำนาจและมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลัง รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชุมชนหรือการมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเองโดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของชนิดาภา สวนโต และพิชัยรัฐ หมื่นด้วง (2567) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.64) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ

หลักการตอบสนอง ($\overline{X}$ = 4.24) รองลงมาคือ ด้านหลักประสิทธิภาพ ($\overline{X}$ = 4.16) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านหลักความเสมอภาค ($\overline{X}$ = 3.53) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทางเทศบาลตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสม เช่น มีการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส และตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ในการบริหารจัด การจำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของพีระ พันธุ์งาม (2561) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังช้าย อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังช้าย มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมากพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยพบว่า อันดับที่ 1 ด้านหลักความคุ้มค่า อันดับที่ 2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม อันดับที่ 3 ด้านหลักนิติธรรมอันดับที่ 4 ด้านหลักคุณธรรม อันดับที่ 5 ด้านหลักความโปร่งใส และอันดับที่ 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลวังช้ายมีผู้บริหารที่มีความสามารถบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้ครบถ้วนทุกด้าน ประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบมองเห็นภาพของการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมย่อมส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นและประชาชนทำให้ชุมชนอยู่ดีมีสุขและเป็นที่ยอมรับ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิศักดิ์ เพียรจิตร (2564) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหมอนนาง ในภาพรวมแล้วทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม และสุดท้ายคือด้านหลักนิติธรรมตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรส หรือมีครอบครัวมักมีความรับผิดชอบต่อคนในครอบครัว เช่น ลูก หรือคู่สมรส ทำให้พวกเขาให้ความสำคัญกับเรื่องที่เกี่ยวกับสวัสดิการ การศึกษา การแพทย์ และการบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ จึงอาจให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลด้าน “ความคุ้มค่า” และ “ความรับผิดชอบ” ของผู้บริหารมากกว่ากลุ่มอื่น ผู้ที่มีสถานภาพโสด อาจให้ความสำคัญกับความโปร่งใส ความเท่าเทียม และโอกาสในการมีส่วนร่วม เนื่องจากอาจมีเวลามากกว่าในการติดตามข่าวสารหรือเข้าร่วมกิจกรรมของท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของกิตติ์รวี เลขะกุล (2561) ที่ได้กล่าวมาจุดหมายปลายทางการบริหารก็เพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง การบริหารงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ในเชิงเป้าประสงค์เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการพัฒนาการบริหารหรือการปรับปรุงการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพหรือมีขีดความสามารถสูง การบริหารจัดการแบบบูรณาการที่คำนึงถึงเป้าหมายและความต้องการของประชาชนการประสานงานระหว่างทุกส่วนที่เกี่ยวข้องจะช่วยนำไปสู่ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างมี เอกภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนโดยรวมต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของวิชชุกร นาคธน (2549) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการ ปกครองประเทศ โดยรัฐบาลกระจายอำนาจการบริหารจัดการเกี่ยวกับภารกิจการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยมีกฎหมายให้อำนาจสามารถดำเนินกิจกรรมและบริการสาธารณะบางอย่างที่จำเป็นและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นภายใต้หลักของความยืดหยุ่น คล่องตัวและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลอยไพลิน ต้นเจริญพงศ์ และนัทนิชา โชติพิทยานนท์ (2566) วิจัยเรื่อง ทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งสำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลัก

ธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชตีนุช ไขศรี (2566) วิจัยเรื่อง ธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี พบว่าสถานภาพของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ที่แตกต่างกันมีระดับความเห็นต่อธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานในภาพรวมที่ไม่แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05

2.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุอาจมีประสบการณ์และความคุ้นเคยกับรูปแบบการบริหารในอดีต ทำให้มองเห็นคุณค่าของหลักธรรมาภิบาลแตกต่างจากคนรุ่นใหม่ที่อาจคาดหวังความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมมากกว่า วัยทำงานอาจให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ขณะที่วัยรุ่นอาจสนใจเรื่องความยุติธรรม การมีส่วนร่วม และความโปร่งใสในการบริหารงานมากกว่า คนรุ่นใหม่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านโซเชียลมีเดียได้รวดเร็ว จึงอาจรับรู้และวิจารณ์การบริหารของท้องถิ่นได้อย่างทันสถานการณ์มากกว่าคนรุ่นเก่าที่พึ่งพาสื่อดั้งเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงันทินี ภูธรรมะ (2563) วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในหน่วยงานที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระชัยณรงค์ กนฺตสีโล (อินทร์แก้ว) (2562) วิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโมถ่าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโมถ่าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มี อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.3 ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ไม่แตกต่าง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ของการบริหารที่โปร่งใส เป็นธรรม และมีส่วนร่วม มากกว่าปัจจัยส่วนบุคคล หรืออาจเนื่องจากประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่คล้ายคลึงกัน และมีประสบการณ์ตรงกับการบริหารในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งส่งผลให้มีทัศนคติในทิศทางเดียวกัน และอาจเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงานในรูปแบบเดียวกัน และมีประสบการณ์ตรงจากการบริหารของผู้บริหารท้องถิ่นชุดเดียวกัน ทำให้มีทัศนคติและการรับรู้ต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ไม่แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนัช ผลแสง และบุญเหลือ บุบผามาลา (2565) วิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกลางใหญ่อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกลางใหญ่อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพพบว่าประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชิษณุพงศ์ อ่อนศิริ และชาญยุทธ หาญชนะ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และระดับตำแหน่ง โดยภาพรวมพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และระดับตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ของผู้บริหารเทศบาลเมืองเลยโดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.69) โดยด้านที่ได้คะแนนสูงสุดคือ “การกระจายอำนาจ” รองลงมาคือ “ความเสมอภาค” และด้านที่ต่ำสุดคือ “ความโปร่งใส” เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า “สถานภาพและอายุ” ที่ต่างกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (0.05) ขณะที่ “เพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้” ไม่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความโปร่งใส โดยพัฒนาเว็บไซต์เทศบาลให้ทันสมัย และใช้งานง่าย มีระบบร้องเรียนออนไลน์ ระบบติดตามเรื่องร้องเรียน และระบบ E-Service สำหรับการบริการประชาชน และใช้ระบบกล้องวงจรปิดและการรายงานแบบเรียลไทม์ในโครงการสาธารณะ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การก่อสร้าง

1.2 เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ โดยจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลผ่านเว็บไซต์หรือเพจเฟซบุ๊กอย่างสม่ำเสมอ เช่น งบประมาณ รายรับ-รายจ่าย แผนพัฒนา และโครงการต่าง ๆ และจัดตั้ง “ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล” ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็ว

1.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น เปิดเวทีประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนดำเนินโครงการสำคัญ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล และสนับสนุนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภาคประชาชน หรือ “ชมรมคนดูเทศบาล”

1.4 พัฒนาศักยภาพบุคลากร เช่น จัดอบรมเจ้าหน้าที่ให้เข้าใจเรื่องธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และการตรวจสอบได้

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

2.2 ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาเทศบาล ข้าราชการและประชาชน เกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

2.3 ควรการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

กิตติ์รวี เลขะกุล. (2561). *ธรรมาภิบาลวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของเทศบาลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย*. (ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่).

โกวิทย์ พวงงาม. (2552). *การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. พิมพ์ครั้งที่ 7 ปรับปรุง ใหม่. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ชนิดาภา สวนโต และพิชัยรัฐ หมื่นด้วง. (2567). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

ชตีนุช ไขศรี. (2566). *ธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

ชิษณุพงศ์ อ่อนศิริ และชาญยุทธ หาญชนะ. (2565). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2550). *การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น : อีกมิติหนึ่งของอารยธรรมโลก*. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

พีระ พันธุ์งาม. (2561). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้าย อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง , *วารสารบัณฑิตศาส์นมหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย, 16*(1), 229-247.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2546). ธรรมาภิบาล: หลักการเพื่อการบริหารรัฐกิจแนวใหม่. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, ปี 2546.

นรนิติ เศรษฐบุตร, (2550). *รัฐธรรมนูญกับการเมืองไทย.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วุฒิศักดิ์ เพียรจิตร. (2564). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

วิชชุกร นาคธน. (2549). *ระบบการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สำนักงานสถิติจังหวัดเลย. (2563). *รายงานสถิติจังหวัดเลย พ.ศ. 2562.* สำนักงานสถิติจังหวัดเลย.
Yamane, Taro. (1960). *Statistics; An Introductory Analysis*. New York University. (886)

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 303 - 313 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

The development of information technology personnel In loei provincial prison

Thanakit Noibungkha [1*] and Chanyut Hanchana [2]

[1, 2] Pitchayabundit College.

* Corresponding author. E-mail: thanakrit12122526@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the level of development of IT personnel in Loei Provincial Prison, 2) compare the level of development of IT personnel in Loei Provincial Prison classified by gender, age, education level, work experience, and average monthly income, and 3) study the recommendations for development of IT personnel in Loei Provincial Prison. The population used in this research was 70 personnel of Loei Provincial Prison, who were studied from the entire population. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used for analysis were number, percentage, mean, standard deviation, and data analysis for hypothesis testing using t-test and F-test.

The research results found that:

1. The overall development of IT personnel of Loei Provincial Prison is at a high level (μ = 4.27). When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was IT readiness (μ = 4.50), followed by work efficiency (μ = 4.47), and the aspect with the lowest average value was the potential to apply IT in work (μ = 3.93).

2. The results of the comparison of the level of IT personnel development of Loei Provincial Prison classified by gender, age, education level, work experience, and average monthly income, overall, found that personnel of different ages had different opinions on the development of IT personnel of Loei Provincial Prison, with statistically significant differences at the 0.05 level. Personnel of different genders, education levels, work experience, and average monthly income had different opinions on the development of IT personnel of Loei Provincial Prison, with no differences.

3. Recommendations for the development of IT personnel of Loei Provincial Prison include training in cybersecurity to ensure that personnel understand how to protect their data from being attacked or hacked.

Keywords: Development, Human Resources, Information Technology

Received 21 March 2026; **Revised** 1 April 2026; **Accepted** 18 April 2026

การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย

ธนกฤต น้อยบุ่งค้า [1*] และ ชาญยุทธ หาญชนะ [2]
[1, 2] วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
[*] Corresponding author. E-mail: thanakrit12122526@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย 2) เปรียบเทียบระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของของเรือนจำจังหวัดเลย จำนวนทั้งหมด 70 คน ซึ่งผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติค่า (t-test) และใช้สถิติเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.27) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (μ = 4.50) รองลงมา คือ ด้านประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน (μ = 4.47) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศักยภาพในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน (μ = 3.93)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวม พบว่าบุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย แตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนบุคลากรที่มีเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย แตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย ได้แก่ ฝึกอบรมในด้านการรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity) เพื่อให้บุคลากรเข้าใจถึงวิธีการป้องกันข้อมูลจากการถูกโจมตีหรือถูกแฮ็ก

คำสำคัญ: การพัฒนา, บุคลากร, เทคโนโลยีสารสนเทศ

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ในปัจจุบันมีเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีความก้าวหน้าและเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตและการประกอบธุรกิจของคนอย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจกระบวนการผลิต การค้าการบริการและกระบวนการทางสังคม รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้องค์การต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนองค์การเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยเฉพาะในภาครัฐได้มีการออกพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระ บบดิจิทัล พ.ศ.2562 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดขั้นตอนหนึ่งในการบริหาร และมีผลอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์การสมัยใหม่ ซึ่งก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล และมีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆมาปรับใช้ในองค์การมากมาย การดำเนินการด้านการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์จึงต้องมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมบุคลากรทุกประเภทและทุกระดับในองค์การให้มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี (นิตยา สุริน, 2562)

การพัฒนาทักษะความรู้เป็นอีกหัวใจสำคัญของแรงงานในปัจจุบันที่ต้องพัฒนาและเพิ่มศักยภาพรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วรวมทั้งการแข่งขันในตลาดงาน ด้วยล่าสุด“แมนพาวเวอร์กรุ๊ปประเทศไทย” ได้ทำการสำรวจการพัฒนาและเพิ่มทักษะในการทำงานจากกลุ่มแรงงาน 1,233 คน ทั้งนี้ผลสำรวจชี้ 3 อันดับแรกมาแรงที่ต้องอัพสกิลได้แก่ การเพิ่มทักษะในด้านภาษา 65% รองลงมาการเพิ่มทักษะในการแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน 55% และอันดับสามการเพิ่มทักษะในการเจรจาต่อรองและการโน้มน้าวใจ 50% เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเนื่องจากในปัจจุบันการทำงานมีการแข่งขันสูงผลสำรวจชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของทักษะที่แรงงานต้องการพัฒนาองค์ความรู้และเพิ่มเติมทักษะในแต่ละด้านบรรลุทั้งวัตถุประสงค์ส่วนตนและขององค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างได้อย่างทันท่วงทีเพื่อให้พร้อมขับเคลื่อนองค์กรก้าวข้ามทุกอุปสรรคและบรรลุเป้าหมายดังนั้นถึงเวลาที่แรงงานจะสร้างเสริมประสบการณ์ให้มีความโดดเด่นและได้เปรียบคู่แข่งเพราะทรัพยากรบุคคลจะเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรสู่อนาคตต่อไป (แมนพาวเวอร์กรุ๊ปประเทศไทย, 2564)

เรือนจำเป็นสถานที่ที่ถูกปิดกั้นจากสังคมภายนอกชีวิตที่หมดซึ่งอิสรภาพถูกตัดขาดจากโลกภายนอกอยู่กันอย่างแออัดภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ อาหารมีอย่างจำกัดทำทุกอย่างภายใต้กรอบของเวลาถึงแม้คนเราจะมีเวลา 24 ชั่วโมงเท่ากันแต่ภายในเรือนจำเหล่าผู้ต้องขังหรือที่เรียกกันว่านักโทษกลับมีเวลาถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนแบบเดิมซ้ำๆ ทุกวันไม่มีสิทธิ์ทำอย่างอื่นนอกเหนือจากที่ทางเรือนจำได้กำหนดและวางกฎระเบียบไว้อย่างชัดเจนสำหรับกิจวัตรประจำวันความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังโดยมีกลุ่มคนอีกหนึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับเรือนจำและต้องใช้ชีวิตอยู่ภายในเรือนจำทั้งที่ไม่ได้กระทำผิดแต่เป็นหน้าที่ของเขาเหล่านั้นที่ต้องปฏิบัติงานภายใต้ความเสี่ยงความตรากตรำในสถานที่ที่ไม่น่าอภิรมย์ท่ามกลางผู้ต้องขังเป็นร้อยเป็นพันคนกลุ่มคนเหล่านั้นคือเจ้าพนักงานเรือนจำหรือที่เรียกกันว่า"ผู้คุม"ลักษณะงานของผู้คุมเป็นงานที่ต้องปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมงอย่างต่อเนื่องไม่สามารถปฏิเสธหรือผ่อนผันได้ทั้งนี้เพื่อคอยควบคุมและรักษาความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำป้องกันมิให้ผู้ต้องขังหลบหนีเพราะหากเรือนจำไม่มีความมั่นคงปลอดภัยอาจเกิดเหตุร้ายและความรุนแรงจากการแหกหักหลบหนีของผู้ต้องขังและคนที่จะได้รับอันตรายเป็นอันดับแรกก็คือผู้คุมเพราะเหตุนี้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำจึงมีความจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังรอบคอบและต้องเคร่งครัดในระเบียบวินัยเป็นอย่างยิ่งผู้คุมอยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่ออันตรายได้ตลอดเวลากับเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้เลย การบริหารและการดำเนินงานของเรือนจำอยู่ภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญที่กำหนดแนวทางในการควบคุมและดูแลผู้ต้องขังอย่างเป็นระบบ โดยกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการลงโทษ แต่ยังให้ความสำคัญกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ ภายใต้หลักการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขัง เช่น สิทธิในการได้รับอาหาร การรักษาพยาบาล และการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (จิณห์นภา รอดมี, 2553)

เรือนจำจังหวัดเลย เป็นสถานที่คุมขังที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเลย ซึ่งมีหน้าที่ดูแลผู้ต้องขังที่ถูกตัดสินโทษตามกฎหมายในเขตพื้นที่จังหวัดเลย โดยทั่วไปแล้วเรือนจำจะมีการจัดการให้ผู้ต้องขังได้รับการฟื้นฟูและปฏิบัติตามกฎระเบียบ รวมถึงการให้การศึกษาและการฝึกอาชีพเพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถกลับสู่สังคมได้ในอนาคต ในปัจจุบันจากภาระงานที่มีลักษณะพิเศษของบุคลากรในเรือนจำจังหวัดเลย จากจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มสูงขึ้นจนเกิดปัญหาสภาวะนักโทษล้นคุกหรือผู้ต้องขังล้นเรือนจำ และจากปัญหาการบริหารงานทรัพยากรบุคคลขององค์กรราชทัณฑ์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการทำงานของบุคลากรภายในเรือนจำจังหวัดเลย เป็นไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาพบว่าโครงการส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีแผนการดำเนินงานที่เป็นระบบ หากแต่เป็นภารกิจของงานในแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร เช่น กิจกรรมให้ความรู้ การจัดทำมาตรฐานจริยธรรมในแต่ละสายงานโครงการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านการวิจัย โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้าน ทัณฑปฏิบัติ ฯลฯ ซึ่งยังไม่ปรากฏแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานเป็นมืออาชีพโดยรวมแต่อย่างใด (เรือนจำจังหวัดเลย, 2568)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย เช่น ด้านความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการพัฒนาความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ทราบถึงระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยสามารถ นำไปกำหนดแนว

ทางการพัฒนาและปรับปรุงให้การปฏิบัติงานของบุคลากรภายในเรือนจำจังหวัดเลย ในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์ต่อเนื่องในการบริหารงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของเรือนจำจังหวัดเลย จำนวนทั้งหมด 70 คน ซึ่งผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมด (เรือนจำจังหวัดเลย, 2568)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย โดยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 5 ข้อ โดยสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยเป็นแบบปลายปิด (Close ended question) ให้เลือกตอบในช่องที่กำหนด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ด้านการพัฒนาความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ด้านศักยภาพในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน และ 4) ด้านประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ลักษณะของแบบสอบถาม จะมีคำตอบให้เลือกโดยใช้มาตรฐานวัดแบบลิเคิร์ท (Likert – type Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย โดยเป็นแบบคำถามปลายเปิด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 บุคลากรที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยพิชญบัณฑิต ถึงผู้บริหารของเรือนจำจังหวัดเลย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรของเรือนจำจังหวัดเลย จำนวนทั้งหมด 70 คน

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้บุคลากรในเรือนจำจังหวัดเลย พร้อมทั้งชี้แจงเกี่ยวกับการวิจัยประโยชน์ต่าง ๆ ตอบแบบสอบถามแล้วเก็บรวบรวมกลับคืนมาในวันเดียวกัน

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยพิชญบัณฑิต ถึงผู้บริหารของเรือนจำจังหวัดเลย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรของเรือนจำจังหวัดเลย จำนวนทั้งหมด 70 คน

5.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้บุคลากรในเรือนจำจังหวัดเลย พร้อมทั้งชี้แจงเกี่ยวกับการวิจัยประโยชน์ต่าง ๆ ตอบแบบสอบถามแล้วเก็บรวบรวมกลับคืนมาในวันเดียวกัน

5.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน และค่าร้อยละ

6.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.3 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม สำหรับเปรียบเทียบระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย ที่จำแนกตามเพศ และใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป สำหรับการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย ที่จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบ ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ ตามวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

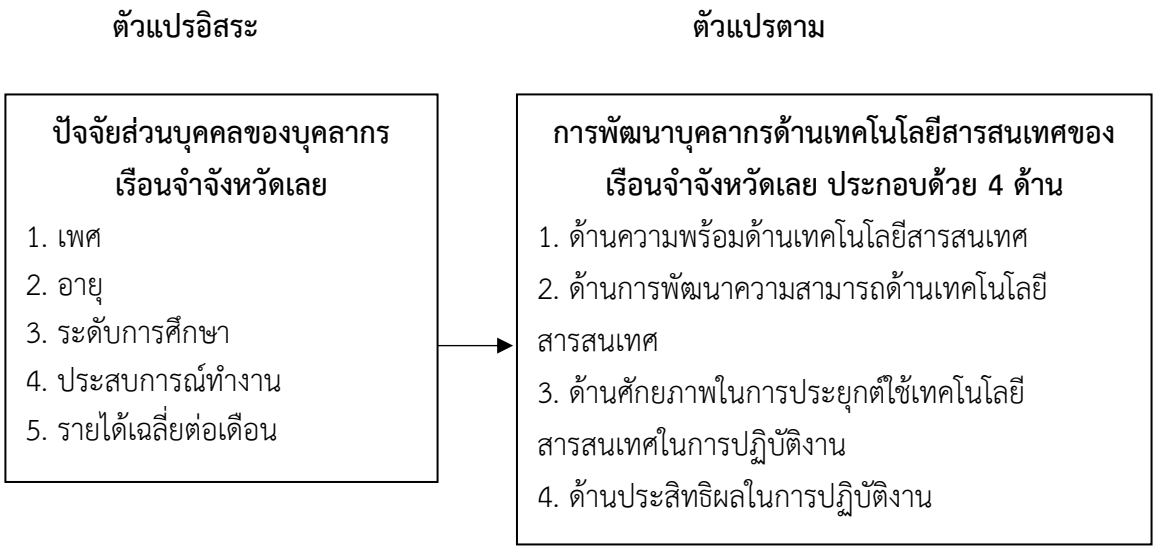

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 80.00 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.57 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.71 มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.14 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.43

2. การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย

ตารางที่ 1 การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย โดยภาพรวม

การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของเรือนจำจังหวัดเลย	μ	σ	แปลผล
1. ด้านความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.50	0.31	มาก
2. ด้านการพัฒนาความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.13	0.31	มาก
3. ด้านศักยภาพในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน	3.93	0.56	มาก
4. ด้านประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน	4.47	0.50	มาก
รวม	**4.27**	**0.34**	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.27) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (μ = 4.50) รองลงมา คือ ด้านประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน (μ = 4.47) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศักยภาพในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน (μ = 3.93) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ด้านความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.50) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 6. เรือนจำมีการประเมินเครื่องคอมพิวเตอร์ เซิร์ฟเวอร์ และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่รองรับการใช้งานในระดับที่ต้องการหรือไม่ รวมถึงการอัปเกรดอุปกรณ์ให้ทันสมัย (μ = 4.71) รองลงมา คือข้อ 2. เครื่องมือและอุปกรณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน (μ = 4.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 4. เรือนจำจัดการโปรแกรมสำหรับใช้ในการปฏิบัติงานที่ใช้งานได้ง่าย (μ = 3.97)

2. ด้านการพัฒนาความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.13) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 12. มีการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกันในทีม โดยจัดอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือการสื่อสารออนไลน์ เช่น Microsoft Teams, Zoom หรือ Google Meet เป็นต้น (μ = 4.91) รองลงมา คือ ข้อ 17. เรือนจำมีการปรับปรุงกระบวนการภายในเรือนจำโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การนำระบบอัตโนมัติมาช่วยในการจัดการเอกสาร การติดตามผลการทำงาน หรือการสื่อสารภายในองค์กรผ่านเครื่องมือดิจิทัล (μ = 4.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 15. เรือนจำมีการสำรวจความต้องการในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง (μ = 1.61)

3. ด้านศักยภาพในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 3.93) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 20. มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการข้อมูล, ควบคุมความปลอดภัย, และการประมวลผลข้อมูลต่างๆ เช่น ระบบติดตามตัวนักโทษ ระบบการคัดกรองข้อมูล หรือการจัดการเอกสารดิจิทัล (μ = 4.40) รองลงมา คือ ข้อ 23. มีการติดตามผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในแต่ละขั้นตอนการทำงาน เพื่อหาจุดอ่อนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (μ = 4.31) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 24. บุคลากรทุกระดับได้รับการอบรมเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และวิธีการป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์ เช่น การป้องกันไวรัส, การรักษาความลับข้อมูล, และการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง (μ = 1.73)

4. ด้านศักยภาพในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.47) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 29. เจ้าหน้าที่ของเรือนจำสามารถได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเรียนรู้การใช้งานโปรแกรมหรือซอฟต์แวร์ที่จำเป็นต่อการจัดการข้อมูลและระบบต่างๆ (μ = 4.69) รองลงมา คือ ข้อ 25. การใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศช่วยให้สามารถบันทึกและติดตามข้อมูลของผู้ต้องขังได้อย่างแม่นยำ รวมถึงการจัดเก็บประวัติการเข้าพักในเรือนจำ, การฝึกอบรม, หรือการอนุญาตให้เยี่ยมเยือน โดยระบบคอมพิวเตอร์สามารถให้ข้อมูลได้ในรูปแบบที่มีประสิทธิภาพและทันเวลามากขึ้น (μ = 4.68) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 30. ระบบสารสนเทศสามารถช่วยให้การบริหารงานในเรือนจำมีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ระบบการจัดการทรัพยากร การจัดการเวลา หรือการติดตามประสิทธิผลของการทำงานในแต่ละส่วนงาน (μ = 4.16)

3. การเปรียบเทียบระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย	สถิติที่ใช้	p-value	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย แตกต่างกัน	t-test	0.614		√
2. บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย แตกต่างกัน	One-Way ANOVA	0.000*	√	
3. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย แตกต่างกัน	One-Way ANOVA	0.221		√
4. บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย แตกต่างกัน	One-Way ANOVA	0.846		√
5. บุคลากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย แตกต่างกัน	One-Way ANOVA	0.136		

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวม พบว่าบุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย แตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนบุคลากรที่มีเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย แตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย ได้แก่ 1) ฝึกอบรมในด้านการรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity) เพื่อให้บุคลากรเข้าใจถึงวิธีการป้องกันข้อมูลจากการถูกโจมตีหรือถูกแฮ็ก 2) ให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยข้อมูล 3) พัฒนาระบบที่ช่วยในการตัดสินใจ เช่น การใช้ซอฟต์แวร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินประสิทธิภาพการทำงานหรือการ

ติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากร และ 4) ตรวจสอบและอัพเกรดระบบซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับความต้องการในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

ผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รองลงมา คือ ด้านประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศักยภาพในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า คณะผู้บริหารของเรือนจำจังหวัดเลย ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในหน่วยงานต่างๆ รวมถึงเรือนจำ โดยการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการพัฒนาบุคลากรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ในเรือนจำ เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เรือนจำอาจมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการระบบภายใน เช่น การจัดการข้อมูลผู้ต้องขัง ระบบติดตามและควบคุมต่างๆ ซึ่งช่วยให้การทำงานมีความรวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น รวมถึงเจ้าหน้าที่ในเรือนจำอาจมีความตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาการทำงานและการบริหารจัดการ ทำให้มีการพัฒนาทักษะและความรู้ในด้านนี้อย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารยังให้ความสำคัญและสนับสนุนการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะส่งผลให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและสามารถใช้เทคโนโลยีในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลภัสรินทร์ ทิพย์อุทัย (2567) ศึกษาวิจัยเรื่องระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากร ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า 1) บุคลากรมีสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรู้มีสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.98 2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานและจัดสรรให้งบประมาณสนับสนุนการใช้งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรและบุคลากรควรได้รับการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย คือ การได้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มุ่งเน้นการส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานของบุคลากร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา แสงแพร และ พระครูปริยัติกาญจนกิจ (2567) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนพระพุทธศาสนาสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนาในเรือนจำ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนพระพุทธศาสนาสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนาในเรือนจำที่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.17/93.33 ตามเกณฑ์ มาตรฐาน 90/90 ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในเรือนจำ จำนวน 53 คน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการเรียนและหลังการเรียน เท่ากับ 5.93 และ 11.27 ดังนั้น ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาในเรือนจำที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับ ดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.75 (S.D. = 0.07) สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ กลั่นสกุลและ ธนสินจันทเดช (2567) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานแห่งศตวรรษที่ 21ของบุคลากรเรือนจำจังหวัดในเขต 7 ผลการศึกษาพบว่า(1) ทักษะในการปฏิบัติงานแห่งศตวรรษที่21 ของบุคลากรเรือนจำจังหวัดในเขต7 อยู่ในระดับมาก(2) ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะในการปฏิบัติงานแห่งศตวรรษที่21 ของบุคลากรเรือนจำจังหวัดในเขต 7 (3) ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานทั้ง3 ด้านคือด้านความสำเร็จ ด้านโอกาสที่จะเติบโตและก้าวหน้าในงานและด้านลักษณะงานมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับทักษะในการปฏิบัติงานแห่งศตวรรษที่21 ของบุคลากรเรือนจำจังหวัดในเขต7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.001 ส่วนด้านการยอมรับนับถือและด้านโอกาสได้รับผิดชอบไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะในการปฏิบัติงานแห่งศตวรรษที่21 ของบุคลากรเรือนจำจังหวัดในเขต7 และ(4) แนวทางการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานแห่งศตวรรษที่21 บุคลากรเรือนจำจังหวัดในเขต7 พบว่าควรมีการระ ดมสมองแบบบูรณาการอย่างสร้างสรรค์ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและให้เกียรติเพื่อนร่วมงานควรมีการปรับตัวและศึกษาเทคโนโลยีใหม่ๆเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน

2. การเปรียบเทียบระดับการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

2.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ทุกคนอาจได้รับการอบรมหรือการศึกษาที่เหมือนกันในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ความเข้าใจและมุมมองในการพัฒนาบุคลากรเป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยไม่ขึ้นอยู่กับเพศ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร เช่น เรือนจำ อาจถูกมองว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่เกี่ยวข้องกับเพศ ซึ่งทุกคนในองค์กรจึงเห็นตรงกันในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาจมีวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความสำคัญของ การพัฒนาทักษะและการทำงานร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้บุคลากรทุกคนมีความคิดเห็นที่คล้ายกันในเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น การที่บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอาจสะท้อนถึงการมีความเข้าใจและความร่วมมือในการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างจริงจังและไม่เกี่ยวข้องกับเพศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศธร ดวงศรี และโกศล สอดส่อง (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอุมาพร แม้นเหมือน พิพัฒน์ ไทยอารี (2563) วิจัยเรื่องความต้องการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของบุคลากรในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของหน่วยงานภาครัฐในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปัจจัยด้านเพศที่แตกต่างกัน มีความต้องการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของบุคลากรในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของหน่วยงานภาครัฐ ในด้านทักษะขั้นพื้นฐาน ทักษะขั้นต้นสาหรับการทำงาน และทักษะประยุกต์สำหรับการทำงานในภาพรวมไม่แตกต่าง

2.2 บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรในแต่ละช่วงอายุอาจมีประสบการณ์และทัศนคติที่แตกต่างกันต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รุ่นที่อายุน้อยกว่าอาจคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีมากกว่า ในขณะที่บุคลากรที่มีอายุมากกว่าอาจมีประสบการณ์การทำงานในรูปแบบดั้งเดิมมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้มุมมองต่อการพัฒนามีความแตกต่างกัน บุคลากรในกลุ่มอายุที่ต่างกันอาจมีความสะดวกในการเรียนรู้หรือเข้าถึงเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาขึ้นใหม่ไม่เท่ากัน เช่น บุคลากรที่อายุน้อยอาจสามารถปรับตัวและเรียนรู้เครื่องมือใหม่ๆ ได้เร็วกว่า ในขณะที่กลุ่มอายุมากอาจต้องใช้เวลาในการปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิวัฒน์ เกิดอำแพง และวลัยพร รัตนเศรษฐ (2564) วิจัยเรื่องความต้องการในการพัฒนาของบุคลากร กลุ่มบริหารงานบุคคลสำนักบริหารกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักบริหารกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีอายุ แตกต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเดือน เรือนคำ และพิชิต รัชตพิบูลภพ (2564) วิจัยเรื่องความต้องการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีผลการศึกษาเปรียบเทียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ระดับความต้องการแตกต่างกันตามอายุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทุกระดับการศึกษาในเรือนจำจังหวัดเลยมีการรับรู้ถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับที่คล้ายกัน โดยไม่ว่าระดับการศึกษาจะต่างกัน บุคลากรอาจเห็นถึงประโยชน์ที่เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถนำมาช่วยในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การจัดการข้อมูล การติดต่อสื่อสาร หรือการพัฒนาความรู้ในด้านต่างๆ อีกทั้งบุคลากรในองค์กรอาจได้รับการฝึกอบรม ที่เหมาะสม ซึ่งทำให้มีความเข้าใจในเทคโนโลยีในระดับที่ใกล้เคียงกัน แม้ว่าจะมีพื้นฐานการศึกษาที่แตกต่างกันก็ตาม นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอาจได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทุกคนสามารถปรับตัวและเข้าใจการใช้เทคโนโลยีในงานได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศธร ดวงศรี และโกศล สอดส่อง (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอวังสาม

หมอ จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุขสันต์ แซ่จ๋าว และโกศล สอดส่อง (2565) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสังกัดสำนักศาลยุติธรรม ประจำภาค 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 4 ที่จำแนกตามระดับการศึกษา บุคลากรศาลยุติธรรมในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 4 ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

2.4 บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า แม้ว่าบุคลากรจะมีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน แต่การทำงานในสภาพแวดล้อมเดียวกันอาจทำให้พวกเขามีมุมมองหรือข้อคิดในเรื่องการพัฒนาบุคลากรในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศที่อาจเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องพัฒนาร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับทุกบุคลากรในองค์กร ไม่ว่าจะมีประสบการณ์การทำงานนานหรือไม่นาน การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงานอาจเป็นสิ่งที่ทุกคนเห็นตรงกัน จึงมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน การที่ความคิดเห็นของบุคลากรไม่แตกต่างกันอาจเป็นผลจากหลายปัจจัยที่มีผลต่อการมองเห็นความสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมือนกันในทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุขสันต์ แซ่จ๋าว และโกศล สอดส่อง (2565) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสังกัดสำนักศาลยุติธรรม ประจำภาค 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 4 ที่จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน บุคลากรศาลยุติธรรมในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 4 ที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศธร ดวงศรี และโกศล สอดส่อง (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกตามอายุงาน โดยภาพรวมพบว่าอายุงาน ไม่แตกต่างกัน

2.5 บุคลากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า วัฒนธรรมขององค์กรที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรและการทำงานร่วมกัน อาจทำให้บุคลากรทุกคนมีมุมมองที่เหมือนกันในเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ว่าจะมีรายได้สูงหรือต่ำ ผู้บริหารของเรือนจำให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนา อาจทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน มีการตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาองค์กรและปรับปรุงการทำงานร่วมกันในเรือนจำ จึงอาจมีความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน การที่ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอาจสะท้อนให้เห็นถึงการมีการเตรียมการและการสนับสนุนอย่างมีประสิทธิภาพจากทั้งองค์กรและผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุมาพร แม้นเหมือน พิพัฒน์ ไทยอารี (2563) วิจัยเรื่องความต้องการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของบุคลากรในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของหน่วยงานภาครัฐในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของบุคลากรในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของหน่วยงานภาครัฐในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความต้องการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของบุคลากรในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของหน่วยงานภาครัฐไม่แตกต่าง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเกสรา บุญครอบ และภัทรนันท สุรชาตรี (2565) วิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของ บริษัท มิตซุย พรีซิสชั่นไทย จำกัดผลการเปรียบเทียบระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของ บริษัท มิตซุย พรีซิสชั่นไทยจำกัด พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ใช้ระบบคอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์ในการเก็บข้อมูลของนักโทษ เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล ประวัติการกระทำผิดและการติดตามสถานะการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งช่วยให้การตรวจสอบข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วและแม่นยำ

1.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการงานภายในเรือนจำ เช่น ระบบจัดการการเข้าถึงข้อมูล การจัดการทรัพย์สินในเรือนจำ รวมถึงการดูแลเรื่องความปลอดภัย

1.3 ให้ความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่บุคลากรในเรือนจำ เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ หรือการใช้ระบบสารสนเทศออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก รวมถึงฝึกอบรมบุคลากรด้านการรักษาความปลอดภัยข้อมูล เช่น การป้องกันการแฮกข้อมูล การใช้รหัสผ่านที่ปลอดภัย และการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่ได้รับอนุญาต

1.4 ใช้เทคโนโลยีเพื่อติดตามและตรวจสอบการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ภายในเรือนจำ เช่น ระบบการตรวจสอบโทรศัพท์มือถือ และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่อาจนำเข้าไปในพื้นที่เรือนจำ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย กับเรือนจำในจังหวัดอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเรือนจำจังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

จิณห์นภา รอดมี. (2553). *คุณภาพชีวิตของเจ้าหน้าที่เรือนจำ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปัตตานี ยะลานราธิวาส. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,* มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

จันทิมา แสงแพร และ พระครูปริยัติกาญจนกิจ. (2567). *การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนพระพุทธศาสนา. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต,* มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

นิตยา สุริน. (2562). *การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเปลี่ยนสู่ยุคดิจิทัล กรณีศึกษาสำนักงาน เลขานุการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล สำนักงานศาลยุติธรรม*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์, มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.

แมนพาวเวอร์กรุ๊ปประเทศไทย. (2564). *ทิศทางและแนวทางการปรับทัพของตลาดงาน และการ ปรับตัวของแรงงานในปี 2564*. แมนพาวเวอร์กรุ๊ป ประเทศไทย.

พงศธร ดวงศรี และโกศล สอดส่อง. (2563). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

เรือนจำจังหวัดเลย. (2568). ข้อมูลพื้นฐาน. เรือนจำจังหวัดเลย กรมราชทัณฑ์.

ลภัสรินทร์ ทิพย์อุทัย. (2567). *ระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากร ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น*. สำนักงานวารสารเมธีวิจัย.

โสภณ กลั่นสกุลและ ธนสินจันทเดช. (2567). *แนวทางการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานแห่งศตวรรษที่ 21 ของบุคลากรเรือนจำจังหวัดในเขต 7*. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.

สุขสันต์ แซ่จ๋าว และโกศล สอดส่อง. (2565). *การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสังกัดสำนักศาลยุติธรรม ประจำภาค 4*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

อุมาพร แม้นเหมือน พิพัฒน์ ไทยอารี. (2563). *ความต้องการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของบุคลากรในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของหน่วยงานภาครัฐในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

อภิวัฒน์ เกิดอำแพง และวลัยพร รัตนเศรษฐ. (2564). *ความต้องการในการพัฒนาของบุคลากร กลุ่มบริหารงานบุคคลสำนักบริหารกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข*. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 314 - 321 ISSN 2985-2137 (Online)

Development of cooperative learning using circ techniques combind with stylistic images in song lirics. To promote reading ability and achievement in thai language for students in grade 5 under the office of the private educaiont commission

I-na Maneechot [1*] and Wacharapatr Techawattanasiridumrong [2]

[1, 2] Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

[*] Corresponding author. E-mail: Ina.maneechot@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research were to aims to develop learning management using the collaborative learning technique CIRC for students under the Office of the Private Education Commission to be effective according to the specified criteria of not less than 80 percent, compare the learning achievement in Thai language using figurative language in song lyrics to promote reading ability of primary school students before and after learning, and study the satisfaction of primary school students grade 5 towards learning management activities using the collaborative teaching technique CIRC. The research results found that the set of CIRC collaborative learning activities with figurative language in song lyrics to promote reading ability and Thai language learning achievement is the reading content about the nature of family relationships, totaling 5 sets. The sum of the evaluation average is the most appropriate.

After measuring the Thai language learning achievement, the experimental group had a higher score than before the experiment, in accordance with the hypothesis, which was less than the statistical significance level of .05. The experimental group students and teachers had consistent opinions that after organizing the activity, the students developed their reading skills and increased their learning achievement, resulting in students who were eager to learn and understood the steps of the activity. The satisfaction of the fifth grade students with the learning management activities using the CIRC collaborative teaching method was found to be at the highest level overall, with an average of 4.53 and a standard deviation of 0.50. The areas with the highest averages were teaching materials and teachers, with an average of 4.60, followed by the learning atmosphere, with an average of 4.49, followed by measurement and evaluation, with an average of 4.48, and the area with the lowest average was learning management, with an average of 4.46.

Keywords: CIRC Collaborative, Teaching Method, Academic achievement.

Received 5 March 2026; **Revised** 10 April 2026; **Accepted** 18 April 2026

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

อัยนา มณีโชติ [1*] และ วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง [2]
[1, 2] มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
[*] Corresponding author. E-mail: Ina.maneechot@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทางภาษาไทยโดยใช้โวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษากลุ่มเดียวกันระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิคCIRC ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเป็นเนื้อหาบทอ่านจะเกี่ยวกับธรรมชาติความสัมพันธ์ของครอบครัว จำนวน 5 ชุด ผลรวมของการประเมินค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด

ภายหลังการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนทดลองเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งนักเรียนกลุ่มทดลอง และครูผู้สอน มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าภายหลังการจัดกิจกรรม นักเรียนพัฒนาการด้านการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้นักเรียนเป็นคนที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน เข้าใจการปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC พบว่า โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเอกสารประกอบการสอน และด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ถัดไปคือ ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46

คำสำคัญ: วิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC, โวหารภาพพจน์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ภาษาไทยเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพโดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดี และวรรณกรรมอันล้ำค่าภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เมื่อมีความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และมีความต้องการที่จะถ่ายทอดออกไปนั้นเราสามารถใช้ภาษาสื่อความหมายไปสู่ผู้อื่นได้ด้วยวิธีการพูดและการอ่านรวมถึงมีการทำความเข้าใจเรื่องราว ความคิดความรู้สึก ความต้องการ ฯลฯ ของผู้อื่นได้ด้วย นอกจากนี้การแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ใหม่ด้วยการอ่าน การพูด การดูจากบุคคล แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมรอบตัวจะให้ภาษาเข้าไปเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาสติปัญญา กระบวนการคิด การวิเคราะห์ การวิจารณ์ จนเกิดความรู้ใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ความสำคัญของการอ่าน กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยให้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้การอ่าน โดยต้องการให้นักเรียนอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง เข้าใจเนื้อความที่อ่าน รวมถึงใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอน และทดสอบ

วิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ทักษะการอ่าน และการสะกดคำพื้นฐานของผู้เรียนยังไม่ดีพอ ผู้เรียนส่วนหนึ่งยังสามารถอ่านสะกดคำได้เล็กน้อย ยังไม่คล่องแคล่วเท่าที่ควร แต่ผู้เรียนอีกส่วนหนึ่งนั้น ไม่สามารถอ่าน และสะกดคำภาษาได้ ซึ่งปัญหานี้เป็นอุปสรรค รวมถึงส่งผลกระทบต่อการเรียนวิชาภาษาไทย และวิชาอื่น ๆ เป็นอย่างมาก อีกส่วนหนึ่งของปัญหานั้นมาจากวิธีการหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงคู่มือสื่อการสอนของผู้สอนที่ยังมีประสิทธิภาพไม่มากพอต่อการพัฒนาทักษะความสามารถในการอ่านของผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจำเป็นต้องหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา บทความวิจัยนี้นำเสนอ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทางการเรียนรู้ทางภาษาไทยโดยใช้โวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษากลุ่มเดียวกันระหว่างกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีการแบบปกติกับกลุ่มทดลอง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณโดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ทั้งหมดจำนวน 35 โรงเรียน 16 อำเภอ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-StageRandom Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 49) โดยการ สำรวจโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พบว่า ทั้งหมดจำนวน 35 โรงเรียน 16 อำเภอ จับฉลาก 1 อำเภอ คือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ที่มีจำนวน 12 โรงเรียน เลือกสุ่ม 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนอิสลามศรีอยุธยามูลนิธิ ที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 ห้อง แต่ละห้องมีความรู้ความสามารถเท่าเทียมกัน จึงได้สุ่มแบบเป็นกลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม โดยให้ กลุ่มที่ 1 ที่สุ่มได้เป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มที่ 2 ที่สุ่มได้เป็นกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

2.1 แบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินแบบฝึกทักษะทุกชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ชุด

2.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเป็นเนื้อหาบทอ่านจะเกี่ยวกับธรรมชาติความสัมพันธ์ของครอบครัว จำนวน 5 ชุด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทางภาษาไทยโดยใช้โวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC อยู่ในระดับดีมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระยะเวลาที่ใช้ในการนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประเมินความเหมาะสม ใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

4.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา เพื่อขอหนังสือเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และนำส่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

4.2 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสม

4.3 ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกาพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5ของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ วิเคราะห์ความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้จากการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ความเหมาะสมมีค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป (เยาว์ประภา สิงห์มหาไชย, 2561)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

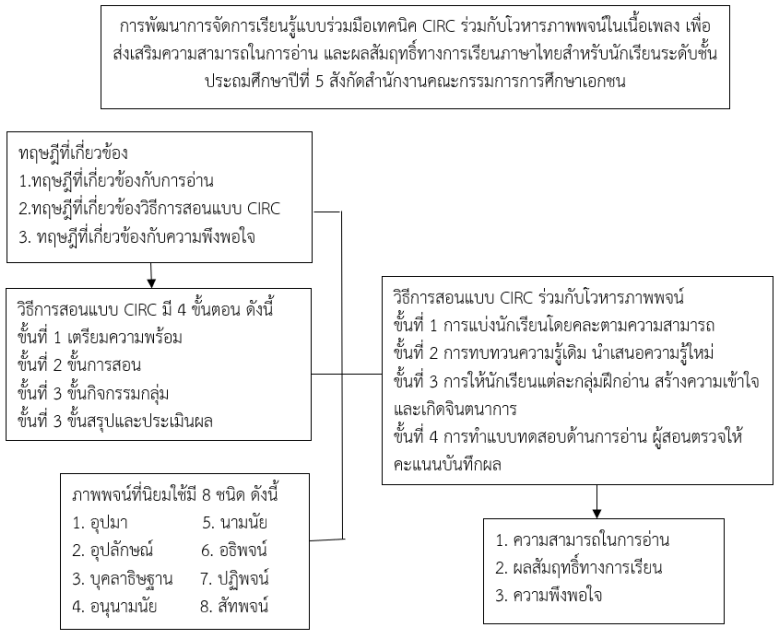

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5

ที่	เรื่อง	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1	พระอาทิตย์ยิ้มแฉ่ง	4.86	มีความเหมาะสมมากที่สุด
2	ทะเลไม่เคยหลับ	4.91	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3	ใครหนอ	4.91	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	เขมรไล่ควาย	4.97	มีความเหมาะสมมากที่สุด
5	ฉันคือเมฆ	4.93	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	รวม	**4.92**	**มีความเหมาะสมมากที่สุด**

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเป็นเนื้อหาบทอ่านจะเกี่ยวกับธรรมชาติความสัมพันธ์ของครอบครัว จำนวน 5 ชุด ผลรวมของการประเมินค่าเฉลี่ยความเหมาะสมทั้งหมด 4.92 ซึ่ง มีความเหมาะสมมากที่สุด

.

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทางภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยจากการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลง

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	df	t-test	Sig
กลุ่มทดลอง	30	30	25.30	3.09	29	11.75**	.000
กลุ่มควบคุม	30	30	18.66				

* ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยจากการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลง พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.30 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.66 โดยค่า t มีค่าเท่ากับ 11.75 และมีค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่า

น้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนแบบพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงมีคะแนนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC พบว่า โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเอกสารประกอบการสอน และด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ถัดไปคือ ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเป็นเนื้อหาบทอ่านจะเกี่ยวกับธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของครอบครัว จำนวน 5 ชุด ผลรวมของการประเมินค่าเฉลี่ยความเหมาะสมทั้งหมด 4.92 ซึ่ง มีความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยได้มีการศึกษา ค้นคว้า หาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC จากงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการสร้างเครื่องมือ และกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนในการเพิ่มผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้อง กับ ทิศนา แขมณี (2561) กล่าวคือ เทคนิค CIRC เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้การสอนอ่าน และเขียนโดยเฉพาะ ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ การอ่านแบบเรียน การอ่านเพื่อความเข้าใจ และการบูรณาการภาษากับการเขียน จากแนวคิดการเรียนรูปแบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC จึงทำให้การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนทางการเรียนรู้ทางภาษาไทยโดยใช้โวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษากลุ่มเดียวกันระหว่างกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีการแบบปกติกับกลุ่มทดลอง พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.30 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.66 โดยค่า t มีค่าเท่ากับ 11.75 และมีค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนแบบพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านมีคะแนนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากเดิม จึงทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทางการเรียนเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้อง กับ Slavin (1987) อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555) กล่าวคือ เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือที่แบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถ ซึ่งในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านที่แตกต่างกัน กิจกรรมจะมีการฝึกเป็นทีม ฝึกเป็นรายบุคคล มีการประเมินผล การฝึกเพิ่มเติม และการทดสอบ มีการจัดระบบการให้รางวัลแก่ทีมที่ทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมาย มีการเพิ่มโอกาส และเวลาการฝึกการอ่านการเขียนมากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC พบว่า โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเอกสารประกอบการสอน และด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ถัดไปคือ ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยรู้จักบรรยากาศในชั้นเรียน สัมผัสถึงพฤติกรรมทางการเรียนรู้ และความสนใจของนักเรียนในชั้นเรียนนั้น ๆ จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะทางการเรียนรู้ สนุกสนาน และกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) กล่าวคือ หลักการในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของ

ผู้เรียน เช่น นักเรียนประถมศึกษาชอบเรียนปนเล่น ครูจึงควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถ ได้แข่งขันพร้อมมอบรางวัล ได้แสดงออกตามวัย ผู้เรียนจะเรียนด้วยความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ดีกว่านั่งฟังครูอธิบายแต่เพียงอย่างเดียว

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเป็นเนื้อหาบทอ่านจะเกี่ยวกับธรรมชาติความสัมพันธ์ของครอบครัว จำนวน 5 ชุด ผลรวมของการประเมินค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยจากการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนแบบพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านมีคะแนนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC พบว่า โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา อาทิ ครูผู้สอนในรายวิชาภาษาไทย ฯลฯ ที่มีความสนใจจะนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านไปใช้พัฒนานักเรียนต่อไปควรมีการปรับเนื้อหา สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ และกระบวนการขั้นตอนบางอย่างให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 วิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบว่า ควรมีการศึกษาผลดี และผลเสียของการใช้วิธีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับโวหารภาพพจน์ในเนื้อเพลง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมที่อาจจะส่งผลไปถึงผลการจัดกิจกรรมที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ อีกทั้งผู้วิจัยจะนำการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ไปต่อยอดกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการจัดกิจกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์.* กรุงเทพฯ: บริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน).

กษมาภรณ์ ใจว่อง. (2564). *การใช้เทคนิค CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.* (การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

กัณณ์ภัสสร์ ทำประดิษฐ์. (2564). ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 6*(2), 607-616.

ทิศนา แขมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 17).* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2559). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ปราณี หลำเบ็ญสะ. (2559). *การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผล.* ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

วิภา ปานประชา. (2549). *การศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของ สลา คุณวุฒิ.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

วีรยุทธ ปัญญา (2560). ศึกษาโวหารภาพพจน์ ที่ปรากฏในบทละครนอกพระราชนิพนธในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. *Journal of Innovation and Learning Sciences, 11*(2), 197–204.

Erhan Durukan. (2010). Effects of Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) Technique on Reading-WritingSkills. *Education Research and Reviews, 6*, 102-109.

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education.* New York: McGraw-Hill Book.

Madhu Gupta, and Jyoti Ahuja. (2015). Cooperative Integrated Reading Composition (Circ): Improving Achievement in English Writing Composition Among Seventh Graders. *Issues and Ideas in Education, 3*, 49-53.

Mullis, I. V. S., & Martin, M.O. (2015). *PIRLS 2016 assessment framework.* Chestnut Hill, MA: TIMSS & PIRLS International Study Center, Boston College.

Quirk, R. (1987). Longman Dictionary of Contemporary English. London: Richard Clay.

Wolman, B. B. (1973). Dictionary of Behavioral Science. London: Litton Educational.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 322 - 333 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Developing English Reading Skills through Active Learning and Educational Games Among Grade 5 Students at Ban Tha Mongkol School, Nan Province

Laddawan Thongmool [1*] and Wacharapatr Techawattanasiridumrong [2]

[1, 2] Faculty of Education, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

* Corresponding author. E-mail: Gladda616@gmail.com

ABSTRACT

The research aimed to 1) compare the English learning achievement before and after studying of Grade 5 students who learned using the active learning model through educational games, 2) study the English reading skills of Grade 5 students who learned using the active learning model through educational games, and 3) study the satisfaction of Grade 5 students towards learning using the active learning model through educational games using the One-Group Pretest-Posttest Design experiment. The research instruments were 1) the learning management plan using the active learning model through educational games, 2) the English learning achievement test, 3) the English reading skill test, and 4) the satisfaction questionnaire. The sample consisted of 10 Grade 5 students of Ban Tha Mongkol School, Nan Province, the second semester of the academic year 2024, who were selected by purposive sampling. The data analysis used the mean and standard deviation to analyze the students' learning achievement and satisfaction, and the t-test to compare the learning achievement before and after studying. To examine the statistical differences from the experiment.

The research results found that 1) The academic achievement in English of the 5th grade students before and after learning by using the active learning model through games found that the post-learning score was significantly higher than before learning at the .05 level. 2) The English reading skills of the students after learning when compared to the specified criteria were found to be at a high level. 3) The satisfaction of the students with the learning activities in English using the active learning model through educational games was found to be at the highest level. This indicates that the use of the active learning model through games is effective in developing English reading skills and has been well-received by the students.

Keywords: Reading skill, Games, Active learning.

Received 21 March 2026; **Revised** 10 April 2026; **Accepted** 18 April 2026

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ามงคลจังหวัดน่าน

ลัดดาวัลย์ ทองมูล [1*] และ วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง [2]
[1, 2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
* Corresponding author. E-mail: Gladda616@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา 2) เพื่อศึกษาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา และ3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา โดยใช้แผนการทดลองแบบ One–Group Pretest–Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 3) แบบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ามงคล จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ใช้ระยะเวลาทดลอง 20 ชั่วโมง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน และใช้การทดสอบค่าที เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียน เพื่อตรวจสอบความแตกต่างทางสถิติ จากการทดลอง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกม พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า อยู่ในระดับมาก 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษและได้รับการตอบรับที่ดีจากนักเรียน

คำสำคัญ: ทักษะการอ่าน, การเรียนรู้แบบเชิงรุก, เกมการศึกษา

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ในสังคมโลกยุคปัจจุบัน การมีทักษะภาษาอังกฤษถือเป็นสิ่งจำเป็นในการศึกษาค้นคว้า การติดต่อสื่อสาร การประกอบอาชีพ และการลงทุนในธุรกิจระหว่างประเทศ (Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education 2018) ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มอาเซียน EF English Proficiency Index (2025) พบว่าความสามารถทางภาษาอังกฤษของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 116 จาก 123 ประเทศทั่วโลก จัดอยู่ในกลุ่มระดับความสามารถทางภาษาต่ำมาก(Very Low Proficiency) การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด การศึกษาต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education (2018) การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะภาษาอังกฤษที่เทียบเท่ากับประเทศในอาเซียนถือเป็นเป้าหมายสำคัญ ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยต้องฝึกฝนทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน พร้อมทั้งพัฒนาแนวคิดและทักษะการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน พิณสุดา สิริธรังศรี (2557) เพื่อแก้ไขปัญหาด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ถือเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการ

เรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดมากกว่าเนื้อหาวิชา การเรียนรู้แบบเชิงรุกช่วยให้นักเรียนสามารถคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองผ่านการลงมือปฏิบัติจริง โดยมีครูผู้สอนทำหน้าที่แนะนำและกระตุ้นการเรียนรู้ไปสู่การคิดในระดับสูง (Higher Order Thinking) Wiramethikul (2016) ซึ่งการเรียนรู้ที่เน้นการทำจริงนั้นช่วยเพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ในกระบวนการนี้ ครูผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง โดยการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสื่อสารระหว่างผู้เรียนและครู รวมถึงการลดบทบาทการสอนโดยตรงของครูเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง Office of the Basic Education Commission (2019) การเรียนรู้แบบเชิงรุกจึงช่วยเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการเรียนรู้จากการลงมือทำ ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในนักเรียน

นอกจากการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกแล้ว การเรียนรู้ผ่านเกมก็เป็นวิธีที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เกมในการจัดการเรียนการสอนสามารถกระตุ้นความสนใจและสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานในการเรียนรู้ โดยที่นักเรียนไม่รู้สึกเครียด การเล่นเกมทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และช่วยพัฒนากระบวนการคิดได้อย่างไม่รู้ตัว ทิศนา แขมมณี (2562) โดยการให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกาและนำข้อมูลจากเกมมาใช้สรุปผลการเรียนรู้ ช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นในบรรยากาศที่ท้าทายและสนุกสนาน การเรียนรู้ผ่านเกมยังส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและแสดงออกมากขึ้น ธีร์วรา ปลาตะเพียนทอง (2562) ได้ให้ความเห็นว่า นักเรียนจะท่องคำศัพท์บ่อยครั้งแต่ก็ไม่สามารถบอกความหมายของสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้องได้ อีกทั้งนักเรียนไทยที่เรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศไม่สามารถอ่าน เขียน พูด หรือเข้าใจภาษาอังกฤษโดยปราศจากการรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ปัญจลักษณ์ ถวาย (2560) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนของการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่เรียนโดยใช้เกมส์คำศัพท์ภาษาอังกฤษสอดคล้องกับแนวคิดของ สุณี บุญพิทักษ์ (2557) ที่กล่าวว่า เกมการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาทักษะพื้นฐานต่าง ๆ เช่น การคิดหาคำตอบ การสังเกต และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษา ผู้วิจัยเห็นถึงปัญหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านคำศัพท์และแปลความหมายได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นควรปรับเปลี่ยนวิธีการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา ซึ่งสามารถสอดแทรกเข้ากับเนื้อหาในบทเรียนได้อย่างเหมาะสม ในกระบวนการนี้ นักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกับการเล่นเกม ช่วยให้เกิดความสนุกสนานและไม่รู้สึกเบื่อหน่าย การเรียนรู้แบบนี้จะเสริมสร้างความคิดเชิงบวกและเพิ่มความมั่นใจให้นักเรียน โดยการฝึกฝนเป็นประจำจะช่วยให้นักเรียนกล้าที่จะออกเสียงจากคำเป็นกลุ่มคำ และจากกลุ่มคำเป็นประโยค รวมทั้งสามารถพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ได้ ซึ่งยังสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา
2. เพื่อศึกษาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Designs) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest–Posttest Design) โดยการใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวในการทดสอบ ซึ่งจะทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา เพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้เครื่องมือดังกล่าวในการเรียนรู้ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ของโรงเรียนบ้านท่ามงคล ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบ้านท่ามงคล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา จำนวน 30 ข้อ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมในรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยการศึกษาองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมในรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา ซึ่งได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ มีแหล่งข้อมูลคือเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกด้านการศึกษาเป็นนักวิชาการระดับอุดมศึกษาด้านหลักสูตรและการสอน มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 1 ท่าน 2) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ด้านการวัดและประเมินผลมีประสบการณ์ในการทำงาน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 1 ท่าน 3) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก หรือเป็นนักวิชาการการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูที่มีประสบการณ์ด้านวิชาภาษาอังกฤษมีประสบการณ์ในการทำงาน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา และแบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความตรงเชิงเนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.2 ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

3.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจในระดับสูงต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการอธิบายและชี้แจงให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้ทราบถึงขั้นตอนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจตรงกันและปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง ดำเนินการทดลอง โดยการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างแล้วดำเนินสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังกิจกรรมการเรียนการสอนของแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะทำการประเมินทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนเพื่อดูพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียน และเมื่อสิ้นสุดจากการทำกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนแล้วบันทึกคะแนนที่ได้ในครั้งนี้เป็นคะแนนหลังเรียนเพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการใช้แผนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบ้านท่ามงคล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนการเรียนรู้แบบเชิงรุก รวมไปถึงการนำเทคนิคการเรียนรู้ผ่านเกมการศึกษา มาช่วยเพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ที่มีความสนุกสนาน เข้าใจง่าย ทำให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน โดยได้ศึกษาขั้นตอนของการเรียนรู้ผ่านเกมของ ทิศนา แขมมณี (2560), สุณี บุญพิทักษ์ (2557), ธัญพร ผุยบัวค้อ (2562) จากการศึกษาและเล็งเห็นความสำคัญของวิธีการสอนและเทคนิคการสอน ผู้วิจัยจึงนำทั้งวิธีการสอนและเทคนิคการสอนมาบูรณาการเข้าด้วยกัน แล้วสังเคราะห์เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา ดังนี้ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการสอน ขั้นอภิปรายและสรุป และขั้นการวัดและประเมินผล เพื่อนำมาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

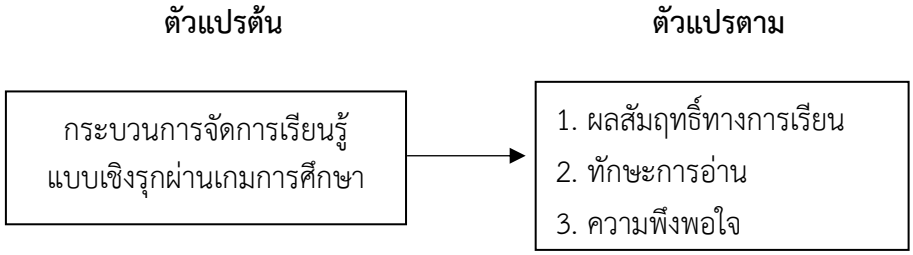

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา

ตารางที่ 1 คะแนนเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการ เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา

ลำดับ	Pre-test ทดสอบก่อนเรียน (30 คะแนน)	Post-test ทดสอบหลังเรียน (30 คะแนน)	D ผลต่างของคะแนนครั้งหลังกับครั้งแรก
1	20	27	7
2	15	23	8
3	13	25	12

4	23	29	6
5	10	24	14
6	26	30	4
7	22	28	6
8	18	25	7
9	19	26	7
10	23	30	7

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\overline{x}$	S.D.	df	t-test	Sig
ก่อนเรียน	10	30	18.90	4.99	9	8.294	.000*
หลังเรียน	10	30	26.70	2.49			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 และ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ผลการศึกษาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

ลำดับ	แผนที่ 1 (10 คะแนน)	แผนที่ 2 (10 คะแนน)	แผนที่ 3 (10 คะแนน)	แผนที่ 4 (10 คะแนน)	แผนที่ 5 (10 คะแนน)	แผนที่ 6 (10 คะแนน)	แผนที่ 7 (10 คะแนน)	แผนที่ 8 (10 คะแนน)	แผนที่ 9 (10 คะแนน)	แผนที่ 10 (10 คะแนน)	รวม (100 คะแนน)	ร้อยละ	เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70	ค่าเฉลี่ย (10 คะแนน)	แปลผล
1	9	8	7	7	8	8	8	8	7	9	79	79	ผ่าน	7.90	มาก
2	9	9	8	8	8	9	8	8	8	8	83	83	ผ่าน	8.30	มาก
3	9	8	8	8	7	8	8	7	7	8	78	78	ผ่าน	7.80	มาก
4	9	10	10	9	9	8	8	8	9	10	90	90	ผ่าน	9.00	มากที่สุด
5	9	7	7	8	7	8	8	7	7	9	77	77	ผ่าน	7.70	มาก

ลำดับ	แผนที่ 1 (10 คะแนน)	แผนที่ 2 (10 คะแนน)	แผนที่ 3 (10 คะแนน)	แผนที่ 4 (10 คะแนน)	แผนที่ 5 (10 คะแนน)	แผนที่ 6 (10 คะแนน)	แผนที่ 7 (10 คะแนน)	แผนที่ 8 (10 คะแนน)	แผนที่ 9 (10 คะแนน)	แผนที่ 10 (10 คะแนน)	รวม (100 คะแนน)	ร้อยละ	เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70	ค่าเฉลี่ย (10 คะแนน)	แปลผล
6	10	10	9	9	10	10	9	10	8	10	95	95	ผ่าน	9.50	มากที่สุด
7	9	9	8	8	10	9	9	8	7	9	86	86	ผ่าน	8.60	มาก
8	9	7	7	7	8	7	7	7	7	8	74	74	ผ่าน	7.40	มาก
9	9	8	8	8	8	8	7	8	7	9	80	80	ผ่าน	8.00	มาก
10	10	10	9	10	10	8	8	8	9	10	92	92	ผ่าน	9.20	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย												**83.4**		**8.34**	**มาก**

จากตารางที่ 3 ผลการประมินทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา พบว่า มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 83.4 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.34 นำมาแปลผลอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านบรรยากาศ			
1.1 บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และกลุ่ม	4.70	0.48	มากที่สุด
1.3 บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
1.4 บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ	5.00	0.00	มากที่สุด
1.5 บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนเกิดความคิดที่หลากหลาย	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	**4.94**	**0.96**	**มากที่สุด**
2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
2.1 กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและตัดสินใจ	5.00	0.00	มากที่สุด
2.3 กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ	5.00	0.00	มากที่สุด
2.4 กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น	5.00	0.00	มากที่สุด
2.5 กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	**5.00**	**0.00**	**มากที่สุด**

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
3. ด้านครูผู้สอน			
3.1 ผู้สอนเอาใจใส่และให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวก ให้คำปรึกษา เมื่อนักเรียนพบปัญหา	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 ครูผู้สอนให้นักเรียนได้ร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด
3.5 ครูผู้สอนแต่งกายเรียบร้อย มีบุคลิกภาพดี	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	**5.00**	**0.00**	**มากที่สุด**
4. ประโยชน์ที่ได้รับ			
4.1 การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 การจัดการเรียนรู้ทำให้จำเนื้อหาได้นาน	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3 การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองได้	5.00	0.00	มากที่สุด
4.4 การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่นๆ	4.80	0.42	มากที่สุด
4.5 การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น	4.80	0.42	มากที่สุด
รวม	**4.92**	**0.13**	**มากที่สุด**
รวมเฉลี่ย	**4.96**	**0.52**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52

อภิปรายผล

ผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนสามารถเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนและกระบวนการที่เหมาะสมกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และเสริมแรงด้วยรางวัลเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจในกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาจรีย์ เนื่องโนราช (2567) พบว่าผลสัมฤทธิ์ในการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนได้ฝึกฝนการอ่านและเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบผังความคิด (Mind Map) จะช่วยในเรื่องของการใช้สมองในการจำ การฟื้นความจำการวางแผนงานและการเรียน การระดมความคิด เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลในด้านต่าง ๆ ของการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนในเรื่องของการสรุปและจัดระบบความคิด การทบทวนบทเรียน ซึ่งช่วยให้ เข้าใจเนื้อหาได้เร็วขึ้นมากกว่าอ่านเนื้อหาล้วน ๆ นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัย รุ่งตะวัน นวลแก้ว (2560) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม (Games) ยังทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนภาษาน่าสนใจ การที่ผู้เรียนสนใจทำให้เกิดความพยายามและเป็นแรงจูงใจที่ดี เพราะสนุกสนานและท้าทายผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในขณะเล่นเกม และได้พัฒนาทักษะการทำงานร่วมผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hautala, J., Heikkilä, R., Nieminen, L., Rantanen, V., Latvala, J. M., & Richardson, U. (2020). ที่พบว่า เกม GBA สามารถนำมาใช้ระบุปัญหาการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยความน่าเชื่อถือที่ยอมรับได้ แม้ว่าความน่าเชื่อถือของผลลัพธ์โดยรวมจะอยู่ในระดับที่ดีมาก แต่การระบุปัญหาการอ่านนั้นทำได้ดีกว่าความแม่นยำในการอ่าน นอกจากนี้ GBA ที่พัฒนาขึ้นยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเกมเพื่อการศึกษาได้โดยตรง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการอ่านของผู้เรียนที่มีทักษะการอ่านในระดับต่างๆ ได้สำเร็จ

2. การศึกษาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดเรียน รู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา มีคะแนนรวมอยู่ที่ 834 คิดเป็นร้อยละ 83.4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 มีคะแนนเฉลี่ย 8.34 นำมาแปลผล อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา มาตา (2565) พบว่า กิจกรรมเกมเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านทักษะทางภาษาสูงขึ้น ซึ่งกิจกรรมเกมเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพยายามและเป็นการสร้างแรงจูงใจที่ดี เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและท้าทาย เกิดบริบทของการสื่อสารอย่างมีความหมาย ทำให้บทเรียนมีความสนุกสนาน ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยไม่รู้ตัว ไม่เครียด ได้เคลื่อนไหวและทำให้ผู้เรียนกล้ามีส่วนร่วมในกิจดรรม ได้พัฒนาทักษะการอ่าน การฟัง การพูด การเขียน ตลอดจนการทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชัย ภรณ์ แสนสุข (2566) ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ร่วมกับเกมมัลติมีเดียสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในการเรียนการสอนจะเน้นการส่งเสริมให้บรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปอย่างอบอุ่น ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก สามารถคิดวิเคราะห์ กล้าตัดสินใจ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน อันจะเป็นผลต่ออารมณ์และสังคมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี โดยในการจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียน ครูผู้สอนจะอธิบายการใช้แอพพลิเคชั่นให้นักเรียนทราบก่อนการใช้งาน และเปิดแอพพลิเคชั่น ขยายฉายขึ้นจอภาพขนาดใหญ่หน้าห้องเรียน และให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ แนะนำ เลือกตอบ ตัดสินใจร่วมกัน และนักเรียนทุกคนจะเรียนการออกเสียงคำศัพท์และอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ แต่ละเสียงไปพร้อม ๆ กันด้วย ส่งผลให้บรรยากาศในการเรียนดีขึ้น นักเรียนรู้สึกไม่เครียด ไม่เบื่อและเพลิดเพลินไปกับการเรียน เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hutabarat, S., Yasmine Zaidi, M. (2021) กล่าวว่าเทคนิคการเล่นสามารถใช้เป็นแนวทางเลือกสำหรับครูในการเรียนรู้ได้ สามารถปรับปรุงทักษะการอ่านจับใจความซึ่งสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 ทั้งนี้เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ทำให้นักเรียนอยากที่จะเรียนรู้ กระตุ้นการเรียนนักเรียนมความกล้าที่จะคิดและตอบคำถามมากขึ้น นอกจากนี้รางวัลก็มีส่วนช่วยเสริมสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนอยากเล่นและอยากเรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ ไชยวิชู (2566) พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์ และทักษะการอ่านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะครูได้แจ้งให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินทุกครั้งก่อนการเรียนในชั้นเรียนและนักเรียนทราบผลคะแนนของตนเองหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนแต่ละครั้งจากกระดานจัดอันดับ ซึ่งนักเรียนได้รับการประเมินตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อที่ได้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย จากการทดสอบ การเก็บคะแนน และการสังเกตพฤติกรรม โดยใช้แบบทดสอบ ใบงาน และแบบสังเกต นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพงศ์ มีใจธรรม (2563) ที่พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชันอยู่ในระดับพึงพอใจมากเนื่องจากมีกิจกรรมการเรียนรู้และระบบการให้คะแนนที่จูงใจ ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการเรียนและมีความกล้าแสดงออกในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีศักดิ์ กสิผล (2560) ได้ศึกษาผลของการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความพึงพอใจการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างวิธีการสอนแบบใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับวิธีการสอนแบบปกติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการใช้เกม มีผลการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติและนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนด้วยการใช้เกมมีความพึงพอใจในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษาพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน มีคะแนน

เฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 18.90 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 26.70 โดยค่า t มีค่าเท่ากับ 8.294 และมีค่า Sig. เท่ากับ .00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา พบว่านักเรียนมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 83.4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 มีค่าเฉลี่ย 8.34 อยู่ในระดับมาก แสดงว่าให้เห็นว่าการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านที่สูงขึ้นจริง

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกผ่านเกมการศึกษาพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกผ่านเกมการศึกษา ในการแบ่งกลุ่มเล่นเกม ควรใช้วิธีการแบ่งกลุ่มที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้เปลี่ยนกลุ่มในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น และทำให้มีโอกาสได้ช่วยเหลือกันมากยิ่งขึ้น

1.2 การใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกผ่านเกมการศึกษา ครูผู้สอน ควรใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยคัดเลือกเกมที่มีประโยชน์และนำมาแทรกในขั้นตอนต่าง ๆ ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยอาจทำแบบฝึกหัดทบทวนให้กับนักเรียนหลังการสอน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาทดลองการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกผ่านเกมการศึกษากับรายวิชาอื่น ๆ และระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยโดยการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกผ่านเกมการศึกษา กับการพัฒนาทักษะ การพูด การอ่าน และการเขียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กิตติยา รมยปาล. (2563). *การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบเกมทางภาษา.* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

กุลิสรา จิตรชญาวณิช. (2563). *การจัดการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนาธิป พรกุล. (2555). *การออกแบบการสอน การบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียน. พิมพ์ครั้งที่ 3.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บริษัท วี. พริ้นท์ (1991) จำกัด.

ชวลิต ชูกำแพงและคณะ (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องอาหารพื้นบ้าน และทักษะการคิดแก้ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA) และการจัดการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 6*(3), 28-38

ฐิติรัตน์ เพ็ชรอินทร์. (2560). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการมองโลกทางวิชาการเชิงบวกในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ณัฐวราพร เปลี่ยนปราณ. (2558). การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมประกอบการสอนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทุ่งน้อย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *Veridian E-Journal,Slipakorn University, 8*(2), 1672 – 1684.

ณัฐพงศ์ มีใจธรรม. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนอคเกมมิฟิเคชันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 32*(2),76-90

ทวีศักดิ์ กสิผล. (2560). *การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความพึงพอใจในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างวิธีการสอนแบบใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับวิธีการสอนแบบปกติ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

ทิศนา แขมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรวรา ปลาตะเพียนทอง. (2562). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรูดานคำศัพทและความคงทนโดยใชเทคนิคชวยจำรวมกับสมุดภาพคำศัพทสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม*. (การคนควาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

นงลักษณ์ ไชยวิชู. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์และทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 17(2),* 34-50

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10.* กรุงเทพฯ: บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.

ปัญจลักษณ์ ถวาย (2556). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่เรียนโดยใช้แบบฝึกกิจกรรมเพิ่มพูนคำศัพท์ร่วมกับการอ่าน.* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ปาจรีย์ เนื่องโนราช. (2567). *การพัฒนาความสามารถการอ่านและการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบผังความคิดและเกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชธานีบุรีรัมย์, 9(1),* 349-365

พิชัยภรณ์ แสนสุข. (2566). การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ร่วมกับเกมมัลติมีเดียสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสารมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 13*(4), 34-45

พิณสุดา สิริธรังศรี. (2557). *การยกระดับครูไทยในศตวรรษที่ 21*. วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

รัตน์ติยา ใช้สอย. (2565). *การจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

รุ่งตะวัน นวลแก้ว. (2560). *ผลของการสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิดที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความพึงพอใจต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

เรวัตร เพ็งด้วง. (2561). *ผลการจัดการเรียนรู้วิชาชีววิทยา เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักร 7 ขั้นร่วมกับการใช้ผังกราฟิก เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2566). *รายงานผลการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566.* สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมชน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560.* กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2563). บทบัญญัติเฉพาะการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2561). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 1.* กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

เสาวภาคย์ ศรีโยธา. (2555). *ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1.* (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).

อนุวัติ คูณแก้ว. (2558). *การวัดผลและประเมินผลการศึกษาแนวใหม่.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไอลดา จันทร์ลอย. (2562). *การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์).

ถิรนันท์ อนวัชศิริวงศ์ และพิรุณ อนวัชศิริวงศ์. (2559). *การอ่านมหัศจรรย์แห่งสุขภาพ – สุขชีวิต.* กรุงเทพฯ: แปลนปริ้นติ้ง.

วันเพ็ญ วัฒฐานะ. (2558). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ3R เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านและศึกษาพฤติกรรมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดตะปอนน้อย จังหวัดจันทบุรี.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล.* กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

แสงระวี ดอนแก้วบัว. (2558). *ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัญพร ผุยบัวค้อ. (2562). *การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจากเมล็ดพืช เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทาง คณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย.* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

อนุชา มาตา. (2565). การใช้กิจกรรมเกมร่วมกับรูปแบบการปล่อยความรับผิดชอบทีละน้อยเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารวิทยาลัยครุศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.* 5(13), 1-11

สุณี บุญพิทักษ์. (2557). *วิจัยชั้นเรียนปฐมวัย: หลักการปฏิบัติจากประสบการณ์.* กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

ณัฐวดี ธาตุดีและณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล. (2562). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning). *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 17*(2), 129 – 142.

Hutabarat, S., Yasmine Zaidi, M. (2021). Improving reading skill through game technique for the first-grade elementary school students. *Jornal of english language teaching and literature (jelita), 2*(2), 130-139.

Hautala, J., Heikkilä, R., Nieminen, L., Rantanen, V., Latvala, J.-M., & Richardson, U. (2020). Identification of Reading Difficulties by a Digital Game-Based Assessment Technology. *Journal of educational computing research*, *58*(5), 1003–1028.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 334 - 343 ISSN 2985-2137 (Online)

The development of reading thinking and writing skills for english by using simulation technique with jigsaw for students in phranakhon si ayutthaya primary educational service area office 1

Poonyawee Sungprapai [1*] and Wacharapatr Techawattanasiridumrong [2]

[1, 2] Faculty of Education, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

* Corresponding author. E-mail: Gladda616@gmail.com

ABSTRACT

The research article consisted of the following objectives 1) To compare the academic achievement of students under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1 by using a simulation-based teaching method combined with the jigsaw technique. 2) To study reading, analytical thinking, and written communication skills in an English subject using a simulation-based teaching method combined with the jigsaw technique among students under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. 3) To examine students' satisfaction with learning activities using a simulation-based teaching method combined with the jigsaw technique among students under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 14 fourth-grade students from Wat Uthakaran School during the second semester of the academic year 2024, selected through cluster sampling using the classroom as the sampling unit. The research instruments included a lesson plan based on the simulation-based teaching method combined with the jigsaw technique, an assessment form for reading, analytical thinking, and written communication skills, an achievement test, and a satisfaction questionnaire on the learning activities using the designed lesson plan. The statistical methods used were percentage, mean, standard deviation, and t-test for dependent samples. The research results revealed that: 1) The academic achievement of students under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1, using a simulation-based teaching method combined with the jigsaw technique, was higher than the predetermined criteria. 2) The reading, analytical thinking, and written communication skills in the English subject of students under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1 improved. The pre-test score was 10.64%, while the post-test score increased to 23.07%, which was significantly higher at the .05 level. 3) The students' satisfaction with learning activities using a simulation-based teaching method combined with the jigsaw technique was at the highest level.

Keywords: Reading skills, Analytical thinking skills, Written communication skills, Simulation, Jigsaw technique

Received 5 March 2026; **Revised** 9 April 2026; **Accepted** 18 April 2026

การพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ รายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้สถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ปุณยวีร์ สังข์ประไพ [1*] และ วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง [2]
[1, 2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
* Corresponding author. E-mail: Gladda616@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 2) เพื่อศึกษาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ รายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดอุทการาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 14 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนจัดการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ แบบประเมินทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ สร้างขึ้น สถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่า–ที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลศึกษาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ รายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีทักษะที่สูงขึ้น ซึ่งมีคะแนนก่อนเรียน ร้อยละ 10.64 และคะแนนหลังเรียน ร้อยละ 23.07 สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะการอ่าน, ทักษะการคิดวิเคราะห์, ทักษะการเขียนสื่อความ, สถานการณ์จำลอง, เทคนิคจิ๊กซอว์

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ในสังคมปัจจุบัน การเรียนภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นมากในการใช้ชีวิตประจำวัน เพราะมีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมจำนวนมาก เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้ภาษาอังกฤษยิ่งมีความสำคัญเพิ่มยิ่งขึ้น เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในสังคม อีกทั้งยังมีความสำคัญสำหรับการศึกษา การแสวงหาความรู้ รวมถึงการประกอบอาชีพในอนาคตอันใกล้ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2560) มาตรา 54 วรรคที่หนึ่ง กล่าวว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และ วรรคที่สาม กล่าวว่า รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อย ต้องมีบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการ

ศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักการของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (2560) กล่าวว่า การที่จะพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีสิ่งที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาประยุกต์ใช้ทั้งในเชิงระบบและโครงสร้างของสังคมไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เปรียบเหมือนเครื่องกำหนดคุณภาพชีวิต ถ้าผู้ใดมีการศึกษาที่ดีก็จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้ใดมีการศึกษาที่ไม่ดี คุณภาพชีวิตก็จะไม่ดีตามไปด้วย

การจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เนื่องจากสภาพแวดล้อม ความเจริญ และความทันสมัยในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้มีปัญหาหลายด้าน ดังนั้นในการจัดการศึกษาต้องจัดให้เกิดความสมดุลระหว่างสังคมและสิ่งแวดล้อม การเรียนภาษาต่างประเทศไม่ได้เรียนภาษาเพื่อความรู้เกี่ยวกับภาษาเท่านั้น แต่เรียนภาษาเพื่อให้สามารถเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพ การที่ผู้เรียนจะใช้ภาษาได้ถูกต้องคล่องแคล่วและเหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับทักษะการใช้ภาษา ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนภาษาที่ดีผู้เรียนจะต้องมีโอกาสได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุด ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ (2560) กล่าวว่า แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ประกอบด้วยหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิ คุณภาพ ของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ (Meyer and other, 1980) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่าในโลกปัจจุบันซึ่งมีเทคโนโลยีทันสมัยนั้น ความสามารถในการอ่านยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากอาชีพต่าง ๆ ต้องการผู้ที่มีการศึกษาหรือการฝึกฝนเชี่ยวชาญเฉพาะทางในระดับสูงขึ้น ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านสูงก็จะได้เปรียบ เพราะได้ใช้ทักษะนี้แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการอ่านนั้นมีความสำคัญกับมนุษย์ในทุกช่วงทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นในวัยเด็ก วัยทำงาน หรือวัยผู้ใหญ่ ในแต่ละช่วงของชีวิตล้วนมีความเกี่ยวข้องกับการอ่านทั้งสิ้น การอ่านนั้นมีความสำคัญมากในโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นโลกของการติดต่อสื่อสาร และส่วนใหญ่ล้วนสื่อสารกันด้วยภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้ที่สามารถอ่านภาษาอังกฤษได้ย่อมได้เปรียบในการค้นคว้าหาข้อมูลมากกว่าผู้ที่ไม่สามารถอ่านภาษาอังกฤษได้อย่างแน่นอน

จากการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดอุทการาม ได้มีการกำหนดให้ครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของนักเรียน เพื่อหาค่าเฉลี่ยในการสรุประดับความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีปัญหาทางด้านทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจกับวิชาภาษาอังกฤษ ขาดความสนใจในการอ่าน ส่งผลให้นักเรียนไม่เกิดกระบวนการทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ จึงทำให้ขาดทักษะการอ่าน ส่งผลให้ครูผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ไม่สามารถวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของนักเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา ใจมา (2558) กล่าวไว้ว่า หลักในการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ไว้ดังนี้ การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน เป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุงพัฒนานักเรียน และประเมินเพื่อการตัดสินการเลื่อนชั้นและจบการศึกษาระดับต่าง ๆ ใช้วิธีประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสได้แสดงออกซึ่งความสามารถดังกล่าวได้เต็มตามศักยภาพ

จากสภาพปัญหาและความเป็นมาข้างต้น เพื่อแก้ปัญหาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความของนักเรียน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของทักษะดังกล่าวในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงได้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ซึ่งได้ทำการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือ และยังสอดคล้องกับบริบทของนักเรียน พบว่า การจัดการเรียนการสอนด้วย

วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ สามารถแก้ไขปัญหาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความของผู้เรียนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังไว้ว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถตรวจสอบและพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความของนักเรียน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนของผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ และส่งเสริมทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ออกมาได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Designs) โดยการใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวในการทดสอบ ซึ่งจะทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบสถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ เพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้เครื่องมือดังกล่าวในการเรียนรู้ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดอุทการาม อำเภอภาชี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 14 คน ได้มาจากเทคนิคการการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม และมีการจัดนักเรียนแบบคละคนเรียน เก่ง กลาง อ่อน อยู่ด้วยกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ จำนวน 10 แผน 20 ชั่วโมง

2.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมในรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้สถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ จำนวน 1 ฉบับ 19 ข้อ

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.2 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ สูงขึ้น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดอุทการาม อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 14 คน โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ก่อนดำเนินการทดลองผู้วิจัยทำการชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจตรงกันและปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง

4.2 ประเมินผลก่อนเรียน (pre-test) โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้เปรียบเทียบกับคะแนนทดสอบหลังเรียน

4.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ให้ครบทุกแผน

4.4 ทดสอบหลังเรียน (post-test) โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ฉบับเดียวกันกับที่ทดสอบก่อนเรียน

4.5 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ที่สร้างขึ้น 19 ข้อ

4.6 ตรวจสอบผลการทดสอบหลังเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจ

4.7 ผู้วิจัยนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลและแปลผลข้อมูลที่ได้ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ โดยการวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

5.2 เปรียบเทียบทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยการวิเคราะห์ ค่า t กลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์ (One sample t-test)

5.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ โดยมีรายละเอียดดังภาพประกอบที่ 1

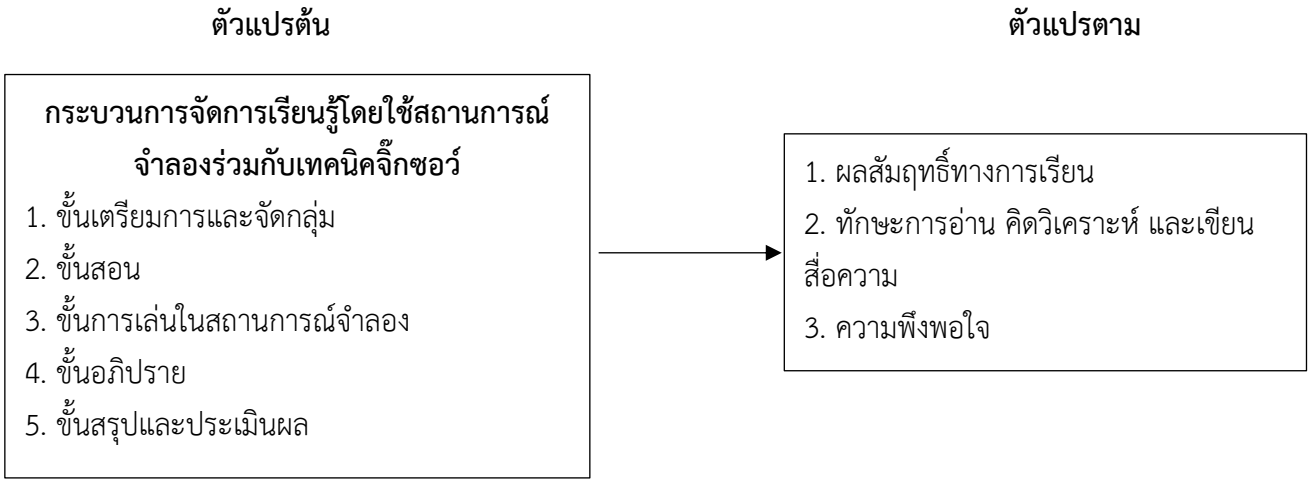

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์

จากการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน								
คะแนน	**จำนวน (N)**	**คะแนนเต็ม**	**ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$**	**S.D**	**ความแปรปรวน**	**t**	**df**	**p**
ก่อนเรียน	14	30	10.64	2.17	4.70	19.83**	13	0.00
หลังเรียน	14	30	23.07	3.95	15.60			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.17 และมีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.95

2. ผลการศึกษาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความโดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70

จากการประเมินทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความโดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ โดยผู้วิจัยนำผลการประเมินทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความมาเทียบกับเกณฑ์ ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลประเมินทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความโดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ โดยผู้วิจัยนำผลการประเมินทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ

ลำดับ	แผนที่ 1 (10 คะแนน)	แผนที่ 2 (10 คะแนน)	แผนที่ 3 (10 คะแนน)	แผนที่ 4 (10 คะแนน)	แผนที่ 5 (10 คะแนน)	แผนที่ 6 (10 คะแนน)	แผนที่ 7 (10 คะแนน)	แผนที่ 8 (10 คะแนน)	แผนที่ 9 (10 คะแนน)	แผนที่ 10 (10 คะแนน)	รวม (100 คะแนน)	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย (5)	แปลผล
1	7	8	9	8	7	9	8	8	9	7	80	80	4.00	ดี
2	7	8	9	7	7	9	7	9	9	8	80	80	4.00	ดี
3	9	7	9	9	8	9	9	8	9	7	84	84	4.20	ดี

ลำดับ	แผนที่ 1 (10 คะแนน)	แผนที่ 2 (10 คะแนน)	แผนที่ 3 (10 คะแนน)	แผนที่ 4 (10 คะแนน)	แผนที่ 5 (10 คะแนน)	แผนที่ 6 (10 คะแนน)	แผนที่ 7 (10 คะแนน)	แผนที่ 8 (10 คะแนน)	แผนที่ 9 (10 คะแนน)	แผนที่ 10 (10 คะแนน)	รวม (100 คะแนน)	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย (5)	แปลผล
4	8	7	10	10	9	10	10	8	10	10	92	92	4.60	ดีมาก
5	9	9	10	9	8	10	9	9	10	10	93	93	4.65	ดีมาก
6	8	8	10	10	9	10	10	7	10	9	91	91	4.55	ดีมาก
7	8	7	10	10	8	10	9	9	10	8	89	89	4.45	ดี
8	7	8	9	10	7	10	10	8	9	9	87	87	4.35	ดี
9	9	9	7	10	9	8	9	8	10	8	87	87	4.35	ดี
10	8	9	9	8	9	9	10	9	10	9	90	90	4.50	ดี
11	7	8	7	8	7	9	8	9	9	8	80	80	4.00	ดี
12	8	8	8	8	8	8	9	8	8	9	82	82	4.10	ดี
13	8	7	9	8	7	10	9	8	8	8	82	82	4.10	ดี
14	9	8	9	9	8	9	9	9	8	8	86	86	4.30	ดี
รวมเฉลี่ย											**1,203**	**85.92**	**4.30**	**ดี**

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ พบว่า มีคะแนนรวม คิดเป็นร้อยละ 85.92 คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 เมื่อแปลผล อยู่ในระดับ ดี

3. ผลศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ผลการวิจัยพบว่า

จากการวิเคราะห์ผลศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.50	0.16	มาก
2. ด้านบริบทบรรยากาศในชั้นเรียน	4.75	0.42	มากที่สุด
3. ด้านผู้สอน	4.86	0.25	มากที่สุด
4. ด้านเอกสารประกอบการเรียน	4.45	0.09	มาก
5. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.60	0.40	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.63**	**0.15**	**มากที่สุด**

จากตาราง 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.63, S.D. = 0.15) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านผู้สอน ($\bar{x}$ = 4.86, S.D. = 0.25) รองลงมา คือ ด้านบริบทบรรยากาศในชั้นเรียน ($\bar{x}$ = 4.75, S.D. = 0.42) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.40) ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.50, S.D. = 0.16) และด้านเอกสารประกอบการเรียน ($\bar{x}$ = 4.45, S.D. = 0.40) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.64 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.07 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ ช่วยส่งเสริมทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ และยังช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจระหว่างการทำกิจกรรม สอดคล้องกับ Amie-Jo Angel (2023) กล่าวว่า การสอนคำศัพท์ให้เด็กประถมว่าควรเป็นกระบวนการที่สนุกสนานและมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและการทบทวนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กเข้าใจและจดจำคำศัพท์ได้ในระยะยาว กิจกรรมกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเป็นผู้นำและสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การศึกษาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ คิดเป็นร้อยละ 85.92 และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ซึ่งนำมาแปลผลอยู่ในระดับ ดี ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน ทำให้ผู้เรียนมีทักษะสูงขึ้นจริง ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติ โดยเริ่มหาคำตอบด้วยตัวเองก่อน เพื่อเป็นคำตอบรายบุคคล จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มโดยวิธีการแบ่งแบบเทคนิคจิ๊กซอว์ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นร่วมกันได้ เกิดทัศนะ ความคิด การค้นหาคำตอบที่หลากหลาย เห็นมุมมองความคิดที่กว้างและแตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวความคิดของบลูม Bloom (1956, p. 13) ที่กล่าวว่า การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียนมีส่วนร่วมการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะจากการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลองร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ พบว่า ภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านครูผู้สอน 2) ด้านบริบทบรรยากาศในชั้นเรียน 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 5) ด้านเอกสารประกอบการเรียน เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ กิจกรรมสถานการณ์จำลองทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน กล้าพูดกล้าแสดงออก ทำให้ห้องเรียนมีบรรยากาศสนุกสนานส่งเสริมการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Razali and Ismail (2017) กล่าวว่า ประโยชน์ของสถานการณ์จำลองและการเล่นตามบทบาทเป็นเรื่องสนุกและสร้างแรงจูงใจที่ดี ทำให้ผู้เรียนกล้าพูดได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาได้กว้างกว่ากิจกรรมที่กำหนดขึ้นอีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ผลการเปรียบเทียบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน-หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองการพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์

จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ พบว่า ผลการเปรียบเทียบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน-หลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองการพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 10.64 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 23.07 โดยค่า t มีค่าเท่ากับ 19.83 และมีค่า Sig. เท่ากับ .00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ พบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ คิดเป็นร้อยละ 85.92 ซึ่งนำมาแปลผลอยู่ในระดับ ดี สูงกว่าร้อยละ 70 แสดงว่าให้เห็นว่า การสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ทำให้ผู้เรียนมีทักษะสูงขึ้นจริง

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายขั้นตอน ดังนั้น ผู้สอนควรคำนึงถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนให้เหมาะสมกับระยะเวลา เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและทำกิจกรรมไม่เสร็จตามกำหนด ทำให้การจัดการเรียนรู้ในชั่วโมงนั้น ๆ ไม่ประสบความสำเร็จ

1.2 ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ครั้งนี้ มีนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้เข้าร่วมจำนวน 2 คน ส่งผลให้คะแนนในการทดสอบหลังเรียนของแบบทดสอบ มีค่าเท่าเดิมและลดลงจากคะแนนในการทดสอบก่อนเรียน ดังนั้น การนำผลการวิจัยไปใช้ครูผู้สอนจึงควรกำกับดูแลและให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มดังกล่าวอย่างใกล้ชิด

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ กับเทคนิคการเรียนการสอนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะภาษาด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการฟัง พูดสื่อสาร

2.2 ควรมีการนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ในระดับชั้นอื่น ๆ และรายวิชาอื่น ๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564).* กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 6 เมษายน 2560, หน้า 1-90.

วิทยา ใจมา. (2558). *การพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Angel, A.-J. (2023). How to teach vocabulary: Twinkl's step-by-step guide. Twinkl.

Bloom, B.S. (1956). Taxonomy of Educational Objective handbook: Cognitive Domain. New York: Longman.

Mayer, R. E. (1980). Elaboration techniques that increase the meaningfulness of learning materials. *Journal of Educational Psychology, 72*(6), 770–784.

Razali, N.F. and Ismail, R. (2017). The use of Simulation and Role-Play in Enhancing Speaking Skills in Learning English Language. *Journal of Education and Social Sciences, 6*(2), 72-78.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 344 - 357 ISSN 2985-2137 (Online)

The effects of the 5 STEPs learning process integrated with biology board games on enhancing science process skills of Grade 12 students

Tanaporn Laiprasert [1*] and Watcharapat TechawattanasiridamrongAuthor [2]

[1,2] Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

[*] Corresponding author. E-mail: 76377094@aru.ac.th

ABSTRACT

The research article consisted of the following objectives 1) To develop a 5 STEPs learning process integrated with biology board game to promote science process skills of Grade 12 students to meet the efficiency criteria of 80/80, 2) to study the science process skills of students taught through this method, 3)to compare students' learning achievement before and after intervention, and 4) to evaluate student satisfaction with the developed learning management. The sample consisted of 28 Mathayomsuksa 6 students at Shappayawittaya School, during the second semester of the 2024 academic year. The sample was determined using simple random sampling by lottery method. The research instruments included 11 lesson plans based on the 5-step learning process and biology board games, a science process skills assessment, a learning achievement test, and a set of questionnaires on satisfaction with the developed learning management. Statistics for data analysis included percentages, averages, and standard deviations. and t–test for Dependent Samples.

The research results found that: 1) The efficiency of lesson plans 5 STEPs learning process with a biology board game reached 82.14/82.50, which was equal to the specified criteria of 80/80. 2) The students' science process skills showed an improvement, with which had a score during the study at a good level. 3) The students' learning achievement improved significantly, with a mean score increasing from 40.95 percent to 82.50 percent after the intervention, which was higher than the pre-intervention scores at the .01 level of significance. 4) The students' satisfaction with the developed learning management was overall at the high level (mean = 4.39).

Keywords: Board Game, 5 STEPs, Science Process Skills

Received 21 March 2026; **Revised** 10 April 2026; **Accepted** 18 April 2026

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ธนาพร ไล้ประเสริฐ [1*] และ วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง [2]
[1, 2] สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
[*] Corresponding author. E-mail: 76377094@aru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา ในการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสรรพยาวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา จำนวน 11 แผน แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่สร้างขึ้น สถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t–test for dependent samples)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา มีประสิทธิภาพ 82.14/82.50 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีคะแนนระหว่างเรียนอยู่ในระดับ ดี 3) ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ซึ่งมีคะแนนก่อนเรียนร้อยละ 40.95 และหลังเรียน มีคะแนนร้อยละ 82.50 สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนที่สร้างขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.39)

คำสำคัญ: บอร์ดเกม, กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคน วิชาวิทยาศาสตร์เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนทุกคน เพราะการรู้วิทยาศาสตร์มีความสำคัญต่อทุกคนทุกอาชีพหลาย ๆ อาชีพต้องอาศัยทักษะขั้นสูงในการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ และใช้เหตุผล ในการศึกษาหรือการเรียนวิทยาศาสตร์มีขั้นตอนการศึกษาหาความรู้หรือสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งกระบวนการที่จำเป็นจะต้องใช้ความสามารถในการค้นคว้าความรู้ การคิดแก้ปัญหา การลงความเห็นและการสรุปข้อมูลให้เป็นองค์ความรู้ โดยทักษะในการสร้างองค์ความรู้หรือกระบวนการ หาคำตอบนี้ เรียกว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จำแนกได้เป็น 2 ระดับได้แก่ ทักษะขั้นพื้นฐานและขั้นผสม รวมทั้งหมด 14 ทักษะ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564)

การสร้างความรู้และการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ควรเน้นให้นักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือการให้นักเรียนได้มีโอกาสเผชิญหน้ากับสถานการณ์ปัญหาแล้วหาวิธีแก้ไข ซึ่งสามารถจัดการเรียนรู้ได้หลายแบบ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร นักเรียนควรมีบทบาทในการกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง แสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์

สังเคราะห์ความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) การเรียนรู้จากการสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือทำและการคิด ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง โดยหนึ่งในแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ คือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นการฝึกทักษะต่าง ๆ จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2556) การจัดกิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกนั้นมีอยู่หลากหลายรูปแบบหนึ่งในนั้นคือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม และค้นหาคำตอบโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้นั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือนำไปผลิตเป็นชิ้นงานใหม่ ภาระงานเป็นหลักฐานแสดงว่าผู้เรียนเข้าใจ และเป็นการตอบแทนสังคม กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงงาน หรือวิธีการสืบสอบ ซึ่งได้พัฒนามาจากวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (SE) กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) การระบุคำถาม 2) การแสวงหาสารสนเทศ 3) การสร้างความรู้ 4) การสื่อสาร 5) การตอบแทนสังคม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มความสามารถสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และยังช่วยพัฒนาครูให้มีคุณภาพ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน นั้นเป็นแนวการสอนที่สามารถเพิ่มลักษณะ 3 ประการให้กับนักเรียนได้ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดเพื่อสร้างองค์ความรู้ และความสามารถในการสร้างชิ้นงานบริการสังคม และในทางเดียวกันกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน สามารถพัฒนาได้ทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์รวมถึงทักษะอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพยาว์ ยินดีสุข, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์ (2558) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แล้ว สื่อการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่งเพราะสามารถช่วยให้เด็กได้เรียนรู้อย่างรวดเร็วเข้าใจชัดเจน สื่อการสอนมีความหลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เกมการศึกษา โทรทัศน์ทางไกล ดังนั้นสื่อการสอนจึงถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ดังเช่น สวทช. ใช้เกมในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เพื่อเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยเสนอเกมหลายรูปแบบ เช่น เกมกระดาน ซึ่งเกมกระดานได้รับความสนใจจากผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะทำให้เด็กสนุกสนานและได้ความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกมที่มีการเคลื่อนย้ายสะดวก เล่นง่าย สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน การสอนโดยใช้เกมเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้นักเรียนเล่นเกมตามกติกา และนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลการเล่นเกมของนักเรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียน (ทิศนา แขมมณี, 2563) บอร์ดเกมที่ช่วยเปิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น สามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในชีวิตจริง ผู้เรียนได้สัมผัส เสริมสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียนผ่านความสนุก ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณในการวางแผนและแก้ไขปัญหาช่วยให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายหรือช่วยให้เด็กมีโอกาสฝึกฝนทักษะหลายอย่าง เช่น การสังเกตสีหน้า คำพูด หรือท่าทางการแสดงออก การให้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาแบบเดี่ยวและแบบทีม การฝึกการประจันหน้ากันในวง ทักษะการสื่อสารกันในกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดส่งเสริมให้ผู้เล่นหรือผู้เรียนสามารถศึกษาและเล่นได้ด้วยตัวเองได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นจุดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของบอร์ดเกม (รพิสา กันสุข, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Aimar Orbe et al, (2018) ได้ทำการวิจัย เรื่อง บอร์ดเกมการวางแผนผังเมืองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาบอร์ดเกมด้านการวางผังเมืองโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้นักศึกษาตระหนักว่าถึงการจัดสรรที่ดินอย่างเหมาะสมจะนำไปสู่การกระจายตัวของแปลงอาคารที่มีความสอดคล้องกัน สื่อการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานในระหว่างการเล่นเกม และผลจากการสำรวจยังสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษามีทัศนคติที่เปลี่ยนไปทั้งด้านพฤติกรรมในเชิงบวก ความตั้งใจสำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเกม และต้องการให้อาจารย์จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมการศึกษามากขึ้น

สภาพการศึกษาไทยปัจจุบันยังคงให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในฐานะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของผลผลิตที่ได้จากระบบการศึกษา ซึ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเน้นไปทางด้านพุทธิพิสัยนั่นคือ ความเก่งในเนื้อหาวิชา จาก

ประสบการณ์สอนในรายวิชาชีววิทยา ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพบว่า เนื้อหาส่วนมากเน้นการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเนื้อหามีปริมาณมาก จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน โดยเฉพาะเนื้อหาในเรื่องความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ที่เป็นเนื้อหาด้านความรู้ความจำเป็นส่วนใหญ่และจากประสบการณ์สอนที่ผ่านมาพบว่า ผู้เรียนมีปัญหาต่อการทำความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนเรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต เนื่องจากธรรมชาติของเนื้อหามีลักษณะเป็นนามธรรม ซับซ้อน มีเนื้อหาและคำศัพท์เฉพาะให้จดจำมากและยากต่อการทำความเข้าใจ ส่วนใหญ่ผู้เรียนจะเน้นการท่องจำเพื่อนำไปสอบวัดผลให้ผ่านทำให้การเรียนเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจสำหรับผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนยากที่จะเข้าใจและเห็นเป็นรูปธรรมได้ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะแก้ปัญหาและหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเข้าใจและทำให้ผู้เรียนมีความสนใจต่อการเรียนมากขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวและสนใจในการเรียน ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องใช้สื่อและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเลือกใช้บอร์ดเกมสำหรับใช้เป็นสื่อการสอนร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน จึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ สำหรับใช้เป็นส่วนประกอบในกระบวนการเรียนรู้ ในปัจจุบันเริ่มมีการนำบอร์ดเกมเข้ามาใช้เป็นสื่อการสอนในรายวิชาต่าง ๆ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการนำรูปแบบการสอนแบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา ไปใช้เป็นสื่อการสอนในการศึกษาเรื่องความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาและรายละเอียดมาก ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนและเบื่อหน่ายเนื่องจากต้องท่องจำเนื้อหาการเรียนในจำนวนมาก และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อเตรียมพร้อมผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยาในการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest–Posttest Design) (รัตนะ บัวสนธ์, 2567) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 1) ศึกษาเนื้อหา แนวคิดทฤษฎีศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สาระและมาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระ/ชิ้นงาน และการวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 2) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน เช่น ความหมาย แนวคิดและทฤษฎี ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ข้อดีและประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกม 3) สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4) นำเครื่องมือไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 5) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

Gr_1	O_1	T	O_2

ภาพที่ 1 แผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลัง (One Group Pretest-Posttest Design)

เมื่อ Gr_1 หมายถึง กลุ่มหนึ่ง
O_1 หมายถึง การทดลองหรือการสอบวัดก่อน
T หมายถึง การใช้นวัตกรรมการศึกษา (หรือการให้เงื่อนไขการทดลอง)
O_2 หมายถึง การทดสอบหรือการสอบวัดครั้งหลัง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ในจังหวัดชัยนาท ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2567 จำนวนนักเรียน 1,552 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ปีการ ศึกษา 2567 จำนวน 28 คน จากโรงเรียนสรรพยาวิทยา ดำเนินการโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวน 11 แผน แต่ละแผนมีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา ดังนี้ ขั้นที่ 1 การตั้งคำถาม ขั้นที่ 2 การแสวงหาสารสนเทศ ขั้นที่ 3 การสร้างองค์ความรู้ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา ขั้นที่ 4 การสื่อสารร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา ขั้นที่ 5 การตอบแทนสังคม โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนละ 2 และ 3 ชั่วโมง รวมจำนวน 20 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมงและทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง รวมเวลา 22 ชั่วโมง มีรายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนดังนี้ 1) ความหลากหลายทางชีวภาพ 1 2) ความหลากหลายทางชีวภาพ 2 3) อาณาจักรสิ่งมีชีวิต 4) อาณาจักรสัตว์ 1 5) เรื่อง อาณาจักรสัตว์ 2 6) อาณาจักรพืช 1 7) เรื่อง อาณาจักรพืช 2 8) อาณาจักรฟังไจ 9) อาณาจักรโพรทิสตา 1 10) อาณาจักรโพรทิสตา 2 11) อาณาจักรมอเนอรา ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องผ่านเกณฑ์ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.8–1.00 มีการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และทำการจัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์พร้อมนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยอ้างอิงนิยามเชิงปฏิบัติการของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ครอบคลุมทักษะที่ผู้วิจัยเลือกใช้จำนวน 5 ทักษะ ดำเนินการประเมินโดยครูผู้สอนในระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ ได้แก่ 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการจำแนกประเภท 3) ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล 4) ทักษะการพยากรณ์ และ 5) ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล จากนั้นเขียนข้อคำถามตามนิยามของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สร้างเกณฑ์การประเมิน 3 ขั้นตอน พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมินแบบระดับคุณภาพ (Rubric Scoring) ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องผ่านเกณฑ์ ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.8–1.00 จากนั้นจัดพิมพ์แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่สมบูรณ์พร้อมนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ซึ่งผ่านการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ ให้ครอบคลุมตัวชี้วัดตามนิยามพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของ Bloom (1956) ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความจำ 2) ด้านความเข้าใจ 3) ด้านการนำไปใช้ 4) ด้านการวิเคราะห์ 5) ด้านการประเมินค่า และ 6) ด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตลุกดู่วิทยา จำนวน 30 คน ที่เคยศึกษาเนื้อหาดังกล่าวมาแล้วแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20–0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับด้วยสูตร KR–20 ของ Kuder-Richardson ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ค่าความยากรายข้อ (p) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น

กระบวนการ/ผลลัพธ์	แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ	0.6-1 ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.92
ค่าความยากรายข้อ (p) อยู่ระหว่าง	0.44-072
ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง	0.44-1
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	0.95

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการวัดแบบลิเคิร์ท จำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ จากนั้นนำผลคะแนนมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องผ่านเกณฑ์ จำนวน 15 ข้อ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.8-1.00

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

3.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยามีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับ ดี

3.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยามีความพึงพอใจในระดับมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยและหนังสือขอความอนุเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสรรพยาวิทยา จังหวัดชัยนาท เพื่อขออนุญาตดำเนินการทดลองใช้ และเก็บข้อมูล

4.2 ครูชี้แจงวิธีการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมมศึกษาปีที่ 6 ให้นักเรียนเข้าใจ

4.3 ให้นักเรียนทดสอบก่อนเรียน (Pre–test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ จากนั้นดำเนินการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง และประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ระหว่างดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4.4 หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา เสร็จครบทุกแผนแล้ว จึงให้นักเรียนทดสอบหลังเรียน (Post–test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับการวัดผลก่อนเรียน

4.5 หลังการทดลองให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา

4.6 นำผลคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และแบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐาน และสรุปผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ($\overline{X}_{ร้อยละ}$) ของคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและคะแนนเก็บในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แล้วหาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยานำเข้าสูตรเพื่อหาค่า E_1 และ ค่า E_2

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ($\overline{X}_{ร้อยละ}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ระหว่างการทดลองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ($\overline{X}_{ร้อยละ}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

5.4 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างคะแนนก่อนทดลองและคะแนนหลังการด้วยสถิติทดสอบที (t-test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 88)

5.5 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจ ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการแปลความหมายของ ค่าเฉลี่ยของข้อมูลตามแนวของลิเคิร์ท (Likert method) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 25) ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 82)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 2

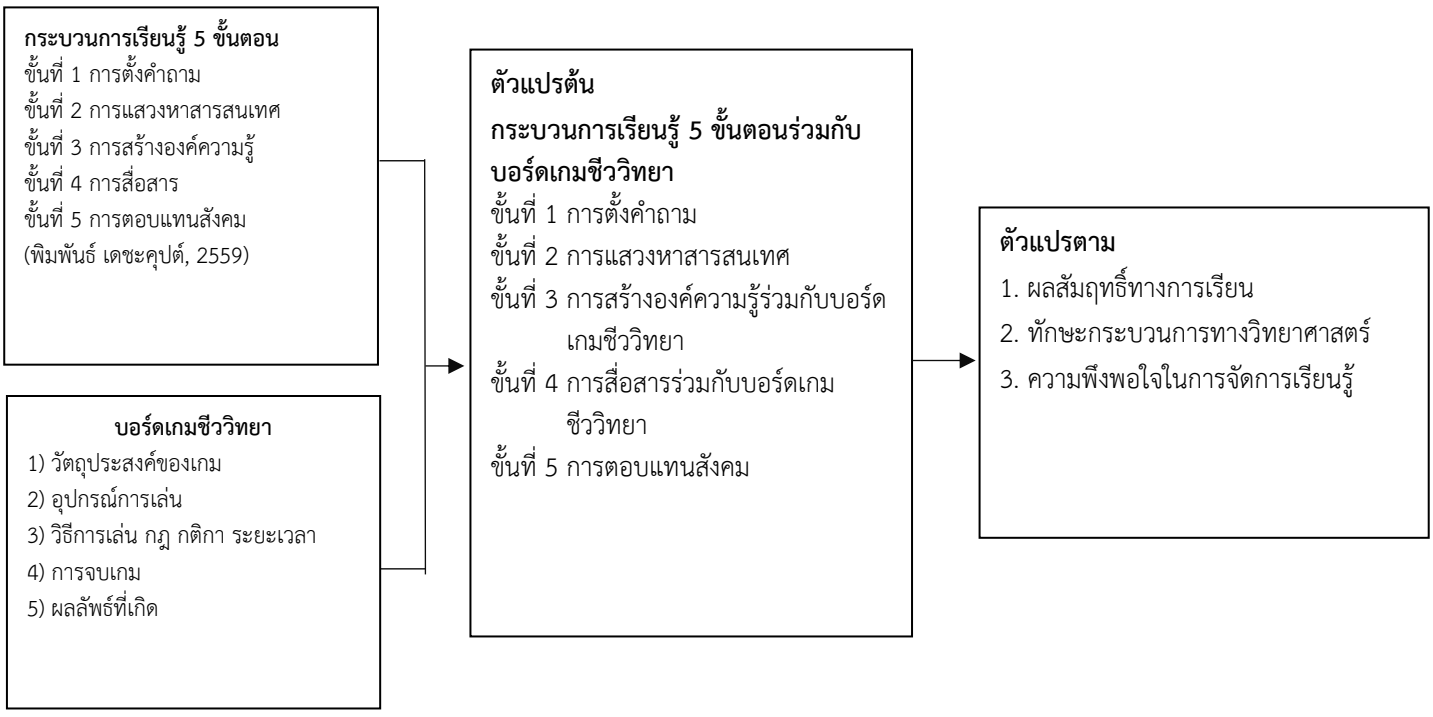

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยาในการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (E_1/E_2) ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

กระบวนการ/ผลลัพธ์	n	คะแนนเต็ม	$\overline{x}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	28	110	90.36	2.23	82.14
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	28	30	24.75	3.34	82.50
E_1/E_2 เท่ากับ 82.14/82.50					

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนในแต่ละแผน จำนวน 11 แผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 90.36 จากคะแนนเต็ม 110 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.14 คะแนน เฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.75 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.50 แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับ บอร์ดเกมชีววิทยา มีประสิทธิภาพ 82.14/82.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 (E_1/E_2) ที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา

ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	รายการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์					
	ทักษะการสังเกต	ทักษะการพยากรณ์	ทักษะการจำแนกประเภท	ทักษะการสื่อความหมายข้อมูล	ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล	รวม
ค่าเฉลี่ย	2.56	2.54	2.63	2.47	2.47	2.54
S.D.	0.42	0.48	0.44	0.50	0.57	0.52
แปลความหมาย	ดี	ดี	ดี	พอใช้	พอใช้	ดี

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 แสดงว่านักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับ ดี เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา โดยคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้จากการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียนและทำกิจกรรมการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา ดังตาราง 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน								
คะแนน	**จำนวน (n)**	**คะแนนเต็ม**	**ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$**	**S.D.**	**ความแปรปรวน**	**t**	**df**	**p**
ก่อนเรียน	28	30	12.28	2.62	6.51	27.53**	27	0.00
หลังเรียน	28	30	24.75	3.51	11.16			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ค่าวิกฤตของ t ที่ระดับ .01 ; df 27 = 2.43)

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 12.28 และ 24.75 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ผลการวิเคราะห์ค่า t ปรากฏว่า ค่า t จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 27.53 เมื่อพิจารณาค่า t จากตารางค่าวิกฤตการแจกแจง t ที่ df = 27 ได้เท่ากับ 2.43 แสดงว่าค่าคำนวณมากกว่าค่า t จากตาราง แสดงว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา ผลปรากฏดังตาราง 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา

รายการประเมิน	**ค่าเฉลี่ย**	**S.D.**	**แปลผล**
1. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.40	0.09	พอใจในระดับมาก
2. ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	4.39	0.11	พอใจในระดับมาก
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.37	0.09	พอใจในระดับมาก
เฉลี่ย	**4.39**	**1.46**	**พอใจในระดับมาก**

จากตาราง 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา ในการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.14/82.50 ตามเกณฑ์ 80/80 (E_1/E_2) ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบสร้างขึ้นผ่าน

กระบวนการที่ถูกต้องตามขั้นตอน โดยเริ่มจากศึกษา และวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2560) ตลอดจนศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยาผ่านกระบวนการตรวจสอบแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้กับนักเรียน และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการในการสืบค้นความรู้ แก้ปัญหาผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเกิดเป็นผลงานที่ใช้เผยแพร่ความรู้ให้กับเพื่อนและผู้ที่สนใจ การจัดการเรียนรู้แบบแบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา ทำให้ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรม ชิ้นงานและแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 11 แผน (E_1) และค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยนักเรียนที่ได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E_2) มีประสิทธิ์ภาพตามเกณฑ์ 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งกาญจน์ บูรณสินวัฒนกูล (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถ การเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการแบบเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนรู้สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการแบบเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนรู้สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีที่นำไปทดลองนี้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.81/83.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนและช่วยกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงความรู้จากการจัดการเรียนรู้และการใช้ความรู้ที่ได้ผ่านการเล่นบอร์ดเกม สอดคล้องกับงานวิจัยของอรรถเศรษฐ์ ปรีดากรณ์ (2557) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การออกแบบบอร์ดเกมการศึกษา เรื่องวงสีธรรมชาติสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า สื่อบอร์ดเกมเรื่อง วงสีธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.91 เนื่องจากสื่อมีองค์ประกอบครบถ้วนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ และมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาต ชิ้นเจริญ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมเป็นฐานที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบอร์ดเกมที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศทั้งหมดได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะมีกระบวนการในการสร้างสื่อที่เป็นระบบ มีการการทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง มีการตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ความยากง่ายของเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรมและระยะเวลาที่ใช้และได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ก่อนนำไปใช้จริง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 แสดงว่านักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา อยู่ในระดับดี เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา นักเรียนได้มีโอกาสตั้งคำถาม สืบค้นความรู้ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการทำงานโดยครูเป็นผู้กระตุ้นด้วยการใช้คำถามระหว่างที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ส่งผลให้มีการพัฒนาทักษะในหลาย ๆ ทักษะเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวความคิดของบลูม Bloom (1956, p. 13) ที่กล่าวว่า การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียนมีส่วนร่วมการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะจากการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์ (2558) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เพราะแผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านขั้นตอนการตั้งคำถามโดยนักเรียนจำเป็นที่จะต้องใช้ทักษะการสังเกต ทักษะการตั้งสมมติฐานเพื่อพิจารณาข้อมูลสภาพแวดล้อมนำไปสู่การตั้งประเด็นปัญหาที่จะต้องไปสืบค้นข้อมูลในกระบวนการถัดไป ขั้นการสืบค้นความรู้และสารสนเทศเป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องกำหนดวิธีการและวางแผนในการสืบค้นข้อมูลโดยอาศัยทักษะการวัด การคำนวณ การพยากรณ์ การจำแนก ขั้นการสร้างองค์ความรู้โดยอาศัยทักษะการลงความเห็นข้อมูล ทักษะการทดลอง ทักษะการกำหนดและ

ควบคุมตัวแปร ขั้นการสื่อสารและนำเสนอใช้ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ทักษะ การลงความคิดเห็นจากข้อมูล และทักษะการตีความหมายและลงข้อสรุป ในขั้นตอนการบริการสังคมและจิตสาธารณะ เป็นการทำกิจกรรมและนำความรู้สู่การปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การทำประโยชน์ให้กับสังคม โดยกระบวนการเรียนรู้แต่ละขั้นทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิภา พรหมมหาราช (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบานการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับบอร์ดแกม เรื่อง พันระเคมี เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากบอร์ดเกมทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ลงมือฝึกปฏิบัติด้วยตัวเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ ความรู้และความเข้าใจจากการลงมือปฏิบัติ สามารถนำประสบการณ์ความรู้เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ที่ได้จากการเล่นบอร์ดเกม โดยการเล่นบอร์ดเกมจะต้องอาศัยการสังเกต การวางแผน การแก้ปัญหา การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ จึงส่งผลให้คะแนนทักษะของนักเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬาลักษณ์ สนเกื้อกูล และเมษา นวลศร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องระบบสุริยะ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการใช้เกม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการใช้เกม เรื่องระบบสุริยะ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการใช้เกมได้มีการสอดแทรกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานไปในการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนรู้วิธีจัดระบบความคิดและวิธีเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก ทำให้ความรู้คงทนและถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ ในด้านทักษะการสื่อความหมายข้อมูลมีผลการประเมินในระดับพอใช้ เนื่องมาจากนักเรียนมุ่งเน้นไปที่กิจกรรมการเล่นเกมเพื่อความสนุกและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าการจัดกระทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ นักเรียนมีข้อมูลจากการสำรวจมากพอ แต่ขาดทักษะในการสรุปประเด็นสำคัญ ไม่สามารถเชื่อมโยงศัพท์เทคนิคทางชีววิทยามาใช้ในการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย ระยะเวลาไม่เพียงพอในขั้นตอนที่ 4 มักถูกเร่งรัดหากกิจกรรมการเล่นบอร์ดเกมในขั้นตอนก่อนหน้าใช้เวลานานเกินไป ทำให้นักเรียนไม่ได้ฝึกการนำเสนออย่างเต็มที่ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มรูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการแปลงข้อมูลจากเกมสู่การนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อยกระดับทักษะดังกล่าวให้สูงขึ้น ในด้านทักษะการลงความเห็นจากข้อมูลมีผลการประเมินในระดับพอใช้ เนื่องมาจากเนื้อหาที่เป็นนามธรรมและซับซ้อน ทำให้นักเรียนบางส่วนยังไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากการเล่นบอร์ดเกมเข้ากับหลักการทางวิทยาศาสตร์เพื่อสร้างข้อสรุปที่สมเหตุสมผลได้ ประกอบกับกลไกของเกมอาจมุ่งเน้นการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เพื่อเป้าหมายในเกมมากกว่าการกระตุ้นให้เกิดการวิเคราะห์เชิงลึก สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าการลงความเห็นต้องอาศัยประสบการณ์เดิมร่วมกับประจักษ์พยาน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการบูรณาการเทคนิคการตั้งคำถามระดับสูง ร่วมกับสถานการณ์สมมติในบอร์ดเกมที่ท้าทายการคิดวิเคราะห์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.28 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.75 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ บอร์ดเกมชีววิทยาเป็นสื่อการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทั้งในระดับความจำและความเข้าใจ สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ โดยเฉพาะเนื้อหารายวิชาชีววิทยาที่มีเนื้อหาส่วนมากเป็นความรู้ความจำ ทำให้ผู้เรียนไม่อยากเรียนวิชานี้ บอร์ดเกมเป็นสื่อที่สามารถทำให้ผู้เรียนสนใจ สามารถช่วยเหลือในเรื่องของการสื่อสารระหว่างกันของผู้เรียน การทำงานเป็นทีม สามารถสร้างให้ผู้เรียนรู้สึกมีส่วนร่วมและสนุกสนาน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนความรู้ และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ส่งผลให้เกิดการ พัฒนาในด้านเรียนรู้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะพงษ์ งันลาโสม (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และเจตคติต่อการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเล่นสูงกว่าก่อนเล่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Selvi& and Çoşan (2018) ที่ได้ทำการศึกษาผลของการใช้เกมการศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์ในการสอนเรื่อง อาณาจักรของสิ่งมีชีวิตต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการจดจำความรู้ของนักเรียน (The Effect of Using

Educational Games in Teaching Kingdoms of Living Things) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเกมการศึกษาช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการช่วยให้จดจำความรู้ใหม่ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ JoséNunes da Silva Junior et al (2019) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การสร้างเกมกระดาน เรื่อง สเตอริโอเคมี เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับสเตอรีโอเคมี (Stereochemistry Game: Creating and Playing a Fun Board Game To Engage Students in Reviewing Stereochemistry Concepts) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา สเตอริโอเคมีใช้นักศึกษามีการสอนโดยใช้บอร์ดเกมร่วมด้วยมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่านักศึกษาห้องที่ 3 ที่เรียนแบบใช้แบบฝึกหัด เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบอร์ดเกมเป็นกิจกรรมที่สนุกกว่ากิจกรรมทำแบบฝึกแก้ปัญหา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา พบว่า ภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม ทำให้ห้องเรียนมีบรรยากาศสนุกสนานส่งเสริมการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศดานันท์ แก้วศรี (2563, หน้า 77) ศึกษาการออกแบบและพัฒนาเกมกระดานเรื่องระบภูมิคุ้มกัน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้เกมกระดานใน นักเรียนมีความพึงพอใจต่อ การเรียนรู้โดยใช้เกมกระดานเรื่องระบบภูมิคุ้มกัน ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ McOwat and Stanley-Wall (2018) ที่ได้พัฒนาบอร์ดเกมความรู้เกี่ยวกับแบคทีเรีย สำหรับผู้เรียนอายุ 8-12 ปี พบว่า บอร์ดเกมทำให้ผู้เล่นสนุกสนานและให้ความรู้จากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Aimar Orbe et al (2018) ได้ทำการวิจัย เรื่อง บอร์ดเกมการวางแผนผังเมือง : ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Urban Planning Board Game : A Cooperative Serious Game) ผลการวิจัยพบว่าบอร์ดเกมเป็นกว่านวัตกรรมที่แปลกใหม่ ทำให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานในระหว่างการเล่นเกม และผลจากการสำรวจยังสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษามีทัศนคติที่เปลี่ยนไปทั้งด้านพฤติกรรมในเชิงบวก ความตั้งใจสำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเกม และต้องการให้อาจารย์จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมการศึกษามากขึ้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยบอร์ดเกม

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาบอร์ดเกมชีววิทยาร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา มีประสิทธิภาพ 82.14/82.50 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนที่สร้างขึ้น ซึ่งมีคะแนนระหว่างเรียนอยู่ในระดับ ดี ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ซึ่งมีคะแนนก่อนเรียนร้อยละ 40.95 และหลังเรียน มีคะแนนร้อยละ 82.50 สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนที่สร้างขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมชีววิทยา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจในบทเรียน โดยมีบอร์ดเกมเป็นสื่อช่วยในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในด้านความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ บอร์ดเกมทำหน้าที่เป็นแบบจำลองสถานการณ์ที่ทำให้นักเรียนเห็นภาพรวมของระบบและปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ได้ชัดเจนกว่าการอ่านตำราเพียงอย่างเดียว อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในสถานการณ์จริง นักเรียนได้ฝึกการสังเกต การลงความเห็นจากข้อมูล และการพยากรณ์ผลลัพธ์ผ่านการวางแผนและกลยุทธ์ในเกม ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการคิดอย่างเป็นระบบในรูปแบบที่ผ่อนคลายแต่มีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้สอนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ และเตรียมความพร้อม โดยการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม อุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม ให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ผู้สอนจะต้องศึกษาจุดประสงค์หรือเป้าหมายของสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมการศึกษาแต่ละเกมก่อนจึงจะสามารถเลือกใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับเนื้อหาและการเรียนรู้เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนมีประสิทธิภาพส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนี้ 1) จัดเตรียมสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมให้พอดีกับจำนวนผู้เรียนในชั้นเรียน 2) จัดเตรียมข้อมูลหรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เรียน 3) กระตุ้นหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียนด้วยบรรยากาศผ่อนคลาย สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดหมายได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับบอร์ดเกมกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ หรือคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาแนวทางการออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมร่วมกับกระบวนการหรือวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบ กระบวนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา

2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการกำหนดกลุ่มควบคุม เพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้ระหว่างวิธีสอนที่ใช้บอร์ดเกมร่วมกับวิธีสอนปกติ เพื่อพิสูจน์ประสิทธิผลของนวัตกรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยควบคุมตัวแปรด้านเวลาและเนื้อหาให้เท่ากัน และควรมีการติดตามผลความคงทนในการเรียนรู้ เพื่อยืนยันว่าบอร์ดเกมชีววิทยาสามารถพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้ครอบคลุมทุกมิติ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กิ่งกาญจน์ บูรณสินวัฒนกูล. (2562). *การพัฒนาสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการแบบเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนรู้สาหรับนิสิตระดับปริญญาตรี.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

จุฬาลักษณ์ สนเกื้อกูล และเมษา นวลศร. (2565). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องระบบสุริยะ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ หาความรู้ร่วมกับการใช้เกม. *Journal of Modern Learning Development, 7*(7), 59-73.

ทิศนา แขมมณี. (2563). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้ เพื่อการจัดระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธราการพิมพ์

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น

ปาริชาต ชิ้นเจริญ (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.* (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

ปิยะพงษ์ งันลาโสม. (2563). *การพัฒนาบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และเจตคติต่อการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2559). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์. (2558). *ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช).

รพิสา กันสุข. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้บอร์ดเกม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* (ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

รัตนะ บัวสนธ์. (2567). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรณิภา พรหมหาราช. (2564). *การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบานการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับบอร์ดแกม เรื่อง พันระเคมี เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4.* (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกมมาจล

ศดานันท์ แก้วศรี. (2563). *การออกแบบและพัฒนาเกมกระดาน เรื่อง ระบบภูมิคุ้มกัน.* (วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยทักษิณ).

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). *ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์.* สืบค้น 15 ธันวาคม 2564 จาก https://www.scimath.org/desktop-application/item/12462-2021-10-15-06-41-12.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *สารสนเทศด้านการศึกษา ปีการศึกษา 2567.* สืบค้นได้จาก https://edustatistics.moe.go.th/student18.

อรรถเศรษฐ์ ปรีดากรณ์. (2557). *การออกแบบบอร์ดเกมการศึกษา เรื่องวงสีธรรมชาติสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

Bloom, B.S. (1956). Taxonomy of Education Objective, Handbook 1: Cognitive Domain. New York: David Mckay.

McOwat, K., & Stanley-Wall, N. R. (2018). Biofilm building: A simple board game to reinforce knowledge of biofilm formation. *Journal of Microbiology & Biology Education, 19*(1), 1-3.

Orbe, A., Rojí, E., Garmendia, L., & Cuadrado, J. (2018). Urban planning board game: A cooperative serious game. *Proceedings of the European Conference on Games-based Learning*, 2018-October, 509-515.

Selvi, M., & Çoşan, A. Ö. (2018). The Effect of Using Educational Games in Teaching Kingdoms of Living Things. *Universal Journal of Educational Research, 6*(9), 2019-2028.

Silva Júnior, J. N. d., Uchoa, D. E. d. A., Lima, M. A. S., & Monteiro, A. J. (2019). Stereochemistry game: Creating and playing a fun board game to engage students in reviewing stereochemistry concepts. Journal of Chemical Education, 96(8), 1730-1734.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 358 - 369 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Effects of Recreational Activities through Fundamental Movement Skills on Physical Skill Development of Lower Primary School Students

Yada Boonkong [1*], Arayah Tosiri [2], Worachet Singhlo [3], Siriset Sandusit [4]
Suriya Chantanakool [5], and Chulaluk Sukakorn [6]

[1, 2, 3, 4, 5, 6] North Bangkok University.

* Corresponding author. E-mail: yada.bo@northbkk.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to investigate the impact of recreational activities based on fundamental movement skills on the physical development of lower primary school students. The study focused on 17 first-grade students during the second semester of the 2024 academic year at Wihan Daeng Kindergarten School, under the jurisdiction of Saraburi Primary Educational Service Area Office 2. The research tools comprised a detailed recreational activity plan and a physical skills assessment tailored for lower primary students. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, including means and standard deviations, while qualitative data were examined through content analysis and descriptive narration. The results indicated that the students who engaged in recreational activities involving key fundamental motor skills—such as striking, catching and passing objects, throwing, and running—showed marked improvement in their physical abilities after the intervention compared to prior to participation. These findings suggest that well-structured recreational activities focusing on basic motor movements can effectively foster physical skill development and contribute positively to the overall well-being and enjoyment of young learners.

Keywords: Recreational activities, Fundamental movement skills, Early primary school students.

Received 21 March 2026; **Revised** 10 April 2026; **Accepted** 18 April 2026

ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ญาดา บุญคง [1*], อารยะ โตศิริ [2], วรเชษฐ์ สิงห์ลอ [3], สิริเศฐ สันดุษิต [4]
สุริยา จันทนกูล [5], และ จุฬาลักษณ์ สุขกรณ์ [6]
[1, 2, 3, 4, 5, 6] มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
[*] Corresponding author. E-mail: yada.bo@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนอนุบาลวิหารแดง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรีเขต 2 จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการ และแบบประเมินทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ข้อมูลทางสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และบรรยายเชิงพรรณนาผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะทางร่างกาย ซึ่งประกอบไปด้วย การตีเขี่ย รับ-ส่งสิ่งของการขว้าง และการวิ่งก่อนและหลังเรียนด้วยจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีผลการเปรียบเทียบทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน หลังเรียนด้วยกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ: กิจกรรมนันทนาการ, การเคลื่อนไหวพื้นฐาน, นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 และเป็นประเด็นหลักตามยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายประเทศไทย 4.0 ซึ่งมุ่งเตรียมความพร้อมกำลังคนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปรับตัวในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและการแข่งขันอย่างไร้พรมแดน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Kummuang & Wongwattanapong, 2022; Techarit & Kamdech, 2023) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสังคมดิจิทัลและเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ต้องการบุคคลที่มีทักษะหลากหลายทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย และสังคม

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน โดยเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ที่กำหนดให้การพัฒนาคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยมุ่งยกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้คนไทยมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และมีคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566; OECD, 2025) ทั้งนี้ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ในทุกมิติจำเป็นต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ และคุณธรรม สามารถดำรงชีวิต ศึกษาต่อ และประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายและคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ผ่านการจัดกิจกรรมทางกายและกีฬาที่หลากหลาย ซึ่งช่วยพัฒนาสมรรถภาพทางกาย ทักษะการเคลื่อนไหว และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อีกทั้งยังส่งเสริมการมีวินัย การทำงานเป็นทีม และการมีเจตคติที่ดีต่อการออกกำลังกาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

การเคลื่อนไหวพื้นฐานเป็นทักษะจำเป็นในชีวิตประจำวัน และเป็นรากฐานของการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวที่ซับซ้อน เช่น การวิ่ง การกระโดด และการทรงตัว การพัฒนาทักษะดังกล่าวตั้งแต่วัยเด็กจะช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ และประสิทธิภาพการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกาย (World Health Organization, 2022) นอกจากนี้ การส่งเสริมกิจกรรมทางกายอย่างเหมาะสมยังมีส่วนช่วยลดพฤติกรรมเนือยนิ่ง (sedentary behavior) และส่งเสริมสุขภาวะโดยรวมของเด็กในระยะยาว ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน (fundamental movement skills) เป็นพื้นฐานสำคัญของการเคลื่อนไหวทุกประเภท โดยเกี่ยวข้องกับการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายร่วมกัน เช่น การวิ่ง การกระโดด การขว้าง การรับ และการทรงตัว ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวขั้นสูง เช่น การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย และกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ (Logan et al., 2022) หากผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะเหล่านี้อย่างเหมาะสมตั้งแต่วัยต้น จะช่วยเพิ่มความมั่นใจในการเคลื่อนไหว และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางกายอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม จากสภาพการณ์ในปัจจุบันพบว่า เด็กในระดับประถมศึกษาจำนวนหนึ่งยังมีข้อจำกัดด้านทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน เช่น การทรงตัว การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา และความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหว ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมทางกายและการเรียนรู้ในรายวิชาพลศึกษา รวมทั้งอาจส่งผลต่อพัฒนาการด้านร่างกายในระยะยาว สอดคล้องกับรายงานที่ชี้ให้เห็นว่าเด็กจำนวนไม่น้อยยังมีกิจกรรมทางกายในระดับที่ไม่เพียงพอและขาดทักษะการเคลื่อนไหวที่เหมาะสม (World Health Organization, 2022)

จากการสังเกตและประเมินเบื้องต้นของผู้วิจัยในบริบทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลวิหารแดง พบว่า ผู้เรียนบางส่วนยังขาดทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานในด้านต่าง ๆ เช่น การทรงตัวไม่มั่นคง การเคลื่อนไหวไม่คล่องแคล่ว และการประสานงานของร่างกายยังไม่สัมพันธ์กัน ส่งผลให้การเข้าร่วมกิจกรรมทางกายและการเรียนรู้ยังไม่เต็มศักยภาพ ปัญหาดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนั้น การจัดกิจกรรมนันทนาการที่เน้นทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาพัฒนาการทางร่างกายของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง มีความสนุกสนาน และสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น การทำกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ช่วยพัฒนาทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น กิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน เช่น การวิ่ง กระโดด ปีนป่าย ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ ความแข็งแรง ความยืดหยุ่น และการประสานงานระหว่างมือและตา จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยให้ร่างกายแข็งแรง ลดความเสี่ยงต่อโรคต่างๆ การจัดกิจกรรมนันทนาการที่เน้นการเคลื่อนไหวสามารถปลูกฝังนิสัยการออกกำลังกายที่ดีให้กับนักเรียน ซึ่งมีประโยชน์ต่อสุขภาพในระยะยาว ทำให้นักเรียนรู้สึกตื่นเต้นและสนุกกับการเรียนรู้ใหม่ๆ ได้ลงมือปฏิบัติ เล่นกีฬา ส่งเสริมในด้านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน เพราะนักเรียนไม่มีการเคลื่อนไหวพื้นฐานที่ดี อาจจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ไม่ดีทางด้านกายยภาพในอนาคต และสามารถนำไปต่อยอดสู่การพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการทดลอง ก่อน-หลัง การจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัย ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยด้วย วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนอนุบาลวิหารแดง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรีเขต 2

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนอนุบาลวิหารแดง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรีเขต 2 จำนวน 17 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ประเภท ได้แก่

2.1 แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน จำนวน 8 แผน โดยศึกษาทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนันทนาการและการเคลื่อนไหวพื้นฐาน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมุ่งเน้นทักษะทางร่างกาย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ทักษะด้านการตีเขี่ย (2) ทักษะด้านการรับ-ส่งสิ่งของ (3) ทักษะการขว้าง และ (4) ทักษะด้านการวิ่ง โดยนำแผนกิจกรรมไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 17 คน เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 แผน แผนละ 40 นาที

2.2 แบบประเมินทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินทักษะทางร่างกาย จำนวน 1 ฉบับ ครอบคลุมทักษะ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ทักษะด้านการตีเขี่ย (2) ทักษะด้านการรับ-ส่งสิ่งของ (3) ทักษะการขว้าง และ (4) ทักษะด้านการวิ่ง โดยแต่ละด้านประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 2 รายการ รวมทั้งสิ้น 8 รายการ ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบประเมินเชิงพฤติกรรม (Performance-based assessment) ใช้สำหรับสังเกตและให้คะแนนความสามารถของนักเรียนระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม

ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item-Objective Congruence) พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีทักษะทางร่างกายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

3.2 กิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน สามารถพัฒนาทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในแต่ละด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการตีเขี่ย ทักษะด้านการรับ-ส่งสิ่งของ ทักษะการขว้าง และทักษะด้านการวิ่ง ให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลวิหารแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เพื่อดำเนินการวิจัย และชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรม วิธีการปฏิบัติ และเกณฑ์การประเมิน

4.3 ดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน จำนวน 8 แผน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 17 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที (เวลา 09.30–10.10 น.)

4.4 ระหว่างการดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยใช้แบบประเมินทักษะทางร่างกายในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ทักษะด้านการตีเขี่ย (2) ทักษะด้านการรับ-ส่งสิ่งของ (3) ทักษะการขว้าง และ (4) ทักษะด้านการวิ่ง โดยทำการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

4.5 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินทักษะทางร่างกาย เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

4.6 นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อสรุปผลการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นของทักษะทางร่างกายทั้ง 4 ด้าน และสรุปเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดของ 1) บุญเลี้ยง ทุมทอง (2559) ทิศนา แขมมณี (2561) และ Joyce (2015) และ และศึกษาทักษะทางร่างกาย จาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2551) และจีรนันท์ เจริญชัยภินันท์ (2560) มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย แสดงดังภาพที่ 1

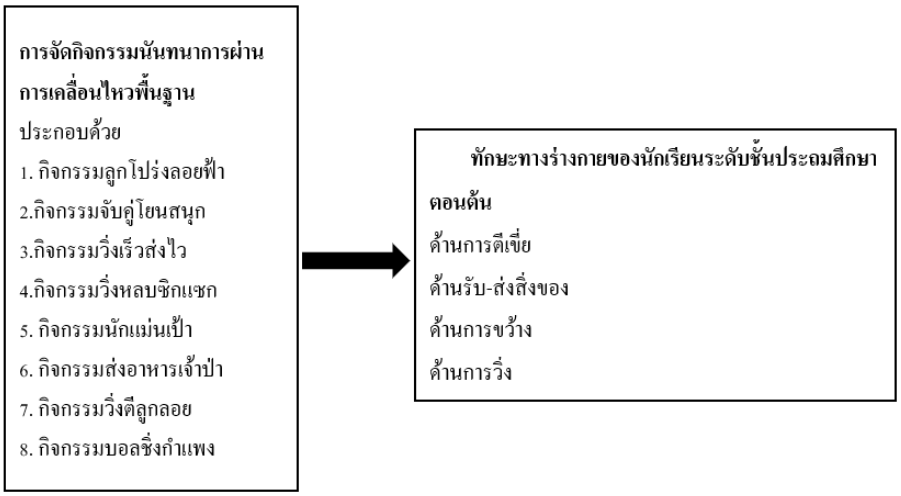

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นโดยภาพรวมก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นโดยภาพรวม

กลุ่มเป้าหมาย	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน	48	22.41	2.67
หลังการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน	48	41.58	1.12

จากตาราง 1 ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวม ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.41 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ

2.67 และค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น หลังได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.12 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานมาเปรียบเทียบกันพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และจากการสังเกตค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีค่าเท่ากับ 19.17 มีการกระจายตัวของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอยู่มาก และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 1.55 มีค่าลดลง คะแนนหลังการจัดกิจกรรมที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน

คนที่	คะแนนก่อนการจัดกิจกรรม	คะแนนหลังการจัดกิจกรรม	ผลต่างของคะแนน
1	25	43	15
2	24	42	18
3	21	41	20
4	19	41	22
5	19	40	21
6	21	41	20
7	23	39	16
8	23	42	19
9	27	42	15
10	23	42	19
11	19	41	22
12	22	41	19
13	23	43	20
14	27	42	15
15	24	41	17
16	18	43	25
17	23	43	20
รวม	**381**	**707**	**326**

จากตาราง 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในภาพรวม การจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน 4 องค์ประกอบ คือ ด้านการตีเขี่ย ด้านการรับ-ส่งสิ่งของ ด้านการขว้าง และด้านการวิ่ง มีผลต่างของคะแนนภาพรวมก่อน และหลังได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ดังนี้ ผลต่างของคะแนนน้อยที่สุด คือ 15 คะแนน และมากที่สุด คือ 25 คะแนน

ผลแบบประเมินทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในขณะทำจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า หลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานแล้ว ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า

สูงขึ้น ซึ่งอาจมีผลมาจากประเมินของนักเรียนที่ค่อนข้างมีความแตกต่างกัน จัดได้ 3 กลุ่มคือ นักเรียนที่มีพัฒนาการสูง มีความสามารถโดดเด่น นักเรียนที่มีพัฒนาการสมวัยตามเกณฑ์ และนักเรียนที่ต้องการการส่งเสริม ดังนั้นความแตกต่างของพัฒนาการการนี้ จึงมีผลต่อการกระจายของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน การจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 40 นาที ตั้งแต่เวลา 09.30 น.–10.10 น. ผู้ศึกษาได้ทำแบบประเมินทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จึงสรุปเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านการตีเขี่ย เป็นความสามารถของนักเรียนในการใช้แขน มือ และร่างกายอย่างสัมพันธ์กัน เพื่อวิ่งเข้าหาลูกบอลหรือลูกโป่งและตีได้อย่างแม่นยำ โดยสามารถควบคุมทิศทาง จังหวะ และแรงในการตีได้ดี

2. ด้านการรับ-ส่งสิ่งของ เป็นความสามารถของนักเรียนในการโยนและรับสิ่งถุงทราย กับคู่กิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีจังหวะสอดคล้องกัน รวมถึงสามารถขนย้ายสิ่งของจำลอง ได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย ไม่ตกหล่น และแม่นยำตามเป้าหมาย

3. ด้านการขว้าง เป็นความสามารถของนักเรียนในการขว้างลูกบอลเข้าสู่เป้าหมายได้อย่างถูกต้องตามระยะที่กำหนด รวมถึงสามารถขว้างลูกบอลให้กระเด้งกลับจากสิ่งกีดขวาง และรับลูกกลับมาได้อย่างต่อเนื่อง แสดงถึงการควบคุมทิศทางและแรงขว้างได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านการวิ่ง เป็นความสามารถของนักเรียนในการวิ่งพร้อมถือสิ่งของหรือส่งของโดยไม่ตกหล่น รวมถึงสามารถวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางและส่งไม้ผลัดได้อย่างถูกต้อง แสดงถึงความรวดเร็ว การทรงตัว และการประสานงานของร่างกายที่เหมาะสม

สัปดาห์ที่ 1 กิจกรรมลูกโป่งลอยฟ้า

ในสัปดาห์แรกของกิจกรรม “ลูกโป่งลอยฟ้า” นักเรียนเริ่มฝึกการตีเขี่ยด้วยความตื่นเต้น แม้หลายคนยังไม่สามารถควบคุมทิศทางหรือแรงในการตีได้ดีนัก บางคนวิ่งเข้าหาลูกโป่งไม่ทัน หรือใช้มือไม่สัมพันธ์กับสายตา ทำให้ลูกโป่งหล่นบ่อยครั้ง แต่จากการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง นักเรียนค่อย ๆ เรียนรู้ที่จะใช้แขน มือ และลำตัวอย่างสัมพันธ์กัน สามารถตีลูกโป่งได้ต่อเนื่องโดยไม่ตกพื้น วิ่งเข้าหาลูกโป่งและตีได้แม่นยำมากขึ้น พัฒนาการนี้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการควบคุมร่างกาย จังหวะและแรงในการตี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของทักษะการตีเขี่ย

สัปดาห์ที่ 2 กิจกรรมจับคู่โยนสนุก

นักเรียนเริ่มมีพัฒนาการในการเคลื่อนไหวที่ดีขึ้น สามารถโยนและรับถุงทรายกับคู่ได้อย่างต่อเนื่อง มีความสอดคล้องในจังหวะการโยนและรับ แม้บางครั้งยังมีจังหวะผิดพลาดบ้าง แต่ส่วนใหญ่นักเรียนสามารถประสานสายตากับมือได้ดีขึ้น ทำให้การโยนและรับมีความแม่นยำและราบรื่นมากขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนยังแสดงความสามารถในการควบคุมแรงและทิศทางของถุงทรายได้ดีขึ้น สะท้อนถึงพัฒนาการในการประสานการเคลื่อนไหวระหว่างตัวเองกับคู่กิจกรรมอย่างชัดเจน

สัปดาห์ที่ 3 กิจกรรมวิ่งเร็วส่งไว

สัปดาห์ที่ 3 นักเรียนเริ่มมีพัฒนาการด้านการประสานงานกับเพื่อนมากขึ้น โดยสามารถวิ่งพร้อมถือของและส่งให้กับคู่กิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง แม้บางครั้งยังมีจังหวะคลาดเคลื่อนหรือส่งของไม่ทัน แต่นักเรียนเริ่มจับจังหวะการเคลื่อนไหวร่วมกันได้ดีขึ้น การประสานสายตา มือ และการเคลื่อนไหวของร่างกายมีความแม่นยำมากขึ้น ทำให้การวิ่งถือของและส่งต่อกันเป็นไปอย่างปลอดภัยและราบรื่นมากขึ้น

สัปดาห์ที่ 4 กิจกรรมวิ่งหลบซิกแซก

สัปดาห์ที่ 4 นักเรียนเริ่มมีความคล่องแคล่วมากขึ้นในการเคลื่อนไหวที่ต้องใช้ความเร็วและความแม่นยำ โดยสามารถวิ่งหลบสิ่งกีดขวางได้อย่างมั่นคงและรวดเร็ว ไม่สะดุดหรือล้มระหว่างทาง พร้อมทั้งสามารถส่งไม้ผลัดต่อให้เพื่อนในทีมได้อย่างปลอดภัยและแม่นยำ การประสานการเคลื่อนไหวของแขน ขา และลำตัวมีความราบรื่น ส่งผลให้การวิ่งหลบสิ่งกีดขวางและการส่งไม้ผลัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สัปดาห์ที่ 5 กิจกรรมนักแม่นเป้า

สัปดาห์ที่ 5 นักเรียนมีพัฒนาการในการควบคุมท่าทางและแรงขว้างลูกบอลได้ดีขึ้น สามารถเล็งเป้าหมายและขว้างลูกบอลไปยังจุดที่ต้องการได้แม่นยำมากขึ้น การประสานมือ แขน และสายตาเป็นไปอย่างราบรื่น ทำให้การขว้างมีประสิทธิภาพและมั่นใจยิ่งขึ้น

สัปดาห์ที่ 6 กิจกรรมส่งอาหารเจ้าป่า

ในสัปดาห์ที่ 6 นักเรียนมีพัฒนาการในการขนของจำลอง เช่น อาหารสัตว์ ได้อย่างปลอดภัยและแม่นยำมากขึ้น นักเรียนสามารถควบคุมแรงและท่าทางของร่างกายได้ดีขณะเคลื่อนที่ ทำให้สามารถทรงตัวได้มั่นคงในทุกสถานการณ์ ทั้งการเดิน วิ่ง หรือหยุดขณะถือสิ่งของ นักเรียนมีความระมัดระวังในการจับและเคลื่อนย้ายของ เพื่อป้องกันไม่ให้ของตกหล่นหรือเสียหาย นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถประสานสายตากับมือและแขนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การส่งมอบสิ่งของระหว่างเพื่อนร่วมกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่นต่อเนื่องและปลอดภัย ความสามารถในการประสานงานของกล้ามเนื้อและการรับรู้ทิศทางช่วยให้นักเรียนทำงานเป็นทีมได้ดีขึ้น และส่งเสริมความมั่นใจในการเคลื่อนไหวขณะขนของจำลองในสถานการณ์ต่าง ๆ

สัปดาห์ที่ 7 กิจกรรมวิ่งตีลูกลอย

ในสัปดาห์ที่ 7 นักเรียนสามารถวิ่งเข้าหาลูกบอลและตีได้อย่างแม่นยำมากขึ้น โดยแสดงให้เห็นถึงความคล่องตัวในการเคลื่อนไหวทั้งในแนวตรงและการเปลี่ยนทิศทางอย่างรวดเร็ว มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างเหมาะสมว่าจะวิ่งเข้าหาลูกบอลเมื่อใดและตีลูกในจังหวะที่ถูกต้อง การประสานงานระหว่างการวิ่ง การหยุด และการตีลูกเป็นไปอย่างสอดคล้องและราบรื่น นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถควบคุมแรง จังหวะ และทิศทางของการตีลูกได้ดีขึ้น ทำให้การเล่นมีประสิทธิภาพและแม่นยำมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทั้งทางกายภาพและความมั่นใจในการร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ อย่างต่อเนื่อง

สัปดาห์ที่ 8 กิจกรรมบอลชิ่งกำแพง

นักเรียนเริ่มแสดงความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหวอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในการเล่นลิงชิงหางและตีลูกล้อ ซึ่งต้องใช้ความเร็วและการควบคุมร่างกายอย่างมาก ในการเล่นลิงชิงหาง นักเรียนสามารถวิ่งได้เร็วขึ้นในการไล่จับและหลบหลีกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันก็สามารถปรับทิศทางและเปลี่ยนจังหวะได้ดีขึ้นเมื่อเจออุปสรรคหรือเมื่อเล่นกับเพื่อน ๆ สามารถในการทรงตัวที่ดี เนื่องจากในขณะเล่น นักเรียนต้องคอยควบคุมทิศทางของลูกล้อและรักษาสมดุลของร่างกายขณะวิ่งหรือลากลูกล้อไปข้างหน้า การประสานการเคลื่อนไหวระหว่างมือและขาได้ดีขึ้น โดยเฉพาะการจับลูกบอลในขณะที่วิ่งหรือเคลื่อนไหวไปข้างหน้า นักเรียนจะต้องมีการประสานมือในการจับลูกบอลและเท้าที่ต้องวิ่งตามจังหวะ โดยไม่สะดุดหรือล้ม

ในภาพรวมก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมก่อนการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 และหลังการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.87 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน

อภิปรายผล

1. การจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 และหลังการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.87 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน เนื่องจากนักเรียนได้ทำกิจกรรมด้านการตีเขี่ย รับ-ส่งสิ่งของ การขว้าง และการวิ่งอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทำให้เกิดการพัฒนาและเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อแขน ขา และลำตัว รวมทั้งพัฒนาความสัมพันธ์ประสานงานระหว่างสายตา มือ แขน และขาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนสามารถควบคุมท่าทาง เคลื่อนไหว และประสานงานร่างกายได้อย่างมั่นใจ ราบรื่น และแม่นยำมากขึ้นในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการตีเขี่ยลูกบอล รับ-ส่งสิ่งของได้อย่างต่อเนื่องและปลอดภัย การขว้างลูกบอล

ไปยังเป้าหมายอย่างแม่นยำ รวมถึงการวิ่งที่คล่องแคล่วและทรงตัวได้ดีในขณะเคลื่อนไหว ทำให้ทักษะทางร่างกายพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นพัฒนาไปอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาไปสู่ทักษะในด้านอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต สอดรับกับรายงานของ World Health Organization (2022) ที่อธิบายว่า กิจกรรมทางกายมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กในหลายมิติ ทั้งด้านสมรรถภาพทางกาย การเจริญเติบโตของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก รวมถึงการทำงานของระบบประสาทที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการเคลื่อนไหว นอกจากนี้ การมีกิจกรรมทางกายอย่างเพียงพอยังส่งผลต่อสุขภาวะโดยรวมของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยช่วยลดความเสี่ยงของภาวะเนือยนิ่ง (sedentary behavior) และส่งเสริมการมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมในระยะยาว ในขณะเดียวกัน Lubans et al. (2022) ได้อธิบายว่าทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน (Fundamental Movement Skills: FMS) เช่น การวิ่ง การขว้าง และการรับ-ส่งวัตถุ เป็นพื้นฐานสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางกาย โดยเด็กที่มีทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานในระดับดีมักมีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมทางกายได้มากกว่า และสามารถปฏิบัติกิจกรรมที่ซับซ้อนได้อย่างมั่นใจ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาสมรรถภาพทางกายอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระดับทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานกับความแข็งแรง ความคล่องตัว และความทนทานของร่างกาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการส่งเสริมทักษะเหล่านี้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษามีความสำคัญต่อพัฒนาการทางร่างกายในระยะยาว

2. ทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยของทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่สูงขึ้นทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นที่สุด คือ ด้านการวิ่ง ด้านการขว้าง ด้านรับ-ส่งสิ่งของ และด้านการตีเขี่ย ซึ่งจากการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานให้กับนักเรียน พบว่า

ด้านการวิ่ง เนื่องจากเป็นทักษะที่นักเรียนได้ฝึกฝนและใช้บ่อยในกิจกรรมประจำวันและกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและความคล่องตัวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การวิ่งยังส่งเสริมการพัฒนาการทรงตัว การประสานงานระหว่างสายตา มือ และเท้า ทำให้นักเรียนสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวได้อย่างแม่นยำและมั่นใจ การที่กิจกรรมเน้นการวิ่งพร้อมถือของ การหลบหลีกสิ่งกีดขวาง และการส่งไม้ผลัด ทำให้นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้ด้านการวิ่งมีพัฒนาการและคะแนนสูงกว่าด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับ Robinson et al. (2023) อธิบายว่า ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน โดยเฉพาะทักษะการเคลื่อนที่ (locomotor skills) เช่น การวิ่ง การกระโดด และการเคลื่อนที่ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นรากฐานสำคัญของพัฒนาการทางกายในเด็ก เนื่องจากเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันของระบบกล้ามเนื้อ ระบบประสาท และระบบการทรงตัว การพัฒนาทักษะเหล่านี้อย่างเหมาะสมจะช่วยให้เด็กสามารถควบคุมร่างกายได้ดี มีความคล่องแคล่ว และสามารถเคลื่อนไหวในสถานการณ์ที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Robinson et al. (2023) ยังชี้ให้เห็นว่า ระดับความสามารถในทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพในระยะยาว กล่าวคือ เด็กที่มีทักษะการเคลื่อนไหวดีมักมีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมทางกายมากกว่า มีความมั่นใจในการเคลื่อนไหว และมีแรงจูงใจในการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางกาย เช่น ความแข็งแรง ความทนทาน และความยืดหยุ่น ในทางตรงกันข้าม หากเด็กขาดทักษะพื้นฐาน อาจส่งผลให้หลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมทางกายและมีพฤติกรรมเนือยนิ่งมากขึ้น

ด้านการขว้าง การวางแผนกิจกรรมที่ค่อย ๆ เพิ่มระดับความยากตามความสามารถของนักเรียน เริ่มจากเป้าหมายใกล้ ๆ ก่อนขยายระยะทางหรือเพิ่มอุปสรรค ช่วยให้นักเรียนเกิดความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเสริมความมั่นใจและกระตุ้นการพัฒนา ทักษะการขว้างต้องอาศัยการประสานงานของมือ แขน และสายตา นักเรียนในวัยประถมศึกษาตอนต้นอยู่ในช่วงพัฒนาทางระบบประสาทและกล้ามเนื้ออย่างต่อเนื่อง ซึ่งเอื้อต่อการเรียนรู้ทักษะที่ซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับ Haywood & Getchell (2020) กล่าวถึงการพัฒนาการเคลื่อนไหวในช่วงวัยประถมว่านักเรียนวัยนี้อยู่ในช่วงที่ระบบประสาทและกล้ามเนื้อกำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว จึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ทักษะที่ต้องการความแม่นยำ เช่น การขว้าง ที่ต้องใช้การประสานงานของตา มือ และร่างกายสอดคล้องกับ Barnett et al. (2022) อธิบายว่า การพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานของเด็กจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อกิจกรรมถูกออกแบบให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งในด้านความสามารถทางร่างกายและความพร้อมทางการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมควรมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากง่ายไปยาก (progressive learning) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ได้อย่างเป็นระบบ การที่ผู้เรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จในแต่ละขั้นของกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในตนเอง และเพิ่มแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ด้านรับ-ส่งสิ่งของ นักเรียนมีความสามารถในด้านนี้ดีขึ้นเพราะได้รับการส่งเสริมผ่านกิจกรรมที่เน้นการทำงานร่วมกันเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการประสานงานระหว่างมือกับตา การควบคุมกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และการกำหนดแรงและจังหวะของการเคลื่อนไหวอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างสมาธิ การรอคอย การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในกิจกรรมร่วมกัน การฝึกอย่างต่อเนื่องในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสนุกสนานส่งผลให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและมีแรงจูงใจในการเรียนรู้มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) ที่เน้นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในบริบทที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ Logan et al. (2023) อธิบายว่า ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน (Fundamental Movement Skills: FMS) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางกายของเด็ก เนื่องจากเด็กที่มีทักษะการเคลื่อนไหวที่ดีจะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพมากกว่า เช่น การวิ่ง การขว้าง หรือการรับ-ส่งวัตถุ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานของกิจกรรมทางกายและกีฬา การมีความสามารถในทักษะเหล่านี้จึงช่วยลดความกังวลหรือความล้มเหลวในการเข้าร่วมกิจกรรม ส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมทางกายอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมากขึ้น

ด้านการตีเขี่ย นักเรียนมีความสามารถในด้านนี้ดีขึ้นเพราะได้รับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและการประสานงานของมือกับตาอย่างเหมาะสมผ่านเกมและกิจกรรมการเคลื่อนไหว เช่น การตีลูกบอลให้กลิ้งไปยังเป้าหมาย การใช้มือหรืออุปกรณ์เบา ๆ เพื่อเคลื่อนวัตถุไปยังจุดที่กำหนด ซึ่งช่วยพัฒนาแรง ความแม่นยำ และจังหวะในการเคลื่อนไหว นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำซ้ำหลายครั้งในสภาพแวดล้อมที่สนุกสนานและปราศจากความกดดัน ส่งผลให้สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวได้ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Haywood และ Getchell (2020) ที่ชี้ให้เห็นว่า ทักษะการเคลื่อนไหวพัฒนาขึ้นจากประสบการณ์ตรงและการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกิจกรรมทางกายภาพ สอดคล้องกับ UNESCO (2023) เน้นว่าการจัดกิจกรรมพลศึกษาที่มีคุณภาพควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น (active participation) และได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (learning by doing) มากกว่าการรับความรู้แบบบรรยายเพียงอย่างเดียว โดยกิจกรรมควรถูกออกแบบให้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัย และสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย ทักษะการเคลื่อนไหว และการคิดแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในภาพรวมก่อนการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.41 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.67 และหลังการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.12 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นโดยภาพรวม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐานมาเปรียบเทียบกัน พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และจากการสังเกตค่ามีค่าเฉลี่ย พบว่า มีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเท่ากับ 19.17 มีการกระจายตัวของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอยู่มาก และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 1.55 มีค่าลดลง คะแนนหลังการจัดกิจกรรมที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับนักเรียนปฐมวัยรายด้านก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการผ่านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน

2. ทักษะทางร่างกายของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น นักเรียนแสดงออกถึงทักษะทางร่างกาย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการตีเขี่ย นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างชัดเจนในด้านการตีเขี่ย โดยสามารถใช้แขน มือ และร่างกายอย่างสัมพันธ์กันเพื่อวิ่งเข้าหาวัตถุ เช่น ลูกบอลหรือลูกโป่ง และตีได้อย่างแม่นยำ การเคลื่อนไหวของนักเรียนแสดงถึงความสามารถในการควบคุมทิศทาง จังหวะ และแรงในการตีได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะการ

ประสานงานระหว่างตากับมือ และการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ร่วมกับมัดเล็กอย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกซ้ำในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สนุกสนาน และมีแรงเสริมเชิงบวก ส่งผลให้นักเรียนมีความมั่นใจและสนุกกับการเคลื่อนไหวมากขึ้น

2.2 ด้านการรับ-ส่งสิ่งของ นักเรียนมีพัฒนาการที่โดดเด่นในการรับ-ส่งสิ่งของ โดยสามารถโยนและรับถุงทรายกับคู่กิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและมีจังหวะสอดคล้องกันอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการประสานงานระหว่างมือกับตาได้ดีขึ้น นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถขนย้ายสิ่งของจำลองได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย ไม่มีการตกหล่น และแม่นยำตามเป้าหมายที่กำหนด พัฒนาการดังกล่าวสะท้อนถึงความชำนาญในการควบคุมแรงและทิศทางของการเคลื่อนไหว รวมทั้งความมีสมาธิและความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมกลุ่ม ความก้าวหน้าในด้านนี้ช่วยส่งเสริมพื้นฐานสำคัญสำหรับทักษะการเคลื่อนไหวที่ซับซ้อนและการทำงานร่วมกันในชีวิตประจำวัน

2.3 ด้านการขว้าง นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีในการขว้างลูกบอล โดยสามารถขว้างลูกบอลเข้าสู่เป้าหมายได้อย่างแม่นยำตามระยะที่กำหนด แสดงถึงความสามารถในการควบคุมทิศทางและแรงขว้างอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถขว้างลูกบอลให้กระเด้งกลับจากสิ่งกีดขวางและรับลูกกลับมาได้อย่างต่อเนื่อง แสดงถึงความชำนาญในการประสานงานระหว่างมือกับตา และการคาดการณ์ทิศทางของวัตถุที่เคลื่อนที่ในอากาศได้ดี พัฒนาการนี้สะท้อนถึงการเรียนรู้จากการฝึกซ้ำและการได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ช่วยเสริมสร้างความแม่นยำและความมั่นใจในการขว้างลูกบอล

2.4 ด้านการวิ่ง นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีในการวิ่งควบคู่กับการถือสิ่งของหรือส่งของโดยไม่ตกหล่น แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการควบคุมการทรงตัวและการประสานงานของมือและตาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นคง รวมถึงสามารถส่งไม้ผลัดได้อย่างถูกต้องตามจังหวะที่กำหนด พัฒนาการนี้สะท้อนถึงความรวดเร็ว ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อ และความแม่นยำในการเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับการวางแผนและการตัดสินใจอย่างรวดเร็วในขณะเคลื่อนที่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทักษะทางร่างกายและจังหวะการเคลื่อนไหวของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องระหว่างบ้านและโรงเรียน

1.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางร่างกายควรมีความยืดหยุ่นด้านเวลาและรูปแบบกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านความพร้อมทางร่างกายและความสนใจของนักเรียน

1.3 ครูผู้สอนควรนำทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานไปบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่น เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย หรือวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวม เนื่องจากทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเป็นรากฐานสำคัญของพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาทักษะทางร่างกายควบคู่กับทักษะการคิดพื้นฐานผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมฝึกสมาธิ การเล่นกีฬาเบื้องต้น และกิจกรรมที่ส่งเสริมการประสานงานของกล้ามเนื้อและการทรงตัว รวมถึงการบูรณาการสื่อการเรียนรู้และเทคนิคการสอนที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

2.2 ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางร่างกายที่มีต่อทักษะด้านอื่น ๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะทางสังคม และการควบคุมอารมณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565).* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2565). *แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมทางกายในเด็กและเยาวชนไทย*. กรุงเทพมหานคร: สสส.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570).* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

Barnett, L. M., Lai, S. K., Veldman, S. L. C., Hardy, L. L., Cliff, D. P., Morgan, P. J., & Okely, A. D. (2022). Fundamental movement skills: An important focus. *Journal of Teaching in Physical Education*, *41*(2), 239–246.

Haywood, K. M., & Getchell, N. (2020). *Life span motor development* (7th ed.). Human Kinetics.

Kummuang, S., & Wongwattanapong, K. (2022). Direction of organization and human resource adaptation to a new normal way of working. *Journal of Modern Learning Development, 7*(8), 354–367.

Logan, S. W., Barnett, L. M., Goodway, J. D., & Stodden, D. F. (2022). Comparison of performance on process- and product-oriented assessments of fundamental motor skills across childhood. *Journal of Sports Sciences, 40*(6), 633–641.

Logan, S. W., Robinson, L. E., Wilson, A. E., & Lucas, W. A. (2023). The role of fundamental motor skills in physical activity. *Pediatric Exercise Science*, 35(1), 1–10.

Lubans, D. R., Barnett, L. M., Cliff, D. P., Okely, A. D., & Morgan, P. J. (2022). Fundamental movement skills and physical activity in children: A systematic review and meta-analysis. *Sports Medicine*, *52*(4), 833–858.

OECD. (2025). *OECD Skills Strategy Thailand: Assessment and Recommendations*.

Robinson, L. E., Stodden, D. F., Barnett, L. M., Lopes, V. P., Logan, S. W., Rodrigues, L. P., & D'Hondt, E. (2023). Motor competence and its effect on positive developmental trajectories of health. *Journal of Physical Activity and Health*, *20*(2), 123–135.

Techarit, K., & Kamdech, I. (2023). Human resource development to increase competitiveness in the Eastern Special Development Zone (EEC). *Arts of Management Journal, 7*(3), 1089–1107.

UNESCO. (2023). *Quality physical education (QPE): Guidelines for policy-makers*. Paris: UNESCO.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

World Health Organization. (2022). *Global status report on physical activity 2022*. Geneva: WHO.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 370 - 384 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Program for Developing to Digital Citizenship of Schools' Administrators under the Secondary Education Service Area Office Mahasarakham

Juthamad Prommada [1*] and Pacharawit Chansirisira [2]

[1, 2] Faculty of Education, Mahasarakham University

* Corresponding author. E-mail: 66010581017@msu.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to: 1) examine the current state, desired state, and needs regarding digital citizenship of school administrators, and 2) develop a program to enhance digital citizenship among school administrators. The research was conducted in two phases. Phase 1 examined the current state, desired state, and needs. The sample consisted of 321 school administrators and teachers, determined using the Krejcie and Morgan sample size formula with stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire assessing the current state, desired state, and needs. Phase 2 involved developing the digital citizenship enhancement program. The informants consisted of 3 school administrators selected through purposive sampling, and 5 experts who verified and validated the program. The instruments used were semi-structured interviews and an appropriateness and feasibility assessment form. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI).

Research Findings:

1. The current state of digital citizenship among school administrators was rated overall at a high level, while the desired state was rated overall at the highest level. The needs for developing digital citizenship, ranked from highest to lowest, were: ethics and morality, safety in technology use, a spirit of respect, effective communication, and creativity and innovation.

2. The digital citizenship enhancement program for school administrators comprised: 1) background, rationale, and significance; 2) objectives; 3) content and key subject matter; 4) the 70-20-10 development principle; and 5) measurement and evaluation. The program content consisted of 5 Modules as follows — Module 1: Spirit of Respect; Module 2: Creativity and Innovation; Module 3: Ethics and Morality; Module 4: Effective Communication; and Module 5: Safety in Technology Use. The overall program evaluation indicated that both appropriateness and feasibility were rated at the highest level.

Keywords: Development of the Program, Digital citizenship, Executives

Received 21 March 2026; **Revised** 20 April 2026; **Accepted** 22 April 2026

โปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

จุฑามาศ พรหมดา [1*] และ พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร [2]
[1, 2] คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
[*] Corresponding author. E-mail: 66010581017@msu.ac.th

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 321 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ Krejcie และ Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบยืนยันโปรแกรม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีคุณธรรม จริยธรรม ความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี การมีจิตแห่งการเคารพ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

2. โปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 1) ที่มาหลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและสาระสำคัญ 4) หลักการพัฒนาแบบ 70-20-10 5) การวัดและประเมินผล และเนื้อหาประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ 1. ด้านการมีจิตแห่งการเคารพ 2. ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3. ด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม 4. ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และ 5. ด้านความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาโปรแกรม, ความเป็นพลเมืองดิจิทัล, ผู้บริหาร

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางความคิด รูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม การปฏิรูปกระบวนการทางธุรกิจ ซึ่งรวมถึง การผลิตการค้า การบริการ และการบริหารราชการแผ่นดิน อันนำมาสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2561) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่ทำหน้าที่เป็นแผนที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยน แก้ไขปัญหา อุปสรรคเร่งด่วนเชิงโครงสร้างกลไก หรือกฎระเบียบ เพื่อให้รากฐานการพัฒนาภายในประเทศมีความเหมาะสม โดยในแผนฉบับนี้บ่งบอกทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนที่ประเทศควรมุ่งไปในระยะ 5 ปี พร้อมทั้งมีการกำหนดหมุดหมายการพัฒนาจำนวน 13 หมุดหมายที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญและมุ่งเน้นดำเนินงานให้

บรรลุผล โดยมีการกำหนดหมุดหมาย ด้านการพัฒนาความสามารถกำลังคนให้สามารถนำดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ในหลากหลายภาคส่วนและหลากหลายมิติ ดังนี้ หมุดหมายที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน ในกลยุทธ์ที่ 1 การขับเคลื่อนสังคมและเศรษฐกิจไทยด้วยดิจิทัล กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลในการดำรงชีพ อาทิ การเรียนรู้บนแพลตฟอร์มดิจิทัล การรู้เท่าทันถึงภัยที่มากับ สื่อสมัยใหม่และทักษะพื้นฐานที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อของข่าวลวง หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูงมุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ทั้งกลยุทธ์ที่ 1 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติอาทิ การพัฒนาให้มี ความตระหนักรู้ในตนเอง มีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้การดำรงชีวิต กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง อาทิ การพัฒนาให้คนไทยมีความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น และกลยุทธ์ที่ 3 การเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทักษะชีวิตใน หลายด้านเช่น ความรอบรู้ด้านดิจิทัลที่รวมถึงความสามารถในการรับมือกับข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาด การรู้เท่าทันสื่อ ความรอบรู้ ด้านกฎหมายดิจิทัลที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน เป็นต้น (กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2566) จากยุทธศาสตร์พัฒนาชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาประเทศและพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของประชากรในปัจจุบันมากขึ้น และด้วยการติดต่อสื่อสารที่มี ความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ความบันเทิง การทำธุรกรรมทางการเงิน การซื้อขายสินค้าและบริการออนไลน์สะดวกสบาย ทำให้ปัจจุบันกลายเป็นสังคมดิจิทัล ซึ่งการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่ง่ายและสะดวกกลายเป็นเรื่องที่ทำให้คนในยุคนี้มีชีวิตติดอยู่กับสังคมออนไลน์ สังคมดิจิทัล ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชนยุคใหม่ที่เติบโตมาพร้อมกับอุปกรณ์ไอทีต่าง ๆ ที่ทันสมัย มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และรับข่าวสารได้อย่างง่ายดาย (สำนักพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562)

คนไทยสามารถเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันมากขึ้นเรื่อย ๆ สถิติปี 2560 แสดงให้เห็นว่าคนไทยเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ถึง 57 ล้านคนจากประชากรทั้งหมดราว 68 ล้านคน หรือ 83.5 เปอร์เซ็นต์และใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยต่อวันที่ 6 ชั่วโมง 24 นาที หรือคิดเป็น 1 ใน 4 ของเวลาแต่ละวันเลยทีเดียว โลกยุคดิจิทัลสร้างโอกาสและความท้าทายใหม่ ๆ ให้กับพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นโอกาสด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการเรียนรู้ ทว่าแม้เราอาจจะใช้อินเทอร์เน็ตราวกับมันเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต แต่คนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการใช้ประโยชน์ จากโอกาสดังกล่าว ยังไม่รู้วิธีลดผลกระทบจากความเสี่ยงในโลกออนไลน์ รวมถึงขาดความเข้าใจเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบในโลกยุคดิจิทัลความเป็นพลเมืองดิจิทัล (digital citizenship) คือแนวคิดและแนวปฏิบัติที่สำคัญซึ่งจะช่วยให้พลเมืองเรียนรู้ว่าจะใช้ประโยชน์ จากเทคโนโลยีดิจิทัลและปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่าง ๆ อย่างไร รวมทั้งรู้จักเคารพสิทธิของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในโลกสมัยใหม่ ไปจนถึงเข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อสังคม และใช้มันเพื่อสร้าง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก การจะเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดีนั้น เราจะต้องมีชุดทักษะและความรู้ทั้งในเชิงเทคโนโลยีและการคิดขั้นสูง หรือที่เรียกว่า “ความรู้ดิจิทัล” (digital literacy) เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารในโลกไซเบอร์ รู้จักป้องกันตนเองจากความเสี่ยงต่าง ๆ ในโลกออนไลน์ เข้าใจถึงสิทธิ ความรับผิดชอบ และจริยธรรมที่สำคัญในยุคดิจิทัล และใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม-วัฒนธรรมทั้งเพื่อตนเอง ชุมชน ประเทศ และโลก (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2561) กล่าวคือ อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัล ถึงแม้จะเพิ่มความสะดวกสบาย แต่ก็แฝงด้วยอันตรายเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น อันตรายต่อสุขภาพ การเสพติดเทคโนโลยี หากใช้งานสื่อดิจิทัลมากเกินไป หรืออันตรายจากมิจฉาชีพออนไลน์ การคุกคามทางไซเบอร์ และการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ พลเมืองยุคใหม่ จึงต้องรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และมีทักษะความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมออนไลน์และในชีวิตจริงโดยไม่ทำตัวเองและผู้อื่นให้เดือดร้อน ดังนั้น ครอบครัว โรงเรียน ทางภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมส่งเสริมให้เยาวชนเป็น ‘พลเมืองดิจิทัล’ ที่มีความรู้ความเข้าใจใน เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานอินเทอร์เน็ต ดังนั้น ความเป็นพลเมืองดิจิทัลคือ พลเมืองผู้ใช้งาน สื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้าใจบรรทัดฐานของการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมและมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารในยุคดิจิทัลเป็น การสื่อสารที่ไร้พรมแดน สมาชิกของโลกออนไลน์คือ ทุกคนที่ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนโลกใบนี้ ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์มี ความหลากหลายทางเชื้อชาติ อายุ ภาษา และวัฒนธรรม พลเมืองดิจิทัลจึงต้องเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม เห็นอกเห็นใจและเคารพผู้อื่น มีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความเป็นธรรม ในสังคม (สรานนท์ อินทนนท์, 2563)

ยุคดิจิทัลเป็นยุคของอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสารการส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา ดังนั้น คุณลักษณะสำคัญของยุคดิจิทัลจึงมีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา ทัศนคติต่อเทคโนโลยีและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ถูกต้องย่อมมีผลทำให้การลงทุนและการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสม เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหาร จัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าแท้จริง (สุกัญญา แช่มช้อย, 2561) โดยผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่ดีและเหมาะสมในด้านนิสัยใจคอ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมและรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้อื่นในอนาคตเป็นไปตามเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาประเทศ คือ การพัฒนาทุนมนุษย์สู่ยุคดิจิทัล ด้วยการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรมีความรู้ และทักษะที่เหมาะสมต่อ การดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัล มีความสามารถในการพัฒนาและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ให้เกิดประโยชน์และสร้างสรรค์ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2562) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่น ต้องเป็นผู้นำยุคใหม่ที่สามารถมองภาพขององค์กรได้อย่างทะลุปรุโปร่งและชัดเจน มีทักษะและบทบาทในการบริหารการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุจรรยา ขาวสกุล และคณะ, 2560) ผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญที่สุด เพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพทั้งหลายเป็นผู้ที่มีเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน และมีความมุ่งมั่นที่จะไปสู่เป้าหมายนั้น จึงได้ทุ่มเทพลังกายและความคิดอย่างเต็มกำลัง มีความเป็นผู้นำทางวิชาการสูงมีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์รอบรู้เป็นที่พึ่งทางวิชาการให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ มีความสามารถในการจัดการองค์กร บริหารจัดการให้มีครูสอนอยู่อย่างเพียงพอ มอบหมายงานให้บุคลากรได้เหมาะกับศักยภาพ สอดรับกับภาระและปริมาณงาน ใช้หลักการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการบริหาร ส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มี ความสมบูรณ์รอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา (ธีระ รุญเจริญ, 2546) ซึ่งผู้บริหารที่มีทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัวจะต้องมีความสามารถในการเข้าใจและวิเคราะห์พฤติกรรมทั้งของตนเองและของผู้อื่น เพื่อปรับปรุงตนเอง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งต้องเข้าใจถึงความเกี่ยวข้องระหว่างความต้องการ แรงจูงใจ และ พฤติกรรมของมนุษย์มีคุณลักษณะสำคัญในการเสริมสร้างและพัฒนาปัญญา ทางอารมณ์อย่างน้อย 5 ประการคือ 1) การรู้จักตัวเอง 2) การรู้จักจัดการกับอารมณ์ 3) การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง 4) การควบคุมอารมณ์ชั่ววูบ และ 5) การหยั่งรู้จิตใจผู้อื่น (ธรินธร นามวรรณและสิริกาญจน์ กาญจนสุวรรณ,2563)

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หน่วยงานทางราชการหลายแห่งให้ความสนใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งหน่วยงานรัฐมีนโยบายมุ่งเน้นให้มีแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ เพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล หรือการเป็นภาคราชการที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ รัฐบาลแบบเปิดและเชื่อมโยงกัน รัฐบาลที่มีความทันสมัยและ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และรัฐบาลที่มีวัฒนธรรมดิจิทัลภาครัฐ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน,2552) ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาหลายแห่งก็ได้ให้ความสนใจเช่นกัน และมีนโยบายในการสนับสนุนเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 35 โรงเรียน ก็ได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัลด้วยเช่นกัน ซึ่งทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2564 ในพันธกิจ ข้อที่ 6 ระบุว่า พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน มีนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัยและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยสอดคล้องกับเป้าประสงค์ ข้อที่ 6 ระบุว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีการพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน มีนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัยและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทำให้จุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านผลที่เกิดกับครู ข้อที่ 2 ระบุว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพใน การจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษา นำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology)

การจัดการเรียน การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2564) ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามจึงได้ให้มีการสนับสนุนอย่างเต็มที่และยังมีการจัดอบรมมอบความรู้ให้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากร ทางการศึกษาในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในสถานศึกษาสำหรับงานต่าง ๆ และส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล แต่ก็ยังพบปัญหาอยู่สำหรับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัลได้อย่างปลอดภัยและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงต้องมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้าง ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปพัฒนากลยุทธ์ โดยถือเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้นำไปกำหนดเป็นโปรแกรมโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษา เพิ่มศักยภาพในการบริหารและการแข่งขันของการศึกษาไทยในระดับสากลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในเรื่องความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เป็นการวิจัยโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสานวิธี (Mixed Methodology) โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,901 คน รวมทั้งหมด 1,936 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ Krejcie และ Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน และครูผู้สอน จำนวน 286 คน รวมทั้งหมด 321 คน โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างคำนวณตามสัดส่วนของประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหารายข้อ ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่า แบบสอบถามทุกข้อ มีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนก รายข้อของสภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง 0.816 – 0.962 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ระหว่าง 0.738 – 0.963 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.996 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพ ที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.995

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เสนอผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์ โดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและผ่านทางออนไลน์ (google forms) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคำนวณหาค่า ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 2 การออกแบบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานเชิงประจักษ์ในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาและ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน 3 โรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับ ตำแหน่งทางการบริหาร ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานที่ทำงาน

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม และการออกแบบโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์มาเรียบเรียง ข้อมูลตามประเด็นคำถามแล้วจัดกลุ่มเนื้อหาของคำตอบ

4.2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์จัดกลุ่มเนื้อหา (Content Analysis)

5. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการจัดกลุ่มเนื้อหาและการนับความถี่

ขั้นตอนที่ 2 ร่างแนวทางและประเมินความเหมาะสมของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ใช้ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในระยะที่ 1 คือ ค่าความต้องการจำเป็น และ การศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มายกร่างโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2. ดำเนินการร่างโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

3.1.1 นำร่างโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

3.1.2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

3.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็นสำคัญ และนำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive)

3.1.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3.1.5 จัดทำโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3.2 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามจำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์ดังกล่าว

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ

4.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

4.2.2 ศึกษาวิธีการออกแบบและสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ

4.2.3 ร่างแบบประเมินตามประเด็นองค์ประกอบของโปรแกรมฯ

4.2.4 นำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องสอดคล้องและเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4.2.5 นำแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (ชุดเดิม) พิจารณาเกี่ยวกับความถูกต้อง เหมาะสม และความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้เทคนิค IOC และปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ส่งหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลถึงผู้ให้ข้อมูล

5.2 ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

6. การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ในการตอบแบบประเมิน

6.2 วิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

7.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร หนังสือของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วย

1. องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของนักวิชาการ ได้แก่ สุกัญญา แช่มช้อย (2560) ไพลินรัตน์ กุณสิทธิ์ และธีรภัทร กุโลภาส (2560) วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (2561) เศกสรร สกนธวัฒน์ (2560) ลักษมี คงลาภ และคณะ (2561) ชนัตถ์ พูนเดช (2561) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) สบร. (2561) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2562) ไมค์ ริบเบิล (2562) สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน (2562) ณัฏฐเมธร์ ดุลคนิต และคณะ (2563) Global Digital

Citizen Foundation (GDC) (2015) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2563) ได้องค์ประกอบเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ได้จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การมีจิตแห่งการเคารพ 2) การสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3) การมีคุณธรรม จริยธรรม 4) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และ 5) ความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี

2. หลักการพัฒนาเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้และพัฒนาผู้บริหาร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้บริหารได้เรียนรู้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ รูปแบบของการเรียนรู้และพัฒนา 70 : 20 : 10 ประกอบไปด้วย 1) ร้อยละ 70 เป็นการเรียนรู้และพัฒนาจากประสบการณ์การลงมือทำ 2) ร้อยละ 20 เป็นการเรียนรู้และพัฒนาจากบุคคลอื่น และ 3) ร้อยละ 10 เป็น การเรียนรู้และพัฒนาจากการฝึกอบรม

3. องค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารของนักวิชาการ ซึ่งมีองค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 4 องค์ประกอบ คือ 1) ที่มา หลักการและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม และ 4) การวัดและประเมินผล

4. การพัฒนาโปรแกรมของโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารของนักวิชาการ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎี 2) การวิเคราะห์ วางแผนและออกแบบ เพื่อหาเป้าหมายความสำเร็จของโปรแกรม 3) นำโปรแกรมไปทดลองใช้ เพื่อพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเอกสารประกอบ 4) ตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรมอีกครั้ง 5) สร้างเครื่องมือประเมินโปรแกรมฉบับสมบูรณ์ 6) ทดสอบและประเมินผลโปรแกรม

5. บริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ และสภาพปัญหาของการบริหารจัดการสถานศึกษาและการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

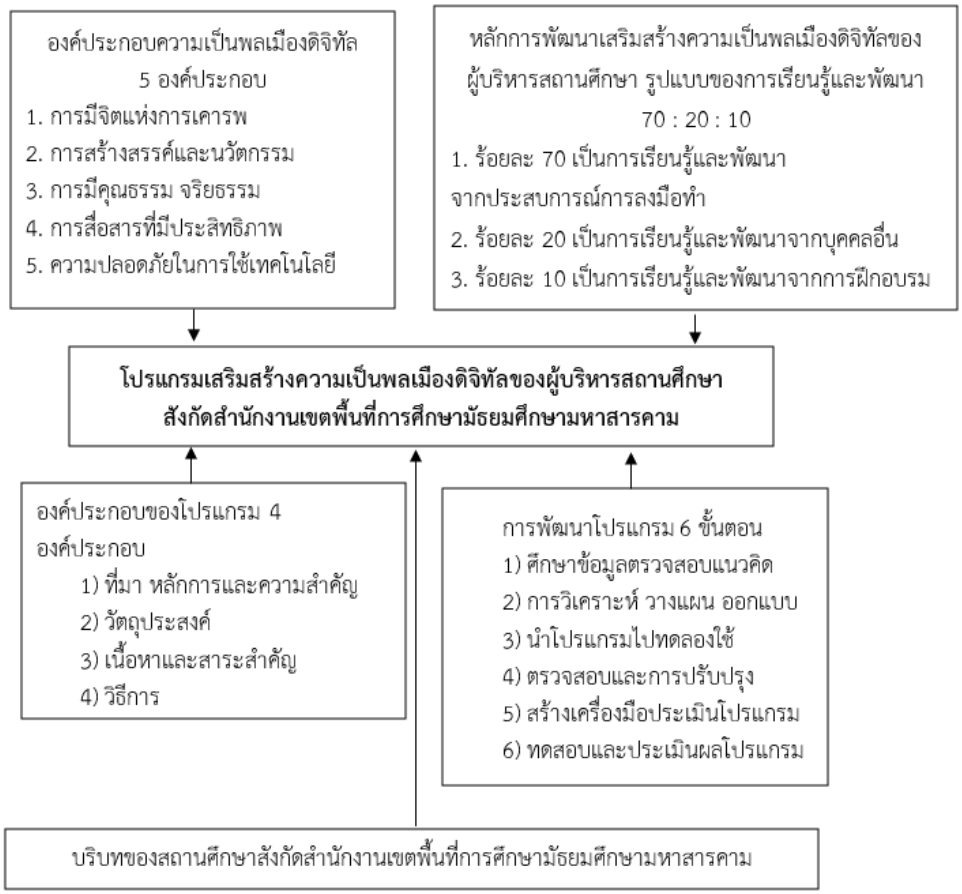

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นโดยจัดลำดับความต้องการจำเป็น เพื่อนำไปใช้ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 321 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถามจำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	35	10.9
ครู	286	89.1
รวม	321	100

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 ตำแหน่ง ครู 286 คน คิดเป็นร้อยละ 89.1 รวมคิดเป็นร้อยละ 100

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นโดยจัดลำดับความต้องการจำเป็น เพื่อนำไปใช้ในการร่างโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. การมีจิตแห่งการเคารพ	4.45	0.7	มาก	4.73	0.45	มากที่สุด	0.064	3
2. การสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.4	0.76	มาก	4.59	0.61	มากที่สุด	0.044	5
3. การมีคุณธรรม จริยธรรม	4.25	0.75	มาก	4.63	0.54	มากที่สุด	0.09	1
4. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	4.5	0.68	มาก	4.72	0.47	มากที่สุด	0.049	4
5. ความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี	4.26	0.82	มาก	4.56	0.62	มากที่สุด	0.072	2
โดยรวม	**4.37**	**0.74**	**มาก**	**4.65**	**0.54**	**มากที่สุด**	**0.063**	

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การมีจิตแห่งการเคารพ การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี และการมีคุณธรรม จริยธรรม

สภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}$=4.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี การมีจิตแห่งการเคารพ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างสรรค์และนวัตกรรม และการมีคุณธรรม จริยธรรม

ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เรียงลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีคุณธรรม จริยธรรม ($PNI_{modified}$ = 0.09) ความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี ($PNI_{modified}$ = 0.072) การมีจิต แห่งการเคารพ ($PNI_{modified}$ = 0.064) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ($PNI_{modified}$ = 0.049) และการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($PNI_{modified}$ = 0.044) ตามลำดับ

สรุปผลคือสภาพปัจจุบันของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ความต้องการจำเป็นใน การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีคุณธรรม จริยธรรม ความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี การมีจิตแห่งการเคารพ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่าสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาใช้บูรณาการในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม ในการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ดังที่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2562) ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดิจิทัลว่า หมายถึง พลเมืองผู้ใช้งานสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้าใจบรรทัดฐานของการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมและมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสื่อสารในยุคดิจิทัลเป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน สมาชิกของโลกออนไลน์ คือ ทุกคนที่ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนโลก ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ อายุ เพศ ภาษาและวัฒนธรรม พลเมืองดิจิทัลจึงต้องเป็นพลเมืองที่มี ความรับผิดชอบ มีจริยธรรม เห็นอกเห็นใจและเคารพผู้อื่น มีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม

สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูหรือผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีความต้องการและความความหวังให้ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นพลเมืองดิจิทัล เป็นผู้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อพัฒนาตัวเองให้มีความคิดวิเคราะห์ ความสร้างสรรค์ ติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นและเข้าใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและชุมชน รวมทั้งพัฒนาสังคมไปในเชิงบวกอย่างปลอดภัยและสามารถปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่าง ๆ ด้วยการมีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น รวมทั้ง มีความรับผิดชอบต่อสังคม ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ก็สามารถบริหารสถานศึกษาให้นำไปสู่ การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่แผนงานที่วางไว้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปอส์ไกรวิญญ์ และบัญชา ชลาภิรมย์ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลและการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลและ 3) พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานกลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร หลักสูตรสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบแนวคิดการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล

ประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ แนวคิดการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน และแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล 2) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (M = 3.414, SD = 0.956) สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก (M = 4.147, SD = 0.741) 3) กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบไปด้วย 3 กลยุทธ์หลัก และ 6 กลยุทธ์รอง และ 8 วิธีดำเนินการ ซึ่ง 3 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) เร่งรัดพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านการปกป้องตนเองและผู้อื่น 2) ยกระดับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านการให้การศึกษาตนเองและผู้อื่น 3) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น

ส่วนลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เรียงลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีคุณธรรม จริยธรรม ($PNI_{modified}$ = 0.09) ความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี ($PNI_{modified}$ = 0.072) การมีจิตแห่งการเคารพ ($PNI_{modified}$ = 0.064) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ($PNI_{modified}$ = 0.049) และ การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($PNI_{modified}$ = 0.044) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม คาดหวังให้เสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม มาเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี ด้านการมีจิตแห่งการเคารพ ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ตามลำดับ จากการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นสอดคล้องกับ วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (2561) ได้ให้แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับพลเมืองดิจิทัลไว้ว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัล แบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ มิติ ด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อและสารสนเทศมิติด้านจริยธรรม และมิติด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แช่มช้อย (2560) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามคุณลักษณะแห่งจิต 5 ประการ ได้แก่ 1) คุณลักษณะแห่งจิตเชี่ยวชาญ 2) คุณลักษณะแห่งจิตสังเคราะห์ 3) คุณลักษณะแห่งจิตสร้างสรรค์ 4) คุณลักษณะแห่งจิตเคารพ และ 5) คุณลักษณะแห่งจิตจริยธรรม

2. โปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 1) ที่มา หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและสาระสำคัญ แบ่งออกเป็น 5 Module ได้แก่ Module 1 ด้านการมีจิตแห่งการเคารพ Module 2 ด้าน การสร้างสรรค์และนวัตกรรม Module 3 ด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม Module 4 ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และModule 5 ด้านความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี 4) หลักการพัฒนาแบบ 70-20-10 วิธีการ ประกอบด้วย 1. การฝึกอบรม 2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง 3. การศึกษาดูงาน 4. การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 5. กิจกรรมนันทนาการ โดยมีการจัดกิจกรรม ดังนี้ 1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม 2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้การมีจิตแห่งการเคารพ การสร้างสรรค์และนวัตกรรม การมีคุณธรรม จริยธรรม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี ระหว่างผู้เข้าร่วมพัฒนาและวิทยากร 3. ปฏิบัติจริง ณ สถานศึกษา 4. ติดตามผลสะท้อนผล 5. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย 1. การประเมินความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา และ2. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนา ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ก่อนการสร้างโปรแกรม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับองค์ประกอบโปรแกรมและขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของ สุวิทย์ ยอดสละ (2557) เชษฐา ค้าคล่อง (2557) ศักดิ์ดา คำโส (2557) พิมพิกา จันทไชย (2558) นัจรีภรณ์ สิมมารุณ (2559) ผุสรัตน์ ดอนสถิตย์ (2561) และพัชรินทร์ สงครามศรี (2561) จนสามารถสรุปองค์ประกอบของโปรแกรมได้ 5 ส่วน จึงได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมที่ประกอบด้วย 1) ที่มา หลักการและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม 4) วิธีการ และ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์ ภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กร เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในโปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไวยวิทย์ มูลทรัพย์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะ

ผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา แบ่งออกเป็น 3 Module ได้แก่ Module 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล Module 2 การรู้และใช้ดิจิทัล Module 3 การสื่อสารและจริยธรรมดิจิทัล 4) หลักการพัฒนาแบบ 70-20-10 วิธีพัฒนาประกอบด้วย การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติงานจริง และการศึกษาด้วยตนเอง 5) การประเมินผลโปรแกรม ผลการประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

จะเห็นได้ว่า การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความสำคัญและส่งผลต่อ การดำเนินงานของสถานศึกษาในทุกด้าน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำ มีอำนาจในการตัดสินใจ เพื่อบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่ความสำเร็จได้ โดยการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ กระบวนการเรียนรู้หรือการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต้องเสริมสร้างให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสามารถนำหลักการแนวคิด ความรู้และทักษะที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของแผนงาน โครงการและกิจกรรมที่ตั้งไว้ จนสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นได้ในโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สามารถสรุปผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในเรื่อง ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามสภาพปัจจุบันของ ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{\mathbf{X}}$= 4.37) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\overline{\mathbf{X}}$= 4.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เรียงลำดับ ความสำคัญของ ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีคุณธรรม จริยธรรม ($PNI_{modified}$ = 0.09) ความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี ($PNI_{modified}$ = 0.072) การมีจิตแห่งการเคารพ ($PNI_{modified}$ = 0.064) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ($PNI_{modified}$ = 0.049) และการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($PNI_{modified}$ = 0.044) ตามลำดับ

2. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

โปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 1) ที่มา หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและสาระสำคัญ แบ่งออกเป็น 5 Module ได้แก่ Module 1 ด้านการมีจิตแห่งการเคารพ Module 2 ด้าน การสร้างสรรค์และนวัตกรรม Module 3 ด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม Module 4 ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และ Module 5 ด้านความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี 4) หลักการพัฒนาแบบ 70-20-10 วิธีการ ประกอบด้วย 1. การฝึกอบรม 2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง 3. การศึกษาดูงาน 4. การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 5. กิจกรรมนันทนาการ โดยมีการจัดกิจกรรม ดังนี้ 1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม 2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้การมีจิตแห่งการเคารพ การสร้างสรรค์และนวัตกรรม การมีคุณธรรม จริยธรรม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี ระหว่างผู้เข้าร่วมพัฒนาและวิทยากร 3. ปฏิบัติจริง ณ สถานศึกษา 4. ติดตามผลสะท้อนผล 5. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย 1. การประเมินความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา และ 2. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนา ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ของโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.94) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.84)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้นมีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการพัฒนา ดังนี้

1.1 ควรมีการวิจัยเพื่อค้นหาองค์ประกอบความเป็นพลเมืองดิจิทัลผู้บริหารในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็น การตรวจสอบผลการวิจัยหรือทำการวิจัย

1.2 ควรมีการทำความเข้าใจ วัตถุประสงค์และแนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลแก่ผู้เข้ารับ การพัฒนาก่อนการนำโปรแกรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ประมาณ 1-2 สัปดาห์ เพื่อให้ทราบแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนและผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถศึกษาหาความรู้ก่อนการเข้าอบรมพัฒนา

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนจะต้องเข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรมนี้ และกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนา รวมถึง การกำหนดเป็นนโยบายให้โปรแกรมนี้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งหรือวิทยฐานะที่สูงขึ้น และใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อใช้เลื่อนเงินเดือน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.2 ควรมีการศึกษาสมรรถนะทางความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

2.4 ควรมีการพัฒนาเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลในระดับการศึกษาต่าง ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับอาชีวศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562). *รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเตอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2557*. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2566). *แผนปฏิบัติราชการสำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ระยะ 5 ปีพ.ศ. 2566 – 2570*. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

ชนัตถ์ พูนเดช. (2561). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดเกมมิฟิเคชัน.* วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เชษฐา ค้าคล่อง. (2557). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

ณัฏฐเมธร์ ดุลคนิต และคณะ. (2563). *คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา : ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น / สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

นัจรีภรณ์ สิมมารุณ. (2559). *ภาวะ Multicollinearity กับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ.* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

ปอส์ไกรวิญญ์ และบัญชา ชลาภิรมย์. (2563). *กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ผุสรัตน์ ดอนสถิตย์. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

พัชรินทร์ สงครามศรี. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

พิมพิกา จันทไทย. (2558). *การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาทีมงานครูที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนเทศบาล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

ไพลินรัตน์ กุณสิทธิ์ และธีรภัทร กุโลภาส. (2560). ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง. *An Online Journal of Education, 12*(4), 205–219.

ลักษมี คงลาภ และคณะ. (2561). *การจัดทำ Fact Sheet ความฉลาดทางดิจิตอล (Digital Intelligence: DQ และการศึกษาการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน.

ไวยวิทย์ มูลทรัพย์. (2565). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

ศักดิ์ดา คำโส. (2557). *การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจทีมงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

เศกสรร สกนธวัฒน์. (2560). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://www.ipst.ac.th/curriculum.

สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน. (2562). *การบริหารจัดการสื่อดิจิทัลเพื่อเด็กปฐมวัย. วารสารการบริหารการศึกษา, 10*(1), 636–647.

สรานนท์ อินทนนท์. (2563). *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ: Digital Intelligence)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน. http://cclickthailand.com/wp-content/uploads/ 2020/04/dq_FINAL.pdf

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2562). *รายงานประจำปี 2562 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)*. กรุงเทพฯ: กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. (2564). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาปีการศึกษา 2564 นโยบายและแผน*. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2552). *คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการ : ภาพรวมระบบบริหารผลงานและระบบประเมินผลการปฏิบัติราชการ*. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เอ.ลีฟวิง จำกัด.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2560). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. พิษณุโลก: พิษณุโลก.com.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจรรยา ขาวสกุล และคณะ. (2560). ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. ใน *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3*, 138-148. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

สุวิทย์ ยอดสละ. (2557). *การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

Global Digital Citizen Foundation. (2015). *Available.* [ออนไลน์]. ได้จาก : https://globaldigitalcitizen.org/digital-citizenship-school-program

Michael Shannon Ribble. (2006). *Implementation Digital Citizenship in Schools: The Research, Development and Validation of a Technology Leader's Guide*. Department of Educational Leadership College of Education, Kansas State University.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 385 - 396 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

The Development of Program to Enhancing Teacher for Learning Management of Contemplative Education for Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2

Nanthiya Wesa [1*] and Pacharawit Chansirisira [2]

[1, 2] Faculty of Education, Mahasarakham University

* Corresponding author. E-mail: 66010581036@msu.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to: 1) examine the current state, desired state, and needs regarding contemplative education learning management of teachers, and 2) develop and evaluate a program to enhance contemplative education learning management for teachers. The research was conducted in two phases. Phase 1 examined the current state, desired state, and needs. The sample consisted of 299 teachers under the Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2, with the sample size determined using the Krejcie and Morgan table. The research instrument was a questionnaire. Statistics used included mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI). Phase 2 involved developing the contemplative education learning management enhancement program. The program was evaluated by 7 experts selected through purposive sampling. The research instruments were semi-structured interviews and an appropriateness and feasibility assessment form. Statistics used included mean and standard deviation.

Research Findings:

1. The current state overall was rated at a moderate level, while the desired state overall was rated at the highest level. The priority needs, ranked from highest to lowest, were: designing learning activities, studying learners' conditions and needs, authentic assessment of learning activities, and implementing learning activities, respectively.

2. The contemplative education learning management enhancement program for teachers consisted of: 1) principles; 2) objectives; 3) content, divided into 4 Modules — Module 1: Studying Learners' Conditions and Needs; Module 2: Designing Learning Activities; Module 3: Implementing Learning Activities; Module 4: Authentic Assessment of Learning Activities; and 4) development principles and methods based on the 70:20:10 model, comprising training and seminars, group learning, self-directed learning, and experiential learning. The overall evaluation of the program's appropriateness and feasibility was rated at the highest level for both criteria.

Keywords: Program development, learning management, contemplative education.

Received 21 March 2026; **Revised** 20 April 2026; **Accepted** 22 April 2026

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

นันธิญา เวสา [1*] และ พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร [2]
[1, 2] คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
[*] Corresponding author. E-mail: 66010581036@msu.ac.th

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู 2. สร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 299 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น 2. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู มีการประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง และการดำเนินการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู ประกอบด้วย ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา แบ่งออกเป็น 4 Module ได้แก่ 1. การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน 2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 3. การดำเนินการเรียนรู้ 4. การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง 4) หลักการพัฒนา/วิธีพัฒนา หลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 วิธีพัฒนาประกอบด้วย การฝึกอบรมและร่วมสัมมนา การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาโปรแกรม, การจัดการเรียนรู้, จิตตปัญญาศึกษา

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงได้มีการกำหนดการมีวินัยมาเป็นหนึ่งในจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 มาตรา 4 ที่เกี่ยวกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีหน้าในการพัฒนาเด็กและเยาวชนรวมทั้งแก้ไขปัญหาที่อาจมีผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชน โดยมีแนวทางในการให้เด็กและเยาวชนดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย รู้จักเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งกฎหมาย กฎเกณฑ์และกติกาในสังคม มีความรับผิดชอบต่อตนเองผู้อื่น และต่อส่วนรวมตามสมควรแก่วัย โดยเฉพาะการปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานไปสู่คุณธรรมในระดับต่าง ๆ (สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร, 2560) วินัยจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อตนเองและการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นอย่างมาก เพราะวินัยช่วยให้บุคคลสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เกิดความสงบ

สุขขึ้นในสังคม ซึ่งประเภทของวินัยตามที่ บุญเหลือ มุ่งต่อม (2552) ได้แบ่งไว้เป็น 2ประเภท คือ วินัยภายนอกและวินัยในตนเอง โดยวินัยในตนเองนั้นจะมีความสำคัญมากที่สุด เพราะมีวินัยในตนเองเป็นวินัยที่มีประสิทธิภาพ เป็นตัวนำให้คิดดี ทำดี ไม่ใช่เพราะเกรงกลัวอำนาจภายนอกทำให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเมื่อสังคมมีสมาชิกที่ สังคมนั้นก็จะเกิดความสงบสุข (เบญญาภา หลวงราช, 2560) จึงได้มีผู้กล่าวไว้ว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคล

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันได้มีความพยายามในการยกระดับมาตรฐานทางการศึกษาของเด็กและเยาวชน เพื่อให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ เนื่องจากในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทยในแต่ละปีผลที่ออกมามักอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน แต่การที่จะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและมีความสมบูรณ์องอกงามได้ก็จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมและมีศีลธรรมเป็นเครื่องกำกับด้วย เพราะหากสังคมใดไม่มีคุณธรรม จริยธรรมแล้ว สังคมนั้นจะต้องเกิดความสับสนวุ่นวาย ไร้ความสงบสุขอย่างแน่นอน การศึกษาจึงไม่ใช่เพียงการสอนตามเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเท่านั้น แต่ควรต้องปรับเปลี่ยนเป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งควรจะไปให้ถึงทั้ง 3 ระดับ คือ (1) เกิดความรู้ที่รู้ความจริง (2) เกิดปัญญาที่เชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ได้ และ(3) เกิดจิตสำนึก เพราะความเข้าใจตัวเองที่สัมพันธ์กับสรรพสิ่งทั้งหลาย (ประเวศ วะสี, 2562) และที่ผ่านมาได้มีความพยายามหารูปแบบการสอนผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมนั้น โดยนำทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ มาพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน

จิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้จากภายในทำให้ได้มาซึ่งความรู้จากประสบการณ์และกระบวนการและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองให้ตระหนักเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เรียนรู้ที่จะรัก เรียนรู้ในการเข้าถึงความจริง เรียนรู้ที่จะยอมรับความหลากหลายทางความคิดมากขึ้น นำไปสู่ความตั้งใจที่จะทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณลักษณะภายในที่ถาวรของผู้เรียน (ประเวศ วะสี, 2562) จิตตปัญญาศึกษาเป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงแบบมีลักษณะพิเศษ คือ มุ่งเน้นพัฒนาด้านในและการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตัวเองอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดปัญญาที่เห็นความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งและเกิดความรักความเมตตาที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทำให้เกิดสำนึกที่ดีงาม และตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนที่มีผลต่อมวลมนุษย์และสรรพสิ่งในธรรมชาติ โดยผ่านกรรมวิธีปฏิบัติแนวจิตตปัญญา ในรูปแบบต่าง ๆ (ธนา นิลชัยโกวิทย์, 2551) ตั้งอยู่บนปรัชญาพื้นฐาน 2 ประการ คือ . ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ (Humanistic Value) และ 2. กระบวนการทัศน์องค์รวม (Holistic Paradigm) (ประเวศ วะสี, 2562)

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553) ดังนั้น จิตตปัญญาศึกษาจึงเป็นการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนอง ในเรื่องความแตกต่างระหว่างศาสนาและการจัดกิจกรรมตามแนวจิตตปัญญาศึกษาจะสะสามารถนำมาซึ่งสันติสุข เสมอภาคและสมานฉันท์ให้กับสังคม และมนุษยชาติได้ ดังนั้น จิตตปัญญาศึกษา จึงเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่จะช่วยเติมเต็มให้กับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม อย่างแท้จริง (กีรติวิทย์ สุวรรณธรรมา, 2556)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และการที่จะทำหน้าที่ให้สมบูรณ์นั้น บุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะครูจะต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ แต่ในปัจจุบันครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ยังไม่ได้รับการสร้างความเข้าใจและการเตรียมความพร้อมอย่างเพียงพอในการจัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ผู้สอนยังไม่เข้าใจบริบทของมาตรฐานการเรียนรู้อย่างถ่องแท้เพราะการเรียนรู้ที่ระบุในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเน้นการปฏิบัติแต่ผู้สอนส่วนใหญ่ยังยึดติดอยู่กับความเข้าใจแบบเดิม ๆ คือ เน้นการท่องจำส่งผลให้การประเมินด้านผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ส่งผลถึงค่าเฉลี่ยผลก ารทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 ต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา และค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2565) และโรงเรียนขยายโอกาสที่จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 นักเรียนส่วนใหญ่มาจากสภาพครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง หรือพ่อแม่ผู้ปกครองไปทำงานต่างจังหวัด เมื่อนักเรียนไม่ได้อยู่ กับบิดามารดาของ

ตนเองทำให้เมื่อเกิดปัญหาก็ไม่สามารถขอคำปรึกษาจากบิดามารดาของตนได้ ทำให้ต้องไปปรึกษาเพื่อนๆ ของตนเอง ซึ่งอาจได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องหรืออาจได้รับการชักชวนหรือชักจูงไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควร ส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ คือ การแต่งกายไม่ถูกระเบียบ ขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ตรงต่อเวลา หนีเรียน

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยคาดหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู เพื่อที่ครูจะสามารถพัฒนานักเรียนทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตามแนวทางจิตตปัญญาศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้จากภายในทำให้ได้มาซึ่งความรู้จากประสบการณ์และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง บนพื้นฐานที่เชื่อว่านักเรียนสำคัญที่สุด และในขณะที่ครูใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาเพื่อขัดเกลานักเรียนในการจัดการเรียนรู้ พบว่าครูได้ขัดเกลาตัวเองไปด้วย จิตตปัญญาศึกษา จึงเป็นส่วนที่สำคัญในการยกระดับจิตวิญญาณของครูให้มี “หัวใจของความเป็นครู” อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ จิตตปัญญาศึกษาของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็น การวิจัยแบบวิธีผสม (Mixed Method) ชนิดวิจัยเชิงสำรวจ และวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของ การจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จาก 221 แห่ง จำนวน 1,336 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 299 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง Krejcie และ Morgan แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) และใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง ประสงค์ของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหารายข้อ ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่า ค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .60 – 1.00 ทั้ง 40 ข้อคำถาม ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง 0.367 - 0.720 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.410 - 0.752 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.937 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.950

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามเสนอผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบกูเกิลฟอร์ม (Google form) ผ่านลิงค์และคิวอาร์โค้ด (QR Code) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคำนวณหาค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา Best Practices เกี่ยวกับการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาจากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และครูผู้สอน1 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ที่ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างซึ่งใช้คำถามที่ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง/google meet (ออนไลน์)

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสัมภาษณ์มาเรียบเรียง จัดระเบียบ ข้อมูล จัดกลุ่มเนื้อหาตามองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย

4.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์แนวปฏิบัติการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผู้วิจัยได้ยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องกาจำเป็นในระยะที่ 1 และการศึกษา Best Practices เกี่ยวกับการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี มาพัฒนาเป็นร่างโปรแกรม เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน

1. ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยจำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโปรแกรม เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู

2.2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินและออกแบบประเมิน

2.2.3 ร่างแบบประเมินโดยใช้ประเด็นสำคัญของการพัฒนาโปรแกรม เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ที่ได้จากการศึกษามาเป็นกรอบการสร้าง

2.2.4 นำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และ ปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.2.5 จัดทำแบบประเมินฉบับจริงและนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคามถึงผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมิน ความเหมาะสมความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4. การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ในการตอบแบบประเมิน และวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินโดยใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสม และความเป็นไปได้

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของ ประเวศ วะสี (2550), ธนา นิลชัยโกวิทย์ (2551), กุลยา ตันติผลาชีวะ (2552), จิระพร ชะโน (2554) และสลักจิต ตรีรณโอภาส (2555) ประกอบด้วย 1. การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน 2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 3. การดำเนินการเรียนรู้ 4. การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง แสดงดังภาพที่ 1

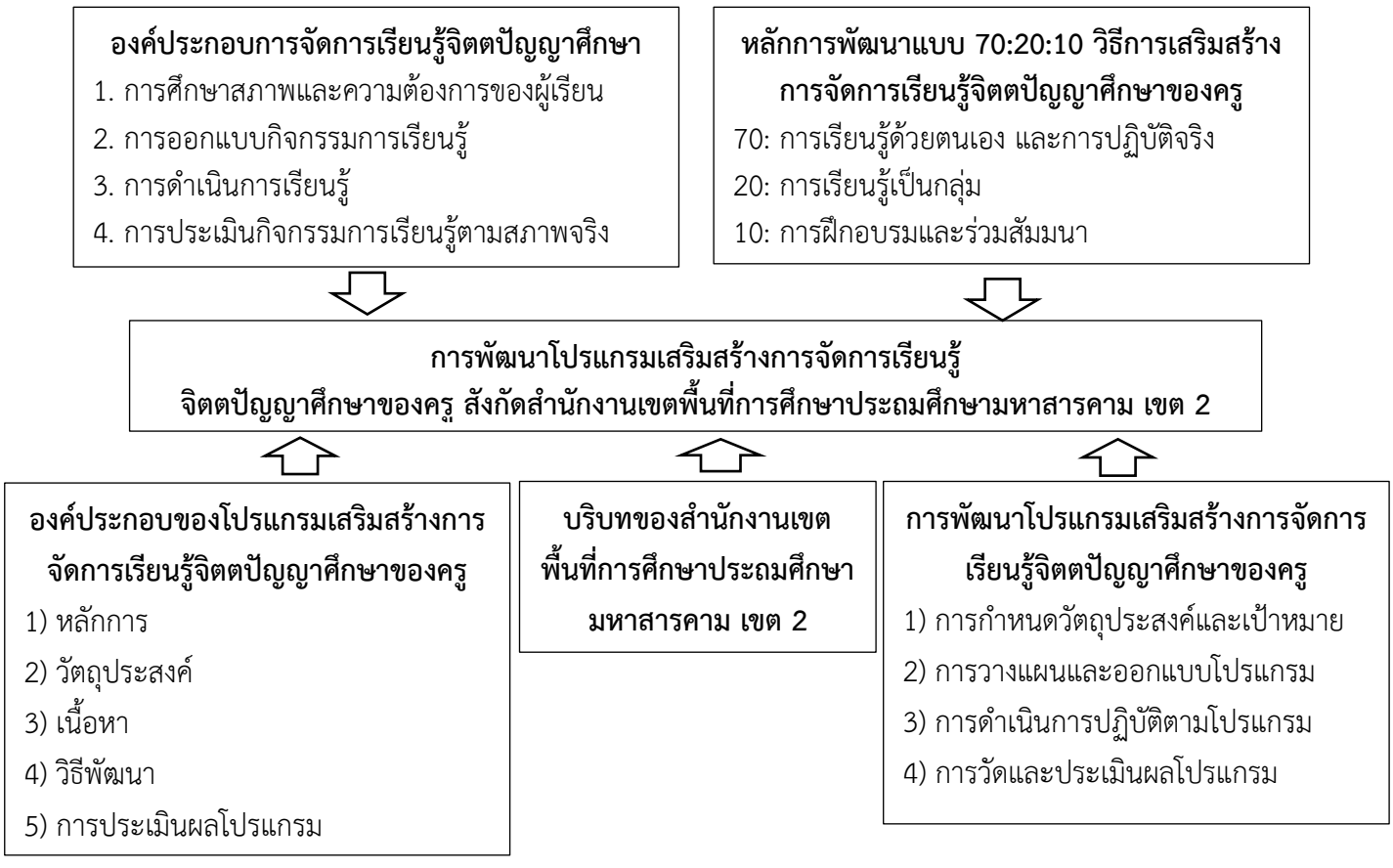

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 299 คน ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์และการจัดกระทำข้อมูลตามลำดับ

ตารางที่ 1 ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2)

ข้อมูลทั่วไป	ครู (n = 299)	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	118	39.46
หญิง	181	60.54
รวม	**299**	**100.00**
ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	26	8.70
5-10 ปี	86	28.76
11-15 ปี	61	20.40
16-20 ปี	30	10.03
21-25 ปี	51	17.06
26-30 ปี	16	5.35
31-35 ปี	19	6.35
36 ปีขึ้นไป	10	3.34
รวม	**299**	**100.00**

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 181 คนคิดเป็นร้อยละ 60.54 มีประสบการณ์ทำงาน 5 - 10 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 28.76 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 67.22 และปฏิบัติงาน อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 45.15

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 299 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ การจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน	3.24	0.47	ปานกลาง	4.78	0.43	มากที่สุด	0.476	2
2. การออกแบบกิจกรรมการการเรียนรู้	3.18	0.42	ปานกลาง	4.77	0.37	มากที่สุด	0.501	1

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
3. การดำเนินการเรียนรู้	3.32	0.53	ปานกลาง	4.80	0.38	มากที่สุด	0.446	4
4. การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง	3.28	0.53	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด	0.472	3
รวม	**3.25**	**0.49**	**ปานกลาง**	**4.80**	**0.39**	**มากที่สุด**	**0.475**	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ($PNI_{modified}$ = 0.501) การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน ($PNI_{modified}$ = 0.476) การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง ($PNI_{modified}$ = 0.472) และการดำเนินการเรียนรู้ ($PNI_{modified}$ = 0.446) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน จะเห็นได้ว่าครูส่วนใหญ่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงกับตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา แต่ยังไม่เข้าใจการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาอย่างถ่องแท้และเป็นขั้นตอน ส่วนมากใช้เป็นกิจกรรมก่อนเข้าสู่บทเรียนหรือใช้เป็นกิจกรรมในคาบลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ทำให้สภาพปัจจุบันรายด้านยังอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ด้วยบริบทการปฏิบัติงานและภาระงานของครู ทำให้ครูส่วนใหญ่เน้นการสอนแบบท่องจำ ติวเตอร์เพื่อให้นักเรียนทำข้อสอบได้มากกว่าที่จะมุ่งพัฒนานักเรียนจากภายในให้เกิดการตระหนักรู้และเกิดปัญญา จิตตปัญญาศึกษา จึงเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่จะช่วย เติมเต็มให้กับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม อย่างแท้จริง และเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง เกิดจิตสำนึกที่ดีงามต่อมวลมนุษย์และสรรพสิ่งเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ เกิดเป็นความรู้ขึ้นจากประสบการณ์ การฝึกปฏิบัติจนสามารถเข้าถึงความจริงของธรรมชาติ เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เกิดความรักและความเมตตา สามารถน้อมนำเข้าสู่ชีวิต นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังที่ เมธินี วงศ์วานิช รัมภกาภรณ์ (2558) กล่าวไว้ว่า จิตตปัญญาศึกษา เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างกระบวนทัศน์ใหม่ ๆ ในการให้ความสำคัญของการปลูกฝังความตระหนักรู้ทั้งภายใน และความเป็นองค์รวมของสรรพสิ่งของสิ่งต่าง ๆ ของโลกภายนอก จนเกิดปัญญา มีเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา อันนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานอย่างลึกซึ้งทางความคิดที่พัฒนาด้วยการใช้ปัญญา เกิดจิตสำนึกใหม่เกี่ยวกับตนเองและโลกภายนอก ที่จะส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติ และการดำเนินชีวิตอย่างมีสติของทุกคนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลก สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีความต้องการที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา ดังที่ ฆนัท ธาตุทอง (2552) ได้อธิบายเหตุผลถึงความสำคัญของจิตตปัญญาว่า เป็นกระบวนการแห่งการเปลี่ยนผ่านเชิงคุณภาพเพื่อลดช่องว่างและข้อจำกัดของการเรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าขณะนี้สังคมไทยมีความจำเป็นต้องก้าวพ้นข้อท้าทาย 4 ประการ คือ 1) มุ่งสร้างระบบการเรียนรู้ (ระบบการศึกษา) เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ที่มุ่งเสพมากกว่าการสร้างสู่การเรียนรู้ที่ยกระดับจิตตปัญญาเพื่อเป็นพื้นฐานให้มนุษย์พัฒนาศักยภาพของตนเองในการเรียนวิชาความรู้และความจริง

ภายในตนเองควบคู่กันไป 2) ปรับเปลี่ยนทัศนคติของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ให้เป็นไปด้วยท่าทีของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยการฝึกใช้ปัญญา สร้างทักษะของการใช้ปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ (เป็นกัลยาณมิตร) และเป็นความสัมพันธ์ในเชิงเกื้อกูลกันการช่วยเหลือกัน การมีวาจาที่เป็นมิตรเป็นสารประโยชน์ให้ความจริงและให้กำลังใจกัน การมีไมตรีเห็นอกเห็นใจกัน รวมทั้งสร้างทัศนคติที่ว่ามนุษย์ทั้งผองล้วนเป็นพี่น้องกัน 3) ยกระดับวัฒนธรรมแห่งศักดิ์ศรี คุณค่า ดีงาม และการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง เป็นวาระแห่งการอยู่รอดของสังคมไม่เฉพาะแต่กับผู้คน แต่จะเกิดผลไปถึงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้ยั่งยืนด้วยความสมดุล โดยการฝึกเรียนรู้จากธรรมชาติและชุมชนแห่งการผลิตพื้นฐานเห็นคุณค่าของผู้อื่นเห็นความดีเห็นความงามและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 4) เสริมกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตั้งแต่การรู้จักความรู้ที่มีอยู่ในตัว (Tacit Knowledge) การใช้ความรู้นั้น ๆ ให้เกิดประโยชน์ได้จริง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อยอดความรู้ทดลองใช้ในบริบทต่าง ๆ จนถึงการประมวล สังเคราะห์เป็นความรู้ใหม่ที่ยังประโยชน์ได้กว้างขวางเกิดความเชื่อมั่นในความรู้ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในบริบทของสังคม และมีความมั่นใจรู้เท่าทันในการสร้างและใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ตามความเจริญของสากลโลกหลายองค์กรทั่วโลก และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง และการดำเนินการเรียนรู้ ตามลำดับ ซึ่งเป็นตัวที่สื่อให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของไฉไลศรี เพชรใต้ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี การวิเคราะห์ผู้เรียน การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษิณ เกษต้น (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีค่าความต้องการจำเป็นเท่ากันและการสร้างหลักสูตร ตามลำดับ

2. โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา แบ่งออกเป็น 4 Module ได้แก่ Module 1 การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน Module 2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ Module 3 การดำเนินการเรียนรู้ Module 4 การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง 4) หลักการพัฒนา/วิธีพัฒนา หลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 วิธีพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรมและร่วมสัมมนา การเรียนรู้เป็นกลุ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียน รู้จากการปฏิบัติจริง โดยมีเนื้อหาย่อยดังนี้ 1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม 2. เรียนรู้ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาจากวิทยากรและศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการบรรยาย 3. เรียนรู้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา 4. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา (ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากร) 5. การนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา และ 6. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม 5) การประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน – หลัง การพัฒนา การประเมินความสามารถในการออกแบบจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา และ การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนา ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัย สรญา ทองธรรมมา (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูสมรรถนะสูง ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โปรแกรมเสริมสร้างครูสมรรถนะสูงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

หลักการและเป้าหมายของโปรแกรม จุดมุ่งหมายของโปรแกรม เนื้อหาของโปรแกรม กิจกรรมการพัฒนา และการประเมินผล โปรแกรมผลการประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติภูมิ สุวรรณไตรย์ (2564) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล มี 5 Module คือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผลโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง และการดำเนินการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.1 โปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา แบ่งออกเป็น 4 Module ได้แก่ Module 1 การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้เรียน Module 2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ Module 3 การดำเนินการเรียนรู้ Module 4 การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง 4) หลักการพัฒนา/วิธีพัฒนา หลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 วิธีพัฒนาประกอบด้วย การฝึกอบรมและร่วมสัมมนา การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยมีเนื้อหาย่อยดังนี้ 1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม

2.2 เรียนรู้ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาจากวิทยากรและศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการบรรยาย 3. เรียนรู้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา 4. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา (ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากร) 5. การนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา และ 6. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม 5) การประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน – หลังการพัฒนา การประเมินความสามารถในการออกแบบจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนา ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ครูเข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรมนี้ และกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนา รวมถึงการกำหนด เป็นนโยบายให้โปรแกรมนี้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาเป็นระยะและต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรมีความความตระหนักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (ค่า PNI) ที่มีความต้องการสูง

1.2 สถานศึกษา ควรจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาเป็นระยะและต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนได้เกิดความตระหนักในด้านมาตรฐานวิชาชีพและพร้อมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาด้วยการจัดประชุมปฏิบัติการ การศึกษาด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ และใช้กระบวนการ PLC นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ครูสามารถเลือกโปรแกรมหรือหลักสูตรการอบรมพัฒนาตามความสนใจและความถนัด

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมด้านการบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างความตระหนักและจัดโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาของครู เป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเสริมทักษะให้กับครูอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ในฐานะผู้นำทางวิชาการ

1.4 ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาโดยการสร้างความตระหนักแก่ครู ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันในการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษา โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (ค่า PNI) ที่มีความต้องการสูง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้จิตตปัญญาศึกษาที่เป็นลักษณะ ของการส่งผลทางตรงและทางอ้อม

2.2 ควรมีการวิจัยติดตามการนำโปรแกรมไปใช้ในการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ จิตตปัญญาศึกษาของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กีรติวิทย์ สุวรรณธรรมมา. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคม. (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2552). *การสอนแบบจิตปัญญา แนวการใช้ในการสร้างแผนการสอนระดับอนุบาลศึกษา.* กรุงเทพฯ : เอดิสัน เพรสโปรดักส์.

ฆนัท ธาตุทอง. (2552). *เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.* นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.

จิระพร ชะโน. (2554). *เอกสารประกอบการสอน การออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Designs : 0506702.* มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธนา นิลชัยโกวิทย์. (2551). *หนังสือรวบรวมบทความการประชุมวิชาการประจำปี 2551 เรื่องจิตตปัญญาศึกษา การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์.* กรุงเทพฯ : โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญเหลือ มุ่งต่อม. (2552). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวินัยนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียน บ้านโนนกกจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2.* (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).

เบญญาภา หลวงราช, ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการและวิจัย(มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ), 11*(3), 228-242.

ประเวศ วะสี. (2550). *การเรียนรู้ใหม่ไปให้พ้นวิกฤติ.* กรุงเทพฯ : ร่วมด้วยช่วยกัน.

ประเวศ วะสี. (2562). *จิตตปัญญาศึกษา ปาจารยสารฉบับสิกขาปริทัศน์มหาวิทยาลัยมหิดล.* [ออนไลน์]. ได้จาก : http://eduweb.kpru.ac.th/pdf/rs 23.pdf, 2562.

เมธินี วงศ์วานิช รัมภกาภรณ์. (2555). *แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสู่การปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สลักจิต ตรีรณโอภาส. (2555). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ : ราชภัฏพิบูลสงคราม.

Boone, M. (1992). *The Impact of Leadership Behavior of the Superintendent on Restructuring Rural Schools.* Texas : ERIC Database.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 397 - 407 ISSN 2985-2137 (Online)

The Effects of an Instructional Model Using the SQ5R Reading Method Combined with Multimedia on Thai Reading Comprehension Ability of Grade 6 Students

Sompong Thonglee [1*] and Wilai Ponpuak [2]

[1, 2] Faculty of Education, Pitchayabundit College,Thailand

* Corresponding author. E-mail: Sompongthonglee.1997@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to: 1) examine the efficiency of a learning management model using the SQ5R reading instruction method combined with multimedia, based on the 80/80 criterion; 2) investigate the effectiveness index of the learning management model using the SQ5R reading instruction method combined with multimedia; 3) compare the Thai reading comprehension ability of Grade 6 students after learning through the SQ5R method combined with multimedia against the 80% criterion; 4) compare the Thai reading comprehension ability of Grade 6 students before and after learning through the SQ5R method combined with multimedia; and 5) examine students' satisfaction with the learning management model using the SQ5R reading instruction method combined with multimedia. The sample consisted of 35 students, selected through cluster random sampling. The research instruments were: 1) SQ5R lesson plans combined with multimedia; 2) a 30-item Thai reading comprehension test with difficulty values (p) ranging from 0.47–0.77, discrimination values (r) ranging from 0.20–0.40, and a reliability coefficient of 0.799; and 3) a satisfaction questionnaire regarding the SQ5R learning management model combined with multimedia. Statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, dependent t-test, and one-sample t-test.

Research Findings:

1. The learning management model using the SQ5R reading instruction method combined with multimedia yielded an efficiency of 80.25/86.33, which exceeded the established 80/80 criterion.

2. The effectiveness index of the model was 0.7004, indicating that students' Thai reading comprehension ability improved by 70.04%.

3. Students' Thai reading comprehension ability after learning through the SQ5R model combined with multimedia was significantly higher than the 80% criterion at a statistical significance level of .05.

4. Students' Thai reading comprehension ability after learning was significantly higher than before learning through the SQ5R model combined with multimedia at a statistical significance level of .05.

5. Students' satisfaction with the learning management model using the SQ5R reading instruction method combined with multimedia was rated at the highest level.

Keywords: SQ5R learning management, multimedia, reading comprehension ability in Thai language.

Received 5 March 2026; **Revised** 18 April 2026; **Accepted** 23 April 2026

ผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมพงศ์ ทองลี [1*] และ วิไล พลพวก [2]
[1, 2] คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
* Corresponding author. E-mail: Sompongthonglee.1997@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม 3) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R เสริมด้วยสื่อประสมกับเกณฑ์ร้อยละ 80 4) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R เสริมด้วยสื่อประสม 5) ศึกษาความพึงพอใจ ต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม กลุ่มตัวอย่างจำนวนนักเรียน 35 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R เสริมด้วยสื่อประสม 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในด้านอ่านจับใจความภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ มีค่า p ระหว่าง 0.47-0.77 มีค่า r ระหว่าง 0.20-0.40 มีค่าความเชื่อมั่น 0.799 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ SQ5R เสริมด้วยสื่อประสม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระและการวิเคราะห์ค่าทีแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.25/86.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7004 ส่งผลให้ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 70.04

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมส่งผลให้ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย หลังการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ตามที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R, สื่อประสม, ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งล้วนเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ในทุกสาขาวิชา โดยเฉพาะทักษะการอ่านซึ่งถือเป็นกลไกหลักในการแสวงหาความรู้ การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ และการตีความข้อมูล อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาศักยภาพทางสติปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สุวิมล ว่องวาณิช, 2563)

ตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการอ่านออกเสียง อ่านจับใจความสำคัญ วิเคราะห์ และสรุปสาระจากเรื่องที่อ่าน รวมทั้ง

สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลหนองแสง ในช่วงปีการศึกษา 2563–2565 พบว่าผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านยังอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยในปีการศึกษา 2563 โรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 48.72 ขณะที่ค่าเฉลี่ยระดับประเทศอยู่ที่ 55.14 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนมีค่าเฉลี่ย 50.36 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศที่ 56.38 และในปีการศึกษา 2565 โรงเรียนมีค่าเฉลี่ย 49.85 ขณะที่ค่าเฉลี่ยระดับประเทศอยู่ที่ 57.20 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563–2565) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียน ซึ่งยังไม่สามารถสรุปสาระสำคัญ วิเคราะห์เนื้อหา หรือแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน แนวทางหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในวงวิชาการคือ วิธีการสอนอ่านแบบ SQ5R ซึ่งเป็นกลวิธีที่ส่งเสริมการอ่านอย่างมีขั้นตอนและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจเนื้อหา (Survey) การตั้งคำถาม (Question) การอ่าน (Read) การบันทึก (Record) การท่องจำ (Recite) การทบทวน (Review) และการสะท้อนคิด (Reflect) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวช่วยพัฒนาความสามารถในการทำความเข้าใจเนื้อหา การคิดวิเคราะห์ และการสรุปสาระสำคัญได้อย่างเป็นระบบ (Suwannasri, 2019)

นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้สื่อประสม (Multimedia) ในการจัดการเรียนรู้ยังเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยอาศัยหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้พหุสื่อ (Cognitive Theory of Multimedia Learning) ซึ่งอธิบายว่าการนำเสนอข้อมูลผ่านทั้งภาพและเสียงอย่างเหมาะสมจะช่วยลดภาระทางปัญญา และส่งเสริมการประมวลผลข้อมูลของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Mayer, 2024) สื่อประสมซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลากหลาย เช่น ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และวิดีทัศน์ สามารถกระตุ้นความสนใจและเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น

งานวิจัยในช่วงระยะหลังยังสนับสนุนว่าการใช้สื่อประสมร่วมกับกลวิธีการสอนที่เหมาะสมสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการอ่านของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ เช่น งานวิจัยของ Zhang และ Liu (2021) ที่พบว่าการใช้สื่อมัลติมีเดียร่วมกับกลยุทธ์การอ่านช่วยเพิ่มความเข้าใจในการอ่าน และการศึกษาของ Khamkhien (2020) ที่รายงานว่าวิธีการสอนอ่านเชิงกลยุทธ์สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาที่อ่านได้อย่างลึกซึ้ง สรุปสาระสำคัญได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมกับเกณฑ์ร้อยละ 80
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre - experimental Research) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) ซึ่งมีรูปแบบการทดลองดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Research)

กลุ่มทดลอง	การทดสอบก่อนเรียน (Pre - test)	การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม	การทดสอบหลังเรียน (Post - test)
E	T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

E หมายถึง กลุ่มทดลอง

T_1 หมายถึง การทดสอบก่อนการทดลอง (Pre - test)

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือแบบ STAD

T_2 หมายถึง การทดสอบหลังการทดลอง (Post - test)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ที่ 80/80 ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมทางการศึกษา โดยค่าประสิทธิภาพ 80/80 ประกอบด้วย

ค่า 80 ตัวแรก (E_1) หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งพิจารณาจากคะแนนจากการทำแบบทดสอบระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม โดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ผู้เรียนทำได้ระหว่างการเรียนรู้ทั้งหมด

ค่า 80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งพิจารณาจากคะแนนการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ผู้เรียนทำได้หลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้

ทั้งนี้ หากประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่า E1/E2 ไม่น้อยกว่า 80/80 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2560)

โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลหนองแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 83 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลหนองแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 35 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในด้านอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

3.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม สูงกว่าก่อนเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยทำการปฐมนิเทศเพื่อตกลงและทำความเข้าใจกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนที่จะใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม

4.2 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

4.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการเรียนรู้ที่วางไว้

4.4 หลังจากดำเนินการทดลองครบทุกแผนแล้ว ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

4.5 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมตามเกณฑ์ 80/80 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม โดยใช้วิธีของกูดแมนเฟลทเชอร์ และชไนเดอร์ (Goodman, Fletcher and Schneider)

5.2 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยการทดสอบค่าทีแบบ One Sample t-test

5.4 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent t-test)

5.5 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและแนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ของ Suwannasri (2019) และ Khamkhien (2020) ร่วมกับสื่อประสมของ Mayer (2024) มาประยุกต์เป็นขั้นตอนการสอน 7 ขั้นตอน สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

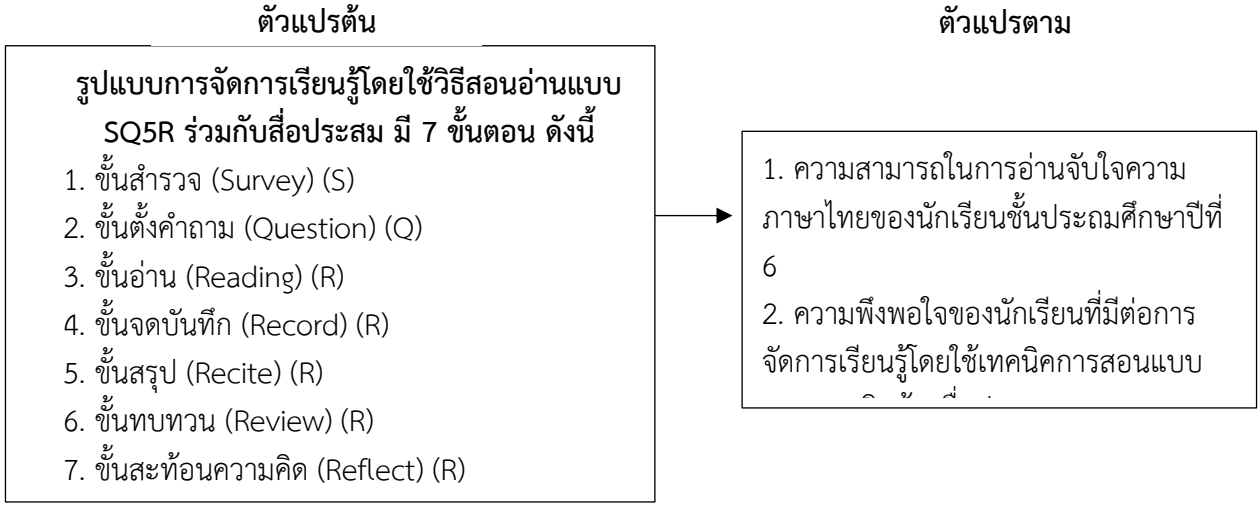

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิภาพประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

คะแนนจากการทำแบบทดสอบระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม				คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม		
แผนที่	**คะแนนเต็ม**	$\overline{x}$	**ร้อยละ (E_1)**	**คะแนนเต็ม**	$\overline{x}$	**ร้อยละ (E_2)**
1	10	7.72	77.20	30	25.94	86.33
2	10	8.18	81.80			
3	10	8.15	81.50			
4	10	7.46	74.60			
5	10	8.24	82.40			
6	10	8.12	81.20			
7	10	8.11	81.10			
8	10	8.22	82.20			
รวม	**80**	**64.20**	**80.25**	**30**	**25.94**	**86.33**
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) = 80.25				**ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) = 86.33**		

จากตารางที่ 2 พบว่า ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 64.20 จากคะแนนเต็ม 80 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.25 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.94 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.33 แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 (E1/E2) เท่ากับ 82.30/86.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม

รายการ	**จำนวนผู้เรียน (คน)**	**คะแนนเต็ม**	**คะแนนรวม**	**ค่าเฉลี่ย**	**ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)**	**ร้อยละความก้าวหน้า**
ก่อนเรียน (Pre-test)	35	30	576	16.46	-	-
หลังเรียน (Post-test)	35	30	908	25.94	0.7004	70.04

จากตารางที่ 3 พบว่า การทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน คะแนนเต็ม 30 ผลรวมคะแนนของการทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 576 คะแนน ผลรวมคะแนนของการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 908 เมื่อคำนวณโดยใช้สูตรดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ได้เท่ากับ 0.7004 หมายความว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 70.04

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมกับเกณฑ์ร้อยละ 80

ตารางที่ 4 ผลเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมกับเกณฑ์ร้อยละ 80

รายการ	จำนวนผู้เรียน (คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนค่าเฉลี่ย $(\bar{x})$	ค่า t	Sig.
เกณฑ์ร้อยละ 80	35	30	24.00	7.905	.00
หลังเรียน	35	30	25.95		

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.95 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่กำหนดไว้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.00 คะแนน และเมื่อทดสอบด้วยสถิติ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (One-sample t-test) พบว่ามีค่า t เท่ากับ 7.905 แสดงว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม

รายการ	จำนวนผู้เรียน (คน)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย $(\bar{x})$	ค่า t	Sig.
ก่อนเรียน	35	30	16.45	31.97	.00
หลังเรียน	35	30	25.95		

จากตารางที่ 5 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม มีค่าเฉลี่ย 25.95 ก่อนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 16.45 มีค่า t เท่ากับ 31.97 แสดงว่าความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ครูอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนเข้าใจง่าย	4.65	0.49	มากที่สุด
2	กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	4.63	0.50	มากที่สุด
3	เนื้อหามีความเหมาะสมกับระดับชั้น	4.58	0.51	มากที่สุด
4	นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน	4.66	0.48	มากที่สุด
5	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น	4.77	0.43	มากที่สุด
6	ขั้นตอน SQ5R ช่วยให้เข้าใจเนื้อหา	4.61	0.49	มากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
7	การตั้งคำถามช่วยกระตุ้นความคิด	4.55	0.52	มากที่สุด
8	การสรุปเนื้อหาช่วยให้จำได้ดีขึ้น	4.60	0.50	มากที่สุด
9	สื่อประสมช่วยให้เรียนสนุกขึ้น	4.64	0.48	มากที่สุด
10	วิดีโอ/ภาพช่วยให้เข้าใจเนื้อหา	4.57	0.51	มากที่สุด
11	กิจกรรมส่งเสริมการคิดวิเคราะห์	4.53	0.52	มากที่สุด
12	นักเรียนมีความมั่นใจในการอ่านมากขึ้น	4.56	0.50	มากที่สุด
13	นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้ดี	4.52	0.53	มากที่สุด
14	นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้	4.48	0.55	มากที่สุด
15	นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ SQ5R นอกบทเรียน	4.40	0.56	มาก
	รวม	**4.59**	**0.50**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 6 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.59 รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.77 ได้แก่ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.40 คือ นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคนิค SQ5R ในการอ่านเรื่องราวต่างๆ นอกเหนือจากในบทเรียนได้

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.30/86.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านกระบวนการเรียนรู้และผลลัพธ์การเรียนรู้ ทั้งนี้ เนื่องจากวิธีสอนอ่านแบบ SQ5R เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะขั้น Reflect ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เดิม ส่งผลให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Khamkhien (2020) ที่ระบุว่าการสอนอ่านเชิงกลยุทธ์ช่วยพัฒนาความสามารถในการทำความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้ นอกจากนี้ การบูรณาการสื่อประสม เช่น ภาพ เสียง วิดีทัศน์ และกิจกรรมเชิงโต้ตอบ ยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและสนับสนุนการประมวลผลข้อมูลผ่านหลายช่องทาง ซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้พหุสื่อของ Mayer (2024) ที่ชี้ให้เห็นว่าการนำเสนอข้อมูลผ่านทั้งภาพและเสียงอย่างเหมาะสมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และความเข้าใจของผู้เรียน สอดคล้องกับการวิจัยของ รัตนาภรณ์ ทับทิมจันทร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างแบบฝึก ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 88.96/87.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ มาตรฐาน 85/85 ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับการวิจัยของ วิภาภรณ์ กอนแก้ว (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้สื่อประสมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การใช้สื่อประสมในการจัดการเรียนรู้สามารถช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม มีค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) เท่ากับ 0.7004 หรือคิดเป็นร้อยละ 70.04 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และอยู่ในระดับที่มีประสิทธิผลตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลการวิจัยดังกล่าวยืนยันว่า วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายและเป็นลำดับขั้น โดยแต่ละขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจเนื้อหา การตั้งคำถาม การอ่าน การบันทึก การท่องจำ การทบทวน และการสะท้อนคิด ล้วน

มีบทบาทในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสกัดสาระสำคัญจากบทอ่านอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Khamkhien (2020) ที่พบว่าวิธีการสอนอ่านเชิงกลยุทธ์มีส่วนช่วยยกระดับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียน นอกจากนี้ การบูรณาการสื่อประสม ได้แก่ ภาพ เสียง วิดีทัศน์ และสื่อเชิงโต้ตอบ มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมได้อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนการทำความเข้าใจเนื้อหาในระดับที่ลึกยิ่งขึ้น ส่งผลให้ความสามารถในการอ่านจับใจความของผู้เรียนพัฒนาเพิ่มขึ้นตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้พหุสื่อของ Mayer (2024) ที่อธิบายว่าการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานข้อมูลผ่านหลายช่องทางช่วยส่งเสริมการสร้างความหมายและการคงอยู่ของความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของ ภัทราดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบ Active learning โดยใช้เทคนิค SQ3R เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.69 แสดงให้เห็นว่าแบบเรียนสามารถเพิ่มพูนความรู้ได้ดีตามเกณฑ์ (เกณฑ์มาตรฐานคือ 0.60 ขึ้นไป) และสอดคล้องกับการวิจัยของ ปาริชาติ นามน้าวแสง, ประสพสุข ฤทธิเดช, และชัยวัฒน์ สุภัควรกุล (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค SQ4R ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้การอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค SQ4R มีค่าเท่ากับ 0.5615 หรือร้อยละ 56.15

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเรียนโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถยกระดับความสามารถในการอ่านจับใจความของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้ยืนยันว่า วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ผ่านลำดับขั้นตอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหา ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจบทอ่านได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ประกอบกับการใช้สื่อประสมที่ช่วยเสริมแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการวิจัยของ อัญชนา ภูริศรี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R เสริมด้วยเทคนิคแผนภูมิความหมายและเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการเขียนสรุปความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนมีคะแนนการเขียนสรุปความภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 สอดคล้องกับการวิจัยของ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเรียนโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ผลการวิจัยนี้ยืนยันว่า วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่านผ่านลำดับขั้นตอนที่เน้นการวิเคราะห์เนื้อหา การแยกแยะสาระสำคัญ และการสรุปความอย่างมีเหตุผล ประกอบกับการใช้สื่อประสมที่ช่วยกระตุ้นความสนใจและเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ความสามารถในการอ่านจับใจความพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับการวิจัยของ พระมหาสิริวัตร สุวรรณไตร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้เทคนิคการอ่าน SQ5R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้นิทานคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการอ่าน SQ5R โดยใช้นิทาคุณธรรมสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการวิจัยของ รัตนาภรณ์ ทับทิมจันทร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ แบบฝึกทักษะ ภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.23)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 5 พบว่า ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 5 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยนี้ยืนยันว่าวิธีสอนอ่านแบบ SQ5R เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผ่านขั้นตอนที่เป็นระบบตั้งแต่การสำรวจเนื้อหา การตั้งคำถาม การอ่าน การสรุป การทบทวน และการสะท้อนคิด ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดและสร้างความเข้าใจอย่างเป็นลำดับขั้น ประกอบกับการใช้สื่อประสม เช่น ภาพ เสียง วิดีทัศน์ และสื่อเชิงโต้ตอบ ที่ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ส่งเสริมแรงจูงใจ และทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับการวิจัยของ อัญชนา ภูริศรี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R เสริมด้วยเทคนิคแผนภูมิความหมายและเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการเขียนสรุปความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบ SQ5R เสริมด้วยเทคนิคแผนภูมิความหมายและเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของรัตนาภรณ์ ทับทิมจันทร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนและหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.47 คะแนน และ 27.13 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.25/86.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7004 ส่งผลให้ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพิ่มขึ้นร้อยละ 70.04

3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมส่งผลให้ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ตามที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความอย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรพัฒนาและจัดทำชุดสื่อประสมเพิ่มเติมให้หลากหลายและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน

1.3 ควรจัดอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R และการใช้สื่อประสมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชั้นเรียนได้จริง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายมากขึ้น เช่น โรงเรียนต่างภูมิภาค หรือโรงเรียนที่มีบริบทต่างกัน เพื่อศึกษาความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ที่อาจเกิดขึ้น

2.2 ควรศึกษาผลของการใช้รูปแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสมในทักษะทางภาษาอื่น เช่น การเขียน การฟัง หรือการพูด เพื่อพัฒนาองค์รวมของการเรียนรู้ภาษาไทย

2.3 ควรศึกษาผลในระยะยาวของการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SQ5R ร่วมกับสื่อประสม ว่าผู้เรียนสามารถนำทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้อย่างยั่งยืนหรือไม่

2.4 ควรศึกษาปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการใช้สื่อประสมร่วมกับ SQ5R เช่น ความถนัดของผู้เรียน เทคโนโลยีที่สนับสนุน หรือรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ

เอกสารอ้างอิง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2560). *การทดสอบประสิทธิภาพสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปาริชาติ นามน้าวแสง, ประสพสุข ฤทธิเดช, และชัยวัฒน์ สุภัควรกุล. (2563). การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค SQ4R. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, *14*(2), 121–130.

พระมหาสิริวัตร สุวรรณไตร. (2564). *ผลของการใช้เทคนิคการอ่าน SQ5R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้นิทานคุณธรรม*. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ภัทราดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์. (2564). การพัฒนาชุดการสอนแบบ Active learning โดยใช้เทคนิค SQ3R เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, *32*(1), 77–88.

วิภาภรณ์ กอนแก้ว. (2566). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเพื่อพัฒนาทักษะการออกเสียงและการเขียนคำศัพท์ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเชตุวัน อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน*. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่).

รัตนาภรณ์ ทับทิมจันทร์. (2565). *การสร้างแบบฝึกทักษะโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2563). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563*. https://www.niets.or.th

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2564). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564*. https://www.niets.or.th

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2565). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2565*. https://www.niets.or.th

สุวิมล ว่องวาณิช. (2563). *การวิจัยประเมินผลการศึกษา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญชนา ภูริศรี. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R เสริมด้วยเทคนิคแผนภูมิความหมายและเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการเขียนสรุปความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 9*(33), 315-324.

Khamkhien, A. (2020). Enhancing reading comprehension through strategic reading instruction. *Journal of Language Teaching and Research*, *11*(2), 200–207.

Mayer, R. E. (2024). The past, present, and future of the cognitive theory of multimedia learning. *Educational Psychology Review*.

Suwannasri, C. (2019). The effects of SQ5R technique on reading comprehension ability. *Journal of Education Research*, *14*(1), 45–60.

Zhang, Y., & Liu, X. (2021). Effects of multimedia-assisted reading instruction on students’ reading comprehension. *Computers & Education, 172*, 104252.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 408 - 417 ISSN 2985-2137 (Online)

The Effect of an 8 weeks Plyometric Movement Activities on Response Time in University-Level Karate Students

Thanyawat Homsombat [1], Natthakarn Buaraban [2], Porntawee Naksri [3], Chaiya manee [4], and Kittipong Jantawat [5*]

[1, 2, 3, 4, 5] Thailand National Sports University, Udonthani Campus.

* Corresponding author. E-mail: cmu_kku@hotmail.com

ABSTRACT

This preliminary experimental study aimed to: 1) investigate the effects of a plyometric training program on the reaction time of university students, and 2) compare the effects of this plyometric training on reaction time across different training periods. The sample comprised 15 students from the Karate Club at Thailand National Sports University, Udon Thani Campus, selected via purposive sampling. The research instruments included an 8-week plyometric training program (conducted three days per week) and a reaction time test. The test demonstrated a content validity index (IOC) of 0.80 and a test-retest reliability coefficient of 0.957. Data were analyzed using descriptive statistics—including percentages, means, and standard deviations—and inferential statistics, specifically One-Way Repeated Measures ANOVA and the Friedman test, with the statistical significance level set at .05.

The results revealed a statistically significant difference in reaction times across the testing periods (1.51, 1.00, and 0.70 seconds, respectively; $p < .05$). Post-hoc pairwise comparisons utilizing Tukey's method indicated statistically significant differences between pre-training and week 4 post-training, pre-training and week 8 post-training, as well as between week 4 and week 8 post-training.

Conclusion: In conclusion, the plyometric program not only significantly improves reaction time but also demonstrably enhances athletes' overall physical fitness and competitive performance. These findings provide a practical and effective guideline for coaches seeking to optimize athletic development.

Keywords: plyometric movement activities, response time, Karate athletes

Received 26 March 2026; **Revised** 21 April 2026; **Accepted** 23 April 2026

การประยุกต์ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกในการฝึกทักษะกีฬาคาราเต้โด 8 สัปดาห์ต่อเวลาในการตอบสนองของนักศึกษามหาวิทยาลัย

ธัญญาวัฒน์ หอมสมบัติ [1], ณัฐกานต์ บัวระบัน [2], พรทวี นาคศรี [3], ไชยา มะณี [4], และ กิตติพงษ์ จันทวัฒน์ [5*]

[1, 2, 3, 4, 5] มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุดรธานี

* Corresponding author. E-mail: cmu_kku@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้นครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกที่มีต่อเวลาในการตอบสนองของนักศึกษามหาวิทยาลัย และ 2) เปรียบเทียบผลของกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกที่มีต่อเวลาในการตอบสนองของนักศึกษามหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชมรมคาราเต้ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุดรธานี จำนวน 15 คน ที่คัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยคือ กิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริก เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน และแบบทดสอบเวลาในการตอบสนองมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC = 0.80) และมีค่าความเชื่อมั่นจากการทดสอบซ้ำเท่ากับ 0.957 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติเชิงอนุมานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ และการทดสอบ Friedman โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการศึกษาพบว่า เวลาในการตอบสนอง (1.51, 1.00 และ 0.70 วินาที ตามลำดับ) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างช่วงก่อนการฝึกกับหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 ช่วงก่อนการฝึกกับหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 และช่วงหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 8 ตามลำดับ

สรุป โปรแกรมพลัยโอเมตริกไม่เพียงช่วยเพิ่มความสามารถด้านเวลาในการตอบสนอง แต่ยังสามารถยกระดับสมรรถภาพและประสิทธิภาพในการแข่งขันของนักกีฬาได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นแนวทางที่ผู้ฝึกสอนสามารถนำไปใช้พัฒนานักกีฬาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิผล

คำสำคัญ: เวลาในการตอบสนอง, กิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริก, คาราเต้โด

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

เวลาในการตอบสนอง (Response Time) หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่ผู้เข้าร่วมการวิจัยรับรู้สิ่งเร้าจนกระทั่งสามารถตอบสนองด้วยการเคลื่อนไหวได้เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งครอบคลุมทั้งระยะเวลาในการเริ่มตอบสนอง (Reaction Time) และระยะเวลาในการเคลื่อนไหว (Movement Time) ความสามารถในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (Response time) ถือเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างระบบประสาทส่วนกลางและระบบกล้ามเนื้อ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในกีฬาที่ต้องใช้การตัดสินใจและการเคลื่อนไหวอย่างฉับพลัน เช่น ศิลปะการต่อสู้ (Combat sports) รวมถึงคาราเต้ (Dilekçi, 2023; Goethel et al., 2023) การตอบสนองที่รวดเร็วไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มโอกาสในการโจมตีหรือป้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นปัจจัยที่สามารถชี้ขาดผลการแข่งขันได้ ในเชิงสรีรวิทยา เวลาในการตอบสนองสัมพันธ์กับการทำงานของเส้นใยกล้ามเนื้อชนิดเร็ว (Fast-twitch fibers) ซึ่งมีคุณสมบัติในการหดตัวอย่างรวดเร็วและสร้างกำลังระเบิดสูง (Yuan et al., 2025) การกระตุ้นการทำงานของเส้นใยชนิดนี้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถเกิดขึ้นได้จากการฝึกที่อาศัยวงจรการยืด-หดของกล้ามเนื้อ (Stretch-shortening cycle: SSC) ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการฝึกด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริก (Plyometric movement activities) (Arede et al., 2025) การฝึกดังกล่าวช่วยเพิ่มอัตราการผลิตแรง (Rate of force

development) และส่งเสริมการปรับตัวของระบบประสาทส่วนกลาง (neural adaptation) เช่น การเพิ่มความถี่ในการส่งสัญญาณประสาท (motor unit firing rate) และการสรรหาเส้นใยกล้ามเนื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในเชิงชีวกลศาสตร์ (biomechanics) การฝึกด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกยังช่วยพัฒนาองค์ประกอบด้านความคล่องตัว (Agility) การทรงตัว (Balance) และการประสานงานระหว่างส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (Intermuscular coordination) ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่นักกีฬาคาราเต้ต้องใช้ในการตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวของคู่ต่อสู้ที่คาดเดาไม่ได้ (Goethel et al., 2023) ความสามารถเหล่านี้เมื่อถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้การเคลื่อนไหวมีความรวดเร็ว แม่นยำ และคงประสิทธิภาพได้แม้ในสภาวะที่มีแรงกดดันสูงจากการแข่งขันจริง หลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัยที่ผ่านมาได้ยืนยันถึงประสิทธิภาพของการฝึกด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางกายในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นความสูงในการกระโดด (Jump performance) ความเร็วในการวิ่ง (Sprint speed) หรือการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (Response time) โดยพบว่าการฝึกในช่วง 6–8 สัปดาห์สามารถส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Yuan et al., 2025; Arede et al., 2025) ดังนั้น การประยุกต์ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกในการฝึกซ้อมกีฬาคาราเต้ไม่เพียงแต่เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการเคลื่อนไหวและการตอบสนองเท่านั้น แต่ยังมีศักยภาพในการยกระดับมาตรฐานการฝึกในเชิงหลักสูตรการพลศึกษาและการฝึกสมรรถภาพนักกีฬาศิลปะการต่อสู้อีกด้วย

กีฬาคาราเต้ (Karate) เป็นศิลปะการต่อสู้ที่มีต้นกำเนิดจากเกาะโอกินาวา ประเทศญี่ปุ่น โดยได้รับอิทธิพลจากศิลปะการต่อสู้ของจีนและพัฒนาเป็นระบบการฝึกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ (Funakoshi, 1973) โดยคำว่าคาราเต้แปลว่ามือเปล่าสื่อถึงการป้องกันตัวโดยไม่ใช้อาวุธ โดยต้องอาศัยความสามารถด้าน เวลาในการตอบสนองเป็นปัจจัยสำคัญ กล่าวคือ นักกีฬาต้องสามารถรับรู้สิ่งเร้าจากคู่ต่อสู้ ตัดสินใจเลือกทักษะที่เหมาะสม และตอบสนองได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวขึ้นอยู่กับการทำงานที่มีประสิทธิภาพของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ ส่งผลโดยตรงต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทั้งในด้านการโจมตี การป้องกัน และการควบคุมจังหวะเกม ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกในการฝึกซ้อมคาราเต้ และประเมินผลต่อเวลาในการตอบสนองของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยคาดว่าผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบโปรแกรมฝึกซ้อมที่เน้นประสิทธิภาพสูง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักกีฬาในระดับสูงต่อไป

แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่ศึกษาผลของการฝึกแบบพลัยโอเมตริกต่อสมรรถภาพทางกายในหลายด้าน แต่ยังขาดการศึกษาที่มุ่งเน้นเวลาในการตอบสนอง (Response Time) ในกีฬาคาราเต้โดยเฉพาะ รวมทั้งยังมีข้อจำกัดด้านกลุ่มตัวอย่างและบริบทการศึกษา ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีความจำเป็นเพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าวและพัฒนาองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกซ้อมได้อย่างเหมาะสม (Yuan et al., 2025) ด้วยเหตุนี้ การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกเพื่อพัฒนาความเร็วในการตอบสนองของนักศึกษาชมรมคาราเต้ โดยหวังว่าจะสามารถนำผลลัพธ์ไปปรับปรุงแนวทางการฝึกซ้อมให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับนักศึกษาคาราเต้ระดับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ การฝึกด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถภาพทางกายโดยรวมของนักศึกษา เพิ่มความมั่นใจในการเคลื่อนไหว และลดความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บจากการเล่นกีฬา (Yuan et al., 2025)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการประยุกต์ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกในการฝึกทักษะกีฬาคาราเต้โดต่อเวลาในการตอบสนองของนักศึกษามหาวิทยาลัย
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาในการตอบสนองของนักศึกษามหาวิทยาลัยระหว่างก่อนหลังการประยุกต์ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกก่อนฝึก หลังฝึกในสัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 8

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้นแบบกลุ่มเดียววัดก่อน–หลัง (One-Group Pretest–Posttest Design) ซึ่งไม่มีกลุ่มควบคุม จึงอาจได้รับอิทธิพลจากตัวแปรแทรกซ้อน เช่น การเจริญเติบโตตามธรรมชาติของผู้เข้าร่วม (maturation effect) และเหตุการณ์ภายนอกระหว่างการทดลอง (history effect) ส่งผลต่อความเที่ยงตรงภายใน (internal validity) ของ

การวิจัย นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพียง 15 คน ซึ่งอาจส่งผลต่ออำนาจทางสถิติ (statistical power) และการสรุปอ้างอิงไปยังประชากร (generalizability) แม้ว่าจะได้มาจากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งมีความเสี่ยงต่ออคติในการคัดเลือก (selection bias) อีกทั้ง การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ควบคุมตัวแปรกวนบางประการอย่างเข้มงวด เช่น กิจกรรมทางกายนอกโปรแกรม อาหาร และการพักผ่อน ซึ่งอาจมีผลต่อผลลัพธ์ของการฝึก

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเข้าและคัดออกของกลุ่มตัวอย่างอย่างชัดเจน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะใกล้เคียงกัน และลดความแปรปรวนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทดลอง รวมถึงได้ดำเนินการเก็บข้อมูลภายใต้สภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกันทุกครั้ง

นอกจากนี้ งานวิจัยได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ (เลขที่รับรอง EDU 029/2567) เพื่อคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชมรมคาราเต้โด มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุดรธานี จำนวน 71 คน มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยกรณีทราบขนาดประชากร (อรุณ จิรวัฒน์กุล, 2560) ดังนี้

จากสูตร $n = \frac{N Z^2_{\alpha/2} \sigma^2}{d^2(N-1)+Z^2_{\alpha/2}\sigma^2}$

จากสูตร $n = \frac{71\ (1.96^2)4.6^2}{2.54^2(71-1)+(1.96^2)4.6^2}$

= 11.05 ประมาณ 11 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 11 คน เพื่อป้องกันการถอนตัว (Drop-out) ผู้วิจัยเพิ่มขนาดตัวอย่าง ร้อยละ 30 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ กิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น อ้างอิงจาก วราภรณ์ แก้วเมฆ (2562) และผ่านการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 มีระยะเวลาในการฝึกทั้งหมด 8 สัปดาห์ ฝึกสัปดาห์ละ 3 วัน (วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์) วันละ 1 ชั่วโมงครึ่ง รวม 4 ชั่วโมงครึ่งต่อสัปดาห์ กิจกรรมประกอบด้วยการอบอุ่นร่างกาย (Warm-up) 10 นาที ตามด้วยการฝึกพลัยโอเมตริก 40 นาที รวม 16 ท่า พร้อมระยะเวลาพักในแต่ละท่าประมาณ 6–7 นาที และปิดท้ายด้วยการผ่อนคลายร่างกาย (Cool-down) 10 นาที โดยมีโครงสร้างการฝึกในแต่ละช่วงดังนี้

2.1.1 สัปดาห์ที่ 1–2 ฝึก 6 ท่า ได้แก่ Jump with two legs forward, High knees forward, High knees to the side, Lateral jump over และ Stride jump crossover แต่ละท่าทำ 3 เซต ๆ ละ 4 ครั้ง พักระหว่างเซต 30 วินาที และพักระหว่างท่า 1 นาที รวมเวลาทั้งหมดประมาณ 60 นาที

2.1.2 สัปดาห์ที่ 3–4 ฝึก 6 ท่า ได้แก่ Jump with two legs forward, High knees forward, High knees to the side, Lateral jump over, Jump with one leg forward และ Jump on one leg to the side โดยเพิ่มความหนักเป็น 4 เซต ๆ ละ 4 ครั้ง พักระหว่างเซต 1 นาที และพักระหว่างท่า 1 นาที รวมเวลาทั้งหมดประมาณ 60 นาที

2.1.2 สัปดาห์ที่ 5–6 ฝึก 6 ท่าเช่นเดียวกับสัปดาห์ที่ 3–4 แต่เพิ่มความหนักเป็น 4 เซต ๆ ละ 5 ครั้ง พักระหว่างเซต 1.30 นาที และพักระหว่างท่า 1.30 นาที รวมเวลาทั้งหมดประมาณ 60 นาที

2.1.3 สัปดาห์ที่ 7–8 ฝึก 4 ท่า ได้แก่ Step up, Plyo box step up, Box jumps และ Lateral Box Jumps โดยเพิ่มความหนักเป็น 4 เซต ๆ ละ 12 ครั้ง พักระหว่างเซต 3 นาที และพักระหว่างท่า 3–4 นาที รวมเวลาทั้งหมดประมาณ 60 นาที

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบทดสอบเวลาในการตอบสนอง โดยใช้เครื่อง The FitLight device (FitLight Sports Corp, Aurora, Ontario Canada (Zemkova et al., 2013) ทำการทดสอบ 2 ครั้ง พักระหว่าง การทดสอบ 3 นาที บันทึกผลครั้งที่ดีที่สุด

2.2.2 นำแบบทดสอบเวลาในการตอบสนอง ไปทำการหาคุณภาพ ด้วยวิธีทดสอบแล้วทดสอบซ้ำ (Test and re-test method) โดยทดสอบซ้ำ 2 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกันเป็นเวลา 1 สัปดาห์ แล้วนำค่าที่ได้จากการทดสอบไปทำการหาค่าสหสัมพันธ์ ได้เท่ากับ 0.957

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สร้างความคุ้นเคยกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริก ทั้ง 16 ท่า เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์

3.2 เก็บข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง (เพื่อนำไปคำนวณดัชนีมวลกาย) ประสบการณ์การเล่นคาราเต้โด รวมถึงทำการทดสอบเวลาในการตอบสนองของนักกีฬาคาราเต้โด ก่อนการทดลอง (Pre-test)

3.3 ดำเนินการกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริก เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน (วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์) วันละ 1 ชั่วโมง 30 นาที รวม 4 ชั่วโมง 30 นาทีต่อสัปดาห์ โดยลำดับการฝึกประกอบด้วยการอบอุ่นร่างกาย (Warm-up) 10 นาที ตามด้วยการกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริก 40 นาที (16 ท่า รวมช่วงพักระหว่างท่าเฉลี่ย 6–7 นาที) และปิดท้ายด้วยการผ่อนคลายร่างกาย (Cool-down) 10 นาที

3.4 ทำการทดสอบเวลาในการตอบสนองของนักกีฬาคาราเต้โดอีกครั้ง หลังสิ้นสุดการฝึกในสัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 8 (Post-test)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน โดยสถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติเชิงอนุมานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way ANOVA with repeated measures) หากผลการวิเคราะห์พบว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ศึกษาแตกต่างกัน จะดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Multiple comparison) ด้วยวิธีของ Tukey โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ .05 นอกจากนี้ ก่อนการใช้สถิติอิงพารามิเตอร์ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบสมมติฐานเบื้องต้นด้วย Shapiro-Wilk test หากไม่เป็นไปตามสมมติฐานดังกล่าว จะใช้สถิติไม่อิงพารามิเตอร์ ได้แก่ Kruskal-Wallis one-way ANOVA และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วย Wilcoxon rank sum test

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้ (Donders, 1969)

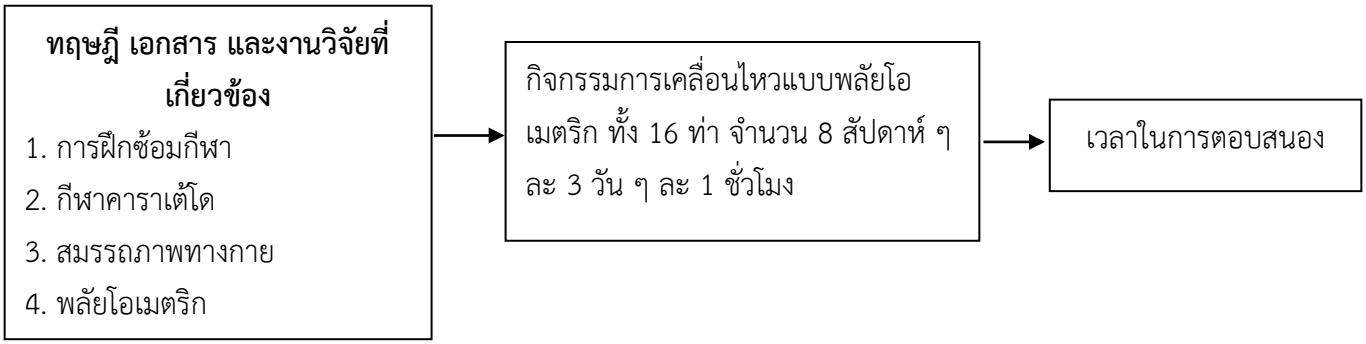

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการทดสอบเวลาในการตอบสนอง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเวลาในการตอบสนอง ก่อนการฝึก หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 (n=15)

รายการ	ช่วงเวลา		
	ก่อนการฝึก	หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4	หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8
เวลาในการตอบสนอง (วินาที)	1.51 (SD=0.75)	1.00 (SD=0.03)	0.70 (SD=0.02)

จากตารางที่ 1 พบว่า เวลาในการตอบสนอง ก่อนการฝึก มีค่าเท่ากับ 1.51 (SD= 0.75) วินาที หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 มีค่าเท่ากับ 1.00 (SD= 0.03) วินาที และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 0.70 (SD= 0.02) วินาที

2. ผลการเปรียบเทียบเวลาในการตอบสนอง

ตารางที่ 2 ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำเวลาในการตอบสนอง ก่อนการฝึก หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 (n=15)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ภายในกลุ่ม	4.974	1.125	4.423	56.671	<0.001*
ความคลาดเคลื่อน	1.229	15.746	0.078		
รวม	6.203				

*Friedman test

จากตารางที่ 2 เวลาในการตอบสนอง ระหว่างก่อนฝึก หลังฝึกสัปดาห์ที่ 4 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี Tukey

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี Tukey เวลาในการตอบสนอง ก่อนการฝึก หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 (n=15)

เวลาในการตอบสนอง (วินาที)	$\bar{X}$	ก่อนการฝึก	หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4	หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8
ก่อนการฝึก	1.51	-	0.50*	0.80*
หลังการสัปดาห์ที่ 4 (วินาที)	1.00		-	0.30#
หลังการสัปดาห์ที่ 8 (วินาที)	0.70			-

* แตกต่างจากก่อนการฝึก

แตกต่างจากหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4

จากตารางที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธี Tukey พบว่า เวลาในการตอบสนอง ระหว่างก่อนการฝึก ($\bar{x}$ =1.51) และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 ($\bar{x}$ =1.00) ก่อนการฝึกและหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 ($\bar{x}$ =0.70) หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 เวลาในการตอบสนองเร็วขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการเปรียบเทียบด้านเวลาในการตอบสนอง ระหว่างก่อนฝึก หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 พบว่า นักกีฬามีเวลาในการตอบสนองเร็วขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานงานวิจัย ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า เวลาในการตอบสนองของนักกีฬาคาราเต้โดประเภทต่อสู้มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบความแตกต่างระหว่างก่อนการฝึกกับหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และก่อนการฝึกกับหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ทั้งนี้ อาจอธิบายได้ว่า ในช่วงสัปดาห์ที่ 4 เป็นระยะเริ่มต้นของการปรับตัวของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ (neuromuscular adaptation) ส่งผลให้ผู้ฝึกมีความสามารถในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้เร็วขึ้นจากการพัฒนาความเร็วในการส่งสัญญาณประสาทและการประสานงานของกล้ามเนื้อ ขณะที่ในสัปดาห์ที่ 8 การพัฒนาเกิดขึ้นอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากร่างกายมีการปรับตัวทั้งด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความยืดหยุ่น และความสามารถในการหดตัวแบบระเบิด (explosive power) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเคลื่อนไหวที่รวดเร็วในกีฬาคาราเต้โด นอกจากนี้ การฝึกแบบพลัยโอเมตริกซึ่งเน้นการเคลื่อนไหวที่รวดเร็วและมีแรงระเบิด เช่น การกระโดดและการเคลื่อนที่อย่างฉับไว ยังช่วยพัฒนาความสามารถในการเปลี่ยนทิศทางและการควบคุมการเคลื่อนไหว ทำให้การตอบสนองต่อสถานการณ์ในการต่อสู้มีความแม่นยำและรวดเร็วมากขึ้น ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้จากแนวคิดพื้นฐานของการฝึกแบบพลัยโอเมตริก ซึ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการสร้างแรงอย่างรวดเร็วผ่านกลไกการยืด-หดตัวของกล้ามเนื้อ (stretch-shortening cycle: SSC) โดย Chu (1998) อธิบายว่าการฝึกลักษณะนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของระบบประสาทและกล้ามเนื้อในการสร้างแรงระเบิด ขณะที่ Radcliffe and Farentinos (1999) ระบุว่าการฝึกพลัยโอเมตริกมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความเร็ว ความคล่องแคล่ว และการตอบสนองของนักกีฬา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่าความสามารถด้านเวลาในการตอบสนองมีการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาที่พบว่าเวลาในการตอบสนองดีขึ้นภายหลังการฝึกแบบพลัยโอเมตริก อาจอธิบายได้จากกลไกทางสรีรวิทยาหลายประการ โดยประการแรกคือการปรับตัวของระบบประสาท (neural adaptation) ซึ่งช่วยเพิ่มความเร็วในการส่งสัญญาณประสาทและการประสานงานระหว่างระบบประสาทกับกล้ามเนื้อ ทำให้สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้รวดเร็วมากขึ้น ประการที่สอง การฝึกแบบพลัยโอเมตริกมีความเกี่ยวข้องกับกลไกการยืด-หดตัวของกล้ามเนื้อ (stretch-shortening cycle: SSC) ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างแรงอย่างรวดเร็วผ่านการสะสมและปล่อยพลังงานยืดหยุ่น ส่งผลให้การเคลื่อนไหวมีความรวดเร็วและมีพลังมากขึ้น นอกจากนี้ การฝึกดังกล่าวยังส่งเสริมการทำงานของเส้นใยกล้ามเนื้อชนิดหดตัวเร็ว (fast-twitch muscle fibers) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวที่ต้องใช้ความเร็วและแรงระเบิด จึงช่วยลดระยะเวลาในการตอบสนองและเพิ่มประสิทธิภาพของการเคลื่อนไหว ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Yuan et al. (2025) และ Arede et al. (2025) ที่รายงานว่าการฝึกแบบพลัยโอเมตริกสามารถพัฒนาความสามารถด้านความเร็วและการตอบสนองได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยอธิบายว่าเกิดจากการพัฒนาระบบประสาทและกลไก SSC รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพของกล้ามเนื้อในการสร้างแรงอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาบางส่วนอาจแตกต่างกันในระดับของการพัฒนา ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับระยะเวลา ความเข้มข้นของการฝึก และลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Rodrigo et al. (2020) ที่ระบุว่าการฝึกลักษณะนี้สามารถเพิ่มความเร็วในการตอบสนองได้ ในขณะเดียวกัน การเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและเอ็นยึดข้อต่อจากการฝึก ยังช่วยให้การตอบสนองมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ying-Chun and Na Zhang (2016) ที่พบว่าการฝึกพลัยโอเมตริกช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและระบบโครงสร้างที่เกี่ยวข้อง และยังสนับสนุนการพัฒนาเทคนิคการเคลื่อนไหวและความสามารถในการควบคุมทิศทาง (Francisco et al., 2023) ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ การฝึกด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกสามารถพัฒนาความสามารถด้านเวลาในการตอบสนองของนักกีฬาคาราเต้โดประเภทต่อสู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวโน้มการพัฒนาที่ชัดเจนมากขึ้นตาม

ระยะเวลาการฝึก (Behrens et al., 2014) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการฝึก Kenney et al. (2015) กล่าวว่า การฝึกด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกหรือการออกกำลังกายของวงจร การยืด-เหยียดกล้ามเนื้อ (Stretch-shortening cycle exercise) ส่วนใหญ่ใช้ในการปรับปรุงความสามารถในการกระโดด โดยใช้การฝึกร่วมกันระหว่างความเร็วและความแข็งแรง ปฏิกิริยาการสะท้อนแบบยืดเหยียดที่ส่งเสริมการเพิ่มขึ้นของหน่วยยนต์ (Motor unit) พร้อมทั้งมีการเก็บสะสมพลังงานที่เป็นส่วนประกอบของการยืดและหดตัวของกล้ามเนื้อ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อติเทพ วิชาญ (2562) ที่พบว่า การฝึกด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกเป็นการฝึกให้กล้ามเนื้อเกิดแรงปฏิกิริยาสะท้อนแบบยืดตัวหรือการสะท้อนแบบหดตัวด้วยการกระโดดในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความแข็งแรงและความเร็วการหดตัวของกล้ามเนื้อก่อให้เกิดพลังระเบิดของกล้ามเนื้อ ในขณะที่ ชนาธิป ซ้อนขำ (2564) สรุปว่า เวลาในการตอบสนองเป็นความสามารถทางสมรรถภาพที่รวมทั้งเวลาปฏิกิริยาและเวลาในการเคลื่อนไหว ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพการเคลื่อนไหวของบุคคล โดยเฉพาะในกิจกรรมที่ต้องการความรวดเร็วในการตัดสินใจและตอบสนองต่อสิ่งเร้านอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย ไกรทองสุข และคณะ (2565) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบเวลาเวลาในการตอบสนองในการเตะขวางลำตัวของนักกีฬาต่อสู้ พบว่า นักกีฬาเทควันโดเพศชาย และหญิง มีค่าเฉลี่ยของความเร็วในการเตะขวางลำตัวที่ดีกว่านักกีฬาปันจักสีลัตและนักกีฬามวยไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานการศึกษาของ ปิยพงษ์ ชูจันอัด (2563) ได้ศึกษาการฝึกด้วยเครื่องมือฝึกเวลาปฏิกิริยา พบว่า การฝึกด้วยเครื่องมือฝึกเวลาปฏิกิริยา มีผลทำให้มีเวลาปฏิกิริยากลุ่มทดลองลดลงหลังการฝึกผ่านไปในสัปดาห์ที่ 4 ที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีแนวโน้มที่เวลาปฏิกิริยาจะลดลงเรื่อย ๆ ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของประจงจิต อุปจันโท (2558) ได้ศึกษาผลของการประยุกต์ใช้บันไดลิงร่วมกับการเล่นพื้นเมืองไทยที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไว ความเร็ว และเวลาเวลาในการตอบสนองของนักกีฬาฟุตซอล พบว่า ภายหลังการฝึกกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ฝึกโปรแกรมการฝึกบันไดลิง และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ฝึกโปรแกรมการฝึก การเล่นพื้นเมืองไทย สามารถพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไว ความเร็ว และเวลาเวลาในการตอบสนองดีขึ้น แตกต่างไปจากก่อนการฝึก ภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และภายหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การฝึกด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกจึงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถด้านเวลาในการตอบสนองของนักกีฬาคาราเต้โดประเภทต่อสู้ เนื่องจากช่วยเพิ่มความเร็วในการเคลื่อนไหว ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ เทคนิคการเคลื่อนไหว ความยืดหยุ่น และการกระตุ้นระบบประสาท

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวแบบพลัยโอเมตริกในการฝึกทักษะกีฬาคาราเต้โดสามารถพัฒนาเวลาในการตอบสนองของนักศึกษามหาวิทยาลัยให้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภายหลังการฝึกในสัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 8 มีค่าเวลาในการตอบสนองลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการฝึก และมีแนวโน้มพัฒนาดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการตอบสนอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรส่งเสริมการบูรณาการการฝึกแบบพลัยโอเมตริกในหลักสูตรกีฬาคาราเต้โดอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดโปรแกรมการฝึกที่เหมาะสมกับระดับผู้เรียน พัฒนาศักยภาพผู้สอนให้มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบและควบคุมการฝึก จัดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาแรงระเบิด ความเร็ว และการตอบสนองของนักกีฬา ควบคู่กับการฝึกทักษะเฉพาะ และให้ความสำคัญกับมาตรการป้องกันการบาดเจ็บ เช่น การอบอุ่นร่างกาย การใช้พื้นที่และอุปกรณ์ที่ปลอดภัย และการควบคุมความหนักของการฝึก เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการเรียนการสอนและสมรรถภาพของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้มีจำนวนมากขึ้น และหลากหลายทั้งเพศ ระดับอายุ และประสบการณ์การเล่นกีฬา เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมและสามารถนำไปอ้างอิงได้กว้างขึ้น

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรออกแบบการทดลองโดยมีกลุ่มควบคุม เพื่อเพิ่มความเที่ยงตรงภายในของการวิจัย ควบคู่กับการขยายขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อเพิ่มอำนาจทางสถิติและความสามารถในการอ้างอิงผลไปยังประชากร นอกจากนี้ ควรศึกษาผลของการฝึกในระยะยาวและมีการติดตามผล (follow-up) เพื่อประเมินความคงทนของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชนาธิป ซ้อนขำ. (2564). ผลฉับพลันของการให้ผลย้อนกลับและการตั้งเป้าหมายต่อความเร็วในการเตะเฉียงของนักกีฬาเทควันโดทีมชาติไทย. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ, 47*(1), 60-69.

ธวัชชัย ไกรทองสุข ธวัชชัย กาญจนะทวีกุล และประกิต หงส์แสนยาธรรม. (2565). การเปรียบเทียบเวลาปฏิกิริยาตอบสนองในการเตะขวางลำตัวของนักกีฬาต่อสู้. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒนา, 6*(1), 118-130.

ประจงจิต อุปจันโท. (2558). *ผลของการประยุกต์ใช้บันไดลิงร่วมกับการเล่นพื้นเมืองไทยที่มีต่อความคล่องแคล่งว่องไวความเร็วและเวลาปฏิกิริยาตอบสนองของนักกีฬาฟุตซอล*. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

ปิยพงษ์ ชูจันอัด. (2563). *รายงานการวิจัยเรื่องเครื่องมือฝึกเวลาปฏิกิริยา*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

วราภรณ์ แก้วเมฆ. (2562). *ผลของการฝึกพลัยโอเมตริกที่มีต่อพลังกล้ามเนื้อขาในนักกีฬามวยปล้ำของโรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

อติเทพ วิชาญ. (2562). ผลการฝึกแบบผสมผสานที่มีผลต่อความเร็วและความคล่องแคล่วว่องไว ในนักกีฬาแฮนด์บอลหญิง สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตลำปาง. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

อรุณ จิรวัฒน์กุล. (2560). *สถิติทางวิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.

Arede, J., Sevin, I. P., Williams, M., Mikolajec, K., Birrento, R., & Schöllhorn, W. (2025). Velocity and acceleration-based differential plyometric training effects on young basketball players. *Journal of Human Kinetics, 96*(Spec Issue), 145–161.

Chu, D. A. (1998). *Jumping into plyometrics* (2nd ed.). Human Kinetics.

Dilekçi, U. (2023). The comparison of reaction times in competing karate athletes. International Journal of Disability, *Sports & Health Sciences, 6* (Special Issue 1), 125–133.

Donders, F. C. (1969). On the speed of mental processes. *Acta Psychologica*, 30(3), 412–431.

Francisco, J. B., Bartolomé, J. A., Eduardo, S. V., & Jorge, M. L. (2023). Effect of individualized strength and plyometric training on the physical performance of basketball players. *European journal of sport science, 23*(12), 2379-2388.

Funakoshi, G. (1973). *Karate-do: My way of life*. Kodansha International.

Goethel, M. F., Vilas-Boas, J. P., Machado, L., & Ervilha, U. (2023). Performance, perceptual and reaction skills and neuromuscular control indicators of high-level karate athletes in the execution of the gyaku tsuki punch. *Biomechanics, 3*(3), 415–424.

Kenney, W. T., Wilmore, J. H., & Costill, D. L. (2015). *Physiology of sport and exercise*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Radcliffe, J. C., & Farentinos, R. C. (1999). *High-powered plyometrics* (2nd ed.). Human Kinetics.

Rodrigo, R. C., Antonio, G. H., Jason, M. Helmi, C., Yassine, N. & Aaron, T. S. (2020). The effects of plyometric jump training on physical fitness attributes in basketball players: a meta-analysis. *Journal of sport and health science, 11*(6), 656-670.

Sultana, Z., Gilani, H. S. A., Ali, B., Rehman, A., & Gillani, S. M. B. (2025). Synergistic effect of elastic resistance bands and plyometric training on agility and reaction time in karate athletes. *Pakistan Journal of Social Science Review, 4*(4), 307–320.

Ying-Chun, W. & Na. Z. (2016). Effects of plyometric training on soccer players. *Experimental and therapeutic medicine, 12*(2), 550-554.

Yuan, Q., Deng, N., & Soh, K. G. (2025). A meta-analysis of the effects of plyometric training on muscle strength and power in martial arts athletes. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation, 17*(1), 1-15.

Zemkova, E., Vilman, T., Kovacikova, Z. & Hamar, D. (2013). Reaction time in the agilit test under simulated competitive and noncompetitive conditions. *The journal of strength & conditioning research, 27*(12), 3445-3449.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 418 - 426 ISSN 2985-2137 (Online)

The effects of 5w1h technique supplemented with mind mapping on thai language comprehension readingability for grade 6 students

Jeerapun Kanlayagaew [1*] and Wilai Ponpuak [2]

[1, 2] Faculty of Eduction, Pitchayabundit College.

* Corresponding author. E-mail: Jipnoii07@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the efficiency of 5W1H technique supplemented with Mind Mapping to the met the established efficiency criterion of 80/80. 2) to compare the Thai comprehension reading ability of students in Grade 6 students after studied with 5W1H technique supplemented with Mind Mapping to standard 75 percentages.3) Compare the Thai language reading comprehension ability of students after instruction with the 75 percent criterion. 4) to study the satisfaction of Grade 6 students towards on 5W1H technique supplemented with Mind Mapping. The research design used is one-group pretest–posttest design. The sample group is Grade 6 students at Anubanpiboonrak School, semester 1, academic year 2024, 28 students, Piboonrak District Udonthani Province were drawn from cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans base on 5W1H technique supplemented with Mind Mapping. 2) the Thai comprehension reading ability test had difficulty values between 0.48 - 0.62, discrimination values between 0.30-0.79 and reliability value was 0.97 3) the students' satisfaction questionnaire towards 5W1H technique supplemented with Mind Mapping on Thai comprehension reading ability for Grade 6 students. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage, E1/E2 One Sample t-test and dependent t-test.

Research Findings:

1. The learning management using the 5W1H technique supplemented with mind mapping met the efficiency criterion of 75/75.

2. Grade 6 students who received learning management using the 5W1H technique supplemented with mind mapping demonstrated Thai reading comprehension ability higher than the 75% criterion.

3. Grade 6 students showed Thai reading comprehension ability after learning that was higher than before learning.

4. Grade 6 students expressed satisfaction with the learning management using the 5W1H technique supplemented with mind mapping.

Keywords: Learning outcomes, 5W1H technique, mind mapping, reading comprehension ability.

Received 4 March 2026; **Revised** 22 April 2026; **Accepted** 24 April 2026

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จีระพันธ์ กัลยาแก้ว [1*] และ วิไล พลพวก [2]
[1, 2] คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
* Corresponding author. E-mail: Jipnoii07@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 3) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดของนักเรียน แบบแผนการวิจัยที่ใช้คือ แบบกลุ่มเดียววัดก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์รักษ์ อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 นักเรียนจำนวน 28 คนได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด จำนวน 8 แผน 2) แบบทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย มีค่าความยากความง่ายระหว่าง 0.48 - 0.62 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.30-0.79 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus เสริมด้วยแผนผังความคิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 การทดสอบค่าทีแบบ One Sample t-test และค่าทีแบบ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด

คำสำคัญ: ผลการจัดการเรียนรู้, เทคนิค 5W1H, แผนผังความคิด, ความสามารถในการอ่านจับใจความ

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เพราะนอกจากการอ่านจะก่อให้เกิดความ เพลิดเพลินแล้ว การอ่านยังเป็นการแสวงหาความรู้เพื่อให้ทันเหตุการณ์ และยังเพิ่มพูนสติปัญญาของบุคคลให้มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างแท้จริง ซึ่งผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปใช้ประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคมได้ การอ่านนอกจากจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดีขึ้นแล้ว ในทางด้านการศึกษา การพัฒนาผลการเรียนและความสำเร็จในการเรียนนั้นยิ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการอ่านด้วย โดยเฉพาะผู้ที่มีทักษะการอ่านได้เร็ว และเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้เป็นอย่างดี ความสำคัญของการอ่านจะช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีการพัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาความคิด และการสรุปข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกิดความเข้าใจสังคมและรู้จักรูปแบบของสารประเภทต่าง ๆ ได้การอ่านจับใจความเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นของการอ่านทุกรูปแบบโดยอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่องเข้าใจจุดมุ่งหมายสาระสำคัญของเรื่องที่

อ่าน และเนื้อหาที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้ถึงผู้อ่าน ซึ่งการอ่านจับใจความจะเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการอ่านระดับขั้นสูงขึ้นไป เพราะถ้าหากนักเรียนไม่สามารถอ่านจับใจความได้ก็จะส่งผลให้ไม่สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่าน เนื่องจากการอ่านจับใจความมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในแก่นเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง ดังนั้นผู้เรียนที่ขาดทักษะการอ่านจับใจความก็จะไม่สามารถสรุปเนื้อหาสาระเรื่องที่อ่านได้

ถึงแม้ว่าจะมีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการอ่านและการเขียนโดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่ได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินความสามารถและทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนมาให้โรงเรียนในสังกัดนำไปใช้พัฒนาการอ่านและการเขียน แต่ผลจากการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่ผ่านมา พบว่า ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์รักษ์ ปีการศึกษา 2566 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50.43 ซึ่งผลคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำกว่าผลคะแนนเฉลี่ยของระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด และจากผลการทดสอบปลายปีประจำปีการศึกษา 2566 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียน มีคะแนนวิชาภาษาไทยระดับโรงเรียนเฉลี่ยร้อยละ 51.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว ปรากฏว่า ด้านการฟัง ค่าเฉลี่ย 43.85 ด้านการพูด เฉลี่ย 50.77 ด้านการอ่าน เฉลี่ย 51.54 ด้านการเขียน เฉลี่ย 58.62 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ คือ 75.00 (โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์รักษ์, 2567) ดังนั้น ครูผู้สอนภาษาไทย จึงมีหน้าที่สำคัญในการเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการอ่านภาษาไทยที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคนิคหรือกลวิธีของการอ่านดังกล่าวมาใช้ในการอ่านจับใจความ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเรื่องที่อ่านและสามารถสร้างความรู้ที่ได้จากการอ่านในที่สุด จากการศึกษารูปแบบการสอนต่าง ๆ พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เป็นวิธีการสอนที่น่าสนใจวิธีหนึ่ง

สำหรับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เป็นหลักการตั้งคำถามประกอบด้วย What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไหร่) Why (ทำไม) Who (ใคร) How (อย่างไร) ซึ่งศศิมา สุขสว่าง (2562) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ตามหลักเทคนิค 5W1H คือทำให้รู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมาเป็นไปของเหตุการณ์นั้น สามารถใช้เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาทำให้สามารถหาเหตุผลที่สมเหตุสมผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และทำให้สามารถประมาณความน่าจะเป็นได้ ส่วนเทคนิคแผนผังความคิด เป็นการเสนอข้อมูล ข้อความหรือภาพให้ออกมาในลักษณะของแผนภาพแบบต่าง ๆ ที่มีความเป็นรูปธรรมใช้ในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้ที่มีอยู่เดิมได้กว้างขวางลึกซึ้งและซับซ้อนมากขึ้น ช่วยให้เข้าใจใจความสำคัญของบทอ่านได้ดีขึ้น หรือความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เป็นไปได้ง่ายรวดเร็วและสามารถจดจำในสิ่งที่เรียนได้นาน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข, 2557) แผนผังความคิดช่วยกำหนดแนวทางในการสอนและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้เกิดพัฒนาการทางปัญญาอย่างหลากหลาย อีกทั้งแผนผังความคิดยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์และความคิดสร้างสรรค์มีการจัดระบบข้อมูลสร้างความเข้าใจในเนื้อหาและมีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ทิพยรัตน์ สัตระ, 2550) และการใช้แผนผังความคิดเป็นอีกวิธีที่จะช่วยเสริมให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น มีส่วนช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่องเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆที่มีอยู่เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น (กรรณิการ์ สุพิชญ์ และสันติ วิจักขณาลัญฉ์, 2558)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการจัดการเรียนโดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด มาใช้ในการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์รักษ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีความสามารถการอ่านจับใจความที่สูงขึ้น และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงทดลองขั้นต้น (Pre Experimental Design) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลังการเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์รักษ์ อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ห้องเรียนจำนวน 2 ห้อง นักเรียนจำนวน 56 คน ซึ่งโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์รักษ์ อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 นักเรียนจำนวน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดจำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 75

3.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ทำการปฐมนิเทศเพื่อตกลงและทำความเข้าใจกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนที่จะใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด

4.2 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการเรียนรู้ที่วางไว้ จำนวน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง

4.4 หลังจากดำเนินการทดลองครบทุกแผนแล้ว ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post - test) จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

4.5 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด จำนวน 15 ข้อ

4.6 นำคะแนนจากการทดสอบและจากแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนและบันทึกคะแนน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนและแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด คำนวณโดยใช้สูตร E1/E2 (75/75) โดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ

5.2 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด กับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยใช้t – test แบบ One Sample t – test

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด โดยใช้ค่าทีแบบไม่อิสระ (Dependent Samples t-test)

5.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายข้อมูล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ขั้นตอน 4 ขั้น ของภัทรสุดา นาคสุข (2564) โดยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

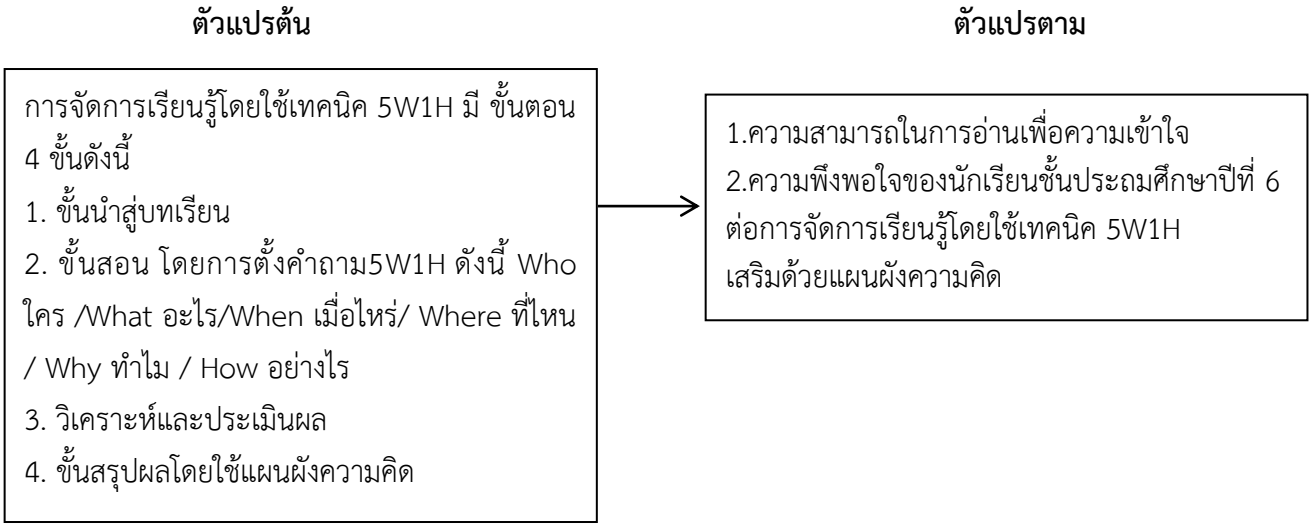

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H มีประสิทธิภาพ 84/87.50 และการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้

เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสอนที่เป็นระบบกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนได้ฝึกการตั้งคำถามและตอบคำถาม ประกอบ ด้วยคำถาม 6 ประเด็นคำถาม ได้แก่ 1) ใคร (Who) 2) อะไร (what)3) ที่ไหน(Where) 4) เมื่อไหร่ (When) 5) ทำไม (Why) 6) อย่างไร (How) ซึ่งนักเรียนได้ฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามตามกิจกรรมที่กำหนดให้ปฏิบัติในชั้นเรียน ให้มีชิ้นงานที่ให้ตั้งคำถามและตอบคำถามเพื่อค้นหาใจความจากนิทานพื้นบ้านที่อ่าน ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมฝึกอ่านอ่านอย่างหลากหลาย ทั้งแบบฝึกหัดประแผน แบบทดสอบท้ายแผน สอดคล้องกับแนวคิดของสุวิทย์ มูลคำ (2547) กล่าวว่า การสอนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค 5W1Hจะสามารถช่วยไล่เรียงความชัดเจน ในแต่ละเรื่องได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งการสอนเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์รูปแบบที่จะเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คือสอนด้วยการตั้งคำถาม การสอนโดยใช้แผนที่ความคิด การเรียนรู้แบบปรึ กษาหารือ การบันทึกการเรียนรู้และข้อสงสัย การจัดระเบียบ คิดไตร่ตรอง บูรณาการและประเมินเพื่อให้เข้าใจตนเอง ความคิด และความรู้สึกของตนเอง เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งวัชรา เล่าเรียนดี (2552) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบการ ร อ่านจับใจความ ว่าเป็นการอธิบายเหตุผลประกอบเรื่องที่รู้ ระบุความคิดรวบยอด ระบุปัญหา ระบุความเชื่อมโยงของความคิดรวบยอดต่างๆ และรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้ สามารถที่จะแจกแจง จำแนกแยกองค์ประกอบ ส่วนประกอบต่างๆ รวบรวมข้อมูลที่เป็นหลักฐานสำคัญเพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ และประเมินผลหรือเพื่อสรุปอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกพร สุริโย (2562) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค 5W1H ประกอบแบบฝึก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค5W1Hประกอบแบบฝึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 80.01/82.44 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการสอนของเทคนิค 5W1H โดยผู้เรียนแสดงความรู้หรือสิ่งที่รู้แล้ว ตั้งคำถามที่ตนเองต้องการรู้จากเรื่องที่อ่าน บันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอ่าน นำข้อมูลจากการอ่านมาสร้างแผนผังความคิดให้สัมพันธ์กันและสรุปใจความสำคัญเป็นความเรียงตามประเด็นสำคัญจากแผนผังความคิด ผู้วิจัยตรวจสอบบันทึกคะแนนและประเมิน และให้นักเรียนทำแบบทดสอบเป็ นรายบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร เฟื่องฟู (2560) ที่ได้วิจัยเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H โดยมีคะแนนไม่ต่ำกว่า 36 ร้อยละ 80 จำนวน 26 คิดเป็นร้อยละ 81.25 ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H มีประสิทธิภาพ 84/87.50 งานวิจัยของชนกพร สุริโย (2562) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ประกอบแบบฝึก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 82.02 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และงานวิจัยของณัฐกานต์ เฟื่องมณี (2564) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 5W1H ร่วมกับแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบวา แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 5W1H ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ภัทรสุดา นาคสุข (2564) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่าความสามารถทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน โดยผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 16.89 มากกว่าก่อนเรียนซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.78 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิรินรัตน์ น้อยเจริญ (2564) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัด การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อน

การจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผลจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดส่งผลทำให้การเรียนสูงขึ้น

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดของอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดี ทั้งนักเรียนมีความสามารถในการทำแผนผังความคิดช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์และจดจำข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจและกระตือรือร้นในการเรียน และนักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและกล้าแสดงออกมากขึ้น ซึ่งเกิดจากความเข้าใจในความคิดของตนอย่างถ่องแท้ก่อนที่จะสื่อสารกับผู้อื่นด้วยการพูดหรือเขียน ซึ่งเป็นวิธีการสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนได้คิดเกี่ยวกับพัฒนาการเรียนรู้ของตนและสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกานต์ เฟื่องมณี (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 5W1H ร่วมกับแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรสุดา นาคสุข (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถทางการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยความคิดเห็นด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของมณีรัตน์ ศรีสุวรรณและอัญชลี ทองเอม (2561) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถ การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค 5W1Hร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับผังมโนทัศน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.53 , S.D. = 0.58) และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนกพร สุริโย (2562) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ประกอบแบบฝึกผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ประกอบแบบฝึกโดยรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยเทคนิคแผนผังความคิดมีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 81.60/85.23 :ซึ่งเป็นไปสูงกว่าเกณฑ์ (75/75) ที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งนักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดของอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียน มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด มีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรส่งเสริมให้ครูสอนได้นำจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด ไปใช้ในการสอนการอ่านและการเขียนทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น นำไปบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมให้มีการอบรมจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด ให้แก่ครูผู้สอนทั้งควรมีการเผยแพร่และประเมินติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดี นักเรียนรู้สึกว่าการทำแผนผังความคิดช่วยให้นักเรียน เกิดความคิดสร้างสรรค์และจดจำข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น ช่วยให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจและกระตือรือร้นในการเรียนและพัฒนาความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและกล้าแสดงออกมากขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนภาษาไทยและเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ทางการเรียนวิชาภาษาไทยทักษะอื่นๆ เช่น การอ่านเพื่อตีความ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิด

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เสริมด้วยแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการการเรียนรู้แบบอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก แจ่มจำรัส. (2556). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนโดยใช้ SQ4R และวิธีปกติ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

กรรณิการ์ สุพิชญ์ และสันติ วิจักขณาลัญฉ์. (2558). ผังกราฟิก: เครื่องมือช่วยการเรียนรู้ Graphic Organizers : Effective Learning tool. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 11*(2), 19-39.

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ. (2556). การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชนกพร สุริโย. (2562). *การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค 5W1H ประกอบแบบฝึก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

ชุติมา ยอดตา. (2561). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

ณัฐกานต์ เฟื่องมณี. (2564). *การพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 5W1H ร่วมกับแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์).

ดวงพร เฟื่องฟู. (2560). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์).

ทิพรัตน์ สัตระ. (2550). *ผลการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).

ประณาท เทียนศรี. (2560). ผลการใช้เทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ในสื่อภาพยนตร์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยฝ่ายประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 45*(3), 97–108.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.* สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญพิสุทธิ์ ใจสนิท. (2555). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด.* เชียงราย: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ภัทรสุดา นาคสุข. (2564). *การพัฒนาความสามารถทางการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

มณีรัตน์ กันหาวรรณะ. (2557). การพัฒนาการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่อ่านและเขียนไม่คล่องโดยใช้ชุดฝึกแจกลูกและสะกดคำ โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1. *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 9*(28), 48–58.

โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์รักษ์. (2567). *รายงานผลการจัดการศึกษา ปีการศึกษา 2566.* อุดรธานี : โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์รักษ์

ศศิมา สุขสว่าง. (2562). *การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์.* Retrieved from www.sasimasuk.com.

สุมาลี ระคำภา. (2553). *ศึกษาผลการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดจากการอ่านและการเขียนโดยใช้แผนภาพความคิดกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องพ่อของแผ่นดิน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหวิทยาลัยขอนแก่น(มอดินแดง) ระดับประถมศึกษา.* มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 427 - 436 ISSN 2985-2137 (Online)

The effect of high scope learning experiences with Educational games on basic mathematics skills of early childhood

Kannika Somaboot [1*] and Wilai Ponpuak [2]

[1, 2] Faculty of Education, Pitchayabundit College.

* Corresponding author. E-mail: Jipnoii07@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the efficiency of High Scope learning experiences using educational games to the standard 80/80 criterion. 2) to study the Effectiveness Index of High Scope learning experiences using educational games of Early Childhood 3) to compare the Basic Mathematics Skills after learning experiences based on High Scope to the 80 % criterion. 4) to compare the Basic Mathematics Skills between before and after learning experiences and 5) to study the satisfaction towards on High Scope learning experiences with educational games of Early Childhood. The research design used one group pretest–posttest design. The sample group is Early Childhood level 2 from Ban Huai Jod Khok Sa-at Community School, 18 students from semester 1 academic year 2025, were drawn from cluster random sampling. The research instruments included: 1) Lesson plans based on High Scope learning experiences with educational games. 2) the Basic Mathematics Skills tests had discrimination values between 0.32-0.78, difficulty value between 0.47-0.83, and reliability value was 0.80 3) 20 educational games. 4) the satisfaction questionnaire towards learning experience based on High Scope Learning Experiences with Educational Games of Early Childhood. The statistics for data analysis comprised: mean, standard deviation, percentage, E_1/E_2, E.I. one sample t – test and dependent t – test.

Research Findings:

1. The efficiency of the High/Scope learning experience management using educational games was E1/E2 = 88.82/92.50.

2. The effectiveness index of the High/Scope learning experience management using educational games for early childhood students was 0.8732.

3. The basic mathematical skills of early childhood students who received the High/Scope learning experience management using educational games were significantly higher than the 80% criterion at a statistical significance level of .05.

4. The basic mathematical skills of early childhood students who received the High/Scope learning experience management using educational games were significantly higher after learning than before learning at a statistical significance level of .05.

5. Early childhood students' satisfaction with the High/Scope learning experience management using educational games was rated at a high level.

Keywords: HighScope learning through educational games, HighScope, basic mathematical skills.

Received 4 March 2026; **Revised** 24 April 2026; **Accepted** 26 April 2026

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

กรรณิกาณ์ โสมาบุตร [1*] และ วิไล พลพวก [2]
[1, 2] คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
* Corresponding author. E-mail: Jipnoii07@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย 3) เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 80 4) เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และ 5) ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยโจดโคกสะอาด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 18 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 20 แผน 2) แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับชั้นอนุบาลปีที่ 2 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.22 – 0.72 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.27 – 0.55 และค่าความเชื่อมั่น 0.80 3) เกมการศึกษา จำนวน 20 เกม 4) แบบสอบถามความพึงพอใจจำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพ E_1/E_2 และการทดสอบค่าทีแบบ One Sample t-test และ ค่าทีแบบไม่อิสระ Dependent t-test.

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปโดยใช้เกมการศึกษามีประสิทธิภาพ E1/E2 88.82/92.50

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยได้เท่ากับ 0.8732

3. ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปโดยใช้เกมการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปโดยใช้เกมการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

5. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปโดยใช้เกมการศึกษา อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนรู้ไฮสโคปด้วยเกมการศึกษา, ไฮสโคป, ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดที่คนในชาติมีความรู้ความสามารถ ประเทศนั้นย่อมมีความเจริญรุ่งเรือง ประเทศต่างๆ จึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนในชาติของตนโดยการให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะการศึกษาคือการพัฒนาให้คนมีความรู้ความสามารถที่จะสร้างคนให้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น และสร้างชาติให้อยู่อย่างมีความสุขและรุ่งเรืองได้ (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี, 2542 อ้างถึงในคมขวัญ อ่อนบึงพร้าว, 2550) ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับ

ปฐมวัย (สุริยา ฆ้องเสนาะ, 2558) เนื่องจากเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ โดยพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่มนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยทองของชีวิต เป็นจังหวะทองของการสร้างเสริมพัฒนา เพื่อวางรากฐานของการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมถึงการพัฒนาทักษะด้านต่างๆเช่น ทักษะทางภาษา ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่ง คณิตศาสตร์ช่วยให้คนเป็นผู้มีเหตุผล เป็นคนใฝ่รู้ ตลอดจนพยายามคิดสิ่งแปลกใหม่เป็นรากฐานแห่งความเจริญของเทคโนโลยีต่างๆรวมถึงคณิตศาสตร์ยังเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหาอีกทั้งส่งเสริมให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนช่างสังเกต รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและแสดงความคิดออกมาอย่างเป็นระเบียบ ง่าย สั้นและชัดเจน (ภัทราวดี หาดแก้ว, 2554) ดังนั้น การเรียนคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยจึงเป็นการฝึกเหตุผลทางคณิตศาสตร์ ด้วยการเรียนเกี่ยวกับสัญลักษณ์ตัวเลข จำนวน การอ่านค่า การนับ การบวกและการบอกเหตุผล โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการของเด็ก เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ได้คิด บรรยากาศการเรียนการสอนต้องไม่เคร่งเครียด กิจกรรมได้รับการวางแผนอย่างดี ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก และสร้างความคุ้นเคยกับตัวเลข (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาให้เด็กปฐมวัยได้รับรู้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล การคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ต่อไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์ให้กับเด็กปฐมวัย ต้องจัดให้เป็นรูปธรรม เด็กสามารถสัมผัสอุปกรณ์ที่เป็นของจริง เด็กต้องได้ลงมือกระทำจริง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) สอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่กล่าวว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับปฐมวัยจัดโดยยึดเด็กเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้เด็กสำรวจความสัมพันธ์ของวัตถุและสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ได้เล่น ได้ทำกิจกรรมที่มีการลงมือปฏิบัติจริงได้คิดวิเคราะห์และอธิบายเหตุผลของตนเอง โดยครูใช้คำถามปลายเปิด คำถาม ชวนคิด เล่านิทานเล่นเกม กระตุ้นให้เด็กมีจินตนาการ และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับคณิตศาสตร์ ในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นการสร้างเจตคติที่ดีให้เด็กเกิดความเข้าใจ และจดจำได้ยาวนาน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551)

จากรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับปฐมวัย ประจำปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนชุมชนบ้านห้วยโจดโคกสะอาด มาตรฐานที่ 4 พัฒนาการด้านสติปัญญา ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ พบว่าได้คะแนนประเมินน้อยที่สุด คือร้อยละ 72.22 จัดอยู่ในระดับคุณภาพดี ซึ่งด้านที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือทักษะทางคณิตศาสตร์ในด้านการสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ และการเรียงลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการทำแบบฝึกหัดจากหนังสือและใบงาน การเรียนที่เน้นเนื้อหามากเกินไป ทำให้เด็กขาดประสบการณ์ ที่เป็นพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ขาดการคิดและการแก้ปัญหา ส่งผลให้พัฒนาการ ทางสติปัญญาลดลง และทำให้พัฒนาการด้านอื่น ๆ ล่าช้าไปด้วย (โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยโจดโคกสะอาด, 2567) ดังนั้น ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องหาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ให้กับเด็กปฐมวัย เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกการแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล การคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถตามมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 และเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น

ในการจัดประสบการณ์ตามแนวไฮสโคป จะเน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่าผู้ใหญ่กับเด็ก (Adult-Child Interaction) โดยครูจะต้องจัดบรรยากาศให้อบอุ่นและปลอดภัยสำหรับเด็ก การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กนั้น นับได้ว่ามีคุณค่ามากกว่าการยกย่องชมเชย การให้รางวัล ดังนั้น ครูจะเป็นผู้กระตุ้นด้วยคำถามปลายเปิด เพื่อให้เด็กได้คิด ในห้องเรียนจะมีมุมต่างๆ เพื่อให้เด็กสนใจ เด็กจะเรียนรู้ผ่านการกระทำและเชื่อมโยงสู่ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ (วรนาท รักสกุลไทย, 2542) สิ่งสำคัญในการเรียนรู้ตามหลักของไฮสโคป คือ การจัดให้เด็กได้อยู่สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ จัดกิจกรรมผ่านกระบวนการ

วางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน เสริมสร้างกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนปฐมวัย ที่สมาคมครูคณิตศาสตร์แห่งชาติสหรัฐอเมริกา (อ้างถึงในวิจิตรา จันทร์ศิริ, 2559) ได้กำหนดมาตรฐานด้านกระบวนการไว้ 5 มาตรฐาน ประกอบด้วย การแก้ปัญหา การให้เหตุผลการพิสูจน์ การสื่อสาร การเชื่อมโยง และการนำเสนอ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัย ควรส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการทุกด้าน เพราะพัฒนาการทุกด้านต่างส่งเสริมซึ่งกันและกัน ครูควรให้โอกาสเด็กได้เล่น และทำกิจกรรมต่างๆด้วนตนเองโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น การเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจค้นคว้า ทดลอง สังเกต ตัดสินใจ และคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลใช้ความสามารถของตนในการปฏิบัติหรือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองอย่างเต็มที่วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปคือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเองสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการ 3 ขั้นตอนคือ 1) การวางแผน (Plan) หมายถึงการเลือกตัดสินใจก่อนลงมือปฏิบัติ เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจได้โดยไม่มีใครบังคับว่าจะทำกิจกรรมใดก่อนและลำดับต่อไปจะเป็นกิจกรรมอะไร 2) การปฏิบัติ (Do) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เด็กสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมตามความชอบด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความคิดของตนเอง 3) การทบทวน (Review) เป็นการนำเสนอสิ่งที่ตนเองได้กระทำ ฝึกเล่าเรื่องการใช้ภาษา กล้าแสดงออก ได้สำรวจหรือปรับปรุงแผนงานที่วางไว้ (พัชรี ผลโยธินและคณะ, 2550) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จะเห็นได้จากงานวิจัยของ งานวิจัยของวิลันดา ตรีตุนา (2560) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปที่ส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่าคะแนนสอบหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยของณัฏฐา มหาสุคนธ์ (2561) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยของณัฐญา นันทราช (2563) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนทักษะการคิดพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่างานวิจัยของ อรัญญา บุญรักษ์และคณะ (2565) ได้วิจัยเรื่องผลการใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 หลังสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมซึ่งแตกต่างมีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนเกมการศึกษาเป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมกระบวนการเล่น การทำงานเป็นบุคคลและเป็นกลุ่ม ส่งเสริมการคิด การตัดสินใจ การค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกทักษะการสังเกตความคิดรวบยิดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนร่วมกัน ตรวจสอบความถูกต้องในการเล่น สรุปความรู้ที่ได้รับร่วมกับทุกคนในการร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุขและสนุกสนาน (นิธิกานต์ ขวัญบุญ, 2549) เกมการศึกษายังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ ได้ใช้สติปัญญาในการสังเกต คิดหาเหตุผล และแก้ปัญหา โดยพยายามฝึกใช้เวลาสั้นสุด เกมการศึกษาเล่นได้ทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม เกมการศึกษาเหมาะสำหรับเด็กอายุ 3-6 ขวบ โดยมีจุดประสงค์เพื่อ1)ส่งเสริมการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ 2) ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา 3) ส่งเสริมการคิดหาเหตุผลและตัดสินใจแก้ปัญหา 4) ช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ 5) ปลูกฝังคุณธรรม เช่นความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย สิ่งที่เด็กเรียนรู้จากเกมการศึกษา คือ การฝึกคิด เนื่องจากเกมการศึกษาเป็นสื่ออุปกรณ์ช่วยสอนทำให้เด็กได้พัฒนาการคิด หาเหตุผล การสังเกต การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนรู้จากหน่วยการเรียน และทักษะพื้นฐานสำคัญต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่ฝึกเตรียมความพร้อมสนองตอบต่อพัฒนาการตามวัย (สุณี บุญพิทักษ์, 2557) การสอนโดยใช้เกมเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเองทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง เกิดการเรียนรู้จากการเล่น ทำให้การเรียนรู้นั้นมีความหมายและอยู่คงทน (ทิศนา แขมมณี, 2555) ซึ่งการใช้เกมการศึกษาส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีทักษะคณิตศาสตร์สูงขึ้น จะเห็นได้จากงานวิจัยของ อัชราภรณ์ ฟักปลั่ง (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกมการศึกษาโดย

ใช้สื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการสร้างเกมการศึกษาโดยใช้สื่อจากธรรมชาติจำนวน 8 เกม มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพของเกมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 2) ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์หลังการใช้เกมการศึกษาสูงกว่าก่อนใช้เกมการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05และทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์หลังการใช้เกมการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้เกมการศึกษาอยู่ในระดับมาก

จากเหตุผลและความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดประสบการณ์แบบไฮสโคปต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยยึดประสบการณ์สำคัญด้านสติปัญญา ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่ดียิ่งขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย

3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 80

4. เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงทดลองขั้นต้น (Pre Experimental Design) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลังการเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนในเครือข่ายหนองโนห้วยโจด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 10 โรงเรียนนักเรียนจำนวน 138 คน โรงเรียนจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยโจดโคกสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 18 คน โดยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 20 แผน แผนละ 30 นาที

2.2 เกมการศึกษา จำนวน 20 เกม ได้แก่ เกมจับคู่ภาพกับเงาผักผลไม้เกมจำแนกผักผลไม้ เกมเปรียบเทียบมากกว่าน้อยกว่า เกมวงล้อจับคู่ เกมเรียงลำดับจำนวนอาหาร เกมจับคู่ภาพกับเงาฤดูฝน เกมจำแนกอุปกรณ์การแต่งกายในฤดูฝน เกมเปรียบเทียบอุปกรณ์การแต่งกายในฤดูฝน เกมจับคู่ภาพเหมือน เกมวัฏจักรการเกิดฝน เกมจับคู่ภาพกับเงาข้าว เกมจำแนกสีของข้าว เกมเปรียบเทียบขนาดต้นข้าว เกมจับคู่ภาพเหมือน เกมเรียงลำดับการเจริญเติบโตของข้าว เกมจับคู่ภาพกับเงาสัตว์ เกมจำแนกสัตว์บกสัตว์น้ำ เกมใครสูงใครต่ำ เกมจับคู่ภาพเหมือน เกมวงจรชีวิตของสัตว์

2.3 แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ก่อนและหลังเรียน สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษามีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

3.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ

4.2 จัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์กับกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับแผนจนครบทั้ง 20 แผน แผนละ 30 นาที เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมแต่ละแผน

4.3 ทดสอบหลังเรียน (Post – test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ฉบับเดิม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ ทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง

4.4 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

4.5 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบและการตอบแบบสอบถามไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาตามเกณฑ์ 80/80 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาโดยใช้สูตร (E.I.) โดยการนำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ทางสถิติ

5.3 เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้ One Sample t-test

5.4 เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้ Dependent t-test

5.5 การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย โดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายข้อมูล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยใช้แนวคิดของณัฐญา นันทราช (2563) โดยสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

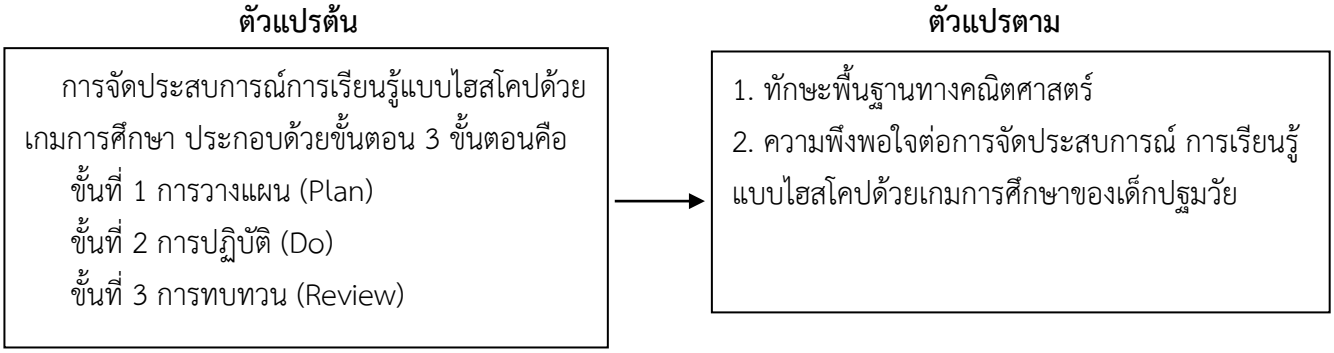

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษา

3. ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

4. ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน

5. ความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัย

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษามีประสิทธิภาพE_1/E_2 88.82/92.50 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษา มีกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน เน้นผู้เรียนให้ได้ฝึกปฏิบัติและลงมือทำ สามารถที่จะส่งเสริมพฤติกรรมการเห็นคุณค่าในตัวเองในทุกขั้นตอนของกิจกรรมตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจเลือกเกมที่จะเล่น การเล่นเกมร่วมกับเพื่อนในห้อง และการออกมาทบทวน บอกความรู้สึกของตนให้เพื่อนฟังหลังจากร่วมกิจกรรมเสร็จแล้ว ส่งเสริมให้เด็กมีความกล้าพูด กล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสมตามพัฒนาการของตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียน ผู้เรียนวางแผนหรือลงมือทำ โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุน และคอยกระตุ้นเร้าให้เด็กทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เด็กได้สร้างความเข้าใจในสิ่งที่ได้ปฏิบัติ ซึ่งประกอบไปด้วยการเลือก และการตัดสินใจ การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีกระบวนการ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งทำให้เด็กสามารถคาดได้ว่าช่วงเวลาต่อไปเป็นกระบวนการใดและทำให้เด็กสามารถจัดการควบคุมได้ว่าต้องทำอะไรในกิจกรรม แต่ละช่วงด้วยตนเองโดยมีกระบวนการเรียนรู้ วางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Do) ทบทวน (Review) ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีความต่อเนื่องกันเป็นขั้นเป็นตอน ส่วนเกมการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก็ส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย มีความหลากหลายตามความถนัดและความชอบเด็กแต่ละคน โดยนักเรียนเป็นผู้กำหนดได้ด้วยตนเอง ทำให้เด็กมีอิสระในการคิด ส่งเสริม ให้บรรยากาศของการเรียนรู้ของเด็กไม่ถูกปิดกั้น และมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์อยู่ในรูปแบบของเกมการศึกษา ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนก ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการจัดหมวดหมู่ ทักษะการเรียงลำดับ เป็นต้น รูปแบบในการเล่นไม่ยากเกินความสามารถของนักเรียน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้รู้จักสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ และเรียงลำดับ ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลันดา ตรีตุนา (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปที่ส่งเสริมความสามารถ ทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและทดสอบประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปที่ส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยตามเกณฑ์ 75/75 2) ใช้และศึกษาผลการใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปที่ส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย 2.1) เพื่อศึกษาความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป 2.2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปที่ส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีกระบวนการจัดประสบการณ์ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ และขั้นที่ 3 ขั้นทบทวน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปที่ส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.80/76.88 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ75/75 2.1) ความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยในแต่ละด้านหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปที่ส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านดังนี้ ด้านจำนวนและการดำเนินการ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.43 ด้านการวัด มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ด้านเรขาคณิต มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.29

และ ด้านพีชคณิต มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 2.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปที่ส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับณัฐญา นันทราช (2563) ที่ได้วิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษามีทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกม การศึกษา จะเป็นการจัดประสบการณ์ที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยการได้ลงมือกระทำ เด็กได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเกมการศึกษา ได้พัฒนาทักษะการคิดพื้นฐาน และได้ฝึกฝนการพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ ไปในตัว ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ ภายในห้องเรียน ได้ช่วยเหลือกับในการร่วมทำกิจกรรม รู้จักการแบ่งงาน การวางแผน เมื่อเด็กกลุ่มนี้เลื่อนขึ้นไปชั้นประถม เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา เด็กกลุ่มนี้จะรู้จักการวางแผน การแบ่งงานอย่างเป็นระบบ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยได้เท่ากับ 0.8732 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ สุริยะมาตร (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสรีตามแนวคิดของไฮสโคปในการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยผ่าน การจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดของไฮสโคป 2) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรม เสรีตามแนวคิดของไฮสโคป 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อน และหลังการจัดกิจกรรมเสรีโดยใช้แนวคิดของไฮสโค ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดของไฮสโคป นักเรียน มีระดับพฤติกรรมทางสังคม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ พฤติกรรมการร่วมมือ รองลงมา พฤติกรรมการช่วยเหลือ และพฤติกรรมความไม่เห็นแก่ตัว 2) ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I) ของการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดของไฮสโคป ในการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.7730 ซึ่งแสดงว่าการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดของไฮสโกทำให้เด็กปฐมวัยมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 77.30 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาด้วยกิจกรรมเสรีแนวตามแนวคิดของไฮสโคป มีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่าการจัดกิจกรรมเสรีตามแนวคิดของไฮสโคปจะส่งผลให้ระดับพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนสูงขึ้นและเป็นเด็กที่กล้าที่จะแสดงออกไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของพฤติกรรมการร่วมมือ พฤติกรรมการช่วยเหลือ พฤติกรรมความไม่เห็นแก่ตัวที่มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น

3. ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐา มหาสุคนธ์ (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดประสบการณ์แบบปกติ 2) เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป 3) เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปและการจัดประสบการณ์แบบปกติ ผลวิจัยพบว่าทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลชั้นปี ที่ 1 ด้วยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าการนำหลักการสอนตามแนวคิดไฮสโคป ผ่าน 6 กิจกรรมหลัก ของเด็กอนุบาล โดยทุกกิจกรรมจัดการเรียนโดยใช้กระบวนการตามแนวคิดไฮสโคป เด็กเป็นผู้วางแผนการเลือกทำกิจกรรมใดก่อนหลัง ลงมือกระทำกิจกรรมครบทุกกิจกรรม และนำมาทบทวนร่วมกันกับกลุ่มเพื่อน เพื่อหาข้อแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของอัชราภรณ์ ฟักปลั่ง (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกมการศึกษาโดยใช้สื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์หลังการใช้เกมการศึกษาสูงกว่าก่อนใช้เกมการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (2.2) ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์หลังการใช้เกมการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญพิไล พรหมมี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าจำนวนตัวเลข โดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาประเภทตัวเลข สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ย

ของความสามารถทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาประเภทตัวเลข สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 สูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษา มีจำนวนเพียงพอต่อนักเรียน นักเรียนได้รับความสนุกสนาน ตื่นเต้นและสนใจสื่อที่หลากหลาย นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง นักเรียนชอบเล่นเกมการศึกษาที่มีสีสันสวยงามจับสัมผัสได้และเกมการศึกษาทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่ายขึ้น ได้เล่นเป็นกลุ่ม และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญพิไล พรหมมี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าจำนวนตัวเลข โดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาประเภทตัวเลข สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาประเภทตัวเลข ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 และส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐญา นันทราช (2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคป ด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปโดยใช้เกมการศึกษามีประสิทธิภาพ E_1/E_2 88.82/92.50

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยได้เท่ากับ 0.8732

3. ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปโดยใช้เกมการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปโดยใช้เกมการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

5. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปโดยใช้เกมการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถานศึกษาและครูผู้สอนควรนำเกมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

1.2 หน่วยงานต้นสังกัด ควรมีนโยบายสนับสนุนให้โรงเรียนปรับหลักสูตรระดับปฐมวัย โดยใช้กระบวนการ Plan-Do-Review ของ HighScope เป็นแกนหลัก และระบุให้ใช้ "เกมการศึกษา" เป็นสื่อการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมทักษะคณิตศาสตร์โดยเฉพาะ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ เช่น ด้านการคิดวิเคราะห์ และด้านวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยเกมการศึกษากับการจัดกิจกรรมอื่นๆ เช่นการเล่นอิสระ การเล่นเกมในหัวข้อต่าง ๆ บูรณาการเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทั้ง 4 ด้าน

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ สุริยะมาตร. (2560). *การพัฒนากิจกรรมเสรีตามแนวคิดของไฮสโคปในการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย.* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560.* กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา.* กรุงเทพฯ : เบน-เบสบุ๊ค.

คมขวัญ อ่อนบึงพร้าว. (2550). *การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้.* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

ณัฏฐา มหาสุคนธ์. (2561). *การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอนุบาลชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 1.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).

ณัฐญา นันทราช. (2563). *การพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา.* (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

ทิศนา แขมมณี. (2555). *องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิธิกานต์ ขวัญบุญ. (2549). *การพัฒนาเกมการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

พัชรี ผลโยธิน และคณะ. (2550). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดไฮสโคป.* กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.

เพ็ญพิไล พรหมมี จุฑารัตน์ คชรัตน์ และชุติมา ทัศโร. (2563). *การพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าจำนวนตัวเลข โดยใช้ชุดกิจกรรมเกมการศึกษาประเภทตัวเลข สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนขนาดใหญ่ใน อำเภอละงู จังหวัดสตูล,* เอกสารประกอบการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 12. 25 มิถุนายน 2564.

ภัทรวดี หาดแก้ว. (2554). *คณิตศาสตร์ระดับปฐมวัยกับการเล่นรอบตัว.* สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ.

โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยโจดโคกสะอาด. (2567). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยโจดโคกสะอาดพุทธศักราช 2567 (ฉบับปรับปรุง).* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.

วรนาท รักสกุลไทย. (2542). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 3-5 ปี.* กรุงเทพฯ: ประสานการพิมพ์.

วิจิตตรา จันทร์ศิริ. (2559). *การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย.* (ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

วิลันดา ตรีตุนา. (2560). *การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคปที่ส่งเสริม ความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย.* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองหลักสูตรการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี. (2551). *การจัดการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐาน.* กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *ตัวชี้วัดและ สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์และเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สุณี บุญพิทักษ์. (2557). *วิจัยในชั้นเรียนปฐมวัย: หลักปฏิบัติจากประสบการณ์.* กรุงเทพ: ส.เอเซียเพลส.

สุริยา ฆ้องเสนาะ. (2558). การศึกษาของเด็กปฐมวัย หัวใจสำคัญของการศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 7 พฤษภาคม 2567 จาก https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/520902.

อรัญญา บุญรักษ์. (2565). ผลการใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคปที่มีต่อทักษะพื้นฐาน ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 . *Journal of Modern Learning Development*, *8*(5), 239–250.

อัชราภรณ์ ฟักปลั่ง. (2564). *การพัฒนาเกมการศึกษาโดยใช้สื่อ การธรรมชาติ เพื่อเสริมสร้างทักษะ คณิตศาสตร์พื้นฐาน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 437 - 448 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Needs Assessment for Academic Administration Development in Nawamin Group Schools under the Bangkok Metropolitan Secondary Educational Service Area Office 2

Chanakarn Butrak [1*] and Prapawan Trakulkasemsuk [2]

[1, 2] Panyapiwat Institute of Management.

* Corresponding author. E-mail: chanakarn@nmrsw2.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to investigate the levels of the current conditions and desirable conditions of academic administration development in Nawamin Group Schools under the Bangkok Metropolitan Secondary Educational Service Area Office 2, and 2) To study the priority needs ranking for the development of academic administration in Nawamin Group Schools under the Bangkok Metropolitan Secondary Educational Service Area Office 2. The sample group consisted of 281 teachers using multistage sampling method from five schools that received a "Good level" rating in both the third and fourth cycles of external quality assessment. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.964. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index Modified ($PNI_{Modified}$).

The research findings were found that:

1. The current conditions of academic administration, both overall and by specific aspects, were at a high level. The aspect with the highest mean score was educational supervision, followed by measurement, evaluation, and credit transfer. The lowest mean score was found in research for educational quality development. While the desirable conditions of academic administration, both overall and by specific aspects, were at the highest level. The aspect with the highest mean score was the development and use of educational media and technology, followed by educational supervision. The lowest mean score was found in research for educational quality development.

2. The overall Priority Needs Index Modified ($PNI_{Modified}$) was 0.116. When ranked by aspect, the highest priority need was research for educational quality development, followed by learning process development, development and use of educational media and technology, school curriculum development, measurement, evaluation and credit transfer, and educational supervision, respectively.

Keywords: Priority Needs, Academic Administration, Nawamin Group Schools.

Received 21 March 2026; **Revised** 26 April 2026; **Accepted** 29 April 2026

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ชนกานต์ บุตรรัก [1*] และ ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข [2]
[1, 2] สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
* Corresponding author. E-mail: chanakarn@nmrsw2.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และ 2) เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสหวิทยาเขตนวมินทร์ จำนวน 281 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยคัดเลือกจากโรงเรียนที่มีผลการประกันคุณภาพภายนอกรอบที่สาม และรอบที่สี่ อยู่ในระดับดี ซึ่งมีจำนวน 5 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่น .964 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนิเทศการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา รองลงมาคือ การนิเทศการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ โดยรวม มีค่าดัชนี PNI Modified เท่ากับ 0.116 โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ 1) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 5) การวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และ 6) การนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารงานวิชาการ, สถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันดำเนินการภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 โดยมุ่งพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2566–2580) ที่เน้นการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีความสามารถในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนยกระดับการศึกษาและระบบการเรียนรู้ให้ทันสมัย เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง และมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2567) โดยในกระบวนการจัดการศึกษาได้มุ่งเน้นให้สถานศึกษาบริหารจัดการการดำเนินงานได้อย่างอิสระ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ตามที่กฎกระทรวงได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 ซึ่งครอบคลุมทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

โดยการบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมที่ตอบสนองความต้องการของสังคม การบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพจึงเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทาง วางแผน และดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (สุริยา จารึกดี, 2566) อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากการกำหนดนโยบายในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว กระบวนการการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิผลนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพสูงสุด (พระอนุวัฒน์ พันธ์มาลี, 2563) โดยความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาจะสะท้อนถึงความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ดังนั้น การบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพตามความต้องการของสังคม (วราริณี มิ่งภู, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีนโยบายและจุดเน้นในด้านงานวิชาการ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ พัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามพหุปัญญา รวมไปถึงส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม จากรายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2566 พบว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ยังมีประเด็นที่ควรพัฒนาในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน เช่น ทักษะการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดวิเคราะห์ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ รวมถึงการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ (กลุ่มนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2, 2567) สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเร่งวางแผนการดำเนินงาน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้สูงขึ้น

ซึ่งจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์ (กลุ่มนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2, 2567) พบว่า สถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์ทั้ง 8 แห่ง มีผลการประกันคุณภาพภายนอกรอบที่ 3 และรอบที่ 4 ผ่านเกณฑ์การประเมินตั้งแต่ระดับ "ดี" ขึ้นไป ในทุกมาตรฐาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการบริหารจัดการด้านวิชาการที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงความก้าวหน้าของผลการประเมินการประกันคุณภาพภายนอกระหว่างรอบที่ 3 และรอบที่ 4 ภายใต้กรอบระยะเวลาที่เท่ากัน พบว่า มีสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์เพียง 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๒ โรงเรียนสตรีวิทยา ๒ ในพระราชูปถัมภ์ฯ และโรงเรียนสตรีเศรษฐบุตรบำเพ็ญ ที่สามารถพัฒนาผลการประเมินการประกันคุณภาพภายนอกจากระดับดีหรือดีมาก ไปอยู่ในระดับดีเยี่ยมได้ ในขณะที่สถานศึกษาที่เหลืออีก 5 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา ๒ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม ยังคงมีผลการประเมินการประกันคุณภาพภายนอกทั้ง 2 รอบ อยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาทั้ง 5 แห่งยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการด้านวิชาการไปสู่ระดับที่สูงขึ้นได้เหมือนกับอีก 3 สถานศึกษาที่อยู่ในสหวิทยาเขตเดียวกัน อันทำให้เกิดความแตกต่างทางคุณภาพการศึกษาระหว่างสถานศึกษาภายในสหวิทยาเขตเดียวกัน ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการหาแนวทางการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ทั้งในด้านสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ รวมไปถึงการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่ทัดเทียมกันมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

2. เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 8 โรงเรียน ที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในปีการศึกษา 2567 รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,037 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนอยู่ในโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวมินทร์ ที่มีผลการประกันคุณภาพภายนอกรอบที่สาม และรอบที่สี่ อยู่ในระดับดี จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย 2) โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ 3) โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา ๒ 4) โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ กรุงเทพมหานคร และ 5) โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม จำนวน 281 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณตามสูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan, 1970) จากนั้นจึงคัดเลือกด้วยการสุ่มแบบสัดส่วน (Proportional Sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะเป็นข้อแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยมีขอบเขตเนื้อหาทั้งหมด 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งใช้เกณฑ์ให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวทางของลิเคิร์ท (Likert Five's Rating Scale) และใช้วิธีหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

3. การสร้างและตรวจสอบสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อนำมาสังเคราะห์ และกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 นำกรอบแนวคิดในการวิจัยทั้งหมดที่ศึกษามากำหนดข้อคำถาม และสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม

3.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 – 0.67 มาใช้ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 32 ข้อ

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ไปทดลองเก็บข้อมูล (Try out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient : α) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.964 จึงถือได้ว่าแบบสอบถามฉบับนี้เหมาะสมกับการนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอหนังสือนำจากคณะครุศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ถึงผู้อำนวยการและข้าราชการครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 เมื่อได้รับการอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวมินทร์แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการส่งแบบสอบถามให้กับแต่ละโรงเรียนทั้งในรูปแบบ google form และตัวแบบสอบถาม โดยกำหนดจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามไว้ ทั้งหมด 281 คน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาในรูปแบบ google form จำนวน 56 คน และในรูปแบบของตัวแบบสอบถาม จำนวน 225 คน รวมเป็น 281 คน ตามที่กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 100

4.3 เมื่อได้ข้อมูลตอบกลับมาครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำผลไปวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาจัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลแต่ละด้าน จากนั้นนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวมและเป็นรายด้านทั้งหมด 6 ด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปแปลผลเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

จากนั้นวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์ โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562) และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตารางโดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ จากแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550); กระทรวงศึกษาธิการ (2552); Sergiovanni และคณะ (2009); นงนภัส ปานสมุทร์ (2556); ปราญชลี สุดตา (2560); สิริวิมล เส็งเมือง และอำนาจ จันทรขำ (2561); พงศกร อดุลพิทยาภรณ์ และนันทรัตน์ เจริญกุล (2562); แววตา ชุ่มอิ่ม (2562); ธัญมน นวลโฉม (2563); ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด และสถิรพร เชาวน์ชัย (2564); ธัญลักษณ์ ลือยศ (2564) และสมคิด ชูนพรัตน์ (2566) ซึ่งสามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

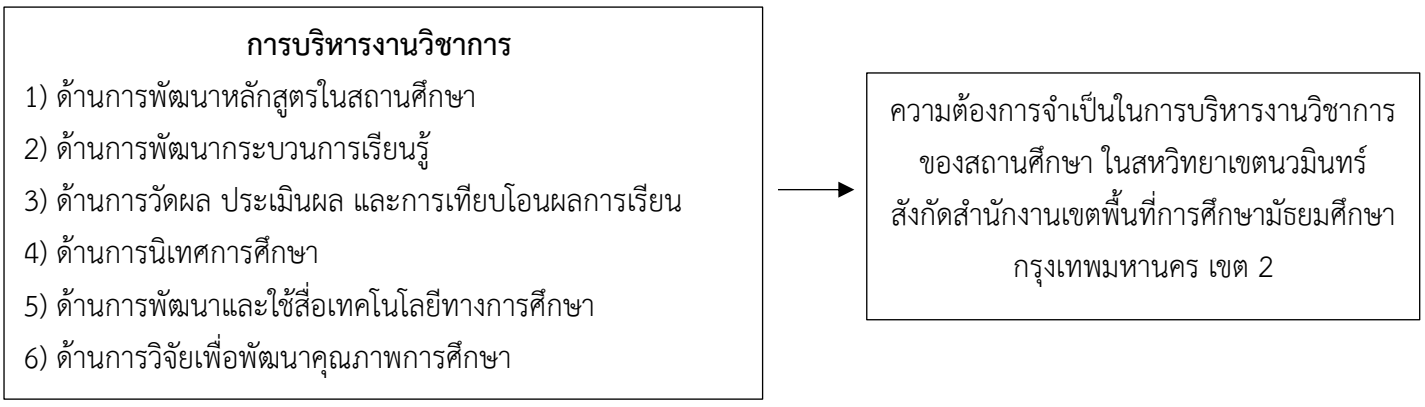

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังในตารางที่ 1

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีค่า PNI Modified เท่ากับ 0.116 แสดงว่าสภาพที่พึงประสงค์มีค่าสูงกว่าสภาพปัจจุบัน ซึ่งสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($PNI_{Modified}$ = 0.143) ลำดับที่ 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{Modified}$ = 0.142) ลำดับที่ 3 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ($PNI_{Modified}$ = 0.124) ลำดับที่ 4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ($PNI_{Modified}$ = 0.111) ลำดับที่ 5 ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ($PNI_{Modified}$ = 0.096) และลำดับที่ 6 ด้านการนิเทศการศึกษา ($PNI_{Modified}$ = 0.083) ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา	4.22	0.69	มาก	4.69	0.51	มากที่สุด	0.111	4
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.08	0.73	มาก	4.66	0.54	มากที่สุด	0.142	2
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	4.28	0.67	มาก	4.69	0.49	มากที่สุด	0.096	5
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.34	0.69	มาก	4.70	0.49	มากที่สุด	0.083	6
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.19	0.70	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด	0.124	3
6. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.05	0.75	มาก	4.63	0.55	มากที่สุด	0.143	1
รวม	**4.19**	**0.71**	**มาก**	**4.68**	**0.51**	**มากที่สุด**	**0.116**	

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมสถานศึกษามีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับภารกิจด้านวิชาการในฐานะกลไกหลักในการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากนโยบายของทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจและส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษาในการบริหารจัดการตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเชษฐ์ วรรณหลวง (2564) ที่พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน มีสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เนื่องมาจากทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีการดำเนินการกำกับ ติดตาม และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ การนิเทศในลักษณะดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครูผ่านกระบวนการสะท้อนผลและการให้ข้อเสนอแนะเชิงวิชาชีพ ซึ่งเอื้อต่อการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2556) ที่ระบุว่า การนิเทศการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารงานวิชาการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของฝนทิพย์ ขำคม (2560) ที่ชี้ให้เห็นว่า การนิเทศควรเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการให้คำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้าม ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม้จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่เป็นด้านที่มีค่าต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น สะท้อนให้เห็นว่าการนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในเชิงปฏิบัติยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร กล่าวคือ แม้สถานศึกษาจะมีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวิจัยตามข้อกำหนดเชิงนโยบาย ที่กำหนดให้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินวิทยฐานะและความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู แต่การเชื่อมโยงผลการวิจัยไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ยังไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบในระดับปฏิบัติการ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2556) ที่มองว่าการวิจัยควรเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพครู ตลอดจนสอดคล้องกับข้อเสนอของชัยรัตน์ ทับบุรี (2566) ที่ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของการวิจัยในฐานะกลไกสำคัญในการกำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา

2. ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจะมีการพัฒนาอยู่แล้ว แต่ครูผู้สอนก็ยังมีความคาดหวังสูงต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดใหญ่หลายแห่งยังต้องเผชิญกับการแข่งขันทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการสอบเข้ามหาวิทยาลัย การสอบ O-NET หรือการสอบ PISA ส่งผลให้ต้องตั้งเป้าหมายที่สูงต่อการพัฒนางานวิชาการในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการสนับสนุนทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวัฒน์ บุญโตนด และสถิรพร เชาวน์ชัย (2564) ที่พบว่า การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน เนื่องมาจากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนยังต้องการการสนับสนุนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการส่งเสริมครูผู้สอนให้เชื่อมั่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการนิเทศ อีกทั้งส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผ่านการใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่หลากหลาย รวมไปถึงส่งเสริมให้ครูตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล เพื่อให้สามารถวัดระดับความรู้ และทักษะของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นถึงระดับความคาดหวังของครูผู้สอนในการยกระดับศักยภาพด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากบริบทของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เทคโนโลยีทางการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทและกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยครูผู้สอนในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการสอน และ การวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างหลากหลาย อีกทั้งยังมีส่วนช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน นัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดสรรทรัพยากรและการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตและการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาศักยภาพบุคลากรควรมุ่งเน้นการ

เสริมสร้างความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนสอดคล้องกับอนุรักษ์ ถอดเขี้ยว (2564) ที่มองว่าการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นกระบวนการสำคัญในการจัดเตรียมทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนฤดม เฉ่งอ้วน (2565) ที่เสนอว่าการพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาควรตั้งอยู่บนฐานของการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ เพื่อให้การออกแบบสื่อและนวัตกรรมสามารถตอบสนองต่อบริบทและความจำเป็นของครูผู้สอนได้อย่างแท้จริง ในขณะที่ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยครูผู้สอนคาดหวังให้สถานศึกษาส่งเสริมการเผยแพร่ผลการวิจัย รวมถึงสนับสนุนให้นำผลการวิจัยมาใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเผยแพร่ผลงานวิจัยจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ซึ่งนำไปสู่การต่อยอดทางความรู้ใหม่ ๆ นอกจากนี้ การที่สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยมาปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ย่อมจะทำให้เกิดผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธัญดา ยงยศยิ่ง (2560) ที่ระบุไว้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้เพื่อยกระดับคุณภาพทางวิชาการ โดยการกำหนดนโยบายให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานของครูและนักเรียน สนับสนุนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัย และส่งเสริมการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่นเดียวกับประไพพรรณ ชำนาญชัด (2562) ที่ระบุไว้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เป็นการสนับสนุนครูผู้สอนให้ศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

3. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) เฉลี่ยเท่ากับ 0.116 แสดงให้เห็นว่าช่องว่างเชิงระบบ (systemic gap) ระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลางค่อนไปทางต่ำ กล่าวคือ แม้ว่าสถานศึกษาจะมีระบบการบริหารงานวิชาการที่มีความพร้อมในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังเชิงคุณภาพได้อย่างเต็มที่ สถานศึกษายังคงมีประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมในบางด้าน ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ McCaslin & Tibezinda (2014) ที่มองว่า การประเมินความต้องการจำเป็น ให้มุ่งเน้นการระบุและจัดลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น เพื่อนำไปสู่การเลือกและดำเนินการแก้ไขในประเด็นที่มีความจำเป็นสูงสุด โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างเชิงระบบของการบริหารงานวิชาการ กล่าวคือ แม้สถานศึกษาจะมีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนตามนโยบาย แต่กระบวนการวิจัยยังไม่ถูกบูรณาการเข้าสู่วงจรการพัฒนาการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากการวิจัยไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ซึ่งยังไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การวิจัยมีสถานะเป็นเพียงภาระงานมากกว่าการเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการยกระดับคุณภาพการสอน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2556) และชัยรัตน์ ทับบุรี (2566) ที่เน้นความสำคัญของการใช้วิจัยเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังคงมีข้อจำกัดด้านสมรรถนะของครู ระบบสนับสนุน และกลไกการนำผลวิจัยไปใช้ ตลอดจนการขาดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผล ซึ่งส่งผลให้ความรู้จากงานวิจัยไม่ถูกนำไปต่อยอดอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสนใจ โกษาแสง (2566) ที่พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด และเสนอแนวทางการพัฒนาโดยการให้สถานศึกษากำหนดนโยบายให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน จัดทำฐานข้อมูลงานวิจัยระดับโรงเรียน และจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการวิจัยของครู ลำดับที่ 2 คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดรองลงมา สะท้อนให้เห็นว่าเกิดช่องว่างระหว่างแนวคิดกับการปฏิบัติ กล่าวคือ แม้สถานศึกษาจะเข้าใจและยอมรับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แล้ว แต่เมื่อนำไปใช้จริงยังทำได้ไม่เต็มที่ อย่างไรก็ตาม หลายสถานศึกษายังขาดการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงที่เน้นการฝึกปฏิบัติ อีกทั้งครูผู้สอนบางคนยังขาดแนวทางการออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษาจึงควรเร่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัย หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐณิกานต์ ทองโคตร (2567) ที่พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการ ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดรองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาโดยการให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสอนและเทคนิคที่หลากหลาย เน้นการเรียนการสอนแบบ Active Learning

รวมไปถึงสนับสนุนการใช้สื่อเทคโนโลยีในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ลำดับที่ 3 คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นอีกด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นที่ต้องการการพัฒนา เมื่อพิจารณาพบว่า ข้อจำกัดบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาบางแห่งยังขาดกระบวนการสำรวจความต้องการของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การจัดหาและพัฒนาสื่อไม่สอดคล้องกับการใช้งานจริง อีกทั้งยังไม่มีการวางแผนร่วมกันในระดับสถานศึกษา ทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่ไม่ถูกใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ แม้ว่าจะมีการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีภายหลังการจัดการเรียนการสอน แต่ยังขาดกลไกในการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาอย่างจริงจังเท่าที่ควร ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงข้อจำกัดด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน ซึ่งยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างสม่ำเสมอในด้านการผลิตและการใช้สื่อเทคโนโลยี ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับธันยาภรณ์ สังข์เมือง (2565) ที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยเน้นการสร้างระบบสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการพัฒนาครู การจัดหาอุปกรณ์ และการเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับบริบทการเรียนรู้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า สถานศึกษามีความเข้มแข็งและให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะในด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงการมีระบบกำกับ ติดตาม และพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แม้อยู่ในระดับมาก แต่สะท้อนข้อจำกัดเชิงปฏิบัติ กล่าวคือ การดำเนินการวิจัยยังไม่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ ทำให้บทบาทของการวิจัยยังคงอยู่ในลักษณะของภาระงานมากกว่าการเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

2. ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนระดับความคาดหวังเชิงคุณภาพของครูผู้สอนที่สูงกว่าสภาพปัจจุบันอย่างชัดเจน แม้ว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจะมีการพัฒนาแล้วในระดับหนึ่งก็ตาม โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความคาดหวังในการยกระดับศักยภาพครูให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในทางตรงกันข้าม ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สะท้อนว่าไม่ใช่ไม่สำคัญ แต่เป็นด้านที่ยังขาดความเชื่อมั่นในการนำไปใช้จริง โดยครูผู้สอนยังต้องการการสนับสนุนในมิติของการเผยแพร่ การนำไปใช้ และการต่อยอดองค์ความรู้ต่อไป

3. ผลการศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวมินทร์ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) เฉลี่ยเท่ากับ 0.116 แสดงให้เห็นว่า แม้ช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการกับสภาพที่พึงประสงค์จะไม่สูงมาก แต่สถานศึกษายังคงมีประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ควรจัดเวทีหรืองานประชุมทางวิชาการที่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้เผยแพร่ผลงานวิจัย และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันในระดับเขตพื้นที่ เพื่อขยายผลแนวปฏิบัติที่ดี

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์ ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน รวมถึงสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนอย่างจริงจัง เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ควรกำหนดนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการลงมือทำจริง เพื่อพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์ ควรส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพของครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย

1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ควรดำเนินการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อและเทคโนโลยีของครูผู้สอน เพื่อให้สามารถวางแผนจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรสนับสนุน เช่น การจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ที่ตอบสนองกับความต้องการที่แท้จริงของครูผู้สอนและบริบทของแต่ละสถานศึกษา

1.6 ผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวมินทร์ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตและการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการ เช่น ทัศนคติของครูผู้สอนต่อการบริหารงานวิชาการ หรืออุปสรรคที่พบจากการดำเนินงานวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ซึ่งจะช่วยเสริมข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 ควรขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างไปยังสถานศึกษาในสหวิทยาเขตอื่น หรือบริบทที่แตกต่าง เช่น โรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนในพื้นที่ชนบท เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการในบริบทที่หลากหลาย และเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัย

2.3 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังผู้บริหารสถานศึกษา หรือศึกษานิเทศก์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบมุมมองระหว่างบทบาทหน้าที่

2.4 อาจดำเนินการวิจัยเชิงทดลองหรือวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยนำแนวทางการพัฒนาที่ได้จากผลการวิจัยไปใช้จริงในสถานศึกษา และประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.5 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้อง เช่น สมรรถนะครู การสนับสนุนจากผู้บริหาร และการใช้สื่อเทคโนโลยี กับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ เพื่ออธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการการบริหารรูปแบบนิติบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2567). *รายงานผลการดำเนินงาน Annual Report ประจำปีงบประมาณ 2566, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2.*

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2567). *รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2566 (เอกสาร ศน. เลขที่ 15/2567).* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2.

ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด และ สถิรพร เชาวน์ชัย. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

ชัยรัตน์ ทับบุรี. (2566). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).

ณัฏฐณิกานต์ ทองโคตร. (2567). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10(37),* 26–35.

ธัญดา ยงยศยิ่ง. (2560). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา)

ธัญลักษณ์ ลือยศ. (2564). *การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม)

ธัญมน นวลโฉม. (2563). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน.* (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ธันยาภรณ์ สังข์เมือง. (2565). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1.* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร)

นงนภัส ปานสมุทร์. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2.* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

นฤดม เฉ่งอ้วน. (2565). *ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง.* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10).* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประไพพรรณ ชำนาญชัด. (2562). *การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอสว่างอารมณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1*. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).

ปราญชลี สุดตา. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2563). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (พิมพ์ครั้งที่ 2).* กรุงเทพฯ: ห.จ.ก. มีน เซอร์วิส ซัพพลาย.

ฝนทิพย์ ขำคม. (2560). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา)

พงศกร อดุลพิทยาภรณ์ และนันทรัตน์ เจริญกุล. (2562). การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 13*(2), 316–329.

พระอนุวัฒน์ พันธ์มาลี. (2563). *การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 9 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี)

วราริณี มิ่งภู. (2565). *การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).

วรเชษฐ์ วรรณหลวง. (2564). *ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

แววตา ชุ่มอิ่ม. (2562). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).

ศิริวัฒน์ บุญโตนด และ สถิรพร เชาวน์ชัย. (2564). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. *วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร, 7*(3), 263–271.

สนใจ โกษาแสง. (2566). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครพนม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

สมคิด ชูนพรัตน์. (2566). *การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอหันคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท.* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานพื้นที่และสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สิริวิมล เส็งเมือง และ อำนาจ จันทรขำ. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์).

สุริยา จารึกดี. (2566). *การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักพหูสูต 5 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 4).* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนุรักษ์ ถอดเขี้ยว. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1.* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. *30*(3). 607–610.

McCaslin, N.L. & Tibezinda, J.P. (2014). *Assessing target group needs.* In Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome.

Sergiovanni, T. J., Kelleher, P., McCarthy, M. M., & Fowler, F. C. (2009). *Educational governance and administration (6th ed.).* Pearson.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 449 - 460 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Digital leadership affecting school effectiveness under nong bualamphu primary educational service area office 2

Naraphat Kammahawong [1*] and Sasirada Pangthai [2]

[1, 2] Pitchayabundit College.

[*] Corresponding author. E-mail: NaraphatK.@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to study: 1) digital leadership of school administrators, 2) school effectiveness, 3) the relationship between digital leadership of school administrators and school effectiveness, and 4) digital leadership of school administrators affecting school effectiveness under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2. The sample group consisted of 298 school administrators and teachers, determined using the Krejcie and Morgan table through stratified random sampling. The research instrument was a 5-rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.976. Data were analyzed using a statistical software package. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The results of the research were as follows:

1. The level of digital leadership among school administrators under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2 was found to be at the highest level.

2. The aggregate effectiveness of schools under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2 was found to be at the highest level.

3. The relationship between digital leadership school administrators and the effectiveness of educational schools under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2 was significantly positive at a high level, with statistical significance at the .01 level.

4. The digital leadership of school administrators affecting school effectiveness under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2 showed a multiple correlation coefficient of school effectiveness of .801, with a predictive power of 64.20 percent and a prediction error of .23617. These values can be used to construct a prediction equation for digital leadership and school effectiveness under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2 as follows:

The forecast equation in raw score is formulated as: $\hat{Y}$ = .991 + .390YX5 + .136YX3 +.149YX1+.123YX4

The standard score forecast equation is formulated as: $\hat{Z}$ = .488ZX5 + .184ZX3 + .173ZX1+165ZX4

Keywords: Leadership, Digital Leadership, School Effectiveness

Received 24 April 2026; **Revised** 28 April 2026; **Accepted** 30 April 2026

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

นราภัทร กำมหาวงษ์ [1*] และ ศศิรดา แพงไทย [2]
[1, 2] วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
[*] Corresponding author. E-mail: NaraphatK.@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา 4) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 298 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตามตารางเครซี่มอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.976 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีค่าเท่ากับ .801 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 64.20 และ ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .23617 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y}$ = .991 + .390YX5 + .136YX3 +.149YX1+.123YX4

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}$ = .488ZX5 + .184ZX3 + .173ZX1+165ZX4

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำดิจิทัล, ประสิทธิผลของสถานศึกษา

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้

ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่างๆทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้ สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านวิทยาการของโลกซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ทุกชาติ ทุกภาษารวมทั้งประเทศไทย ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ซึ่งใช้คำว่า “ยุคดิจิทัล” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวให้เข้ากับโลกแห่งความรู้ที่ใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีได้ก้าวเข้ามามีบทบาทกับชีวิตประจำวันมากขึ้นในทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นการเดินทางการสื่อสาร การศึกษา ซึ่งเทคโนโลยีได้เข้ามาช่วยให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น (จิณณวัตร ปะโคทัง, 2561)

ผู้นำในยุคดิจิทัลต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เนื่องจากผู้นำเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติ และวัฒนธรรมของสถานศึกษาผู้นำดิจิทัลจะเป็นตัวแทนของแนวคิดและวิธีปฏิบัติใหม่ ๆ ในสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงบรรลุเป้าหมายขององค์การ กลายเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำดิจิทัล (Sheninger, 2014) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดรับกับ เป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง (จันทนา แสนสุข, 2559) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องรู้และเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนี้เป็นอย่างดี รวมทั้งต้องมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าไปสู่การบริหารสถานศึกษาห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยเริ่มจากการยอมรับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ในระดับบุคคล ผู้บริหารและครู จากนั้นก็ส่งเสริมให้ครูบูรณาการในศาสตร์การสอนเนื้อหาและเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และการนำเทคโนโลยีสู่การจัดการสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี (สุกัญญา แช่มช้อย, 2558)

การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถที่จะเลือกใช้กับการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม คุ้มค่าและเพียงพอต่อการใช้งาน (จิณณวัตร ปะโคทัง, 2561) การมีภาวะผู้นำแบบดิจิทัลเป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อิทธิพลและอำนาจที่มีกระตุ้นให้บุคลากรในหน่วยงาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจ โดยที่ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถในการนำกระบวนการทางดิจิทัลมาใช้อย่างเหมาะสมและนำทางพฤติกรรมของบุคคลไปสู่การบรรลุเป้าหมาย พร้อมที่จะผลักดันสนับสนุน การเปลี่ยนแปลงการ จัดการศึกษาและการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบท (กนกอร สมปราชญ์, 2562)

ในประเทศไทย นโยบายการศึกษามีการส่งเสริมให้สถานศึกษาและผู้บริหารปรับตัวสู่การเป็นองค์กรที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล โดยมีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวทางพัฒนา คือ พัฒนาระบบพื้นฐานทางเทคโนโลยีให้ครอบคลุมทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (การให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีพื้นฐาน พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยีการใช้โครงข่ายอินเทอร์เน็ต การใช้อุปกรณ์ด้าน ICT และการพัฒนาSoftware) อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด จัดหาอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสมในทุกระดับและเพียงพอต่อความต้องการของการดำเนินงานสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีแก่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษาให้ครบถ้วน โดยวิธีการต่าง ๆ รวมถึงการประสานสนับสนุนจากส่วนราชการและภาคีเครือข่าย เพื่อรองรับการทำงาน และการจัดการเรียนการสอน และปรับปรุงระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) อย่างไรก็ตาม การนำภาวะผู้นำดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการบริหารสถานศึกษายังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ข้อจำกัดด้านทรัพยากร ความไม่พร้อมทางทักษะของบุคลากร และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร สิ่งเหล่านี้มีผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของการบริหารงานสถานศึกษา ในบริบทของประเทศไทย การพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษาเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อทิศทางของนโยบายการศึกษาแห่งชาติและความต้องการของสังคม อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถของ

สถานศึกษาในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (Bush, 2003)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานบนพื้นฐานของความเป็นไทยสู่สังคมอนาคตที่ยั่งยืนภายใต้คำว่า “สพป.หนองบัวลำภู เขต 2 ต้องเป็นหนึ่ง” มีการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยกำหนดจุดเน้นตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจุดเน้นที่ 8 คือ การมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ทุกระดับ กล่าวคือ การนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การจัดทำฐานข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มประสิทธิภาพยกระดับการบริหารให้มีการนำใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สร้างและใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัลให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการวัดผลประเมินผลโดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลให้สอดคล้องกับการปรับทิศทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถที่จะคาดการณ์ถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ประกอบการตัดสินใจและการวางแผนดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สามารถกระตุ้นหรือเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล พร้อมทั้งส่งเสริมสมรรถนะของครูและทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ จนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 1,304 คน จาก 102 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 100 คน ครูจำนวน 1,204 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan,1970) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 298 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 23 คน และครูผู้สอน จำนวน 275 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ด้านการสื่อสารดิจิทัล 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล 4) ด้านการเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล 5) ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ธ (Likert's five rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา 3) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 4) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ธ (Likert's five rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก

3.2 ภาวะผู้นำดิจิทัลอย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษางานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างผ่านทางโรงเรียนด้วยตนเอง โดยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2567 ถึง มกราคม พ.ศ. 2568

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถาม จำนวน 298 ฉบับ ไปยังสถานศึกษาเพื่อ ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามกลับคืนร้อยละ 100

4.3 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าร้อยละ (percentage)

5.2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) โดยแทนค่าน้ำหนักของคะแนนจากแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5.3 วิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) โดยแทนค่าน้ำหนักของคะแนนจากแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2556)

5.5 วิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

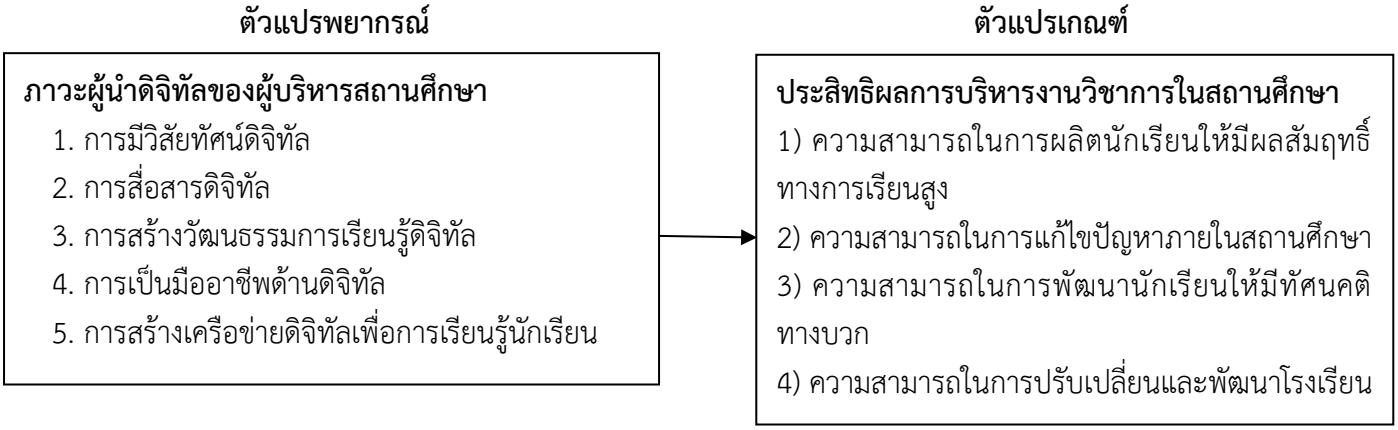

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

	ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.59	0.45	มากที่สุด
2	ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.71	0.46	มากที่สุด
3	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล	4.48	0.53	มากที่สุด
4	ด้านการเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล	4.59	0.52	มากที่สุด
5	ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้	4.51	0.49	มากที่สุด
	รวม	**4.58**	**0.39**	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการสื่อสารดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.71) รองลงมาคือ ด้านการเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ($\overline{X}$ = 4.48)

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

	ประสิทธิผลสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.56	0.44	มากที่สุด
2	ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา	4.63	0.47	มากที่สุด
3	ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.66	0.39	มากที่สุด
4	ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน	4.58	0.45	มากที่สุด
	รวม	**4.61**	**0.39**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ($\bar{X}$ = 4.66) รองลงมาคือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.63) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{X}$ = 4.56)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตัวแปร	x1	x2	x3	x4	x5	y1	y2	y3	y4	Total x	Total y
x1	1										
x2	.679**	1									
x3	.602**	.694**	1								
x4	.500**	.589**	.582**	1							
x5	.404**	.431**	.433**	.403**	1						
y1	.470**	.437**	.484**	.523**	.770**	1					
y2	.380**	.394**	.375**	.399**	.559**	.764**	1				
y3	.595**	.578**	.638**	.507**	.564**	.720**	.775**	1			
y4	.562**	.626**	.626**	.536**	.588**	.669**	.633**	.666**	1		
Total x	.795**	.853**	.844**	.786**	.675**	.680**	.533**	.729**	.743**	1	
Total y	.563**	.573**	.596**	.555**	.704**	.895**	.903**	.888**	.843**	.757**	1

**p ≤ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ของระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (rxy = .757)

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณและสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำ ดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ดังตารางที่ 4 – 5

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ภาวะผู้นำดิจิทัล	R	R^2	ADJ_R^2	SE	sig
ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (X5)	.704	.496	.494	.27899	.000
ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (X3)	.774	.600	.597	.24896	.000
ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (X1)	.791	.626	.622	.24115	.000
ด้านการเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (X4)	.801	.642	.637	.23617	.000

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จาก 5 ด้าน มีปัจจัยที่ทดสอบแล้วพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (X5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (X3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (X1) ด้านการเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (X4)

สามารถพยากรณ์ได้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เท่ากับ .496 ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ร้อยละ 49.60 เมื่อเพิ่มปัจจัยที่ละตัวเพื่อหาค่าพยากรณ์ที่ดีที่สุด เป็นดังนี้

เมื่อเพิ่มปัจจัยด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (X3) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็น .600 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ร้อยละ 60

เมื่อเพิ่มปัจจัยด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (X1) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็น .626 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ร้อยละ 62.60

เมื่อเพิ่มปัจจัยด้านด้านการเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (X4) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็น .642 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ร้อยละ 64.20

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	b	Std error	β	t	Sig
(Constant)	.991	.164		6.033**	.000
การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (X5)	.309	.032	.488	12.161**	.000
ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (X3)	.136	.036	.184	3.791**	.000
ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (X1)	.149	.039	.173	3.792**	.000
ด้านการเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (X4)	.123	.033	.165	3.680**	.000
R = .801 R2 =.642 SEest = .23617 a=.991 AdjR2 = .637 F = 131.493 Sig = .000 Durbin-Watson = 1.567					

จากตารางที่ 5 พบว่า ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ร้อยละ 64.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนดิบ (b) เท่ากับ . 991, .390, .136 ,.149 และ.123 ตามลำดับ

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีค่าเท่ากับ .801 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 64.20 และ ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .23617 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำ-ดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y}$ = .991 + .390X5 + .136X3 +.149X1+.123x4

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ Z = .488X5 + .184X3 + .173X1+165x4

อภิปรายผล

1. การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในด้านการบริหารงาน การพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี และเกิดการปรับตัว ของผู้บริหารในยุคดิจิทัล รวมถึงการบริหารจัดการให้บุคลากรใช้ซอฟต์แวร์ในการบริหารจัดการข้อมูล ซึ่งส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชยานนท์ ทรัพย์ถาวรธานี และคณะ (2567) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสามารถในการบริหารจัดการที่มีคุณภาพสูงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผลลัพธ์เหล่านี้บ่งบอกถึงการบริหารที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสถานศึกษาและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมล จันทร์แก้ว (2564) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลได้แก่ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร ซึ่งสามารถใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า การพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา การใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากชุมชนและผู้ปกครองยังเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา การปรับตัวของสถานศึกษาสู่ยุคดิจิทัลจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกโรงเรียนต้องมีการเตรียมตัวทั้งในด้านบุคลากร เทคโนโลยี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและเตรียมพร้อมสำหรับการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r = .757) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารจะทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Raamani thannimalai and Arumugam Raman (2019) ได้ทำการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับการบูรณาการ เทคโนโลยีใน ห้องเรียนของครูในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัย พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิง เทคโนโลยีตามมาตรฐานชาติด้าน การใช้เทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาของ (NEtS - A) จำนวน 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง และพบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหาร สถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่สำคัญกับการบูรณาการเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการ สอนของครู กาญจนา นามวงศ์ (2566) ได้ทำการศึกษา ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงมาก (rxy = 0.989) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐณิชา ภูดีสม (2565) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ร้อยละ 64.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำดิจิทัลทั้ง 4 ด้านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นประเด็นเร่งด่วนที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ในด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Eric Sheninger (2019) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลทางการศึกษา ซึ่งพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลที่ชัดเจน สามารถนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย อ่ำดอนกลอย (2566) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งพบว่า วิสัยทัศน์ดิจิทัลเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา จันทร์เวโรจน์ (2567) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารดิจิทัลของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่าการสื่อสารดิจิทัลของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับด้านการรู้ดิจิทัล ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wilson (2023) ที่ศึกษาเรื่อง การรู้เท่าทันดิจิทัลและภาวะผู้นำทางการศึกษา ซึ่งพบว่าการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการสื่อสารดิจิทัล รองลงมา คือ ด้านการเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว ลำภู เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก รองลงมาคือ ความ สามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ความสามารถ ในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (rxy = .757)

4. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (X5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (X3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (X1) ด้านการเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (X4) โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีค่าเท่ากับ .801 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 64.20 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .23617 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y}$ = .991 + .390X5 + .136X3 +.149X1+.123x4

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}$ = .488X5 + .184X3 + .173X1+165x4

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรให้การสนับสนุนการรู้ดิจิทัลในทุกมิติ ให้เกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัลอย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาครู การส่งเสริมทักษะดิจิทัลของนักเรียน หรือการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนเทคโนโลยี เพื่อให้การศึกษาในยุคดิจิทัลมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.2 สถานศึกษาควรปรับปรุงประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยอาจพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน เช่น ด้านเทคนิคการสอนและการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอน รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น สื่อดิจิทัล ซอฟต์แวร์การเรียนรู้ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ที่นักเรียนสามารถใช้งานได้ เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาการศึกษาในพื้นที่นั้น ๆ ต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นๆ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้มาใช้ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กนกอร สมปราชญ์. (2562). *ภาวะผู้นำกับคุณภาพสถานศึกษา.* ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ.* มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

จันทนา แสนสุข. (2559). *ภาวะผู้นำ Leadership. พิมพ์ครั้งที่ 3.* กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2564). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 15).* กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.

ณัฏฐณิชา ภูดีสม. (2565). *ปัจจยัการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8.* กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วิชยานนท์ ทรัพย์ถาวรธานี, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ และ บดินทร์ นารถโคษา. (2567). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงาน สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 12*(48), 300-310.

วิมล จันทร์แก้ว. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 12*(1), 45-58.

วิชุดา จันทร์เวโรจน์. (2567). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารดิจิทัลของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 19*(1), 89-104.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2558). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16*(4), 216-224.

สมหมาย อ่ำดอนกลอย. (2566). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 25*(3), 156-170.

Bush, T. (2003). *Theories of Educational Leadership and Management 3rd Edition.* London: SAGE Publications Ltd.

Eric Sheninger. (2019). *Digital Leadership: Changing Paradigms for Changing Times. (2nd edition).* California: SAGE Publications Asia-Pacific Pte. Ltd.

Thannimalai, Raamani, and Arumugam Raman. (2018). Principals' Technology Leadership and Teachers' Technology Integration in the 21st Century Classroom. *International Journal of Civil Engineering and Technology, 9*(2), 177-187.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.

Sheninger, E. (2014). *Digital leadership: Changing paradigms for changing times.* Corwin Press.

Wilson, D. (2023). Digital Literacy and Educational Leadership: Implications for School Effectiveness. *International Journal of Educational Management, 37*(4), 412-428.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 461 - 475 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

The skills of school administrators in the 21st century affecting school administration efficiency under the office of the udon-thani primary educational service area 4

Attaset Ruengdet [1*] and Adisorn Srimiangboon [2]

[1, 2] Pitchayabundit College.

[*] Corresponding author. E-mail: AttasetRuengdet11@gmail.com

ABSTRACT

This study aimed to: 1) examine the level of 21st century skills of school administrators, 2) study school administrative efficiency, 3) investigate the relationship between 21st century skills of school administrators and school administrative efficiency, and 4) examine 21st century skills of school administrators affecting school administrative effectiveness under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 4. The sample consisted of 306 participants, comprising administrators and government teachers in the academic year 2024. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.986 for the questionnaire on 21st century skills of school administrators affecting school administrative efficiency. Statistical analyses included percentage, mean, standard deviation, simple correlation analysis, and multiple regression analysis. The overall level of 21st century administrative skills of school administrators was at a high level.

1. The overall school administrative efficiency of school administrators was at a high level.

2. The overall school administrative efficiency of school administrators was at a high level.

3. The 21st century skills of school administrators and school administrative efficiency showed a high positive relationship with statistical significance at the .01 level.

4. Five dimensions of 21st century skills of school administrators (X) affecting school administrative efficiency (Y) were identified: technical skills (X5), interpersonal skills (X2), analytical and creative thinking skills (X3), communication skills (X1), and technology and digital skills (X4). These skills collectively predicted school administrative efficiency at 86.90% (R^2 = .869). The prediction equations can be written as follows:

Raw score prediction equation:

$\hat{Y}$ = 0.253 + 1.156 (X5) + 0.508 (X2) + -0.315 (X3) + -0.310 (X1) + -0.101 (X4)

Standardized score prediction equation:

$\hat{Z}$ = 1.156Z (X5) + 0.508Z (X2) + -0.315 (X3) + -0.310 (X1) + -0.101 (X4)

Keywords: Managerial skills, 21st century, school effectiveness.

Received 24 April 2026; **Revised** 28 April 2026; **Accepted** 30 April 2026

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

อัฏฐเศรษฐ์ เรืองเดช [1*] และ อดิศร ศรีเมืองบุญ [2]
[1, 2] วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
[*] Corresponding author. E-mail: AttasetRuengdet11@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน และ 4) ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306 คน ประกอบไปด้วยผู้บริหาร และข้าราชการครู ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบเรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน เท่ากับ 0. 986 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 (X) ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน (Y) มีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิค (X5), ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X2), ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (X3), ทักษะด้านการสื่อสาร (X1) และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล (X4) สามารถร่วมกันพยากรณ์ทำนายผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ได้ร้อยละ 86.90 (R2 = .869) สามารถเขียนในรูปสมการคะแนนดิบ และสมการคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$\hat{Y}$ = 0.253 + 1.156 (X5) + 0.508 (X2) + -.315 (X3) + -.310 (X1) + -.101 (X4)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$\hat{Z}$ = 1.156Z (X5) + 0.508Z (X2) + -.315 (X3) + -.310 (X1) + -.101 (X4)

คำสำคัญ: ทักษะของผู้บริหาร, ศตวรรษที่ 21, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

โลกปัจจุบันขับเคลื่อนด้วยการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องร่วมมือกันและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมากขึ้น การแข่งขันในเวทีโลกที่ทวีความรุนแรงขึ้น ส่งผลให้การศึกษาต้องปรับตัวเพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสูง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลข่าวสารแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ประชาชนต้องเผชิญกับความท้าทายในการคัดกรองข้อมูลและ

การเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง และสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวหน้า ส่งผลให้ประเทศที่มีอำนาจทางความรู้และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการแข่งขันบนเวทีโลก และสามารถอยู่รอดได้ในยุคที่ความรู้เป็นอำนาจสำคัญ เทคโนโลยีสารสนเทศได้ปฏิวัติรูปแบบการทำงานและการใช้ชีวิตของมนุษย์ สร้างโอกาสใหม่ ๆ ให้แก่องค์กรและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา ซึ่งไม่เพียงจำกัดอยู่ภายในห้องเรียนอีกต่อไป แต่ขยายขอบเขตไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านช่องทางออนไลน์และสื่อดิจิทัลต่าง ๆ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในภาคการศึกษาช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างทั่วถึงและสะดวกสบายมากขึ้น ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ เทคโนโลยียังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างนวัตกรรมและพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการเติบโตของประเทศในยุคปัจจุบัน

การนำเทคโนโลยีมาใช้ต้องคำนึงถึงการบูรณาการกับวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคมและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างสรรค์ สร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มให้กันสินค้าและบริการ มีการบริหารจัดการลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมกับชุมชนตามแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เช่นเดียวกันกับการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เนื่องจากการศึกษามิได้จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียนหรือไม่ได้อยู่ในโรงเรียน แต่เป็นการเรียนรู้ ตลอดชีวิตที่ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ มีทุกเรื่อง ทั้งที่เป็นความรู้วิชาการ ทั่วไป ความรู้ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ได้ในทุกที่ทุกเวลาและทุกโอกาส การที่จะให้ทุกคนได้ เรียนรู้อย่างมีคุณภาพนั้น เทคโนโลยีจึงเป็นปัจจัยสำคัญเป็นอย่างมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันนั้นจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ เพื่อบริหารจัดการการศึกษาในรูปแบบใหม่ จึงต้องอาศัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเข้ามาบริหารจัดการการศึกษาในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดว่าปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาระบบงานราชการ 4.0 จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยอย่างน้อย 3 ประการ ดังต่อไปนี้ 1. การสานพลังระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม (Collaboration) เป็นการยกระดับการทำงานจากการประสานงานกันหรือทำงานด้วยกันไปสู่การร่วมมือกัน เป็นการบริหารกิจการบ้านเมืองในรูปแบบประชารัฐ 2. การสร้างนวัตกรรม (Innovation) เป็นการคิดค้นและหาวิธีการ หรือศึกษาเรื่องใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดผลกระทบใหญ่ต่อการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและ 3. การปรับเข้าสู่ความเป็นดิจิทัล (Digitization) เป็นการผสมผสานการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลผ่านระบบคลาวด์ (Cloud) อุปกรณ์สมาร์ทโฟน และเครื่อง มือที่ใช้ในการทำงานร่วมกัน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ทุกอุปกรณ์และทุกช่องทางได้อย่างปลอดภัย และประหยัด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2562) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนควรมีแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศในการตัดสินใจแก้ปัญหา มีข้อมูลสารสนเทศสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายด้านซอฟต์แวร์สำหรับบริหารจัดการข้อมูล ซึ่งสารสนเทศกับการเรียนการสอนในโรงเรียน มีการนำคอมพิวเตอร์และเครื่องมือประกอบช่วยในการเรียนรู้ เช่น วิดีทัศน์คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เครื่องฉายภาพ คอมพิวเตอร์ช่วยจัดการศึกษาจัดตารางสอน คำนวณระดับคะแนน จัดชั้นเรียน ข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบถึงปัญหาและการแก้ปัญหาในโรงเรียน มีการเรียนการสอนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนมากขึ้น (พรทิพย์ บริสุทธิ์, 2556)

การที่สถานศึกษาจะขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เช่นกัน คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณสมบัติ และทักษะในการบริหารงานให้สอดคล้องกับแนวความคิดและความต้องการของครู ด้วยการมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ มีความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม มีความสามารถเชิงวิชาการที่เป็นที่ยอมรับของคนในวงการบริหารสถานศึกษาและที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไปกับงานการศึกษาของสถานศึกษา ความเป็นคนซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล มองอนาคตขององค์กรและมองข้างหน้าเป็นหลัก ความรู้ความเข้าใจในการปฏิรูปการศึกษา ความสามารถในการบริหารจัดการ ความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตร ศาสตร์การสอน รูปแบบ

การเรียนการสอน ความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีในระดับที่เพียงพอ ความสามารถในการแสวงหาแหล่งเงินทุน และบริหารงบประมาณของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นผู้มีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทย การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ จึงต้องมีการฝึกฝน อบรมและทำอย่างสม่ำเสมอในการเรียนรู้ทุกเรื่องทำให้เกิดเป็นศาสตร์ อีกทั้งยังมีการพัฒนาและวิจัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการขับเคลื่อนและพัฒนาการศึกษาในสถานการณ์ยุคปัจจุบัน ให้เกิดความคุ้มค่า และเป็นประโยชน์กับประชาชนอย่างทั่วถึง ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้การบริหารงานของสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้น จึงจะเอื้ออำนวยการบริหารงานและพัฒนาการศึกษานำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านการสื่อสาร 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล 5) ทักษะด้านเทคนิค ประสิทธิภาพทางการศึกษาเป็นการแสดงความสามารถของผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุด นั่นคือ การนำทรัพยากรต่างๆ เช่น เวลา งบประมาณ บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวก มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด

จากความสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารเป็นอย่างมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 หรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร และข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อเป็นข้อมูลแนวทางพัฒนาการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาทักษะทางการบริหารของ ผู้บริหารอันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งเพื่อสร้างความมั่นใจและความน่าเชื่อถือจากสาธารณชนมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
4. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 306 คน

ผู้บริหาร และข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2567 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306 คน โดยใช้วิธีเปิดตารางเทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check - List) ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านการสื่อสาร 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล และ5) ด้านเทคนิค เป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท (Likert 1967) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 1) ด้านคุณภาพของงาน (Quality) 2) ด้านปริมาณ (Quantity) 3) ด้านเวลา (Time) และ4) ด้านค่าใช้จ่าย (Cost) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท (Likert 1967) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

3.2 ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต โดยแนบไปพร้อมกับแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 306 คน เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามโดยส่งแบบสอบถามทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 กำหนดวันส่งคืนตามที่อยู่ที่กำหนดให้

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โปรแกรม google form ในรูปแบบ คิว อาร์ โค้ด ให้กับกลุ่มตัวอย่างทาง Line จำนวน 306 ฉบับ โดยขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือตอบกลับภายใน 5 วันหลังจากได้รับข้อความ

4.3 เมื่อครบกำหนด เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา เพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน วิเคราะห์โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 นำมาวิเคราะห์หาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) โดยแทนค่าน้ำหนักของคะแนนจากแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2556)

5.4 วิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple Linear regression analysis model)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยสังเคราะห์ขอบข่ายตามแนวคิด ดังนี้ 1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยสังเคราะห์ขอบข่ายตามแนวคิดของ ไกรศร เจียมทอง (2561), ดำเนิน เพียรค้า (2561), มณฑาทิพย์ นามนุ (2561), วัฒนกร ต่อซอน (2561), บุญส่ง กรุงชาลี (2562), บุญช่วย สายราม (2562), ณัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล (2563), Drake & Roe (1986), Sergiovanni (1994), Katz (1995), Katz (2005) ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านการสื่อสาร 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล และ 5) ทักษะด้านเทคนิค 2. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามแนวคิดของ Peterson and Plowman (1953) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของงาน (Quantity) 2) ด้านปริมาณ (Quantity) 3) ด้านเวลา (Time) และ4) ด้านค่าใช้จ่าย (Cost)

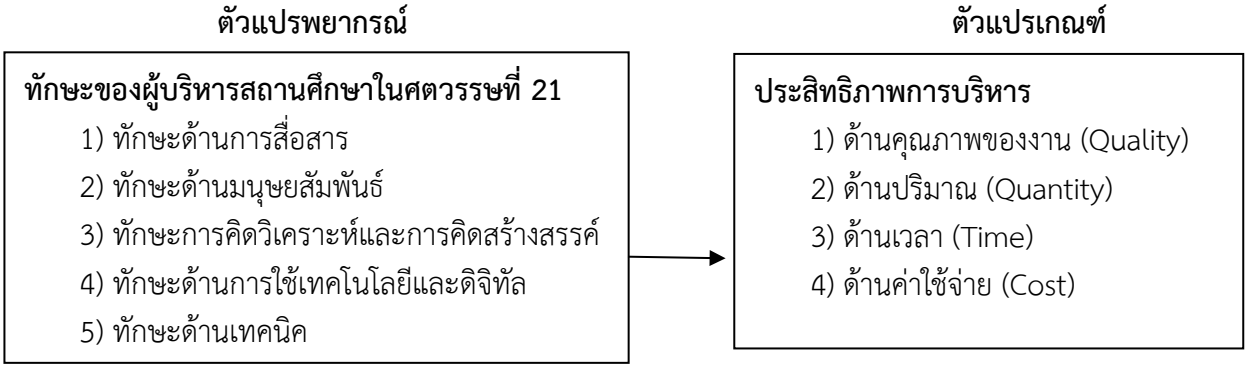

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 รวมและรายด้าน

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ระดับทักษะของผู้บริหาร			
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ทักษะด้านการสื่อสาร	4.27	0.57	มาก	3
2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.20	0.70	มาก	5
3. ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์	4.21	0.62	มาก	4
4. ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล	4.41	0.62	มาก	1
5. ทักษะด้านเทคนิค	4.27	0.56	มาก	2
รวม	4.27	0.56	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล ($\overline{X}$= 4.41) รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ ทักษะด้านเทคนิค ($\overline{X}$= 4.27) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก คือทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$= 4.20)

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน	ระดับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน			
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านคุณภาพของงาน (Quality)	4.22	0.63	มาก	3
2. ด้านปริมาณ (Quantity)	4.30	0.58	มาก	1
3. ด้านเวลา (Time)	4.25	0.63	มาก	2
4. ด้านค่าใช้จ่าย (Cost)	4.15	0.75	มาก	4
รวม	**4.23**	**0.62**	**มาก**	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปริมาณ (Quality) ($\overline{X}$ = 4.30) รองลงมาคือ ด้านเวลา (Time) ($\overline{X}$= 4.25) ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านค่าใช้จ่าย (Cost) ($\overline{X}$ = 4.15)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 รวมและรายด้าน

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน				
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	$TOTAL_Y$
ทักษะด้านการสื่อสาร (X_1)	.722**	.664**	.723**	.675**	**.730****
ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_2)	.802**	.693**	.793**	.663**	**.772****
ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (X_3)	.791**	.696**	.808**	.736**	**.795****
ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล (X_4)	.777**	.658**	.748**	.563**	**.715****
ทักษะด้านเทคนิค (X_5)	.886**	.888**	.937**	.799**	**.917****
$TOTAL_X$	**.869****	**.783****	**.874****	**.748****	**.856****

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 3 พบว่า พบว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (rxy = .856**) เป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับสูง คือทักษะด้านเทคนิค (X5) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสูงสุดเท่ากับ (.917**) รองลงมาอยู่ในระดับสูง คือ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (X3) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สูงสุดเท่ากับ (.795**) และอยู่ในระดับสูง คือทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล (X4) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนต่ำสุดเท่ากับ (.715**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เมื่อเพิ่มปัจจัยทีละตัว

ภาวะผู้นำดิจิทัล	R	R^2	ADj_R^2	SE	sig
ทักษะด้านเทคนิค (X_5)	.917	.841	.840	0.247	.000
ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_2)	.921	.849	.848	0.241	.000
ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (X_3)	.927	.859	.858	0.233	.000
ทักษะด้านการสื่อสาร (X_1)	.931	.867	.865	0.227	.000
ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล (X_4)	.932	.869	.867	0.225	.019

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จาก 5 ด้าน มีปัจจัยที่ทดสอบแล้วพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 5 ด้าน คือ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) ของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
(Constant)	0.253	0.126		2.013*	.045
ทักษะด้านเทคนิค (X_5)	1.156	.056	1.048	20.737	.000
ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_2)	.508	.067	.577	7.632	.000
ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (X_3)	-.315	.061	-.318	-5.194	.000
ทักษะด้านการสื่อสาร (X_1)	-.310	.064	-.288	-4.868	.000
ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล (X_4)	-.101	.043	-.103	-2.360**	.019
Model Summary คือ R. = .932, R^2 = .869, Adjusted R Square = .867					

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) ของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิค (X5), ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X2), ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (X3), ทักษะด้านการสื่อสาร (X1) และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล (X4) สามารถร่วมกันพยากรณ์ทำนายผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ได้ร้อยละ 86.90 (R2 = .869) ที่สามารถเขียนในรูปสมการคะแนนดิบและสมการคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 0.253 + 1.156\ (X5) + 0.508\ (X2) + -.315\ (X3) + -.310\ (X1) + -.101\ (X4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = 1.156\ (X5) + 0.508\ (X2) + -.315\ (X3) + -.310\ (X1) + -.101\ (X4)$$

อภิปรายผล

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ยอมรับและเข้าใจธรรมชาติของการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของบุญส่ง กรุงชาลี (2561) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตา ม ขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการทำงานเป็นทีมทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล ทักษะด้านการตัดสินมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรินทร์ จันทโร (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารกับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะด้านความคิ ดรวบยอด ทักษะการติดต่อสื่อสาร ทักษะด้านเทคนิค ทักษะการบริหารเวลาทักษะการตัดสินใจและทักษะการวินิจฉัย ยังสอดคล้องกับอภิชญา พูลโภคผล (2561) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสังสังฆมณฑลราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสังสังฆมณฑลราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 7 ด้าน และระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการดูแลเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างทั่วถึง ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ด้านการส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ด้านการนิเทศและการประเมินผล การสอน ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพด้านการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูและด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสัง สังฆมณฑลราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสังสังฆมณฑลราชบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยนจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของตน ด้านความสามารถในการบูรณาการ ด้านความสามารถใน การปรับตัว และด้าน

ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Afshari Mostafa, Habib, Farzad and Nahid (2012) ที่ได้ทำการศึกษาการจัดลำดับความสำคัญ ของทักษะการบริหารจากทฤษฎีของของแคทซ์ (Katz) สำหรับผู้บริหารด้านพลศึกษา ของมหาวิทยาลัยในประเทศอิหร่าน ผลการศึกษาพบว่าทักษะด้านมนุษย์มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือทักษะด้านความคิดรวบยอด และทักษะด้านเทคนิคตามลำดับ โดยการศึกษาครั้งนี้ยังได้ศึกษาความสำคัญของหัวข้อย่อยของทักษะแต่ละด้าน ผลพบว่าทักษะด้านความคิดรวบยอดของผู้บริหารในแต่ละหัวข้อมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญโดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ความมีวินัย การมีความคิดสร้างสรรค์ และการวางแผน ทักษะด้านมนุษย์ของผู้บริหารในแต่ละหัวข้อมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญโดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ การมีอารมณ์ดี การมีทักษะการสื่อสาร และการมีความเป็นผู้นำในที่ประชุม ทักษะด้านเทคนิคของผู้บริหารในแต่ละหัวข้อมีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญ โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ การมีความรู้และประสบการณ์ในการบริหาร การประเมินผลการทำงานของทีมและการจัดการกับความแตกแยก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Scott, Braddy, John and Relative (2017) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารที่สามารถคาดการณ์ได้ถึงความมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยรายงานว่าสิ่งที่สำคัญจะแสดงให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพของผู้จัดการ นั้นคือทักษะทางด้านมนุษย์จะมีความสำคัญมากกว่าทักษะด้านเทคนิค และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกองค์กร ในขณะที่ทักษะการบริหารงานมีความสำคัญมากที่สุด ส่วนเพศไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับทักษะและประสิทธิภาพ แต่ขนาดองค์กรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับทักษะและประสิทธิภาพ

2. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนสามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำพาบุคลากรและนักเรียนไปสู่การบรรลุเป้าหมายได้อย่างสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ Peterson and Plowman (1953) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของงาน (Quality) 2) ด้านปริมาณ (Quantity) 3) ด้านเวลา (Time) และ4) ด้านค่าใช้จ่าย (Cost) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพงศ์ เกียรติไพรยศ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า 1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (equation= 4.16, S.D.=0.59) การสัมภาษณ์พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการเป็นระบบ กิจกรรมมีความเหมาะสม ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น การเรียนการสอนเป็นหลักสูตร 1 ปี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเป็นหลัก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ กระบวนการบริหารจัดการ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 คือ ด้านกลุ่ม ด้านกองทุน ด้านกิจกรรม หลักอิทธิบาทธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 คือ ด้านวิมังสา ด้านจิตตะ ด้านฉันทะ และ 3. พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย พบว่า ประสิทธิภาพ 4 ด้าน เกิดจากการบูรณาการระหว่างกระบวนการบริหารจัดการ 5 ก และหลักอิทธิบาทธรรม ได้แก่ 1. ด้านคุณภาพของงาน ควรส่งเสริมเรื่องฉันทะ ความพอใจ ส่งเสริมกลุ่ม และและกรรมการ 2. ด้านปริมาณงาน ควรส่งเสริมวิริยะ ความเพียรพยายาม ส่งเสริมกิจกรรม กติกาและข้อตกลง และกองทุน 3. ด้านระยะเวลา ควรส่งเสริมจิตตะ เอาใจใส่ไม่ทอดทิ้ง รวมถึงการส่งเสริมและกติกาและข้อตกลง และ 4. ด้านค่าใช้จ่าย ควรส่งเสริมวิมังสา การวิเคราะห์ไตร่ตรอง ส่งเสริมกติกาและข้อตกลง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฆพิสา สุธดาอนันตโภคิน และภมร ขันธะหัตถ์ (2564) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของ พนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ปัจจัย เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน เรียงล้าดับตามระดับของปัจจัย คือ ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความต้องการความก้าวหน้า ด้านความสำเร็จในงาน และ ด้านความรับผิดชอบในงาน ในส่วนของปัจจัยค้ำจุนได้แก่ ด้านค่าตอบแทน ด้านสวัสดิการ ด้านความมั่นคงในงาน ด้าน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านการนิเทศงาน ด้านนโยบายและการบริหาร และ สภาพการ ท้างาน 2) ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงล้าดับมาไปหาน้อยได้แก่ ด้านปริมาณ งาน ด้านคุณภาพงาน ด้านความรู้และทักษะในงาน ด้านการสื่อสารยุคใหม่ และด้านการ ควบคุมดูแล ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านทัศนคติ 3) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากสุด 2 ด้านได้แก่ ความสำเร็จในการ ท้างานและความก้าวหน้า คิดเป็นร้อยละ 51.9 และ 50.3 ปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อ

ประสิทธิภาพใน การปฏิบัติงานมากสุด 2 ด้านได้แก่ ด้านการสื่อสารยุคใหม่ และด้านปริมาณงาน คิดเป็นร้อยละ 55.6 และ52.5 โดยรวมปัจจัยแรงจูงใจกับปัจจัยค้ำจุนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานใน ระดับปานกลาง 4) ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้พนักงาน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารทั้ง 8 ท่านมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ น้ำค่านิยมของธนาคาร หรือ GIVE+4 ที่ประกอบไปด้วย การยึดหมั่นในหลักธรรมาภิบาล การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การท้างาน เป็นทีม การบริการที่เป็นเลิศ การพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การมุ่งเน้นความสำเร็จในงาน ความ เป็นมืออาชีพ และ ความรวดเร็วในการท้างาน เข้ามาช่วยในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างมี ประสิทธิภาพ

3. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวม มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะที่ผู้บริหารสถานศึกษามี เช่น การใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนานวัตกรรม การสร้างแรงจูงใจ และการเสริมสร้างความร่วมมือในองค์กร ล้วนมีผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Peterson and Plowman (1953) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของงาน (Quality) 2) ด้านปริมาณ (Quality) 3) ด้านเวลา (Time) และ4) ด้านค่าใช้จ่าย (Cost) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพงศ์ เกียรติไพรยศ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า 1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (equation= 4.16, S.D.=0.59) การสัมภาษณ์พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการเป็นระบบ กิจกรรมมีความเหมาะสม ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น การเรียนการสอนเป็นหลักสูตร 1 ปี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเป็นหลัก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ กระบวนการบริหารจัดการ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 คือ ด้านกลุ่ม ด้านกองทุน ด้านกิจกรรม หลักอิทธิบาทธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 คือ ด้านวิมังสา ด้านจิตตะ ด้านฉันทะ และ 3. พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย พบว่า ประสิทธิภาพ 4 ด้าน เกิดจากการบูรณาการระหว่างกระบวนการบริหารจัดการ 5 ก และหลักอิทธิบาทธรรม ได้แก่ 1. ด้านคุณภาพของงาน ควรส่งเสริมเรื่องฉันทะ ความพอใจ ส่งเสริมกลุ่ม และและกรรมการ 2. ด้านปริมาณงาน ควรส่งเสริมวิริยะ ความเพียรพยายาม ส่งเสริมกิจกรรม กติกาและข้อตกลง และกองทุน 3. ด้านระยะเวลา ควรส่งเสริมจิตตะ เอาใจใส่ไม่ทอดทิ้ง รวมถึงการส่งเสริมและกติกาและข้อตกลง และ 4. ด้านค่าใช้จ่าย ควรส่งเสริมวิมังสา การวิเคราะห์ไตร่ตรอง ส่งเสริมกติกาและข้อตกลง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาพัชร ผิวสะอาด (2564) ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน และผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพการทำงาน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าในส่วนของ ปัจจัยจูงใจ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอย่างยิ่งในด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะงาน ด้านความก้าวหน้า และ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ตามลำดับ ในส่วนของปัจจัยค้ำจุน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ในด้านความมั่นคงในงาน ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ตามลำดับ นอกจากนี้ ในส่วนของประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร ส่วนกลาง กรมเจ้าท่า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในเรื่อง ด้านคุณภาพ ด้านเวลา ด้านปริมาณงาน และด้านค่าใช้จ่าย ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีส่งผลต่อประสิทธิภาพการ ทำงาน ผลการวิเคราะห์อธิบายได้ว่า ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร ส่วนกลาง กรมเจ้าท่า ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิค (X_5), ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_2), ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (X_3), ทักษะด้านการสื่อสาร (X_1) และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล (X_4) สามารถร่วมกันพยากรณ์ทำนายผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ได้ร้อยละ 93.20 (R^2 = .869) จากผลการวิจัยนี้อาจจะเป็นเพราะว่าทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการสื่อสารและทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล เป็นทักษะที่มี

ความสำคัญ มีความจำเป็นและเหมาะสมกับบริบท สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และ สถาณการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องได้รับการพัฒนาให้มีทักษะภาวะผู้นำอย่างต่อเนื่องเพราะมีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อการบริหารงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะทักษะซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยสถาบันและองค์กรชั้นนำระดับโลก บุญช่วย สายราม (2562) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่า 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน 3) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงกับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และ 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $Y = 0.75^{**} + 0.82^{**} X$ และสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} - 0.85^{**} Z_x$ จากสมการพยากรณ์แสดงให้เห็นทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนไป 1 หน่วย ทำให้การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดระยองจันทบุรีและตราด เปลี่ยนไป 0.82 หน่วย ซึ่งเห็นได้ว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรมีทักษะด้านการเปลี่ยนแปลง และการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถค้านเทคโนโลยี และเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยใหม่ เพื่อใช้ในทำงาน ในการสื่อสาร และการให้ความร่วมมือกับบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรพงษ์ กาญจนสกุล (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา พบว่า 1) คุณลักษณะผู้บริหารยุคใหม่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการสร้างชุมชน ด้านความมุ่งมั่นและความพากเพียร ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 2) การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านแบบแผนความคิด ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และด้านความรอบรู้แห่งตน 3) คุณลักษณะผู้บริหารยุคใหม่กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง 4) คุณลักษณะผู้บริหารยุคใหม่ ด้านการสร้างชุมชน ด้านความมุ่งมั่นและความพวกเพียร ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการสร้างแรงบันดาลใจสามารถร่วมพยากรณ์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้ร้อยละ 62.90 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญส่ง กรุงชาลี (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล ทักษะด้านการตัดสินมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน ทั้งยังสอดคล้องกับ Adegbile (2011) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของผู้บริหารที่จำเป็นสำหรับการบริหารโรงเรียนในประเทศในจีเรียให้มีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนการสอน ทักษะด้านการจัดการบุคลากรและทักษะด้านการจัดการงบประมาณ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะทั้ง 3 ด้าน มีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารในการใช้พัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพโดยในทักษะด้านการเรียนการสอนนั้น ประกอบด้วยการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหารในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน เพื่อจะได้มีจุดประสงค์ในการทำงานร่วมกัน มีวิสัยทัศน์ในการสร้างแผนการสอน และ

ประเมินครูเพื่อนำไปพัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่ๆ สำหรับทักษะการพัฒนาบุคลากรที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยลักษณะความเป็นผู้นำที่กระตุ้นความสนใจของบุคลากรมีความสนใจในการให้ความช่วยเหลือ และสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากร รวมไปถึงเห็นความสำคัญในการตัดสินใจของบุคลากรด้วยมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีการมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคลสำหรับทักษะด้านการจัดการงบประมาณ ให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยมีการใช้งบประมาณเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการจัดวิธีการดูแลงบประมาณโดยบุคลากรที่มีความสามารถมีการเก็บข้อมูลทางการเงินของโรงเรียน อย่างสุจริตและสามารถตรวจสอบสถานะทางการเงินของโรงเรียนได้

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล รองลงมา คือ ทักษะด้านเทคนิค และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์

2. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านปริมาณ (Quality) รองลงมา คือ ด้านเวลา (Time) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านค่าใช้จ่าย (Cost)

3. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (rxy = .856**) เป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับสูง คือทักษะด้านเทคนิค (X5) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสูงสุดเท่ากับ (.917**) รองลงมาอยู่ในระดับสูง คือ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (X3) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สูงสุดเท่ากับ (.795**) และอยู่ในระดับสูง คือทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล (X4) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนต่ำสุดเท่ากับ (.715**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 (X) ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิค (X5), ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X2), ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (X3), ทักษะด้านการสื่อสาร (X1) และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล (X4) สามารถร่วมกันพยากรณ์ทำนายผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ได้ร้อยละ 86.90 (R2 = .869) ที่สามารถเขียนในรูปสมการคะแนนดิบและสมการคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 0.253 + 1.156\ (X5) + 0.508\ (X2) + -.315\ (X3) + -.310\ (X1) + -.101\ (X4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = 1.156\ (X5) + 0.508\ (X2) + -.315\ (X3) + -.310\ (X1) + -.101\ (X4)$$

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1. จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ด้านที่ต่ำที่สุด คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ในหัวข้อผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจ รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และความต้องการของแต่ละบุคคลอย่างเป็นประชาธิปไตย ดังนั้นหน่วยงานทางการศึกษาควรนำผลการวิจัยนี้ เป็นกรอบในการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ต่อไป

1.2. จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหาร ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านค่าใช้จ่าย (Cost) ในหัวข้อผู้บริหารสถานศึกษาสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมเพื่อชี้แนะแนวทาง ระเบียบ แนวปฏิบัติแก่ผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

1.3 จากผลการวิจัยตัวแปรพยากรณ์ ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล (X4) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนต่ำสุดเท่ากับ (0.715**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีโครงการ หรือกิจกรรม จัดอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล ให้ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการเรียนรู้

2.2 ควรศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัย หรืออิทธิพล ด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ไกรศร เจียมทอง. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

กัญญาพัชร ผิวสอาด (2566) *ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรส่วนกลางกรมเจ้าท่า.* (คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหง).

ฆพิสา สุธดาอนันตโภคิน และภมร ขันธะหัตถ์. (2564). ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของพนักงาน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 13*(1), หน้า 23-38.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2564). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 15).* กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.

ณัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล. (2563). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด.* (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).

ดำเนิน เพียรค้า. (2561). *แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1.* รายงานการศึกษาส่วนบุคคลหลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 8, สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

มณฑาทิพย์ นามนุ .(2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

พรทิพย์ บริสุทธิ์. (2556). *เทคโนโลยีสารสนเทศกับการพัฒนาโรงเรียน.* สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565 จาก http://kruorathai.blogspot.com/.

ธีรพงษ์ กาญจนสกุล. (2564). *คุณลักษณะผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการ เรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา.* (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์).

บุญส่ง กรุงชาลี .(2561). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3.* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่10 ฉบับปรับปรุงใหม่).* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญช่วย สายราม. (2562). *ทักษะภาวะผู้นำองค์กรโรงเรียนในศตวรรษที่ 21.* สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565 จาก https://www.gotoknow.org/posts/565807.

วัฒนากร ต่อซอน. (2561). *คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

วัชรินทร์ จันทโร. (2563). ทักษะการบริหารกับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, 6*(2), 86.

วีระพงศ์ เกียรติไพรยศ. (2564). ภาวะผู้นำกับการบริหารองค์การในยุคนิวนอร์มัล. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 7*(1), 125 - 134.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2562). *พระราชบัญญัติรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. 2562.* กรุงเทพมหานคร.

อภิชญา พูลโภคผล. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม. 12*(1), 106-131.

Adegbemile. (2011). Principals' Competency Needs for Effective Schools Administration In Nigeria. *Journal of Education and Practice. 2*(4), 17-18.

Afshari Mostafa, Honari Habib, Oafouri Farzad and Jabari Nahid. (2012). Prioritizing Managerial Skills Based on Katz's Theory in Physical Education Office of Universities in Iran. *World Applied Siences Journal, 20*,3.

Drake, Thelbert L., and Willam H. Roe. (1986). *The Principalship.* 3 rd ed. New York : Macmillan.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*, 607-610.

Katz, R.L. (1995). Skill of an Effective Administrator. *Harvard Business Review, 33*(1), 31 - 42.

Katz, R. L. (2005). Skills of an effective administrators. *Harvard Business Review, 30*. 45-61.

Sergiovanni, T. (1994). *Building Community in Schools.* San Francisco, CA : JosseyBass.

Peterson, E. & Plowman, E.G. (1953). *Business organization and management.* Homewood, llinois : Richard D. Irwin.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 476 - 484 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

The Performance of Duties of the Village Committee in Phon Phisai District, Nong Khai Province.

Ketkaew Changlek [1*] and Kosol sodongsong [2]

[1, 2] Pitchayabundit College.

[*] Corresponding author. E-mail: KetkaewCh05@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1. To study the performance of village committees in Phon Phisai District, Nong Khai Province, 2. To compare the performance of village committees in Phon Phisai District, Nong Khai Province, classified by personal characteristics, and 3. To propose guidelines for the performance of village committees in Phon Phisai District, Nong Khai Province. This study employed both quantitative and qualitative research methods. The sample size was determined from a population of 2,226 village committee members using Taro Yamane's formula, resulting in a sample of 339 participants. Data was collected using questionnaires with content validity ranging from 0.66 to 1.00 and reliability of .948. Data analysis employed descriptive statistics including percentage, mean, and standard deviation for general sample information. Inferential statistics, including t-test and F-test, were used to compare the performance of village committees in Phon Phisai District, Nong Khai Province, classified by gender, age, education level, and occupation. The research findings revealed that: 1. The overall performance of village committees in Phon Phisai District, Nong Khai Province was at a high level. When considering individual aspects, the highest mean score was in economic promotion, followed by administration, while law enforcement and peacekeeping had the lowest mean score. 2. Comparing the performance of village committees with different personal characteristics showed that, overall, committee members of different genders and ages did not demonstrate significant differences in their performance. However, committee members with different education levels and occupations showed statistically significant differences in their performance at the .05 level. 3. Recommendations for improving village committee performance include: increasing communication channels for the public, ensuring comprehensive and fair law enforcement, and placing greater emphasis on the roles of students and youth in the community.

Keywords: Performing duties, village committee, Nong Khai Province.

Received 26 April 2026; **Revised** 28 April 2026; **Accepted** 30 April 2026

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

เกตุแก้ว ช่างเหล็ก [1*] และ โกศล สอดส่อง [2]
[1, 2] วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
[*] Corresponding author. E-mail: KetkaewCh05@gmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย 2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล และ 3. เพื่อเสนอแนวการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 2,226 คน โดยใช้สูตรของทาโร่ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 339 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.66 - 1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .948 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมานได้แก่ t-test และ F-test สำหรับเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคายที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า 1. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านอำนวยการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย 2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีเพศและอายุต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ข้อเสนอแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อให้แก่ประชาชนมากขึ้น ควรมีการบังคับใช้กฎหมายทั่วถึงและเป็นธรรม และควรมีการให้ความสำคัญกับบทบาทนักเรียนและเยาวชนในชุมชนให้มากกว่านี้

คำสำคัญ: การปฏิบัติหน้าที่, คณะกรรมการหมู่บ้าน, จังหวัดหนองคาย

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การพัฒนาประเทศในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากของสังคม โดยเฉพาะ “ชุมชน” ซึ่งถือเป็นหน่วยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการชุมชนให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยกลไกที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐกับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างใกล้ชิด หนึ่งในกลไกสำคัญดังกล่าวคือ “คณะกรรมการหมู่บ้าน” ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของประชาชนในการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นกลไกสำคัญที่เกิดขึ้นภายใต้แนวคิดการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม และความขัดแย้งในชุมชน ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านจะต้องเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายและนโยบายของรัฐ รวมทั้งต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

จากการศึกษาของ รุจชุตะ เทปายากุล และ วงศ์สิวชาติ ชุณู (2068) พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคณะกรรมการหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญ โดยคณะกรรมการที่มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และมีความรับผิดชอบจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในชุมชนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การเสริมสร้างจริยธรรมในการปฏิบัติงานจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการในระดับหมู่บ้าน ในทำนองเดียวกัน การศึกษาของ สุวรรณ สุโน และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2565) เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนในหลายด้าน แต่ยังคงมีข้อจำกัดในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในบางพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานบางด้านยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ การศึกษาของ สมหมาย วงษ์อุดม และ พิชัย รัฐหมื่นด้วง (2564) ที่ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ การมีภาวะผู้นำของคณะกรรมการ และความร่วมมือของประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ขณะเดียวกัน การศึกษาของ ดนัย ลามคำ, ทินวุฒิ ท้าวเนาว์ และ วนิศักดิ์ ภูดีทิพย์ (2567) ได้ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านมีการปฏิบัติหน้าที่ในระดับที่ค่อนข้างดี โดยเฉพาะในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีข้อจำกัดในด้านทรัพยากรและงบประมาณ รวมถึงการขาดการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง นพพล อาข่า และ พรนอมพัทธ์ สมิตานันท (2564) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยเน้นการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน ซึ่งพบว่าการมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนจะช่วยให้การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ วีระยุทธ ดำแก้ว (2529) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจในอำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจในชุมชน เช่น การสนับสนุนอาชีพ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และการส่งเสริมการออม ซึ่งมีส่วนช่วยในการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชุมชนในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านยังคงเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น ข้อจำกัดด้านทรัพยากร การขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ยังไม่เพียงพอ สำหรับอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจแบบกึ่งชนบท การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาความยากจน การส่งเสริมอาชีพ และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อย่างไรก็ตาม จากการสังเกตเบื้องต้น พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่ดังกล่าวยังมีความแตกต่างกันในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความพร้อมของบุคลากร การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ดังนั้น การศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อทำความเข้าใจถึงสถานการณ์ปัจจุบันของการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน เพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนในระดับประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอ อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอ โพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านละ 14 คน จำนวน 11 ตำบล 159 หมู่บ้าน รวม 2,226 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในพื้นที่อำเภอ โพนพิสัย จังหวัดหนองคาย จำนวน 339 คน โดยวิธีการคัดเลือกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แนวคิดการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถามครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะบุคคล เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 แบบข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสอบถามแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีเพศต่างกันมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน แตกต่างกัน

3.2 คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีอายุต่างกันมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน แตกต่างกัน

3.3 คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน แตกต่างกัน

3.4 คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีอาชีพต่างกันมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย จำนวน 339 คน ผู้ศึกษาทำการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบลักษณะของแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามตลอดระยะเวลาการทำงาน ผู้ศึกษาได้กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามภาคสนามเป็นเวลา 30 วัน ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายนพ.ศ. 2567 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2567

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตาราง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviatiion : S.D) ทดสอบสมมุติฐานเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านจำแนกตามเพศ โดยทดสอบค่าทีแบบอิสระ (T-tes For Independent Samples) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทดสอบสมมุติฐานเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้

สถิติ F-test (One – way Anova) โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามีความแตกต่างเกิดขึ้นผู้ศึกษาต้องทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดจากหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านตาม พระราชบัญญัติลักษณะท้องที่ลักษณะปกครองท้องที่ 2457 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่13) พ.ศ.2559 มี 6 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านอำนวยการ 2. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย 3. ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน 4.ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ 5. ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และ 6. ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

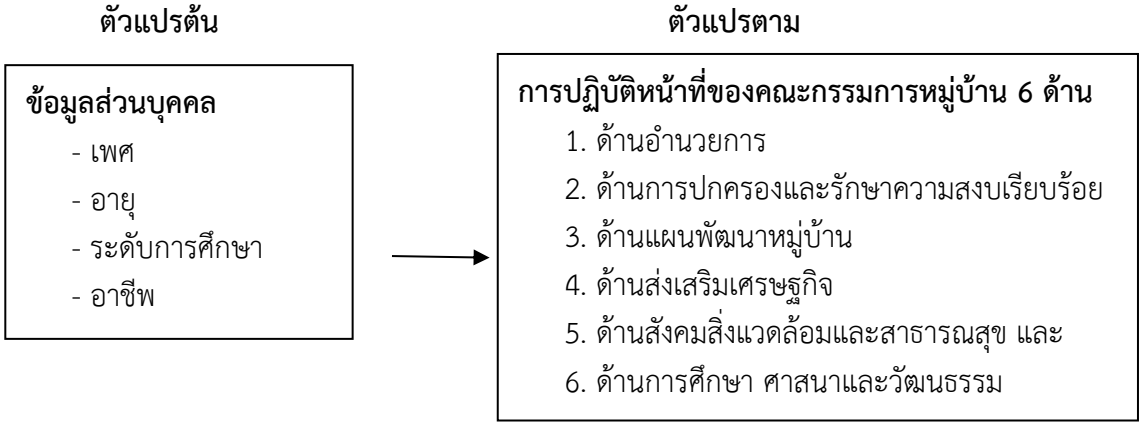

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมรายด้าน

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน	ระดับการปฏิบัติหน้าที่		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านอำนวยการ	4.44	0.49	มาก
2. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	4.30	0.50	มาก
3. ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน	4.37	0.52	มาก
4. ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ	4.48	0.50	มาก
5. ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข	4.34	0.53	มาก
6. ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4.38	0.54	มาก
รวม	**4.38**	**0.47**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.38) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ = 4.48, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ ด้านอำนวยการ ($\overline{X}$ = 4.44) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($\overline{X}$ = 4.30)

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

2.1 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอำนวยการ ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขและด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอำนวยการ ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขและด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านส่งเสริมเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ให้ดียิ่งขึ้น

3.1 ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อให้แก่ประชาชนมากขึ้น เช่นเพิ่ม Facebook Line ติตต่อกรณีฉุกเฉินได้ตลอด 24 ชั่วโมง

3.2 ควรมีการบังคับใช้กฎหมายทั่วถึงและเป็นธรรม สร้างวินัยทางสังคม สร้างความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แก้ไขปัญหาการว่างงาน แก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนแก้ไขปัญหาเด็ก และเยาวชนในกลุ่มเสี่ยง

3.3 การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ควรได้รับการทบทวนกระบวนการในการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเน้นย้ำแนวความคิดพื้นฐานการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

3.4 ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริหารการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและพัฒนาการเชื่อมโยงการตลาด

3.5 การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลการให้เหมาะสมรณรงค์การลดการเผาขยะที่ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

3.6 ควรมีการให้ความสำคัญกับบทบาทนักเรียนและเยาวชนในชุมชนให้มากกว่านี้

อภิปรายผล

1. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านอำนวยการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการหมู่บ้านมีประสิทธิภาพในการทำงาน และมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ สะท้อนถึงความสามารถในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาในชุมชนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งคณะกรรมการหมู่บ้านมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และบทบาทของตนอย่างเต็มที่ ทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ และมีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพสูง สอดคล้องกับ นิลบล กิตติพะวงษ์ และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2564) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สมหมาย วงษ์อุดม และ พิชัยรัฐ หมื่นด้วง (2564)

ทำการศึกษาเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพูจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สุวรรณ สุโน และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเท่าเทียมกันทางบทบาทและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างเพศชายและหญิง ความสามารถในการทำงานขึ้นอยู่กับคุณสมบัติส่วนตัว ทักษะ และประสบการณ์มากกว่าเพศ ซึ่งสอดคล้องกับ นิลบล กิตติพะวงษ์ และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2564) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ พบว่า เพศต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาดไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ สมหมาย วงษ์อุดม และ พิชัยรัฐ หมื่นด้วง (2564) ทำการศึกษาเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพูจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า เพศต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอสีชมพูไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการทุกช่วงอายุมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ที่ใกล้เคียงกัน และแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความรับผิดชอบไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณ สุโน และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า อายุต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ นิลบล กิตติพะวงษ์ และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2564) ทำการศึกษาเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามอายุ พบว่า อายุต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาดไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ระดับการศึกษาอาจส่งผลต่อความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และวิธีการแก้ปัญหาชุมชน กรรมการที่มีการศึกษาสูงอาจมีความสามารถในการเข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดีกว่า สอดคล้องกับ ดนัย ลามคำ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษามีความแตกต่างกันกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคูจังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 และสอดคล้องกับ พีรภพ สอนถึง และสุปัน สมสาร์ (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาชีพที่แตกต่างกันนำมาซึ่งประสบการณ์และทักษะที่หลากหลาย ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ และเครือข่ายทางอาชีพมีส่วนสำคัญในการประสานงานและพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับ สุวรรณ สุโน และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอเจริญศิลป์ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านอำนวยการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีเพศและอายุต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อให้แก่ประชาชนมากขึ้น ควรมีการบังคับใช้กฎหมายทั่วถึงและเป็นธรรม และควรมีการให้ความสำคัญกับบทบาทนักเรียนและเยาวชนในชุมชนให้มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 คณะกรรมการหมู่บ้านควรชี้แจงรายละเอียดในที่ประชุมประจำเดือนเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านทุกครั้ง

1.2 ควรมีการบังคับใช้กฎหมายทั่วถึงและเป็นธรรม สร้างวินัยทางสังคม สร้างความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน แก้ไขปัญหาการว่างงาน แก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนแก้ไขปัญหาเด็กและ เยาวชนในกลุ่มเสี่ยง

1.3 ในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนควรได้รับการทบทวนกระบวนการในการทำงาน เพื่อให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

1.4 ควรส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) จากสินค้าบริการ และการท่องเที่ยว ตลอดจนสนับสนุนบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะทางศิลปะในการ สร้างสรรค์งานที่มีคุณค่า การ ใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าในชุมชน

1.5 ควรจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลการให้เหมาะสมรณรงค์การลดการเผาขยะที่ทำให้เกิด มลพิษทางอากาศให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

1.6 ควรมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเพิ่มโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพทั้งในและนอกระบบและตามอัธยาศัยในชุมชนให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคายในแต่ละตำบล

เอกสารอ้างอิง

นิลบล กิตติพะวงษ์ และ ชาญยุทธ หาญชนะ. (2564). การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ . Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(8), 220–232.

ดนัย ลามคำ, ทินวุฒิ ท้าวเนาว์ และ วนิศักดิ์ ภูดีทิพย์. (2567). การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 3(2), 60–74.

ดนัย ลามคำ. (2566). การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านส่งผลต่อการบริหาร ความขัดแย้งในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 1(5), 14-28.

ธีระชาติ บุญปั๋น และ จิรวัฒน์ เมธาสุทธิรัตน์. (2566). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ตื่น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. *Journal of Public Policy and Public Affairs*, 2, 22–37.

นพพล อาข่า และ พรนอมพัทธ์ สมิตานันท. (2564). การพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน. *Local Administration Journal*, 14(3), 251–268.

รุจชุตะ เทปายากุล และ วงศ์สิวชาติ ชุณู . (2068). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมและผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา. *Parichart Journal*, 38(4).

รภพ สอนถึง และสุปัน สมสาร์. (2565). การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิชญบัณฑิต).

วีระยุทธ ดำแก้ว. (2529). *บทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

สมหมาย วงษ์อุดม และ พิชัยรัฐ หมื่นด้วง. (2564). การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, *6*(8), 194–204.

สุวรรณ สุโน และ ชาญยุทธ หาญชนะ. (2565). การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, *7*(5), 387–398.

Yamane, Taro. (1967). Statistics, An Introductory Analysis, (2nd ed.). New York: Harper and Row.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 485 - 494 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

The provision of infrastructure services by the phasuk subdistrict administrative organization kumphawapi district udon thani province

Phasit Nonthibutthirachai [1*] and Kosol sodongsong [2]

[1, 2] Pitchayabundit College

[*] Corresponding author. E-mail: Phasit@gmail.com

ABSTRACT

This research has the following objectives: 1. To study the level of infrastructure services, 2. To compare the levels of infrastructure services classified by personal characteristics, 3. To propose guidelines for improving the quality of infrastructure services of Phasuk Subdistrict Administrative Organization, Kumphawapi District, Udon Thani Province. This research employs both quantitative and qualitative methods. The sample group was determined from a population of 6,445 residents aged 18 years and above, using Taro Yamane's formula, resulting in a sample size of 376 people. Data was collected using questionnaires with content validity ranging from 0.66 to 1.00 and reliability of .868. Data analysis employed descriptive statistics including percentage, mean, and standard deviation for general information of the sample group. Inferential statistics including t-test and F-test were used to compare infrastructure services of Phasuk Subdistrict Administrative Organization, Kumphawapi District, Udon Thani Province, classified by gender, age, education level, and occupation.

The research findings revealed: 1. The overall level of infrastructure services provided by Phasuk Subdistrict Administrative Organization, Kumphawapi District, Udon Thani Province, was at a high level. 2. When comparing infrastructure services based on different personal characteristics, the study found that respondents of different genders had no significant difference in their opinions toward infrastructure services. However, respondents of different ages showed statistically significant differences in their opinions at the .05 level, while respondents with different education levels and occupations showed statistically significant differences in their opinions at the .01 level. 3. Recommendations include: establishing a comprehensive database system for all roads in the area, including their current condition, service life, and urgency for repairs; creating channels for residents to report damaged areas via Line application groups; coordinating with the Provincial Electricity Authority to expand electricity coverage to all households; and installing energy-efficient lighting such as LED solar cells at risk points and in public areas.

Keywords: Services, infrastructure, Phasuk Subdistrict Administrative Organization.

Received 26 April 2026; **Revised** 28 April 2026; **Accepted** 30 April 2026

การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

พสิษฐ์ นนทิบุตรธีรชัย [1*] และ โกศล สอดส่อง [2]
[1, 2] วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
[*] Corresponding author. E-mail: Phasit@gmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานที่จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล 3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 6,445 คน โดยใช้สูตรของทาโร่ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 376 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.66 - 1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .868 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมานได้แก่ t-test และ F-test สำหรับเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า 1. การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดทำระบบฐานข้อมูลถนนในพื้นที่ทั้งหมด พร้อมสภาพปัจจุบัน อายุการใช้งาน และความเร่งด่วนในการซ่อมแซม และสร้างช่องทางให้ประชาชนแจ้งจุดชำรุดผ่านแอปพลิเคชันไลน์กลุ่มประสานกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพื่อขยายเขตไฟฟ้าให้ครอบคลุมทุกครัวเรือน และติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างที่ประหยัดพลังงาน เช่น LED โซลาร์เซลล์ ในจุดเสี่ยงและพื้นที่สาธารณะ

คำสำคัญ: การให้บริการ, โครงสร้างพื้นฐาน, องค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การพัฒนาประเทศในยุคปัจจุบันให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “โครงสร้างพื้นฐาน” ซึ่งถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระบบคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า ระบบระบายน้ำ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การจัดให้มีและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เป็นหน้าที่สำคัญของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการจัดบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ทั้งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และโครงสร้างพื้นฐาน โดยการดำเนินงานดังกล่าวต้องสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ที่มุ่งเน้นให้ท้องถิ่นสามารถ

บริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อบริบทเฉพาะของพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป.) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับฐานราก

จากการศึกษาของ สวลี เหมมัน และ สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา (2568) พบว่า การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีบทบาทสำคัญต่อความพึงพอใจของประชาชน โดยเฉพาะในด้านคุณภาพของถนน ระบบไฟฟ้าสาธารณะ และระบบระบายน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน ทั้งนี้ หากการให้บริการมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ จะช่วยลดปัญหาความเดือดร้อนและเพิ่มความเชื่อมั่นของประชาชนต่อหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีนัยสำคัญ ในทำนองเดียวกัน การศึกษาของ จักรพันธ์ สมบูรณ์ธรรม และบุญเหลือ บุบผามาลา (2565) เกี่ยวกับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี พบว่า แม้หน่วยงานจะมีความพยายามในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงประสบปัญหาในด้านงบประมาณ ความล่าช้าในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ยังไม่เพียงพอ ส่งผลให้การให้บริการบางด้านยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดที่สำคัญในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากนี้ มณตรี ปทุมวัฒนชัย และ โกศล สอดส่อง (2565) ได้ศึกษาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการให้บริการ ได้แก่ การบริหารจัดการภายในองค์กร ความพร้อมของบุคลากร และการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและติดตามผลการดำเนินงาน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการให้บริการได้มากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน งานวิจัยของ นวพล เมาลี, วรวุฒิ อินทนนท์ และ สำราญ วิเศษ (2568) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับประสิทธิภาพของการบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของกองช่างองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยพบว่า การให้บริการที่มีคุณภาพสูง ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มระดับความพึงพอใจของประชาชนเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้การดำเนินงานของหน่วยงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านความรวดเร็ว ความถูกต้อง และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงมีทั้งจุดแข็งและข้อจำกัด โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการทรัพยากร งบประมาณ บุคลากร และการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการให้บริการทั้งสิ้น นอกจากนี้ ความแตกต่างของบริบทพื้นที่ เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ความหนาแน่นของประชากร และระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ ก็มีส่วนสำคัญในการกำหนดรูปแบบและคุณภาพของการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานในแต่ละพื้นที่

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการรองรับการขยายตัวของชุมชนและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม จากการสังเกตเบื้องต้น พบว่ายังมีปัญหาในบางด้าน เช่น ถนนชำรุด ระบบระบายน้ำไม่เพียงพอในช่วงฤดูฝน การเข้าถึงน้ำสะอาด และการให้บริการสาธารณูปโภคที่ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีวิตของประชาชน

ดังนั้น การศึกษาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผลการวิจัยจะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบายและการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง นอกจากนี้ การวิจัยในครั้งนี้ยังมีความสำคัญในเชิงวิชาการ โดยเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งยังมีการศึกษาไม่มากนักเมื่อเทียบกับพื้นที่เมืองใหญ่ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นกรณีศึกษาเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ เพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก ที่มาใช้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ทั้ง 10 หมู่บ้าน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป รวมทั้งสิ้น 6,445 คน (ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี, 2568)

ขอบเขตด้านประชากร ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป คือ ประชาชนในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ประชากรทั้งหมด 6,445 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 376 คน ได้จากสูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ครั้งนี้ เป็นการศึกษาสถิติเชิงพรรณนา โดยเครื่องมือที่นำมาใช้นี้ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยคำถาม 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ แบบสอบถามเป็นแบบลักษณะการเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ได้ศึกษา 4 ด้าน 1. ด้านถนน 2. ด้านไฟฟ้า 3. ด้านประปา และ 4. ด้านทางระบายน้ำ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)แบ่งเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมาก

3.2 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

3.3 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

3.4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

3.5 ประชาชนที่มีอาชีพ อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลยื่นต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และกำหนดวัน เวลา ที่จะมารับแบบสอบถามคืน

4.3 ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ตามวัน เวลา ที่ได้นัดหมาย เช็คความถูกต้องและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการรวบรวมประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

5.1 ข้อมูลส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies) คิดเป็นค่าร้อยละ (Percentages) นำเสนอในรูปตาราง

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วิเคราะห์ระดับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยรวมรายด้านและรายข้อแล้วแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ตามตัวแปรที่ศึกษา คือ การเปรียบเทียบการมาใช้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค้อใหญ่ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOWA)

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประมวลความคิดเห็นและแนวทางการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี นำมาวิเคราะห์เนื้อหาเรียงลำดับความถี่แต่ละประเด็น แล้วบรรยายประกอบตาราง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี จากพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 674 เกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านถนน 2) ด้านไฟฟ้า 3) ด้านประปา 4) ด้านทางระบายน้ำ มาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

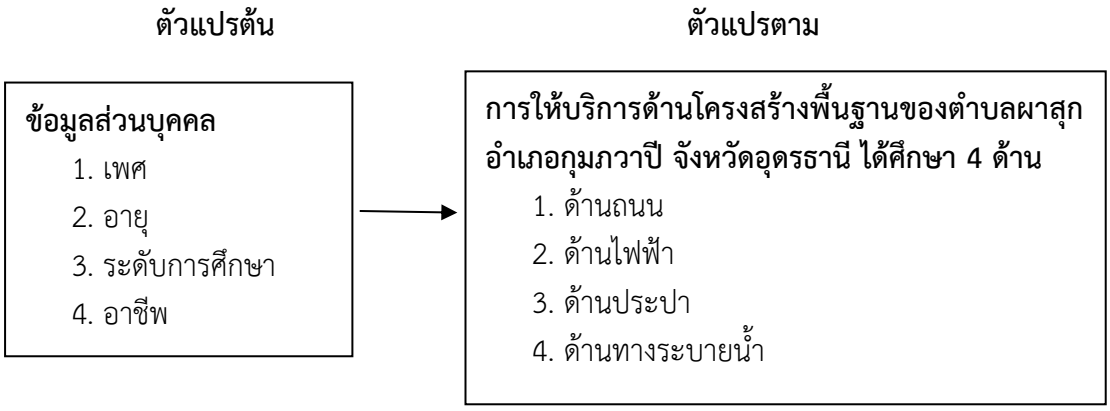

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของ องค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมรายด้าน

การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก	ระดับการให้บริการ		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านถนน	3.90	0.74	มาก
2. ด้านไฟฟ้า	4.23	0.50	มาก
3. ด้านประปา	4.07	0.53	มาก
4. ด้านทางระบายน้ำ	4.26	0.54	มาก
รวม	**4.11**	**0.48**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.11, S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านทางระบายน้ำ ($\overline{X}$ = 4.26, S.D. = 0.54) รองลงมา คือ ด้านไฟฟ้า ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านถนน ($\overline{X}$ = 3.90, S.D. = 0.74)

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ปัจจัยส่วนบุคคล	t/F	P-value
เพศ	12.933	.080
อายุ	46.550*	.022
ระดับการศึกษา	24.719**	.000
อาชีพ	57.680**	.000

2.1 การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่าง

2.2 การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานีที่จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานีที่จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.4 การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านถนน และด้านด้านทางระบายน้ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านไฟฟ้า และด้านประปา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานีได้แก่

3.1 จัดทำระบบฐานข้อมูลถนนในพื้นที่ทั้งหมด พร้อมสภาพปัจจุบัน อายุการใช้งาน และความเร่งด่วนในการซ่อมแซม และสร้างช่องทางให้ประชาชนแจ้งจุดชำรุดผ่านแอปพลิเคชัน/ไลน์กลุ่ม

3.2 ประสานกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพื่อขยายเขตไฟฟ้าให้ครอบคลุมทุกครัวเรือน และติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างที่ประหยัดพลังงาน เช่น LED โซลาร์เซลล์ ในจุดเสี่ยงและพื้นที่สาธารณะ

3.3 พัฒนาระบบบริหารจัดการแหล่งน้ำดิบให้เพียงพอตลอดปี และตรวจสอบคุณภาพน้ำอย่างสม่ำเสมอ ปรับปรุงระบบการกรองและฆ่าเชื้อโรค

3.4 วิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงและวางแผนปรับปรุงระบบระบายน้ำ และกำหนดแผนขุดลอกท่อและรางระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอก่อนฤดูฝน

อภิปรายผล

1. การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โครงสร้างพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน (ถนน ไฟฟ้า ประปา และทางระบายน้ำ) เป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อบต. การขาดแคลนหรือความไม่สมบูรณ์ของบริการเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และโครงสร้างพื้นฐานที่ดี เช่น ถนนที่มีแสงสว่างเพียงพอและระบบระบายน้ำที่ดี มีส่วนสำคัญในการสร้างความปลอดภัยให้กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเฉลิม วรรณไชย และโกศล สอดส่อง (2566) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จักรพันธ์ สมบูรณ์ธรรม และ บุญเหลือ บุบผามาลา (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโครงสร้างพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน (ถนน ไฟฟ้า ประปา ทางระบายน้ำ) เป็นความจำเป็นพื้นฐานสำหรับทุกคน ไม่ว่าเพศใดก็มีความต้องการใช้ถนนที่ปลอดภัย ไฟฟ้าที่เสถียร น้ำประปาที่สะอาด และระบบระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเฉลิม วรรณไชย และโกศล สอดส่อง (2566) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ แก้วพรหมดำ และคณะ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ผล

การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานีที่จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะช่วงวัยและความต้องการทางกายภาพที่แตกต่างกัน เช่น ผู้สูงอายุมักต้องการโครงสร้างพื้นฐานที่คำนึงถึงข้อจำกัดทางร่างกาย เช่น ถนนที่มีทางเดินเท้ากว้าง ไม่ลื่น หรือมีที่พักระหว่างทาง วัยทำงานอาจเน้นความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง และเยาวชนและครอบครัวที่มีเด็กเล็กอาจให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและการเข้าถึงสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณตรี ปทุมวัฒนชัย และโกศล สอดส่อง (2565) ทำการศึกษาเรื่องการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ อิทธิพัทธิ์ พันธุ์แก้ว และ มนฤตย์พล อุรบุญนวลชาติ (2565) ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลตำหรุ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในด้านเพศ ด้านอายุ และ ด้านอาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานีที่จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้มีการศึกษาสูงมักเข้าใจสิทธิของตนในการได้รับบริการสาธารณะและมาตรฐานที่ควรจะเป็น ทำให้มีความคาดหวังสูงและกล้าเรียกร้อง ส่วนผู้มีการศึกษาน้อยอาจไม่ทราบว่าตนควรได้รับบริการในระดับใด หรืออาจยอมรับสภาพปัญหาโดยไม่เรียกร้องการแก้ไขซึ่งสอดคล้องกับ มณตรี ปทุมวัฒนชัย และโกศล สอดส่อง (2565) ทำการศึกษาเรื่องการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ แก้วพรหมดำ และคณะ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เกษตรกรมีความต้องการด้านระบบชลประทาน ถนนสำหรับขนส่งผลผลิตและทางระบายน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เกษตร ส่วนผู้ประกอบการร้านค้าหรือธุรกิจให้ความสำคัญกับถนนที่สะดวกต่อการขนส่งสินค้า ไฟฟ้าที่มีความเสถียร และระบบน้ำประปาที่เพียงพอ และพนักงานออฟฟิศหรือผู้ที่ต้องเดินทางไปทำงานนอกพื้นที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพถนนและระบบขนส่งสาธารณะซึ่งสอดคล้องกับ วันเฉลิม วรรณไชย และโกศล สอดส่อง (2566) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านทางระบายน้ำ รองลงมา คือ ด้านไฟฟ้า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านถนน

2. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานีที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดทำระบบฐานข้อมูลถนนในพื้นที่ทั้งหมด พร้อมสภาพปัจจุบัน อายุการใช้งาน และความเร่งด่วนในการซ่อมแซม และสร้างช่องทางให้ประชาชนแจ้งจุดชำรุดผ่านแอปพลิเคชันไลน์กลุ่มประสานกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพื่อขยายเขตไฟฟ้าให้ครอบคลุมทุกครัวเรือน และติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างที่ประหยัดพลังงาน เช่น LED โซลาร์เซลล์ ในจุดเสี่ยงและพื้นที่สาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ควรจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อการซ่อมถนนและควรสร้างถนนในหมู่บ้านให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่ออายุการใช้งานที่ยาวนานมีการตรวจสอบคุณภาพถนนหลังการก่อสร้างเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ควรให้การสนับสนุนในเรื่องของการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแก่คณะกรรมการบริหารและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน และเพิ่มงบประมาณในประปรับปรุงท่อส่งน้ำขึ้นใหม่ จัดหาแหล่งน้ำดิบเพิ่มบางหมู่ที่ได้ขาดแคลนน้ำในช่วง เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อขยายเขตไฟฟ้าหรือจุดสว่างให้ครอบคลุมจุดเสี่ยงครบทุกจุดในแต่ละหมู่บ้าน

1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ควรการตรวจสอบดูแลทางระบายน้ำให้สามารถใช้งานได้ดีอยู่เสมอ

1.5 ในการจะจัดทำประชาคมแต่ละครั้งต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง และที่สำคัญต้องสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนอยากเข้าร่วมในการแสดงข้อคิดเห็น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (ม.ป.ป.). *การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.* สืบค้นจาก http://www.local.moi.go.th/webst/decon.htm

จักรพันธ์ สมบูรณ์ธรรม และบุญเหลือ บุบผามาลา. (2565). การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(5), 223–236.

นวพล เมาลี, วรวุฒิ อินทนนท์ และ สำราญ วิเศษ. (2568). คุณภาพการให้บริการกับประสิทธิภาพของการบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของงานกองช่าง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. *วารสารวิจัยและพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง, 4*(2), 101–112.

มณตรี ปทุมวัฒนชัย และ โกศล สอดส่อง. (2565). การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา, 5*(1), 47–58.

วันเฉลิม วรรณไชย และโกศล สอดส่อง. (2566). การบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*, *6*(1), 97–107.

สวลี เหมมัน และ สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา. (2568). การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแก่ประชาชนของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3*(6), 374–386.

เสาวลักษณ์ แก้วพรหมดำ และคณะ. (2566). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. *วารสารกฎหมายและสังคมรังสิต*, *5*(2), 34–52.

อิทธิพัทธิ์ พันธุ์แก้ว และ มนฤตย์พล อุรบุญนวลชาติ. (2561). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลตาหรุ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี.* (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี).

Yamane, Taro. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis, (2nd ed.).* New York: Harper and Row.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 495 - 504 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

The provision of infrastructure services by of ban yawk subdistrict administrative organization, nam som district, udon thani province

Anon katsawang [1*] and Chanyut Hanchana [2]

[1, 2] Pitchayabundit College

[*] Corresponding author. E-mail: Anonkatsawang110@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1. To study the level of infrastructure services, 2. To compare the level of infrastructure services classified by personal characteristics, and 3. To propose guidelines for improving the quality of infrastructure services in Ban Yawk Subdistrict Administrative Organization, Nam Som District, Udon Thani Province. This research employed both quantitative and qualitative methods. The sample group was determined from 7,759 residents aged 18 years and above, using Taro Yamane's formula, resulting in a sample of 381 people. Data were collected using questionnaires with content validity ranging from 0.66 to 1.00 and reliability of .855. Data analysis used statistical methods including percentage, mean, and standard deviation for general information of the sample group. Inferential statistics, including t-test and F-test, were used to compare infrastructure services of Ban Yawk Subdistrict Administrative Organization, Nam Som District, Udon Thani Province, classified by gender, age, education level, and occupation.

Research findings: 1. The overall level of infrastructure services provided by Ban Yawk Subdistrict Administrative Organization, Nam Som District, Udon Thani Province was at a high level. 2. Comparing infrastructure services of Ban Yawk Subdistrict Administrative Organization, Nam Som District, Udon Thani Province among respondents with different personal characteristics, the study found that respondents with different genders, ages, and occupations had significantly different opinions on infrastructure services at the statistical significance level of .05. Regarding education level, respondents with different education levels did not have significantly different opinions on infrastructure services, both overall and in specific aspects. 3. Recommendations for development include: Village roads should be constructed according to standards to ensure longevity, with quality inspections conducted after construction to ensure compliance with standards. Knowledge support should be provided regarding management to the village water supply system administration and maintenance committee. The budget should be increased for renovating water pipes and finding additional raw water sources for villages experiencing water shortages during February to May every year to ensure efficient operations.

Keywords: Services, infrastructure, Ban Yawk Subdistrict Administrative Organization.

Received 26 April 2026; **Revised** 28 April 2026; **Accepted** 30 April 2026

การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

อนนท์ เกษสว่าง [1*] และ ชาญยุทธ หาญชนะ [2]
[1, 2] วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
[*] Corresponding author. E-mail: Anonkatsawang110@gmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานที่จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล 3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 7,759 คน โดยใช้สูตรของทาโร่ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.66 - 1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .855 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมานได้แก่ t-test และ F-test สำหรับเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า 1. การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ และอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะแนวทางการควรสร้างถนนในหมู่บ้านให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่ออายุการใช้งานที่ยาวนานมีการตรวจสอบคุณภาพถนนหลังการก่อสร้างเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน ควรให้การสนับสนุนในเรื่องของการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแก่คณะกรรมการบริหารและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน และควรเพิ่มงบประมาณในการปรับปรุงท่อส่งน้ำขึ้นใหม่ และหาแหล่งน้ำดิบเพิ่มบางหมู่ที่ได้ขาดแคลนน้ำในช่วง เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน พฤษภาคม ของทุกปี เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การให้บริการ, โครงสร้างพื้นฐาน, องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การพัฒนาประเทศในศตวรรษที่ 21 มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการพัฒนา “โครงสร้างพื้นฐาน” ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกระดับ โครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงแต่หมายถึงสิ่งก่อสร้างทางกายภาพ เช่น ถนน สะพาน ระบบไฟฟ้า และระบบประปาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงระบบบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย การมีโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอและมีคุณภาพจึงเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของระดับการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าของพื้นที่นั้น ๆ ในบริบทของประเทศไทย การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการทรัพยากรและให้บริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และมีหน้าที่หลักในการจัดบริการสาธารณะด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ

ของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ทั้งนี้ การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป.)

การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงถือเป็นภารกิจหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นด้านการคมนาคม การเข้าถึงแหล่งน้ำสะอาด ระบบไฟฟ้า ระบบระบายน้ำ และการจัดการสิ่งแวดล้อม หากการให้บริการมีประสิทธิภาพและครอบคลุม จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสในการพัฒนาให้กับประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ในหลายพื้นที่ยังคงประสบปัญหาเกี่ยวกับความไม่เพียงพอของโครงสร้างพื้นฐาน ความล่าช้าในการดำเนินงาน และข้อจำกัดด้านงบประมาณ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาของ ภูธิป แก้วเกิดเคน และ สุปัน สมสาร (2568) ที่ได้ศึกษาคุณภาพการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลตูมใต้ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับคุณภาพของการให้บริการในหลายมิติ เช่น ความสะดวกในการเข้าถึง ความรวดเร็วในการให้บริการ และความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน โดยผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า หากหน่วยงานสามารถพัฒนาคุณภาพการให้บริการในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม จะส่งผลให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจและมีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของหน่วยงานมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกัน การศึกษาของ เสาวลักษณ์ แก้วพรหมดำ, บุณิกา จันทร์เกตุ และ ชนกนาถ พูลสวัสดิ์ (2566) ซึ่งได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นที่หลากหลายต่อคุณภาพของการให้บริการ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความทั่วถึงและความเท่าเทียมในการให้บริการ ทั้งนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชน ได้แก่ การสื่อสารระหว่างหน่วยงานกับประชาชน ความโปร่งใสในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและตัดสินใจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารจัดการที่ดีจะต้องคำนึงถึงมิติของการมีส่วนร่วมและความโปร่งใสควบคู่ไปด้วย

นอกจากนี้ คณัสนันท์ พลเคน, รัฐพล เย็นใจมา และอภิญญา ฉัตรช่อฟ้า (2567) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนขึ้นอยู่กับคุณภาพของบริการในด้านต่าง ๆ เช่น ความรวดเร็ว ความถูกต้อง และการให้บริการอย่างเท่าเทียม โดยผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและการปรับปรุงกระบวนการทำงานจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการและความพึงพอใจของประชาชนได้อย่างมีนัยสำคัญ ในอีกมิติหนึ่ง การศึกษาของ ปัญญา ลอดเกิด และ สุริย จรัสเตชะตันมีนสกุล (2558) ได้ประเมินมาตรฐานการบริหารด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งฝาย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า การบริหารจัดการที่มีมาตรฐานและเป็นระบบจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการวางแผน การจัดสรรงบประมาณ และการติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพและยั่งยืน ขณะเดียวกัน ธีระชาติ บุญปั๋น และ จิรวัฒน์ เมธาสุทธิรัตน์ (2566) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ตื่น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาหลักในการดำเนินงาน ได้แก่ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และความล่าช้าในการดำเนินโครงการ นอกจากนี้ ยังพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและติดตามผลการดำเนินงานเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ทั้งในด้านคุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชน การบริหารจัดการภายในองค์กร และการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการให้บริการทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ความไม่เพียงพอของทรัพยากร และความล่าช้าในการดำเนินงาน สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะกึ่งชนบทและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่ายังคงมีปัญหาในหลายด้าน เช่น ถนนบางสายยังไม่ได้มาตรฐาน ระบบระบายน้ำไม่เพียงพอในช่วงฤดูฝน การเข้าถึงแหล่งน้ำสะอาดยังไม่ครอบคลุมทุก

พื้นที่ และการให้บริการสาธารณูปโภคบางประเภทยังไม่ทั่วถึง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น การศึกษาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการให้บริการ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการให้บริการ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน เพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานในระดับประเทศโดยรวม ในเชิงวิชาการ การวิจัยในครั้งนี้ยังมีส่วนช่วยเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบริบทของพื้นที่ชนบท ซึ่งยังมีการศึกษาไม่มากนักเมื่อเทียบกับพื้นที่เมือง อีกทั้งยังช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการให้บริการ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตตำบลบ้านหยวกที่มาใช้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ทั้ง 17 หมู่บ้าน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป รวมทั้งสิ้น 7,759 คน (ข้อมูลทั่วไป สำนักบริหารงานทะเบียน กรมการปกครองและสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก, วันที่ 1 มกราคม 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน ได้จากสูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ครั้งนี้ เป็นการศึกษาสถิติเชิงพรรณนา โดยเครื่องมือที่นำมาใช้นี้ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยคำถาม 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ แบบสอบถามเป็นแบบลักษณะการเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ได้ศึกษา 4 ด้าน 1. ด้านถนน 2. ด้านไฟฟ้า 3. ด้านประปา และ 4. ด้านทางระบายน้ำ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

3.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

3.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลยื่นต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และกำหนดวัน เวลา ที่จะมารับแบบสอบถามคืน

4.3 ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ตามวัน เวลา ที่ได้นัดหมาย เช็คความถูกต้องและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies) คิดเป็นค่าร้อยละ (Percentages) นำเสนอในรูปตาราง

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วิเคราะห์ระดับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยรวมรายด้านและรายข้อแล้วแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ตามตัวแปรที่ศึกษา คือ การเปรียบเทียบการมาใช้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOWA)

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประมวลความคิดเห็นและแนวทางการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี นำมาวิเคราะห์เนื้อหาเรียงลำดับความถี่แต่ละประเด็น แล้วบรรยายประกอบตาราง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี จากพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 674 เกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน มาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

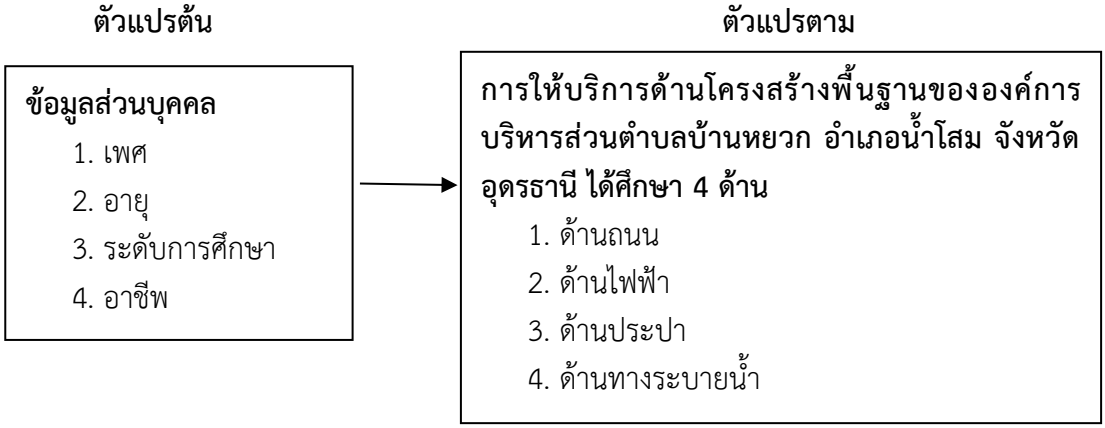

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมรายด้าน

การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลผาสุก	ระดับการให้บริการ		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านถนน	3.24	0.44	ปานกลาง
2. ด้านไฟฟ้า	4.28	0.54	มาก
3. ด้านประปา	3.81	0.35	มาก
4. ด้านทางระบายน้ำ	4.18	0.52	มาก
รวม	**3.88**	**0.33**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.88, S.D. = 0.33) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านไฟฟ้า ($\overline{X}$ = 4.28, S.D. = 0.54) รองลงมา คือ ด้านทางระบายน้ำ ($\overline{X}$ = 4.18, S.D. = 0.52) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านถนน ($\overline{X}$ = 3.24, S.D. = 0.44)

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ปัจจัยส่วนบุคคล	t/F	P-value
เพศ	2.434*	.015
อายุ	4.100*	.007
ระดับการศึกษา	3.600	.201
อาชีพ	4.439*	.004

2.1 การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านถนน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน ด้านไฟฟ้า ด้านประปา และด้านทางระบายน้ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ

ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านถนน ด้านไฟฟ้า ด้านด้านทางระบายน้ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านประปา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านถนน และด้านด้านทางระบายน้ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านประปา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ได้แก่

3.1 ควรสร้างถนนในหมู่บ้านให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่ออายุการใช้งานที่ยาวนานมีการตรวจสอบคุณภาพถนนหลังการก่อสร้างเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาถนนระยะยาว (5-10 ปี) ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเมือง และประสานแผนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท) เพื่อบูรณาการโครงข่ายถนน

3.2 ควรให้การสนับสนุนในเรื่องของการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแก่คณะกรรมการบริหารและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน

3.3 ควรเพิ่มงบประมาณในการปรับปรุงท่อส่งน้ำขึ้นใหม่ และหาแหล่งน้ำดิบเพิ่มบางหมู่ที่ได้ขาดแคลนน้ำในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน พฤษภาคม ของทุกปี เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 สนับสนุนงบประมาณเพื่อขยายเขตไฟฟ้าหรือจุดสว่างให้ครอบคลุมจุดเสี่ยงครบทุกจุดในหมู่บ้าน

3.5 ใช้เทคโนโลยีและวัสดุที่มีความทนทานเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของพื้นที่พัฒนาระบบระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพควบคู่กับการพัฒนาถนน

อภิปรายผล

1. การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี่อาจเป็นเพราะโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า เป็นสิ่งจำเป็นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การขาดแคลนหรือคุณภาพไม่ดีจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิต โครงสร้างพื้นฐานในชุมชนเอื้อต่อการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ เช่น ถนนที่ดีช่วยในการขนส่งสินค้า ไฟฟ้าที่เสถียรช่วยให้ธุรกิจดำเนินการได้ต่อเนื่องเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเฉลิม วรรณไชย และโกศล สอดส่อง (2566) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จักรพันธ์ สมบูรณ์ธรรม และ บุญเหลือ บุบผามาลา (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแต่ละเพศอาจมีความต้องการหรือให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานต่างกัน เช่น เพศหญิงอาจให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและความสะอาดมากกว่า ในขณะที่เพศชายอาจเน้นประสิทธิภาพ

และความรวดเร็วหรือเพศชายและหญิงอาจใช้บริการโครงสร้างพื้นฐานในรูปแบบและความถี่ที่แตกต่างกัน ทำให้มีประสบการณ์และมุมมองต่อคุณภาพบริการต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพันธ์ สมบูรณ์ธรรม และ บุญเหลือ บุบผามาลา (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูงจังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ อิทธิพัทธ์ พันธุ์แก้ว และ มนฤตย์พล อุรบุญนวลชาติ. (2565). ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลตำหรุ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในด้านเพศ ด้านอายุ และ ด้านอาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนต่างรุ่นเติบโตมาในบริบททางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ทำให้มีความคาดหวังต่อบริการสาธารณะต่างกัน เช่น คนรุ่นใหม่อาจคาดหวังการบริการที่ทันสมัยและตอบสนองเร็วกว่า ส่วนผู้สูงอายุอาจให้ความสำคัญกับความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ทางลาด ราวจับ ที่นั่งพัก ในขณะที่กลุ่มวัยทำงานอาจเน้นเรื่องความรวดเร็วและประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพันธ์ สมบูรณ์ธรรม และ บุญเหลือ บุบผามาลา (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ

4. การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกคนไม่ว่าจะมีระดับการศึกษาใดล้วนมีความต้องการพื้นฐานในการใช้โครงสร้างพื้นฐานเหมือนกัน เช่น ต้องการถนนที่ปลอดภัย น้ำประปาที่สะอาด ไฟฟ้าที่เสถียรผู้คนในชุมชนเดียวกันไม่ว่าจะมีระดับการศึกษาใด ล้วนใช้บริการโครงสร้างพื้นฐานร่วมกัน จึงเผชิญกับปัญหาและเงื่อนไขเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเฉลิม วรรณไชย และโกศล สอดส่อง (2566) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทับไฮ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่างกัน จักรพันธ์ สมบูรณ์ธรรม และ บุญเหลือ บุบผามาลา (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แต่ละอาชีพมีความต้องการใช้โครงสร้างพื้นฐานที่แตกต่างกัน เช่น เกษตรกรอาจให้ความสำคัญกับระบบชลประทาน ถนนเพื่อขนส่งผลผลิต ผู้ประกอบกอาชีพรับจ้างค้าขายอาจสนใจเรื่องไฟฟ้าที่เสถียร ถนนที่สะดวกต่อลูกค้า ส่วนพนักงานบริษัทอาจให้ความสำคัญกับระบบขนส่งสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณตรี ปทุมวัฒนชัย และโกศล สอดส่อง (2565) ทำการศึกษาเรื่องการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ แก้วพรหมดำ และคณะ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีแตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านไฟฟ้า รองลงมา คือ ด้านทางระบายน้ำ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านถนน

2. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการควรสร้างถนนในหมู่บ้านให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่ออายุการใช้งานที่ยาวนานมีการตรวจสอบคุณภาพถนนหลังการก่อสร้างเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน ควรให้การสนับสนุนในเรื่องของการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแก่คณะกรรมการบริหารและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน และควรเพิ่มงบประมาณในการปรับปรุงท่อส่งน้ำขึ้นใหม่ และหาแหล่งน้ำดิบเพิ่มบางหมู่ที่ได้ขาดแคลนน้ำในช่วง เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน พฤษภาคม ของทุกปี เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการปรับปรุงคุณภาพของการออกแบบให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานเพราะเนื่องจากในบางพื้นที่ก่อสร้างเสร็จแล้ว ใช้งานได้ไม่นานก็จะเกิดการชำรุดเสียหายเร็ว เกิดความไม่ปลอดภัย

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ควรให้การสนับสนุนในเรื่องของการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแก่คณะกรรมการบริหารและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน และเพิ่มงบประมาณในปรับปรุงท่อส่งน้ำขึ้นใหม่ จัดหาแหล่งน้ำดิบเพิ่มบางหมู่ที่ได้ขาดแคลนน้ำในช่วง เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ควรมีป้ายสัญญาณไฟจราจรตามแยกต่างๆ ทั้งที่เป็นสามแยก และสี่แยกมีการตีเส้น ให้มีเส้นแบ่งเส้นทางการจราจรที่ชัดเจน และหลักกิโลเมตรป้ายบอกเส้นทาง และป้ายกำหนดความเร็วของรถในแต่ละช่วงของการขับขี่เพื่อความปลอดภัยในการสัญจรไปมาของประชาชนในพื้นที่

1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ควรการตรวจสอบดูแลทางระบายน้ำให้สามารถใช้งานได้ดีอยู่เสมอ

1.5 ควรมีการจัดทำประชาคมให้ทั่วถึงทุกพื้นที่และทุกชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไข ปรับปรุงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนของขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (ม.ป.ป.). ข้อมูลพื้นฐานด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นจาก https://info.dla.go.th/onepage/info04.jsp

คณัสนันท์ พลเคน, รัฐพล เย็นใจมา และ อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า. (2567). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 7(4), 407–417.

จักรพันธ์ สมบูรณ์ธรรม และบุญเหลือ บุบผามาลา. (2565). การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(5), 223–236.

ธีระชาติ บุญปั๋น และ จิรวัฒน์ เมธาสุทธิรัตน์. (2566). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ตื่น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. *Journal of Public Policy and Public Affairs*, 2, 22–37.

ปัญญา ลอดเกิด และ สุริย จรัสเตชะตันมีนสกุล. (2558). การประเมินมาตรฐานการบริหารด้านโครงสร้างพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งฝาย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 4(1), 121–129.

ภูธิป แก้วเกิดเคน และ สุปัน สมสาร. (2568). คุณภาพการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลตูมใต้ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 8(4), 493–506.

มณตรี ปทุมวัฒนชัย และ โกศล สอดส่อง. (2565). การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา, 5*(1), 47–58.

วันเฉลิม วรรณไชย และโกศล สอดส่อง. (2566). การบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*, *6*(1), 97–107.

เสาวลักษณ์ แก้วพรหมดำ, บุณิกา จันทร์เกตุ และ ชนกนาถ พูลสวัสดิ์. (2566). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. *Rangsit Journal of Law and Society*, 5(2), 34–52.

อิทธิพัทธิ์ พันธุ์แก้ว และ มนฤตย์พล อุรบุญนวลชาติ. (2561). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลตาหรุ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี.* (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี).

Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. (3rd Ed). NewYork.

Journal of Integration Social Sciences and Development

Journal of Integration Social Sciences and Development, 2026. 6(1): 505 - 517 ISSN 2985-2137 (Online)

Research Article

Executive Decision for the Management of the Rattanarangsan Interdisciplinary Schools under Phang Nga Phuket Ranong Secondary Educational Service Area Office

Thitichaya Chumthong [1*] and Sarod Kaew arun [2]

[1, 2] Faculty of Social Sciences and Liberal Arts North-Chiang Mai University.

* Corresponding author: g663302078@northcm.ac.th

ABSTRACT

This research article aimed to study the decision-making of administrators and to identify guidelines for developing administrative decision-making in the management of schools within the Rattana Rangsarran Educational Consortium. The research sample consisted of 181 school administrators and teachers from schools in the Rattana Rangsarran Educational Consortium under the Secondary Educational Service Area Office for Phang Nga, Phuket, and Ranong. The research instruments comprised a questionnaire and an interview form. The overall reliability coefficient of the questionnaire was 0.88. Statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The overall level of administrative decision-making in the management of schools within the Rattana Rangsarran Educational Consortium was found to be at a high level. When considered by individual dimension, all dimensions were also rated at a high level. Ranked in descending order of mean scores, the dimensions were as follows: implementation of decisions, exploration of alternatives, selection of alternatives, evaluation and improvement of deficiencies, and problem definition.

The findings suggested that administrators should possess genuine and comprehensive knowledge related to school administration, drawing on information from a variety of credible sources. They should thoroughly and carefully analyse problems using sound reasoning, identify the root causes of issues, and apply management principles grounded in knowledge, skills, and experience. Brainstorming should be incorporated into key school activities to gather input from all relevant stakeholders. Administrators should demonstrate understanding and sensitivity toward the feelings and behaviours expressed by subordinates, both verbally and through actions, and should respect the decisions made by those under their supervision. They should also familiarise themselves with procedural steps, retain detailed knowledge of tasks, and attend to the work of every department within the school. Furthermore, administrators should facilitate operations and coordinate with external agencies to ensure that all activities proceed smoothly and efficiently. Performance evaluation allows administrators to assess past operations and determine whether a chosen alternative has effectively resolved the problem. Where an alternative proves ineffective, administrators should re-examine the scope of the problem and make the necessary improvements by identifying and adopting a more suitable alternative in its place.

Keywords: Executive Decision, Decision Development Guidelines, School Administrators

Received 23 February 2026; **Revised** 29 April 2026; **Accepted** 30 April 2026

การตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

ฐิติชญาน์ ชุมทอง [1*] และ สาโรจน์ แก้วอรุณ [2]
[1, 2] คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
* Corresponding author: g663302078@northcm.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารและหาแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง จำนวน 181 คน เครื่องมือการวิจัย คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการปฏิบัติตามการตัดสินใจ ด้านการศึกษาหาทางเลือก ด้านการเลือกทางเลือก ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงข้อบกพร่อง และด้านการนิยามปัญหา

แนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ พบว่า ผู้บริหารควรมีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาอย่างแท้จริง โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ให้มีความน่าเชื่อถือ ทำความเข้าใจปัญหาด้วยเหตุผลอย่างละเอียดรอบคอบ วิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา ใช้หลักการบริหารด้วยความรู้ทักษะ และประสบการณ์ นำการระดมแนวคิดมาใช้ในกิจกรรมที่สำคัญของสถานศึกษา เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจ ใส่ใจความรู้สึก เข้าใจพฤติกรรมที่ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงออกทั้งทางคำพูดและการกระทำ ยอมรับการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชา ศึกษาขั้นตอน จดจำรายละเอียดงาน ใส่ใจกับงานทุกฝ่ายในสถานศึกษา คอยอำนวยความสะดวก คอยประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่น รวดเร็ว และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้บริหารทราบข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมา ว่าทางเลือกนั้นสามารถแก้ไขปัญหาได้หรือไม่ ทางเลือกที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ผู้บริหารนำมาพิจารณาขอบเขตของปัญหาใหม่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและหาทางเลือกอื่นมาทดแทนทางเลือกเดิม

คำสำคัญ: การตัดสินใจของผู้บริหาร, การบริหารสถานศึกษา, การพัฒนาการตัดสินใจ

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษา ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษา ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด การปฏิรูปการศึกษาจะต้องเกิดขึ้นอย่างจริงจังสถานศึกษาในฐานะหน่วยงานในระดับปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้บริหาร ได้รับการกระจายอำนาจให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และต้องรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รวมทั้งรับการตรวจสอบจากชุมชนอย่างใกล้ชิดความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษานั้น บุคคลที่มีความสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ นั่นคือผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อ

ความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน จะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร กล่าวคือ ผู้บริหารนั้นจะต้องมีการจัดองค์การได้อย่างถูกต้อง อาศัยการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสม และต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในยุคข้อมูลข่าวสาร ภาวะของการแข่งขันที่ไร้พรมแดน ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ด้วยข้อมูล มีความสามารถในการคิด การตัดสินใจและมีความสามารถในการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้ใช้ศักยภาพที่มีอย่างเต็มที่ ดังนั้น ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย จึงขึ้นอยู่กับกระบวนการทำงาน กระบวนการวางแผน กระบวนการปฏิบัติงานต่าง ๆ หรือแม้แต่การตัดสินใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ได้มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยผลจากการวิเคราะห์จุดด้อย ด้านคุณภาพผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนขาดทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การคิดคำนวณ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์และรู้เท่าทัน อีกทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศค่อนข้างน้อย ซึ่งเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับรายงานการประเมินตนเองของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ประจำปีการศึกษา 2567 โดยได้ระบุถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพรวมว่า สถานศึกษาขาดเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มทางการศึกษาที่น่าสนใจในการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการขจัดปัญหาข้างต้นและยกระดับคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง , 2567)

การตัดสินใจของผู้บริหารนับเป็นภารกิจหลักของการบริหารงานทั้งระบบ เพราะไม่ว่าจะเป็นการทำงานในขั้นตอนใดที่จำเป็นต้องให้ผู้บริหารมีการตัดสินใจสั่งการลงไปเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเต็มกำลังสุดความสามารถ เพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับองค์การ กล่าวคือ การตัดสินใจของผู้บริหารมีผลกระทบต่อการดำเนินงาน การปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ ทุกระดับและตัวบุคคลทั้งภายในที่ผลการตัดสินใจของผู้บริหารจะกระทบต่อสังคม สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในองค์การรวมถึงวิถีชีวิตของคนในองค์กรและภายนอกที่ผลของการตัดสินใจของผู้บริหารอาจกระทบต่อภาพพจน์ขององค์การและทัศนคติที่ตัวบุคคลภายนอกมีต่อองค์การ ผู้บริหารจึงต้องใช้สติปัญญาในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยนำข้อมูลประกอบการพิจารณาเป็นอย่างมาก การคาดการณ์ผลที่ได้รับในอนาคต รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารและการตัดสินใจซึ่งเกิดขึ้นจากการหลอมรวมองค์ความรู้ จากการศึกษาวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีการบริหารและการตัดสินใจรวมทั้งประสบการณ์การบริหารและการตัดสินใจเข้าด้วยกัน ดังนั้น การที่ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและกระบวนการตัดสินใจจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น (ภีมณปภัค สุพรชัยภักดี, 2561) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารจะไม่สามารถประสบความสำเร็จในการบริหารได้ หากไม่มีความสามารถในการตัดสินใจและไม่เห็นความสำคัญของการตัดสินใจ ใครบ้างที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในองค์การ มักจะเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในองค์การ คือ ผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์การนั้นๆ ซึ่งหมายถึง ผู้บริหารระดับอื่น ๆ รองลงไป ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้บริหารทุกระดับจะต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ในการตัดสินใจใดๆในองค์การนั้น ผู้บริหารมักจะไม่ค่อยได้คำนึงถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานคนอื่น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและที่ร้ายไปกว่านั้นก็คือ เมื่อผู้บริหารได้ทำการตัดสินใจไปแล้ว มักจะไม่บอกเหตุผลให้ลูกน้องหรือ ผู้ร่วมงานได้ทราบว่า ทำไมถึงตัดสินใจเช่นนั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะต้องทำหน้าที่ตัดสินใจโดยถือว่าสามารถจะหาข้อยุติ แต่ถ้าผู้บริหารตัดสินใจโดยถือว่าเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ แล้วความวุ่นวายและปัญหาต่าง ๆ ก็อาจจะเกิดตามขึ้นมาได้ ถ้าการตัดสินใจของผู้บริหารอยู่นอกขอบเขตการยอมรับการตัดสินใจของลูกน้อง สอดคล้องกับ ภีมณปภัค สุพรชัยภักดี (2561) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นความรับผิดชอบขั้นมูลฐานของผู้บริหารทุกคนเมื่อพิจารณาภารกิจต่างๆ ของผู้บริหารเริ่มตั้งแต่การวางแผนการจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุมจะพบว่าจะต้องมีการตัดสินใจเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นการอยู่ด้วยเสมอ องค์การจะสามารถดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมนุษย์อย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการตัดสินใจของผู้บริหารองค์การนั้นเป็นประการสำคัญการตัดสินใจเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารทุกคนจะต้องเรียนรู้และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ประสบความสำเร็จในวิชาชีพมักจะได้แก่ผู้ที่มีความสามารถตัดสินใจได้ถูกต้องเหมาะสมรวดเร็วและทันเหตุการณ์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ได้กำหนดกลยุทธ์ ประจำปงบประมาณ พ.ศ. 2567–2568 ให้สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปงบประมาณ พ.ศ. 2567–2568 และสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถจัดการศึกษาโดยใชเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) ประชากรทุกกลุ่มเป้าหมายมีหลักประกันในการเข่าถึงบริการการศึกษาขั้นอย่างทั่วถึง เสมอภาคและเทาเทียม ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนอง ทิศทางการพัฒนาประเทศและพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณภาพให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เหมาะสมตามชวงวัย มีความเป็นเลิศ มีสมรรถนะตามศักยภาพ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และผู้เรียนได้รับการศึกษาในสถานศึกษาที่มีความปลอดภัย มีการสร้างภูมิคุ้มกัน พรอมที่จะรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทุกรูปแบบ รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี ดำเนินชีวิตใหม่และชีวิตวิถีถัดไป

โรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง มีทั้งหมด 7 โรงเรียน ครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอของจังหวัดระนอง มีความแตกต่างกันหลายด้าน เป็นต้นว่า บริบทของพื้นที่ สถานศึกษาแต่ละแห่งมีระดับการพัฒนาไม่เท่าเทียมกัน ประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา ความรู้เกี่ยวกับงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา และข้อมูลการทดสอบระดับชาติของสำนักงานมาตรฐานการทดสอบ (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 เปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2566 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง , สารสนเทศทางการศึกษา 2567) พบว่า ผู้เรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมาในรายวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาอย่างเร่งด่วน เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่กำหนดต่อไป ซึ่งปัญหาด้านหนึ่งมีผลต่อการ จัดการเรียนการสอนอย่างมาก คือการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียนเพราะถ้าโรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนแต่ถ้าการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพย่อมส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การตัดสินใจของผู้บริหารนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้โรงเรียนบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารไม่สามารถหลีกเลี่ยงบทบาทด้านการตัดสินใจในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติด้านต่าง ๆ ได้ เช่นเดียวกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนกระบุรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ เพราะอำนาจทางการบริหารงานอยู่ที่การตัดสินใจของผู้บริหารและต้องมี กระบวนการตัดสินใจที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ สามารถตัดสินใจได้รวดเร็วในสถานการณ์ที่มีความเร่งด่วน มีการตัดสินใจที่ถูกต้องและเฉียบขาด เพราะถ้าตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งผิดพลาดไปแล้วย่อมส่งผลต่อโรงเรียน ผู้เรียน หรือถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ก็ย่อมทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นได้ การตัดสินใจของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญ หากผู้บริหารมีการตัดสินใจที่ดี ก็ย่อมทำให้องค์กรมีการพัฒนาและมีคุณภาพยิ่งขึ้น

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การตัดสินใจของผู้บริหารมีความสำคัญและถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านคุณภาพของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงเป็นแกนนำหลักที่จะต้องวางแผน กำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีความตระหนักถึงความสำคัญของการตัดสินใจในการวางแผน มอบหมายภาระงานต่าง ๆ ให้ตรงกับบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง และศึกษาแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ได้ทราบข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ให้มีความสามารถในการบริหารโรงเรียนเพื่อนำพาให้โรงเรียนประสบความสำเร็จและมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ประกอบด้วย 7 โรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งหมด 332 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน ครูผู้สอน จำนวน 311 คน (ระบบสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ปีการศึกษา 2567)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ในปีการศึกษา 2567 โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie R. V. & Morgan, 1970 : 608 อ้างถึงใน ภูรีรัตน์ สุกใส, 2565 : 69) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 181 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนของแต่ละโรงเรียนรายละเอียดดังตาราง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

แหล่งข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 1 คน และครู วิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ที่กำหนดคำตอบไว้ให้ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการนิยามปัญหา จำนวน 10 ข้อ2) ด้านการศึกษาหาทางเลือก จำนวน 8 ข้อ 3) ด้านการเลือกทางเลือก จำนวน 9 ข้อ 4) ด้านการปฏิบัติตามการตัดสินใจ จำนวน 10 ข้อ 5) ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงข้อบกพร่อง จำนวน 8 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท (Likert, 1967) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง กำหนดประเด็นการ

สัมภาษณ์จากแบบสอบถามแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 1 คน และครู วิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป จำนวน 2 คน

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ แนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาแนวทางการสร้างแบบสอบถามจาก (วิภาดา วงศ์ยะรา, 2561) จุฑามาศ ดีแป้น (2563) (ชุติณัชชา ไชยโย และคณะ, 2567) เพื่อประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบสอบถามแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการค้นคว้าครั้งนี้

2. สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อกำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะ สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง โดยสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเรื่องที่ศึกษา จากนั้นก็นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนา เสนออาจารย์ที่ปรึกษา งานวิจัยดำเนินการตรวจสอบการใช้สำนวนภาษา ความถูกต้อง ความครอบคลุมตามขอบเขต และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ปรับตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายของการสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) รวมไปถึงความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนทางภาษาโดยค่าดัชนี IOC และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าของความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 - 1.00 เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ถ้าต่ำกว่านั้นต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมไปทดลอง (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่เป็นกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียง กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยนำไปทดลองใช้กับโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 97 (บ้านบางบอน) และโรงเรียนบ้านสองแพรก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดระนอง แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 อ้างถึงใน กันตชาติ กุดนอก, 2565) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

5. นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการดำเนินงานวิจัย เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไขเพื่อจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียน

2. จัดทำแบบสัมภาษณ์โดยนำข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 1 ข้อ จากแบบสอบถามแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ ข้อสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ เป็นแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาข้อมูล และข้อคำถาม

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบ และพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา โดยหาค่า IOC

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง แก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

6. ปรับแก้แบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล

2. ดำเนินการแจกแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Google Form ให้แก่ผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ปีการศึกษา 2567

3. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อและบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ให้ข้อมูล

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการกำหนดข้อคำถามออกเป็นประเด็นให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3. ก่อนทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตจดบันทึก บันทึกเสียง และบันทึกภาพระหว่างการสัมภาษณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

แบบสอบถาม

1. นำแบบสอบถาม ที่มีข้อมูลสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ด้วยโปรแกรมประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ และรายด้าน และ โดยรวม เสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายโดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหาแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง จากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามหัวข้อหลักที่กำหนดไว้มาสรุปข้อมูล และนำเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

2. หาค่าสถานภาพส่วนบุคคล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

3. หาสภาพการดำเนินงานการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง โดยรวมและรายด้าน

การตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์	ระดับปฏิบัติ		
	($\overline{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านการนิยามปัญหา	4.40	0.71	มาก
2. ด้านการศึกษาหาทางเลือก	4.43	0.70	มาก
3. ด้านการเลือกทางเลือก	4.42	0.71	มาก
4. ด้านการปฏิบัติตามการตัดสินใจ	4.51	0.66	มาก
5. ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงข้อบกพร่อง	4.41	0.69	มาก
โดยรวม	**4.43**	**0.69**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\overline{X}$ = 4.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการปฏิบัติตามการตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 4.51) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาหาทางเลือก ($\overline{X}$ = 4.43) ด้านการเลือกทางเลือก ($\overline{X}$ = 4.42) ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงข้อบกพร่อง ($\overline{X}$ = 4.41) และด้านการนิยามปัญหา ($\overline{X}$ = 4.40)

2. ผลการสังเคราะห์แนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

สรุปแนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

1. ด้านการนิยามปัญหา คือ ผู้บริหารควรมีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาอย่างแท้จริง เป็นคลังความรู้ รับฟังข้อมูลจากหลาย ๆ ฝ่าย เมื่อมีข้อมูลไม่เพียงพอ จะต้องศึกษาหาความรู้ในข้อมูลนั้น โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ให้มีความน่าเชื่อถือมากพอ คิดวิเคราะห์ให้รอบด้าน สอบถามข้อมูลจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายก่อนการตัดสินใจ มีคุณธรรมที่ยึดถือและหลักการทำงาน ความมีเหตุผลและแก้ปัญหาด้วยการใช้สติ ทำความเข้าใจปัญหาด้วยเหตุผลอย่างละเอียดรอบคอบ วิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา สามารถเชื่อมโยงข้อมูลมาสู่ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นได้ และบางปัญหาควรหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2. ด้านการศึกษาหาทางเลือก คือ ผู้บริหารใช้หลักการบริหารด้วยความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ กระตุ้นให้ครูและบุคลากรเกิดการแสดงความคิดเห็น นำการระดมแนวคิดมาใช้ในกิจกรรมที่สำคัญของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดเห็นจากครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อรับฟังการสะท้อนถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เปิดกว้างให้เสนอความคิดเห็นที่จะแก้ปัญหา วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ทำให้ได้แนวความคิดที่

หลากหลาย เพื่อเลือกความคิดเห็นที่จะนำไปแก้ปัญหานั้นได้ตรงประเด็น สามารถรับมือกับปัญหาและการหาวิธีการแก้ไขได้อย่างหลากหลาย บริหารแบบมีส่วนร่วม ร่วมแรงร่วมใจในการทำงานของบุคลากรหลาย ๆ ฝ่าย การทำงานเป็นทีม การพูดคุยและชี้ให้เห็นถึงเป้าหมายในการทำงาน จะช่วยทำให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมที่จะแก้ไขปัญหาและมีส่วนช่วยในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนได้ และหมั่นพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้และทักษะที่จะนำมาใช้ในการบริหาร การตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน ที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งพัฒนาส่งเสริมให้ครูมีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งถือเป็นกระบวนการสำคัญในการหาไอเดียใหม่ ๆ

3. ด้านการเลือกทางเลือก คือ ผู้บริหารมีความเข้าใจ ใส่ใจความรู้สึก ของผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งทางคำพูดและการกระทำ รับรู้ถึงปฏิกิริยาที่ผู้ใต้บังคับบัญชาเลือกและตอบสนองต่อทางเลือกต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ให้เวลาในการเลือกทางเลือก ยอมรับการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชาและยอมรับการตัดสินใจของผู้บริหารเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการสื่อสารที่ดี ใช้คำพูดและมีกิริยางที่เหมาะสม รับรู้ได้ถึงความตั้งใจที่ผู้ใต้บังคับบัญชาพูดหรือแสดงออกมา ไม่ดูถูกความคิดและสิ่งที่ผู้ใต้บังคับบัญชาเลือก ถึงแม้ในบางเรื่องผู้บริหารจะไม่เห็นด้วยกับทางเลือกที่คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนเลือก หากผู้บริหารพิจารณาแล้วว่าเป็นทางเลือกที่ยังไม่เหมาะสม ก็จะอธิบายและชี้แจงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจถึงเหตุผลเพื่อให้เกิดความสบายใจ ไม่ก่อให้เกิดความคับข้องใจในภายหลัง

4. ด้านการปฏิบัติตามการตัดสินใจ คือ ผู้บริหารใส่ใจกับงานทุกฝ่ายในสถานศึกษาหรืองานฝ่ายที่ผู้บริหารรับผิดชอบโดยตรง ศึกษาขั้นตอน จดจำรายละเอียดงานย่อยของทั้ง 4 ฝ่าย วางแผนและคำนึงถึงระยะเวลาของงานแต่ละงาน มีเวลาในการดูแลการทำงานของทุกฝ่าย กำกับ ติดตาม กลั่นกรอง คอยอำนวยความสะดวก คอยประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่น รวดเร็ว ให้คำแนะนำ ปรึกษาแก่คณะครูและบุคลากรในโรงเรียน และหากมีข้อมูลข่าวสารหรือมีหนังสือราชการส่งถึงสถานศึกษา ผู้บริหารสามารถแจ้งไปยังผู้รับผิดชอบงานนั้นโดยตรง มีความยืดหยุ่นในการทำงาน ควรลดขั้นตอนการทำงานบางขั้นตอนให้ขึ้นตรงกับฝ่ายหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดย เพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียนเกิดความคล่องตัวและมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และมีแนวคิดที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน ศึกษาทำความเข้าใจเทคโนโลยีที่มีส่วนช่วยอำนวยความสะดวก ทำให้คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในสถานศึกษาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

5. ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงข้อบกพร่อง คือ ผู้บริหารควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ทำให้ทราบข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมา ว่าทางเลือกนั้นสามารถแก้ไขปัญหาได้หรือไม่ เพื่อนำข้อดีมาพัฒนางานให้ดีขึ้น ส่วนข้อเสียหรือทางเลือกที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ นำมาพิจารณาขอบเขตของปัญหาใหม่เพื่อปรับปรุงแก้ไข และหาทางเลือกอื่นมาทดแทนทางเลือกเดิม การประเมินแบบอิงกลุ่ม ต้องมีเกณฑ์และตัววัดผลที่ได้มาตรฐาน การจัดอันดับคุณภาพให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ควรมองที่ตัวบุคคลมากกว่าภาพรวมของกลุ่ม ควรแจ้งให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนทราบว่าจะมีการประเมินผลงานแบบอิงกลุ่มกับงานหรือกิจกรรมใด ควรเป็นการประเมินที่มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ผลการประเมินไม่ควรมีความเหลื่อมล้ำกันมาก เพราะจะทำให้เกิดความแตกแยกของคนในองค์กร และการประเมินแบบอิงกลุ่ม เป็นการประเมินที่ประหยัดเวลา ช่วยให้ผู้บริหารมองการทำงานของครูในภาพรวมได้ง่ายยิ่งขึ้น น ควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองถึงเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่สถานศึกษา คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มองปัญหาว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย เปิดใจกว้าง ละวางอคติ มองสิ่งที่เป็นปัญหาไม่มองที่ตัวบุคคล มองปัญหาว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย และมีทัศนคติทางบวก ทำให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีขวัญและกำลังใจที่ดี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการตัดสินใจและต้องเผชิญกับปัญหา ทุกรูปแบบอยู่เสมอ กระบวนการตัดสินใจจึงไม่ได้มีรูปแบบที่ชัดเจนตายตัว เนื่องจากไม่สามารถกำหนดปัญหาได้ จึงต้องเปลี่ยนไปได้ตามสถานการณ์มีความยืดหยุ่น โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพิจารณาจากสภาพปัญหาและ

บริบทต่าง ๆ รวมถึงสถานการณ์ความเร่งด่วนก่อนการตัดสินใจด้วยความละเอียดรอบคอบ ดังที่ จิตรกร จันทร์สุข (2564) กล่าวว่า การตัดสินใจมีอยู่แทบทุกขั้นตอนและทุกกระบวนการของการทำงาน จึงเปรียบเสมือนหัวใจของการปฏิบัติงานและการบริหารงาน เป็นกระบวนการทางตรรกวิทยาและเชาว์ปัญญาในการพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาว่าแต่ละปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร โดยอาศัยเหตุผล ความเป็นจริง ระยะเวลา และข้อมูลสารสนเทศ เพื่อพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ ดีแป้น (2563) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการตัดสินใจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิว ตาคม (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการตัดสินใจกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง พบว่า

2.1 ด้านการนิยามปัญหา ผู้บริหารควรมีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาอย่างแท้จริง รับฟังข้อมูลจากหลาย ๆ ฝ่าย เมื่อมีข้อมูลไม่เพียงพอ จะต้องศึกษาหาความรู้ในข้อมูลนั้น โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ให้มีความน่าเชื่อถือมากพอ คิดวิเคราะห์ให้รอบด้าน สอบถามข้อมูลจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายก่อนการตัดสินใจ ทำความเข้าใจปัญหาด้วยเหตุผลอย่างละเอียดรอบคอบ วิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา สามารถเชื่อมโยงข้อมูลมาสู่ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นได้ และบางปัญหาควรหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิมณปภัค สุพรชัยภักดี (2561) เรื่อง การตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางน้ำจืด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางน้ำจืด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีวิธีการค้นหาข้อมูลที่หลากหลายแหล่งที่มา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่มาจากในสถานศึกษา ทำให้ไม่มีข้อมูลที่ครอบคลุม ซึ่งหากผู้บริหารศึกษาหาข้อมูลภายนอกสถานศึกษาที่มากขึ้น ทั้งต่างโรงเรียนหรือข้อมูลจากชุมชนอาจทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลที่ส่งเสริมในการระบุปัญหาได้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ

2.2 ด้านการศึกษาหาทางเลือก ผู้บริหารใช้หลักการบริหารด้วยความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ นำการระดมแนวคิดมาใช้ในกิจกรรมที่สำคัญของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดเห็นจากครูและบุคคล เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อรับฟังการสะท้อนถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เปิดกว้างให้เสนอความคิดเห็นที่จะแก้ปัญหา วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ทำให้ได้แนวความคิดที่หลากหลาย เพื่อเลือกความคิดเห็นที่จะนำไปแก้ปัญหานั้นได้ตรงประเด็น สามารถรับมือกับปัญหาและการหาวิธีการแก้ไขได้อย่างหลากหลาย การพูดคุยและชี้ให้เห็นถึงเป้าหมายในกา รทำงานจะช่วยทำให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมที่จะแก้ไขปัญหาและมีส่วนช่วยในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา กสิวัฒนาวุฒิและคณะ (2565) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารได้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะในการเป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพ และสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการพัฒนาตนเองมาปรับใช้ในการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งผู้บริหารมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารส่งผลให้เคยพบเจอปัญหาที่หลากหลาย จึงสามารถใช้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์มาใช้ในกระบวนการตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพ เหมาะสมกับบริบทของสถานการณ์

2.3 ด้านการเลือกทางเลือก ผู้บริหารมีความเข้าใจ ใส่ใจความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เข้าใจพฤติกรรมที่ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงออกทั้งทางคำพูดและการกระทำ รับรู้ถึงปฏิกิริยาที่ผู้ใต้บังคับบัญชาเลือกและตอบสนองต่อทางเลือกในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ให้เวลาในการเลือกทางเลือก ยอมรับการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชาและยอมรับการตัดสินใจของผู้บริหารเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการสื่อสารที่ดี ใช้คำพูดและมีกิริยาท่าทางที่เหมาะสม ไม่ดูถูกความคิดและสิ่งที่ผู้ใต้บังคับบัญชาเลือก ถึงแม้บางเรื่องผู้บริหารจะไม่เห็นด้วยกับทางเลือกนั้นก็ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ กมลพัฒนานันท์ (2559) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การตัดสินใจของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การตัดสินใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ มีความสามารถในการเลือก

แนวทางที่เป็นไปได้มากที่สุด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้ง มีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตน และยอมรับต่อความล้มเหลวหรือความสำเร็จที่เกิดขึ้น หลังจากการตัดสินใจของตน

2.4 ด้านการปฏิบัติตามการตัดสินใจ ผู้บริหารใส่ใจกับงานทุกฝ่ายในสถานศึกษาหรืองานฝ่ายที่ผู้บริหารรับผิดชอบโดยตรง ศึกษาขั้นตอน จดจำรายละเอียดงานย่อยของทั้ง 4 ฝ่าย วางแผนและคำนึงถึงระยะเวลาของงานแต่ละงาน ดูแลการทำงานของทุกฝ่าย กำกับ ติดตาม กลั่นกรอง คอยอำนวยความสะดวก คอยประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่น รวดเร็ว ให้คำแนะนำ ปรึกษาแก่คณะครูและบุคลากรในโรงเรียน หากมีข้อมูลข่าวสารหรือมีหนังสือราชการส่งถึงสถานศึกษา ผู้บริหารสามารถแจ้งไปยังผู้รับผิดชอบงานนั้นโดยตรง ลดขั้นตอนการทำงานบางขั้นตอนให้ขึ้นตรงกับฝ่ายหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียนเกิดความคล่องตัวและมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์นรินทร์ เจริญรัมย์ (2558) เรื่อง การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จากผลกพบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับมากทุกข้อ เนื่องจากการจัดการศึกษาได้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิด โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ผู้บริหารจะตัดสินใจอะไรบางอย่างอาจจะมีการศึกษาตามขั้นตอนของการตัดสินใจมาก่อนในระดับหนึ่งแล้ว เพื่อผลที่ออกมาให้งานในองค์กร บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงข้อบกพร่อง การประเมินผลการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้บริหารทราบข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมา ว่าทางเลือกนั้นสามารถแก้ไขปัญหาได้หรือไม่ เพื่อนำข้อดีมาพัฒนางานให้ดีขึ้น ส่วนข้อเสียหรือทางเลือกที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้นำมาพิจารณาขอบเขตของปัญหาใหม่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและหาทางเลือกอื่นมาทดแทนทางเลือกเดิม หากเป็นการประเมินแบบอิงกลุ่ม ต้องมีเกณฑ์และตัววัดผลที่ได้มาตรฐาน การจัดอันดับคุณภาพให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ควรมองที่ตัวบุคคลมากกว่าภาพรวมของกลุ่มควรแจ้งให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนทราบ ว่าจะมีการประเมินผลงานแบบอิงกลุ่มกับงานหรือกิจกรรมใด สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชดาภรณ์ กองผุย (2560) เรื่อง การตัดสินใจของผู้บริหารกับการบริหารงานพัสดุ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้ตัดสินใจและทราบว่าทางเลือกนั้นสามารถแก้ไขปัญหาได้หรือไม่ได้ หากถ้าไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ผู้บริหารจะพิจารณาขอบเขตของปัญหา ใหม่ทำการเปลี่ยนทางเลือกหรือหาทางเลือกอื่นทดแทน

สรุปผล

1. การตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการปฏิบัติตามการตัดสินใจ ด้านการศึกษาหาทางเลือก ด้านการเลือกทางเลือก ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงข้อบกพร่อง และด้านการนิยามปัญหา

2. แนวทางพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง พบว่า ผู้บริหารควรมีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาอย่างแท้จริง โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ให้มีความน่าเชื่อถือ ทำความเข้าใจปัญหาด้วยเหตุผลอย่างละเอียดรอบคอบ วิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา ใช้หลักการบริหารด้วยความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ นำการระดมแนวคิดมาใช้ในกิจกรรมที่สำคัญของสถานศึกษา เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจ ใส่ใจความรู้สึก เข้าใจพฤติกรรมที่ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงออกทั้งทางคำพูดและการกระทำ ยอมรับการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชา ศึกษาขั้นตอน จดจำรายละเอียดงาน ใส่ใจกับงานทุกฝ่ายในสถานศึกษา คอยอำนวยความสะดวก คอยประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่น รวดเร็ว และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้บริหารทราบข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมา ว่าทางเลือกนั้นสามารถแก้ไขปัญหาได้หรือไม่ ทางเลือกที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ผู้บริหารนำมาพิจารณาขอบเขตของปัญหาใหม่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและหาทางเลือกอื่นมาทดแทนทางเลือกเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการนิยามปัญหา เนื่องจากเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการตัดสินใจ เพราะต้องรวบรวมข้อมูลที่เป็นส่วนประกอบของปัญหาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ขอบเขตของปัญหา รู้จักวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจลักษณะของปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการตัดสินใจ

1.2 ผู้บริหารจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดกิจกรรมด้านการวิเคราะห์ พัฒนา และการระดมความคิดในแนวทางต่าง ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งผู้บริหารควรมีการจัดกิจกรรมการเลือกทางเลือกที่เหมาะสม หรือมีการใช้ระบบสารสนเทศช่วยในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น หลังจากทำการวิเคราะห์ทางเลือกที่มีอยู่ทั้งหมด โดยในการคัดเลือกแนวทางในการปฏิบัตินั้น จะต้องมีความเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ และสามารถประยุกต์ใช้ได้ตามบริบทในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นต้น

1.3 สถานศึกษาควรมีการกำหนด วางแผนงาน กิจกรรมหรือโครงการของสถานศึกษา ให้นำทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูนำทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ตั้งแต่การวางแผนการทำงาน การลงมือทำจนถึงขั้นตอนสรุปผลการทำงาน เพื่อให้ได้ผลสำเร็จตรงตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นทักษะที่มีประโยชน์ในด้านของกระบวนการคิด จัดระเบียบความคิดให้เป็นลำดับขั้นตอน การแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีระบบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษายอดนิยมและเปรียบเทียบว่ามีกระบวนการตัดสินใจแตกต่างกันหรือไม่

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

เอกสารอ้างอิง

กันตชาติ กุดนอก. (2565). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

จุฑามาศ ดีแป้น. (2563). *การตัดสินใจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

จิตรกร จันทร์สุข และจีรนันท์ วัชรกุล. (2564). การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. *Sisaket Rajabhat University Journal, 15*(2), 36-49.

ชุติณัชชา ไชยโย และคณะ. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเชียงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. *วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์, 9*(1), 873–882.

นิว ตาคม. (2561). *การตัดสินใจกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10, ฉบับปรับปรุงใหม่).* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พงษ์นรินทร์ เจริญรัมย์. (2558). *การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.* (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ภีมณปภัค สุพรชัยภักดี. (2561). *การตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางน้ำจืด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.* (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ภูรีรัตน์ สุกใส. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุตรดิตถ์.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

มณีรัตน์ กมลพัฒนานันท์.(2559) *การตัดสินใจของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

รัชดาภรณ์ กองผุย. (2560). *การตัดสินใจของผู้บริหารกับการบริหารงานพัสดุ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

วิภาดา วงศ์ยะรา. (2561). *การตัดสินใจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

สุพัตรา กสิวัฒนาวุฒิและคณะ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(6), 134 - 147.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง. (2567). *รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567–2568.* พังงา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานผลการศึกษาเรื่องการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement. 30*(3), 607 – 610.

Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale in Attitude Theory and Measurement. P.90-95.* New York : Wiley & Son.